STANISŁAW LEM

„Anul acesta se împlinesc o sută de ani de la naşterea lui Stanislaw Lem, a cărui operă dedicată science-fictionului şi filosofici tehnologiei surprinde şi astăzi imaginaţia cititorilor. Intr-o lume contemporană clocotind de tehnologie, din care o mare parte Lem însuşi a prezis-o corect cu decenii în urmă, ideile sale rămân instructive şi relevante."

emerging-europe.com

„Lem a deschis calea pentru recunoaşterea science-fictionului ca platformă în care gândirea filosofică poate înflori chiar şi sub cenzură."

nytimes.com

„Stanislaw Lem examinează în *Fiasco* şansele de supravieţuire a umanităţii şi utilizează moartea unei civilizaţii extraterestre pentru a simboliza potenţialul autodistructiv latent în propria noastră societate."

enotes.com

„în *Fiasco,* preocuparea pentru dimensiunile morale şi filosofice ale omului, conflictul dintre tehnică şi etică, risipa de fantezie înzestrată cu o bază ştiinţifică solidă şi vigoarea narativă a lui Stanislaw Lem se reunesc din nou."

enotes.com

„O capodoperă provocatoare de la un geniu incontestabil."

chrissalibabookreviews.blogspot.com

„Imaginea înfăţişată de Lem în *Fiasco este* cea a oamenilor care abia pot comunica între ei, dar afirmă cu aroganţă că pot contacta specii extraterestre. Ipoteza că în orice moment există o asemănare psihologică sau intelectuală necesară între speciile ce evoluează pe planete diferite, că logica umană va fi reprodusă sub orice formă, oriunde altundeva în Univers, este eronată. Având în vedere cât de prost comunicăm pe Pământ, ce ne face să credem că putem vorbi cu extratereştrii?"

cpxbrex.livejoumal.com

„Fiasco respinge sentimentul de uimire şi emoţia pozitivă a întâlnirii cu o specie extraterestră, pentru că este o poveste cu o întorsătură crudă. Mai mult decât atât, spre deosebire de toate lucrările anterioare ale lui Lem, inteligenţa artificială a ficţiunii nu mai este învestită cu

virtute morală, ci are un caracter birocratic. Personajul negativ este biologia umană, iar romanul poate fi citit de-a lungul liniilor freudiene (în ciuda respingerii conştiente de către Lem a freudismului)."

Michael Kandel, traducător şi scriitor de science-fiction

STANISLAW LEM

Fiasco

Traducere şi note
de Mihai-Dan Pavelescu

LEM'2021
100 ANNIVERSARY

VLADIN

Colecţie coordonată de Mihai-Dan Pavelescu
Redactor: Adrian Creţu
Tehnoredactor: loana-Silvia Ceriu
Coperta: Alexandru Daş

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
LEM, STANISLAW
Fiasco / Stanislaw Lem ; trad, din 1b. engleză şi note de Mihai-Dan Pavelescu. - Bucureşti: Editura Paladin, 2021
ISBN 978-606-9611-03-6

I. Pavelescu, Mihai Dan (trad.) (note)

821.162.1

Copyright © 1986 by Stanislaw Lem
English translation copyright © 1987 by Harcourt Brace Jovanovich, Inc.

© Editura Paladin, 2021, pentru prezenta ediţie

Editura Paladin este un imprint al Grupului Editorial Art

Pădurea Birnam

— Frumoasă asolizare.

Bărbatul care rostise cuvintele acelea nu mai privea de acum la pilotul în costum spaţial, cu casca sub braţ. în sala circulară de control în mijlocul căreia se găsea o consolă în formă de potcoavă, el se apropie de peretele din sticlă şi privi afară, spre navă, un cilindru mare, aflat destul de departe, cu duzele înnegrite, din care un fluid negricios continua să se reverse pe beton. Al doilea controlor de zbor, lat în umeri, cu o beretă îndesată pe ţeasta pleşuvă, rederula benzile înregistrate, privindu-1 pe nou-sosit cu coada ochiului, aidoma unei păsări cu pleoape nemişcate. Purta căşti pe urechi şi în faţa lui era un şir de monitoare ce pâlpâiau haotic.

— Am izbutit, da, încuviinţă pilotul.

Prefăcându-se că avea nevoie de sprijin pentru a-şi scoate mănuşile grele cu două rânduri de catarame, se rezemă uşor de marginea ieşită în afară a consolei. De fapt, îi tremurau picioarele după asolizarea aceea.

— Ce s-a-ntâmplat?

Bărbatul mai mărunt, cu chip banal, nebărbierit, care purta o jachetă de piele uzată şi stătea în faţa geamului, îşi pipăi buzunarele până găsi ţigările.

— Deflexiunea jetului propulsor, murmură pilotul, uşor surprins de răceala primirii.

Cel de la geam trase adânc din ţigară şi vorbi în timp ce sufla fumul.

— Dar de ce? Nu cunoşti motivul?

„Nu", ar fi vrut pilotul să spună, însă rămase tăcut, pentru că i se părea că celălalt ar fi trebuit să ştie răspunsul. Banda termină de derulat şi începu să fluture pe platan. Controlorul voinic se sculă, îşi scoase căştile, îl salută abia acum din cap pe vizitator şi zise cu glas răguşit:

— Eu sunt London şi el e Gosse. Bun sosit pe Titan. Vrei să bei ceva? Avem cafea şi whisky.

Tânărul pilot se fâstâci. Ştia numele acestor bărbaţi, deşi nu-i cunoscuse până acum şi presupusese în mod arbitrar că cel voinic era şeful, Gosse, dar acum se dovedea că se înşelase. Restabili adevărul în minte şi alese cafeaua.

— Ce ai în cală? Vârfuri de carborundum? întrebă London după ce toţi trei se aşezară la măsuţa care se extindea din perete.

Cafeaua aburea în pahare ce semănau cu retorte de laborator. Gosse înghiţi o pastilă galbenă cu o gură de cafea, oftă, tuşi, apoi îşi suflă nasul, până îl podidiră lacrimile.

— Ai adus şi emiţătoare, aşa-i? îl întrebă pe pilot.

Odată în plus surprins, aşteptându-se la un interes mai mare faţă de reuşita sa, pilotul se mulţumi să aprobe din cap. Nu chiar în fiecare zi ţi se blochează un motor în cursul aso- lizării. Ar fi avut multe de spus, nu despre încărcătură, ci despre felul cum, în loc să încerce să oprească duzele ori să crească puterea principală, el decuplase imediat autopilotarea şi coborâse doar pe boostere, un truc pe care nu-1 încercase niciodată în afara simulatoarelor. Iar trucul acela fusese cu mult timp în urmă. De aceea trebui să-şi reaşeze gândurile.

— Am adus şi emiţătoare, răspunse el în cele din urmă şi fu chiar încântat de felul cum îi sunase vocea - ca a unui ins laconic, abia ieşit din pericol.

— Dar nu în locul cuvenit, zâmbi bărbatul mai scund, Gosse.

Pilotul nu ştiu dacă aceea fusese sau nu o glumă.

— Ce vrei să zici? M-aţi primit... adică m-aţi solicitat, se corectă el.

— Am fost nevoiţi.

— Nu-nţeleg.

— Trebuia să fi asolizat la Graal.

— Atunci de ce m-aţi abătut de la traseu?

Se simţea înfierbântat. Apelul sunase imperativ. Era adevărat, pe când pierdea viteză receptase de la Graal un anunţ radio despre un accident, dar nu înţelesese mare lucru din cauza paraziţilor. El zburase spre Titan via Saturn, utilizând gravitaţia planetei pentru a decelera şi astfel pentru a economisi combustibil, aşa că nava lui atinsese tangenţial magnetosfera gigantei gazoase, până ce nu auzise decât pârâituri pe toate lungimile de undă. Imediat după aceea primise apelul de la cosmodromul ăsta. Un navigator trebuia să se conformeze instrucţiunilor primite de la controlul zborurilor. Iar aici, înainte de a fi apucat măcar să-şi scoată costumul, ei începuseră să-1 interogheze. Mental, continua să fie în cabina de comandă, cu centurile intrându-i adânc în umeri şi în piept, când racheta izbise betonul cu picioarele telescopice ale trenului de asoliza- re. Boosterele, care încă funcţionau şi huruiau, făceau să vibreze toată carcasa.

— Unde ar fi trebuit să cobor?

— încărcătura ta este pentru Graal, explică bărbatul mărunţel, ştergându-şi nasul înroşit; avea guturai. însă noi te-am interceptat deasupra orbitei şi te-am chemat aici pentru că avem nevoie de Killian. De pasagerul tău.

— Killian? repetă surprins tânărul pilot. El nu-i la bord, în afară de mine mai e doar copilotul Sinko.

Ceilalţi îl priviră stupefiaţi.

— Şi Killian unde-i?

— De acum e-n Montreal. Nevastă-sa aşteaptă să nască şi el a plecat înaintea mea, cu o navetă. înainte să fi decolat eu.

— De pe Marte?

— Bineînţeles, de unde altundeva? Totuşi, despre ce-i vorba?

— Incompetenţa din spaţiu este pe măsura celei de pe Pământ, comentă London.

îndesă tutun în pipa sa de parcă ar fi vrut s-o spargă. Era furios. Şi pilotul era furios.

— Trebuia să mă fi întrebat.

— Am fost absolut siguri că-i cu tine. Aşa scria în ultima radiogramă. Gosse îşi suflă din nou nasul şi oftă.

Oricum nu mai poţi decola acum, spuse el într-un final. Iar Marlin abia aştepta să pună mâna pe emiţătoare. Acum o să dea toată vina pe mine.

— Dar ele sunt acolo, arătă pilotul din cap spre silueta zveltă şi întunecată a navei sale care se ridica în pâcle. Mi se pare că sunt şase. Două de ordinul gigajoulilor. Vor dispersa orice nori sau ceţuri.

— Nu pot să le pun în cârcă şi să i le duc lui Marlin, replică Gosse, care părea tot mai deprimat.

Pilotul fu şocat de neglijenţa şi de iresponsabilitatea acestui cosmodrom subordonat, care, aşa cum recunoscuse şeful său, îl interceptase după trei săptămâni de zbor fără să fi verificat dacă îl avea la bord pe pasagerul la care se aştepta. Nu le mai zise că încărcătura era problema lor acum. Până ce avaria nu era reparată, el nu putea face nimic, chiar dacă ar fi vrut. Tăcu din gură.

— Tu vei sta cu noi, fireşte.

Cu vorbele acelea, London îşi termină cafeaua şi se ridică de pe scaunul din aluminiu. Era uriaş, ca un luptător de categoria supergrea. Se apropie de peretele din sticlă prin care se vedea peisajul de pe Titan, un vălmăşag neînsufleţit de munţi în culori nepământene în penumbra ruginie, cu

vârfurile ascunse de nori groşi, arămii, care era un fundal perfect pentru silueta controlorului de zbor. Podeaua turnului vibra uşor. Un transformator vechi, gândi pilotul. Se sculă şi el, ca să-şi privească nava, care se ridica perfect verticală, ca un far oceanic deasupra pâclelor joase, mişcătoare. O rafală risipi fuioare, totuşi semnele supraîncălzirii nu mai erau vizibile, poate din cauza distanţei şi a luminii slabe. Sau poate că, pur şi simplu, duzele se răciseră.

— Aveţi defectoscoape gama aici?

Nava era mai importantă pentru el decât problema lor. La urma urmelor, şi-o cauzaseră singuri.

— Avem, răspunse Gosse, dar nu voi permite nimănui să se apropie de rachetă într-un costum obişnuit.

— Crezi c-a fost reactorul? întrebă pilotul.

— Tu nu crezi asta?

Şeful micuţ se ridică şi se apropie de ei. Dinspre fantele din podea, imediat lângă sticla convexă, se ridica o căldură plăcută.

— Temperatura a sărit într-adevăr peste cea normală în timpul coborârii, dar detectoarele Geiger n-au anunţat nimic. Probabil c-a fost doar o duză. E posibil să fi cedat o plăcuţă ceramică din camera de combustie. Am avut senzaţia că pierd ceva.

— O plăcuţă ceramică, perfect, dar a fost o scurgere, spuse Gosse ferm. Ceramica nu se topeşte.

— Balta aia? întrebă pilotul.

Stăteau în faţa geamurilor duble. Intr-adevăr, prin trâmbele de ceaţă ce măturau intermitent fuzelajul navei, pe beton se zărea o băltoacă întunecată.

— Ce ai în reactor? Apă grea sau sodiu? întrebă London, care era cu un cap mai înalt decât pilotul.

Dinspre aparatul de radio se auziră trosnituri şi pârâi- turi. Gosse se grăbi într-acolo, îşi puse casca şi laringofonul şi vorbi în şoaptă cu cineva.

— Nu poate fi reactorul..., zise pilotul neajutorat. Eu am apă grea. Soluţia este pură, limpede ca apa, pe când asta-i neagră ca smoala.

London fu de acord cu el.

— Atunci înseamnă că lichidul de răcire a duzei a avut o scurgere şi s-a fisurat ceramica.

Parcă vorbea despre nişte siguranţe electrice. Nu era deloc deranjat de accidentul care făcuse ca pilotul şi nava lui să naufragieze în capătul ăsta de lume.

— Da, încuviinţă tânărul. Presiunea cea mai mare din ajutaje este la decelerare. Dacă ceramica se fisurează într-un loc, jetul principal va distruge restul. Asta s-a întâmplat cu duza de la tribord.

London nu spuse nimic şi pilotul adăugă şovăitor:

— Poate că am asolizat şi niţel prea aproape...

— Prostii. A fost bine că ai reuşit să asolizezi vertical.

Pilotul aşteptă şi alte cuvinte pe care să le ia drept laude, dar London se mulţumi să-1 privească în tăcere, de la părul blond şi răvăşit, până la cizmele albe ale costumului.

— Mâine o să trimit un tehnician cu un defectoscop,

zise el, după care adăugă brusc: Ai pus reactorul în punctul mort?

— Nu, l-am închis complet. Ca la o andocare.

— Bun.

Pilotul vedea de acum că nimeni nu era interesat de detaliile luptei sale cu racheta chiar deasupra cosmodro- mului. Cafeaua era bună, totuşi n-ar fi trebuit ca gazdele lui, care-1 siliseră cumva să ajungă aici, să-i asigure o cameră şi o baie? Ducea dorul unui duş fierbinte. Gosse continua să şuşotească în laringofon şi London se aplecase deasupra sa. Situaţia era neclară, dar în acelaşi timp încordată. Pilotul începea să simtă că cei doi aveau griji mai importante decât aventura lui, ceva în legătură cu mesajele radio de la Graal. în timpul zborului, el prinsese fragmente - despre maşini ce fuseseră pierdute şi despre căutarea lor.

Fiasco /13

Gosse se roti în scaun, astfel încât firul căştii se întinse şi-i smulse casca din ureche.

— Unde-i Sinko ăsta al tău?

— La bord. I-am spus să verifice reactorul.

London îşi privi întrebător şeful, care clătină imperceptibil din cap şi mormăi:

— Nimic.

— Şi elicopterele lor?

— S-au întors. Vizibilitate zero.

— Te-ai interesat de capacitatea maximă de încărcare?

— Ei nu pot face nimic. Cât cântăreşte un emiţător din cele de ordinul gigajoulilor? se întoarse el către pilot, care asculta.

— Nu ştiu exact. Sub o sută de tone.

— Dar ce fac ei? insistă London. Ce aşteaptă?

— îl aşteaptă pe Killian..., răspunse Gosse şi continuă cu o înjurătură suculentă.

Dintr-un compartiment din perete, London scoase o sticlă de White Horse, o scutură, de parcă s-ar fi întrebat dacă ar fi fost adecvată situaţiei, apoi o puse înapoi. Pilotul rămase, aşteptând. De acum nu mai simţea greutatea costumului spaţial.

— Am pierdut doi oameni, zise Gosse. N-au mai ajuns la Graal.

— Trei, nu doi, îl corectă London posomorât.

— Acum o lună, urmă Gosse, am primit un transport de Săpători noi. Şase, pentru Graal. Graal n-a putut primi nava, fiindcă nu terminaseră de turnat noul beton al cosmo- dromului. Placa aia ranforsată şi garantată de autorităţi s-a crăpat când a asolizat *Ahile,* primul cargobot, cu greutatea de nouăzeci de mii de tone. Am avut noroc că nu s-a răsturnat pur şi simplu. Le-au trebuit două zile ca să-l ducă de acolo la docul de reparaţii. Au făcut în grabă nişte injecţii cu ciment ca să peticească placa, au acoperit-o cu o învelitoare ignifugă şi au redeschis cosmodromul. Dar Săpătorii au rămas la

noi. Experţii au decis că nu era profitabil să-i transporte cu racheta. în plus, căpitanul lui *Ahile* era Ter Leoni, care n-avea de gând să deplaseze o navă de nouăzeci de mii de tone pe o distanţă de nici trei sute de kilometri, de la Graal până aici, pentru mărunţişul ăla. Marlin a trimis doi dintre operatorii lui cei mai buni. Săptămâna trecută, ei au dus la Graal doi Săpători, care acum lucrează acolo. Alaltăieri, operatorii s-au întors cu elicopterul şi au luat alte utilaje. Au plecat în zori şi până la amiază trecuseră de Promontoriu. Când au început să coboare, s-a întrerupt legătura cu ei. S-a pierdut foarte mult timp, pentru că, dincolo de Promontoriu, pilotarea o face chiar Graalul. Noi am crezut că nu mai răspundeau fiindcă erau în conul de umbră radio.

Gosse vorbea cu glas calm, monoton. London stătea lângă geam, cu spatele la ei. Pilotul asculta.

— Pirx a venit în acelaşi elicopter cu operatorii. El asoli- zase cu nava lui, *Cuivier,* la Graal şi dorea să se întâlnească cu mine. Ne ştim de mulţi ani. Seara, ar fi trebuit să se întoarcă tot cu elicopterul, care n-a mai sosit, pentru că Marlin trimisese tot ce avea disponibil în căutarea operatorilor. Pirx n-a mai vrut să aştepte. Sau poate n-a putut - trebuia să decoleze a doua zi şi dorea să fie prezent la verificarea navei dinaintea plecării. A insistat să-l las să se întoarcă la Graal, utilizând un Săpător. I-am cerut să-şi dea cuvântul că va folosi traseul sudic, care e mai lung, dar evită Depresiunea. Şi-a dat cuvântul... apoi l-a încălcat. L-am văzut pe satpat, coborând în Depresiune.

— Satpat? repetă pilotul.

Era palid. Transpiraţia îi brobonea fruntea, dar aştepta explicaţia.

— Satelitul de patrulare. Trece pe deasupra noastră la fiecare opt ore şi-mi transmite imaginea. Pirx a coborât şi a dispărut.

— Apropo - ai spus Pirx? întrebă pilotul, schimbându-se la faţă. *Comandorul* Pirx?

— Da. îl cunoşti?

— Dacă-1 cunosc? exclamă pilotul. Am lucrat sub comanda lui, ca secund. El mi-a semnat diploma... Pirx? Atâţia ani a izbutit să se ferească de tot ce era rău...

Se opri. îi bubuiau tâmplele. Ridică, cu ambele mâini, casca, de parcă s-ar fi pregătit s-o arunce în Gosse.

— Deci l-aţi lăsat să plece singur în Săpător? Cum aţi putut? Omul ăla e comandor de flotă, nu şofer de camion.

— Tu erai în scutece când el pilota maşinile astea, răspunse Gosse.

Era evident că încerca să se apere împotriva acuzaţiei. Cu chip împietrit, London se duse la monitoare, unde Gosse stătea cu căştile în jurul gâtului, şi îşi goli pipa de cenuşă într-un bidon de aluminiu gol. Examină apoi pipa, de parcă n-ar fi ştiut ce era, după care o luă cu ambele mâini. Pipa se rupse. London aruncă bucăţile, se întoarse în faţa geamului şi rămase nemişcat, cu pumnii încleştaţi la spate.

— Nu l-am putut refuza.

Gosse se întoarse către London, care nu părea să fi auzit nimic, ci privea prin geam la volburile de ceaţă roşie. Doar vârful rachetei se zărea acum, ocazional, dintre ele.

— Gosse, rosti brusc pilotul, dă-mi unul dintre utilajele alea.

- Nu.

— Am licenţă de operare pe mergători de o mie de tone, în ochii lui Gosse apăru o sclipire bruscă, însă el repetă: — Nu. N-ai operat niciodată vreunul pe Titan.

Fără un cuvânt, pilotul începu să-şi scoată costumul. Deşurubă gulerul lat de metal, slăbi clemele de umeri, desfăcu fermoarul de dedesubt, apoi băgă mâna la o subsuoară şi scoase o mapă care se îndoise fiindcă

fusese purtată atât de mult sub capitonajul gros al costumului. Copertele mapei se deschiseră ca smulse. Pilotul merse la Gosse şi-i puse hârtiile în faţă, una câte una.

— Asta-i de pe Mercur. Am avut o Superfumică acolo, un model japonez. Opt sute de tone. Şi asta-i licenţa mea. In Antarctica am sfredelit un gheţar cu un criopter, un călăreţ-de-gheaţă suedez. Asta-i fotocopia locului doi pe care l-am obţinut în concursul din Groenlanda, iar asta-i de pe Venus.

Trânti pe rând fotografiile pe masă, de parcă ar fi pus tot atâtea atuuri de joc.

— Am fost acolo cu expediţia lui Holley. Ala-i termope- dul meu, iar celălalt e al colegului meu din celălalt schimb. Ambele modele erau prototipuri - deloc rele. Atât doar că aerul condiţionat avea scurgeri.

Gosse îl privi.

— Dar tu nu eşti pilot?

— M-am transferat si mi-am obtinut calificările cu ,

♦

comandorul Pirx. Am fost în *Cuivier.* Prima mea funcţie de comandă a fost pe un şlep...

— Câţi ani ai?

— Douăzeci şi nouă.

— Şi te-ai putut schimba aşa, dintr-o parte în alta?

— Dacă vrei cu adevărat, este posibil. în plus, un operator de echipamente planetare poate controla orice model nou în numai o oră. E ca şi cum ai trece de la un scuter la o motocicletă.

Se opri. Mai avea un teanc de fotografii, dar nu le scoase. Le strânse pe cele aruncate pe consolă, le puse în mapa de piele uzată şi le strecură înapoi în buzunarul interior. Rămase lângă Gosse, în costumul deschis, uşor congestionat la faţă. Pe monitoare pâlpâiau aceleaşi dungi luminoase, care nu indicau practic nimic. London stătea pe balustrada de lângă geam şi privea scena în tăcere.

— Să presupunem că ţi-aş da un Săpător. Doar să presupunem. Ce ai face?

Pilotul zâmbi. Pe frunte îi străluceau picături de transpiraţie. Părul blond purta urmele capitonajelor căştii.

— Aş lua cu mine un emiţător. Unul de un gigajoule, din cala navei. Elicopterele din Graal nu l-ar putea ridica niciodată, însă o sută de tone nu-nseamnă mare lucru pentru Săpător. M-aş duce să arunc o privire în jur... Marlin pierde vremea căutând din văzduh. Eu ştiu că acolo există mult hematit. Şi multă ceaţă. Din elicoptere nu poţi vedea nimic.

— Şi-o să te duci cu el direct până jos.

Zâmbetul pilotului se lăţi, dezvăluindu-i dinţii albi. Gosse văzu că puştiul ăsta - pentru că era practic un puşti care părea mai vârstnic doar din cauza costumului spaţial - avea aceiaşi ochi ca Pirx. Poate ceva mai deschişi la culoare, dar exact cu aceleaşi încreţituri la coada lor. Când îi mijea, semăna cu o felină mare tolănită la soare - inofensivă şi în acelaşi timp vicleană.

— Vrea să coboare în Depresiune şi să arunce un ochi pe-acolo, rosti Gosse către London.

Fusese pe jumătate o întrebare şi pe jumătate o tentativă de a ridiculiza cutezanţa voluntarului. London nici nu clipi. Gosse se ridică, îşi scoase căştile, se duse la cartograf şi trase în jos, derulând-o ca pe o jaluzea, o hartă mare a emisferei nordice a lui Titan.

Indică două linii groase ce se curbau peste un teren gal- ben-purpuriu, marcat de izohipse.

— Noi suntem aici. In linie dreaptă, până la Graal sunt o sută şaptezeci şi şapte de kilometri. Pe traseul negru sunt două sute treizeci şi cinci de kilometri. Noi am pierdut patru oameni pe traseul ăla, când în Graal se turna beton şi aici era singura posibilitate de asolizare. Pe atunci se foloseau pedipulatoare cu diesele, alimentate cu hipergol. Pentru condiţiile locale, vremea era perfectă. Două echipe de maşini au ajuns la Graal fără probleme. Pentru ca după aceea, într-o singură zi, să dispară patru mergători, în Depresiune, în cercul ăsta - fără urmă.

— Ştiu, zise pilotul. Am învăţat asta la şcoală, inclusiv numele oamenilor acelora.

Gosse puse un deget pe locul unde, pe ruta neagră ce ducea spre nord, fusese desenat un cerc roşu.

— Drumul a fost prelungit, dar nimeni nu ştie cât de departe se extinde terenul periculos. Au fost chemaţi geologi. La fel de logic ar fi fost să cheme şi

stomatologi - la urma urmelor, şi ei sunt experţi în cavităţi. Nicio planetă nu are gheizere rătăcitoare... deşi iată că la noi există aşa ceva. Cel albastru din nord este Mare Hynicum. Noi şi Graal suntem adânc în interiorul continentului, dar de fapt aici nu putem vorbi despre un continent, un teren solid, ci este mai degrabă un burete. Mare Hynicum nu inundă depresiunea dintre noi şi Graal, pentru că toată linia coastei este un platou. Geologii afirmă că acest aşa-zis continent seamănă cu placa baltică din Fennoscandia.

— Se înşală, spuse pilotul.

Părea că avea să urmeze o prelegere, aşa că îşi puse casca într-un colţ, se lăsă pe spate în scaun şi încrucişă mâinile ca un elev atent. Nu ştia dacă Gosse intenţiona să-1 familiarizeze cu ruta ori să-l sperie, ca să-l ţină departe de ea, dar pe ansamblu situaţia îi convenea.

— Bineînţeles. Sub roci există un strat de hidrocarburi îngheţate. O porcărie care a fost descoperită de foraje. O gheaţă permanentă, înşelătoare, din polimeri de hidrocarburi. Materialul nu se topeşte nici la zero grade Celsius, iar temperatura aici nu urcă niciodată peste minus nouăzeci de grade. în Depresiune există sute de căldări vechi şi de gheizere inactive, despre care experţii susţin că sunt rămăşiţele activităţii vulcanice. Când gheizerele au prins viaţă, au sosit aici specialişti mai experimentaţi. Seismo-acus- ticele au descoperit, adânc sub roci, o reţea de peşteri care se ramificau într-o măsură nemaivăzută. S-au făcut cercetări speologice - au murit oameni şi companiile de asigurări au plătit. In cele din urmă, până şi Consorţiul şi-a deschis punga. După care astronomii au decretat: Când ceilalţi sateliţi ai lui Saturn se află între Titan şi Soare, iar

forţa mareică gravitaţională atinge nivelul maxim, placa continentală cedează şi magma este expulzată de sub manta. Titan continuă să aibă un miez fierbinte. Magma se solidifică înainte de a se ridica prin hornuri din adâncuri, totuşi, prin răcire, încălzeşte Orlandia. Mare Hynicum este ca apa şi roca de bază a Orlandiei este ca buretele. Canalele subterane înfundate devin permeabile şi se formează gheizere. Presiunea ajunge până la o mie de atmosfere. Nu ştii niciodată când va erupe din nou blestemăţia. Deci vrei neapărat să mergi

acolo?

— Da, răspunse pilotul într-o manieră studiată.

Ar fi vrut să-şi încrucişeze picioarele, dar n-o putea face în costumul spaţial. Işi amintea cum un coleg al lui încercase să facă asta odată şi căzuse, trăgând şi scaunul după el.

— Te referi la Pădurea Birnam? continuă el. Ar trebui s-o iau la fugă acum, sau putem discuta în mod serios?

Gosse îl ignoră şi continuă:

— Traseul cel nou a costat o avere. A trebuit să ronţăim încetişor prin peretele ăla de lavă - curgerea principală de la Gorgona -, utilizând încărcături explozive succesive. Nici chiar Mons Olympus de pe Marte nu se poate compara cu Gorgona. Dinamita s-a dovedit prea slabă. Aveam cu noi un tip, Harenstine, poate ai auzit de el, care a propus ca, în loc să sfredelim prin perete, să tăiem trepte în el, să construim o scară. Pentru că aşa ar fi fost mai ieftin, în Convenţia ONU ar trebui să existe o regulă care să-i împiedice pe idioţi să intre în astronautică. Oricum Zidul Typhon a fost străpuns cu bombe termonucleare, după ce fusese săpat un tunel. Gorgona, Typhon - din fericire, grecii au avut mulţi monştri în mitologia lor de la care să împrumutăm! Traseul nou a fost deschis acum un an. Se intersectează doar cu partea cea mai sudică a Depresiunii şi experţii l-au declarat sigur. Pe de altă parte, reţeaua de grote subterane se întinde sub toată Orlandia. Asta înseamnă o suprafaţă cât trei sferturi din Africa!

Atunci când Titan s-a răcit, se afla pe o orbită foarte eliptică. Se apropia de Zona Roche, în care ajunseseră o mulţime de sateliţi mai mici, pe care Saturn îi fărâmiţase şi-i transformase în inelele sale. Aşa că Titan s-a răcit în timp ce fierbea: la perisaturniul orbitei, au fost create bule imense care au îngheţat la aposaturniu. Au urmat sedimentarea şi glaciaţiunile, care au acoperit roca asta amorfă plină cu bule şi asemănătoare unui burete, care a fost împinsă în adâncuri. Nu-i adevărat că Mare Hynicum pătrunde numai în cursul ascensiunii tuturor sateliţilor lui Saturn. Atât sosirile ei, cât şi erupţiile gheizerelor nu pot fi prezise.

Asta o ştiu toţi cei care lucrează aici, la fel şi transportatorii, care-i includ pe piloţii ca tine. Traseul costă miliarde, dar trebuie închis pentru maşinile grele. Toţi circulăm prin aer. Suntem în ceruri aici - în sensul vechi al cuvântului. Numele minei, Graal, n-o sugerează deja? Atât doar că cerurile s-au dovedit al naibii de costisitoare. Totul putea să fi fost gestionat mai bine, numai că şi-au vârât coada contabilii. Despăgubirile pentru decese sunt substanţiale, dar pericolele ar putea fi reduse cu investiţii mai mici. Nu vreau să spun mai multe.

Este posibil ca oamenii să iasă de acolo, chiar dacă s-au scufundat. Mareele se retrag, iar blindajul unui Săpător poate rezista la o sută de atmosfere, adică la o apăsare de o sută de kilograme pe centimetru pătrat. Au oxigen pentru trei sute de ore. Marlin a trimis un aeroglisor-robot şi a băgat doi Săpători supergrei în revizie generală. Indiferent ce s-ar putea face, pur şi simplu nu merită. Nu merită să-ţi rişti gâtul. Săpătorul este unul dintre cele mai grele...

— Au promis că vor termina, îl întrerupse pilotul. Eu am o singură întrebare. Cum rămâne cu Killian?

Gosse deschise gura, începu să tuşească, apoi se aşeză.

— Pentru asta trebuia să-l aduc aici, nu-i aşa? continuă pilotul.

Gosse trase brusc de latura inferioară a hărţii, care rulă în sus cu un pârâit slab. îşi luă după aceea o ţigară şi răspunse peste flacăra brichetei:

— Asta-i specialitatea lui. El ştia zona. De asemenea, avea un contract. Eu nu le pot interzice operatorilor să facă afaceri cu Graal. Pot să-mi dau demisia şi o voi face, cu siguranţă, însă până atunci pot trimite acasă cu mâinile goale pe orice erou.

— O să-mi daţi o maşină, rosti încet pilotul. Pot să vorbesc chiar acum cu Graalul. Marlin va fi încântat de ofertă, îmi va acorda misiunea şi cu asta s-a terminat. O să capeţi aprobarea oficială. Lui Marlin nu-i pasă dacă sunt eu sau Killian. în plus, eu cunosc instrucţiunile pe dinafară. Pierdem timpul, domnule Gosse. Te rog, daţi-mi ceva de mâncare, ziceţi-mi unde pot să mă spăl şi după aceea putem examina detaliile.

Gosse privi către London, aşteptându-se să-l susţină, dar fu dezamăgit.

— O să se ducă, rosti ajutorul său. Am auzit de el de la un speolog care a fost astă-vară în Graal. E la fel ca Pirx al tău. O apă liniştită care ascunde adâncuri. Păcat de pipa ta. Du-te şi spală-te, eroule, duşurile sunt la nivelul inferior. Şi nu-ntârzia prea mult, fiindcă ţi se va răci supa.

Pilotul îi zâmbi recunoscător. Pe când părăsea încăperea, îşi ridică de jos casca albă cu atâta energie, încât tuburile îi loviră şoldurile costumului.

De îndată ce uşa se închise în urma lui, London începu să umble cu recipiente şi farfurii pe lângă dispozitivele de încălzire.

— La ce-o s-ajute asta? vorbi Gosse nervos către spinarea lui. De mare ajutor ai mai fost!

— Iar tu eşti un laş. De ce i-ai dat lui Pirx maşina?

— A trebuit s-o fac. îmi dădusem cuvântul.

London se răsuci spre el, cu un recipient în mână.

— Ţi-ai dat cuvântul. Tu eşti genul de prieten care dacă-şi dă cuvântul că va sări în apă după mine se va ţine de promisiune. Iar dacă tu promiţi că vei sta locului şi te vei uita cum mă înec, tot vei sări după mine. Am dreptate?

— A avea dreptate şi a gândi raţional nu-i totuna, se apără Gosse fără prea mult entuziasm. Cum va putea el să fie de ajutor?

— Poate că va găsi urme. O să ia un emiţător...

— Termină! Mai bine mă duc să mai ascult Graalul, poate că au apărut noutăţi.

Mai era mult până la amurg, deşi se întunecase din cauza norilor ce coborâseră în jurul turnului ca o ciupercă, puternic iluminat. London puse masa, în timp ce Gosse, cu căştile pe urechi şi fumând ţigară de la ţigară, asculta pălăvrăgelile dintre baza Graal şi tractoarele ce fuseseră trimise după revenirea elicopterelor.

în acelaşi timp se gândea la pilot. Oare nu schimbase cursul cam prea iute, fără să pună întrebări, pentru a asoliza aici? Dacă cineva la vârsta de douăzeci şi nouă de ani este căpitan de navă spaţială şi este autorizat pentru zboruri cosmice pe distanţe mari, trebuie să fie

un tip dur şi în acelaşi timp entuziast, altfel n-ar fi putut promova aşa repede. Pericolele reprezentau o atracţie pentru curajul lui tineresc. Dacă vina i se datora lui Gosse, atunci fusese doar o scăpare. Dacă ar fi întrebat despre Killian, ar fi trimis nava la Graal. După douăzeci de ore în care nu închisese ochii, şeful Gosse nu-şi dădea seama că gândurile lui îl şi înmormântaseră deja, involuntar, pe nou-sosit. Şi cum îl chema, de fapt? îi uitase numele şi luă asta ca pe un semn al vârstei.

Apăsă o tastă şi pe monitorul din stânga apărură rânduri de litere verzi:

NAVA: *HELIOS,* CLASA CARGO II PORT DE ORIGINE: SYRTIS MAJOR

Fiasco / 23

PILOT: ANGUS PARVIS
COPILOT: ROMAN SINKO
ÎNCĂRCĂTURĂ: LISTĂ DE EXPEDIŢIE ???

Stinse monitorul, când cei doi ale căror nume tocmai le citise apărură în bluze şi pantaloni de trening. Sinko, un tip slăbuţ, cu păr ondulat, îl salută uşor stânjenit, fiindcă se dovedise că reactorul avusese într-adevăr o scurgere. Se aşezară la masă în faţa supei din conserve. Gosse se gândi că temerarul căruia avea să-i încredinţeze maşina avea un nume interesant. De fapt, n-ar fi trebuit să-1 cheme Parvis, ci Parsifal, care s-ar fi potrivit perfect cu Graalul. N-avea totuşi chef de glume, aşa că ţinu pentru sine jocul acela de cuvinte.

După o discuţie scurtă pornită de la întrebarea dacă mâncau prânzul sau cina - o dispută ce nu putea fi soluţionată din cauza diferenţelor dintre ora navei, ora Pământului şi ora lui Titan -, Sinko coborî pentru a vorbi cu un tehnician despre defectoscopie, care fu stabilită pentru sfârşitul săptămânii, când reactorul avea să se răcească şi fisurile din carcasă puteau fi etanşate temporar. între timp, pilotul, Gosse şi London examinară o diorama a lui Titan într-o zonă a sălii de control. Imaginea color tridimensională, creată de proiectoare holografice, se întindea de la polul nord până la ecuator şi arăta rutele. Putea fi mărită sau micşorată şi Parvis se familiariză cu regiunea care-i separa de Graal.

Camera ce-i fusese repartizată era mică, dar confortabilă, cu un pat-cuşetă, un birou cu tăblia înclinată, un fotoliu, un dulap mic şi o cabină de duş atât de îngustă, încât atunci când se spăla se izbea întruna cu coatele de pereţi. După aceea se întinse pe pătură şi deschise manualul gros de titanografie pe care-1 împrumutase de la London. Mai întâi căută în index PĂDUREA BIRNAM, dar n-o găsi nici la P, nici la B. Ştiinţa ignorase denumirea respectivă. Răsfoi

paginile, până ajunse la gheizere. Potrivit autorului, ele nu se comportau chiar aşa cum povestise Gosse. Titan, care se răcise şi se solidificase mai rapid decât Pământul şi celelalte planete interioare, avea în pântecele său mase enorme de gaze comprimate, care, în zonele de fractură ale crustei satelitului, apăsau pe bazele vulcanilor străvechi şi pe reţeaua subterană a venelor de magmă ale acestora, care se ramifica pe sute de kilometri; la anumite configuraţii de sinclinale sau anticlinale, ele puteau erupe în atmosferă ca nişte fântâni arteziene de compuşi volatili aflaţi sub înaltă presiune. Amestecul acela foarte complex din punct de vedere chimic conţinea dioxid de carbon, care îngheţa instantaneu, transformându-se în zăpadă. Purtată de vânturile puternice, zăpada acoperea şesurile şi versanţii munţilor cu un strat gros. Treptat, Parvis se plictisi de tonul arid al textului. Stinse lumina şi se acoperi, uşor surprins că pătura şi perna rămâneau nemişcate; după aproape o lună de imponderabilitate, nu mai era obişnuit cu senzaţia respectivă. Adormi imediat.

Un impuls intern îl trezi atât de brusc, încât era deja în capul oaselor când deschise ochii, pregătit să sară jos. Privi absent în jur, frecându-şi falca, şi gestul acela îi aminti de visul pe care tocmai îl avusese. Un meci de box. înfruntase un profesionist în ring şi văzuse clar lovitura care-1 pocnise ca o cărămidă, făcându-1 cnocaut. Când deschise ochii larg, camera se rotea în jurul lui precum cockpitul atunci când vira brusc. Acum se trezi complet şi toate amintirile îi reveniră ca un flash: asolizarea din ziua anterioară, avaria, discuţia în contradictoriu cu Gosse şi apoi „consiliul de război" ţinut în jurul dioramei. Camera era micuţă, cât cabina dintr-un cargobot, iar asta îi reaminti că Gosse îi

spusese că lucrase la bordul unei baleniere.

Pe când se bărbierea, Parvis îşi reexamină decizia. Dacă n-ar fi fost numele lui Pirx, s-ar fi gândit de două ori înainte să fi insistat într-atât să primească aprobarea de plecare.

Sub jetul de apă alternativ fierbinte şi rece ca gheaţa, el încercă să cânte, aşa cum făcea de obicei, totuşi era lipsit de convingere. Nu se simţea deloc în apele lui. Avea impresia că misiunea pentru care stăruise nu era doar riscantă, ci şi de-a dreptul stupidă. Orbit de apa ce-1 lovea în faţa pe care o ridicase spre plafon, se gândi pentru o clipă să se retragă. Ştia totuşi că nu putea fi vorba de aşa ceva. Doar un copil ar fi procedat astfel. Se frecă viguros cu prosopul, apoi făcu patul, se îmbrăcă şi plecă în căutarea lui Gosse. începea să se grăbească. Trebuia mai întâi să se familiarizeze cu modelul necunoscut, să exerseze puţin şi să-şi amintească mişcările cuvenite.

Gosse nu era pe nicăieri. Turnul de control se conecta prin tuneluri diametral opuse cu două clădiri. Amplasarea cosmodromului se datora fie unei neglijenţe, fie pur şi simplu unei erori. în conformitate cu explorările sondelor automate, sub valea aceasta cândva vulcanică ar fi trebuit să se găsească zăcăminte de minerale, dar în realitate ea era un crater vechi al cărui bazin fusese ridicat de contracţiile seismice ale lui Titan. Drept urmare, utilaje şi oameni fuseseră aduşi aici şi începuseră să construiască complexele de locuit de forma unor butoiaşe, în care urmau să locuiască minerii... dar apoi sosise vestea că la numai câteva sute de kilometri distanţă exista un zăcământ de uraniu incredibil de uriaş şi uşor de exploatat.

în momentul acela, în administraţia proiectului apăruse o schismă. Un grup dorea să abandoneze cosmodromul acesta şi să ia totul de la început în nord-est, pe când grupul celălalt insista să rămână, susţinând că într-adevăr dincolo de Depresiune existau zăcăminte la suprafaţă, dar superficiale, puţin adânci, şi ca atare nu foarte productive. Susţinătorii demontării primului cap de pod fuseseră porecliţi „Căutătorii

Sfântului Graal" şi zona de exploatare minieră la suprafaţă rămăsese cu numele Graal.
26/STANISLAW LEM

Până la urmă, primul cosmodrom nu fusese abandonat, dar nici extins. Se ajunsese la un compromis, silit de lipsa braţelor de muncă şi, de fapt, a capitalului. Astfel că, deşi economiştii calculaseră de nenumărate ori că pe termen lung era mai profitabil să închidă cosmodromul din vechiul crater şi să concentreze toată activitatea într-un singur loc - Graal -, avusese câştig de cauză logica ad-hoc a satisfacerii cererii de moment. Mult timp, Graalul nu putuse primi nave mai mari, pe când craterul Roembden (numit după geologul care-1 descoperise) nu avea nici doc de reparaţii, nici macarale pentru descărcare şi nici echipamente moderne. La toate astea se adăugau certurile constante legate de raportul ierarhic dintre cele două şi de beneficiile la care te puteai aştepta dacă îi deserveai pe ceilalţi. Unii dintre membrii consiliului de conducere continuau să creadă în zăcămintele de uraniu de sub crater şi fuseseră efectuate foraje de testare, însă acestea nu progresaseră, deoarece, imediat ce soseau aici oameni şi echipamente, Graalul intervenea pe lângă conducere plângându-se de lipsa forţelor de muncă, astfel încât lucrările încetau din nou, clădirile redeveneau pustii şi maşinile rămâneau nemişcate lângă pereţii sumbri ai lui Roembden.

Ca toţi transportatorii, Parvis nu se implicase în fricţiunile si în conflictele acestea, deşi trebuia să se ţină la curent în privinţa lor; o cerinţă impusă de poziţia delicată a tuturor lucrătorilor în transporturi. Graalul continua să dorească să lichideze cosmodromul - ca urmare a situaţiei de fapt -, mai ales după extinderea propriului său câmp de asolizare, dar Roembden continua să-i dejoace tentativele şi, de asemenea, îşi demonstrase utilitatea când se avari- ase uriaşa platformă de beton de la Graal. Parvis aprecia că la baza acestei schisme cronice nu stăteau considerente financiare, ci psihologice: apăruseră două patriotisme locale şi reciproc antagonice - craterul Roembden, respectiv Graalul - şi tot ce urmase reprezenta căutarea de argumente

în favoarea uneia sau alteia dintre tabere. Era totuşi mai bine să nu expui teoria aceasta celor care lucrau pe Titan.

Pasajele şi încăperile de sub tumul de control aduceau în minte imagini de oraşe subterane abandonate şi era dureros să vezi cât de multe materiale erau depozitate aici, neatinse măcar. El mai asolizase o dată la Roembden, pe când era navigator secund, dar atunci fuseseră atât de grăbiţi, încât tânărul nici măcar nu debarcase, ci petrecuse tot timpul în cală, supraveghind descărcarea.

Acum se uită la containerele nedesfăcute, ba nici desigilate, şi se simţi cuprins de iritare când recunoscu unele aduse de el. Enervat de linişte, începu să răcnească, de parcă s-ar fi găsit în pădure, dar numai ecoul reverberă surd pe coridoarele acestei secţiuni de depozitare.

Luă elevatorul şi sui. îl găsi pe London în sala de control a zborurilor, însă nici el nu avea habar unde se afla Gosse. De la Graal nu aveau nicio noutate. Monitoarele pâlpâiau. în aer se simţea miros de slănină prăjită; London sparse câteva ouă peste slănină şi aruncă cojile la gunoi.

— Aveţi ouă aici? se minună pilotul.

— Oho, din plin.

De acum London îi vorbea ca unui membru al echipei lor.

— Un tehnician electronist a adus o colivie cu găini. Suferea de ulcer şi trebuia să ţină un regim strict. La început au existat proteste: că din cauza păsărilor va mirosi peste tot, că nu va avea cu ce să le hrănească şi altele. El însă ne-a lăsat aici două găini şi un cocoş, iar acum chiar ne mândrim cu ele. Ouăle proaspete sunt o delicatesă. Ia loc. Gosse va apărea în curând.

Parvis se simţea flămând. Băgând în gură bucăţi indecent de mari de omletă, găsi o justificare pentru asta: avea nevoie de calorii pentru ceea ce urma să-l aştepte. Telefonul bâzâi: Gosse îl chemă la el. Parvis îi mulţumi lui London pentru ospăţ, bău restul de cafea dintr-o singură înghiţitură şi coborî un nivel cu elevatorul.

Şeful se găsea pe coridor, deja în salopetă de lucru. Sosise ora. Parvis se repezi după propriu-i costum

spaţial aflat în incinta de depozitare. îl îmbrăcă cu abilitate, conectă butelia de oxigen la furtun, dar nu deschise valva şi nici nu-şi puse casca, neştiind dacă vor pleca imediat din incintele etanşate. Intrară în alt elevator - cel pentru marfă -, cu care coborâră la subsol. Şi acolo era un spaţiu pentru depozitare, plin cu containere ce semănau cu chesoane pentru artilerie; din fiecare ieşeau câte cinci cilindri pentru oxigen ce semănau cu proiectile de calibru greu. Magazia era mare, dar ticsită, aşa că accesul se făcea printre pereţi şi lăzi sosite de la producători din toată lumea, pe care erau lipite etichete multilingve. Pilotul trebui să-l aştepte destul de mult pe Gosse, care se duse să-şi îmbrace costumul, apoi nu-1 recunoscu imediat în echipamentul de lucru greu al mecanicilor, pătat de unsoare şi cu vizor pentru vedere nocturnă coborât peste plasticul căştii.

Ieşiră printr-un sas. Pălăria din sticlă a turnului atârna deasupra lor, astfel că totul semăna cu o ciupercă uriaşă. London se apucase deja de treabă şi silueta i se contura pe strălucirea verde şi pâlpâitoare a monitoarelor. Ocoliră piciorul turnului, care era rotund şi fără ferestre, semănând cu un far construit direct în ocean, apoi Gosse deschise uşa din tablă metalică ondulată a unui garaj. Tuburile fluorescente înviară. Garajul era gol, cu excepţia unui cărucior elevator aflat lângă peretele îndepărtat şi a unui jeep care semăna cu vechile roveruri selenare americane. Avea şasiu deschis şi scaune cu suporturi pentru tălpi, dar în principiu era un simplu cadru metalic cu roţi, volan şi un acumulator în spate. Gosse îl scoase pe pietrişul neregulat ce acoperea solul în faţa turnului şi-1 opri, pentru ca pilotul să poată sui. Porniră apoi prin ceaţa roşu-maronie spre o structură neclară, scundă, ce aducea cu un bloc cu acoperiş plat. în depărtare, înapoia unei coame muntoase, coloane vagi de

lumină tremurau ca reflectoarele antiaeriene, însă nu aveau nici cea mai mică legătură cu asemenea noţiuni străvechi.

în zilele noroase, soarele lui Titan asigura puţină lumină şi de aceea în perioada exploatării zăcământului

de uraniu, deasupra lui Graal, fuseseră amplasate pe orbită staţionară două oglinzi uriaşe din material uşor, botezate „selectoare", ce ar fi trebuit să concentreze razele soarelui asupra zonei de lucru. Utilitatea lor se dovedise problematică. Saturn şi sateliţii săi formau o regiune în care interacţionau multe mase ce cauzau perturbări imposibil de calculat. în ciuda eforturilor astrofizicienilor, coloanele de lumină sufereau devieri şi adesea ajungeau până la craterul Roembden. Vizitele acelea ale luminii solare îi încântau pe sihaştrii din Roembden, deoarece, mai ales nopţile, bazinul craterului se ivea pe neaşteptate din beznă, arătându-şi frumuseţea fascinantă si simultan ameninţătoare. ♦ ♦

Gosse şofă jeepul în jurul obstacolelor - blocuri cilindrice uriaşe asemănătoare unor cuve deformate, care erau dopurile unor hornuri vulcanice mici - şi comentă despre lumină, care era la fel de rece ca aurora boreală, apoi mormăi pe jumătate pentru sine:

— Vine spre noi. E bine. într-un minut sau două, o să putem vedea totul ca la teatru. Apoi adăugă cu maliţie neascunsă: Drăguţ din partea lui Marlin că-mpărtăşeşte aşa ceva cu noi.

Parvis înţelese gluma, fiindcă iluminarea lui Roembden însemna că în Graal era beznă absolută şi de aceea Marlin sau dispecerul lui i-ar fi trezit deja pe cei din echipa de întreţinere a selectoarelor, ca să acţioneze motoarele de orientare a oglinzilor spaţiale şi să le readucă în poziţiile cuvenite, între timp, cele două coloane de lumină se apropiau întruna, iar sub una dintre ele scânteiau de acum piscuri acoperite cu gheaţă de pe lanţul muntos estic.

O satisfacţie suplimentară pentru locuitorii din Roembden era limpezimea remarcabilă (pentru Titan) a atmosferei în

craterul lor. Drept urmare, puteau admira săptămâni la rând discul galben al lui Saturn înconjurat de inele plate pe fundalul cerului înstelat. Deşi se afla la o distanţă de cinci ori mai mare decât distanţa dintre Lună şi Pământ, mărimea planetei îi uluia mereu pe nou-sosiţi. Puteai vedea cu ochiul liber benzile multicolore de pe suprafaţa sa, dar şi punctele negre care erau umbrele proiectate de sateliţii cei mai apropiaţi în cursul eclipselor lor. Spectacolul acesta era

posibil graţie curentului boreal ce trecea atât de violent prin defileuri şi canioane, încât producea efectul similar unui fohn. Nicăieri altundeva pe Titan nu era la fel de cald ca în craterul Roembden.

Echipa de întreţinere fie că nu izbutise să recâştige controlul asupra selectoarelor, fie că - din cauza situaţiei de urgenţă - nu exista nimeni care să ştie cum să procedeze, deoarece fasciculul de lumină solară se deplasa deja peste fundul bazinului. Era lumină ca în plină zi. Jeepul nici măcar nu mai avea nevoie de faruri. Pilotul văzu plăcile de beton cenuşiu, pătat, din jurul *Heliosului* său. Mai departe, în locul spre care se îndreptau, se ridicau, precum cioturile pietrificate ale unor arbori monstruoşi, dopuri vulcanice care fuseseră ejectate din răsuflători seismice şi îngheţaseră cu milioane de ani în urmă. Din perspectiva aceea turtită, semănau cu colonada unui templu ruinat, iar umbrele lor mişcătoare erau limbile unor cadrane solare ce indicau un timp extraterestru care galopa. Jeepul trecu pe lângă pali- sada aceea neregulată. Se legănă şi se balansă, iar motorul lui electric ţiui ascuţit. Clădirea plată continua să fie în întuneric, dar se puteau distinge acum două siluete negre ce se înălţau îndărătul ei ca turlele unor catedrale gotice. Pilotul le putu estima adevărata mărime abia atunci când el şi Gosse coborâră şi se apropiată de ele pe jos.

Până atunci nu mai văzuse asemenea coloşi. (De asemenea, nici nu operase vreodată un Săpător, dar n-o recunoscuse.) Dacă ai fi îmbrăcat una dintre maşinile acestea în

blană, ai fi transformat-o în King Kong. Proporţiile erau mai degrabă antropoide decât umane. Picioarele, din grinzi cu zăbrele ca ale podurilor, coborau vertical spre labele uriaşe ca nişte tancuri ce stăteau nemişcate pe pietriş. Coapsele aidoma unor turnuri se înălţau până la centura pelviană în care stătea trunchiul din fier ca un vapor cu pupa retezată. Mâinile Săpătorului puteau fi văzute numai dacă lăsai capul mult pe spate. Braţele coborau pe lângă trup ca ale unor macarale cu pumni din oţel, încleştaţi. Niciunul dintre cei doi coloşi nu avea cap, iar ceea ce păruseră a fi turle, văzute din depărtare, se dovediră sisteme de antene care li se ridicau de pe umeri.

înapoia primului Săpător, practic atingându-i blindajul cu un braţ îndoit din cot - ca şi cum ar fi vrut să-i tragă un ghiont, dar încremenise în mijlocul gestului -, se afla al doilea, absolut identic. întrucât se găsea mai departe, sclipirea unei ferestre i se putea zări în piept: cabina de pilotare.

— Ăsta-i Castor, iar celălalt e Pollux, îi prezentă Gosse.

Deplasă raza unui proiector portabil peste cei doi giganţi. Lumina dezvălui din semiîntuneric blindajul metalic al picioarelor, scuturile ce protejau genunchii şi trunchiul negru şi strălucitor ca al unei balene.

— Tâmpitul ăla de Haartz n-a putut nici măcar să-i bage în hangar, comentă Gosse şi pipăi după butonul de acţionare a aerului condiţionat de pe pieptul costumului său, deoarece răsuflarea îi înceţoşase plasticul căştii. Abia a izbutit să frâneze înainte de panta aia...

Pilotul înţelese de ce Haartz acela îi adusese pe ambii coloşi în spaţiul din stâncă şi de ce optase să-i lase acolo. Cauza fusese inerţia. La fel ca un vapor pe ocean, o maşină păşitoare răspundea la comenzile timonierului ei cu atât mai lent, cu cât masa îi era mai mare. El se întreba deja cât de mult cântărea un Săpător, dar, nedorind să-şi arate ignoranţa, se mulţumi să ia proiectorul de la Gosse şi să înainteze pe lângă laba piciorului gigantului. Plimbând

raza peste oţel, descoperi, aşa cum se aşteptase, o plăcuţă cu specificaţii nituită la nivelul ochilor. Putere de operare maximă: 14 000 kW; suprasarcină admisibilă: 19 000 kW; masă: 1 680 de tone; reactor Tokamak multi-ecranat cu convertor Foucault; acţionarea hidraulică, transmisia principală şi diferenţialul erau produse de Rolls-Royce, iar şasiul fusese construit în Suedia.

Ridică după aceea fasciculul luminos peste grinzile cu zăbrele ale piciorului, dar nu putu zări tot trunchiul odată. Lumina abia dacă dezvăluia contururile umerilor negri deasupra cărora nu exista un cap. Când se întoarse către Gosse, acesta dispăruse - probabil ca să activeze sistemul de încălzire a câmpului de asolizare. Intr-adevăr, conductele mici întinse pe sol începură să disperseze pâcle- le rarefiate şi joase. Coloana

rătăcitoare de lumină solară se deplasa peste bazin ca un beţiv, alungând bezna de pe paralelipipede întunecate ce se dezvăluiau a fi magazii ori de pe ciuperca turnului de control cu banda sa verde de iluminare, iar de câteva ori determină străfulgerări ce se topiră instantaneu, atingând petice de gheaţă de pe stânci mai îndepărtate, ca şi cum ar fi vrut să trezească prin mişcare peisajul mort. Pe neaşteptate, coloana se deplasă în lateral, goni peste întinderea de beton, sări peste tur- nul-ciupercă, peste palisada de cioturi de magmă, peste hangar şi peste magazia de la nivelul solului şi ajunse la pilot. Parvis ridică o mână înmănuşată pentru a se proteja de lumină şi lăsă imediat capul pe spate, pe cât putea de mult în cască, pentru a vedea întregul Săpător.

Acoperită cu vopsea neagră anticorozivă, maşina strălucea deasupra lui ca un armăsar de luptă împlătoşat care se cabra. Parcă ar fi participat la o şedinţă foto. Plăcile pectorale din oţel călit, şasiul circular al şoldurilor, turnurile solide ale coapselor, scuturile protectoare ale articulaţiilor genunchilor, zăbrelele tibiilor - totul strălucea impecabil, dovedind că gigantul nu fusese deocamdată pus la treabă. Parvis simţi

simultan bucurie şi emoţie. înghiţi un nod mare din gât şi, în timp ce coloana de lumină trecea mai departe, înainta, ca să vadă spatele gigantului. Când ajunse la călcâi, asemănarea cu anatomia umană deveni mai întâi o caricatură, pentru ca apoi să dispară complet când privi talpa afundată în pietriş. Parvis avea impresia că stătea lângă baza unei macarale pe care nimic n-ar fi putut-o clinti din fundaţii. Călcâiul blindat putea să fie suportul unei prese hidraulice. Glezna era fixată prin bolţuri cât arborele elicei unei nave, iar genunchiul, care ieşea în relief la jumătatea piciorului, la o înălţime de minimum două etaje, era ca tamburul unui compactor. Mâinile gigantului, mai largi decât cupele unui excavator, atârnau nemişcate, ca în poziţie de drepţi.

Gosse dispăruse undeva, totuşi pilotul nu dorea să mai piardă timp. Zări treptele metalice care ieşeau în exterior din partea dorsală a călcâiului, dar şi

balustrada de susţinere, aşa că începu să urce. Glezna era înconjurată de o platformă mică, de pe care o scară se ridica vertical prin interiorul grinzii cu zăbrele a gambei. Suitul pe treptele ei nu era dificil, cât mai degrabă straniu. Ducea la o trapă situată nu foarte convenabil deasupra şoldului drept, întrucât poziţia sa iniţială, care păruse mult mai firească pentru proiectanţi, fusese motivul a nenumărate glume. Designerii primelor pedipulatoare ignoraseră desigur umorul acela de joasă calitate, totuşi ulterior modificaseră locul de ieşire - numărul de înscrieri pentru postul de operator al acestor Atlas se redusese masiv, după care se aflase că potenţialii candidaţi erau tachinaţi de colegii lor despre modul cum intrau în maşină.

Deschiderea trapei activă o ghirlandă de lămpi mici şi Parvis urcă pe o scară în spirală spre cabină. Aceasta aducea cu un butoi mare din sticlă sau cu o secţiune dintr-o conductă instalată în pieptul Săpătorului - dar nu în centru, ci în stânga corpului, ca şi cum inginerii ar fi dorit să

pună un om în locul unde s-ar fi aflat inima dacă gigantul ar fi fost viu.

Pilotul se uită în interiorul care era acum, de asemenea, iluminat şi fu uşurat să vadă că sistemele de comenzi îi erau familiare. Se simţea ca acasă. îşi scoase casca, se dezbrăcă de costum şi activă încălzirea interioară; nu purta decât un tricou şi colanţi, dar trebuia să rămână în pielea goală pentru a dirija gigantul. Aerul cald al sistemului de ventilaţie umplu cabina şi el privi afară prin parbrizul frontal convex. Era deja zi, înnorată ca de obicei, deoarece pe Titan era întotdeauna întunecat ca înaintea unei furtuni. în lumina slabă, zări stâncile unei regiuni aflate departe de cosmodrom. El se afla la o înălţime echivalentă cu a unui bloc cu opt etaje, fiind chiar mai sus decât ciuperca turnului de control. Cu excepţia piscurilor muntoase de la orizont, doar botul *Heliosului* se ridica mai mult. Prin pereţii laterali din sticlă, putea să vadă înăuntrul puţurilor întunecate, slab iluminate, pline de maşinării ce suspinau lent şi constant, parcă trezite din letargie sau din somn. Cabina nu avea panou de

comandă, nici volan sau monitoare; nu exista nimic, decât costumul operatorului, care zăcea pe podea ca o piele goală, sclipind metalic, şi două mozaicuri de cuburi negre fixate de sticla frontală. Cuburile semănau cu jucăriile pentru copii, deoarece pe suprafeţele lor existau siluete de braţe şi picioare micuţe - cele corespondente părţii drepte a corpului pe mozaicul din dreapta, iar cele corespondente părţii stângi, pe mozaicul din stânga. Când colosul umbla şi toate ansamblele sale funcţionau normal, desenele micuţe străluceau verde paşnic. în eventualitatea unei perturbări, culoarea se schimba în maro dacă problema era minoră şi în purpuriu pentru urgenţe.

Aceasta era o imagine segmentată a întregii maşini proiectată pe mozaicul negru. în curentul de aer cald, pilotul îşi scoase restul hainelor, le aruncă într-un colţ şi începu să îmbrace costumul operatorului. Materialul elastic, pliabil,

se mula pe labele picioarelor sale desculţe, pe coapse, abdomen şi umeri. După ce îmbrăcă până la gât pielea aceasta electronică de şarpe, Parvis îşi trase cu grijă mănuşile, deget cu deget. După aceea ridică dintr-o singură mişcare fermoarul care urca de deasupra vintrelor până la gât, iar mozaicul negru se aprinse cu lumini multicolore. Dintr-o privire, se asigură că sistemul era acelaşi cu al mergătorilor pe gheaţă pe care-i pilotase în Antarctica, deşi aceia nu se comparau cu Săpătorii din punctul de vedere al masei, întinse un braţ spre plafon şi trase un cordon ce se termina printr-un sistem de chingi pe care-1 fixă în jurul său şi-1 încătărămă strâns peste piept. Când pocni ultima cataramă, hamasamentul îl ridică uşor, astfel că, susţinut de subsuori, era suspendat ca într-un corset bine capitonat şi-şi putea mişca picioarele nestânjenit. Verificând ca braţele să i se poată mişca la fel de liber, Parvis pipăi după maneta principală de la ceafă şi o împinse până la capăt. Luminile de pe cuburi îşi dublară intensitatea strălucirii şi simultan se auzi cum, mult dedesubt, motoarele membrelor începeau să funcţioneze, pornind din punctul mort în care stătuseră până atunci, însoţite de plescăituri slabe cauzate de excesul de vaselină în care tijele de legătură şi rulmenţii fuseseră ambalate pe Pământ pentru

protecţie împotriva coroziunii.

Privi în jos cu atenţie, ca să nu lovească latura magaziei, şi Parvis făcu primul său pas mic, precaut. în căptuşeala costumului erau cusuţi mii de electrozi, după tipare de spirale. Apăsaţi puternic pe pielea sa, electrozii preluau impulsuri de la muşchi şi de la nervi, pe care le transmiteau Goliatului. Tot asa cum fiecare articulaţie a scheletului uman îşi avea în Săpător o articulaţie corespondentă de o mie de ori mai mare, din metal şi etanşată, pentru fiecare grup de muşchi ce contractau sau extindeau un membru existau cilindri de dimensiunile unor ţevi de tunuri prin care se mişcau pistoane acţionate de ulei. însă operatorul nu trebuia nici să se gândească şi nici măcar să cunoască

toate astea. El doar se mişca de parcă ar fi mers, de parcă ar fi păşit cu tălpile pe sol, sau de parcă s-ar fi aplecat din talie, cu braţul întins, pentru a ridica un obiect dorit.

Existau doar două deosebiri importante. în primul rând, cea legată de ordinul de mărime, fiindcă un pas omenesc echivala cu un pas de doisprezece metri făcut de Săpător, iar acelaşi raport era valabil pentru toate celelalte mişcări. Graţie preciziei extraordinare a releelor, dacă operatorul dorea să-şi demonstreze abilitatea, putea să ia un pahar plin de pe o masă şi să-l ridice la înălţimea unei clădiri cu douăsprezece etaje, fără să verse o picătură sau fără să-i rupă piciorul fragil din sticlă în cleştii uriaşi din oţel ai mâinii sale. Dar colosul acesta nu fusese realizat pentru a ridica pahare din cristal sau pietricele, ci ţevi, grinzi şi bolovani de multe tone. Având la îndemână uneltele cuvenite, el devenea o sapă de foraj, un excavator sau o macara - întotdeauna un echipament de mare putere ce combina forţă aproape inepuizabilă cu dexteritate umană.

Mergătorii uriaşi constituiau o extensie a conceptului exoscheletului, care, ca amplificator extern al corpului uman, era deja cunoscut din multe prototipuri încă din secolul al XX-lea. La momentul respectiv, invenţia lâncezise, întrucât pe Pământ nu i se găsise nicio utilizare practică imediată, însă fusese reînviată odată cu exploatarea sistemului solar. Apăruseră maşini planetare, adaptate atât corpurilor cereşti pe care urmau să funcţioneze, cât şi sarcinilor şi

condiţiilor locale. Desigur, ele variau ca greutate, totuşi masa inerţială era aceeaşi peste tot, iar aceasta era a doua deosebire importantă dintre ele şi oameni.

Atât rezistenţa materialelor de construcţie, cât şi forţa motrice au limitele lor, care sunt impuse de inerţia masei, chiar şi la mare depărtare de orice corp cu gravitaţie. Cu un mergător nu puteai executa mişcări bruşte, tot aşa cum nu poţi opri brusc un pachebot sau cum nu poţi să roteşti braţul unei macarale cu viteza unei elice. Oricine

ar fi încercat aşa ceva cu un Săpător, i-ar fi rupt membrele realizate ca grinzi cu zăbrele. De aceea, pentru a preveni astfel de accidente, tehnicienii instalaseră întrerupătoare de siguranţă în toate ramificaţiile de acţionare, ce împiedicau orice manevre ar fi dus la catastrofe. Operatorul putea să decupleze neutralizatoarele acestea, individual sau pe toate simultan, dacă se găsea în pericol. Pe seama distrugerii maşinii, el putea atunci să scape cu viaţă - în eventualitatea unei căderi de pietre, de exemplu, sau în alte situaţii de urgenţă. Iar dacă nici asta nu-1 putea salva, atunci avea la dispoziţie o ultimă soluţie, un *ultimatum refugium:* vitrificatorul.

Operatorul era protejat de blindajul exterior al mergătorului şi de scuturile interioare ale cabinei sale, dar tot la interior, deasupra lui, se căsca gura vitrificatorului, care avea forma unui clopot. Dispozitivul putea congela un om într-o fracţiune de secundă. Medicina nu dispunea însă, deocamdată, de mijloace pentru reînvierea corpurilor vitrificate, astfel că victimele catastrofelor stăteau neatinse în containere cilindrice pline cu azot lichid, aşteptând apariţia unei tehnologii a reînvierii în secolele următoare.

Această amânare a îndatoririlor medicale într-un viitor indefinit le părea multora o dezertare macabră de la datorie, o promisiune de ajutor lipsită de orice garanţie a realizării sale. Şi totuşi în medicină existau destule precedente ale unor asemenea măsuri terminale extreme. Primele transplanturi de inimi de maimuţe la oameni aflaţi pe moarte stârniseră reacţii similare de

indignare şi oroare, iar sondajele întreprinse printre operatorii mergătorilor dezvăluiseră că ei îşi puneau puţine speranţe în aparatura de vitrificare. Chiar dacă profesiunea lor era complet nouă, posibilitatea morţii ce le dădea târcoale era la fel de veche ca orice activitate umană. De aceea, Angus Parvis, călcând pe solul lui Titan cu paşi grei, nu se gândea defel la

clopotul negru de deasupra sa şi nici la butonul declanşator ce strălucea ca un rubin micuţ sub calota lui transparentă.

Cu precauţie exagerată, el înaintă pe placa din beton a cosmodromului pentru a testa Săpătorul în condiţii de mers. Instantaneu, îi reveni vechea senzaţie că era, simultan, incredibil de uşor şi incredibil de greu, liber şi constrâns, rapid şi lent. Analogia cea mai apropiată putea fi cu un scufundător în apă, a cărui greutate era redusă de flotabilitate, dar care întâmpină în mediul acela o rezistenţă cu atât mai mare, cu cât încearcă să se deplaseze mai rapid. Primele prototipuri ale maşinilor planetare fără neutrali- zatoare de mişcare se transformaseră în mormane de fiare vechi după numai câteva ore de funcţionare. Novicele care făcea câţiva paşi în unul dintre primii mergători avea impresia că nu existau dificultăţi şi de aceea, atunci când trecea la executarea unei sarcini simple - de pildă, instalarea unui şir de grinzi pe zidurile unei case aflate în construcţie -, el dărâma zidul şi îndoia grinzile fără să-şi dea seama. Pe de altă parte, o maşină dotată cu neutrali- zatoare putea fi înşelătoare pentru un operator lipsit de abilitate. Citirea de valori ale încărcărilor maxime era la fel de simplă precum citirea unui manual de schi, totuşi nimeni n-a devenit vreodată campion la slalom după lectura unei cărţi. Deja obişnuit cu o masă de o mie de tone, Parvis estimă, după mica accelerare a paşilor la început, că gigantul aflat sub comanda sa avea o masă de aproape două ori mai mare. Suspendat în cabina lui de sticlă ca un păianjen într-o plasă stranie, el îşi domoli imediat mişcările picioarelor, ba chiar se opri, pentru a începe să execute, foarte lent, exerciţii staţionare. îşi trecu greutatea de pe un picior pe altul, îndoi trunchiul în ambele părţi şi abia după aceea ocoli de câteva ori

Heliosul.

Inima îi bătu mai rapid ca de obicei, dar totul se desfăşură perfect. Vedea bazinul arid, cenuşiu sub pâcla joasă, şirurile îndepărtate de lumini ce delimitau câmpul

de asolizare si, la baza turnului de control, silueta micuţă a lui Gosse, ce părea cât o furnică. Parvis era înconjurat de un sunet plăcut, slab şi deloc insistent; urechile lui, care, treptat, începură să distingă mai bine zgomotele diferite, recunoscură basul de fundal al motoarelor principale, ce creştea uneori la nivelul unei incantaţii înăbuşite, iar alteori huruia un soi de reproş blând, când picioarele de câte o tonă erau oprite prea brusc. Acum pilotul putea distinge chemarea hidraulicelor, care formau un cor aparte; uleiul lor, ce curgea prin mii de conducte şi cilindri, impunea un ritm egal de pistoane ce îndoiau şi întindeau toate membrele, pe măsură ce picioarele blindate păşeau pe beton. El putea să audă până şi ţiuiturile delicate ale giroscoape- lor care-1 ajutau automat la menţinerea echilibrului. Când încercă în mod deliberat să se întoarcă mai brusc, structura masivă pe care o ocupa nu se dovedi atât de manevrabilă şi cu toate că motoarele mugiră obediente la putere maximă, gigantul începu să se clatine... dar nu scăpă de sub control, pentru că Parvis reacţionă prompt şi mări raza curbei.

După aceea începu să exerseze, ridicând bolovanii de multe tone aflaţi dincolo de marginea întinderii de beton. Scântei săreau şi un scrâşnet ascuţit se auzea de câte ori cleştii prindeau piatra şi muşcau din ea. După mai puţin de o oră, pilotul se simţi sigur de Săpătorul său. Recăpătase starea familiară pe care veteranii o numeau „fuziunea om-mergător". Graniţa dintre el şi maşină dispăruse; acum mişcările ei erau mişcările lui. Pentru a-şi încheia exerciţiile de antrenament, sui destul de mult pe o pantă acoperită cu grohotiş şi devenise deja atât de priceput, încât putea zice, după trosnetele pietrelor ce-i lunecau de sub tălpi, la ce se putea aştepta din partea acestui colos pe care începuse deja să-l îndrăgească.

Abia când coborî înapoi spre şirurile de lumini înceţoşate ale cosmodromului, satisfacţia de sine i se dezumflă ca un balon înţepat de acul reamintirii

aştepta, dublat de ştiinţa că Pirx şi alţi doi oameni, închişi în giganţi identici, intraseră în Marea Depresiune de pe Titan, unde nu numai că se împotmoliseră, ci şi dispăruseră. Fără să ştie dacă proceda astfel pentru încă puţină practică suplimentară sau pentru a-şi lua rămas-bun, el îşi ocoli în cerc strâns nava, apoi purtă o conversaţie scurtă cu Gosse. Controlorul de zbor stătea acum lângă London, în spatele sticlei turnului. Parvis îi văzu, iar ei îi spuseră că în continuare nu aveau veşti despre dispăruţi. Când plecă, pilotul ridică mult un braţ din fier. Poate că gestul părea melodramatic sau chiar prostesc, dar îl prefera altor cuvinte. Se întoarse cu o sută optzeci de grade, afişă pe unicul monitor amplasat sub plafonul cabinei o hologramă a terenului pe care urma să-l traverseze, activă detectorul de azimut şi proiecţia traseului spre Graal şi pomi cu paşi lungi de câte doisprezece metri.

unei zone prin deşertificarea altora, dereglând astfel echilibrul climatic al biosferei, care fusese adaptat cu atâta trudă (aparent, cu indiferenţă) de eforturile evoluţiei naturale. Adâncurile oceanice nu slujeau prin beznă creaturile ce trăiau acolo, pentru a le proteja de atacuri - o beznă pe care ele o puteau lumina, după cum aveau nevoie, prin luminescenţă -, ci invers: bezna dădea naştere exact acelor creaturi care rezistau la presiunile colosale şi puteau lumina ele însele.

Pe planetele cu viaţă abundentă, puterea creatoare a naturii se putea exprima, timid, doar în adâncuri, în peşteri şi în grote - o putere care, nefiind înhămată la nicio cerinţă de adaptare şi nici limitată de lupta pentru existenţă de concurenţa propriilor sale rezultate, putea să creeze - pe parcursul a miliarde de ani, cu răbdare infinită, prin picături de soluţii saline ce se solidificau - păduri fantasmagorice de stalactite şi de stalagmite. Dar pe asemenea corpuri cosmice asta era o abatere de la trudele planetare, o abatere ascunsă în cripte de rocă şi care nu putea, ca atare, să-şi dezvăluie intensitatea. De aceea exista impresia că asemenea

locuri nu reprezentau normalitatea naturii, ci, mai degrabă, pepiniere pentru monstruozităţi cu totul periferice. Excepţii nefrecvente de la regula statistică a haosului.

Planete aride, ca Marte sau Mercur, sunt expuse vântului solar muşcător, respiraţia aceasta rarefiată, dar necontenită a stelei-mamă; suprafaţa lor este un deşert mort, deoarece căldura arzătoare erodează toate formele de relief ridicate şi le transformă în praf care umple bazinele craterelor. Doar în locurile unde domnea moartea eternă şi nemişcată, unde nici ciurul, nici moara selecţiei naturale nu acţionau pentru a modela toate creaturile în conformitate cu rigorile supravieţuirii, se deschidea un tărâm uimitor - creaţii ale materiei care nu imitau nimic, care nu erau controlate de nimic şi care depăşeau toate limitele imaginaţiei omeneşti.

Din acest motiv, peisajele fantastice de pe Titan au reprezentat un şoc pentru primii exploratori. Oamenii puneau semnul egal între ordine şi viaţă, între haos şi pustiu deprimant. Pentru ca să înţelegi eroarea acestei dogme dihotomice, trebuia să cobori pe planetele exterioare - sau pe Titan, cel mai mare dintre sateliţii lor. Indiferent dacă erau relativ sigure sau periculoase, formaţiunile stranii de pe Titan erau maldăre banale de sfărâmături haotice... când erau văzute din depărtare şi de la înălţime. Arătau însă cu totul diferit când puneai piciorul pe sol. Frigul teribil din acest sector al spaţiului, în care soarele strălucea, deşi nu încălzea, se dovedise un imbold, nu o frână pentru creativitatea materiei. Da, frigul încetinea creativitatea, dar tocmai prin lentoarea aceea îi oferea o oportunitate de a-şi etala talentul, asigurând o dimensiune indispensabilă unei naturi neatinse de viaţă şi neîncălzite de soare: timpul - timpul la o scară în care nu conta dacă treceau un milion sau două milioane de secole.

Materiile prime de aici erau formate în principiu din aceleaşi elemente chimice de pe Pământ, atât doar că pe Pământ ele intraseră în sclavia, ca să spunem aşa, evoluţiei biologice şi numai în contextul acela îi uluiau pe oameni prin rafinamentul compuşilor complecşi ce se transformau în organisme şi prin ierarhiile interdependente ale speciilor. De aceea se

concluzionase că înalta complexitate era o proprietate exclusiv a materiei vii, întrucât haosul în starea sa anorganică nu putea să producă decât spasme vulcanice aleatorii, revărsări de lavă şi ploi de cenuşi sulfuroase.

Craterul Roembden se rupsese o dată, în nord-estul inelului său mare. Apoi un gheţar de gaz pătrunsese prin breşa aceea. După milioane de ani, el se retrăsese, lăsând în urmă pe solul adânc brăzdat depozite de minerale, care stârniseră încântarea şi uimirea cristalografilor şi a altor oameni de ştiinţă, la fel de stupefiaţi. Era într-adevăr o imagine remarcabilă. Pilotul, aflat acum la conducerea

unui mergător, avea în faţă o câmpie vastă înconjurată de munţi îndepărtaţi şi presărată de... oare ce puteau fi formele acelea? Părea ca şi cum porţile unor muzee nepământene fuseseră larg deschise şi rămăşiţele unor monştri decrepiţi se revărsaseră într-o cascadă de oseminte. Sau erau oare proiectele demente, abandonate, ale unor monştri, fiecare dintre ei mai fantastic decât cel anterior? Fragmente sfărâmate de creaturi pe care doar un accident le împiedicase să participe la ciclurile vieţii? Parvis văzu coaste enorme, deşi ar fi putut să fi fost la fel de bine scheletele unor păianjeni, ale căror tibii strângeau cu străşnicie ouă bulbucate şi stropite cu sânge, mandibule încleştate reciproc prin colţi din cristal, vertebre ca nişte plăci ce păreau fişicuri de monede revărsate din şirele spinărilor unor reptile preistorice ale căror trupuri se descompuseseră demult.

Scena aceasta bizară se vedea perfect, în toată bogăţia ei, de la înălţimea Săpătorului. Regiunea de lângă Roembden fusese botezată „Cimitirul" de către oamenii de acolo, deoarece peisajul părea să fie un câmp de luptă abandonat după secole de încleştări, un osuar de schelete putrezite care se întinsese fără oprelişti. Parvis văzu suprafeţe netede de articulaţii ce ar fi putut proveni din stârvul unei monstruozităţi cât un munte. Puteai chiar să distingi pe ele locurile roşiatice, ca nişte cheaguri de sânge, unde fuseseră ataşate tendoanele. în apropiere erau piei destrămate, cu smocuri de păr pe care vântul le unduia lin şi le netezea în valuri schimbătoare. Prin ceaţă se ridicau

artro- pode multietajate, ce se rodeau între ele şi după moarte. Din blocuri multifaţetate, cu suprafeţe ca nişte oglinzi, ieşeau în afară coarne ramificate ca de cerbi, care străluceau, de asemenea, înconjurate de femururi şi de cranii alb-murdar. Pilotul văzu toate astea şi înţelese că imaginile ce-i apăreau în minte, asocierile macabre, nu erau decât iluzii optice ale ochilor şocaţi de stranietate. Dacă scotocea metodic în memorie, probabil că şi-ar fi amintit ce compuşi

produceau - în cadrul unor reacţii chimice care fuseseră active miliarde de ani - exact formele acelea, care, pătate cu hematit, simulau oseminte însângerate şi care depăşeau cu mult realizările modeste ale azbesturilor terestre pentru a crea un puf iridescent ca al blănii celei mai fine. Totuşi, asemenea analize lucide n-ar fi avut niciun efect asupra celor văzute de ochii săi.

Deoarece nimic de aici nu slujea vreunui scop - niciodată şi pentru nimeni - şi aici nu acţionase niciodată ghilotina evoluţiei, care să amputeze din toate genotipurile orice n-ar fi contribuit la supravieţuire, natura, neconstrânsă nici de viaţa pe care o năştea, nici de moartea pe care o abătea, putea să reuşească eliberarea, etalându-şi generozitatea caracteristică, o risipă fără limite, o splendoare brută care era inutilă, o eternă putere de creaţie fără obiectiv, fără necesitate, fără sens. Adevărul acesta, pe care observatorul îl percepea tot mai mult, era desigur mai tulburător decât impresia că ar fi fost martorul unei imitaţii cosmice a morţii sau că acestea erau de fapt rămăşiţele unor fiinţe necunoscute ce trăiseră cu adevărat sub cerul furtunos.

De aceea trebuia să-ţi inversezi complet modul firesc de gândire, capabil să meargă doar într-o singură direcţie: formele acestea erau similare cu oase, coaste, cranii şi colţi, nu pentru că ar fi slujit cândva viaţa - de altfel, nici n-o făcuseră -, ci pentru că scheletele vertebratelor terestre, şi blănurile lor, dar şi platoşele chitinoase ale insectelor şi carapacele moluştelor deţineau toate acelaşi tip de arhitectură. Natura poate să producă aşa ceva chiar dacă viaţa, sau scopul vieţii, n-a existat şi nici nu va exista vreodată.

Adâncit în asemenea reverii filosofice, pilotul tresări

când îşi reaminti cum ajunsese aici, care erau vehiculul şi misiunea sa. Ascultător, mergătorul de fier amplifică de o mie de ori tresărirea şi ezitarea aceea, readucându-1 la realitate prin urletul transmisiei sale motrice şi vibraţia întregii mase. Pilotul se simţi ruşinat. Se adună şi-şi continuă

drumul. La început se simţise stingherit să-şi coboare tălpile, ce loveau solul ca nişte ciocane pneumatice, peste pseudoschelete, dar ocolişurile se dovediră inutile şi simultan incomode. De aceea şovăia doar ocazional, când înaintarea îi era blocată de o structură cu totul remarcabilă, însă chiar şi atunci o ocolea numai dacă strivirea ei şi trecerea prin ea ar fi prezentat vreo greutate pentru gigantul ce-i asculta gesturile. De asemenea, din apropiere, senzaţia de călcare pe oase - zdrobind cranii, falange ramificate ale unor aripi, arcade zigomatice şi diverse coame - se reducea până în pragul dispariţiei. Uneori era ca şi cum ar fi călcat pe rămăşiţele unor maşinării organice - fiinţe hibrid, pe jumătate animale, create din contopirea organicului şi a anorganicului, a raţiunii şi a nebuniei -, iar uneori părea că şi-ar fi coborât tălpile din iridiu peste nestemate crescute în mod suprauman, preţioase şi impure, parţial alburii din cauza metamorfozelor şi a interpenetrărilor. Deoarece trebuia să fie mereu atent de la înălţimea sa să vadă unde şi sub ce unghi îşi aşeza pe sol picioarele ca nişte turnuri, şi deoarece mersul acesta din prima etapă dură mai bine de o oră - era necesar să înainteze încet -, se simţi amuzat de eforturile uriaşe pe care artiştii de pe Pământ le făcuseră pentru a trece de limitele imaginaţiei umane (care trebuia să vizualizeze totul), de strădaniile şi de frustrările depăşirii propriilor imaginaţii şi de măsura totuşi redusă în care se îndepărtau de platitudini, deşi încercau din răsputeri s-o facă - în vreme ce aici, pe patru mii de metri pătraţi, exista mai multă originalitate mândră decât într-o sută de expoziţii ale lor, anxioase şi angoasate.

întrucât nu exista niciun stimul cu care cineva să nu se obişnuiască în scurt timp, nu după multă vreme, Parvis mergea prin cimitirele acestea de calcozine, spinele, ametiste, plagioclazi - sau, mai degrabă, îndepărtatele lor rude non-terestre -, ca şi cum ar fi

călcat peste sfărâ- măturі banale de roci. într-o clipită, dezintegra ramuri ce

avuseseră nevoie de milioane de ani pentru a se cristaliza în ramificaţii unice, irepetabile, nedorind s-o facă, însă fiind silit să le transforme în pulbere de sticlă. Cu toate că, la răstimpuri, regreta pierderea celor mai splendide dintre realizările acelea ce duraseră eoni, ele erau atât de multe, se eclipsau reciproc prin propria splendoare, încât, până la urmă, un singur lucru îl impresionă.

Mai exact, măsura în care regiunea aceasta îi părea - şi nu era totuşi vorba numai despre Parvis! - un vis, un regat al fantomelor şi al unei frumuseţi afectate de nebunie. Acesta era un tărâm, îşi zise pilotul aproape cu glas tare, în care natura dormea şi-şi transpunea ororile magnifice, coşmarurile nezăgăzuite, cumva direct, fără intermedierea vreunui mediu psihic, în duritatea solidă a formelor materiale. La fel ca într-un vis, tot ceea ce vedea era simultan complet străin şi extrem de familiar, reamintindu-i constant de ceva care în clipa următoare avea să-i scape mereu, astfel că el rămânea cu o absurditate ce camufla o înşelătorie subtilă, fiindcă aici lucrurile păreau definite doar prin originile lor străvechi; ele nu se puteau încheia niciodată, nu puteau ajunge niciodată la o finalitate, nu puteau decide niciodată pentru o concluzie, pentru un destin.

Parvis reflectă la toate astea, uluit atât de împrejurimi, cât şi de propriile gânduri, întrucât nu obişnuia să se dedice filosofării. Soarele ce răsărise se afla acum înapoia lui, aşa că umbra i se întindea în faţă şi era ciudat să vadă, în mişcările siluetei aceleia prelungi, cu colţuri ascuţite, care înainta, combinaţia dintre natura ei de maşină si natura lui de om. Forma era a unui robot fără cap ce se legăna, mergând aidoma unei ambarcaţiuni. Cu toate astea, avea simultan mişcări specifice doar pilotului, pe care le etala parcă cu o ostentaţie perversă, deoarece erau amplificate, exagerate. Era adevărat, el observase asta până atunci, dar marşul de aproape două ore prin locurile acestea vrăjite îi dezvoltase cumva imaginaţia sau o făcuse mai subtilă. Şi

nu simţi niciun regret când, cotind mai mult spre vest de Roembden, pierdu contactul radio cu craterul acela. Avea să iasă din conul de umbră radio abia la kilometrul cincizeci - nu chiar foarte departe însă deocamdată dorea să fie singur, eliberat de întrebările şi de răspunsurile stere- otipe ale rapoartelor.

Contururi negre întunecau linia orizontului, dar nu putea spune dacă erau nori sau munţi. în ciuda zborului imaginaţiei sale, Angus Parvis, aflat acum în drum spre Graal, nu-şi asociase niciodată numele cu Parsifal. Oamenilor le venea întotdeauna greu să iasă din identitatea lor mentală - era ca şi cum şi-ar părăsi propria piele -, darămite să intre după aceea în mitologie. Atenţia tânărului rătăci de la împrejurimile imediate ale rutei sale, cu atât mai mult cu cât decorul de presupusă moarte, acel *theatrum anatomi- cum* de minerale planetare, începea să se răărească. Trecu acum realmente indiferent pe lângă locuri ce sclipeau atât de perfid, încât păreau să fi fost aranjate ca momeli pentru ochii săi.

Din clipa în care luase decizia, Parvis refuzase să se mai gândească la motivele ce o determinaseră. Aşa ceva nu reprezenta o problemă pentru el. Ca astronaut, obişnuit să fie singur perioade lungi, învăţase să nu se contrazică pe sine. îşi continuă drumul în Săpătorul care se legăna, deoarece colosul trebuia să se sprijine când pe un picior, când pe celălalt, dar de acum se obişnuise cu senzaţia aceea. Vitezometrul indica aproape cincizeci de kilometri pe oră.

Reminiscenţele spectrale ale dansurilor morţii de reptile şi amfibii lăsară loc unui teren stâncos ce ondula lin, acoperit cu tuf vulcanic, mai fin granulat şi mai uşor ca nisipul. Ar fi putut accelera, deşi ştia că senzaţiile cauzate de viteza maximă erau greu de suportat pe durate mari şi pe el îl mai aşteptau câteva ore de marş pe teren încă şi mai dificil, înainte să ajungă la Depresiune. Contururile cu colţi tesiti de la orizont nu mai semănau de acum cu nori. » » »

Mergând spre ele, umbra lui o luă înainte, deformată. Din cauza masei uriaşe a mergătorului, picioarele erau doar o treime din lungimea trunchiului. Mărind viteza, trebuia să-şi lungească paşii, împingând fiecare picior

înainte prin- tr-o răsucire a şoldului. Şoldul se putea mişca, deoarece cadrul circular în care erau montate picioarele (şasiul lor) era o flanşă glisantă enormă, în care se introducea trunchiul. Problema era că înclinările laterale se compuneau după aceea cu mişcările în sus şi în jos ale gigantului, astfel încât peisajul se clătina în faţa ochilor operatorului ca şi cum ar fi fost beat. Echipamentele acestea grele nu fuseseră construite pentru alergare. Pe Titan nu era recomandabil nici măcar un salt de la înălţimea de doi metri, deşi pe corpuri cosmice mai mici, şi pe Luna terestră, libertatea de mişcare era superioară. Totuşi constructorii nu-şi făcuseră griji despre viteza acestor maşini, care nu erau gândite ca mijloace de transport, ci pentru efectuarea de sarcini grele. Capacitatea de a parcurge distanţe era un plus, ce asigura independenţa colosului muncitor.

Pentru o oră sau mai bine, lui Parvis i se păru când că dintr-o secundă în alta se va împotmoli într-un haos de roci, când că linia azimutului fusese trasată de un geniu, deoarece, de fiecare dată când se apropia de un maldăr de sfărâmături - lespezi de piatră balansate atât de precar, încât părea că briza cea mai slabă ar putea declanşa o avalanşă asurzitoare -, în ultima clipă apărea mereu o cale convenabilă, astfel că nu era niciodată silit să ocolească ori să se întoarcă din fundături. în scurt timp, pilotul ajunse la concluzia că, pe Titan, cel mai bun operator trebuia să fie saşiu, întrucât trebuia să urmăreşti terenul din faţa maşinii, de la înălţime, şi în acelaşi timp să fii atent la indicatorul luminos, care tremura ca acul unei busole obişnuite pe o hartă semitransparentă. Cumva el izbuti să facă asta şi nu se descurcă deloc rău, bazându-se pe ochii săi şi pe hartă. Izolat de lume prin zgomotul motoarelor şi prin huruitul

general al rezonanţei din şasiu, tot putea să vadă lumea de pe Titan prin parbrizul de sticlă non-reflectivă al cabinei. Indiferent în ce parte ar fi întors capul - şi obişnuia s-o facă de câte ori i-o îngăduia un teren mai neted vedea creste ridicându-se din oceanul de ceaţă, presărate pe alocuri de vulcani inactivi de secole. înaintând peste gheaţa neregulată, observă, afundate mult în adâncul ei, umbre de bombe vulcanice, dar şi

forme mai întunecate şi mai greu identificabile, ce semănau cu stele de mare sau cu cefalopode prinse ca insectele în chihlimbar.

Apoi terenul se schimbă. Continua să fie ameninţător, deşi în mod diferit. Satelitul fusese supus unei perioade de bombardamente şi de erupţii şi azvârlise către cer rafale orbeşti de lavă şi de bazalt, care să moară îngheţate în chip nepământean. Parvis se afla deja în unul dintre defi- leurile acelea vulcanice. Surplombele ce ieşeau din pereţii săi păreau aproape imposibile. Dinamismul lipsit de viaţă al acestor îngheţări seismice - care nu putea fi exprimat prin limbajul unor fiinţe crescute pe o planetă mai idilică - era accentuat de forţa de gravitaţie ce n-o depăşea pe cea marţiană. Pentru cineva rătăcit în labirintul acesta, mergătorul înceta să mai pară un gigant. Era diminuat, aproape minuscul, printre ţancurile de lavă, care cândva fuseseră cascade de foc lungi de kilometri, încremenite de frigul cosmic. Gerul le stopase curgerea, dar, înainte să îngheţe şi să se prăbuşească în prăpăstii, le modelase în ţurţuri gigantici - colonade monstruoase -, o imagine fără pereche. Faţă de ele, Săpătorul era o insectă microscopică ce înainta încet pe lângă pilaştrii enormi ai unei clădiri abandonate, după construirea măreaţă, dar neglijentă, a adevăraţilor giganţi de pe lumea aceasta. Sau putea fi o melasă care cursese prin ciocul unui recipient şi se solidificase în stalactite - aşa cum le vedea o furnică din crăpătura ei din podea.

Insă scara de mărime era cea cu adevărat impresionantă. Frumuseţea crudă a satelitului, a unui pustiu regurgitat din

adâncurile sale şi transformat din foc în piatră sub strălucirea unui soare îndepărtat, se dovedea tocmai în această sălbăticie, această ordine-dezordine atât de străină pentru ochiul omenesc, care nu avea niciun soi de similitudine cu un munte terestru. Un soare îndepărtat, fiindcă aici astrul zilei nu era un disc înfocat, aşa cum se vedea de pe Lună sau de pe Pământ, ci floarea strălucind rece a unui cui bătut în cerul cafeniu-roşcat, oferind puţină lumină şi încă şi mai puţină căldură. în exterior erau minus nouăzeci de grade Celsius, temperatura unei veri excepţional de

blânde aici.

In gura defileului, Parvis zări o strălucire pe cer, care sui întruna şi care ocupă în scurt timp un sfert de firmament. La început nu-şi dădu seama că nu erau nici zorii, nici iluminarea vreunui solector, ci tatăl şi stăpânul lui Titan: Saturn, planeta galbenă ca mierea şi cu inele uriaşe.

Un legănat brusc, tangajul cabinei, mugetul prompt al motoarelor - contracarate mai degrabă de acţiunea reflexă a giroscoapelor decât de manevra lui - îi reamintiră pilotului că nu era momentul optim pentru reflecţii astronomice sau filosofice. Ruşinat, reveni cu privirea asupra terenului. în mod bizar, abia atunci conştientiză stranie- tatea mişcărilor sale. Suspendat în harnaşament, el călca prin aer ca un copil ţinut de hamul premergătorului, totuşi simţea fiecare pas bubuitor.

Defileul se adânci. Deşi Parvis micşoră amplitudinea paşilor, cabina vuia de urletul turbinelor. Pătrunse în umbră densă înainte să fi avut timp să aprindă proiectoarele şi în secunda imediat următoare zări drept în faţă o proeminenţă în rocă mult mai masivă decât Săpătorul. Tendinţa masei sale, aflată în pendulare constantă, de a respecta prima lege a lui Newton şi de a-şi urma traiectoria în linie dreaptă, când el o sili să cotească, trimise motoarele în suprasarcină. Toate cadranele, luminate până atunci în verde liniştitor, deveniră roşii. Turbinele urlară disperate, contribuind cu toată forţa de care erau capabile. Indicatorul

de torsiune al giroscopului principal începu să pâlpâie, anunţând că siguranţa de decuplare se supraîncălzea. Cabina se înclină ca şi cum Săpătorul ar fi fost gata să cadă. Parvis fu inundat de o sudoare rece - ar fi fost un mod de-a dreptul stupid să distrugă maşina ce-i fusese încredinţată! Insă numai cotul stâng zgârie roca, cu hârşâitul unui vapor care atinge un recif. Fum, praf şi o jerbă de scântei se ridicară de sub oţel, iar gigantul, vibrând, îşi regăsi echilibrul.

Pilotul se înfioră. Era mulţumit că în defileu pierduse contactul radio cu Gosse, fiindcă transmiţătorul automat ar fi arătat incidentul pe monitor. Ieşind din umbre, Parvis îşi dublă vigilenţa. Continua să se simtă ruşinat, pentru că fusese ceva elementar, vechi de când lumea. Orice mecanic de locomotivă ştie dintr-o

îndelungată experienţă, fără să gândească, că există o diferenţă importantă între a merge doar cu locomotiva în sine sau cu un tren întreg în urma sa. Aşa că acum înaintă inspectând totul cu atenţie, iar colosul redeveni minunat de obedient. Prin parbriz, tânărul văzu cum o mişcare măruntă a mâinii sale deveni măturarea »
largă a unei labe puternice terminate prin cleşti, iar când extinse un picior, avansă un turn pe care strălucea scutul genunchiului.

Se afla acum la peste nouăzeci de kilometri de cosmo- drom. în conformitate cu harta, cu imaginile din sateliţi pe care le studiase în seara trecută şi cu diorama, care avea scara 1:800, Parvis ştia că drumul spre Graal se compunea în esenţă din trei secţiuni. Prima includea aşa-zisul Cimitir şi defileul vulcanic din care tocmai ieşise. A doua secţiune o vedea chiar acum: o breşă în masivul de lavă îngheţată, care fusese deschisă prin detonări termonucleare. Masivul acesta, cea mai mare dintre revărsările vulcanilor Orlandiei, nu putea fi abordat în alt fel din cauza versanţilor abrupţi, care se ridicau ca nişte contraforturi. Exploziile nucleare ronţăiseră prin formaţiunea ce bloca trecerea, tăind-o în două aşa cum un cuţit încălzit trece printr-o bucată de unt.

Pe harta lui Titan din cabină, trecătoarea era încadrată de semne de exclamare, un memento al faptului că ieşirea din vehicul era absolut interzisă acolo.

Radiaţiile reziduale ale termonuclearelor continuau să fie periculoase pentru oamenii care nu se aflau înapoia blindajelor protectoare ale mergătorilor. între ieşirea din defileu şi breşă se întindea o câmpie mai lungă de un kilometru, neagră ca acoperită de funingine. în zona aceea putu să reia legătura cu Gosse. Pilotul nu-i spuse nimic despre coliziunea cu roca, iar Gosse îl anunţă că după trecătoare, la Promontoriu, punctul ce marca jumătatea drumului, Graal avea să preia ghidarea prin radio. Tot acolo avea să înceapă a treia şi ultima etapă a drumului prin Depresiune.

Praful negru ce acoperea câmpia până la trecătoare se ridica mai sus de genunchii Săpătorului. Parvis înaintă iute şi uşor prin norişorii ce se ridicau în urma lui, către pereţii aproape perfect verticali ai trecătorii.

Ajunse la un perete, călcând pe sfărâmături ce fuseseră vitrificate: suprafeţe lucioase fracturate de temperaturile uriaşe ale exploziilor. Fragmentele acelea, dure ca diamantele, răsunau ca nişte focuri de armă când erau călcate de tălpile din iridiu ale Săpătorului. însă fundul trecătorii era plat şi neted ca tăblia unei mese. Pilotul merse printre pereţii înnegriţi, în ecourile huruitoare ale paşilor săi: de acum, el se simţea totuna cu maşina, care era corpul său la o scară imensă. Apoi ajunse brusc în beznă atât de completă, încât trebui să aprindă proiectoarele. Lumina vaporilor de mercur se luptă, în jocuri de umbre printre stâlpii-fălci din rocă, cu lumina roşiatică, rece şi neprietenoasă a cerului încadrat de ieşirea din trecătoare, care creştea întruna pe măsură ce se apropia de ea. Spre capăt, defileul acesta se îngustă, ca şi cum n-ar vrut să-1 lase pe gigantul său să treacă, ca şi cum ar fi putut rămâne înţepenit cu umerii inflexibili într-o sugrumare ca un horn. Dar nu era decât o iluzie - atât în stânga, cât şi în dreapta mai era un spaţiu de câţiva metri,

totuşi Parvis încetini, întrucât Pollux se legăna mai accentuat dintr-o parte în alta, cu cât creştea viteza. în privinţa asta nu exista niciun remediu. Legănatul ca de raţă cauzat de acceleraţie rezulta din legile dinamicii, din momentul cinetic, iar inginerii nu izbutiseră să-l compenseze complet. Pe ultimii trei sute de metri, sui din nou, tot mai abrupt, aplecându-se puţin în faţă din locul lui suspendat la mare înălţime pentru a vedea pe ce călca. Examinarea aceasta precaută îi absorbi atenţia în asemenea măsură, încât abia când lumina îl înconjură din toate părţile şi umplu cabina, pilotul ridică ochii şi văzu următorul peisaj nepământean, complet diferit.

Promontoriul se ridica deasupra unui ocean de nori pufoşi, albi şi roşietici; solitar, negru şi subţire, era singurul obiect vizibil pe cer de la un orizont la celălalt. Parvis înţelese de ce unii îl porecliseră „Degetul lui Dumnezeu". Se opri încetişor în faţa scenei magnifice şi încercă să recepţioneze vocea Graalului peste incantaţiile înăbuşite ale turbinelor. Se strădui după aceea să-1 apeleze pe Gosse, dar nici acesta nu răspunse. Parvis continua să fie în conul de umbră

radio. După aceea se întâmplă ceva ciudat. Până atunci, contactul radio cu cosmodromul i se păruse cumva iritant, neplăcut, poate fiindcă simţea nu atât în cuvintele, cât în glasul lui Gosse o îngrijorare ascunsă, aproape o neîncredere că pilotul va reuşi, iar în îngrijorarea aceea exista un element de milă, pe care Parvis îl detesta. Acum însă, când era cu adevărat singur, când nu exista nicio voce umană, nici impulsurile automate ale balizei radio de la Graal care să-1 ghideze prin pustiul acesta alb şi nemărginit, el nu simţea uşurarea eliberării, cât mai degrabă neliniştea cuiva care, aflat într-un palat plin de minunăţii, deşi nu are deloc dorinţa să plece, vede cum uşa - până atunci deschisă şi îmbietoare - se închide în urma lui. Tânărul se mustră pentru ideile acelea neproductive, care tindeau spre frică, şi începu să coboare spre suprafaţa oceanului

de nori, pe o pantă lină, îngheţată pe alocuri, direct spre Promontoriul ce se ridica negru spre cer, uşor îndoit ca un deget care-1 chema.

De câteva ori, plăcile de pe tălpile mergătorului lunecară cu scrâşnete surde, punând în mişcare o sumedenie de pietre ce fuseseră smulse din găocile lor de gheaţă, totuşi derapajele acelea nu ameninţară cu căderea. Parvis se mulţumi să schimbe mersul, pentru a-şi fixa fiecare pas în crusta îngheţată a zăpezii, folosindu-se de crampoanele călcâielor, astfel că înaintă mai lent. Străbătu o creastă arcuită între două râpe, coborând picioarele cu gesturi exagerat de ferme, astfel că jerbe de aşchii de gheaţă răpăiră pe protecţiile tibiilor şi ale genunchilor. Continua să privească foarte atent spre valea al cărei fund se ivea acum prin breşe din ceţuri şi cu cât coborî mai mult, cu atât se ridică mai mult degetul negru al Promontoriului deasupra norilor lăptoşi îndepărtaţi. în felul acesta ajunse la nivelul pâclei pufoase ce plutea lent ca un strat de înălţime constantă pe o apă nevăzută; ajunse în jurul coapselor sale, apoi al şoldurilor; un caier de nori îl învălui pe el şi cabina, pentru ca să dispară după aceea ca suflat de vânt. De alte câteva ori, degetul negru se ridică deasupra pufului acela alb precum un pisc stâncos ce se înălţa dintr-o mare arctică, nemişcat în mijlocul spumei şi al sloiurilor. Apoi însă dispărea, ca

din vederea unui scufundător ce coboară sub valuri.

Parvis se opri şi ascultă; i se părea că aude un fluierat intermitent, firav, dar ascuţit. întoarse Săpătorul la stânga, apoi la dreapta, aşteptând ca nota aceea plângăreaţă, acum destul de limpede, să se audă cu aceeaşi intensitate în ambele urechi. Aceasta nu era Graalul, ci baliza radio direcţională a Promontoriului. Trebuia să meargă drept spre ea, iar în cazul în care se abătea de la traseu, semnalul intermitent s-ar fi divizat în funcţie de abatere: dacă ar fi mers prea mult spre dreapta, în direcţia periculoasă a

Depresiunii, ar fi auzit în urechea dreaptă un ţiuit de avertizare, iar dacă s-ar fi abătut spre stânga, unde erau pereţii de rocă imposibil de străbătut, semnalul ar fi sunat ca un bas în urechea stângă, mai puţin insistent, dar indicând clar eroarea. Pedometrul arăta o sută şaizeci de kilometri. Partea mai lungă şi mai dificilă din punct de vedere mecanic a rutei rămăsese în urma sa. Partea mai scurtă si mai > periculoasă i se întindea în faţă, învăluită de pâcle groase. Aici, norii masivi erau foarte înalţi şi negri, iar vizibilitatea nu depăşea câteva sute de metri; aneroidul confirma că aici începea sinclinalul Depresiunii - mai exact, marginea ei deocamdată solidă.

Pilotul porni, bazându-se atât pe vedere, cât şi pe auz. Zona era puternic luminată de la zăpadă - dioxid de carbon îngheţat, bineînţeles, dar şi anhidridele altor gaze solidificate. La răstimpuri, câte un bolovan izolat se ridica din albul acela, urma unui gheţar ce sosise cândva din nord, intrase în riftul acestui masiv vulcanic, îl adâncise spre sud prin greutatea sa şi înaintase foarte lent, ca un plug, înglobând în gheaţa de la bază stânci uriaşe. Ulterior, retrăgându-se sau topindu-se sub căldura magmei din adâncurile lui Titan, gheţarul ieşise de aici, lăsând în urmă morene, împrăştiate ca într-o retragere dezorganizată. Peisajul fusese inversat, ca şi cum ar fi întins pe jos o zi de iarnă, pe care ar fi acoperit-o după aceea cu o noapte de nori impenetrabili. Parvis nu mai era însoţit acum de umbra sa. Păşea egal, afundându-şi în zăpadă picioarele din oţel acoperite cu praful cristalelor minuscule, iar în oglinzile retrovizoare panoramice îşi putea zări urmele, demne de un tiranozaur, cel mai

mare dintre prădătorii bipezi ai mezozoicului. în acelaşi timp, verifica dacă urmele mergeau în linie dreaptă. De un timp însă avea o senzaţie stranie, o impresie a cărei intensitate spori, dar pe care o respinse ca fiind imposibilă: că nu era singur în cabină, că imediat în spatele lui se mai afla cineva.

Prezenţa respectivă era trădată de respiraţia intrusului, în cele din urmă, iluzia îl nelinişti într-atât (nu se îndoia că era o iluzie, cauzată, poate, de oboseala ascultării permanente a aceluiaşi semnal radio monoton) încât îşi ţinu răsuflarea. Celălalt emise un suspin lung, inconfundabil. Uluit, Parvis făcu un pas greşit şi colosul se clătină. îl îndreptă imediat, în mijlocul urletelor turbinelor şi al unei explozii de lumini pe cadranele indicatoare, şi-l opri încetişor.

Intrusul nu mai răsufla. Să fi fost doar un ecou al maşinăriilor Săpătorului? Stând nemişcat, privi în jur şi zări pe nesfârşitele întinderi de zăpadă o linie neagră, un semn de exclamare trasat cu tuş pe orizontul alb, deşi din cauza luminii nu-şi putea da seama dacă orizontul era un perete de nămeţi troieniţi de vânt sau un front de nori. Cu toate că pilotul nu văzuse niciodată un mergător de la kilometri depărtare într-un peisaj de iarnă, fu absolut convins că era Pirx. Porni într-acolo, ignorând divizarea tot mai accentuată a semnalului din căştile sale. Iuţi pasul. Linia neagră, care se mişca în lungul aceluiaşi perete alb, deveni o siluetă care se legăna, de asemenea, din cauza mersului rapid. După cincisprezece minute, proporţiile sale adevărate deveniră evidente.

Era la mai puţin de un kilometru de Parvis. Totuşi, de ce nu i se adresa, de ce nu-1 apela pe transmiţător? Nu ştia motivul. Mijind ochii, zări în fereastra micuţă de sticlă - inima colosului - un bărbat minuscul, care, suspendat, se mişca aidoma unei marionete acţionate de sfori. Pilotul continuă după el şi amândoi lăsară în urmă jerbe lungi de pulbere albă, ca vapoarele într-un canal, care sunt urmate de siaje înspumate. Parvis încercă să-l ajungă pe celălalt, privind în acelaşi timp atent ce se întâmpla în faţa lor... pentru că, într-adevăr,

se întâmpla ceva - în depărtare, flutura şi se învolbura un viscol alb şi des. Arcurile sale

curbe sclipeau mai luminos decât zăpada. Aceasta era zona gheizerelor reci.

Parvis îl apelă atunci pe cel pe care-1 urmărea, o dată, de două ori, de trei ori, însă mergătorul din faţă nu-i răspunse, ci, dimpotrivă, iuţi pasul, parcă vrând să fugă de salvatorul său, aşa că pilotul îl imită, grăbindu-se, cu un legănat tot mai intens al trunchiului şi un balans tot mai accentuat al braţelor puternice, apropiindu-se de pericolul din faţă. Acul vitezometrului tremura la limita roşie a siguranţei: şaptezeci şi şapte de kilometri pe oră. Parvis strigă, răguşit de acum, dar răcnetul îi muri pe buze, pentru că, pe neaşteptate, silueta neagră se lăţi şi se lungi, iar contururile îşi pierdură definiţia. Acum nu mai vedea un om într-un Săpător, ci o umbră mare care se disipează într-o pată amorfă. După care dispăru şi aceea.

Era singur. Se urmărise pe sine. Nu era un fenomen uzual, totuşi era cunoscut chiar şi pe Pământ - de exemplu, Spectrul Brocken din Alpi. Propria ta reflexie, mult mărită şi proiectată pe fundalul norilor luminoşi. Nu pilotul, ci corpul său - şocat de descoperire, profund dezamăgit, cu muşchii încordaţi, gâfâind de furie şi disperare - dori să se oprească imediat, în clipa aceea, şi apoi, în mugetul care răbufni din măruntaiele colosului, se aplecă înainte. Cadranele se colorară ca vene retezate ce împroaşcă sânge; Săpătorul se cutremură ca o navă ce-şi loveşte carena de o barieră submarină. Trunchiul se înclină din cauza inerţiei, iar dacă Parvis n-ar fi intervenit şi nu l-ar fi scos din plonjonul spre înainte printr-o serie de paşi ce frânau treptat, în mod evident s-ar fi prăbuşit pe sol. Corul de proteste al agregatelor brusc supraîncărcate se domoli. Simţind lacrimi de dezamăgire şi mânie curgându-i pe chipul încins, pilotul rămase nemişcat, cu picioarele depărtate, gâfâind ca şi cum ar fi alergat el însuşi ultimii kilometri. Treptat se calmă. Cu căptuşeala interioară moale a mănuşii, tamponă transpiraţia ce-i atârna pe sprâncene şi văzu laba gigantică

a mergătorului amplificând gestul acela involuntar, ridi- cându-se, acoperind fereastra cabinei cu întreaga lăţime a antebraţului, după care, cu un bufnet, lovi radiatorul de deasupra umerilor fără cap. Parvis uitase să deconecteze mâna dreaptă de la circuitul de amplificare! Stupiditatea aceasta suplimentară îl făcu să-şi revină pe deplin. Se întoarse, pentru a porni înapoi pe propriile-i urme, deoarece tonurile semnalelor direcţionale deveniseră deja acute în căşti. Trebuia să revină pe traseu, după care să-l păstreze cât mai mult posibil, iar în eventualitatea vizibilităţii zero cauzate de un viscol din zona gheizerelor - îşi aminti că-1 văzuse în timpul urmăririi - să folosească proiectorul. Ajunse în zona în care mirajul îl păcălise cu scamatoria de nori şi de gaze, dezorientându-1 complet. Sau era posibil să fi fost amăgit mai devreme, nu numai de iluzia optică, ci şi de cea auditivă, şi încetase să mai compare ruta indicată de baliză cu harta terenului din cabină.

în locul spre care-1 condusese propriul lui spectru, nu chiar aşa departe de ruta stabilită - cu totul, cincisprezece kilometri, potrivit pedometrului -, harta nu indica gheizere. Judecând după ultimele relevee, frontul lor se întindea mai spre nord. Pe baza rapoartelor de zbor şi a imaginilor prin radar obţinute de satpat, Marlin ceruse schimbarea rutei de la Roembden la Graal în una ocolitoare prin sud, astfel că trecea - mai dificil, dar mai sigur - printr-o zonă din Depresiune care nu fusese încă inundată, deşi era acoperită cu zăpadă de la gheizere. In cazul cel mai rău, fundul zonei putea fi blocat cu troiene de zăpadă din dioxid de carbon, totuşi un Săpător avea suficientă forţă să înainteze prin nămeţi înalţi de cinci metri; dacă se împotmolea, putea expedia semnale radio şi Graal ar fi trimis buldozere automate, redirecţionate de la exploatările miniere.

Problema era că nimeni nu ştia cu exactitate unde dispăruseră cei trei mergători. Pe ruta cea veche, abandonată după dezastre anterioare, Depresiunea permitea contact

radio neîntrerupt, dar semnalele pe unde scurte nu ajungeau direct la sinclinalul sudic şi nu puteau utiliza reflexia, deoarece Titan nu avea ionosferă. Era

necesară folosirea de sateliţi-relee, însă de o săptămână Saturn interferase, înecând cu coada magnetosferei sale furtunoase toate emisiile, cu excepţia laserelor. Laserele din Graal puteau străpunge plafonul de nori şi ajunge astfel la sateliţii de patrulare, dar aceştia nu erau echipaţi cu transformatoare de undă pe spectru aşa mare şi nu puteau converti impulsurile luminoase în semnale radio. Era adevărat că puteau să colimeze flash-urile receptate şi să le trimită în Depresiune, deşi asta ar fi fost inutil. Pentru a străpunge furtunile gheizerelor, era necesară transmiterea de fascicule cu o energie ce ar fi topit oglinzile-satelit. Oglinzile fuseseră amplasate pe orbită când Graalul se găsea abia în stadiul de construcţie şi se corodaseră lent; înceţoşându-se, absorbeau prea multă energie radiantă şi n-o reflectau cu eficienţă de 99%.

Prin această combinaţie de neglijenţe, măsuri economice prost concepute, grabă, întârzieri de expediere a materialelor şi erori inevitabile - tipice oamenilor de pretutindeni şi ca atare în spaţiul cosmic -, mergătorii ghinionişti dispăruseră unul după altul. Terenul solid al depresiunii sudice trebuia să fie o ultimă soluţie. Cât de solid era, Parvis avea s-o afle în curând. El sperase că va găsi urmele predecesorilor săi, însă renunţase rapid la speranţa aceea. Urmărea indicaţiile azimutului si avea încredere în ele, întrucât terenul începu să se ridice şi-1 îndepărtă de viscol.

în stânga văzu pante de magmă veche, încununate cu nori şi curăţate de zăpadă. Le traversă cu precauţie. Trecu printr-o carieră, peste râpe umplute cu gheaţă ce conţinea bule de gaz neîngheţate. Când, o dată sau de două ori, piciorul din fier trecu prin crusta de gheaţă şi se afundă într-un spaţiu gol, zgomotul motoarelor încetă şi urechile îi fură asaltate de zăngănituri şi de trosnituri atât de sonore, încât părea că se află la bordul unui spărgător de gheaţă ce-şi

croia drum prin banchize polare. De fiecare dată, inspecta cu atenţie piciorul pe care-1 ridicase din gaură înainte de a continua. Merse mai departe aşa până ce duetul din căşti, care menţinea de obicei acelaşi ton şi înălţime, o luă razna. Casca dreaptă emitea un fluierat strangulat, iar cea stângă coborî la nivelul unui bas.

Pilotul se răsuci până ce notele devenită egale. In clipa aceea văzu deschizându-se în faţa lui un pasaj larg printre stive înalte de sloiuri, atât doar că ştia că nu erau gheaţă, ci hidrocarburi solidificate. Coborî pe pietriş cu grăunţi mari, grosolani, frânând cât putea ca să stopeze inerţia pe pantă a mergătorului de o mie şapte sute de tone. Printre nori, pereţi vulcanici se deschiseră spre o panoramă a văii, unde în loc de sol ferm pilotul văzu Pădurea Bimam.

Din mii de râpe înguste, jeturi de săruri de amoniac se ridicau simultan în atmosfera otrăvitoare. Radicalii de amoniac, menţinuţi în stare liberă graţie presiunii uriaşe exercitate de masele de roci, se înălţau clocotind spre cerul negru şi-l transformau într-un haos fierbător. Parvis ştia că aşa ceva n-ar fi trebuit să se extindă aici; specialiştii ziceau că asta nu se putea întâmpla - dar el nu se gândea la specialişti. Avea doar două opţiuni: fie se întorcea imediat la Roembden, fie continua să urmeze cântecul pe care-1 auzea în urechi - un cântec inocent, deşi la fel de fals acum, ca al sirenelor lui Ulise. Nori galben-murdar se deplasau lent şi greoi peste toată Depresiunea, pentru a coborî apoi în zăpada stranie, vâscoasă şi lipicioasă care se închega în Pădurea Birnam. Primise numele acesta pentru că se afla în mişcare.

Nu era o pădure, desigur, şi numai de la distanţă foarte mare ar fi semănat cu un codru îngropat în zăpadă. Agitaţia furioasă a radicalilor chimici, alimentată continuu cu materiale noi, deoarece grupurile diferite de gheizere erupeau fiecare în ritmul propriu recurent, crea o junglă de porţelan casant ce atingea înălţimi de patru sute de metri; forţa

gravitaţională slabă ajuta la creşterea ei, astfel că existau formaţiuni ca arbori şi tufişuri alb-lăptoase, suprapuse în straturi succesive, până ce, finalmente, baza nu mai putea susţine masa veşnic urcătoare de ramificaţii dantelate şi se prăbuşea cu un zornăit lent şi scrâşnitor ca o prăvălie planetară de porţelanuri ce fusese zguduită de un seism. Cineva chiar poreclise „porţelanuri sparte" aceste colapsuri din Pădurea Birnam, un spectacol uluitor, inofensiv însă numai dacă era privit din siguranţa unui elicopter.

Mai de aproape, pădurea de pe Titan aducea cu o

construcţie tranzitorie, un obiect din dantelă şi spumă albă, şi de aceea lăsa impresia că nu doar un mergător, ci chiar şi un om în costum spaţial ar fi putut răzbate prin broderia ei îngheţată. Nu era totuşi atât de uşor să pătrunzi prin spuma aceasta solidificată, mai uşoară decât piatra ponce, un material ce se plasa undeva între *grease ice*[1] care se dilata prin îngheţare şi o dantelă ţesută din firele cele mai subţiri de porţelan. Cu toate astea, puteai înainta lent, întrucât volumul acela enorm era de fapt un nor solidificat, format din capilare ca pânza de păianjen în toate nuanţele de alb, de la sidef opalescent, până la lăptos orbitor. Puteai merge prin pădure, totuşi nu ştiai niciodată când secţiunea în care te găseai ajungea la limita rezistenţei şi se prăbuşea, îngro- pându-te sub un strat gros de câteva sute de metri de email pulverizat, care era uşor ca puful doar în cantităţi mici.

Chiar şi mai devreme, când Parvis se abătuse de la traseu, pădurea, ascunsă pe atunci de forma întunecată a versantului muntos, îşi indicase prezenţa prin strălucirea albă sosită din direcţia respectivă, de parcă soarele ar fi urmat să răsară dintr-acolo. Strălucirea era exact ca luminozitatea care se întinde prin norii de deasupra mărilor nordice ale

[1] *Grease ice* (aprox. „gheaţă grasă"), strat foarte subţire de cristale adunate împreună, ceea ce face ca suprafaţa oceanului să semene cu o pată de ulei, cf. nomenclaturii Organizaţiei Meteorologice Mondiale.

Pământului, atunci când un vapor ce navighează încă pe apă deschisă se apropie de un câmp de gheaţă.

Pilotul se îndreptă spre pădure. Impresia că se afla pe o ambarcaţiune - sau că era el însuşi ambarcaţiunea - era întărită de legănarea ritmică a gigantului care-1 purta. Când coborî panta abruptă, îşi purtă ochii de-a lungul orizontului ce se vedea ca o linie sclipitoare în depărtare. Văzută de sus, pădurea părea un nor turtit pe sol, a cărui suprafaţă se umfla în mod inexplicabil. Angus merse mai departe, legănându-se, şi norul din faţa lui crescu ca promontoriul unui gheţar continental. Acum putea distinge limbi lungi şi răsucite ce ieşeau din el, avalanşe de zăpadă care se mişcau în ralantiuri

stranii. Când ajunse la mai puţin de o sută de metri de norii albi ca neaua, începu să distingă în ei deschideri ca gurile unor peşteri, dar şi altele mai mici, aidoma intrărilor în vizuini de animale. Toate se căscau întunecate în hăţişul strălucitor de membre scămoşate şi coarne ramificate din sticlă semiopacă, alb-murdară. Apoi sub tălpile lui de fier se auziră trosnete perfect distincte de sfărâmături casante. Duetul sonor din căşti continua să-l asigure că se îndrepta în direcţia cea bună, aşa încât continuă, auzind peste huruitul crescător al motoarelor - care-şi sporiseră rotaţiile pentru a învinge rezistenţa tot mai mare - scrâşnetele pătrunzătoare ale desişurilor rupte de genunchii şi de trunchiul său.

Nervozitatea iniţială dispăruse şi Parvis nu simţea acum nici măcar un fior de frică, ci doar disperare, pentru că înţelegea prea bine că ar fi avut nevoie de un miracol ca să dea peste unul dintre cei rătăciţi. Mai degrabă ar fi găsit un ac... dar nu într-un car, ci într-un munte de fân. în hăţişurile astea nu puteau exista urme de paşi; gheizerele care irupeau continuu completau norul, astfel că orice breşă şi spărtură din el erau astupate iute ca o rană ce se vindecă. Pilotul blestemă frumuseţea ce-1 înconjura, posibil unică în lume. Cel care o numise aşa, inspirându-se din

Macbeth, trebuie să fi fost un estet, însă Parvis, în Săpătorul său, nu era interesat acum de asemenea asocieri. Dintr-o combinaţie de motive cunoscute şi necunoscute, Pădurea Birnam de pe Titan se găsea în permanentă mişcare în Depresiune, înaintând şi retrăgându-se alternativ, pe mii, zeci de mii din hectarele ei. Gheizerele în sine nu erau periculoase, deoarece le observai prezenţa din depărtare, înainte să poţi vedea propriu-zis coloanele vibratorii de gaze ce răbufneau spre cer, care erau menţinute de presiunile din subteran. Mugetul lor în sine, tunetele şi şuierăturile terifiante - ca şi cum planeta însăşi ar fi urlat de durere sau de furie, în chinurile facerii - zgâlţâiau totul şi, cu forţa unui ciclon, nivelau toate desişurile de sticlă din vecinătatea lor, care vibrau, trosneau si zomăiau.

Ar fi însemnat să ai un ghinion cu adevărat teribil ca să cazi în gura unui gheizer care să fie inactiv între

două erupţii. Era însă uşor să păstrezi o distanţă sigură de cele ce-şi anunţau activitatea prin şuiere continue, huruituri şi tre- murul hăţişurilor din jur, o vibraţie albă ce anunţa dezastrul. Pe de altă parte, exploziile neaşteptate, chiar îndepărtate, erau cele care cauzau cel mai frecvent surpările gigantice.

Parvis practic îşi lipi faţa de sticla ranforsată a ferestrei cabinei şi privi, în timp ce înainta foarte, foarte încet, pas cu pas. Vedea trunchiuri alb-lăptos de jeturi groase ce îngheţaseră pe verticală, dense şi masive doar la bază, care se ramificau foarte sus în volburi pâlpâitoare. Iar deasupra junglei îngheţate de la nivelul solului creşteau - în etaje succesive, tot mai înalte, solidificându-se în schelete şi pânze de păianjeni, în cavităţi, coconi şi cuiburi, ferigi şi flagelate, branhii smulse din corpurile peştilor, dar încă pulsând, fiindcă totul aici se găsea în mişcare, se ţâra şi şerpuia întruna. Din bulgări de zăpadă ieşeau vlăstari subţiri ca acul, ce se contopeau în mănunchiuri, se cufundau, curgeau şi erau acoperiţi din nou de laptele îngheţat, lipicios, care picura mereu ca o bură fină din înălţimi necunoscute.

Niciun cuvânt din nicio limbă terestră n-ar fi putut descrie cu adevărat minunăţia aceea din tăcerea albă şi fără umbre, dincolo de care se auzea un murmur foarte îndepărtat, abia trezindu-se, dovada fluxului subteran care era forţat să iasă prin răsuflătorile gheizerelor.

Oprindu-se să asculte din ce direcţie venea glasul acela al dezastrului, Parvis observă că Pădurea Bimam începea să-l absoarbă. Nu venea spre el ca pădurea din *Macbeth,* ci apărea parcă din senin. Din văzduhul complet nemişcat se iveau fulgi microscopici de zăpadă. Zăpada aceea nu cădea, ci se materializa pur şi simplu pe plăcile întunecate ale blindajului şi pe cordoanele de sudură de pe protecţiile umerilor. Partea superioară a trunchiului îi era deja complet pudrată cu zăpada aceasta, care-şi pierdea similitudinea cu zăpada, întrucât nu cobora supusă pe suprafeţele metalice ale carcasei, nu se aduna în adânciturile ei, ci adera ca o melasă albă, apoi germina, întindea fire lăptoase şi, înainte ca pilotul să-şi dea seama, îl acoperi peste tot cu o blană de zăpadă. Mii de fire ce se

extindeau şi reflectau lumina îl acopereau şi transformau carcasa Săpătorului într-o păpuşă albă enormă, un om de zăpadă excentric. Apoi el făcu o mişcare măruntă, abia o tresărire, şi mulajele îngheţate ale membrelor sale din fier, ale protecţiilor tibiilor, căzură sub forma unor bucăţi mari, ce deveniră maldăre de aşchii delicate când atinseră solul.

Lumina din labirintul tremurător dădea naştere unor forme fantasmagorice şi orbea ochii, dar nu ilumina solul. Abia acum aprecie pilotul avantajul oferit de proiector. Căldura sa invizibilă topea un tunel în hăţiş, în care el pătrunse, auzind - când în stânga, când în dreapta - ecouri ale jeturilor de gaze ce ieşeau din stratul inferior fix al norului, răsunând ca o canonadă. La un moment dat trecu nu departe de penajul unui gheizer, care răbufnea în rafale furioase ce-i şfichiuiau perimetrul.

Brusc, pădurea de zăpadă se rarefie şi sub un dom înalt de ramuri apăru un soi de luminiş. In centrul său se afla un gigant negru, arătându-şi tălpile picioarelor din fier, care, alături de trunchiul întors pe o parte, semănau în perspectivă cu o navă eşuată pe un banc de nisip. Braţul stâng, aflat deasupra, se întindea printre trunchiuri albe, iar mâna îi era ascunsă de tufişuri; braţul drept era ţintuit de sol, sub trup. Colosul de fier zăcea răsucit, dar nu pe de-a întregul cucerit, deoarece, cu excepţia promoroacei de pe membre, nu era acoperit de zăpadă. Aerul tremura uşor deasupra proeminenţei torsului, încălzit de temperatura dinăuntru.

Transfigurat înaintea fratelui geamăn al mergătorului său, lui Parvis nu-i venea să-şi creadă ochilor că miracolul acesta se întâmplase totuşi - întâlnirea. Era pe punctul să raporteze prin radio, când două lucruri îi atraseră atenţia simultan. Sub Săpătorul prăbuşit exista o baltă mare de lichid gălbui cu aspect uleios - aşadar, conductele hidraulice avuseseră pierderi, ceea ce însemna minimum o paralizie parţială. Mai mult, fereastra frontală a cabinei, ce aducea acum foarte mult cu hubloul unui vapor, se căsca spartă şi doar fâşii de material izolator atârnau din ramă. Din deschiderea aceea întunecată ieşeau aburi, ca şi cum

gigantul, deşi în convulsii, nu-şi dăduse încă ultima suflare. Triumful, încântarea şi uimirea recunoscătoare a pilotului fură înlocuite de oroare. El ştiu, chiar înainte să se fi aplecat, lent, peste epavă, că era pustie. Proiectorul său examină interiorul: cabluri atârnau alandala, cu pielea metalică întinsă peste ele.

Nu putea să se aplece mai mult şi se strădui să se uite în colţurile cabinei abandonate, cu speranţa că naufragiatul care plecase în costum spaţial lăsase în urmă un mesaj, un semn. Găsi doar o trusă de scule răsturnată, din care se revărsaseră chei fixe. O vreme, încercă să ghicească ce se petrecuse. Era posibil ca Săpătorul să fi fost doborât de o surpare de „porţelan spart", iar operatorul, după

ce nu izbutise să ridice maşina, deconectase sistemul de siguranţă, pentru a limita consumul de energie; drept urmare, conductele se putuseră sparge din cauza presiunii interioare excesive. Nu operatorul spărsese fereastra cabinei, deoarece el putea să iasă prin trapa din coapsă sau prin cea de urgenţă din spate. Probabil că sticla se spărsese la prăbuşire, când căzuse mergătorul. Iniţial probabil că zăcuse pe piept şi abia ulterior se întorsese pe o parte, când încercase să scape de masa uriaşă ce-1 apăsa.

Atmosfera otrăvitoare care intrase în cabină l-ar fi ucis pe operator mai iute decât frigul, prin urmare surparea nu-1 luase pe nepregătite. Când desişul de deasupra începuse să apese maşina, el înţelesese că Săpătorul nu putea rezista, aşa că îmbrăcase costumul spaţial. în felul acela abandonase comanda mergătorului, pentru că mai întâi trebuia să dezbrace pielea electronică. Săpătorul lui nu avea un radiator de mare putere, aşa că făcuse singura acţiune raţională, care spunea multe despre capacităţile sale. Luase unelte, se târâse în camera motoarelor şi, descoperind că nu putea să repare sistemul hidraulic, deoarece se spărseseră prea multe conducte şi pierderile erau masive, deconectase complet transmisia locomoţiei de la reactor şi-l deschisese pe acesta la maximum. Ştia că mergătorul era pierdut, însă căldura degajată de reactorul nuclear, deşi însemna să distrugă camera motoarelor - sau mai degrabă tocmai din acest motiv -, avea să fie emisă prin carcasa roşie ca focul şi să

topească astfel muntele de sfărâmături. Astfel se crease caverna aceasta boltită, ai cărei pereţi sticloşi erau dovada temperaturii produse de epavă. Parvis îşi testă teoria, apropiind un Geiger de partea din spate a carcasei. Imediat contorul începu să ţăcăne. Reactorul se topise sub propria-i căldură şi apoi se răcise, totuşi carcasa exterioară rămăsese fierbinte şi radioactivă. Operatorul părăsise vehiculul, apoi aruncase sculele inutile prin fereastra spartă şi plecase pe jos prin pădure. Pilotul se uită după urme de paşi

prin balta de ulei. Nu găsi niciuna, aşa că ocoli cadavrul metalic şi căută în peretele peşterii strălucitoare deschideri suficient de mari ca să permită trecerea unui om. Nu găsi nici aşa ceva. Nu putea să aprecieze cât timp trecuse de la dezastru. Doi oameni dispăruseră în pădure cu trei zile în urmă, iar Pirx dispăruse acum douăzeci-treizeci de ore.

Diferenţa de timp era prea mică pentru a oferi vreo bază în a determina dacă epava aparţinuse unuia dintre operatorii din Graal sau lui Pirx. înveşmântat în fier, totuşi viu deasupra fierului mort, Parvis gândi cu obiectivitate cum să procedeze în continuare. într-un colţişor al acestei bule topite trebuia să existe un pasaj folosit de operatorul mergătorului căzut, dar care se închisese şi dispăruse în urma sa. Pojghiţa respectivă de porţelan trebuia să fie foarte subţire, cât o coajă. Din Săpător, n-ar fi putut s-o vadă. Opri Săpătorul, îmbrăcă iute costumul spaţial, coborî grăbit treptele spre trapa din coapsă, lunecă pe scara din picior şi sări pe solul sticlos.

Imediat, peştera aceea care fusese topită în interiorul unui morman i se păru mult mai mare. Sau, mai degrabă, era ca şi cum el s-ar fi micşorat foarte mult. îi dădu ocol şi numără şase sute de paşi. îşi apropie casca de porţiunile ce păreau mai transparente şi ciocăni. Din păcate, erau foarte multe. Folosind un ciocan luat din cabina de comandă, lovi porţiunea dintre două coloane ce semănau cu nişte stejari. Pojghiţa se sparse în cioburi ca sticla şi în acelaşi timp începură să cadă bucăţi din dom. Mai întâi câteva fragmente, după care se auzi un trosnet şi se prăbuşi o rafală serioasă de grindină - aşchii şi bucăţele de sticlă. Parvis înţelese că era inutil. Nu avea să găsească nicio

urmă a operatorului plecat... şi situaţia începea să se complice pentru el. Breşa prin care pătrunsese în peştera topită se închisese deja cu ţurţuri albi, ce păreau de acum stâlpi solizi de sare, dar nu sare pământeană, întrucât creştea într-o reţea de şuviţe mai groase decât braţul său. Nu putea să facă nimic. Şi nici

nu avea timp să se gândească pe îndelete, deoarece plafonul domului cobora, iar acum aproape că atingea radiatorul de pe umerii mergătorului, de parcă ar fi fost un Atlas ce susţinea toată greutatea jeturilor solidificate ale gheizerelor.

Nu mai ţinu minte cum ajunse înapoi în cabină, care era de acum uşor înclinată, fiindcă trunchiul era apăsat milimetru cu milimetru, nici cum se îmbrăcă în costumul electronic. Pentru o clipă se întrebă dacă să pornească sau nu proiectorul. Fiecare acţiune întreprinsă aici atrăgea riscuri imprevizibile. Plafonul care se retopise putea la fel de uşor să se prăbuşească. După câţiva paşi, găsi un loc, imediat lângă epava neagră, din care ar fi putut pomi în fugă, pentru a izbi ca un berbec în breşa peste care se întinsese gheaţa - nu într-o retragere ruşinoasă, ci pentru a ieşi din cripta asta de sticlă. Iar după aceea avea să mai vadă.

Incinta motoarelor reverberă de zgomotul turbinelor. Sub impactul celor doi pumni de oţel, peretele alb format prin solidificarea picăturilor crăpă şi fisurile întunecate se extinseră ca nişte raze solare în sus şi în lateral; simultan, tunete bubuiră din toate direcţiile.

Ceea ce urmă se petrecu atât de rapid, că Parvis nu putu percepe totul pe moment. Simţi o lovitură din înalt, atât de puternică, încât gigantul în interiorul căruia se afla emise un singur geamăt de bas, zbură prin breşa spartă de parcă ar fi fost o foaie de hârtie şi se prăbuşi pe sol - sub o avalanşă de fragmente, cioburi şi praf - cu asemenea violenţă, că, în ciuda amortizoarelor de şoc, pilotul simţi că toate măruntaiele îi fuseseră aduse brusc în gât. In acelaşi timp, etapa finală a colapsului se derulă straniu de lent: sfă- râmăturile ce umpluseră pasajul prin care intrase sub dom se apropiară, vizibile în fereastră, ca şi cum el n-ar fi căzut, ci, dimpotrivă, suprafaţa netedă şi acoperită de zăpadă s-ar fi ridicat în fata lui, devenind

verticală. De la o înălţime de câteva etaje, grindina lovi albul care era învăluit în nori

de praf învolburat, apoi, prin toate grinzile cu zăbrele ale carcasei, prin motoarele ce urlau, prin lagăre şi plăcile de blindaj, reverberă un ultim tunet, care-1 izbi nemilos.

Pilotul rămase locului, orbit. Fereastra nu se spărsese, dar era îngropată într-un maldăr de sfărâmături, a cărui masă reală o simţea pe sine, pe spinarea Săpătorului. Turbinele nu mai urlau acum sub el, ci înapoia sa, mergând în gol, deoarece la vârful de sarcină se decuplaseră. Toate cadranele indicatoarelor străluceau pe fundalul ferestrei negre ca tăciunele. Cele din dreapta păliră lent şi redevenită verzi, însă cele din stânga se stinseră unul după altul, ca nişte cărbuni ce se răceau. Parvis se afla într-o epavă paralizată pe partea stângă. Nu obţinea niciun răspuns la mişcările braţului şi piciorului stâng, ci funcţiona doar conturul jumătăţii drepte a mergătorului. Respirând spasmodic, tânărul simţi iz de ulei fierbinte: asta era, deci. Ar fi putut oare cel puţin să se târască cu Săpătorul pe jumătate paralizat? încercă s-o facă. La început, turbinele cântară supuse *unisono,* dar apoi avertismentele reapărură în roşu înfocat. Colapsul nu-1 aruncase cu faţa înainte, ci cu partea din stânga, astfel că acolo suferise impactul principal. Răsuflând adânc, mişcându-se lent în mod deliberat, aprinse lumina din interior şi verifică interoceptorul de avarii al mergătorului, pentru a determina poziţiile membrelor şi trunchiului, ignorând sistemele motrice.

Imaginea apăru imediat, în reprezentare sumbră. Picioarele din oţel se încrucişaseră, astfel că articulaţia genunchiului stâng se rupsese. Piciorul stâng se afla în spatele celui drept, iar Parvis nu-1 putea clinti nici pe acela. Structurile se loviseră probabil între ele, iar forţa surpării făcuse restul. Izul fluidului hidraulic fierbinte, evident acum, îi irita nările, i le ardea. Se strădui din nou, comutând întregul sistem hidraulic pe circuitul de urgenţă, care era însă mult mai slab. Ceva cald şi lunecos îi curgea uşor pe lângă labele picioarelor, pe lângă tibii şi coapse. în lumina albă a

tubului fluorescent de deasupra, din poziţia în care zăcea peste fereastră, pilotul văzu cum uleiul se infiltra în cabină.

Nu exista alternativă. Deschise fermoarul, ieşi din costumul electronic, îngenunche gol puşcă pentru a deschide dulăpiorul din peretele ce devenise acum tavan şi icni când costumul spaţial căzu peste el. Buteliile de oxigen îl loviră în piept, iar casca, aidoma unei sfere albe, se rostogoli într-o baltă de ulei. Hainele îi erau îmbibate cu fluid hidraulic. Fără ezitare, în pielea goală, sub lumina artificială calmă, Parvis intră în costum, şterse baza căştii, de asemenea plină de ulei, închise clemele şi pomi în patru labe prin puţul care acum era orizontal ca un tunel, spre trapa din coapsă.

Nici uşa obişnuită, nici cea de urgenţă nu puteau fi deschise. Nu se ştie cât timp a stat după aceea în cabină înainte de a-şi scoate casca, după care, întins pe fereastra mânjită de ulei, a ridicat un braţ spre luminiţa roşie, ca să spargă calota din plastic şi să apese cu toată puterea sa spre viitorul necunoscut reprezentat de butonul vitrificatorului. De asemenea, nu se poate şti ce a gândit şi ce a simţit când s-a pregătit pentru moartea îngheţată.

Şedinţa

Doctorul Gerbert stătea în dreptul unei ferestre larg deschise. întins confortabil, cu o pătură miţoasă învelindu-i picioarele, se uita printr-un teanc de fotografii legate între coperte, ce prezentau ţesuturi de cultură. Deşi afară era lumină, camera era în semiîntuneric. Tavanul negru, cu aspect afumat şi grinzi masive, îmbibate de răşină, contribuia la penumbră. Podeaua era parchetată cu pătrate din lemn, iar pereţii erau din buşteni grosolani. Prin ferestre se puteau vedea pantele împădurite ale Vânătorului de Nori, iar mai departe masivul Cracatalq şi peretele vertical de stâncă al celui mai înalt pisc local, care semăna cu un bizon cu un corn rupt, formaţiunea pe care indienii o numiseră de secole Piatra Cerului. Deasupra văii presărate cu bolovani cenuşii se ridicau versanţi muntoşi vaşti, ce sclipeau cu gheaţă în umbre. Prin trecătoarea nordică se zărea azurul şesurilor. La o distanţă uriaşă, pe cer se înălţa un fuior subţire de fum - semnul unui vulcan activ.

Gerbert compara fotografiile între ele, iar pe unele făcea însemnări cu un pix. Nici cel mai slab sunet nu răzbătea aici. Flăcăruile lumânărilor ardeau nemişcate în aerul rece. Luminile lor prelungeau grotesc contururile mobilelor sculptate în motive indiene străvechi. Fotoliul mare de

forma unei mandibule umane îşi proiecta umbra

macabră peste tavan, iar braţele sale cu dinţi se sfârşeau prin canini curbi. Deasupra şemineului rânjeau măşti din lemn fără ochi, iar măsuţa de lângă Gerbert stătea pe un şarpe încolăcit, al cărui cap se odihnea pe covor cu gâvanele sclipind, în ele străluceau pietre semipreţioase roşii.

în depărtare răsună un clopoţel. Gerbert puse deoparte fotografiile şi se sculă în picioare.

Camera se schimbă brusc, devenind o sufragerie largă. Masa din mijloc nu era acoperită cu nimic, astfel încât farfuriile din argint şi jasp verde scânteiau direct pe tăblia din lemn negru. Prin uşa deschisă îşi făcu apariţia un scaun cu rotile în care se afla un bărbat corpolent cu faţă cărnoasă şi nas atât de mic, încât i se pierdea practic între obraji. Purta un bluzon din piele. încuviinţă cu amabilitate din cap spre Gerbert, care se aşezase deja la masă. Imediat după aceea sosi o femeie slabă ca o scândură, cu păr negru traversat prin mijloc de o şuviţă sură. în faţa lui Gerbert luă loc un bărbat scund, dolofan, roşu la faţă.

După ce servitorul în livrea vişiniu-intens servise primul fel, în cameră pătrunse în grabă un bărbat cu păr gri- zonant şi cu gropiţă în bărbie. Se opri în faţa şemineului masiv din piatră dintre servante şi-şi încălzi palmele deasupra focului, apoi se aşeză în locul indicat de gazda din scaunul cu rotile.

— Fratele tău nu s-a întors încă din excursie? întrebă femeia slabă.

— în mod cert, stă acum pe Colţul lui Mazumac şi se uită spre noi, replică gazda, care-şi manevrase scaunul în spaţiul ce-i fusese lăsat gol printre ceilalţi.

începu să mănânce repede şi cu poftă. Cu excepţia acelui schimb de cuvinte, cina se desfăşură în tăcere. După ce servitorul umplu ultima ceaşcă de cafea, a cărei aromă se combină cu izul dulceag al ţigărilor de foi, femeia vorbi din nou:

— Domnule Vanteneda, azi ar trebui să ne continui povestea despre Ochiul lui Mazumac.

— Da, da, încuviinţară ceilalţi.

Cu un aer mulţumit, Mondian Vanteneda îşi încrucişă degetele peste pântecele proeminent. După aceea, privi fără grabă în jurul mesei, parcă apropiindu-şi cercul de ascultători. în şemineu trosni un lemn.

Cineva lăsă furculiţa din mână. Se mai auzi apoi clinchetul unei linguriţe, după care liniştea fu deplină.

— Unde rămăsesem? întrebă Vanteneda.

— Când Don Esteban şi Don Guilielmo, aflând de legenda lui Cratapulq, au pornit spre munţi, ca să ajungă la Valea celor Şapte Lacuri Roşii...

Vanteneda se instală mai comod în scaunul cu rotile şi începu să povestească:

— Pe tot parcursul drumului lor, cei doi spanioli n-au întâlnit nici oameni, nici animale. Doar la răstimpuri, auzeau ţipetele vulturilor ce dădeau roată în înaltul cerului, iar în câteva rânduri, una dintre păsările acelea coborî mai mult, să-i cerceteze. Când, după destulă trudă, au reuşit să suie pe piciorul de munte Mâna Moartă, au văzut în faţa lor o pantă înaltă şi abruptă, care aducea cu spinarea unui cal ce se cabrează şi al cărui cap deformat atârna în gol. Creasta îngustă, care ar fi fost greabănul calului, era ascunsă de ceaţă. Atunci Don Esteban şi-a amintit cuvintele stranii ale bătrânului indian de pe câmpie: „Feriţi-vă de coama Armăsarului Negru!" Cei doi au discutat dacă să mai continue. Asa cum vă amintiti, Don Guilielmo avea tatuat pe braţ un desen al lanţului muntos. Proviziile li se terminaseră, deşi se aflau pe drum de numai şase zile, aşa că sfârşiră puţina carne uscată ca iasca şi sărată ce le mai rămăsese şi-şi potoliră setea la izvorul care clipocea sub Capul Retezat. Nu reuşeau totuşi să se orienteze în regiunea aceasta, deoarece harta tatuată era incompletă. Spre apus, ceaţa începu să se ridice ca fluxul mării. Porniră la

drum, urcând pe spatele Armăsarului Negru, dar cu toate că iuţiră pasul până ce sângele le bubui în urechi şi gâfâiau horcăit ca nişte animale pe moarte, ceaţa se mişca mai iute şi-i prinse chiar pe grumazul Armăsarului. In locul unde pâclele albe îi ajunseră din urmă şi-i învăluiră, creasta se îngustase, astfel că era doar cât mânerul unei macete. De aceea, nemaiputând să înainteze, se aşezară călare pe coamă, aşa cum ar fi stat pe un cal, şi, înconjuraţi de peste tot de ceţuri albe, umede şi impenetrabile, înaintară, lunecând pe şezuturi, până se lăsă noaptea.

Tocmai simţeau că nu mai au deloc putere, când

creasta se sfârşi pe neaşteptate. Nu ştiau dacă în faţa lor se căsca o prăpastie sau dacă era coborâşul spre Valea celor Şapte Lacuri Roşii, despre care le povestise bătrânul indian. De aceea rămaseră pe loc restul nopţii, sprijinindu-se unul pe celălalt, spate în spate, încălzindu-se reciproc şi rezistând înaintea vântului care şuiera peste creastă ca un cuţit ascuţit pe tocilă. Dacă ar fi aţipit, exista riscul să cadă în prăpastie şi de aceea nu închiseră ochii şapte ore.

Apoi soarele se ridică şi risipi negurile. Văzură atunci că stânca de sub picioarele lor cobora perfect vertical, ca şi cum ar fi stat pe vârful unui perete. Iar în faţă se întindea un gol larg de vreo doi metri şi jumătate. Ceţurile se destrămară în fuioare de o parte şi de alta a greabănului Armăsarului şi ei recunoscură în depărtare capul cel negru al lui Mazumac şi văzură stâlpi de fum roşu, care se înălţau, amestecându-se cu nori albi. Insângerându-şi palmele, coborâtă în râpa îngustă şi ajunseră astfel în sfârşit la cel mai înalt dintre cele Şapte Lacuri Roşii. Aici însă Don Guilielmo nu mai avu puterea să continue. Don Esteban porni primul pe brâna de deasupra abisului şi-şi trase tovarăşul după el, ţinându-1 de mână. Merseră aşa, până ajunseră la o îngrămădire de bolovani uriaşi, unde se putură odihni. Soarele era deja sus când Capul lui Mazumac

începu să scuipe spre ei pietre ce se rupeau de pe brână, aşa că fugiră din locul acela, coborând întruna.

Când Capul Armăsarului de deasupra lor ajunsese mic cât pumnul unui copil, văzură primul Izvor Roşu într-un nor de spumă ruginie. Atunci Don Esteban scoase din buzunarul de la piept un mănunchi de cureluşe vopsite în culoarea lemnului de acant. Şuviţele roşii ce atârnau din ele erau acoperite de noduri şi bărbatul îşi trecu degetele peste ele, citind scrierea indiană până ghici calea corectă.

înaintea lor se deschidea acum Valea Tăcerii, prin care păşiră, călcând pe stânci enorme între care se căscau hăuri fără fund.

— Ne-am apropiat? întrebă Don Guilielmo în şoaptă

răguşită, pentru că gâtlejul îi era scorojit.

Don Esteban îi făcu semn să păstreze tăcerea. Pe neaşteptate, Don Guilielmo se împiedică şi lovi cu vârful cizmei o piatră, care le puse pe altele în mişcare. Parcă răspunzând la sunetul acela, pereţii verticali ai Văii Tăcerii începură să fumege; un nor argintiu îi acoperi şi mii de bucăţi de calcar se prăbuşiră peste ei ca tot atâtea ciomege. Don Esteban, care tocmai trecea pe sub un arc de piatră, îşi trase prietenul în adăpostul acela, iar avalanşa zdrobitoare ajunse la ei şi trecu mai departe aidoma unei furtuni. După un minut, totul era din nou cufundat în tăcere. Don Guilielmo sângera din cauza unei aşchii de piatră ce-1 lovise în cap. Camaradul său îşi scoase cămaşa, o rupse în fâşii şi-i bandajă fruntea. în cele din urmă, când valea devenise atât de îngustă încât cerul de deasupra lor nu era mai lat ca un râu, zăriră un pârâu ce curgea peste pietre fără cel mai mic zgomot. Apa sa, transparentă ca un diamant măiestru faţetat, dispărea apoi sub pământ.

Curentul iute şi rece ca gheaţa în care trebuiră să intre, şi care le ajungea până la genunchi, le trăgea picioarele cu o forţă teribilă, dar în scurtă vreme ajunseră pe celălalt

mal, acoperit cu nisip uscat şi galben, în faţa unei peşteri cu multe deschideri.

Don Guilielmo se aplecă, vlăguit, şi văzu cât de ciudat sclipea nisipul. Pumnul de grăunţe pe care-1 ridică la ochi era neobişnuit de greu. îl duse la gură, îl încercă între dinţi şi-şi dădu seama: era aur!

Don Esteban îşi aminti vorbele indianului şi cercetă peştera. într-un colţ al ei strălucea o flacără verticală, îngheţată, complet imobilă - un bloc de cristal şlefuit de apă. Deasupra sa în piatră se căsca o deschidere prin care sclipea cerul.

Se apropie de blocul acela translucid, a cărui formă aducea cu a unui sicriu uriaş ce fusese înfipt în sol, şi privi în adâncul său. La început nu zări decât milioane de scântei pâlpâitoare, ca o volbură argintie ameţitoare. După aceea i se păru că totul în jurul lui se întunecă şi văzu rogojini mari din coajă de mesteacăn ce se traseră într-o parte şi cealaltă precum cortinele unui teatru. Când dispărură, Don Esteban văzu că

cineva îl privea din mijlocul blocului de gheaţă. Era un chip de culoarea aramei, plin de cute adânci, cu ochii înguşti ca două lame de cuţit. Cu cât se uită mai mult la el, cu atât mai răutăcios îi deveni zâmbetul. Blestemând, Don Esteban lovi blocul cu pumnalul său, dar vârful acestuia devie inofensiv. în acelaşi timp, faţa arămie deformată de rânjet dispăru. Deoarece Don Guilielmo părea stăpânit de febra aurului, Don Esteban păstră pentru sine ceea ce văzuse.

îşi continuară drumul. Peştera se desfăcea într-un păienjeniş de coridoare. îl aleseră pe cel mai larg dintre ele, după ce aprinseseră torţele pe care le aduseseră. La un moment dat, un pasaj lateral se deschidea ca o gură întunecată la nivelul podelei, din care răbufnea aer fierbinte ca focul, şi trebuiră să sară peste el, ca să poată trece mai departe. După aceea coridorul se îngustă întruna şi plafonul coborî, astfel că fură nevoiţi pentru o vreme să meargă în patru labe, ba chiar târâş.

După aceea, coridorul se lărgi brusc şi se putură ridica în genunchi. Sub tălpi, scrâşnea prundiş, iar ultima torţă se consumase aproape complet, dar mai oferea destulă lumină ca să vadă că pietricelele acelea erau aur pur. Cu toate astea, încă nu erau satisfăcuţi. După ce găsiseră Gura şi Ochiul lui Mazumac, acum doreau să-i coboare în Pântece. Brusc, Don Esteban îi şopti tovarăşului său că zărise ceva. Don Guilielmo privi peste umărul lui, însă în zadar.

— Ce vezi? îl întrebă.

Capătul torţei ce mocnea îi ardea deja degetele lui Don Esteban. Constată că putea sta în poziţie verticală şi pereţii dispăruseră; exista doar o beznă uriaşă în care lumina torţei săpa o grotă roşiatică. Don Guilielmo îşi văzu prietenul înaintând un pas şi flacăra undui, proiectând umbre enorme.

Apoi din întuneric apăru un chip spectral gigantic, suspendat în aer, cu ochii îndreptaţi în jos. Don Esteban slobozi un strigăt. Fusese un răcnet teribil, şuierat, totuşi Don Guilielmo înţelese cuvintele. Camaradul lui îi invocase pe Isus şi pe Maica Domnului, iar bărbaţi ca Don Esteban foloseau asemenea cuvinte numai când se aflau în prezenţa morţii. în vreme ce ecourile strigătului reverberau, Don Guilielmo îşi

îngropă faţa în palme. Se auzi apoi un tunet, flăcări îl cuprinseră şi-şi pierdu simţirea.

despicată şi coatele îi fuseseră rupte şi întinse, astfel că semănau cu nişte aripi. Temându-se de soldaţii lui Cortes, indienii au încercat să ardă leşul, însă cavaleriştii lui Ponteron (cel poreclit „Chiorul") au trecut din întâmplare pe acolo şi l-au luat pe mort în tabăra lor. Acolo l-au recunoscut pe Don Guilielmo. Don Esteban nu s-a mai întors niciodată.

— Şi atunci de unde se ştie toată istoria asta?

Vocea sună cumva discordant în cadrul acela. In lumina pâlpâitoare a sfeşnicului adus de slujitor se văzu şi faţa celui care întrebase, de culoarea lămâii, cu buze decolorate. Vanteneda zâmbi politicos şi răspunse:

— La început v-am relatat povestea unui bătrân indian. El spunea că Mazumac putea să vadă totul prin Ochiul său. Poate că exprimarea indianului a avut o natură mai mitologică, dar în esenţă avea dreptate. Era la începutul secolului al şaisprezecelea şi puţini europeni ştiau despre posibilitatea amplificării vederii cu ajutorul unor lentile. Două uriaşe cristale naturale, despre care nu se ştie dacă fuseseră create de forţele naturii sau de mâinile omului, fuseseră amplasate în Capul lui Mazumac şi în peştera Pântecelui, astfel încât, privind în unul dintre ele, puteai să vezi tot ce se afla în apropierea celuilalt. Era un periscop neobişnuit, format din două oglinzi prismatice, aflate la treizeci de kilometri una de cealaltă. Indianul care stătea pe creştetul Capului i-a putut vedea pe ambii jefuitori care au profanat Pântecele lui Mazumac. Şi poate că nu numai i-a văzut, ci a putut şi să-i omoare.

Vanteneda făcu un gest iute din mână şi în cercul de lumină portocalie de pe masă căzu un mănunchi de şireturi legate laolaltă printr-un nod gros. Pielea decolorată era însemnată de incizii adânci şi foşni când atinse tăblia mesei, într-atât era de veche şi de uscată.

— Prin urmare, concluzionă el, a existat cineva care a observat expediţia şi a lăsat descrierea ei.

— Deci cunoşti drumul spre peştera cu aur?

Zâmbetul lui Vanteneda deveni din ce în ce mai rigid, ca şi cum, odată cu piscurile ce dispăreau dincolo

de fereastră, se pierdea în noaptea montană îngheţată şi tăcută.

— Casa asta se află exact la intrarea în Gura lui Mazumac. Dacă cineva rostea un cuvânt în Gura asta, Valea Tăcerii îl repeta ca pe un tunet asurzitor. Era ca un megafon natural din rocă, de o mie de ori mai puternic decât unul electric.

— Cum...?

— Cu mii de ani în urmă, trăsnetul a lovit o lespede plată şi netedă şi a topit-o, transformând-o într-o masă de cuarţ. Valea Tăcerii este chiar cea spre care dau ferestrele noastre. Don Esteban şi Don Guilielmo au venit dinspre Poarta Vânturilor... dar Izvoarele Roşii au secat demult şi răsunetul unui glas nu va mai declanşa căderi de pietre. Se pare că valea acţiona ca un rezonator, în care anumite frecvenţe sonore fisurau şi sfărâmau ţancurile de calcar. Peştera a fost închisă de un seism. Acolo exista un bolovan imens ce ţinea îndepărtaţi, ca o pană de spart lemne, cei doi pereţi de stâncă. în urma seismului a căzut de la locul lui şi pereţii s-au închis pentru totdeauna. Cât despre cele întâmplate ulterior, când spaniolii au încercat să forţeze trecătoarea, sau cine a declanşat avalanşa de pietre peste coloana pedestraşilor lui Cortes - nu ştim nimic. Şi nici nu cred că vom afla vreodată.

— Totuşi, dragul meu domn Vanteneda, pereţii de piatră pot fi sparţi cu explozibili, pot fi perforaţi cu utilaje, iar apa poate fi pompată afară din peşteri, nu? rosti bărbatul scund şi grăsun aflat în capătul mesei, care trăgea dintr-o ţigară subţire ca un pai.

— Aşa crezi. Vanteneda nu-şi ascunse ironia din glas. Dacă El nu vrea, nu există nicio forţă care să poată deschide Gura lui Mazumac.

Se împinse violent cu mâinile în tăblie, îndepărtându-şi scaunul de masă, iar curentul de aer stârnit în felul acela stinse două lumânări. Celelalte arseră cu o flamă albăstruie

şi particule de funingine plutiră deasupra lor aidoma unor fluturaşi.

Vanteneda îşi întinse mâinile păroase, luă de pe masă mănunchiul de cureluşe, apoi îşi roti scaunul cu asemenea forţă, încât cauciucul roţilor scârţâi. Musafirii se ridicară şi părăsiră încăperea. Numai

Gerbert rămase aşezat, privind absorbit dansul unei flăcărui. Dinspre fereastra deschisă veni o pală de aer îngheţat. Doctorul se cutremură, pătruns de frig, şi se uită la servitor, care intră şi aşeză un braţ de lemne grele în faţa grătarului ars de foc al şemineului. Servitorul împrăştie iute şi cu iscusinţă tăciunii şi tocmai ridica deasupra lor o piramidă ingenioasă de lemne, când cineva deschise altă uşă şi atinse peretele.

Întregul interior se transformă din nou, instantaneu. Şemineul din pietre grosolan cioplite, servitorul din faţa vetrei, scaunele cu braţe complex sculptate, sfeşnicele, lumânările, ferestrele, muntele şi noaptea dinapoia lor - toate dispărură într-o lumină egală, difuză. Masa largă cu scaunele din jur pieri, de asemenea, şi doar Gerbert rămase într-o odăiţă ovală, albă, sub un plafon concav şi neted, stând pe un scaun în faţa unei suprafeţe pătrate pe care se găsea farfuria cu friptură pe jumătate mâncată.

— Te distrai? Tocmai acum? Cu vechi poveşti vânătoreşti? întrebă nou-sositul, care, după ce anulase scena anterioară, se străduia să-şi scoată costumul presurizat transparent ce-i acoperea salopeta scămoşată, încheiată până sub gât.

În cele din urmă rupse pelicula subţire a costumului, o trase cu dificultate peste bocancii metalici strălucitori, o azvârli cât colo mototolită şi-şi coborî degetul mare pe mijlocul pieptului, după care costumul se deschise larg. Era mai tânăr decât Gerbert şi mai scund, iar gâtul gol i se vedea musculos deasupra cămăşii fără guler.

— E abia ora unu. Urma să ne întâlnim la două... şi oricum ştiu histogramele pe dinafară.

Gerbert ridică, aparent stânjenit, teancul de fotografii. Celălalt îşi descheie bocancii masivi, apoi merse stângaci până la banda de metal de pe pereţi care urma perimetrul odăiţei şi, cu mişcări rapide, ca şi cum ar fi distribuit un pachet cu cărţi de joc, apelă pe rând imaginile holografice ale cinei, derulându-le înapoi - un şes cu un grup de ţancuri abrupte din calcar ce sclipeau alb sub lumina lunii semănând cu scheletul spectral al unui liliac, o junglă însorită cu fluturi multicolori ce zburau printre liane şi, la sfârşit de tot, un pustiu nisipos cu muşuroaie înalte de termite.

Fiecare dintre scenele acelea apărea brusc de jur împrejurul lor, pentru ca să dispară, înlocuită de următoarea. Gerbert aşteptă răbdător ca tovarăşul lui să se plictisească de examinare. în mijlocul pâlpâirilor de lumini şi culori ce se schimbau întruna, ţinând în mână dosarul cu histograme, era acum pierdut în gândurile lui, departe de spectacolul acela pe care-1 folosise el însuşi mai devreme poate pentru a uita de nelinişti.

— A fost vreo... schimbare? întrebă într-un final.

Colegul lui mai tânăr readuse încăperea la austeritatea iniţială şi, încruntat, mormăi mai degrabă neclar:

— Nu, nu s-a schimbat nimic. Atât doar că Arago m-a rugat să trecem pe la el înainte de şedinţă.

Gerbert făcu o grimasă, de parcă ar fi fost neplăcut surprins.

— Si tu ce i-ai zis?

— Că o să venim. De ce te strâmbi? Nu vrei să-l vizitezi?

— Nu sunt încântat. Sigur că da, nu-1 puteai refuza. Chestia e că avem oricum o problemă dată naibii şi fără să-i mai adăugăm teologia. Ce vrea de la noi? Ţi-a spus ceva?

— Nimic. Este un tip nu numai cumsecade, ci şi inteligent. Şi discret.

— Ne va zice cu discreţie că suntem canibali.

— Prostii! Doar nu vom fi judecaţi. Noi îi aducem la bord ca să-i înviem. Si el ştie asta foarte bine. » ♦

— Ştie şi despre sânge?

— Habar n-am. Ţi se pare ceva atât de îngrozitor? Ei fac transfuzii de sute de ani.

— După părerea lui, asta nu va fi o transfuzie, ci profanarea unui cadavru - în cazul cel mai fericit. Un furt de cadavre.

— Pe care nimeni nu le mai poate ajuta oricum. Transplanturile sunt la fel de vechi ca lumea. Nu sunt expert în domeniu, dar în tot cazul biserica lui nu li s-a opus niciodată. De unde ţi-au apărut deodată mustrările astea de conştiinţă - în faţa unui preot, a unui călugăr? Comandantul este de acord, la fel ca majoritatea - nu chiar unanimitatea. Arago nici măcar n-are drept de vot. El ne însoţeşte ca observator al

Vaticanului sau delegat apostolic. Un pasager care este în acelaşi timp spectator.

— Aşa par lucrurile, Victor, numai că histogramele au oferit o surpriză neplăcută. Noi n-ar fi trebuit să fi luat corpurile la bordul lui *Euridice.* Eu am fost împotrivă. De ce n-au fost trimise pe Pământ?

— Ştii foarte bine de ce - aşa a fost să fie. în plus, după cum am subliniat, ei aveau cel mai mult drept să participe la călătoria noastră.

— Asta n-o să-i ajute absolut cu nimic, pentru că în cazul cel mai fericit îl putem reanima doar pe unul... pe seama celorlalţi.

Victor Tema îl privi pe Gerbert cu ochi mari.

— Ce te frământă? Ce naiba - asta e vina noastră? Circumstanţele de pe Titan nu îngăduiau punerea de diagnostice. E adevărat sau nu? Spune! Vreau să ştiu cu cine o să mă duc la dominicanul ăsta. Ai revenit la credinţa strămoşilor tăi? Vezi ceva rău - un păcat - în ceea ce trebuie să facem, în ceea ce trebuie să cerem?

Gerbert, care fusese calm până atunci, îşi stăpâni o răbufnire de furie.

— Ştii foarte bine că voi cere acelaşi lucru pe care-1 veţi cere tu şi medicul-şef. îmi cunoşti opiniile. Reînvierea nu-i ceva rău. Răul zace în faptul că, dintre cei doi care pot fi resuscitaţi, noi îl putem aduce doar pe unul la viaţă. Şi nimeni nu va face alegerea asta în numele nostru... dar pierdem timpul. Haide! Vreau să terminăm odată.

— Trebuie să mă schimb. M-aştepţi?

— Nu, o să mă duc singur. Vino după ce termini. Pe ce punte este?

— A treia din secţiunea mediană. Vin şi eu în cinci minute.

Ieşiră din cameră împreună, dar suită în lifturi diferite. Gerbert apăsă cifrele cuvenite şi vehiculul ovoidal cu interior argintiu ţâşni înainte, pentru ca după aceea să decele- reze lin, iar peretele concav din faţa lui se deschise după o spirală, ca diafragma unui aparat de fotografiat. Vizavi de el, în lumina a cărei sursă nu putea fi determinată, se afla un şir de uşi cu arcade şi praguri înalte, ca în navele vechi. Gerbert găsi uşa cu numărul 84, pe care exista o plăcuţă. „RP

Arago, Dr. şt., DA". Pe când se întreba - prosteşte - ce putea însemna „DA" (delegat apostolic, Doctor Angelicus, poate?), uşa se deschise.

Intră într-o cabină spaţioasă, cu toţi pereţii acoperiţi de rafturi cu cărţi, închise cu sticlă. Pe doi pereţi opuşi se aflau tablouri în rame viu colorate, înalte din podea până în tavan. în dreapta era *Căderea omului* de Cranach, cu Adam, şarpele şi Eva; în stânga era *Ispitirea sfântului Anton* de Bosch.

înainte să poată privi mai bine monştrii ce pluteau pe cerul pictat de Cranach, tabloul dispăru în spatele unei secţiuni de rafturi, lăsând o deschidere în care apăru Arago, în halat alb. Tabloul *Căderea omului* redeveni o uşă înapoia dominicanului, dar Gerbert apucase să vadă în spatele lui o cruce neagră pe fond alb. Cei doi îşi strânseră mâinile şi se aşezară la o masă scundă, acoperită cu

un vălmăşag de hârtii, diagrame şi volume deschise, cu semne de carte colorate. Arago avea faţa îngustă şi oacheşă, cu ochi cenuşii, străpungători, sub sprâncenele aproape albe. Halatul părea prea mare pe corpul său. Intre degetele subţiri şi puternice de pianist ţinea o riglă banală de lemn.

Gerbert îşi lăsă ochii să rătăcească nepăsător peste cotoarele cărţilor vechi. Nu dorea să fie primul care să vorbească, deşi întrebările la care se aşteptase nu sosiră.

— Domnule Gerbert, nu mă pot compara cu dumneata în privinţa cunoştinţelor, totuşi putem comunica în limbajul lui Esculap. Am fost psihiatru înainte să aleg veşmântul acesta. Medicul-şef mi-a pus la dispoziţie datele referitoare la... procedură. Totul este perfect clar. Din cauza incompatibilităţii grupelor sangvine şi a ţesuturilor, avem două persoane, dintre care putem trezi numai una.

— Nu este vorba despre „trezire", rosti Gerbert aproape fără să vrea, deoarece călugărul evitase cuvintele mai directe: „reînviere din morţi".

Dominicanul înţelese imediat.

— O *distinguo* importantă pentru mine nu ar trebui, desigur, să te preocupe. Orice dispută la nivel

escatologic ar fi irelevantă. Cineva ca mine, aflat în poziţia mea, ar zice că moartea adevărată înseamnă descompunere, dezintegrare, schimbări ireversibile ce au avut loc în corp. Iar în privinţa respectivă avem şapte asemenea cazuri în navă. Ştiu că rămăşiţele lor trebuie răvăşite şi înţeleg necesitatea, deşi nu am autoritatea s-o sancţionez. De la dumneata şi de la prietenul dumitale, care va sosi dintr-o clipă în alta, doresc răspunsul la o singură întrebare. Bineînţeles, puteţi refuza să răspundeţi.

— Te ascult, spuse Gerbert simţind un fior.

— Probabil că ai ghicit deja - este vorba despre criteriile alegerii persoanei.

— Terna va fi de aceeaşi părere cu mine. Nu avem criterii obiective. Si deoarece te-ai familiarizat cu datele...

♦

părinte, ştii lucrul acesta.

— Este adevărat. Calculul probabilităţilor depăşeşte capacitatea umană. Medicomurile au făcut trilioane de calcule şi au decretat că aceşti doi bărbaţi au şanse de nouăzeci şi nouă la sută, cu o marjă de eroare acceptabilă teoretic. Nu există criterii obiective şi din acest motiv îmi permit să te întreb care sunt criteriile dumitale.

— Ne confruntăm cu două probleme, răspunse Gerbert oarecum uşurat. în calitate de medici, împreună cu şeful nostru, vom solicita comandantului unele schimbări naviga- ţionale. Pot presupune că vei fi de partea noastră în privinţa aceasta, părinte?

— Nu am dreptul să particip la vot.

— Aşa este. Totuşi, atitudinea dumitale poate să aibă o influenţă.

— Asupra deciziei şedinţei de consultare? Dar s-a decis deja. Nu-mi pot imagina că ar exista vreo opoziţie. Majoritatea va vota „pentru", comandantul va fi cel care va lua decizia finală şi m-ar surprinde ca medicii să nu ştie deja care va fi aceasta.

— Noi vom solicita mai multe schimbări decât se convenise iniţial. Nouăzeci şi nouă la sută nu este suficient pentru noi. Până şi a zecea zecimală este importantă. Costul energetic, plus întârzierea cauzată

expediţiei, va fi enorm.

— Asta e o noutate pentru mine. Şi a doua... problemă?

— Alegerea persoanei. Nu avem absolut nicio idee despre identităţile lor, pentru că, din cauza unei neglijenţe scandaloase - pe care tehnicienii radio au definit-o mai elegant „supraîncărcarea canalelor de comunicaţii" -, ne-a fost imposibil să determinăm numele, funcţiile sau trecutul acestor oameni. Ba chiar a fost vorba despre ceva mai mult decât doar neglijenţă. Când am adus containerele la bord, n-am ştiut că în cursul operaţiunilor de demontare fuseseră

considerabil afectate nu doar memoriile unităţilor vechi din exploatarea aceea minieră, Graal, ci şi cele ale computerelor din Roembden. Cei responsabili pentru soarta persoanelor pe care comandantul, cu acceptul nostru, le-a luat la bord declaraseră că datele necesare pot fi obţinute de la Pământ. Dar nu se ştie cine a dat ordinul pentru stocarea informaţiilor, sau când, sau cui. Este clar că toţi s-au spălat pe mâini, dacă pot să mă exprim aşa.

— Aşa se întâmplă întotdeauna când responsabilităţile multora se suprapun. Ceea ce nu este o justificare...

Călugărul se opri, îl privi pe Gerbert în ochi şi întrebă încetişor:

— Te-ai opus îmbarcării victimelor?

Gerbert încuviinţă din cap fără chef.

— în agitaţia dinaintea decolării, nimeni nu se putea face ascultat, cu atât mai puţin un medic, care nu era un astronaut experimentat. Faptul că m-am opus, din cauza anumitor temeri, nu-mi uşurează cu nimic conştiinţa acum.

— Si atunci ce intenţionezi să faci? Să dai cu banul?

Medicul se încordă din tot corpul.

— Alegerea nu va depinde de nimeni, ci doar de noi. După consultare, dacă solicitările ne vor fi satisfăcute în partea pur tehnică, a navigaţiei, vom efectua altă autopsie şi vom examina conţinutul vitrificatoarelor până la ultimul fir de păr şi de praf.

— Ce influenţă ar putea avea identificarea persoanelor asupra alegerii celei care va fi reanimate?

— Probabil că niciuna. în tot cazul, nu va fi un factor

sau o proprietate esenţială pentru medici.

— Oamenii aceştia au pierit în circumstanţe tragice, zise călugărul cântărindu-şi cuvintele cu grijă şi vorbind fără grabă, ca şi cum ar fi păşit pe o gheaţă tot mai subţire. Unii dintre ei în timp ce-şi îndeplineau îndatoririle obişnuite, ca angajaţi ai exploatărilor miniere de acolo sau ai companiilor. Alţii în timp ce încercau să-i salveze pe cei dintâi.

Ai accepta o asemenea diferenţiere - dacă ea ar putea fi descoperită - drept criteriu?

- Nu.

Răspunsul fusese imediat şi categoric.

Peretele acoperit cu cărţi din faţa lor se deschise şi Tema intră, cerându-şi scuze pentru întârziere. Călugărul se ridică, urmat de Gerbert.

— Am aflat tot ce era posibil, spuse Arago.

Era mai înalt decât ambii medici. In spatele lui, Eva se întorcea spre Adam şi şarpele suia în pomul Edenului.

— Vă mulţumesc, domnilor, urmă el. Mi-am confirmat ceea ce ar fi trebuit să fi ştiut deja. Domeniile noastre de expertiză se ating tangenţial. Noi nu judecăm pe cineva în funcţie de virtuţile ori de viciile sale, tot asa cum voi nu ţineţi seama de ele când îi salvaţi viaţa. Nu vă mai reţin. Ne vedem în amfiteatru.

Cei doi ieşiră şi Gerbert îi rezumă lui Terna discuţia pe care o purtase cu observatorul apostolic al Pământului. Când ajunseră la intersecţia perfect circulară a coridoarelor, urcară într-un vehicul ovoidal, argintiu-mat. Puţul corespunzător se deschise şi înghiţi vehiculul fără roţi cu un suspin prelung. în ferestrele rotunde pâlpâiau strălucitor luminile punţilor pe lângă care treceau. Stând faţă în faţă, bărbaţii rămaseră tăcuti. Fără să ştie de ce, amândoi se simţeau afectaţi de cuvintele cu care călugărul încheiase întrevederea. în acelaşi timp însă, sentimentul era prea nedefinit ca să merite o analizare, mai ales în lumina celor ce-i aşteptau.

* * *

Sala de şedinţe se afla în secţiunea cinci din *Euridice.* Văzută din depărtare, nava semăna cu o omidă lungă şi albă formată din segmente sferice - ba chiar se putea zice

că era o omidă cu aripi, deoarece din flancurile ei ieşeau în exterior structuri de susţinere pentru carcasele hidrotur- binelor. Capul bont al omizii era încercuit de o mulţime de antene, ce păreau mustăţi sau palpatoare. Segmentele sferice se interconectau prin cilindri scurţi cu diametrul de treizeci de metri, care erau, de asemenea, prinşi laolaltă şi ranforsaţi printr-o chilă dublă continuă, ce le asigura rigiditatea necesară pentru manevrele de accelerare, zbor cu viteză maximă sau decelerare ale navei. Motoarele, aşa-zi- sele hidroturbine, erau în realitate reactoare termonucleare, bazate pe principiul statoreactorului Bussard. Hidrogenul din spaţiul cosmic le servea drept combustibil.

Motorul acesta se dovedise superior celui fotonic. Randamentul combustibililor nucleari la viteze apropiate de cea a luminii scădea, pentru că partea leului din energia cinetică era cheltuită în flama de propulsie care se pierdea inutil în spaţiu şi doar o fracţiune mică din energia eliberată era transmisă rachetei. în acelaşi timp, motorul fotonic cerea ca nava să fie încărcată cu milioane de tone de materie şi antimaterie drept combustibil. Pe de altă parte, statoreactorul Bussard utiliza hidrogenul interstelar. Deşi omniprezenţi, atomii de hidrogen erau atât de dispersaţi în spaţiul galactic, încât motoarele de felul acesta începeau să funcţioneze efectiv doar la viteze de peste 30 000 de kilometri pe secundă şi-şi atingeau capacitatea totală doar în apropierea vitezei luminii. O navă cu un asemenea sistem de propulsie nu putea nici să decoleze singură de pe o planetă, fiind prea masivă, nici să atingă singură viteza la care atomii absorbiţi de prizele reactorului să poată ajunge la densitatea necesară aprinderii. De aceea la probă existau captatori gigantici în formă de pâlnii, pentru ca până şi în vidul cosmic aproape absolut să poată fi absorbiţi atomii rari de hidrogen, care să fie după aceea comprimaţi prin ajutaje şi să declanşeze flame solare artificiale în camerele de ardere. Randamentul creştea

şi nava, care nu mai era

încărcată cu combustibil, putea să menţină o acceleraţie constantă. După mai puţin de un an de accelerare, la o valoare egală cu gravitaţia terestră, ea atingea aproape nouăzeci şi nouă la sută din viteza luminii şi în timp ce la bord treceau doar câteva minute, pe Pământ se scurgeau decenii.

Euridice fusese construită pe orbita lui Titan, care avea să-i slujească drept platformă de plecare. Reactoare termonucleare convenţionale convertiseră multe trilioane de tone din masa satelitului în energie pentru transformatoare, care, folosind tunuri-laser, expediaseră la rândul lor coloane de lumină coerentă în pupa gigantică a navei - comparabile cu gazele comprimate ce propulsează un proiectil prin ţeava unui lansator de rachete sol-aer. Mai întâi, prin lucrări de astroinginerie, trebuia eliminată atmosfera densă a satelitului. Staţii radiochimice şi hidronucleare au fost construite pe platoul continentului ecuatorial, după ce toţi munţii fuseseră topiţi de salve termice cumulative lansate din sateliţi dispensabili. Salvele acelea transformaseră formaţiunile uriaşe în lavă, după care bombe criobalistice intensificaseră frigul, astfel că întregul ocean de lavă roşie ca focul se solidificase într-o câmpie dură şi netedă: Mare Herculaneum. Pe câmpia aceea cu suprafaţa de treizeci şi unu de mii de kilometri pătraţi crescuse o pădure de tunuri-laser, adevăratul Hercule al expediţiei. în ziua stabilită, la secunda stabilită, complexul acela declanşase, ca s-o scoată pe *Euridice* de pe orbita ei staţionară. Coloana lungă de lumină coerentă lovise în oglinzile de la pupa navei, împingând-o în afara sistemului solar. Pe măsură ce fasciculul de lansare slăbise, nava recursese într-o măsură tot mai mare la propriile boostere, ale căror trepte consumate le abandonase după ce trecuse de Pluton. Abia atunci intraseră în joc gurile larg căscate ale hidroturbinelor.

întrucât acestea aveau să funcţioneze non-stop pe toată durata călătoriei, nava accelera constant,

menţinând la bord o gravitaţie egală cu cea terestră, care acţiona doar în lungul axei longitudinale a lui *Euridice.* Din acest motiv, fiecare secţiune sferică reprezenta un sistem separat. Punţile navei erau transversale în fuzelaj, dintr-o parte în cealaltă - în sus însemna spre provă, iar în jos, spre pupă. Când *Euridice* decelera sau schimba cursul, vectorul forţei se abătea de la axele secţiunilor individuale şi de aceea, pentru a evita ca tavanele să se transforme în pereţi şi ca punţile să fie răsturnate cu capul în jos, fiecare segment din fuzelaj conţinea o sferă ce se putea roti în interiorul carcasei blindate, la fel ca o articulaţie sferică. Giroscoapele aveau grijă ca forţa de propulsie să fie întotdeauna orientată vertical pe punţile fiecărei sfere din carcasă - erau opt cu totul, pentru locuit. Deşi în cursul unor manevre de acest tip punţile din sfere separate se abăteau de la axa principală a chilei navei, se putea trece dintr-o secţiune în alta, graţie unui sistem de tuneluri de ecluze adiţionale, numite „viermi". Numai în tunelurile acelea flexibile se simţea modificarea sau absenţa gravitaţiei, deoarece lifturile trebuiau să treacă prin cilindrii dintre secţiunile rezidenţiale.

La momentul acestei şedinţe generale, prima de după decolare, *Euridice* accelera continuu de aproape un an, astfel încât nimic nu interfera cu forţa fixă a gravitaţiei.

Secţiunea a cincea, poreclită „Parlamentul", servea pentru reuniunile întregului echipaj. Sub plafonul concav se afla un amfiteatru, nu foarte înalt, o sală cu patru niveluri de scaune întrerupte la intervale regulate de rampe. în faţa singurului perete plat exista o masă lungă, mai exact un şir de console cu monitoare, interconectate. în spatele lor, cu faţa spre rândurile de scaune, se găseau navigatorii şi specialiştii subordonaţi lor.

Caracterul unic al expediţiei dusese la o componenţă mai puţin obişnuită a conducerii. Bar Horab era comandantul

zborului; coordonatorul Khargner se ocupa de sistemele energetice, iar radiofizicianul De Witt, de comunicaţii. Corpul de savanţi, atât cei necesari în călătoria în sine, cât şi cei care aveau să intre în

acţiune doar la destinaţie, era condus de polistoricul Nomura.

Când Gerbert şi Tema intrară pe rândul cel mai de sus al amfiteatrului, şedinţa începuse deja. Bar Horab citea cu glas tare solicitările medicilor. Nimeni nu întoarse capul ca să se uite la nou-sosiţi, doar Hrus, medicul-şef, care stătea între comandant şi coordonator, îşi indică nemulţumirea printr-o încruntătură. Nu pierduseră totuşi mare lucru. în tăcerea generală, glasul flegmatic al lui Bar Horab se auzea răsunător.

— .. .solicită reducerea gravitaţiei la o zecime din valoarea curentă, în vederea reanimării corpurilor criogenizate. Asta ar însemna coborârea propulsiei la limita inferioară. Pot s-o fac, dar ar însemna anularea întregului program de zbor calculat în prealabil. Fără îndoială, este posibilă calcularea altui program, însă cel pe care-1 urmăm acum este produsul a cinci grupuri independente din cadrul proiectului de pe Pământ, pentru a elimina posibilitatea erorilor. Noi nu dispunem de asemenea opţiune. Putem calcula un program cu două echipe, deşi, bineînţeles, nu va fi la fel de sigur ca primul. Riscul este mic, dar real. De aceea, vă întreb: să votăm acum în privinţa solicitării medicilor, fără alte discuţii, sau să le punem întrebări şi să votăm ulterior?

Majoritatea se pronunţă în favoarea dialogului. Hrus nu luă cuvântul, ci îl invită pe Gerbert s-o facă.

— Cuvintele comandantului nostru conţin un grad de reproş, zise Gerbert fără să se ridice de la locul lui, de pe ultimul rând al amfiteatrului. Reproşul este adresat celor care ne-au predat corpurile găsite pe Titan, fără să-şi facă griji despre starea lor. S-ar putea întreprinde o anchetă pentru aflarea vinovaţilor, însă, indiferent dacă ei se află sau nu printre noi, asta nu schimbă cu nimic situaţia.

Sarcina cu care ne confruntăm este resurecţia completă a unei persoane care s-a păstrat doar cu puţin mai bine decât mumiile faraonilor. Aici va trebui să fac un mic ocol prin istoria medicinei. încercările de vitrificare datează din secolul douăzeci. Milionari bătrâni au îngăduit să fie cufundaţi în azot lichid, cu speranţa că într-o bună zi vor fi readuşi la viaţă. Evident, era un nonsens: încălzirea unui corp îngheţat

duce doar la intrarea sa în putrefacţie. Ulterior, oamenii de ştiinţă au învăţat cum să îngheţe fără să omoare fragmente minuscule de ţesuturi, ovule, spermă şi microorganisme. Cu cât un corp este mai mare, cu atât este mai greu de vitrificat. Vitrificarea înseamnă transformarea instantanee în gheaţă a tuturor fluidelor unui organism, sărind peste faza de cristalizare, întrucât formarea de cristale cauzează vătămări ireversibile ale structurii celulare. Pe de altă parte, vitrificarea transformă corpul şi creierul în sticlă într-o fracţiune de secundă. Este uşor să încălzeşti » » ‘ » un corp la o temperatură mare într-o fracţiune de secundă, dar răcirea lui la fel de rapid la zero grade Kelvin este incomparabil mai dificilă. Vitrificatoarele-clopot ale victimelor de pe Titan erau primitive şi acţiunea lor era brutală. Când am acceptat containerele la bord, noi nu am ştiut construcţia lor şi de aceea starea corpurilor s-a dovedit o surpriză aşa mare.

- Pentru cine s-a dovedit o surpriză, şi de ce? întrebă cineva de pe rândul unu.

— Pentru mine ca psihonist, pentru Terna, care este somatist, şi, desigur, pentru şeful nostru. De ce? Noi am primit containere care nu aveau niciun fel de specificaţii sau scheme ale vechilor vitrificatoare. Nu ştiam că unele dintre clopote cu ocupanţii lor îngheţaţi fuseseră parţial strivite de un gheţar şi că fuseseră introduse în cilindri de tip termos cu heliu lichid, ca să poată fi aduse la bordul navei noastre. Imediat după pornire, pe durata celor patru sute de ore cât am fost împinşi de Hercule, am fost supuşi

unei apăsări cauzate de 2 *g,* astfel că n-am putut examina containerele decât după aceea.

— Asta a fost acum trei luni, colega Gerbert, spuse acelaşi glas.

— Da. în timpul scurs de atunci am determinat că în niciun caz nu-i putem readuce pe toţi la viaţă. Trei au fost eliminaţi de la bun început, deoarece creierii le fuseseră striviţi. Dintre ceilalţi putem resuscita doar unul, deşi în principiu doi sunt candidaţi pentru reanimare. Problema este că toţi au sânge în sistemul circulator.

— Sânge real? întrebă altcineva din amfiteatru.

— Da. Eritrocite, plasmă sangvină şi aşa mai departe. Avem datele despre sânge în holofişe, numai că nu putem efectua transfuzii pentru că nu avem sânge, aşa că am luat eritroblaste din măduvă şi le-am multiplicat. Aşadar, sânge există. Rămâne însă incompatibilitatea ţesuturilor. Două creiere pot fi resuscitate, dar organele vitale nu sunt îndeajuns decât pentru o singură persoană. Din cei doi candidaţi pentru reanimare putem alcătui doar o persoană. Oribil, totuşi adevărat.

— Un creier poate fi resuscitat şi fără să aibă corp, interveni cineva.

— Nu avem intenţia să facem aşa ceva, răspunse Gerbert. Nu ne aflăm aici pentru a întreprinde experimente macabre, aşa cum vor fi la stadiul actual al medicinei. Cu toate astea, chestiunea nu este strict medicală. Noi ne amestecăm în chestiuni de navigaţie nu ca astronauţi, ci ca medici. Nimeni din exterior nu ne poate zice cum să procedăm şi de aceea nu voi intra în detaliile operaţiei. Va fi necesar să decalcifiem şi să metalizăm scheletul. Să eliminăm excesul de azot din ţesuturi, utilizând heliu. Să canibalizăm celelalte corpuri pentru un singur corp. Acesta este domeniul nostru. Eu vă voi explica doar fundamentul solicitării noastre. în cursul resuscitării creierului, trebuie să avem o gravitaţie cât mai mică - ideală ar fi imponderabilitatea,

deşi ştim că aşa ceva ar fi imposibil fără oprirea completă a motoarelor, ceea ce ar anula complet programul de zbor.

— Treci la subiect, colega, rosti Hrus fără să-şi ascundă nerăbdarea. Comandantul şi oamenii de aici vor să afle motivul solicitării tale.

Nu spusese „solicitării *noastre",* ci „solicitării *tale".* Prefăcându-se că nu observase detaliul acela, despre care bănuia că fusese deliberat, Gerbert zise calm:

— în mod normal, neuronii din creierul omului nu se divid, întrucât constituie substanţa identităţii personale - memoria - şi a altor trăsături, care sunt numite în general caracter, suflet şi aşa mai departe. în creierele celor care au fost vitrificaţi în mod primitiv pe Titan există pierderi. Noi putem determina multiplicarea prin

diviziune a neuronilor din vecinătatea zonelor respective, pentru a completa lacunele, dar procedând astfel le distrugem individualitatea. Pentru a le păstra identitatea, trebuie să limităm cât mai mult numărul de neuroni ce se divid, întrucât neuronii nou-formaţi sunt ca ai unui prunc - goi, ca să spun aşa. Nici chiar în condiţii de imponderabilitate nu există certitudinea că persoana resuscitată nu va suferi amnezie, ca să nu mai amintesc de gradul amneziei respective. O porţiune din memorie este pierdută ireversibil prin vitrificare, chiar şi în cele mai bune criostate, deoarece contactele delicate ale sinapselor au suferit leziuni la nivel molecular. De aceea nu putem afirma că persoana resuscitată va fi exact omul care a fost acum o sută de ani. Putem doar afirma că cu cât gravitaţia va fi mai mică în timpul reanimării creierului, cu atât şansa de a salva personalitatea va fi mai mare. Asta a fost tot ce am avut de zis - am terminat.

Bar Horab se uită, parcă întâmplător, spre medicul-şef, care părea absorbit de hârtiile din faţa sa.

— Cred că nu mai este nevoie de votare, rosti Bar Horab. în virtutea autorităţii cu care am fost învestit, ordon

reducerea acceleraţiei în momentul pe care-1 vor anunţa medicii şi pe durata solicitată. Declar şedinţa închisă.

Murmure de conversaţii se auziră în amfiteatru când oamenii se ridicară şi începură să plece. Bar Horab se sculă, îl prinse pe Khargner de braţ şi se îndreptă cu el către ieşirea inferioară. Gerbert şi Tema aproape că ieşiră în fugă din sală înainte să poată fi abordaţi de cineva. Pe coridor se întâlniră cu dominicanul, care nu spuse nimic, ci doar încuviinţă din cap şi-şi urmă drumul.

— Nu m-am aşteptat la asta din partea lui Hrus! exclamă Tema când sui cu Gerbert în liftul de la pupa. Pe de altă parte, comandantul este omul cuvenit în locul cuvenit! Am simţit realmente că colegii noştri din domeniile asociate, mai ales „psihonauţii", erau gata să sară asupra noastră. Comandantul a retezat totul din faşă.

Liftul încetinea; luminile pe lângă care treceau pâlpâiau mai puţin frecvent.

— Hrus nu contează, murmură Gerbert. Dacă vrei să ştii, Arago a stat de vorbă cu Bar Horab imediat înainte de consultare.

— De unde ştii?

— De la Khargner. Arago a fost la Bar Horab înainte să se fi întâlnit cu noi.

— Crezi că el...?

— Nu cred - ştiu. Preotul ne-a ajutat.

— Dar ca teolog...

— Eu nu mă pricep la asta, iar el se pricepe atât la medicină, cât şi la teologie. E treaba lui cum le împacă între ele. Haide să ne schimbăm. Trebuie să pregătim totul... şi să stabilim data şi ora.

înainte de operaţie, Gerbert reciti jurnalul de înregistrare din holotecă. în cursul operaţiunilor pe care le efectuau, maşinile planetare masive se opriseră, deoarece senzorii lor simţiseră în apropiere metal în interiorul căruia se afla materie organică. Unul câte unul, şapte mergători înalţi şi

vechi fuseseră recuperaţi din ruinele lui Birnam, iar din ei fuseseră scoase şase corpuri. Doi Săpători se aflau la numai câteva sute de metri unul de celălalt. Unul era gol, iar celălalt conţinea un bărbat într-un clopot-vitrificator. Prin comparaţie cu excavatoarele de generaţia a opta care săpau în gheţar, Săpătorii erau nişte pitici. Centrul de comandă oprise roboţii gigantici şi trimisese turnuri de forare umblătoare, dotate cu biosenzori ultrasensibili, în căutarea altor victime, pentru că în Depresiunea Birnam dispăruseră nouă oameni. Cel care-şi părăsise Săpătorul nu mai fusese găsit. Blindajul mergătorilor fusese strivit sub mormanele de gheaţă ce se acumulaseră, însă vitrificatoarele rezistaseră uimitor de bine. Conducerea dorise să le trimită imediat spre Pământ pentru reanimare, dar asta ar fi însemnat să supună corpurile îngheţate la acceleraţii de trei ori mai mari decât cea gravitaţională: la decolarea navetei mici de pe Titan, la accelerarea rachetei de transport de pe linia Titan - Pământ şi în cursul coborârii finale pe Pământ. Examinarea cu raze X a containerelor dezvăluise leziuni serioase ale tuturor corpurilor, inclusiv fracturi

craniene, astfel că posibilitatea respectivă fusese considerată prea riscantă. După aceea cineva venise cu ideea aducerii vitrifi- catoarelor la bordul lui *Euridice,* care era dotată cu cele mai moderne echipamente de reanimare. în plus, la plecare, acceleraţia avea să fie neînsemnată, ţinând seama de masa în repaus imensă a navei.

Rămânea numai problema identificării corpurilor, imposibilă însă înainte de deschiderea vitrificatoarelor. Hrus, medicul-şef din *Euridice,* încheiase un acord cu cei de la controlul zborurilor şi cu SETI în care se stipula că numele şi informaţii specifice despre cei scoşi din gheţurile lui Titan vor fi trimise navei spaţiale prin radio de pe Pământ, deoarece toate memoriile computerelor, care fuseseră demult demontate, se aflau în arhivele centrului SETI din Elveţia. Până la momentul plecării navei,

canalele de comunicaţii fuseseră supraaglomerate; cineva sau ceva - om sau computer - atribuise expedierii datelor un nivel redus de importanţă şi *Euridice* părăsise orbita circumlunară înainte ca medicii să afle de absenţa informaţiilor respective. Gerbert se dusese zadarnic la comandant, deoarece nava accelera deja ca un proiectil, împinsă de laserele Hercule.

în etapa aceea iniţială, Titan încasase forţa completă a recului şi unii planetologi consideraseră că era posibil ca satelitul să se dezintegreze. Temerile lor nu se materializaseră, deoarece procesul accelerării se derulase pe atât de lin pe cât se aşteptaseră proiectanţii. Hercule apăsase crusta satelitului adânc în litosferă, unde seismice violente zgudu- iseră fundaţiile tunurilor-laser şi, cu toate că ele rezistaseră cutremurelor, fasciculul de lumină se clătinase şi oscilase. Fusese necesară reducerea energiei, apoi aşteptaseră să se potolească seismele şi abia după aceea laserele putuseră fi reorientate spre oglinzile de la pupa navei.

Toate astea creaseră interferenţe, traficul radio fusese perturbat şi mesajele radio netransmise se acumulaseră. Pentru a înrăutăţi şi mai mult situaţia, Titan, care cu doi ani în urmă fusese împins din vecinătatea lui Saturn şi oprit din mişcarea sa de

rotaţie pentru ca Hercule, relativ staţionar, s-o poată propulsa pe *Euridice* cu lumina sa, intrase în libraţie. Sute de mii de focoase termonucleare vechi, înglobate ca rezerve de urgenţă în satelit, puseseră capăt până la urmă acestei mişcări. Nu fusese uşor şi de aceea medicii nu putuseră începe reanimarea, deoarece *Euridice,* care timp de câteva săptămâni fusese lovită şi ratată de fasciculul laser, primise fiecare flamă solară în pupa ca pe un şoc ce reverberase prin toată nava.

Dificultăţile cu colimarea razelor, seismele de pe Titan şi defectarea câtorva boostere duseseră la amânarea operaţiei. Pentru mulţi de la bord, amânarea fusese justificată şi de faptul că şansele readucerii victimelor la viaţă nu păreau

bune. Cu fiecare zi de acceleraţie, care de acum devenise constantă, comunicaţiile cu Pământul se înrăutăţeau şi, în plus, prioritatea o aveau radiogramele legate de succesul expediţiei. în cele din urmă, *Euridice* căpătă de pe Pământ numele celor şase victime îngheţate, alături de fotografiile şi de biografiile lor, dar asta era insuficient pentru determinarea identităţii. în urma vitrificării explozive, părţi ale feţelor fuseseră distruse. Implozii secundare în interiorul crio-containerelor le rupseseră hainele, iar bucăţile acestora fuseseră purtate de oxigenul din costumele spaţiale ce explodaseră în sarcofagele cu azot, unde se transformaseră în cenuşă.

Se ceruseră atunci de pe Pământ amprentele şi informaţii de natură dentală, dar când acestea sosiseră nu făcură decât să sporească confuzia. Din cauza vechii rivalităţi dintre Graal şi Roembden, jurnalele computerizate ale activităţilor de acolo fuseseră ţinute neglijent şi nimeni nu ştia dacă nu cumva unele memorii fuseseră distruse sau sfârşiseră, poate, în vreo arhivă din afara Elveţiei. Cel care avea să fie resuscitat în *Euridice* putea să aibă unul dintre următoarele nume: Ansel, Nawada, Pirx, Koehler, Parvis sau Illuma. Medicii nu puteau decât să spere că supravieţuitorul, după ce-şi revenea din amnezia post-reanimare, avea să-şi poată recunoaşte numele de pe listă - dacă el însuşi nu şi-l putea reaminti. Hrus şi Terna nutreau speranţa aceasta, însă Gerbert, psihonistul, avea îndoieli. De aceea, după stabilirea datei operaţiei, se

duse la comandant pentru a-i explica problema. Mereu raţional şi pragmatic, Bar Horab fu de acord că ar fi fost meritoriu şi recomandabil să reexamineze în detaliu conţinutul vitrificatoarelor ce fuseseră golite de corpuri.

— Voi aţi avea nevoie de criminologi, de experţi în medicina legistă, zise el. Deoarece nu avem aşa ceva la bord, ţi-i pot da pe - şovăi o clipă - Lakatos şi Biela. Surâse şi adăugă: Fizicienii sunt tot un fel de detectivi.

Crio-containerul înnegrit - de parcă ar fi fost carbonizat care semăna perfect cu un sarcofag curbat, fu adus în laboratorul principal. După fixarea între cleşti masivi şi slăbirea clemelor exterioare, se deschise, lent, pe lungime, cu un scârţâit pătrunzător. Interiorul negru se căscă sub capacul pe jumătate ridicat. Costumul spaţial din centru zăcea inform - fostul său ocupant plutea de câteva săptămâni în heliu - lângă blocul de azot în care fusese congelat iniţial. Lakatos şi Biela scoaseră costumul şi-1 aşezară pe o masă de metal scundă. Fusese deja examinat când fusese scos corpul, dar nu se găsise nimic atunci, decât bucăţele de ţesătură îngheţate şi tuburi de la sistemul de condiţionare ce se împletiseră laolaltă, transformându-se într-un cablu. Acum tăiară costumul acoperit de promoroacă, deschizân- du-1, de la inelul de care se prindea casca, în jos peste piept şi pantalonii pneumatici, până la bocanci. Scoaseră dinăuntru, descolăcind, tuburi spiralate şi părţi din furtunuri de oxigen rupte pe care le examinară scrupulos: fiecare fragment, oricât de mic, fu cercetat sub microscop. După aceea, Biela chiar intră în crio-containerul cilindric, cu o lanternă. Pentru a-i uşura munca, manipulatorul tăie placa metalică şi îndepărtă mult jumătăţile. El căută acolo, deoarece costumul spaţial plesnise în lungul cordoanelor de sudură dintre mâneci şi trunchi - fie când Săpătorul fusese supus greutăţii tot mai mari a gheţarului Birnam colapsat, fie din cauza presiunii interne din momentul vitrificării explozive. Dacă bărbatul prins înăuntrul său avusese obiecte personale, acestea putuseră fi proiectate prin rupturile din costum şi să cadă în container alături de jeturi de azot şi de sânge solidificat, în clipa în care un capac din oţel special coborâse peste deschidere ca un vizor ce

izolase de lumea exterioară cadavrul în costum spaţial.

Pentru ridicarea capacului de pe container trebuiau utilizate menghine hidraulice, deoarece cleştii manipulatorului se dovediră prea slabi. Cei doi fizicieni şi

medicul se retraseră câţiva paşi de lângă platformă, întrucât operaţiunea avea să fie violentă. Aşchii mari ca nişte schije de metal zburară de sub dinţii de vanadiu, apoi capacul - care semăna cu vârful unui uriaş proiectil de artilerie - tresări şi începu să se îndepărteze de partea superioară a containerului. Oamenii aşteptară ca fragmentele de zgură negre ca tăciunele să nu mai curgă, după care clopotul, detaşat de crio-container, se deschise gol spre ei. Lakatos îl ridică mult cu manipulatorul cu patru braţe, iar Biela se pregătea să reînceapă examinarea cilindrului, când toţi încremeniră. Plăcile de metal se desfăcură complet de-a lungul cordoanelor de sudură, tremurând, şi căzură lent pe platformă, ca şi cum ar fi vrut să repete agonia străveche a morţii anterioare. Membrele robotice purtară capacul greu, ce semăna cu o jumătate de bombă, prin aer spre capătul opus al încăperii şi-1 aşezară cu atâta grijă pe o placă de aluminiu, încât nu se auzi niciun sunet.

Biela se apropie de containerul complet desfăcut. în centru se aflau resturile întunecate ale capitonajului interior: straturi zbârcite ce semănau cu frunze veştede arse. Lakatos privi peste umărul lui. El era destul de familiarizat cu istoria vitrificării. Pe vremea lui Graal şi Roembden, se utilizaseră încărcături explozive pentru a coborî capacul peste containerul cu omul, pentru ca procesul de îngheţare să fie cât mai rapid. Omul trebuia să-şi scoată mai întâi casca, deşi păstra costumul. Pentru ca şocul să nu-i strivească ţeasta, capacul era capitonat cu perne pneumatice care se umflau instantaneu şi, dilatându-se, îl protejau. Simultan, un con de injecţie îi era introdus în gură pentru a pompa azot lichid, ce spărgea de obicei dinţii şi rupea chiar oasele fălcii. Obiectivul era congelarea creierului simultan din toate părţile, aşadar şi dinspre baza sa, aflată imediat deasupra cerului gurii.

Tehnologia epocii aceleia era incapabilă să evite asemenea leziuni.

Fiasco /101

Fizicienii îndepărtară treptat straturile de material fragil şi le puseră unul lângă altul, până ce instrumentele ajunseră la fundul metalic al criocontainerului. Sub crustele strivite de cenuşă, descoperiră un obiect, de asemenea zdrobit, totuşi păstrat sub forma unei cărţulii, ale cărei colţuri erau arse ca de foc. Obiectul pe jumătate carbonizat era atât de casant, încât se transforma în praf oriunde ar fi fost atins, aşa că-1 acoperiră cu un capac din sticlă; până şi o răsuflare l-ar fi putut dezintegra.

— Pare să fi fost un etui mic, făcut poate din piele. Un portofel. Oamenii ţineau portofele asupra lor. Documentele erau făcute în principal din celuloză convertită în hârtie.

— Sau din polimeri, completă Gerbert cuvintele lui Biela.

— Niciuna dintre variante nu este mai încurajatoare, replică fizicianul. în condiţiile astea, celuloza nu rezistă mai bine decât plasticul vechi. Cum a ajuns oare în capac?

— Nu-i greu de ghicit, spuse Lakatos şi-şi apropie palmele una de cealaltă. Când el a acţionat circuitul, clopotul inferior s-a ridicat peste picioare până la nivelul pieptului, iar clopotul superior a coborât simultan şi a făcut contact cu celălalt. încărcăturile de implozie nu erau, desigur, la nivelul care ar fi strivit un om. Azotul a umplut costumul spaţial, astfel că s-a despicat sub braţe, iar aerul, evacuat sub presiune, i-a smuls hainele. Nu o dată, exploziile obuzelor au rupt hainele soldaţilor expuşi în apropierea locului de impact...

— Ce să facem cu el?

Gerbert privi cum fizicienii umplură spaţiul de sub capacul de sticlă cu un fluid care se coagulă; scoaseră apoi de sub sticlă matriţa rezultată, în care obiectul negru, aplatizat şi ferfeniţit, era prins ca o insectă în chihlimbar, şi începură s-o analizeze. Găsiră substanţe chimice care fuseseră utilizate în trecut la tipărirea de bancnote, componente organice uzuale în pieile de animale tăbăcite şi vopsite, dar şi urme infime de argint. Acelea erau neîndoios

rămăşiţele unor fotografii, deoarece la realizarea lor se folosiseră săruri de argint. Ajustând intensitatea fasciculului de scanare, obţinură până la urmă un soi de palimpsest: un vălmăşag de litere şi de cerculeţe, poate ştampila oficială a unui document.

Cromatografia separă culorile de reziduurile tuşului folosit la tipărire, pentru că, din fericire, acesta conţinea un ingredient mineral. Restul căzu în seama filtrelor microto- mografului. Rezultatul fu însă modest. Dacă descoperiseră cu adevărat o dovadă de identitate, ceea ce era destul de probabil, primul nume era neinteligibil, iar din al doilea puteau fi siguri doar de prima literă: „P". Cuvântul avea între patru şi şapte litere. Printr-o coincidenţă, numele a doi dintre cei ce puteau fi resuscitaţi începeau cu „P".

Afişară pe monitoare spinogramele tuturor corpurilor aflate în heliu lichid. Genul acesta de tomografii, mult mai precise decât razele X antediluviene, permitea determinarea vârstei victimei cu o marjă de eroare de zece ani, prin examinarea rigidizării cartilajelor şi a îngroşării pereţilor vaselor sangvine, întrucât medicina, la momentul în care trăiseră oamenii aceia, nu ştia cum să stopeze schimbările cunoscute ca scleroză.

Cei doi candidaţi pentru reanimare aveau aceeaşi constituţie fizică. Aveau aceeaşi grupă de sânge. Calcifie- rea coastelor şi depozitele minuscule de pe pereţii aortelor arătau că amândoi aveau între treizeci şi patruzeci de ani. Potrivit biografiilor lor, care includeau dosarele medicale, niciunul nu suferise vreo operaţie care să-i fi lăsat cicatrice. Medicii ştiau toate astea, dar doreau să vadă ce le puteau dezvălui fizicienii din imagistica prin rezonanţă magnetică nucleară. Ultimii clătinară din capete: nucleele elementelor stabile din organism erau practic eterne şi nu puteau oferi informaţii; ar fi fost cu totul altceva dacă în corpurile oamenilor aceştia ar fi existat izotopi. Şi, într-adevăr, găsiră izotopi... care se dovediră altă fundătură. Ambii bărbaţi

fuseseră expuşi cândva la niveluri de radiaţii între o sută şi două sute de remi - probabil în ultimele ore ale

vieţilor lor.

Examinarea organelor interne ale unui om în diverse planuri şi secţiuni este o activitate abstractă şi lipsită de spectaculozitate. Gerbert preferă să-i scutească pe fizicieni de imaginea cadavrelor goale încastrate în gheaţă de azot şi imersate în heliu, mai ales a chipurilor lor zdrobite. Ambii aveau ochii intacţi, ceea ce era un regret secret al medicilor, fiindcă, desigur, orbirea unuia ar fi luat decizia în numele lor: respectiv de a-1 resuscita pe cel cu vederea intactă. După plecarea fizicienilor, Tema se aşează pe platforma cu crio-containerul spintecat şi rămase tăcut, până ce Gerbert nu mai putu suporta tensiunea.

— Deci? întrebă el. Care dintre ei?

— Am putea cere opinia lui Hrus..., mormăi celălalt nesigur.

— Pentru ce? *Tres faciunt collegium?*

Tema se ridică, scrise ceva la tastatură şi monitorul afişă obedient, unul lângă altul, două rânduri de numere verzi, în dreapta cărora clipea un număr roşu. Bărbatul închise monitorul, ca şi cum nu l-ar mai fi putut îndura. Apoi se întinse iar să apese o tastă, dar Gerbert îi puse o mână pe braţ.

— Opreşte-te, n-are rost.

Celălalt îl privi în ochi.

— L-am putea consulta pe..., începu el, dar nu mai termină fraza.

— Nu. Nimeni nu ne va ajuta. Hrus...

— Nu mă gândeam la el.

— Ştiu. Voiam să spun că, oficial vorbind, dacă ne vom adresa lui, Hrus va lua decizia. Trebuie s-o facă, deoarece este medic-şef... numai că aşa ar proceda nişte laşi. Şi oricum, ai văzut şi tu cum s-a făcut nevăzut. Haide să nu mai tărăgănăm - în mai puţin de o oră Khargner va reduce acceleraţia.

Lăsă braţul lui Tema şi acţionă comutatoarele de pe consolă care pregăteau incinta pentru reanimare, apoi rosti:

— Morţii nu au existenţă. Este ca şi cum ei nu s-ar fi născut niciodată. Noi nu omorâm pe nimeni. Noi recreăm o singură viaţă. Priveşte situaţia în felul ăsta.

— Da, răspunse Tema şi ochii îi scânteiară. Ai dreptate, este o faptă bună. Şi-ţi acord ţie onoarea s-o

faci. Alege tu.

Şarpele alb care se încolăcea în jurul potirului de pe tabla neagră se lumină, anunţând că incinta era pregătită.

— Perfect, încuviinţă Gerbert, dar cu o condiţie. Asta va rămâne între noi şi nimeni nu va afla niciodată ce a fost. Mai ales *el.* Ai înţeles?

- Da.

— Gândeşte-te foarte bine. După operaţie, toate rămăşiţele vor fi evacuate în spaţiu. Iar eu voi şterge toate datele din holotecă. însă noi doi vom şti - vom şti, pentru că nu ne putem şterge propriile memorii. Vei putea să uiţi?

- Nu.

— Dar să păstrezi tăcerea?

- Da.

— Faţă de toţi?

- Da.

— Până la sfârşit?

Terna şovăi.

— Totuşi... ei toţi ştiu. Ai zis chiar tu la consultare, că vom alege fie...

— A trebuit s-o fac. Hrus ştia cum stă treaba. Dar după ce datele vor fi distruse, noi vom minţi şi le vom spune tuturor că bărbatul acesta a fost preferat dintr-un motiv obiectiv pe care l-am descoperit doar noi, aici şi acum.

Terna aprobă din cap.

— De acord.

— Vom redacta un protocol, îl vom semna amândoi şi vom falsifica două elemente. O să semnezi?

— Da. Cu tine.

Gerbert deschise un dulăpior din perete. înăuntru se aflau costume argintii integrale, cu ghete albe şi vizoare din plastic. îl luă pe al său şi începu să se îmbrace. Tema îl imită. în peretele rotund al încăperii se deschise o uşă, dezvăluind interiorul luminos al unui lift. Uşa se închise, liftul coborî şi camera pustie se întunecă, dar deasupra punctelor luminoase ale consolei strălucea şarpele lui Esculap.

Supravieţuitorul

Redeveni conştient, numai că era orb şi acorporal. Primele lui gânduri nu erau formate din cuvinte; sentimentele îi erau confuze, inexprimabile. Pluti, dispăru undeva şi reveni. Abia după ce îşi regăsi graiul interior putu să-şi pună întrebări: „De ce mi-e frică? Ce fel de beznă e asta? Ce-nseamnă asta?" Iar după ce făcu pasul acela, câştigă puterea să întrebe: „Cine sunt eu? Ce mi se-ntâmplă?"

încercă să se mişte, să-şi simtă braţele, picioarele, trunchiul, ştiind acum că avea un corp, sau cel puţin că ar fi trebuit să-l aibă. în ciuda acestui lucru, nimic nu răspundea, nimic nu se mişca. Nu putea spune dacă avea ochii deschişi, nu-şi simţea pleoapele şi nici clipirile lor. Se strădui din răsputeri să deschidă pleoapele şi poate că reuşi, dar nu văzu nimic, ci aceeaşi beznă ca înainte. încercările acestea, care necesitau eforturi uriaşe, îl readuseră la întrebarea: „Ce sunt eu? Sunt un om".

Răspunsul acela evident fu o revelaţie pentru el. După care, aproape imediat, ştiu că era ceva evident şi-şi surâse în barbă, pentru că nu fusese cine ştie ce descoperire extraordinară.

Cuvintele reveneau treptat, fără să ştie de unde, la început împrăştiate şi aleatorii, de parcă le-ar fi pescuit ca pe

nişte peşti din adâncuri neştiute: „Sunt. Eu sunt. Unde

sunt - nu ştiu. Nu-mi pot simţi corpul. De ce?" începea acum să-şi simtă faţa, obrajii, posibil nasul. Fu chiar în stare să-şi mişte nările, măcar că asta necesită un efort de voinţă extraordinar. Deschise ochii, îşi mişcă globii oculari în toate direcţiile şi concluzionă, deoarece capacitatea de a gândi îi revenise: „Fie sunt orb, fie este complet întuneric", întunericul îi aduse în minte noaptea şi odată cu noaptea sosi un spaţiu uriaş de aer pur şi rece, iar aerul sugera respirarea. „Respir?", se întrebă el şi-şi ascultă cu atenţie întunericul, care aducea atât de mult cu neantul şi totuşi diferea mult de acesta.

I se părea că respiră, dar nu în modul obişnuit. Abdomenul şi coastele îi erau nemişcate, el se afla într-o stare pe care n-o putea înţelege: aerul intra singur şi ieşea apoi lin. Nu exista un alt mod prin care ar fi putut răsufla.

Avea acum o faţă, plămâni, nări, gură şi ochi, deşi nu putea să vadă nimic. Decise să strângă o mână în pumn, amintindu-şi perfect ce erau mâinile şi cum să încleşteze degetele. Nu simţi însă nimic şi teama reveni, de data asta raţională, provenită dintr-un gând: „Fie sunt paralizat, fie mi-am pierdut braţele şi, posibil, picioarele". Concluzia părea falsă - avea plămâni, asta era sigur, totuşi nu avea corp. întunericul şi teama erau străpunse de sunete îndepărtate, egale, surde. Din partea sângelui? Din partea inimii? Da, inima lui bătea. Apoi auzi primele sunete din exterior, sunete de vorbire. Auzul începuse să-i funcţioneze, cu toate că era neclar. Vorbeau două persoane - el distingea două voci -, numai că nu înţelegea ce discutau. Graiul îi era cunoscut, dar totul era înăbuşit, cuvintele nu erau distincte, ci ca nişte obiecte văzute prin ceaţă sau printr-un geam aburit. Cu cât se concentra mai mult, cu atât auzul îi devenea mai acut şi, în mod ciudat, prin intermediul auzului, el ieşi în afara corpului şi se trezi într-un spaţiu unde existau sus şi jos, dreapta şi stânga. îşi dădu seama că asta însemna

gravitaţie, după care se concentra complet asupra auzului. Glasurile aparţineau unor bărbaţi, unul mai ascuţit, celălalt mai grav, baritonal; ambele se aflau foarte aproape. Dacă ar fi încercat, poate că ar fi putut grăi şi el. Totuşi dorea să asculte mai întâi, nu doar din

curiozitate şi din speranţă, ci şi pentru că era pur şi simplu plăcut să audă atât de bine şi să înţeleagă din ce în ce mai bine vorbirea umană.

— L-aş mai lăsa în heliu.

Fusese glasul cel mai apropiat, în care exista atât de multă putere, încât îl ducea cu gândul la un bărbat înalt şi corpolent.

— Eu n-aş face-o, zise glasul mai îndepărtat şi mai tânăr.

— De ce? Nu-i face niciun rău.

— Uită-te la creierul lui. Nu, nu la scizura calcarină, ci la lobul temporal drept. Aria Wemicke. Vezi? Deja ne aude.

— Amplitudinea e mică. Mă-ndoiesc că ne înţelege.

— Acum sunt ambii lobi frontali. A ajuns practic la normal.

— Da, văd.

— Ieri practic nu existau unde alfa.

— Pentru că era în hibernare. Asta-i normal. Dar dacă ne înţelege sau nu, azotul este prea mult. O să adaug heliu.

O tăcere prelungă, apoi paşi înceţi.

— Stai! Ia uite!

Fusese baritonul.

— E treaz... Păi, atunci...

Nu mai auzi restul. Cei doi conversau în şoaptă. îşi regăsi limpezimea gândirii. Cine erau ei? Medici. „Am suferit un accident? Unde? Cine sunt eu?" Gândea tot mai rapid, pe când ei continuau să şuşotească, dar glasurile le sporeau treptat surescitate.

— Bun, frontalii sunt perfecţi. Talamusul... nu ştiu... Schimbă, coboară. Treci pe Esculap. Sau, mai bine, pe medicom... Aşa! Reglează imaginea. Cum e *medulla?*

— Aproape la zero. Ciudat.

— Ciudat este că nu-i chiar zero. Să vedem centrul respirator! Hm...

— Să-1 activez?

— Nu, de ce? O să-nceapă să respire de unul singur. E mai sigur aşa. Totuşi, deasupra chiasmei optice...

Se auzi un piuit.

— Nu poate să vadă, rosti glasul mai tânăr pe un ton

de surprindere. Numărul nouă funcţionează deja pentru el şi-o să ne dăm seama dacă poate vedea ceva...

în tăcerea ce urmă se auziră zăngănituri metalice. în acelaşi timp, din beznă se ivi o strălucire cenuşie slabă.

— Aha! exclamă baritonul triumfător. A fost doar la nivelul sinapselor. Pupilele reacţionau de o săptămână. Apropo, adăugă el mai încet, nu va putea face o chestie...

Şoapte neinteligibile.

— Agnozie?

— Nu... ar fi bine dacă... Uită-te la componentele superioare...

— Memoria se autorestabileşte?

— Nu ştiu. Nu pot să spun nici „da", nici „nu". Cum e hemograma?

— Normală.

— Inima?

— Patruzeci şi cinci.

— Tensiune?

— Unsprezece. Vrei să-1 decuplăm?

— Mai bine nu. Să mai aşteptăm niţel. Un impuls mic în măduvă...

Simţi ceva zvâcnind în interiorul său.

— Tonusul muscular revine, vezi?

— Nu pot să mă uit simultan la miograme şi la creier. Se mişcă?

— Cu braţele... necoordonat.

— Şi acum? Urmăreşte-i faţa. Clipeşte?

— A deschis ochii. Vede?

— Nu încă. Care-i pragul de stimulare pentru pupile?

— Patru lucşi. Măresc la şase. Vede?

— Nu, deşi percepe lumina. Este o reacţie a talamusu- lui. Medicomul va corecta electrozii şi va trimite curent. Aşa - excelent!

în semiîntuneric, el văzu ceva trandafiriu-palid care strălucea deasupra lui. în acelaşi timp, auzi glasul vorbind repede:

— Ai fost salvat şi te vei restabili. Nu încerca să vorbeşti. Dacă mă-nţelegi, clipeşte de două ori din ochi. De două ori.

El clipi de două ori.

— Excelent! O să vorbesc cu tine. Dacă nu-nţelegi ceva, clipeşte o dată.

Se strădui să vadă ce era culoarea aceea trandafiriu-palid, dar nu izbuti.

— încearcă să te vadă, auzi glasul mai îndepărtat.

Cum putea să ştie asta?

— O să mă vezi pe mine şi totul din jur, vorbi lent baritonul. Trebuie să ai răbdare. Ai înţeles?

El încuviinţă, clipind de două ori. Ar fi vrut să vorbească, dar nu putea decât să croncăne undeva în interior.

— Nu, nu! îl mustră acelaşi glas. Este prea devreme pentru conversaţie. Nu poţi să vorbeşti, pentru că ai pe trahee un tub ce te alimentează cu oxigen. Nu poţi să respiri singur, aşa că o facem noi pentru tine. Ai înţeles? Bun. Acum vei dormi. Când te vei trezi şi vei fi odihnit, o să stăm de vorbă. O să afli totul. Dar acum... Victor, adoarme-1, încet, încetişor... Vise plăcute!

El încetă să mai vadă, de parcă o lumină se stinsese nu deasupra, ci în interiorul său. Nu dorea să doarmă, ci să sară în picioare, însă întunericul care era el însuşi dispăruse deja.

Avu multe vise, vise stranii, vise frumoase şi vise pe care nici nu le putea reaminti, nici asocia. Uneori percepea simultan o mulţime de senzaţii diferite. Călătorea hăt

departe şi apoi se întorcea. Văzu oameni, le recunoscu feţele, cu toate că nu-şi putea aminti cine erau. Alteori nu dispunea decât de vedere, nelimitată, plină de un soare invizibil. I se păru că în visele acelea şi în vidurile dintre ele se scurseră eoni.

Brusc, se trezi. Odată cu conştiinţa, regăsi şi percepţia propriului corp. Zăcea pe spate, învelit într-un material moale, pufos. îşi încordă muşchii spinării şi simţi o furnicătură în coapse. Deasupra lui era un plafon plat, verde-pal; în apropiere sclipeau tuburi şi sticlărie, totuşi nu-şi putea întoarce capul. Ceva i-1 ţinea locului, un suport care îi ajungea până la tâmple, era moale şi se autoajusta elastic, dar ferm. în pofida acestui lucru, ochii îi putea mişca liber. De cealaltă parte a unui perete transparent se ridicau aparate, iar la periferia vederii sale pâlpâiau luminiţe. în scurt timp îşi dădu seama că luminiţele aveau o legătură cu el,

deoarece atunci când inhala mai adânc şi cutia toracică i se ridica, ele se aprindeau în acelaşi ritm. în exteriorul câmpului vizual strălucea ceva trandafiriu într-un tempo lent, constant, care ţinea, de asemenea, pasul cu el - mai exact, cu bătăile inimii.

Acum nu mai avea nicio îndoială că se găsea într-un spital. Suferise aşadar un accident. Ce fel de accident, şi unde? Se încruntă şi aşteptă ca o explicaţie să apară din memorie, deşi în zadar. Rămase nemişcat, închise ochii şi-şi concentră voinţa asupra întrebării, dar nu sosi niciun răspuns. Capacitatea de a-şi mişca picioarele, braţele şi degetele după cum voia, în limitele materialului care-1 înconjura, nu-1 mai satisfăcea. încercă să-şi dreagă glasul, atinse interiorul dinţilor cu vârful limbii şi în cele din urmă rosti:

— Eu. Eu!

îşi recunoscu glasul. Nu ştia însă cine era persoana căreia îi aparţinea glasul acesta şi nu înţelegea cum era posibil aşa ceva. Se strădui să se elibereze din învelişul care-1 restricţiona şi-şi încordă muşchii de câteva ori, când, pe

 neaşteptate, îl cuprinse o somnolenţă ciudată şi intensă, iar conştiinţa de sine îi dispăru din nou ca o lumânare stinsă.

* * *

Nu numără zilele scurse. Viaţa la bordul navei se desfăşura în mod convenţional potrivit ritmului terestru. în timpul zilei, toate punţile, coridoarele şi tunelurile de legătură între secţiunile fuzelajului erau puternic iluminate. La ora 22, amurgul începea sub forma unei diminuări a luminii alb-aurii ce emana din pereţi şi din plafoane. Pentru aproape o oră exista un semiîntuneric albăstrui, după care iluminarea înceta si numai linia fluorescentă subţire de * 1
pe mijlocul plafoanelor arăta drumul plimbăreţilor solitari. Acela era timpul care-i plăcea cel mai mult. Desigur, putea să hoinărească prin *Euridice* şi în timpul zilei - toate zonele îi erau accesibile şi i se zisese că nu va deranja pe nimeni. Putea să meargă oriunde i-ar fi plăcut, să pună orice întrebări, totuşi prefera să se plimbe noaptea.

Avea un corp dotat cu calităţi fizice şi făcea gimnastică în fiecare dimineaţă devreme, în sala de

fitness, după care se ducea la şcoală. Aşa îi spunea el. Se aşeza în faţa memnorului, pentru a-şi recâştiga memoria prin jocuri de asociere între imagini şi cuvinte, şi, de asemenea, pentru a învăţa lucruri complet noi. Se simţea în largul lui în faţa maşinii, care era infinit de răbdătoare şi incapabilă de emoţie, surprindere sau superioritate. Când nu înţelegea ceva, memnorul recurgea la reprezentări figurative, desene şi diagrame simple, şi aplica programe didactice recurgând la memoriile altor maşini din navă. Holotecă deţinea în » , arhivă zeci de mii de filme, deşi nu-i aminteau în niciun fel de cele pe care le ştia, deoarece fiecare imagine apelată devenea un mediu real şi fiecare cuvânt se materializa - totul, desigur, doar tranzitoriu. Dacă ar fi dorit, ar fi putut

vizita interiorul piramidelor, catedralele gotice, castelele Loarei, sateliţii lui Marte, oraşe şi păduri, dar o făcea numai pentru că ştia că imaginile respective constituiau o parte importantă a terapiei sale. Medicii încercau să-l trateze ca pe un membru al echipajului, niciodată ca pe un pacient, şi el avea chiar impresia că-1 evitau, parcă pentru a sublinia că nu diferea prin nimic de ceilalţi.

Memoria vizuală îi reveni, alături de experienţele de viaţă, abilităţile profesionale de navigator şi expert în mergători. Bineînţeles, şi navele se schimbaseră, la fel ca maşinile planetare, şi el se simţea cumva ca un matelot din vremea corăbiilor cu pânze ce fusese adus pe neaşteptate pe puntea unui pachebot uriaş, dar lacunele acelea nu erau greu de completat. înlocui cunoştinţele învechite cu altele noi. Pe de altă parte însă, resimţea tot mai acut pierderea lui cea mai gravă şi, poate, irecuperabilă: nu-şi putea aminti niciun nume sau prenume, inclusiv pe ale lui. Şi, chiar mai curios de atât, memoria îi părea divizată în două. Experienţe prin care trecuse cândva îi reveneau înceţoşate, totuşi pline de detalii, tot aşa cum obiectele unui copil găsite într-un dulap din casa familiei după mulţi ani evocă nu numai imagini din trecut, ci şi o aură emoţională.

O dată, pe când se afla în laboratorul fizicienilor, mirosul amărui al unui lichid ce se vaporiza într-un distilator îi înţepă nările şi-i aduse brusc în amintire

ceva care era mai mult decât o simplă imagine: locul unei asolizări forţate, puternic iluminat în noapte, când el, stând printre duzele încă roşii ca focul, sub nava pe care izbutise s-o salveze, respirase acelaşi iz de fum nitric şi simţise o fericire pe care n-o conştientizase atunci, dar pe care acum, amintindu-şi-o, o înţelese. Nu-i povesti lui Gerbert despre asta, deşi poate că ar fi trebuit, pentru că doctorul îi spusese să vină imediat cu orice reamintire neaşteptată, întrucât zăcea îngropată în memoria lui şi era necesară intensificarea reamintirii, nu de dragul psihoterapie!, ci pentru a restabili şi a redeschide

potecile din creier ce fuseseră şterse. în felul acela, el se putea regăsi într-o măsură tot mai mare. Sfatul era raţional şi profesional, iar el se considera un om raţional. Cu toate astea, nu se duse la Gerbert. în mod clar era un ins taciturn, asta era o trăsătură fundamentală a caracterului său. Nu-i plăcuse niciodată să se destăinuie - mai ales în privinţa unor chestiuni private. îşi zise că dacă îşi va reaminti vreodată cine fusese nu va fi prin intermediul mirosului, ca un câine. Alungase imediat gândul acela, ca fiind o prostie; nu se gândise nicio clipă că ar fi mai presus decât medicii - totuşi îşi menţinu decizia.

în scurt timp, Gerbert îi simţi reticenţa. îşi dădu cuvântul că şedinţele cu memnorul nu erau înregistrate şi că, dacă ar fi dorit, le putea şterge el însuşi din memoria maşinii-profesor. Bărbatul îi urmă sfatul acela. El nu avea niciun secret faţă de memnor, care îl ajută să-şi restabilească o mulţime de amintiri... dar nu şi numele şi prenumele oamenilor, inclusiv ale sale. într-un final, îl întrebă care era motivul.

Memnorul rămase tăcut mult timp. Reeducarea memoriei, aşa cum era numită, se desfăşura într-o cabină mobilată destul de ciudat. Existau unele piese foarte vechi, al căror loc ar fi fost mai degrabă într-un muzeu, în stil aproape regal - jilţuri cu braţe poleite în aur şi picioare curbate -, şi pe fiecare perete exista câte o pictură în ulei a unui maestru flamand, tablouri despre care bărbatul îşi amintise că erau favoritele lui şi care apăruseră imediat după aceea, parcă pentru a-1 ajuta. Se schimbaseră de câteva ori, iar pânza dintre ramele sculptate nu era pânză, cu toate că imita

perfect textura, la fel ca tuşele de vopsea, de altfel. Memnorul îi explicase cum erau realizate aceste copii excelente şi temporare.

Maşina-profesor în sine nu era vizibilă. Desigur, n-o ascundea nimeni, dar, fiind un subsistem al lui Esculap, care îi fusese alocat bărbatului pentru şedinţele acestea, nu

avea o formă care ar fi putut impieta asupra stării lui de spirit. Pentru a nu fi nevoit să vorbească spre un microfon sau peretelui din cabina goală, i se adresa unui bust al lui Socrate, aşa cum era cunoscut din cărţile despre mitologia greacă. Sau despre filosofie. Bustul, cu părul mai degrabă vâlvoi, părea făcut din marmură, dar ocazional participa la conversaţie prin expresii faciale. Supravieţuitorului nu-i plăcea asta; i se părea cumva de prost gust, deşi, neputând găsi alternativă şi nedorind să-l deranjeze pe Gerbert pentru un fleac, se obişnuise cu situaţia. Cu toate astea, atunci când dorea să destăinuie ceva delicat şi dureros, se plimba înainte şi înapoi prin faţa bustului, fără să-l privească, exact aşa cum ar fi procedat dacă ar fi vorbit cu sine.

Acum, falsul Socrate părea să şovăie, de parcă s-ar fi confruntat cu o problemă prea dificilă.

— Răspunsul meu nu va fi satisfăcător. Nu este bine ca un individ să-şi cunoască pe deplin starea minţii şi a corpului. Cunoaşterea completă relevă limite ale posibilităţilor umane, iar omul este cu atât mai puţin dispus să tolereze limite cu cât, prin natura sa, este mai limitat în intenţii. Asta în primul rând. în al doilea rând, numele sunt stocate diferit faţă de alte concepte înglobate în vorbire. De ce? Pentru că numele nu formează un sistem coerent. La urma urmelor, ele sunt o convenţie pură. Fiecare persoană are un nume, dar ai putea avea un cu totul alt nume şi vei rămâne aceeaşi persoană. Şansa, întrupată în părinţi, decide numele cuiva. De aceea, atât numele de familie, cât şi prenumele nu au o necesitate materială şi logică. Dacă-mi îngădui o mică digresiune filosofică, există doar lucruri şi relaţiile dintre ele. A fi om înseamnă să fii un lucru specific şi nici nu contează dacă lucrul acela este viu. Ca să fii un frate sau un fiu - asta e deja o relaţie. Poţi să examinezi un nou-născut prin orice mijloace

doreşti - vei afla totul despre el, vei ajunge până la codul lui genetic... totuşi nu-i vei cunoaşte numele. Lumea înconjurătoare o descoperi, dar

cu numele te obişnuieşti. O persoană oarecare nu percepe deosebirea aceasta, însă este clară pentru cel care s-a născut de două ori. Nu este imposibil să-ţi reaminteşti numele tău. Asta se poate întâmpla oricând sau poate să nu se întâmple niciodată. De aceea te-am sfătuit să foloseşti măcar un nume provizoriu. Aşa ceva nu înseamnă nici necinste, nici fraudă. Vei fi pur şi simplu în situaţia părinţilor tăi, când au stat lângă pătuţul tău. Până în momentul alegerii numelui, nici ei nu ştiuseră care va fi acesta. Odată ce l-au ales, după mulţi ani, le-ar fi fost imposibil să-şi imagineze că tu ai fi avut un alt nume, un nume mai adevărat, înnăscut ţie, şi că ei nu ţi l-au dat pe acela.

— Vorbeşti ca un oracol delfic, răspunse bărbatul stră- duindu-se să-şi ascundă tulburarea legată de aluzia la moartea sa.

Nu înţelegea de ce reacţiona aşa. Faptele erau fapte - dimpotrivă, ar fi trebuit să simtă o satisfacţie uriaşă pentru că se sculase din morţi.

— Nu-mi pasă de numele meu. Ştiu că începe cu litera „P". Că are între patru şi şapte litere. Parvis sau Pirx. Ştiu că ceilalţi n-au putut fi salvaţi. Ar fi fost mai bine dacă nu mi s-ar fi arătat lista aceea.

— S-a sperat că ţi-ai putea recunoaşte numele.

— Ţi-am spus deja că nu pot să aleg orbeşte.

— Ştiu şi-ţi înţeleg motivele. Eşti genul de persoană care îşi acordă puţină atenţie. Aşa ai fost mereu. Aşadar, nu vrei să alegi?

- Nu.

— Nici măcar un prenume?

- Nu.

— Si atunci ce vrei să faci?

— Nu ştiu.

Probabil că existau mai multe argumente gândite pentru a-1 convinge, dar, pentru prima dată de când folosea cabina asta, îşi exercită dreptul de a şterge toate conversaţiile

purtate cu maşina. Şi ca şi cum asta ar fi fost insufici-

ent, prin altă atingere de deget făcu să dispară bustul înţeleptului grec. Simţi apoi o satisfacţie sumbră, o plăcere inexplicabilă, totuşi evidentă, de parcă ar fi ucis - fără ca, de fapt, să fi ucis - pe cineva în faţa căruia se destăinuise şi care profitase în mod inteligent şi autoritar de neajuto- rarea sa. Era o scuză ieftină şi-şi regretă acţiunea prin care se despărţise de maşina nevinovată. Dar întrucât aceasta avusese dreptate zicând că bărbatul prefera să aibă lumea în sine decât să fie el în lume, îşi înghiţi furia şi ruşinea zadarnică şi le alungă definitiv din minte, ocupându-se de probleme mai importante decât de trecutul lui personal. Avea multe de învăţat.

Cel mai recent şi cel mai mare efort de găsire a unor civilizaţii extraterestre, numit Ciclop, nu dusese la niciun rezultat după aproape douăzeci de ani. în opinia celor care ascultaseră stelele, sperând să recepţioneze semnalele unei inteligenţe, fusese un eşec jalnic. Misterul universului tăcut, *Silentium Universi,* devenise o provocare pentru ştiinţa pământeană. Optimismul extrem manifestat de o mână de astrofizicieni la sfârşitul secolului al XX-lea, care infectase mii de alţi specialişti şi profani, se transformase în opusul său. Miliardele investite în radiotelescoape care să filtreze emisiile provenite de la milioane de stele şi de galaxii duseseră într-adevăr la rezultate sub forma unor descoperiri, cu toate că niciun semnal radio nu adusese veşti despre „Alte inteligenţe". Cu toate acestea, telescoapele spaţiale recepţionaseră de câteva ori fluxuri de radiaţii suficient de singulare pentru a reaprinde speranţe spulberate. Dacă acelea erau semnale, durata de recepţie fusese scurtă; ele încetaseră şi nu mai reveniseră. Poate că regiunea circumsolară era străpunsă de mesaje concentrate, adresate altor stele. Tentativele de descifrare în nenumărate moduri diferite a înregistrărilor lor eşuaseră. Nu se putuse determina cu certitudine nici măcar dacă impulsurile acelea

concentrate aveau natura unor semnale. De aceea tradiţia

şi prudenţa îi obligară pe experţi să privească asemenea fenomene ca fiind produse ale materialelor stelare, emisii de radiaţii foarte dure ce fuseseră focalizate întâmplător prin aşa-numitele lentile gravitaţionale în fascicule subţiri cât creionul. Regula principală a observărilor cerea ca orice care nu arăta o sursă clar artificială să fie considerat un fenomen natural. în plus, astrofizica evoluase până în punctul în care avea suficiente ipoteze ca să „explice" orice fel de emisii observate fără să recurgă la existenţa altor fiinţe care le expediaseră.

Apăruse un paradox: cu cât numărul de teorii de care dispunea astrofizica era mai mare, cu atât autenticitatea unui semnal deliberat devenea mai dificil de dovedit. Spre sfârşitul secolului, purtătorii de cuvânt ai Proiectului Ciclop întocmiseră un catalog de criterii pentru a diferenţia ceea ce putea produce natura, cu bogăţia forţelor ei, de ceea ce depăşea puterile respective şi care, prin urmare, ar fi apărut ca un „miracol cosmic"; pe Pământ, o analogie ar fi fost ca frunzele căzute din copaci să formeze pe sol literele unei fraze care să aibă înţeles, sau ca pietricelele purtate de curentul unui râu pe un banc de nisip să fie dispuse în formă de cercuri sau triunghiuri euclidiene. De aceea, oamenii de ştiinţă întocmiseră o listă de cerinţe - reguli - ce trebuiau satisfăcute de orice transmiţător de semnale extraterestre.

Aproape jumătate din lista aceea fusese bifată în secolul următor. Nu doar pulsarii, lentilele gravitaţionale, radiaţiile în domeniul microundelor dinspre nebuloase sau masele gigantice din centrul galaxiei îi păcăliseră pe observatori prin regularitatea, repetiţia şi ordinea stranie a diverselor lor impulsuri. în locul „regulilor pentru emiţători" bifate, apăruseră în scurt timp altele noi, pentru a-şi pierde, de asemenea, repede validitatea.

De aceea se trăsese concluzia pesimistă că Pământul era unic nu doar în braţul local al Căii Lactee, ci si în nenu- măratele galaxii spirale. Sporirea ulterioară a cunoştinţelor - mai ales de astrofizică - determinase

scepticism faţă de pesimismul acela. Numărul însemnat de proprietăţi cosmice ale energiei şi materiei care sugera noţiunea unui „principiu antropic", legătura strânsă dintre univers şi viaţă, constituia un argument irezistibil. Intr-un cosmos ce conţine oameni, este de aşteptat ca viaţa să existe şi în afara Pământului. Au fost formulate o succesiune de ipoteze care să împace fertilitatea universului cu tăcerea sa.

Viaţa apare pe nenumărate planete, dar produce fiinţe înzestrate cu raţiune doar prin înlănţuirea foarte rară de accidente improbabile.

Ba nu - viaţa apare destul de frecvent, numai că, în general, nu se dezvoltă pe baza proteinelor. Siliciul are o mulţime de compuşi echivalenţi cu cei ai carbonului, cărămida esenţială a proteinelor; dar o evoluţie începută în siliciu este permanent neconvergentă cu inteligenţa sau produce forme de inteligenţă care nu au niciun fel de asociere cu mentalitatea umană.

Ba nu - scânteia de inteligenţă apare în forme variate, dar are o durată scurtă. Evoluţia vieţii a durat miliarde de ani în etapa sa pre-raţională. Primatele, dacă apar, declanşează în o sută sau două sute de milenii o explozie tehnologică, care nu numai că le aduce mai rapid la niveluri superioare de control asupra forţelor naturii, ci şi îndepărtează civilizaţiile, ce pornesc pe direcţii prea diferite pentru a se mai putea înţelege între ele prin similitudini de gândire. O asemenea similitudine nu există. Este o prejudecată antropocentrică, moştenită din credinţe şi mituri străvechi. De fapt, pot să existe multe tipuri diferite de inteligenţă şi cerul este tăcut tocmai pentru că există atât de multe.

în conformitate cu alte ipoteze, soluţia misterului era mult mai simplă. Când evoluţia vieţii dădea naştere raţiunii,

o făcea printr-o serie de coincidenţe unice. Raţiunea aceea putea fi distrusă din faşă de orice incursiune stelară în vecinătatea planetei-mamă. Intervenţiile din spaţiu erau întotdeauna orbeşti şi aleatorii - cu ajutorul galactografiei, această arheologie a Căii Lactee, paleontologia dovedise că mamiferele îşi datorau supremaţia unor cataclisme ce lăsaseră munţi de rămăşiţe reptiliene în mezozoic. Iar arborele de familie

al omului fusese creat de un lanţ de evenimente - ere glaciare, inundaţii, deşertificare, migrarea polilor magnetici ai Pământului, rata mutaţiilor.

Ignorând toate astea, inteligenţa putea ajunge la maturitate sub trilioane de sori. Ea putea să adopte calea varietăţii terestre, caz în care biletul câştigător la loteria stelară se putea transforma, după o mie sau două mii de ani, într-o catastrofă, întrucât tehnologia este un domeniu plin de capcane letale şi oricine intră acolo poate sfârşi rău cu uşurinţă.

Fiinţele înzestrate cu raţiune erau capabile să vadă ameninţarea aceasta, dar numai când era prea târziu. După ce abandonau credinţele religioase şi înţelegeau că formele moderne, degenerate, ale religiei erau ideologii ce ofereau exclusiv împlinirea nevoilor materiale, civilizaţiile încercau să-şi oprească impulsul, însă asta era de acum imposibil chiar dacă n-ar fi fost sfâşiate de antagonisme interne.

Supravieţuitorul de pe Titan avea timp suficient să pună întrebări şi să digere răspunsuri.

De la reflecţiile despre ele şi despre lume, numite „filo- sofie" pe Pământ, făpturile înzestrate cu raţiune trecură la activităţi ce le făcuseră tot mai clar că ceea ce le adusese în existenţă le oferise o singură certitudine: moartea. Intr-adevăr, ele îşi datorau morţii chiar existenţa, deoarece fără moarte nu ar fi existat speciile alternative ce apăruseră şi dispăruseră în miliarde de ani de schimbări. Ele se născuseră din mormintele tuturor celor care muriseră în arheozoic, în paleozoic şi în erele geologice succesive, iar odată cu

inteligenţa căpătaseră şi garanţia propriului deces. în scurt timp, la câteva secole după acest diagnostic, ele descoperiseră metodele de creaţie ale Naturii: tehnologia perfidă şi irositoare a proceselor de autoîmplinire utilizate de Natură pentru a îngădui apariţia altor forme de viaţă. Tehnologia aceea inspira admiraţie doar atât timp cât rămânea inaccesibilă descoperitorilor ei. însă nici asta nu dura mult. După ce jefuiau de secrete plantele, animalele, ba până şi propriile lor corpuri, ei transformau biosfera şi pe sine cuprinşi de o sete de putere insaţiabilă.

Ieşeau în spaţiul cosmic... doar pentru a vedea cât

de străin era pentru ei şi cât de inexorabil le fusese întipărit în corpuri semnul originii animale. în cele din urmă, depăşeau şi inadecvarea aceea. Apoi, nu după foarte mult timp, constatau că, în cadrul nou-construitei tehnosfere, ei erau ultima relicvă a moştenirii străvechi a biologiei. Şi că, alături de sărăcia anterioară, de foame, boli, nenumăratele infirmităţi ale vârstei, îşi puteau abandona corpurile muritoare, o posibilitate care, la început, părea o răspântie terifiantă, îndepărtată şi fantasmagorică.

Supravieţuitorul citi cu reticenţă generalizările acestea pline de patos sumbru, ce păreau impregnate de o escatologic inginerească. El dorea să ştie care era obiectivul expediţiei, deoarece acum devenise un participant involuntar la ea. O lucrare mai recentă, devenită între timp textul clasic al exobiologiei, îl familiariză cu misiunea lui *Euridice.* Cartea conţinea o diagramă de Hortega şi Neyssel, care ilustra dezvoltarea psihozoicului în univers cu direcţia sa principală şi ramificaţiile. începutul direcţiei principale era epoca tehnologică timpurie, care fusese scurtă şi nu îngăduise ramificaţii în mileniul scurs între apariţia uneltelor mecanice şi avântul celor computerizate. în mileniul următor, ştiinţa informaticii se intersectase cu biologia, determinând accelerarea bioticii.

In acest punct, valoarea de diagnosticare a diagramei se schimba în una de prognozare, astfel că se diminua. Direcţia principală fusese marcată de date concrete şi de teorii, dar ramificaţiile ei rezultau exclusiv din teorii, este adevărat, susţinute de alţii cu un grad ridicat de credibilitate.

Punctul de răscruce al direcţiei principale era momentul în care capacitatea inginerească a făpturilor înzestrate cu raţiune egala potenţialul naturii de a crea viaţă. Nu se putea prezice viitorul niciunei civilizaţii individuale, iar asta era evident din chiar natura răscrucii. O parte din civilizaţii aveau să rămână pe drumul principal, restricţionând ferm auto-evoluţia accesibilă, dar nerealizată. Un caz extrem al acestui bioconservatorism era crearea unei legislaţii (statute, tratate, prohibiţii, sancţiuni) aplicabile tuturor

abilităţilor moştenite din natură. Pentru salvarea mediului aveau să apară tehnologii dedicate adaptării tehnosferei, fără traume, la biosferă. Sarcina aceasta putea fi realizată, însă nu era obligatoriu să se întâmple aşa, iar în cazul acela civilizaţia avea să fluctueze demografic într-o serie de crize costisitoare. Ea putea să cunoască declin şi apoi să se regenereze de multe ori, plătind cu milioane de vieţi pentru inerţia aceea autodistructivă. Stabilirea de contacte interstelare nu avea să figureze pe o poziţie de vârf pe lista ei de priorităţi.

Conservatorii de pe calea principală aveau să fie tăcuţi: asta era evident.

Pentru nonconservatorii biotici existau multe soluţii. Odată luate, deciziile de autoevoluare erau în general ireversibile şi de aceea exista o divergenţă atât de importantă între psihozoicii mai vechi. Hortega, Neyssel şi Amicar introduseseră conceptul de „fereastră de contact". Acela era intervalul temporal în care făpturile înzestrate cu raţiune atinseseră *deja* un nivel ridicat al ştiinţelor aplicate, dar *încă* nu începuseră să transforme inteligenţa naturală cu care fuseseră înzestraţi - echivalentul creierului uman.

Fiasco /123

La nivel cosmic, „fereastra de contact" nu însemna decât o clipită.

De la făclia din lemn cu răşină până la opaiţul cu ulei trecuseră 16 000 de ani; de la opaiţ la laser fusese nevoie doar de o sută de ani. Informaţia necesară pentru trecerea de la făclie la laser era de ordinul informaţiei necesare pentru trecerea de la descoperirea codului genetic la implementarea sa în industria post-atomică. Creşterile în cunoaştere erau exponenţiale în faza „ferestrei de contact", pentru a ajunge hiperbolice spre sfârşitul ei. Intervalul oricărui contact semnificativ era de minimum 1 000 de ani tereştri; optim, era între 1 800 şi 2 500 de ani.

în afara ferestrei, tăcerea domnea atât pentru civilizaţiile imature, cât şi pentru cele prea mature. Cele imature nu aveau puterea de a comunica, pe când cele prea mature se închideau în sine sau formau grupuri ce comunicau între ele prin mijloace superluminice. în privinţa comunicării la viteze superluminice nu exista un acord unanim de păreri. Nu

exista niciun fel de materie sau de energie care să poată fi deplasată cu viteze mai mari decât cea a luminii, totuşi unii afirmau că bariera aceea putea fi ocolită. Să presupunem că un pulsar cu un câmp magnetic fixat de o stea neutronică se roteşte cu o viteză foarte apropiată de cea a luminii. Fasciculul emisiei sale va descrie cercuri în jurul axei pulsarului, iar la o distanţă suficientă va mătura un sector al spaţiului la o viteză mai mare decât cea a luminii. Dacă în sectoare succesive ale acestei orbite a fasciculului ar exista observatori, ei şi-ar putea sincroniza ceasurile dincolo de limita descoperită de Einstein. Ei ar trebui să cunoască doar lungimile laturilor triunghiului (pulsar - observatorul A - observatorul B) şi viteza de rotaţie a pulsarului „far".

Asta a fost tot ce a învăţat supravieţuitorul de pe Titan despre civilizaţiile cosmice în anul cât *Euridice* a accelerat constant. El ajunse la o barieră pe care n-o putea depăşi.

Maşina-profesor nu-1 dojeni pe elevul om care nu izbutea să înţeleagă misterele energiilor siderale şi relaţiile lor cu ingineria şi balistica gravitaţională. Aceste descoperiri recente făceau posibilă expediţia curentă spre constelaţia Harpia, care fusese ocultată astronomilor anteriori de nebuloasa Sacul cu cărbuni. *Euridice* avea să treacă pe lângă Sacul cu cărbuni, să intre în „portul temporal" al unui colapsar botezat Hades, să trimită unul dintre segmentele sale spre planeta botezată Quinta din sistemul Zeta Harpia, să aştepte întoarcerea cercetaşului acela şi să execute - pentru zborul de întoarcere - o manevră incomprehensibilă numită „pasaj printr-un toroid retrocron", graţie căreia avea să reapară în vecinătatea soarelui la doar opt ani după plecare. Fără pasajul acela, s-ar fi întors cu două mii de ani mai târziu, adică, de fapt, niciodată.

Nava exploratoare din *Euridice* urma să străbată singură un parsec, cu echipajul în stare de embrionizare. Vitrifi- carea fusese abandonată, întrucât oferea o probabilitate de numai 98% de a-i resuscita pe cei îngheţaţi. în cursul lecţiilor acelora, pilotul rachetelor antediluviene se simţea ca un copil ce era iniţiat în operarea unui sincrofazotron. în acelaşi timp,

îşi dădea seama că devenise un solitar şi că n-ar mai fi trebuit să joace rolul lui Robinson Crusoe alături de Vineri electronic al său. Se duse în observatorul de la prova al lui *Euridice,* ca să privească stelele.

Sala uriaşă strălucea de echipamente stranii. Căută în zadar cilindrul ca o ţeavă de tun al unui reflector sau al oricărui alt tip de telescop, sau chiar o cupolă cu un oblon-dia- fragmă, pentru a privi cerul cu ochiul liber. Deşi părea pustie, sala era iluminată prin şiruri suprapuse de lumini între care se aflau galerii înguste conectate între ele prin coloane de dispozitive.

Revenit în cabina sa după excursia lipsită de succes, văzu pe masă o carte veche, cu colţurile paginilor îndoite, însoţită de un bilet din partea lui Gerbert, care i-o

împrumutase. Se ştia că medicul adusese la bord o mulţime de cărţi de literatură fantastică, pe care le prefera până şi celor mai uimitoare spectacole de holoviziune.

Vederea cărţii îl mişcă pe bărbat. După atâta timp el revenise printre stele, dar tot nu reuşise să le vadă. Mai rău încă, nu era capabil să se împrietenească cu cei care-i oferiseră această nouă călătorie împreună cu această nouă viaţă. Cabina îi fusese mobilată aşa cum ceruse: pe jumătate în stilul unei corăbii şi pe jumătate în stilul unei rachete comerciale vechi: cabina unui cârmaci sau a unui navigator, complet diferită de cea a unui pasager, pentru că locul acesta nu era pentru o şedere scurtă, temporară, ca într-un hotel, ci era o casă, un cămin.

Avea până şi două paturi suprapuse şi el obişnuia să-şi pună hainele pe cuşeta de sus când se dezbrăca. Acum duse mâna în spate, deasupra pernei cuşetei inferioare, şi aprinse o lămpiţă, îşi acoperi picioarele cu pătura şi, gândindu-se că ceda din nou în faţa păcatelor leneviei şi inactivităţii - dar poate că acum avea să fie ultima oară -, deschise cartea în locul unde Gerbert pusese un semn.

Pentru o vreme citi fără să înţeleagă, într-atât de intens era efectul pe care textul banal, tipărit cu negru, îl avea asupra lui. Ponturile, paginile îngălbenite şi fragile, cusăturile reale ale legăturii copertelor, curbura cotorului, toate i se păreau incredibil de familiare, unice, ceva pierdut şi apoi regăsit, deşi ştia

prea bine că nu fusese niciodată un cititor avid. Acum însă simţea o solemnitate în actul lecturii, de parcă autorul mort îi făcuse cândva o promisiune şi, cu toate că trebuiseră depăşite multe obstacole, promisiunea aceea fusese respectată.

Supravieţuitorul avea un obicei ciudat: deschidea o carte la întâmplare şi începea să citească de acolo. Scriitorii n-ar fi fost încântaţi. De ce proceda aşa? Poate că intenţiona să pătrundă în lumea fictivă nu prin intrarea ce fusese pregătită, ci direct în mijloc. Şi acum procedă la fel.

* * *

...să-ţi spun?

Profesorul îşi încrucişa braţele peste piept.

— Cu vaporul până în portul Borna, începu el. Se afundă în scaun şi închise ochii. Apoi cu vaporul cu zbaturi până la Bangala. Acolo începe jungla. De acolo, şase săptămâni călare, mai mult nu se poate. Nici catârii n-ar rezista. Boala somnului... Acolo trăia un şaman bătrân, Nfo Tuabe. Pronunţă cuvântul în franceză, cu accent pe ultima silabă. Eu venisem să prind fluturi, dar el mi-a arătat drumul...

Se opri şi deschise ochii.

— Ştii ce este jungla? Nu - cum ai putea să ştii? Jungla este viaţă, verde şi nebună. Totul e-n alertă, priveşte, se mişcă, tremură. în tufişuri sunt o mulţime de guri lacome şi flori incredibile, ca explozii de culori. Insecte ascunse în pânzele lipicioase pe care le-au ţesut cu grijă. Există mii - mii! - de specii neclasificate. Cu totul diferit de locul acesta, de Europa. Nu trebuie să pleci în căutarea lor. Noaptea, tot cortul era acoperit cu fluturi mari cât palma, insistenţi şi orbi, care căzeau cu sutele în foc. Umbre treceau peste pânza cortului. Băştinaşii tremurau şi vântul aducea răgete surde, îndepărtate, din toate părţile. Lei, şacali... Dar asta nu era nimic. După aceea veneau slăbiciunea şi febra. După ce am lăsat caii, am continuat pe jos. Aveam asupra mea seruri, chinină, suramină, de toate. în cele din urmă, într-o bună zi - acolo nu ţii socoteala timpului, ajungi să înţelegi cât de ridicolă şi de artificială este diviziunea săptămânii în zile şi, de fapt, întregul calendar -, într-o bună zi, aşadar, a fost

imposibil să mai continuăm. Jungla se sfârşise. Exista doar un alt sătuc, lângă un râu, care nu figurează pe nicio hartă, pentru că de trei ori pe an dispare în nisipurile mişcătoare. O parte din cursul lui este subteran. Erau doar câteva colibe făcute din cărămizi de lut ars la soare şi lipite cu noroi. Acolo trăia Nfo Tuabe. El nu

înţelegea engleza şi cum ar fi putut s-o fi înţeles? Aveam cu mine doi interpreţi. Unul îmi traducea cuvintele în dialectul de pe coastă, iar celălalt le retraducea în boşimană. Peste toată centura aceea de junglă, începând de la paralela şase, domnea o familie regală străveche. Aş zice că se trăgeau din egipteni. Erau mai înalţi şi mult mai inteligenţi decât negrii din Africa Centrală. Nfo Tuabe mi-a desenat chiar o hartă, pe care a marcat hotarele regatului. Eu îi salvasem fiul de boala somnului. De aceea...

Fără să deschidă ochii, profesorul duse mâna la buzunarul interior al hainei şi scoase din carneţelul lui o foaie de hârtie acoperită cu linii şerpuite trasate cu cerneală roşie.

— E greu de descifrat... Jungla se termină aici, ca şi cum ar fi retezată cu un cuţit. Este hotarul regatului lor. Am întrebat ce se află mai departe, dar Nfo Tuabe n-a vrut să vorbească despre asta în noaptea aceea. A trebuit să mă-ntorc în timpul zilei. Abia atunci în coliba lui împuţită fără ferestre - nu-ţi poţi imagina ce duhoare era înăuntru - mi-a spus că dincolo de hotare trăiau furnici. Furnici albe şi oarbe ce construiau oraşe mari. Tărâmul lor se întindea pe mulţi kilometri. Furnicile roşii se luptaseră cu cele albe. Ele veniseră ca un torent uriaş, viu, prin junglă. Elefanţii plecaseră în turme, croind tuneluri şerpuite prin tufişuri. Tigrii, ba până şi şerpii fugiseră. Dintre păsări, rămăseseră doar vulturii. Furnicile nu călătoreau mereu la fel: uneori mergeau întruna zi şi noapte timp de o lună, aidoma unui fluviu viu ruginiu, care distrugea tot ce-i stătea în cale. Ele au ajuns la marginea junglei, au întâlnit muşuroaiele furnicilor albe şi a început bătălia. în cursul vieţii sale, Nfo Tuabe a văzut-o doar o dată. Furnicile roşii i-au copleşit pe paznicii albi şi au intrat în oraşele lor. N-au mai ieşit însă niciodată. Nimeni nu ştie ce li s-a întâmplat. Dar în anul următor, alte

coloane de furnici au sosit prin junglă. Aşa s-a petrecut pe vremea tatălui său, a bunicului său, a străbunicului său - şi aşa s-a petrecut dintotdeauna.

Pentru că solul de pe tărâmul furnicilor albe este fertil, băştinaşii au încercat să-1 cultive cu mult timp în urmă, încercând să le ardă muşuroaiele. Au pierdut însă bătălia aceea. Recoltele le-au fost distruse. Ei au construit colibe şi garduri din lemn, dar furnicile au ajuns la ele prin tuneluri subterane şi le-au ronţăit dinăuntru spre afară, aşa că se năruiau la o simplă atingere de mână. Băştinaşii au recurs la lut, iar atunci, în locul furnicilor lucrătoare au apărut soldaţii. Cel de acolo, zise profesorul arătând un clopot din sticlă.

în centrul său, prinse cu clame chirurgicale de farfurii de sticlă, erau specimene de termite gigantice. Câţiva războinici: creaturi enorme şi diforme. O treime din torace le era acoperită cu o platoşă cornoasă, cu coif ce se sfârşea prin cleşti deschişi. Armura puternică părea să strivească picioarele subţiri şi abdomenul.

— Probabil că asta nu-nseamnă nimic nou pentru tine, aşa-i? Ştim că există regiuni în care termitele domnesc. în America de Sud vieţuiesc chiar două tipuri de soldaţi - unii apără muşuroiul împotriva atacurilor din exterior, iar alţii sunt un fel de poliţie internă. Muşuroaiele ajung la înălţimea de opt metri şi sunt construite din nisip şi excremente, care se combină într-o substanţă mai dură decât cimentul. Nu poate fi spartă de nicio unealtă din oţel. Insecte albe, moi şi oarbe, care au trăit milioane de ani izolate de lumină. Packard, Schmelz şi alţii le-au studiat, dar nimeni nici măcar n-a visat vreodată... înţelegi? Eu l-am vindecat pe fiul lui şi în schimb... Oho, era un bărbat înţelept. Ştia cum să răsplătească un om alb, regeşte. El era negru şi avea păr alb ca zăpada şi piele de culoarea cenuşii, iar faţa îi era ca o mască afumată. «Muşuroaiele se întind pe mulţi kilometri», mi-a spus. «Toată câmpia e acoperită de ele, ca o pădure, o pădure moartă cu cioturi pietrificate şi uriaşe, unul după altul, astfel încât cu greu te poţi strecura printre ele. Solul e dur peste tot şi răsună

sub tălpi ca o darabană, şi-i acoperit ca de o plasă de funii groase. Ele sunt tuburile prin care circulă termitele şi sunt construite din acelaşi ciment ca muşuroaiele - se întind ♦ ♦
pe distanţe lungi, după care dispar în pământ şi reapar, se ramifică, se intersectează şi intră în muşuroaie, iar la fiecare cincizeci-şaizeci de centimetri sunt mai umflate, pentru ca termitele care merg în direcţii diferite să poată trece unele pe lângă altele. Iar în centrul oraşului, printre un milion de termitiere ca de piatră, se află una diferită. E mai mică, neagră şi curbată ca un cârlig.» Şi-a îndoit degetul maroniu, ca să-mi arate. «Acolo e inima poporului furnicilor.» Mai multe n-a vrut să-mi zică.

— Şi l-ai crezut? şopti ascultătorul.

Ochii profesorului scăpărată.

— M-am întors în Borna şi am cumpărat cincizeci de kilograme de dinamită în batoane de câte o jumătate de kilogram, din cele utilizate în exploatările miniere. Târnăcoape, hârleţe, lopeţi, tot echipamentul. Butelii cu sulf, furtunuri metalice, măşti de gaze, plase - tot ce am putut găsi mai bun. Plus canistre cu kerosen şi un arsenal de insecticide, mai mult decât ţi-ai putea imagina. Am angajat apoi doisprezece hamali şi am intrat în junglă. Ai auzit de experimentul lui Collenger? A fost ignorat, fiind considerat o aiureală, şi-i adevărat că el nu era un mirmecolog, ci doar un amator. Collenger a tăiat o termitieră, de sus până jos, şi între cele două jumătăţi a introdus o placă din oţel, astfel încât furnicile nu puteau comunica. Muşuroiul era recent, abia începuseră să-l construiască. După şase săptămâni, Collenger a scos placa. S-a dovedit că noile tuneluri fuseseră construite astfel încât gurile lor, de o parte şi de cealaltă a barierei, corespundeau perfect - nu existau abateri de nici măcar un milimetru, pe verticală sau pe orizontală. La fel cum procedează oamenii când construiesc un tunel şi încep munca simultan din cele două părţi ale muntelui, pentru a se întâlni la mijloc. Cum au comunicat termitele prin oţel?

Apoi, experimentul lui Gloss, de asemenea, neverificat. El a afirmat că, dacă omori regina termitelor, furnici lucrătoare care se află la câteva sute de metri depărtare de muşuroi încep imediat să se agite şi revin la cuib.

Tăcu din nou. Privi fix tăciunii roşii din cămin şi flăcările albăstrui ce pâlpâiau, apărând şi dispărând deasupra lor.

— Eu aveam o hartă... da. Mai întâi a fugit călăuza, apoi tălmaciul. Şi-au abandonat pur şi simplu lucrurile şi au dispărut. Intr-o dimineaţă m-am trezit devreme sub plasa împotriva ţânţarilor... şi era tăcere, ochi holbaţi, chipuri îngrozite, şoapte pe la spatele meu. Am sfârşit prin a-i lega pe toţi de mine şi mi-am înfăşurat capătul funiei în jurul mâinii. Le-am luat cuţitele, ca să nu se poată elibera. Fie de nesomn, fie din cauza soarelui, ochii mi se inflamaseră şi dimineaţa abia am putut deschide pleoapele, care se lipiseră între ele. Şi era vară. Cămaşa îmi era scoarţă de transpiraţie, de parcă ar fi fost scrobită, şi dacă atingeai casca pe dinafară, te băşicai imediat. Ţeava puştii ardea ca un vătrai ţinut în foc.

Ne-am croit drum timp de treizeci şi nouă de zile. Nu voiam să mai trec prin satul lui Nfo Tuabe, deoarece aşa mă rugase bătrânul la despărţire. Aşa că am ajuns la marginea junglei pe neaşteptate. Brusc, iadul înăbuşitor de frunze, liane, maimuţe şi papagali care ţipau a încetat. în faţa noastră, cât vedeam cu ochii, se întindea o câmpie, galbenă ca pielea unui leu bătrân. Pe ea, printre pâlcuri de cactuşi, se ridicau conuri - termitierele. Ele sunt construite orbeşte din interior spre exterior, astfel că n-au o formă regulată. Am petrecut noaptea acolo. în zori, m-am trezit cu o durere de cap teribilă. în ziua anterioară îmi scosesem casca pentru o clipă, într-un moment de neatenţie. Soarele era sus pe boltă. Arşiţa era atât de intensă, încât aerul ardea plămânii. Contururile obiectelor tremurau, ca şi cum nisipul ar fi fost pe jăratic. Eram singur. Băştinaşii fugiseră, după ce-şi

roseseră legăturile cu dinţii. Mai rămăsese doar un băiat de treisprezece ani, pe nume Uagadu.

Am pornit la drum. Purtam bagajele cincisprezece metri, apoi le lăsam jos şi ne întorceam după celelalte. A trebuit să repetăm asta de cinci ori sub soarele care ardea ca în infern. în ciuda cămăşii mele albe, am făcut răni pe spate, care nu se vindecau. Trebuia să dorm pe

burtă. Dar toate astea sunt lipsite de importanţă. Timp de o zi întreagă am pătruns adânc în oraşul termitelor.

Nu cred că în lumea asta există ceva mai teribil de straniu. Imaginează-ţi: de jur împrejur, coloane de piatră înalte cât o casă cu etaj. în unele locuri erau atât de apropiate, încât abia te puteai strecura printre ele. O pădure vastă de coloane neregulate, cenuşii. Iar când te opreai, auzeai din fiecare coloană foşnete slabe, necontenite, constante, care uneori se schimbau în ciocănituri individuale. Dacă le atingeai suprafaţa cu mâna, o simţeai vibrând întruna, zi şi noapte. în câteva rânduri, am călcat fără să vrem peste tuneluri dintre cele care semănau cu frânghii cenuşii răspândite în mănunchiuri peste sol şi le-am spart. Am văzut şiruri imense de insecte albe ce mărşăluiau, pentru ca apoi să apară pe neaşteptate coifurile cu cleşti ale soldaţilor, care-şi agitau orbeşte mandibulele şi azvârleau un fluid lipicios şi arzător.

Am rătăcit aşa două zile, pentru că era imposibil să te orientezi în vreun fel. în fiecare zi, mă suiam de două, de trei, de patru ori pe un muşuroi mai înalt decât celelalte, ca să caut termitiera despre care povestise Nfo Tuabe. Dar nu puteam vedea decât o pădure de stânci. Jungla dinapoia noastră a devenit o dungă verde, apoi o linie albastră la orizont, după care a dispărut complet. Proviziile de apă au început să se împuţineze. însă muşuroaiele continuau. Prin lunetă, le-am văzut contopindu-se hăt în depărtare, aidoma unei porumbişti. Puştiul mă uimea - fără să se plângă, făcea tot ce făceam şi eu, dar neştiind de ce şi în

ce scop. Am mers aşa patru zile. Eram complet ameţit de soare. Ochelarii nu erau de niciun ajutor. Cerul strălucea teribil - înainte de amurg, nici nu puteai privi în sus - şi nisipul sclipea ca mercurul. Iar de jur împrejur se ridicau palisade de termitiere, fără sfârşit. Nu se zărea nici urmă de creaturi vii. Nici vulturii nu se aventurau aici. Doar la răstimpuri mai întâlneam câte un cactus.

în a patra seară, după ce împărţisem apa pentru ziua aceea, m-am căţărat în vârful unei termitiere foarte mari. Cred că data din epoca romanilor. Fără speranţe acum, am privit în jur şi am văzut deodată un punct

negru în lunetă. Primul meu gând a fost că sticla era murdară. Dar nu - era muşuroiul pe care-l căutam.

În ziua următoare m-am sculat când soarele nu se ridicase încă de sub orizont. Abia l-am putut trezi pe băiat. Am început să ne transportăm bagajele în direcţia pe care o marcasem pe busolă. Făcusem, de asemenea, o schiţă aproximativă. Cu toate că erau ceva mai scunde, termitierele au devenit tot mai apropiate, iar în cele din urmă au format practic o palisadă, prin care eu nu puteam răzbate. Uagadu putea însă, aşa că-i întindeam bagajele printre două coloane de ciment, după care treceam şi eu printre părţile lor de sus. Aşa am făcut pentru cinci ore, timp în care am străbătut, poate, o sută de metri. Vedeam că nu reuşeam nimic în felul acela, dar eram pârjolit ca de febră. Nu era totuşi o febră adevărată, deşi temperatura mea constantă era de peste treizeci şi opt de grade. Clima aceea probabil că-mi afecta creierul. Am luat cinci batoane de dinamită şi am aruncat în aer muşuroiul care ne stătea în cale. După ce am aprins fitilul, ne-am ascuns înapoia altor muşuroaie. Explozia a fost înăbuşită şi forţa ei a fost descendentă. Solul s-a zgâlţâit, numai că celelalte termitiere au rămas intacte. Din cea care fusese detonată mai rămăseseră doar fragmente mari, solide, ce viermuiau de corpuri albe.

Până atunci nu ne tăcuserăm rău unii altora, dar acum a început bătălia. A fost imposibil să traversăm craterul produs de explozie. Zeci de mii de termite s-au revărsat din groapă şi s-au răspândit în masă, ca un val, pipăind şi cercetând fiecare centimetru de sol. Am aprins sulful şi mi-am pus butelia în spate. Aşa cum ştii, aparatul acesta seamănă cu vermorelul pe care grădinarii îl folosesc pentru stropitul pomilor, sau, poate, cu un aruncător de flăcări. Fumul acru s-a revărsat din duza pe care o ţineam în mână. Mi-am pus o mască de gaze şi i-am dat-o pe a doua băiatului. I-am dat, de asemenea, bocanci croiţi special în acest scop - înveliţi în plasă metalică. Aşa am putut traversa. Am slobozit o trâmbă de fum care a alungat termitele. Cele ce nu s-au retras au murit. Intr-un loc a trebuit să folosesc kerosenul. L-am turnat şi i-am dat foc, ridicând

astfel un zid de flăcări între noi şi torentul de termite.

Până la termitiera neagră mai rămăseseră o sută de metri. Nu se punea problema somnului. Am stat lângă butelia care scuipa întruna fum şi ne-am aprins lanternele. Ce mai noapte! Ai petrecut vreodată şase ore cu masca de gaze pe figură? Nu? încearcă să-ţi imaginezi atunci cum este să ai faţa îngropată într-o trompă de cauciuc încins. Când doream să respir ceva mai liber şi îndepărtam doar puţin masca de pielea feţei, mă înecam cu fum. Aşa a trecut noaptea. Băiatul tremura necontenit. M-am temut că putea fi o febră tropicală.

în cele din urmă s-a luminat de zi. Acum mai aveam o singură canistră cu apă. în cazul cel mai fericit, dacă beam cu foarte multă reţinere, ne putea ajunge trei zile. Trebuia să ne întoarcem cât mai repede cu putinţă.

Profesorul se opri, deschise ochii şi-i aţinti asupra căminului. Tăciunii deveniseră complet cenuşii. Lumina lămpii umplea camera cu o strălucire verzuie blândă, parcă filtrată prin apă.

— Apoi am ajuns la muşuroiul negru, rosti el.

Ridică o mână.

— Era ca un deget îndoit - uite aşa. Suprafaţa îi era netedă, ca şlefuită. Era înconjurat de alte muşuroaie scunde, care în mod curios nu erau verticale, ci înclinate spre el ca nişte larve din piatră ce făceau plecăciuni groteşti. Am strâns toate obiectele şi proviziile noastre într-un punct de pe cercul acela cu diametrul de vreo patruzeci de paşi, şi am trecut la treabă. Nu doream să distrug termitiera neagră utilizând dinamită. în clipa în care am intrat în zona aceea, termitele au încetat să mai apară, aşa că am putut în sfârşit să-mi scot masca de gaze. Ce uşurare! Pentru câteva minute, am fost cel mai fericit om din lume. Respiraţia nestânjenită era o plăcere ce nu poate fi descrisă... iar în faţa mea se afla structura aceea neagră, straniu curbată, care nu semăna cu nimic din ce văzusem vreodată. Am cântat şi am ţopăit ca un nebun, fără să-mi pese de sudoarea ce-mi curgea pe frunte. Bietul Uagadu mă privea speriat, crezând, poate, că adulam un idol negru... M-am potolit totuşi destul de repede. Motivele pentru sărbătorire erau

prea puţine: apa se termina rapid şi alimentele deshidratate ne mai ajungeau doar pentru două zile. Desigur, existau şi termitele, pe care băştinaşii le considerau delicatese, numai că nu mă puteam convinge să... Foamea însă te învaţă multe...

Tăcu din nou şi ochii îi sclipiră.

— Ca să scurtez povestea, am spart muşuroiul acela. Bătrânul Nfo Tuabe zisese adevărul.

Se aplecă în faţă şi trăsăturile i se înăspriră. Vorbi acum mai repede, aproape fără pauză.

— La început era un strat ca o plasă din fibre dintr-un material neobişnuit de neted şi de rezistent. Dedesubtul lui se găsea camera centrală, înconjurată de un strat gros de termite. De fapt, oare erau termite? Nu mai văzusem aşa ceva în viaţa mea. Erau enorme, plate ca palma şi acoperite cu firişoare argintii. Aveau capetele în formă de pâlnii, terminate printr-un fel de antene, iar toate antenele acelea

atingeau un obiect cenuşiu nu mai mare decât pumnul meu. Insectele erau incredibil de bătrâne, nemişcate, parcă făcute din lemn; doar abdomenele le pulsau constant. Nici măcar n-au încercat să se apere, dar când le-am desprins de obiectul acela central, rotund şi ciudat, au murit pe loc. S-au destrămat sub degetele mele ca nişte zdrenţe putrede. Nu aveam nici timpul, nici puterea să examinez totul. Am luat obiectul, l-am pus într-o casetă din oţel pe care am încuiat-o şi am pornit imediat pe drumul de întoarce împreună cu Uagadu. N-o să-ţi mai povestesc cum am ajuns pe coastă. Ne-am întâlnit cu termitele roşii şi am binecuvântat clipa în care hotărâsem să trag după mine singura canistră cu kerosen rămasă. Dacă n-ar fi fost focul... Dar să trec mai departe, fiindcă aceea este altă poveste. O să mai spun doar ceva. La primul popas, m-am uitat cu atenţie la obiectul pe care-1 luasem din termitiera neagră. După ce l-am curăţat cu grijă, *a* apărut o sferă perfectă, dintr-un material greu, transparent ca sticla, dar cu un index de refracţie mult mai mare. Şi atunci, acolo în junglă, s-a petrecut un fenomen căruia nu i-am acordat atenţie, crezând că era rodul imaginaţiei mele. Totuşi, când am ajuns în regiunile civilizate de pe coastă, şi după aceea, am devenit convins că nu fusese nălucirea mea...

Se lăsă pe spate în scaun şi, aproape complet ascuns în umbre, cu capul profilându-se negru pe fundalul luminos, urmă:

— Am fost urmărit de insecte. Fluturi, molii, păianjeni, viespi şi albine... orice îţi poţi imagina. M-au urmărit, zi şi noapte, într-un nor bâzâitor. De fapt, nu pe mine, ci bagajul meu, caseta metalică în care se afla sfera. Pe durata voiajului pe mare, situaţia a fost ceva mai bună. Pulverizând insecticide, am izbutit să scap de ele şi nici n-au mai apărut altele noi, fiindcă nu supravieţuiesc în largul mării. Dar în clipa în care am debarcat în Franţa, totul a reînceput. Furnicile erau cele mai rele. Oriunde m-aş fi oprit pentru

mai mult de o oră, apăreau furnici. Roşii, negre, faraon, buldog, mari şi mici, toate se strângeau în jurul casetei, cuprinzând-o într-o masă tremurătoare, tăind, ronţăind şi distrugând toate ambalajele în care o învelisem. Se sufocau unele pe altele, mureau, eliberau acizi în încercarea de a coroda oţelul...

Tăcu şi reluă după câteva clipe:

— Casa în care ne aflăm acum, izolarea ei şi toate precauţiile pe care le iau se datorează faptului că sunt permanent asediat de furnici.

Se ridică de pe scaun.

— Am întreprins o serie de experimente. Cu ajutorul unei freze cu cap de diamant, am desprins din sferă o bucăţică nu mai mare decât un bob de mac. Are aceeaşi forţă de atracţie ca întreaga sferă. De asemenea, am constatat că efectul încetează dacă înconjur sfera cu un strat gros de plumb.

— Să fie un fel de radiaţii? întrebă ascultătorul cu glas răguşit.

Privea ca hipnotizat faţa abia vizibilă a bătrânului om de ştiinţă.

— Posibil. Nu ştiu.

— Si... ai sfera? »

— Da. Vrei s-o vezi?

Ascultătorul sări în picioare. Profesorul îi deschise uşa, se întoarse apoi să ia o cheie de pe birou şi-şi urmă musafirul pe coridorul întunecos. Intrară într-o odăiţă strâmtă, fără ferestre sau mobile. într-un colţ se afla un seif mare, de modă veche. Sub razele slabe ale becului gol din plafon, plăcile din oţel aveau o

strălucire albăstruie. Cu un gest plin de siguranţă, profesorul introduse cheia în broască si o răsuci. Bolturile se retraseră cu un bufnet înfundat si uşa se deschise. Profesorul făcu un pas într-o parte. Seiful era gol."

SETI

Cabinele fizicienilor se aflau pe puntea patru. De acum, supravieţuitorul se putea descurca neajutat prin *Euridice,* deoarece îi studiase planurile, care erau complet diferite de ale altor nave cu care zburase el. Nu cunoştea nici numele, nici scopurile multora dintre echipamentele aflate în secţiunea pupa, care era lipsită de oameni şi izolată de restul fuzelajului prin trei sasuri. Colosul în formă de omidă era brăzdat în toate direcţiile de tuneluri conectoare, ca o veritabilă reţea subterană într-un oraş cilindric.

Muşchii lui continuau să păstreze memoria deplasării prin coridoare înguste - cu secţiuni fie ovale, fie circulare, ca nişte puţuri - în care pluteai fără greutate, împingân- du-te uşor ici şi colo, pentru a schimba direcţia şi a coti la curbe. Dar în cargoboturi puteai merge în cală mult mai simplu, utilizând puţurile pentru ventilaţie; ajungea să activezi compresorul de aer, după care erai purtat de curentul puternic şi mugitor al unui vânt aproape real, cu picioarele legănându-se inutile, aidoma unor organe vestigiale. Bărbatul descoperi că ducea dorul imponderabilităţii, pe care o blestemase de atâtea ori în timpul reparaţiilor, deoarece atunci legile lui Newton îţi erau reamintite mult mai pregnant. Dacă nu te ancorai bine cu o mână, o lovitură de

ciocan dată de cealaltă mână era îndeajuns să te catapulteze într-o serie de tumbe peste cap, care erau apreciate doar de spectatorii ocazionali.

Lifturile erau de fapt vagonete ovale şi fără roţi, cu ferestrele atât de curbate, încât îţi vedeai reflexia distorsionată şi micşorată; se deplasau silenţios, anunţând numerele secţiunilor pe lângă care treceau şi clipind repetat la oprirea cuvenită.

Podeaua coridorului era acoperită de o mochetă groasă, grosolană. După un colţ dispăru un aspirator ce semăna cu o broască-ţestoasă cu antene, iar bărbatul trecu pe lângă un şir de uşi care, la fel ca peretele, erau uşor convexe; aveau praguri înalte cu ornamente din alamă, fără îndoială pentru a satisface capriciul vreunui designer de interioare.

El se opri în faţa cabinei lui Lauger, simţindu-se brusc mai puţin sigur pe sine. Tot nu izbutea să se considere ca făcând parte din echipaj. Prietenia dovedită de ceilalţi în sala de mese, felul cum un grup sau altul îl invita la masa lor i se părea forţat, de parcă ei s-ar fi străduit să pretindă că era unul de-al lor şi că era doar o chestiune de timp până avea să primească o sarcină concretă. Era adevărat, el discutase cu Lauger, care-1 asigurase că-1 putea vizita oricând dorea. însă invitaţia aceea nu-i conferise încredere, ci, cumva, îl pusese în gardă. Lauger nu era chiar orişicine, ci principalul fizician... şi nu doar din *Euridice.*

Supravieţuitorul nu se gândise niciodată că ar putea fi asaltat de îndoieli despre felul cum să se comporte cu cineva; *savoir-vivre* era aici un cuvânt la fel de nelalocul său ca „flirt" în adâncul unei piramide egiptene.

Uşa nu avea clanţă, ci ajungea s-o atingi cu vârfurile degetelor; se deschise atât de brusc, încât bărbatul aproape se trase îndărăt, ca un sălbatic în faţa unui automobil.

Interiorul spaţios îl surprinse prin dezordinea sa. Printre mormane de benzi, fotografii, hârtii şi atlase, trona un birou mare, a cărui tăblie era în formă de semicerc ce avea în centru

un fotoliu rotativ. înapoia lui, pe perete, era un dreptunghi negru pe care roiau puncte luminoase. De ambele părţi ale afişajului pâlpâitor atârnau fotografii

uriaşe de nebuloase spirale, flancate la rândul lor de cilindri verticali ca nişte coloane; unii dintre ei erau deschişi şi dezvăluiau compartimente pentru discuri de computere. In colţul din stânga stătea un aparat cubic uriaş, cu un scaun ataşat de bază. Aparatul se ridica, dispărând în plafon, şi dintr-o fantă situată sub un dispozitiv optic binocular ieşea sacadat o panglică pe care era trasat un grafic. Banda aceea se aduna deja în rotocoale pe covorul persan cu model hieroglific şters. Covorul acela îl uimi pe bărbat. Unul dintre cilindrii-coloane dispăru, dezvăluind o intrare în camera alăturată. Lauger apăru acolo, în pantaloni de in şi pulover, cu părul lung şi nepieptănat, şi-i zâmbi într-un fel simultan înţelegător şi inocent. Avea chipul cărnos ca al unui copil îmbătrânit prematur şi nu aducea defel cu un creator de abstracţii complexe, tot aşa cum nici Einstein nu arătase în vremea când lucrase în biroul de patente.

— Salut, rosti nou-venitul.

— Intră, colega, intră! Ai noroc, dintr-o lovitură vei avea parte atât de fizică, cât şi de metafizică... Adăugă apoi pe ton explicativ: Părintele Arago este şi el aici.

Lauger îl conduse în cealaltă cabină, care era mai mică, cu o cuşetă acoperită şi câteva scaune în jurul unei mese, la care dominicanul examina printr-o lupă o diagramă - sau poate că era harta computerizată a unei planete, pentru că liniile paralele ce o acopereau puteau fi latitudini.

Arago trase un scaun lângă el şi cei doi luară loc.

— El este Mark, se adresă Lauger dominicanului. îl cunoşti, părinte? Nu aşteptă însă un răspuns, ci urmă: Mark, cred că-mi dau seama care-i problema ta. E greu să vorbeşti de la om la om cu un computer.

— Nu este vina computerului, zise Arago şi ironia din glasul lui fu evidentă. El spune ceea ce a fost programat să spună.

— Adică ce l-a programat omul să spună, îl corectă fizicianul surâzând. Teoriile nu concordă şi nici n-au fost de acord vreodată. Se întoarse apoi spre Mark şi explică: Discutam despre soarta civilizaţiilor aflate „deasupra ferestrei". Dar fiindcă ai ajuns în toiul conversaţiei, o să-ţi rezum cele vorbite până acum. Ştii deja că vechile teorii despre viaţa extraterestră

inteligentă s-au schimbat. Chiar dacă în galaxie ar exista un milion de civilizaţii, durata lor este atât de dispersată în timp, încât este imposibil mai întâi să ajungi la o înţelegere şi să comunici cu locuitorii unei planete şi apoi să-i vizitezi. Civilizaţiile sunt mai greu de găsit decât efemeridele ce trăiesc o singură zi şi de aceea noi căutăm pupele, nu adulţii. Ştii ce este „fereastra de contact"?

- Da.

— Perfect! După ce am examinat două sute de milioane de stele, am rămas cu unsprezece milioane de candidate. Majoritatea au planete moarte sau în afara „ferestrei de contact". închipuie-ţi - şi-1 lovi cu palma pe genunchi - că te-ai îndrăgostit de portretul unei fete în vârstă de şaisprezece ani şi că porneşti spre ea ca s-o cucereşti. Din păcate, călătoria va dura cincizeci de ani, aşa că vei ajunge fie în faţa unei bătrâne, fie în faţa unui mormânt. Iar dacă decizi să-ţi trimiţi declaraţia de dragoste prin poştă, vei fi tu însuţi un bătrân înainte de a primi cel dintâi răspuns. Acesta este *in nuce* conceptul iniţial al comunicaţiilor cu viaţa extraterestră inteligentă, CETI. Nu poţi să susţii o conversaţie la intervale de câteva sute de ani.

— Aşadar, noi călătorim spre un fluture aflat acum în stadiu de pupa? întrebă bărbatul căruia toţi îi spuneau de un timp „Mark".

Brusc îi veni în minte gândul - nu ştia nici el motivul - că ideea numelui putea să fi provenit de la călugăr, care, la fel ca el, era şi în acelaşi timp nu era membru al echipajului.

— Noi nu ştim către ce călătorim, interveni Arago.

Lauger păru încântat de cuvintele acelea.

— Aşa este. Planetele ce dau naştere vieţii pot fi recunoscute după compoziţia atmosferei lor. In galaxia noastră, catalogul lor cuprinde câteva mii. Le-am examinat pe toate şi avem în jur de treizeci care oferă speranţe.

— De viaţă înzestrată cu raţiune?

— în stadiul „scutecelor", raţiunea este invizibilă. Iar când se maturizează, iese din „fereastra de contact". De aceea trebuie s-o prindem mai devreme. Cum ştim dacă destinaţia noastră merită efortul? Noi ne îndreptăm spre Quinta, a cincea planetă a stelei Zeta

Harpia. Deţinem o mulţime de date...

— *In dubio pro reo,* zise călugărul.

— Şi după părerea dumitale, părinte, cine-i acuzatul? întrebă Lauger şi continuă, fără să mai aştepte, iarăşi, răspunsul: Primul simptom cosmic al inteligenţei îl reprezintă undele radio. Cu mult înaintea radioastronomiei... mă rog, de fapt nu chiar cu aşa mult înainte, ci cam cu o sută de ani. O planetă cu emisii radio poate fi detectată când emisia totală ajunge în domeniul gigawaţilor. Quinta emite mai puţin decât steaua ei pe frecvenţele scurte şi ultrascurte, totuşi fenomenal de mult pentru o planetă moartă. Pentru o planetă pe care tehnologia a ajuns la electronică, este un nivel doar mediu, întrucât se află sub nivelul zgomotului de fond solar. Dar ceva există acolo, mă refer la emisiile radio. Avem dovezi în privinţa asta.

— Circumstanţiale, îl corectă încă o dată delegatul apostolic.

— Aşa este - mai exact, o singură dovadă, încuviinţă Lauger. Mai important însă este că pe Quinta au fost observate flash-uri electromagnetice punctiforme, iar spectro- scoapele noastre de pe orbita lui Marte au înregistrat în totalitate una dintre emisii. Spectroscoapele acelea au însemnat un cost enorm pentru Pământ: expediţia noastră.

— Bombe nucleare? întrebă bărbatul care se resemnase de acum să fie numit Mark.

— Nu, ci mai degrabă începuturile tehnologiei planetare, deoarece erau termonucleare „curate". Dacă evenimentele de pe Quinta ar fi urmat acelaşi curs ca pe Pământ, quintanii ar fi început cu actinide. în plus, rafalele acelea energetice au apărut numai în interiorul cercului polar - echivalentul Arcticii sau Antarcticii lor. In felul acela poţi să topeşti un gheţar continental. Totuşi nu acesta este punctul în care opiniile noastre diferă. Se uită la dominican. întrebarea este dacă ajungerea noastră acolo va fi sau nu dăunătoare. Părintele Arago crede că aşa va fi cu certitudine. Şi eu sunt de aceeaşi părere.

— Atunci în ce constă dezacordul?

— Eu cred că rezultatul merită efortul. Este imposibil să explorezi altă lume fără să cauzezi şi daune.

Mark începu să înţeleagă esenţa controversei. Uită de propria lui situaţie şi se simţi cuprins de o înflăcărare de care nu mai avusese de mult parte.

— Aşadar... dumneata... părinte... călătoreşti cu noi... împotriva convingerilor personale? i se adresă el călugărului.

— Bineînţeles, încuviinţă Arago. Biserica s-a numărat printre oponenţii expediţiei. Aşa-zisul contact s-ar putea dovedi darul unor greci. O cutie a Pandorei.

— Părintele, izbucni Lauger în râs, a devenit afectat de patronajul mitologic al proiectului. Euridice, Hermes, Jupiter, Hades, Cerber... am împrumutat masiv de la greci. Şi că veni vorba, nava ar fi trebuit de fapt să se numească *Ar go,* iar noi să ne numim „psihonauţi". Intr-un final, vom încerca să cauzăm cât mai puţine daune. De aceea planul operaţiunii noastre este atât de complex.

— *Contra spem spero,* suspină Arago. Sau, mai degrabă, aş vrea să mă fi înşelat.

Lauger păru să nu-1 audă, prins de alte gânduri.

— Până vom ajunge la Quinta, acolo vor fi trecut minimum trei sute de ani pentru un an petrecut la bordul navei. Ceea ce înseamnă că vom sosi spre ieşirea lor din

„fereastră" - sperăm să nu fie prea târziu! O diferenţă de secunde în manevrele noastre ne-ar putea accelera sau întârzia enorm. Cât despre daune... părintele ştie că o civilizaţie tehnologică are inerţie, deşi nu este staţionară. Cu alte cuvinte, nu-i chiar aşa uşor s-o abaţi de pe cursul ei. Indiferent ce se va întâmpla, noi nu vom apărea acolo ca nişte zei scoborâtori din ceruri. Nu căutăm culturi primitive şi în CETI nu există astroetnologi.

Arago tăcu şi se mulţumi să-l privească pe fizician cu ochi mijiţi. Spectatorul conversaţiei lor se hazardă cu o întrebare:

— Dar este bine asta?

— Ce anume? se încruntă Lauger.

— Să-i tratăm pe cei observabili ca şi cum n-ar exista. Poate că este practic, totuşi...

— Dacă vrei, replică sec fizicianul, poţi să-i zici oportunism. Noi am ales o sarcină fezabilă. Fereastra

de contact are un cadru de lucru empiric, dar şi justificare etică. Nu vom mirui frunţile locuitorilor grotelor cu ulei distilat în secolul douăzeci şi doi. Ajunge cu acest *pluralis maiestaticus.* Eu am susţinut proiectul şi mă aflu aici deoarece pentru mine „contact" înseamnă un schimb de cunoştinţe. Un schimb - nu un patronaj şi nici oferirea de sfaturi melioriste.

— Şi dacă acolo domneşte răul? întrebă Arago.

— Există un rău universal? contracară Lauger. Un rău invariabil?

— Mă tem că da.

— Atunci ar trebui să spui *non possumus* şi să ignori proiectul...

— Eu nu-mi fac decât datoria, rosti călugărul, apoi se ridică, îi salută din cap şi ieşi.

Lăbărţat în scaunul său, Lauger făcu o grimasă, plescăi din buze ca şi cum ar fi avut un gust neplăcut în gură şi mormăi resemnat:

— Il respect... pentru că mă poate nelinişti. El ataşează aripi sau corniţe la orice. Ajunge însă! Nu ăsta-i motivul pentru care am vrut să te văd. Vom trimite o navă de cercetare spre Quinta. *Hermes,* o secţiune de fuzelaj care poate asoliza. Va transporta nouă sau zece oameni. Până acum au fost decişi căpitanul şi alte patru persoane. Ceilalţi vor fi aleşi în funcţie de specialitate, în urma unui vot. Vrei să fii înscris printre cei care vor fi votaţi?

La început, Mark nu înţelese.

— Ca să pui piciorul pe planetă...

Fiorul care-l străbătu fu ca un foc, combinând neîncrederea cu bucuria. Văzându-i sclipirea din ochi, Lauger se grăbi să adauge:

— Faptul că vei fi pus în urna de vot nu înseamnă neapărat că vei merge, tot aşa cum nici meritele ştiinţifice nu constituie o garanţie. Cel mai de seamă teoretician poate să facă pe el de frică. Avem nevoie de oameni duri, dintre cei pe care să nu-i tulbure nimic. Gerbert este un psihonist excepţional, psiholog, expert în mintea umană, dar curajul nu este testat în laboratoare. Tu ştii cine eşti?

Mark păli.

- Nu.

— Atunci o să-ţi zic eu. Pe gheţarul Birnam au murit mai mulţi oameni aflaţi în maşini mergătoare. Au fost surprinşi de erupţiile gheizerelor. Toţi erau operatori şi piloţi profesionişti, executau misiuni care le fuseseră însărcinate şi nu ştiau că vor merge la moarte. Doi oameni au plecat voluntar în căutarea lor. Tu eşti unul dintre aceia doi.

— De unde ştii asta? Gerbert mi-a spus...

— Gerbert şi asistentul lui sunt medici în nava noastră, specialişti în medicină, aşadar, mai puţin pricepuţi la computere. Ei au decis să păstreze secretul medical, deoarece se dovedise imposibil de stabilit identitatea celui care a fost reînviat. Au susţinut că individul va suferi

traume psihice. Desigur, în *Euridice* nu există interceptări, iar în acelaşi timp memoria centrală a navei nu poate fi ştearsă. La memoria aceea au acces comandantul navei, informaticianul-şef şi cu mine. Sper că nu le vei destăinui nimic doctorilor!

- Nu.

— Le-ai face un rău şi ştiu că nu vrei asta.

— Dar ei nu vor suspecta dacă...

— Mă îndoiesc. Ei trebuie să monitorizeze constant starea de sănătate a întregului echipaj, iar votul este secret şi are loc în cadrul consiliului. Cred că tu vei obţine trei voturi din cinci. îţi spun toate astea acum, pentru că te aşteaptă al naibii de multă muncă. Ştiu că în simulatoare ai demon- strat capacităţi de astronavigaţie care ţi-ar fi adus locul întâi în categoriile din secolul trecut... totuşi, în prezent, ele nu sunt suficiente. Vreme de un an va trebui să înveţi astronavigaţia de la A la Z. Dacă o poţi face, atunci o să-i vezi pe quintani. Acum poţi să pleci - mai am o grămadă de chestii de făcut.

Se ridicară amândoi. Mark era mai înalt decât faimosul fizician, şi mai tânăr. „El nu va merge cu *Hermes*", îşi zise. Lauger îl conduse la uşă, dar bărbatul nici nu-şi dădu seama de asta, după cum nu mai zări nici luminiţele ce pâlpâiau pe ecranul negru sau dacă îşi luase rămas-bun. Sau cum ajunse înapoi în cabina sa. Nu ştia pur şi simplu ce să facă. Mergând la

dulap, deschise din greşeală cealaltă uşă, îşi văzu chipul în oglindă şi murmură:

— O să-i vezi pe quintani.

mută. Civilizaţiile ce se ridicau nu piereau, ci se transformau în ceva extrauman. Deoarece frecvenţa naşterilor tehnologiilor într-o galaxie spirală obişnuită era aproximativ constantă, acestea apăreau, se maturizau şi dispăreau cu aceeaşi rată. Deşi unele noi apăreau întruna, ele ieşeau din intervalul de înţelegere mutuală - „fereastra de contact" - înainte de a fi posibil să fi schimbat semnale. Tăcerea celor care existau în primitivism era evidentă, dar în privinţa tăcerii celor foarte dezvoltate au fost formulate nenumărate teorii. Exista o bibliotecă întreagă dedicată subiectului, pe care Mark o evită deocamdată. într-o carte, citi: „în acest moment al timpului, în acest secol (din punct de vedere astronomic, unul şi acelaşi lucru), Pământul poate fi privit ca singura civilizaţie *deja* tehnică şi *încă* biologică din regiunea Căii Lactee".

Ceea ce părea să îngroape definitiv planurile CETI. Abia după o sută cincizeci de ani se dovedi că situaţia nu stătea aşa.

Distanţele dintre stele nu pot fi parcurse prin zbor direct în cazul în care o formă de viaţă înzestrată cu raţiune doreşte să poată vizita o alta şi să revină în locul de plecare. Chiar dacă ar fi călătorit cu viteze apropiate de cea a luminii, astronauţii nu aveau nici să se întâlnească cu cei spre care plecaseră, nici să-i revadă pe cei care rămăseseră pe Pământ; în ambele locuri - destinaţie şi origine - aveau să treacă multe secole în cei câţiva ani de timp subiectiv scurşi la bordul navei. Această declaraţie categorică a oamenilor de ştiinţă a determinat Biserica să formuleze următoarea reflecţie teologică: Creatorul lumii a făcut ca întâlnirea dintre creaturile aflate pe orbitele diverselor stele să fie un vis iluzoriu. El a ridicat o barieră, imaterială şi invizibilă, totuşi imposibil de străpuns: un abis pe care numai El îl poate străbate, nu şi omul. Pe de altă parte, istoria umană s-a îndreptat invariabil în direcţii ce nu fuseseră prezise, într-adevăr, abisul cosmic s-a dovedit a fi o barieră ce nu

putea fi străpunsă, dar ea putea fi ocolită printr-o serie de manevre speciale.

Timpul mediu al galaxiei este unul singur - galaxia în sine este un ceas care arată o oră egală cu vârsta ei. In pofida acestui fapt, în locurile cu intensitatea cea mai mare a gravitaţiei, timpul galactic este supus unor schimbări violente. Există limite la care el se opreşte complet. Sferele Schwarzschild - suprafeţele negre ale stelelor colapsa- te. Orizonturile de evenimente. Un obiect ce se apropie de un asemenea orizont începe să se alungească în ochii unui observator îndepărtat; va dispărea înainte să fi atins suprafaţa găurii negre, deoarece timpul, dilatat de gravitaţie, deplasează mai întâi lumina spre infraroşu, apoi spre lungimi de undă tot mai mari, până când, finalmente, nici măcar un singur foton reflectat nu mai revine la ochii observatorului. Gaura neagră capturează în interiorul orizontului ei toate particulele şi toate fărâmele de lumină, pentru totdeauna.

în tot cazul, un călător care s-ar apropia de o gaură neagră va fi dezintegrat, împreună cu nava sa, de gravitaţia tot mai mare. Forţele mareice vor trage de toate obiectele materiale, alungindu-le şi deşirându-le la nivelul unui fir, iar din discul de acreţie format în jurul sferei negre, firul acela va pomi într-un plonjon din care nu mai există întoarcere.

Zborurile tangenţiale pe lângă colapsar, steaua colap- sată, erau imposibile pe orice traiectorie arbitrară; forţele mareice i-ar fi ucis pe călători şi ar fi dezintegrat nava, chiar dacă aceasta ar fi fost pitica albă cea mai densă, o stea neutronică, un glob de nuclee atomice contopite laolaltă într-un corp solid pe lângă a cărui duritate oţelul ar fi avut consistenţa unui gaz. Colapsarul ar fi alungit însă chiar şi un asemenea glob, transformându-1 într-un fus, după care l-ar fi deşirat şi înghiţit într-o clipă. Unica dovadă a

corpului dispărut ar fi fost razele X ce ar fi scăpat în spaţiul cosmic ca o torţă muribundă.

Colapsarii ce se năşteau din stele de câteva ori mai grele decât soarele Pământului erau de aceea ca nişte ghilotine fulgerătoare pentru călătorii interstelari.

Dacă totuşi masa unei găuri negre era de o sută sau de o mie de ori mai mare decât a soarelui, gravitaţia la orizontul ei putea fi la fel de slabă precum cea terestră. Niciun pericol iniţial nu ar fi ameninţat nava ce s-ar fi aventurat acolo, iar echipajul care s-ar fi îndreptat spre un asemenea orizont ar fi putut să nici nu-1 observe. Dar nava n-ar mai fi putut ieşi niciodată de sub cochilia aceea invizibilă. Ar fi fost atrasă către interiorul enormului colapsar şi, prăbuşindu-se spre centrul său, ar fi fost distrusă în câteva zile sau ore, în funcţie de masivitatea capcanei.

Modelele teoretice ale unor astfel de morminte gravitaţionale fuseseră create de astrofizicieni încă de la sfârşitul » » secolului al XX-lea, dar, aşa cum se întâmplă de obicei în istoria cunoaşterii, ele îşi dezvăluiseră în scurt timp inadec- varea. Realitatea era enorm mai complexă. în primul rând, trebuia ţinut seama de mecanica cuantică: orice gaură neagră emite radiaţii, însă cu cât gaura neagră este mai mare, cu atât radiaţiile sunt mai slabe. Găurile negre gigantice, găsite de obicei în centrul galaxiilor, aveau să moară şi ele într-o bună zi, deşi „evaporarea lor cuantică" durează o sută de miliarde de ani. Ele vor fi ultimele relicve ale fostei splendori stelare a Universului.

Următoarele calcule şi simulări au contribuit la descoperirea altor tipuri de găuri negre. Când o stea colapsează pentru că radiaţia ei centrifugă slăbită nu-şi mai poate echilibra propria gravitaţie, ea nu-şi asumă instantaneu forma de sferă, ci oscilează aidoma unei picături care este alternativ turtită într-un disc şi apoi alungită ca un fus. Aceste „vibraţii" sunt foarte scurte, iar frecvenţa lor depinde de masă. Colapsarul se comportă ca un gong... ce se izbeşte

singur. Dar un gong aflat în stare de repaus poate fi făcut să vibreze în urma unei lovituri şi, în mod similar, sfera neagră poate fi făcută să vibreze din nou - prin inginerie siderală. Trebuie să cunoşti metoda şi să deţii suficientă energie, de ordinul a IO^{44} ergi, care este apoi radiată astfel încât determină vibraţia sferei. In ce scop? Pentru a crea „ceapa temporală", aşa cum o botezaseră astrofizicienii familiarizaţi cu vastitatea fenomenelor pe care le explorau.

Tot aşa cum miezul unei cepe este înconjurat de straturi cărnoase care sunt vizibile în secţiune

transversală ca inelele vârstei arborilor, un colapsar ce vibrează este înconjurat de timp curbat de gravitaţie, sau, mai precis, de o stratificare complexă de continuumuri spaţio-temporale. Pentru un observator îndepărtat, o gaură neagră pare să vibreze ca un diapazon pentru câteva secunde, dar pentru observatorul aflat în vecinătatea ei, pe o linie de contur de timp, citirile indicate de ceasul galactic îşi pierd orice înţeles. Astfel, dacă o navă ajunge la o gaură neagră care deformează continuumul în lungul unui gradient, ea poate să intre într-o bradicronie şi să rămână ani de zile în zona de timp încetinit... înainte de a părăsi portul acela temporal. Pentru un observator extern, nava va dispărea când ajunge la gaura neagră şi va reapărea în spaţiul învecinat după escala invizibilă în bradicronie.

Pentru întreaga galaxie, pentru toţi cei care privesc de departe colapsarul ce vibrează, forma sa pare să oscileze câteva secunde între disc plat şi fus, exact aşa cum oscilase la naşterea sa violentă când fusese o stea colapsată de gravitaţie după stingerea reactorului nuclear intern. Pe când pentru nava aflată în bradicronie, timpul aproape că s-ar opri.

Iar asta nu-i tot. Vibrând, colapsarul nu se comportă ca o minge perfect elastică, ci mai degrabă ca un balon ce se deformează neuniform în timpul ricoşării, din cauza amplificării efectelor relativiste. Şi în felul acesta, pe lângă

bradicroni pot să apară retrocroni: curenţi sau fluvii de timp care curg în sens invers. Pentru observatorii îndepărtaţi, nu există nici unele, nici altele, şi de aceea, pentru a profita de aceste încetiniri sau inversări ale timpului, trebuie să pătrunzi fizic în ele.

Proiectul intenţiona să utilizeze ca port pentru *Euridice* un colapsar solitar de deasupra constelaţiei Harpia. Misiunea expediţiei nu era de a stabili contact cu orice civilizaţie aflată în intervalul de comunicare posibil, ci să prindă o civilizaţie ca pe un fluture care, urmărit de un entomolog, se ridică spre cer şi ajunge la marginea de sus a ferestrei. Pentru operaţiunea asta era indispensabil un loc de staţionare în timp, la distanţă de planeta locuită, care să permită vizitarea ei de psihonauţii umani înainte ca respectiva civilizaţie să

se abată de la direcţia principală de dezvoltare trasată de Hortega şi Neyssel. în acest scop, expediţia fusese organizată în trei etape. în prima etapă, *Euridice* avea să zboare spre colapsarul din constelaţia Harpia ales ca ascunzătoare şi loc pentru manevre temporale. Colapsarul fusese botezat, în mod cuvenit, Hades... deoarece *Euridice* avea să fie precedată de un colos fără echipaj, *Orfeu,* un instrument de unică utilizare. Era un tun gravitaţional, un gracer[1]. La un semnal din partea lui *Euridice, Orfeu* avea să determine oscilarea găurii negre, în conformitate cu frecvenţa şi amplitudinea ei.

Deşi gigantic la scara obiectelor terestre, gracerul era un grăunte infim de praf pe lângă masa colapsarului pe care urma să-l pună în mişcare, totuşi o putea face prin fenomenul de rezonanţă gravitaţională. Expediindu-şi vibraţia spectrală spre Hades, avea să inducă în colapsar o singură contractare şi o dilatare - după care iadul acela negru, deschizându-şi abisul, avea să-i îngăduie lui *Euridice* să [1]

intre şi să exploateze vortexul curenţilor bradicroni. Mai întâi însă era necesar să se verifice, din navă, că Quinta, situată la cinci ani-lumină depărtare, se afla la apogeul erei sale tehnologice şi să determine, pe baza diagnosticului acela, momentul potrivit pentru vizită. După aceea, *Euridice* urma să-şi creeze un port temporal în Hades, care fusese zguduit de emisia gracerului *Orfeu.* întrucât acesta avea energie doar pentru o singură descărcare de gravitaţie coerentă, care îl şi distrugea, operaţia nu putea fi repetată. Dacă nu reuşea de prima dată - din cauza unei erori navigaţionale prin furtuna temporală, a unui diagnostic eronat asupra ratei de dezvoltare a civilizaţiei quintane sau a oricărui alt factor neluat în seamă -, expediţia avea să fie un fiasco. Iar asta însemna, în cazul cel mai fericit, revenirea cu mâinile goale pe Pământ.

Planul devenea însă şi mai complicat în urma deciziei de a utiliza în iadul din Hades retrocroni, adică fluxuri temporale ce curgeau invers decât timpul din

---

I *Gravitation amplification by collimated excitation of resonance* („amplificarea gravitaţiei prin excitarea colimată a rezonanţei") (n.a.).

galaxie, astfel ca expediţia să poată reveni în vecinătatea soarelui terran la mai puţin de douăzeci de ani după plecare, cu toate că între Harpia şi Pământ erau o mie de parseci. Desigur, data exactă a întoarcerii era nedeterminată: o fracţiune de secundă în navigarea prin bradicroni şi retrocroni însemna o diferenţă de ani departe de presele şi de pietrele de moară ale gravitaţiei.

Mintea lui Mark nu putea să accepte toate informaţiile acestea, deoarece abundau în paradoxuri, dintre care cel mai important era următorul: *Euridice* urma să rămână deasupra colapsarului în non-timp, sau într-un timp diferit de cel universal. Nava de recunoaştere *Hermes* avea să zboare până la Quinta şi înapoi, ceea ce însemna mai mult de şaptezeci de mii de ore, adică aproximativ opt ani. în urma loviturii primite de la gracer, colapsarul ar fi trebuit să oscileze între formele de disc turtit şi fus alungit doar pentru un moment sau două - pentru observatorii din

exterior. Prin urmare, la întoarcere, *Hermes* n-ar fi trebuit să găsească nava în portul colapsar, fiindcă gaura neagră îşi reluase demult forma de sferă imobilă, care nu vibra. Şi totuşi, plecând de la Quinta, *Hermes* urma să găsească nava-mamă în portul temporal, deşi portul acela, care apăruse doar pentru a dispărea imediat, nu avea să mai existe la întoarcerea sa. Cum puteau fi compatibile cele două?

Lauger îi oferise explicaţia:

— Există fizicieni, spusese el, care susţin că înţeleg asta în acelaşi fel în care înţeleg ce sunt pietrele şi dulapurile. Ceea ce înţeleg ei, de fapt, este acordul unei teorii cu rezultatele experimentale, cu măsurătorile. Fizica, dragul meu, este o potecă îngustă ce şerpuieşte printre hăuri pe care imaginaţia omului nu le poate înţelege. Este un set de răspunsuri la anumite întrebări pe care noi le adresăm lumii, iar lumea ne oferă răspunsuri cu condiţia să nu-i mai punem alte întrebări - nişte întrebări dictate de bunul simţ. Ce este totuşi bunul simţ? Este ceea ce înţelege o inteligenţă ale cărei simţuri nu diferă deloc de ale unui babuin. O asemenea inteligenţă doreşte să cunoască lumea potrivit termenilor aplicabili nişei sale biologice, terestre. Dar lumea din exteriorul nişei aceleia,

incubatorul maimuţelor înzestrate cu raţiune, are proprietăţi pe care nu poţi să le iei în mână, să le vezi, să le miroşi, să le muşti, să le asculţi şi, în felul acesta, să le însuşeşti.

Pentru *Euridice* aflată în portul colapsar, zborul lui *Hermes* va dura două săptămâni. Pentru echipajul lui *Hermes,* zborul va dura aproximativ un an şi jumătate. Asta înseamnă trei luni până la Quinta, un an la Quinta şi trei luni înapoi. Pentru un observator care nu se află nici în *Hermes,* nici în *Euridice, Hermes* îşi va încheia misiunea în nouă ani, iar *Euridice* va dispărea din vedere tot atâta timp. Potrivit timpului măsurat la bordul navei-mamă, ea va trece din ziua de vineri în ziua de sâmbătă, va reveni la vineri, după care colapsarul o va scuipa în spaţiu.

Fiasco /153

Timpul va curge mai încet în *Hermes* decât pe Pământ, pentru că nava aceea va zbura la o viteză apropiată de a luminii. în *Euridice,* timpul, care este dilatat gravitaţional, va curge încă şi mai încet, pentru ca după aceea să se inverseze: ea va coborî de la o bradicronie la o retrocronie, iar de acolo va sări pe o linie galactocronă. Când va ieşi, va face joncţiunea cu *Hermes* într-un continuum spaţio-temporal nepliat.

Dacă *Euridice* va calcula greşit cu doar câteva secunde la navigarea prin variocroni, nu va mai face joncţiune cu *Hermes.* Asta nu înseamnă o contradicţie din punctul de vedere al lumii, ca să zic aşa. Contradicţiile apar din neconcordanţa dintre o raţiune care a evoluat în gravitaţia neglijabilă a Pământului şi fenomene ce aparţin unor gravitaţii de trilioane de ori mai mari - asta-i tot. Lumea este organizată în conformitate cu legi universale numite „ale Naturii", dar o aceeaşi lege se poate manifesta în mod diferit si cu intensităţi diferite. ♦ »

Să luăm, de exemplu, cazul cuiva care cade într-o gaură neagră. Pentru el, spaţiul capătă aspectul timpului, deoarece nu se mai poate întoarce prin spaţiu, tot aşa cum tu nu te poţi întoarce prin timpul terestru - adică nu poţi să călătoreşti în trecut. Este imposibil de imaginat cum ar fi o astfel de cădere, presupunând, firește, că el nu moare imediat dincolo de orizontul de evenimente.

Eu continui să cred că lumea este prietenoasă cu noi, deoarece putem totuşi stăpâni lucruri ce vin în contradicţie cu simţurile noastre. Gândeşte-te: un copil stăpâneşte o limbă fără să-i înţeleagă principiile gramaticii, sintaxei sau contradicţiile interne ale limbajului care le sunt ascunse vorbitorilor. Uite - m-ai împins acum să filosofez. Omul tânjeşte după adevăruri finale; eu cred că asta-i valabil pentru noi toţi. Dar ce înseamnă adevărul final? înseamnă sfârşitul drumului, acolo unde nu mai există nici mistere, nici speranţe.

Şi unde nici nu mai poţi pune alte întrebări, fiindcă toate răspunsurile au fost date. însă un asemenea loc nu există.

Cosmosul este un labirint alcătuit din labirinturi. Fiecare duce în altele. Iar acolo unde nu putem pătrunde noi înşine, răzbim cu matematica. Cu ajutorul ei construim vehiculele care să ne ducă în tărâmurile nonumane ale lumii. Cu ajutorul matematicii este, de asemenea, posibil să construim lumi în exteriorul Universului, indiferent dacă ele există sau nu. Apoi, bineînţeles, putem oricând renunţa la matematică şi la lumile ei, pentru a intra în alte lumi prin credinţă. Cu asta se ocupă cei precum părintele Arago. Deosebirea între noi şi ei este deosebirea dintre *posibilitatea* ca anumite lucruri să se întâmple şi *speranţa* ca anumite lucruri să se întâmple. Domeniul meu se ocupă de ceea ce este posibil, accesibil; domeniul lui se ocupă doar de ceea ce se speră, ceea ce devine accesibil numai după moarte. Ce ai învăţat tu când ai murit? Ce ai văzut?

— Nimic.

— Exact asta este *differentia specifica* dintre ştiinţă şi credinţă. Din câte ştiu eu, faptul că resuscitării nu au văzut nimic n-a zgâlţâit dogmele credinţei. Cea mai recentă escatologic creştină susţine că o persoană reînviată uită existenţa ei în lumea cealaltă. Printr-un act de cenzură divină - astea sunt cuvintele mele, desigur -, omului i se interzice să se plimbe înainte şi înapoi între lumea asta şi cea următoare. *Credenti non fit injuria.* Dacă merită să trăieşti după o asemenea credinţă flexibilă, aşa cum face Arago, atunci este şi mai uşor să accepţi paradoxurile care-ţi îngăduie să ajungi la quintani. Ai încredere în fizică aşa cum Arago

are încredere în religia sa, deşi fizica, spre deosebire de religie, poate greşi. Alegerea îţi aparţine. Gândeşte-te. Acum poţi să pleci - mai am o grămadă de chestii de făcut.

Era miezul nopţii când ajunse înapoi în cabina sa. Se gândi, pe rând, la Lauger şi la călugăr. Fizicianul se găsea în locul firesc pentru el... dar celălalt? Ce spera dominicanul,

pe ce se bizuia? Pe activitatea de misionariat? Oare teologia modernă construise într-adevăr o superstructură pentru darurile şi creaturile nonumane ale Domnului, iar Arago se considera purtătorul său de cuvânt? De ce zisese el, în cursul conversaţiei lor, că acolo putea domni răul?

Abia acum înţelese teama în care trăia probabil bărbatul acela. Nu teama pentru sine, ci pentru religia sa. Călugărul putea considera că izbăvirea este un dar dedicat exclusiv omenirii, iar el participa la o expediţie spre făpturi nonumane, cu alte cuvinte, spre un loc unde cuvântul scripturilor sale nu ajungea. Era posibil ca Arago să gândească aşa şi, întrucât el credea în omniprezenţa lui Dumnezeu, să creadă şi în omniprezenţa răului, deoarece diavolul care-1 ispitise pe Cristos existase înainte de Buna Vestire şi de Imaculata Concepţiune. Atunci oare îşi purta cu el dogmele după care îşi ducea existenţa, pentru a le expune riscului?

Clătină din cap şi suspină. Pe Lauger îl putea întreba orice, dar nu şi pe dominican. Evangheliile nu menţionau ce povestise Lazăr după înviere. Şi nici el nu-1 putea ajuta în niciun fel pe Arago, cu toate că se ridicase din morţi. în autoapărarea sa, credinţa dăduse acestor reînvieri un nume diferit, secular, lumesc şi de aceea nu fusese zguduită. Desigur, Mark nu era un expert în religie, totuşi înţelegea izolarea dureroasă a călugărului, fiindcă el însuşi fusese izolat, un naufragiat pasiv şi neajutorat, luat la bord printr-o întâmplare. Deşi acum nu mai era aşa...

începu să se dezbrace, pregătindu-se de culcare, şi ascultă liniştea din *Euridice.* Nava zbura cu o viteză foarte apropiată de a luminii. în curând avea să înceapă decele- rarea. Toate ceasurile din toate cabinele aveau să înceapă numărătoarea inversă, astfel ca membrii

echipajului să aibă timp să se întindă pe spate în cuşete şi să-şi fixeze centurile. Sferele fuzelajului aveau să execute o întoarcere cu o sută optzeci de grade în interiorul secţiunilor lor blindate. Totul avea să se rotească - avea să existe o clipă de vertij,

de confuzie apoi avea să se revină din nou la nemişcare şi la tihnă. Flama propulsiei nu avea să mai fie în spatele pupei, ci în faţa ei, orientată spre înainte, ceea ce avea să îmbunătăţească într-o măsură comunicaţiile cu Pământul. La *Euridice* aveau să ajungă veşti, vechi de multi ani, despre cei pe care echipajul îi lăsase în urmă pe Terra. Mark nu avea să primească nicio astfel de scrisoare prin laser, pentru că el nu avea pe nimeni pe Pământ. însă în locul unui trecut, el avea un viitor pentru care merita să trăiască.

* * *

Istoria expediţiei abundase în conflicte. Proiectul în esenţă fezabil avusese o mulţime de oponenţi. Şansele lui de succes, calculate în multe şi diverse feluri, nu puteau fi prea mari. Lista accidentelor care, într-un fel sau altul, puteau cauza distrugerea expediţiei cuprindea mii de posibilităţi şi nu era completă. Poate tocmai de aceea proiectul primise undă verde. Aparenta lui imposibilitate, pericolele sale constituiau o provocare suficient de mare pentru ca oamenii să-l abordeze. înainte ca *Euridice* să pornească, accelerând constant pentru a creşte viteza, costurile proiectului crescuseră, de asemenea, cu o rată chiar mai mare, exponenţială, aşa cum preziseseră în mod corect oponenţii şi criticii ei. Dar investiţiile deja făcute aveau propriul lor moment de inerţie şi atrăseseră alte investiţii.

Partea financiară a proiectului cauzase seisme similare celui resimţit de Titan la pornirea navei. în lecturile sale, Mark trecu, fără să le citească, peste crizele acelea preliminare implicate de construirea navelor şi de repercusiunile asupra Pământului, aşa cum fuseseră defecţiunile de fabricaţie ce duseseră la scandaluri de corupţie politică. Ce contau toate acelea

pentru el, care se afla la bord şi se apropia de destinaţie?

Studie însă cu atenţie istoria astronauticii - arhivele cu documente despre zboruri transsolare şi despre sonde fără echipaj spre Alpha Centauri, dar şi rapoartele conţinând numele personalului din Graal şi Roembden... cu speranţa că ar putea să recunoască printre ele oameni pe care cândva îi cunoscuse bine şi astfel să poată urma firul acelei recunoaşteri până la enigma propriei lui persoane. Existau momente, înainte de a adormi sau imediat înainte de trezire, când se simţea foarte aproape de a-şi aminti, mai ales fiindcă nu doar într-un singur vis el ştiuse cine era. Dar tot ce reţinuse, după deşteptare, era certitudinea pustie a identităţii aceleia.

Trecu un an. Decelerând, *Euridice* îşi pierdu viteza apropiată de a luminii relativ la colapsar, care acum se mărise şi arăta ca o gaură adevărată - o absenţă a stelelor - pe cer. Antrenându-se, învăţând, citind, Mark îşi abandonă eforturile de a-şi reaminti. Cu toate că de acum fusese ales drept copilot al lui *Hermes,* în visele sale din timpul nopţii - despre care nu povestea nimănui - el continua să fie omul care intrase în Pădurea Birnam.

Beta Harpia

Euridice îşi reduse viteza, decelerând pentru câteva ore pe o traiectorie involută spre Beta Harpia, care rămase invizibilă, deoarece era colapsarul. Traversase deja câteva izo- grafe, aflate la o depărtare considerabilă, ale căror influenţe gravitaţionale fuseseră suportabile deocamdată atât pentru echipaj, cât şi pentru navă. Cursul navei - pe care computerul îl desemnase optim - era sigur, totuşi „sigur" nu însemna şi lipsit de probleme. Izografele, linii ce uneau puncte din spaţiu cu aceeaşi intensitate gravitaţională, se zvârcoleau pe ecrane ca şerpi cuprinşi de flăcări negre. Cei aflaţi în „sala de parcare" - puntea de comandă ce prelua controlul navei doar în momentele de fluctuaţii foarte mari ale câmpurilor gravitaţionale - priveau monitoarele ce pâl- pâiau în faţa lor, beau bere din cutii şi flecăreau ca să-şi treacă timpul. In esenţă, serviciul acesta mai exista doar ca urmare a tradiţiei, o relicvă din epoca astronavigaţiei clasice: în prezent, nimeni nici măcar n-ar fi visat să comute pe comandă manuală, deoarece nu exista niciun om care să aibă viteza de reacţie necesară.

Colapsarul aparţinea unei categorii descoperite târziu şi cu destulă dificultate, deoarece era solitar. Cei mai uşor de localizat erau colapsarii ce făceau parte din sisteme binare,

cei cu stele însoţitoare „vii" - adică strălucitoare cărora le jupuiau straturile superioare ale atmosferei. Materialele din straturile acelea erau trase într-o spirală tot mai strânsă către gaura neagră, în care cădeau însoţite de rafale de raze X dure. Gazele smulse de la steaua însoţitoare înconjurau colapsarul într-un disc de acreţie, un plan gigantic extrem de periculos pentru orice obiect, inclusiv pentru rachete. Nicio navă nu putea naviga printr-o asemenea regiune, pentru că, înainte să fie absorbite în orizontul de evenimente, radiaţiile ar fi distrus atât creierele oamenilor, cât şi pe ale computerelor.

Colapsarul solitar din constelaţia Harpia fusese descoperit datorită perturbaţiilor pe care le cauza stelelor sale Alfa, Gamma şi Delta. El fusese botezat Hades şi avea masa de patru sute de ori mai mare decât a soarelui terestru, trădându-şi prezenţa tot mai sporită numai prin lipsa stelelor pe care le oculta şi prin aparenta convergenţă a stelelor din jurul perimetrului său, întrucât era o lentilă gravitaţională pentru lumina lor. Suprafaţa de anihilare se rotea la ecuator cu o viteză egală cu şaizeci la sută din cea a luminii, iar forţele centrifugă şi Coriolis îl bombau, astfel încât Hades nu era o sferă perfectă. Insă, chiar dacă orizontul de evenimente ar fi fost sferic, furtunile gravitaţionale treceau peste el, comprimând şi dilatând izografele.

Opt teorii diferite încercaseră să explice cauzele posibile ale acestor furtuni sau cicloane. Cea mai originală dintre ele (nu neapărat şi cea mai apropiată de adevăr) susţinea că Hades era conectat, în hiperspaţiu, cu alt univers, care se făcea resimţit prin producerea de unde de şoc în „hăul" teribil al colapsarului, centrul său, singularitatea, locul fără dimensiuni şi fără timp, unde curba continuumului spaţio-temporal ajungea la o valoare infinit de mare. Teoria „celeilalte părţi" a nucleului Hades, a cărei compresie spaţio-temporală infinită n-ar fi prezentat o problemă pentru inginerii transfiniţi din *Universum,* era de fapt o fantezie

matematică născocită de astronomii ce fuseseră îmbătaţi de teratopologie, cel mai recent şi cel mai la modă dintre strănepoţii străvechii teoreme a lui

Cantor. (Iniţial chiar se intenţionase ca acest colapsar să fie botezat Cantor, totuşi descoperitorul lui preferase folosirea mitologiei.) Nici sediul SETI de pe Pământ şi nici cei aflaţi la comanda lui *Euridice* nu erau tocmai preocupaţi de ceea ce se petrecea *dedesubtul* orizontului de evenimente, din motive practice, evidente: orizontul respectiv era o limită ce nu putea fi traversată şi, indiferent ce anume ascundea ea, reprezenta în mod cert poarta spre pieire.

în spaţiul cosmic vid de deasupra lui Hades, *Euridice* răspundea la fiecare modificare a gravitaţiei prin manevrele cuvenite, declanşând jeturi de elemente grele sintetizate din hidrogen şi deuteriu prin ciclul Olimos. Purjând miliarde de tone, nava îşi menţinea cu iscusinţă stabilitatea cursului, deoarece Hades, silit de legile conservării, îi asigura o porţiune importantă din energia care era eliberată din tot ce înghiţea şi îngropa de-a pururi în interior. Totul aducea, aproximativ, cu manevra prin care un aerostat îşi menţinea altitudinea constantă cu preţul aruncării de balast peste bord. însă doar aproximativ, deoarece niciun pilot n-ar fi fost capabil să gestioneze un astfel de curs.

Alcătuit din secţiuni conectate prin articulaţii, fuzelajul segmentat al navei semăna din depărtare cu o râmă lungă de peste un kilometru, care se zbătea ca o virgulă albă deasupra imensităţii găurii negre. Ar fi fost fără doar şi poate un spectacol interesant, dar nu exista niciun observator extern, şi nici n-ar fi putut exista, deoarece bravul tovarăş al lui *Euridice* - *Orfeu* -, care urma să-i deschidă poarta iadului, nu avea echipaj. El se afla în comunicaţie laser permanentă cu larva gigantică şi aştepta semnalul care să-1 transforme într-o bombă de rezonanţă, un gracer cu o singură pulsaţie. Un gracer similar, cu toate că de mii de ori mai mic, fusese testat în sistemul solar şi în cursul

procesului respectiv lăsase planeta Saturn fără al doilea ei satelit ca mărime. Când până şi contactul prin laser avea să fie afectat, *Orfeu* îşi primea programul final de acţiune, după care tăcea ascultător şi începea numărătoarea inversă în centrul sălii maşinilor sale. Se apropia de colapsar mai mult decât *Euridice,* iar lumina şi toate tipurile de unde electromagnetice similare erau înceţoşate şi curbate, împinse prin infraroşu spre

benzile radio, până la cele de frecvenţe extrem de joase. In timp ce Hades tortura timpul şi spaţiul de deasupra orizontului său distrugător, *Euridice* făcea ultimele şi cele mai importante observări ale Quintei, a cincea planetă a celei de-a şasea stele din constelaţia Harpia, destinaţia reală a expediţiei. Fotocamere astromatice, lansate prealabil în spaţiul cosmic departe de colapsar, fotografiau folosind aperturi de două unităţi astronomice. Imaginea sau mai degrabă modelul tridimensional al Quintei apărea în holovizor, sub forma unei sfere, iniţial înceţoşate, acoperită de nori presăraţi cu petice albastre, care era suspendată în sala observatorului între galeriile ei suprapuse pe multe niveluri.

Acolo era însă privită de foarte puţini. Se părea că holo- scopul fusese instalat în observator, fiindcă fusese donat expediţiei de o firmă japoneză în scopuri publicitare, pentru a-şi plasa produsul în planetarii terestre. Deşi foarte spectaculos, nu era de fapt deloc util astrofizicienilor, care îl acceptaseră pentru că echipamentul în sine nu ocupa mult loc în pereţii sălii observatorului de la prova, iar pla- netoscopul, amplasat sub cupola transparentă, apărea ca un ornament în centrul gol. Vizitatorii veneau aici ca să se uite la imagini de nebuloase şi planete dinăuntrul său, întrucât fuzelajul lui *Euridice* nu avea ferestre şi nu exista nicio altă modalitate de a privi peisajul cosmic.

Pe lângă prenumele Mark, supravieţuitorul de pe Titan avea acum şi un nume - Tempe, aşa cum se numea valea în care Orfeu o întâlnise prima dată pe Euridice. Bar Horab

îl numise aşa în cursul unei şedinţe restrânse a echipajului navei de cercetare, dar fără să-i atribuie realmente numele respectiv. Cu ocazia aceea, Mark fusese numit pilot secund al lui *Hermes* si comandantul, anunţând atribuţiile, se prefăcuse că nu ştia nimic. Lauger negase că ar fi fost el autorul, sau mai degrabă ocolise răspunsul, glumind că toţi căzuseră sub influenţa mitologiei greceşti.

Atât timp cât gravitaţia constantă de la bord o îngăduise, în timp ce nava îşi redusese viteza, Mark îl vizitase frecvent pe Lauger şi-i ascultase disputele cu astrofizicienii Gold şi Nakamura. în mare parte, acestea

se învârteau în jurul misterului civilizaţiilor „de deasupra ferestrei", adică cele care părăsiseră direcţia principală a diagramei Hortega-Neyssel. întrucât nu se ştia nimic despre soarta lor, imaginaţia era pusă serios la încercare. Opiniile majorităţii celor fascinaţi de mister puteau fi împărţite în două şcoli, în funcţie de motivul tăcerii civilizaţiilor - dacă era de natură sociologică sau cosmologică. Deşi fizician, Gold era adeptul teoriei sociologice extreme numite „socioliză".

Potrivit sociolizei, primul lucru pe care-1 face o societate când intră în era accelerării tehnologice este să prejudicieze mediul natural. Ulterior, ea poate dori să salveze mediul respectiv, dar măsurile de conservare se vor dovedi insuficiente şi biosfera va fi înlocuită - din necesitate, inevitabil - de artefacte. în felul acela va apărea un mediu complet transformat, chiar dacă nu artificial în sensul omenesc al termenului. Pentru oameni, „artificial" este ceea ce au produs ei înşişi; „natural" este ceea ce a rămas neatins sau a fost doar exploatat, aşa cum este apa ce învârteşte o turbină sau solul arabil care este supus procedurilor agricole. „Deasupra ferestrei", deosebirea aceasta încetează să mai existe. Dacă totul devine „artificial", atunci nimic nu mai este „artificial". Producţia, inteligenţa, ştiinţa sunt „transplantate" în mediul înconjurător; mijloacele electronice - sau omoloagele şi întrupările lor necunoscute - iau locul

instituţiilor, corpurilor legislative, guvernelor, şcolilor, spitalelor; identitatea etnică a colectivităţilor naţionale dispare, la fel ca graniţele, poliţia, tribunalele şi închisorile. Poate să apară o „a doua epocă a pietrei": analfabetism universal şi trândăvie. Munca nu va fi o cerinţă pentru asigurarea existenţei. Fireşte, oricine doreşte să muncească o poate face, pentru că oricine poate să facă absolut orice vrea. Iar asta nu înseamnă stagnare: mediul este un îngrijitor supus şi, în măsura în care e capabil, se poate transforma în conformitate cu dorinţe şi cerinţe.

Dar se poate el transforma astfel încât să aibă loc „progresul"? La întrebarea asta nu se poate răspunde, fiindcă oamenii înşişi atribuie conceptului de „progres" înţelesuri diferite, în funcţie de momentul istoric. Poţi numi oare „progres ştiinţific" o situaţie în care

activităţi intelectuale, creative, cognitive şi constructive sunt atât de specializate, încât practicanţii tuturor profesiunilor sapă tot mai adânc într-un ogor tot mai redus ca suprafaţă? Şi de ce un om trebuie să poată număra, când maşinile o pot face mai bine şi mai repede? De ce să mai cultivi ogoare, să macini grâul ca să obţii făină şi să coci pâini, când sistemele de fotosinte- ză produc o dietă mult mai variată şi mai sănătoasă decât pot asigura fermierii, brutarii, bucătarii şi cofetarii? Dar atunci, de ce o societate aflată într-o asemenea socioliză nu-şi emite în toate direcţiile în spaţiul cosmic reţeta pentru o viaţă perfectă? Şi de fapt de ce s-o facă, când ea nu mai există ca o comunitate formată de foamea nesatisfăcută a stomacurilor şi a creierelor?

Rezultatul nu ar fi o societate, ci o masă enormă de indivizi printre care ar fi într-adevăr greu să găseşti unul care să considere că misiunea vieţii lui este de a emite în cosmos semnale despre meritele bunăstării sale. Mediul artificial ar fi bineînţeles proiectat astfel încât să nu poată dobândi niciodată atributele unei „personalităţi" planetare. Un asemenea mediu artificial ar fi un *nimeni,* deloc

diferit de o luncă, o pădure sau o stepă - cu deosebirea că ar creşte şi ar prospera nu de la sine, nu pentru sine, ci pentru cineva. Pentru fiinţe. Şi oare ele n-ar deveni stupide din această cauză, preschimbându-se în mâncăi imbecili, care-şi trec timpul jucându-se cu jucăriile asigurate de gardianul lor planetar? Nu neapărat. Depinde de punctul de vedere. Ceea ce pentru cineva înseamnă amăgire sau lenevie, pentru altcineva poate să fie pasiunea vieţii. Nu există standarde pentru măsurare şi evaluare, mai ales în cazul altor fiinţe de pe alte planete, din altă perioadă a unei istorii diferite de a noastre.

însă Nakamura şi Lauger erau de partea ipotezei cosmologice. Cine cunoaşte cosmosul va pieri în cosmos. Desigur, asta nu înseamnă pierderea vieţii, ci aforismul are un înţeles complet diferit. Astronomia, astrofizica, zborul spaţial - toate acestea sunt doar începuturi mici, modeste. Noi înşine am întreprins pasul următor, învăţând ABC-ul ingineriei siderale. De asemenea, nu este vorba despre o expansiune, despre

aşa-numita „undă de şoc a raţiunii", care, după ce şi-a copleşit planeta, ocupă planetele vecine şi apoi se răspândeşte prin galaxie într-o emigrare stelară, în ce scop ar face-o? Ca să crească densitatea populaţiei din spaţiu? Nu este o chestiune de *crescite et multiplicamini,* ci se referă la lucruri pe care nu putem să le înţelegem, cu atât mai puţin să le caracterizăm. Poate un cimpanzeu să înţeleagă activităţile unui cosmolog?

Oare *Universum* nu-i nimic altceva decât un tort foarte mare, iar o civilizaţie este un copil care încearcă să mănânce tortul cât mai repede? Ideea unei invazii extraterestre este proiecţia trăsăturilor agresive ale prădătorilor, a omului-mai- muţă abia civilizat. Dacă el însuşi este dispus să facă altora ceea ce nu i-ar plăcea să-i fie făcut lui, atunci îşi imaginează şi Civilizaţia Avansată potrivit aceluiaşi principiu. Flotile de cuirasate galactice ar trebui să se năpustească asupra unor planete mici şi inocente, pentru a le jefui de dolarii,

diamantele, ciocolata şi, bineînţeles, de femeile frumoase de acolo... de care extratereştrii ar avea tot atâta nevoie cât am avea noi nevoie de femelele crocodililor.

Şi atunci cu ce se ocupă cei de „deasupra ferestrei"? Cu activităţi ce depăşesc înţelegerea noastră. în acelaşi timp însă, noi n-am putea accepta că ei sunt mai presus de înţelegerea noastră. Iată - acum oamenii erau pe punctul de a face o gaură în Hades, în ceapa temporală, pentru a se ascunde în ea. Dar nu era un joc de-a v-aţi ascunselea, ci omenirea dorea să intre în legătură cu o civilizaţie înainte ca aceasta să zboare pe fereastră. Probabilitatea unor expediţii viitoare cu acelaşi obiectiv era infimă. Poate că descendenţii noştri aveau chiar să ne cinstească amintirea, tot aşa cum noi cinsteam amintirea argonauţilor ce plecaseră în căutarea Lânii de Aur. Khargner, care trecea şi el des pe la Lauger, descria această interpretare a civilizaţiilor aflate dincolo de intervalul de contact ca fiind „înţelegere prin neînţelegere". In ultima vreme însă, nu-şi mai îngăduise să participe la discuţiile acelea, deoarece proximitatea ţintei solicita prezenţa lui aproape constantă în centrul de comandă.

înainte de a merge la culcare, Mark Tempe - care ştia că avea alt nume, dar care nu avea voie să-şi dezvăluie ştiinţa aceea din respect pentru medici - examină lista echipajului lui *Hermes.* Dintre cei zece, îi cunoştea bine doar pe Gerbert şi - din întâlnirile de la Lauger - pe micuţul Nakamura cu ochi negri. Nu ştia aproape nimic despre căpitanul-coman- dant al acestei nave, decât că se numea Steergard şi că era primul secund al lui Bar Horab. Specialitatea lui era teoria sociodinamică a jocurilor. (Fiecare participant la misiunea de recunoaştere trebuia să fie specialist într-un domeniu care să coincidă cu al altui membru de echipaj, astfel ca funcţionarea echipei să nu fie afectată de accidente sau boli.) Gravisticianul sideral Polassar răspundea de propulsia lui *Hermes.* Mark îl ştia doar ca fiind un excelent înotător

şi săritor de la trambulină în piscina din *Euridice,* unde îi admirase corpul musculos executând şuruburi triple de la platformă. Asta nu-i oferea desigur oportunitatea de a se familiariza cu tehnologiile siderale, aşa că Mark încercă să abordeze subiectul pe cont propriu... dar zadarnic: simpla introducere în domeniu necesita familiaritatea cu o ramură sofisticată a teoriei relativităţii.

Primul pilot era Harrach, un bărbat masiv, greoi şi irascibil, specialist, de asemenea, în teoria informaţiei, care, împreună cu astromaticianul Halban, urma să aibă grijă de computerul lui *Hermes.* Sau - aşa cum se exprimase odată computerul respectiv - cei doi urmau să fie în grija *sa.*

Era un computer de generaţie „finală", pentru că niciun alt computer nu putea să aibă o putere de calcul superioară. Limitele acestea erau impuse de proprietăţi ale materiei precum constanta lui Planck şi viteza luminii. O capacitate superioară de calcul putea fi atinsă doar de aşa-zisele computere imaginare, concepute de teoreticienii care se ocupau de matematică pură şi care erau independente de lumea reală. Dilema proiectanţilor era cauzată de necesitatea satisfacerii condiţiilor mutual exclusive de a introduce cât mai mulţi neuroni în volumul cel mai mic. Timpul de călătorie al semnalelor nu putea depăşi timpul de reacţie al componentelor computerului; în caz contrar,

timpul necesar semnalelor ar fi limitat viteza de calcul. Releele cele mai recente răspundeau într-o sutime de miliardime de secundă şi aveau mărimea unui atom, astfel încât diametrul computerului era de trei centimetri. Orice computer mai mare ar fi fost mai lent. Era adevărat, computerul din *Hermes* ocupa jumătate din incinta de comandă, dar asta din cauza echipamentelor sale periferice: decodoare, asambloare, aşa-numiţii mediatori lingvistici care generau ipoteze şi de aceea nu funcţionau în timp real. Pe de altă parte, deciziile în situaţii critice, *in extremis,* erau luate de un nucleu fulgerător de rapid, nu mai mare decât un ou

de porumbel, care fusese numit DEUS: Dispozitiv echipolent universal standard. Nu toti credeau ca acronimul era »
accidental. *Hermes* era echipat cu doi DEUS, iar *Euridice* avea optsprezece.

Pe lângă Steergard, Nakamura, Gerbert, Polassar şi Harrach, care fuseseră aleşi pentru misiunea de recunoaştere înainte de plecarea de la Titan, Arago urma să participe ca medic de rezervă - un rezultat neaşteptat al votului secret. Lor li se adăugau Tempe, ca pilot secund, logicianul Rotmont şi doi bărbaţi pe care prezidiul SETI de pe Pământ îi alesese dintr-un grup de doisprezece exobiologi şi alţi specialişti: Kirsting şi el-Salaam. în ultimele săptămâni de zbor, cei zece se mutaseră în a cincea secţiune din *Euridice,* care conţinea o copie exactă a interiorului lui *Hermes,* pentru a se familiariza atât între ei, cât şi cu sarcinile ce-i aşteptau, în fiecare zi simulau variante ale apropierii de Quinta şi tactici de stabilire a contactului cu locuitorii planetei. Un alt reprezentant SETI, Thethes, care rula simulările acestea, se îngrijea ca membrii viitorului echipaj *Hermes* să se cunoască reciproc cât mai bine, confruntându-i cu urgenţele cele mai ingenioase, în care accidente coincideau cu alte accidente sau cu o avalanşă de semnale incomprehensibile ce imitau vocea Quintei. Nimeni nu ştia cum sau de ce se întâmplase aşa, dar în perioada aceasta oamenii începură să nu-i mai spună „părinte" delegatului apostolic, ci dr. Arago. Mark avea impresia că dominicanul însuşi prefera apelativul acela. Apoi simulările fură întrerupte înainte ca programul să fi fost dus până la capăt, deoarece Bar Horab convocă

grupul de recunoaştere pentru a-1 informa despre cele mai recente observaţii provenite din sistemul Zeta.

Dintre cele opt planete ale stelei aceleia liniştite de clasa K, cele patru interioare - mici, cu mase de ordinul lui Mercur sau Marte - dovedeau activitate vulcanică considerabilă şi aveau atmosfere neglijabile. La distanţă mai mare, Zeta era ocolită de trei gigante gazoase similare lui

Jupiter, cu inele şi atmosfere de hidrogen în fază metalică, bântuite de furtuni violente. Septima, cu masa de două ori mai mare decât Jupiter, radia în spaţiu mai multă energie decât primea de la soarele ei; încă puţină ar mai fi fost necesară ca să se aprindă într-o stea.

Doar Quinta, cu o perioadă de revoluţie de un an şi jumătate terestru în jurul lui Zeta, strălucea albastru ca Pământul. Breşele prin norii albi dezvăluiseră contururi de oceane şi de continente. Observarea de la aproape cinci ani-lumină depărtare prezenta dificultăţi considerabile. Rezoluţia instrumentelor optice din *Euridice* nu era adecvată sarcinii şi nici imaginile trimise de la fotocamerele de pe orbită nu erau destul de clar definite.

Din locul unde se afla *Euridice,* Quinta se găsea în al doilea pătrar; jumătate din disc era iluminat şi deasupra sa tocmai fuseseră descoperite linii spectrale de apă şi de hidroxili în concentraţii mari. Asta putea să însemne că planeta avea direct deasupra ecuatorului o centură de vapori de apă foarte comprimaţi. Centura aceea se afla însă deasupra atmosferei şi se sugerase că putea fi un inel de gheaţă a cărui muchie interioară atingea stratul superior al atmosferei şi astfel se putea dezintegra în curând. Astrofizicienii aproximaseră că avea o masă între trei şi patru trilioane de tone. Dacă apa respectivă provenea din ocean, atunci oceanul ar fi pierdut în jur de 20 000 de kilometri cubi, adică cel mult un procent din volumul său. întrucât era imposibil de găsit o cauză naturală pentru acest fenomen, era foarte probabil vorba despre inginerie planetară întreprinsă în scopul coborârii nivelului mărilor, eliberării platourilor continentale şi creării de suprafeţe suplimentare de uscat pentru locuire. Pe de altă parte, operaţiunea părea incompetent executată:

fracţiunea îngheţată din ocean fusese suită pe o orbită insuficient de înaltă şi de aceea avea să cadă de acolo după numai câteva sute de ani. Ţinând seama de scara proiectului, părea ciudat, aproape de neînţeles.

In plus, pe Quinta puteau fi observate fenomene încă şi mai stranii, care se derulau rapid. Zgomotele electromagnetice, provenind inegal din multe locuri de pe planetă, se intensificau considerabil, ca şi cum sute de transmiţătoare Maxwell ar fi început să opereze acolo simultan. în acelaşi timp, nivelul radiaţiilor infraroşii crescuse, cu mici focare centrale. Acestea puteau fi oglinzi mari care focalizau lumina solară pentru centrale energetice, dar în scurt timp se observă că componenta termică a emisiilor acelora nu era mare. Spectrele focarelor nu erau nici duplicate ale spectrului lui Zeta (aşa cum s-ar fi întâmplat în cazul unor reflexii), nici nu semănau cu spectrul unor explozii atomice. între timp, zgomotul electromagnetic continuă să crească - pe unde scurte şi medii, în multe benzi. Emisiile pe lungimi de undă de ordinul metrilor păreau modulate, ceea ce produse o surescitare considerabilă, mai ales când cineva răspândi zvonul că radiaţia era direcţionată ca radarul - sau, cu alte cuvinte, că planeta o observase deja pe *Euridice.* Astrofizicienii ignorară zvonul acela: niciun fel de radar n-ar fi putut detecta nava lângă colapsar. în tot cazul, la ora zero, starea de spirit era jubilantă. în mod indiscutabil, Quinta era locuită de o civilizaţie atât de avansată tehnologic, încât putea duce în cosmos nu numai vehicule spaţiale mici, ci şi oceane întregi.

Pregătirile pentru lansarea navei de cercetare aveau loc pe altă orbită, la afeliul relativ calm al lui Hades. Piuiturile indicatoarelor piezoelectrice, care arătau schimbările permanente ale tensiunilor din grinzile şi nervurile fuze- lajului, dispărură. Pe ecranele centrului de comandă a lansării - anterior oarbe - apăru, văzut de sub un unghi, un braţ spiral, strălucitor, al galaxiei; printre volburile alburii, nemişcate, de stele şi norii întunecaţi de praf cosmic o puteai distinge, cu bunăvoinţă şi puţină imaginaţie, pe Zeta Harpia. Planetele stelei nu erau vizibile optic. Tehnicienii o pregătiră pe *Hermes* pentru desprindere.

în calele de la pupa, macarale se rotiră; flanşele conductelor prin care *Euridice* umplea rezervoarele de combustibil hipergolic ale navei de cercetare vibrară sub presiunea interioară. Personalul verifică sistemele - propulsia, navigaţia, controlul aerului, dinatroanele - o dată prin intermediul lui DEUS şi o dată fără computer, utilizând linii paralele. Una câte una, unităţile anunţară că programele lor erau gata; antenele radio se extinseră şi se mişcară precum coarnele unui melc gigantic; basurile profunde ale turbinelor ce pompau oxigen în tunelurile de sub punţile lui *Hermes* le făcură pe acestea să vibreze uşor. In cursul animaţiei ca de furnicar, masa de un miliard de tone a lui *Euridice* îşi roti lent pupa în direcţia lui Zeta Harpia ca un tun gata să tragă.

Echipajul lui *Hermes* se despărţi de comandant şi de prietenii lor cei mai buni. La bordul navei-mamă erau prea mulţi oameni ca să dea mâna cu fiecare dintre ei. Apoi Bar Horab şi toţi cei ce nu erau de cart însoţiră echipajul navei de cercetare şi rămaseră în pasajul cilindric dintre secţiuni în timp ce, după închiderea trapei mari a calei, fură închise, de asemenea, trapele personale mici, şi, ca pe un tobogan de lansare, *Hermes* începu să înainteze treptat, albă ca zăpada, împinsă de pistoane hidraulice centimetru cu centimetru, deoarece masa de 180 000 de tone, deşi nu avea greutate în imponderabilitate, îşi păstra în totalitate momentul de inerţie.

Tehnicienii din *Euridice,* împreună cu biologii Terna şi Hrus, trecuseră deja echipajul lui *Hermes* în animare suspendată pentru mulţi ani, dar nu era nici îngheţare, nici hibernare, ci se folosea embrionizarea. Oamenii erau aduşi la viaţa dinaintea naşterii - o existenţă de embrioni, sau cel puţin foarte similară cu aceea: fără respiraţie şi imersaţi în fluid.

Până şi primii paşi mici fă cu ţi în spaţiul cosmic arătaseră cât de ataşaţi erau oamenii de Pământ, cât de puţin erau adaptaţi forţelor enorme necesare străbaterii rapide

a unor distanţe uriaşe. Acceleraţiile violente striveau corpurile, mai ales plămânii, care erau plini cu aer;

forţele turteau cuştile toracice şi opreau circulaţia sângelui. Deoarece legile naturii nu puteau fi ocolite, astronauţii trebuiau modificaţi ca să se adapteze la ele. Exact asta făcea embrionizarea.

în primul rând, sângele era înlocuit cu un fluid purtător de oxigen, care deţinea, de asemenea, şi alte proprietăţi ale sângelui, de la coagulabilitate, la funcţiile imunologi- ce. Fluidul acela alb-lăptos era onaxul. După ce temperatura corpului era coborâtă la temperatura animalelor aflate în hibernare, vasele de sânge închise prin care fetusul schimbase cândva sânge cu placenta în uterul matern erau redeschise chirurgical. Cu toate că inima continua să funcţioneze, respiraţia înceta în plămâni, care colapsau şi erau umpluţi cu onax. După ce nu mai rămăsese aer nici în cutia toracică şi nici în intestine, persoana lipsită de cunoştinţă era imersată într-un fluid la fel de incompresibil ca apa. în continuare, astronautul era închis într-un embri- onator, un container de forma unei torpile lungi de doi metri, care menţinea corpul deasupra punctului de îngheţ şi-l alimenta cu substanţe nutritive şi oxigen. Onaxul era pompat în organism prin vase artificiale, prin intermediul cordonului ombilical.

Un om astfel pregătit putea suporta fără probleme presiuni uriaşe, aidoma peştilor batipelagici, care nu sunt striviţi la adâncimi de kilometri sub suprafaţa oceanului, deoarece presiunea din exteriorul corpurilor lor este egală cu cea din interiorul ţesuturilor. De aceea fluidul din embrionator era menţinut la presiunea de o sută de atmosfere pe centimetru pătrat. La bordul navei, toate containerele respective erau ţinute de cleşti, ca nişte pendule. Astronauţii stăteau în coconii lor blindaţi aidoma unor pupe gigantice, astfel încât forţele de accelerare şi decelerate îi apăsau pe piept. Corpurile lor, care conţineau acum peste 85% apă şi onax,

dar deloc aer, erau la fel de rezistente la compresiune ca apa. De aceea nava putea să menţină o acceleraţie constantă de 20 *g,* la care un corp cântărea două tone, iar mişcarea pieptului în vederea respiraţiei ar fi fost imposibilă chiar şi pentru sportivii cei mai antrenaţi. Embrionizaţii nu respirau însă, iar limita rezilienţei lor

pentru zborul stelar era dată exclusiv de structura moleculară delicată a celulelor.

Când cele zece inimi, aflate în compresie embrionară completă, bătură doar de câteva ori pe minut, DEUS preluă responsabilitatea echipajului şi cei din *Euridice* reveniră în nava lor. După aceea operatorii deconectară computerele navei-mamă de *Hermes.* Cu excepţia cablurilor de ancorare simple, prin care nu se transmitea nici energie, nici date, nimic nu mai unea cele două nave.

Euridice împinse nava de cercetare prin pupa ei larg deschisă, care era înconjurată ca o ghirlandă de plăcile gigantice ale oglinzii fotonice. Gheare de oţel se extinseră şi rupseră acum ca pe nişte fire de păianjen cablurile inutile, apoi propulsară *Hermes* în spaţiu. în clipa următoare, motoarele sale laterale străluciră de flame ionice palide, totuşi impulsul era deocamdată prea slab pentru a mişca nava; o masă aşa enormă nu putea să capete brusc viteză. *Euridice* îşi retrase catapultoarele şi închise trapa de la pupa şi toţi cei care urmăriseră lansarea din puntea de comandă răsuflară uşuraţi: într-o fracţiune de secundă, DEUS preluă controlul operării şi boosterele hipergolice ale lui *Hermes,* mute până atunci, înviată. Pentru crearea impulsului, bateriile respective se declanşau înseriate. în acelaşi timp, motoarele ionice acţionară la maximum. Flăcările lor albastre, transparente, se amestecau cu strălucirea orbitoare a boosterelor; învăluit în căldură tremurătoare, fuzelajul înainta lin, egal, în noaptea eternă. Pe puntea de comandă, reflexiile ecranelor confereau o paloare de moarte feţelor celor de lângă comandant.

Trimiţând spre ei o coadă tot mai lungă de flăcări constante, *Hermes* se îndepărta cu viteză din ce în ce mai mare. Când telemetria indică distanţa necesară şi când la periferia câmpului vizual un cilindru gol se rostogoli în imponderabilitate (le conectase până în ultima clipă pe *Hermes* şi pe *Euridice,* iar acum, propulsat de rafalele motoarelor, dispăru în beznă), oglinda navei de un miliard de tone reveni la locul ei. Prin deschiderea centrală apăru lent conul bont al unui

emiţător, care licări o dată, de două ori, de trei ori, până când o coloană de lumină străpunse spaţiul şi o lovi pe *Hermes.* în ambele punţi de comandă ale lui *Euridice* se auziră ovaţii şi - trebuie mărturisit - exclamaţii de surprindere, de asemenea, pentru că totul mersese atât de bine, în scurt timp, *Hermes* dispăru de pe monitoarele vizuale, care arătau doar cercuri strălucitoare, tot mai mici, de parcă un gigant invizibil aprinsese o ţigară printre stele şi acum sufla inele de fum alb. în cele din urmă, cercurile acelea fuzionară într-un punct tremurător, care era oglinda navei de cercetare ce reflecta laserul propulsor din *Euridice.*

Bar Horab se întoarse în cabina sa înainte ca scena să ia sfârşit. îl aşteptau şaptezeci şi nouă de ore grele - de manipulări siderale cu gracerul lui *Orfeu,* pentru a crea un port temporal în rezonanţă gravitaţională, în care trebuiau să ancoreze - sau, mai degrabă, să se cufunde, întrucât asta însemna izolarea completă de lumea exterioară.

Ordinul de declanşare, trimis lui *Orfeu,* avu nevoie de două zile să ajungă până la tun, iar în intervalul acela pe Quinta se petrecută câteva evenimente stranii. Până în momentul în care instrumentele lor aveau să fie complet oarbe, astrofizicienii recepţionau toate emisiile galactice din regiunea constelaţiei Harpia. Spectrul stelelor Alfa, Delta şi Zeta nu se schimbă deloc, ceea ce era un test important al calităţii recepţiei de la Quinta. Radiaţiile ce ajungeau la *Euridice* de la planetă erau filtrate, după care expunerile erau comparate, suprapuse şi definite de

amplificatoare computerizate înseriate. La mărire vizuală maximă, sistemul Zeta era un punct de mărimea gămăliei unui băţ de chibrit ţinut la capătul braţului întins.

Bineînţeles, atenţia planetologilor era concentrată asupra Quintei. Spectrogramele şi hologramele ei creau nu atât o imagine a planetei în sine, cât mai degrabă a ceea ce credeau computerele despre ea. întrucât sursa de informaţii erau fotoni divergenţi, împrăştiaţi neregulat pe tot spectrul de radiaţii, în observatorul din *Euridice* - la fel cum se întâmplase în observatoarele de pe Pământ cu mult timp în urmă, pe

vremea primelor telescoape - nu exista un acord unanim cu privire la întrebarea esenţială: Ce se vede în realitate şi ce pare doar că se vede?

Aidoma oricărui sistem care procesează date, mintea umană nu poate trasa o linie fermă între certitudine şi conjectură. Observaţiile erau îngreunate de Zeta, soarele Quintei, de coada gazoasă a Septimei, planeta sa cea mai mare, şi de emisiile puternice ale radiaţiei cosmice de fond. Deocamdată se descoperise că în multe aspecte fizice Quinta semăna într-adevăr cu Pământul. Atmosfera conţinea 29% oxigen, existau multi vapori de apă şi aproximativ 60% azot. Calotele polare albe, cu albedo mare, puteau fi văzute chiar din vecinătatea soarelui terestru. Era clar că inelul de gheaţă fusese creat în timpul zborului lui *Euridice,* sau cel puţin ajunsese la proporţiile care-1 făceau acum vizibil. Văzută relativ de aproape la scară cosmică, natura artificială a intensităţii emisiilor radio ale Quintei era indiscutabilă, deoarece nu puteau fi create de descărcările electrice cauzate de furtunile din atmosferă. Ca intensitate radio în domeniul undelor scurte, Quinta egala emisiile corespondente ale soarelui său. Acelaşi lucru se întâmplase cu Pământul, după răspândirea globală a televiziunii.

Rezultatele observaţiilor făcute cu scurt timp înainte de afundarea în portul gravitaţional au fost şocante. Bar Horab i-a convocat imediat pe specialişti, deşi ştia că

concluziile lor nu mai puteau fi transmise direct echipajului lui *Hermes* si ca unicul lor curs de acţiune era să dia- » »
gnosticheze cât mai rapid ce se întâmpla pe planetă şi să trimită apoi un mesaj după nava de cercetare. Codificat în cuante de energie înaltă, mesajul avea s-o ajungă din urmă pe *Hermes* şi echipajul ei aflat în embrionizare. DEUS avea să-l preia şi să-l transmită oamenilor după reanimarea lor la marginea sistemului Zeta. Mesajul acela urma să fie codificat astfel încât să nu poată fi citit decât de DEUS. Se recomanda prudenţa, întrucât modificările de pe Quinta erau alarmante.

Fuseseră înregistrate câteva serii de flash-uri scurte deasupra termosferei şi ionosferei planetei, dar şi între planetă şi satelitul ei, aflat la două sute de mii de

kilometri de Quinta. Flash-urile duraseră între treizeci şi patruzeci de nanose- cunde. Spectrul corespundea cu emisia solară, cu radiaţiile limitate în infraroşu şi ultraviolet. După fiecare serie de flash-uri, care dura câteva ore, în zona intertropicală a planetei apăreau benzi întunecate de o parte şi de cealaltă a inelului de gheaţă. în acelaşi timp, creştea emisia undelor cu lungimea de ordinul metrilor, depăşind vârful observat până atunci, în timp ce emisiile din emisfera sudică se diminuau.

Imediat după începerea consultărilor, bolometrul care era orientat spre centrul feţei planetei consemnă o scădere masivă a temperaturii, de 180 de grade Kelvin, urmată de o revenire lentă la starea de echilibru. Zona rece avea o suprafaţă cât Australia. Iniţial, plafonul noros dispăru de deasupra zonei respective, înconjurând-o cu un zid de nori foarte strălucitori; înainte ca plafonul să se închidă la loc, bolometrul localiză „sursa rece" - un singur punct aflat exact în centrul zonei. Prin urmare, răcirea bruscă se extinsese de la o sursă de natură necunoscută într-un front circular.

Pe satelitul mare al Quintei apăru - pe faţa întunecată, care nu era orientată spre soare - un punct luminos

pâlpâitor, ce se deplasa independent de mişcarea suprafeţei satelitului. Ca şi cum, imediat deasupra crustei, călătorea o flacără echivalentă cu un arc de o zecime de mii- me de secundă, care era alcătuită din plasmă atomică la temperatura de un milion de grade Kelvin.

Când şedinţa specialiştilor începu, pata rece dispăru sub nori, apoi plafonul noros ocultă suprafaţa Quintei într-un grad neobservat până atunci: 92%.

Desigur, opiniile participanţilor la şedinţă fură împărţite. Prima ipoteză - cea a unor explozii nucleare, fie ca teste, fie în conflicte armate - putea fi respinsă fără multe discuţii: din punct de vedere spectral, flash-urile nu aveau nimic în comun nici cu explozii actinice, nici cu reacţii termonucleare. Scânteierea plasmatică de pe satelit reprezenta totuşi o excepţie: spectrul ei termonuclear era continuu. Fu propusă ipoteza unui reactor hidrogen-heliu deschis şi ţinut într-un câmp magnetic. Scopul unui asemenea reactor rămânea un

mister pentru experţii în nucleonică.

Flash-urile din spaţiu din imediata vecinătate a planetei puteau proveni de la lasere special reglate ce loveau obiecte metalice - posibil meteori din nichel şi magnetită - sau de la coliziunile unor corpuri cu conţinut ridicat în fier, nichel şi titan, dacă s-ar fi izbit frontal la viteze de optzeci - o sută de kilometri pe secundă. Pe de altă parte, nu putea fi ignorată nici ipoteza unor oglinzi convertizoare (care să absoarbă o parte din razele solare) care să fi explodat accidental.

Şedinţa deveni o dezbatere încinsă între specialiştii ce se contraziceau. Se vorbi despre controlul climei cu ajutorul unor fotoconvertizoare uriaşe echipate cu celule foto- electrice... numai că acestea nu explicau pata rece de la ecuator. Cu adevărat surprinzătoare însă fură rezultatele analizei Fourier efectuate asupra întregului spectru radio al Quintei. Nu mai exista absolut nicio urmă de modulare, dar în acelaşi timp crescuse puterea transmiţătoarelor. O hartă de radiolocaţie a planetei arăta sute de transmiţătoare

de zgomot de fond, care se contopeau în pete neregulate. Quinta emitea zgomotul acesta pe toate lungimile de undă, iar asta însemna fie transmiterea de semnale trecute prin scramblere, fie un soi de comunicaţii codificate ascunse în aparenţa de haos... sau poate că era într-adevăr haos, creat în mod deliberat.

Bar Horab ceru un răspuns imediat privitor la mesajul ce trebuia expediat spre *Hermes* în următoarele ore, întrucât după aceea aveau să înceteze orice contacte cu nava de cercetare. Mai exact: La ce trebuiau să se aştepte membrii echipajului şi cum ar fi trebuit să procedeze după ce ajungeau în sistemul Zeta?

Programul de recunoaştere şi explorare fusese stabilit cu mult timp în urmă şi, fără îndoială, nu putuse ţine seama de fenomenele tocmai observate. Nimeni nu se grăbi să răspundă. In cele din urmă, cu reticentă necamuflată, astromatici- anul Tuyma, ca purtător de cuvânt al grupului consultativ SETI, declară că nu puteau transmite niciun sfat util pentru *Hermes* - aveau

să expedieze doar o descriere a evenimentelor observate, să adauge ipoteze explicative şi să se bazeze pe judecata independentă a celor din nava de cercetare.

Bar Horab ceru să audă ipotezele respective, indiferent dacă se contraziceau reciproc.

— Orice ar însemna semnalele de pe Quinta, zise Tuyma, ele nu sunt direcţionate spre noi. Toţi am căzut de acord în privinţa asta. Unii sunt de părere că Quinta ne-a observat prezenţa şi se pregăteşte, în felul său, s-o primească pe *Hermes.* Presupunerea aceasta nu se bazează pe date raţionale, ci este pur şi simplu - în opinia mea - expresia unei îngrijorări sau, ca s-o spun mai direct, a unei frici. O frică foarte veche şi primordială, care, cândva, a dat naştere la coşmaruri de invazii cosmice. Eu consider un nonsens o astfel de explicare a fenomenelor.

Bar Horab solicită informaţii specifice. Cei din nava de recunoaştere puteau decide singuri dacă să le fie sau nu frică. Pe el îl interesa mecanismul noilor fenomene.

— Astrofizicienii noştri au ipoteze explicite şi le pot prezenta, replică Tuyma nestingherit de sarcasmul din cuvintele comandantului, întrucât nu-1 vizase pe el.

— Să-i aud, rosti Bar Horab.

Tuyma indică spre Nisten şi La Pire, iar primul dintre ei zise:

— Variaţiile de temperatură şi albedo pot să fi fost cauzate de pătrunderea unui roi de meteoriţi în sistemul Quintei, care intră în coliziuni cu sateliţi artificiali. Aşa ceva ar fi putut produce flash-urile.

— Cum explicaţi similitudinea dintre flash-urile de pe suprafaţă şi spectrul lui Zeta?

— Unii dintre sateliţii Quintei pot fi bucăţi de gheaţă rupte de la periferia inelului. Ele ar reflecta lumina soarelui în direcţia noastră numai sub anumite unghiuri de incidenţă şi de reflexie - aleatoriu. Ar fi vorba despre corpuri solide neregulate cu momente orbitale diferite.

— Şi pata rece? întrebă comandantul. Există un motiv acceptabil pentru apariţia ei?

— Fenomenul este deocamdată neclar... chiar am

putea specula un mecanism natural...

— Ca ipoteză ad-hoc, spuse Tuyma.

— Am discutat cu chimiştii, interveni Lauger, şi ei cred că acolo ar fi putut fi avut loc o reacţie endotermă. Recunosc că nu sunt încântat de o asemenea *curiosum,* însă există componente ce absorb căldură când intră în reacţii reciproce. Circumstanţele însoţitoare indică totuşi o ipoteză mai extremă.

— Care anume? întrebă Bar Horab.

— O cauză nenaturală, deşi nu neapărat deliberată. De exemplu, un accident într-un sistem de răcire gigantic, într-un echipament criogenie. Ca un incendiu într-un complex

industrial, dar cu semn negativ, ca să zic aşa. Mie însă nu mi se pare foarte probabil. Nu deţin niciun fel de date pe care să bazez o asemenea ipoteză - niciunul dintre noi nu le deţine. Cu toate acestea, proximitatea temporală a schimbărilor sugerează că sunt cumva asociate între ele.

— Valoarea acestei ipoteze are, de asemenea, semn negativ, comentă un fizician.

— Nu cred asta. Reducerea mai multor necunoscute la un numitor comun nu este o pierdere, ci un câştig de informaţii, răspunse Lauger zâmbind.

— Continuă, te rog, îi ceru comandantul.

— O să spun atât cât pot. Un prunc ce surâde o face în conformitate cu premise pe care le-a adus cu el în lume. Statistic vorbind, premisele acestea sunt nenumărate: că petele rozalii pe care le vede cu ochişorii sunt feţe omeneşti, că oamenii reacţionează de obicei pozitiv la zâmbetul unui copil şi aşa mai departe.

— Si ce vrei să zici?

— Că totul se bazează întotdeauna pe anumite ipoteze, care de obicei sunt acceptate tacit. Discuţia noastră se referă la evenimente ce par în mod foarte improbabil o serie de întâmplări independente - flash-urile, emisiile care au devenit haotice, schimbările de albedo ale Quintei, plasma de pe satelit. Ce anume le-a cauzat? Activitatea unei civilizaţii. Asta clarifică ceva? Dimpotrivă, nedumereşte, pentru că am pornit de la ipoteza tacită că vom putea înţelege acţiunile quintanilor. Din câte îmi amintesc, Marte era cândva

considerată o planetă bătrână, iar Venus - tânără: în mod automat, străbunicii astronomilor noştri au presupus că Pământul era la fel ca Marte şi ca Venus, dar mai tânăr decât prima şi mai bătrân decât a doua. De aici au rezultat canalele marţiene, junglele sălbatice venusiene şi aşa mai departe, până ce totul fost trecut în categoria basmelor. Eu cred că nimic ce este raţional nu se poate comporta prosteşte. Pe Quinta poate să existe o minte - sau

mai multe minţi - care ne este inaccesibilă din cauza unei diferenţe de scopuri...

— Război? se auzi un glas din spatele sălii.

Lauger continuă:

— Războiul nu este un termen ce implică, în mod absolut, un set de conflicte cu rezultate distructive. Comandan- te, nu spera că vei fi iluminat. întrucât nu cunoaştem nici parametrii iniţiali, nici pe cei la limită, nimic nu va transforma necunoscutul în cunoscut. Tot ce le putem spune celor din *Hermes* este să acţioneze cu prudenţă. Preferi sfaturi mai specifice? Pot să ofer numai două posibilităţi: fie că acţiunile acelor inteligenţe sunt neinteligente, fie că sunt de neînţeles, deoarece nu se încadrează în categoriile gândirii noastre. Dar asta este doar opinia mea, nimic mai mult.

Quinta

înainte ca *Euridice* să se afunde, radarele o mai urmăriră pe *Hermes* pentru ultima oară şi văzură că descria o hiperbolă uriaşă pe cer, ridicându-se întruna deasupra braţului spiralei galactice, pentru ca să poată zbura în vid cu o viteză cât mai apropiată de cea a luminii. Apoi ecourile radio începură să sosească la intervale tot mai mari, un semn că *Hermes* era supusă efectelor relativităţii şi că timpul măsurat la bordul navei de cercetare diverge de timpul măsurat la bordul lui *Euridice.* Legătura între cele două luă sfârşit când semnalele de la transmiţătorul automat îşi crescură lungimea de undă, ajunseră la mulţi kilometri şi apoi slăbiră. Senzorul cel mai sensibil înregistră ultimul semnal la şaptezeci de ore după plecare, când Hades, lovit de sinucigaşul *Orfeu,* gemu în rezonanţă gravitaţională şi-şi deschise larg hăurile temporale. De acum, pentru mulţi ani (din timpul lor subiectiv) nimeni nu avea să ştie ce se întâmpla cu nava de cercetare şi cu echipajul ei.

Pentru aceia care dormeau în embrionatori un somn ca moartea - lipsit de vise sau de orice conştientizare, prin intermediul viselor, a trecerii timpului -, zborul nu avea durată. Deasupra sarcofagelor albe din tunelul embriona- torilor, prin sticla armată a periscoapelor strălucea Alfa

Harpia, o gigantă albastră ce fusese îndepărtată de celelalte stele din constelaţie de una dintre propriile ei erupţii asimetrice, deoarece era o stea încă tânără şi nestabilizată după aprinderea nucleară a interiorului ei. Când *Euridice* dispăru, DEUS preluă controlul. După ce urcă deasupra eclipticii, *Hermes* căzu ca un bolovan spre Hades, înde- părtându-se iniţial de steaua-destinaţie pentru a ajunge mai uşor la ea, utilizând gravitaţia colapsarului. Trecând tangenţial pe lângă acesta, primea o acceleraţie importantă din partea câmpului său gravitaţional. După aceea, la o viteză apropiată de cea a luminii, *Hermes* îşi extindea prizele laterale ale statoreactorului. Spaţiul era atât de pustiu, încât atomii colectaţi erau insuficienţi pentru aprindere, aşa că DEUS îmbogăţi hidrogenul cu injecţii de tritiu, până când sinteza demară. Pâlniile de absorbţie ale motoarelor, negre până acum, se umplură cu lumină ce pulsa tot mai rapid şi mai intens. Coloane arzătoare de heliu ţâşniră în întuneric. Laserul lui *Euridice* conferise navei de cercetare mai puţin ajutor pentru lansare decât se aşteptase, deoarece unul dintre boosterele hipergolice nu declanşase la aceeaşi intensitate cu celălalt, ceea ce făcuse ca oglinda de la pupă să nu aibă poziţia optimă... apoi *Euridice* dispă-ruse, ca înghiţită de vid. Totuşi, DEUS compensă rapid pierderea cu viteză suplimentară furată de la Hades.

La 99% din viteza luminii, vidul absorbit de prizele de admisie ale motoarelor devenea mai dens, hidrogenul era abundent şi DEUS menţinu o acceleraţie constantă de 20 *g* fără cea mai mică abatere; structura, concepută să reziste la forţe de apăsare de patru ori mai mari, nu suferi nicio avarie. Pe de altă parte, niciun organism viu mai mare decât un purice nu şi-ar fi putut deplasa greutatea în timpul zborului. Un om cântărea peste două tone şi nu şi-ar fi putut mişca pieptul pentru a inspira sub apăsarea ace-ea, iar inima i-ar fi plesnit încercând să pompeze un fluid mai greu decât plumbul topit. Dar oamenii din *Hermes* nu

respirau acum şi nici inimile lor nu bateau, deşi erau vii. Echipajul se afla în acelaşi mediu fluid care le înlocuise sângele. Pompe ce puteau funcţiona sub forţe de o sută de ori mai mari decât cea gravitaţională (şi la

care embrionizaţii n-ar fi rezistat) le circulau onaxul prin vase, iar inimile lor se contractau o dată sau de două ori pe minut, fără să funcţioneze în sine, ci fiind mişcate pasiv de influxul de sânge artificial ce le asigura existenţa.

La momentul cuvenit, DEUS schimbă cursul, astfel că *Hermes* se îndrepta acum direct spre norul rotitor de stele al galaxiei. Activase la prova un câmp protector aflat la câţiva kilometri în faţa sa; de la distanţa aceea, părea staţionar şi slujea ca blindaj antiradiaţii. în caz contrar, odată cu creşterea vitezei, razele cosmice ar fi distrus prea mulţi neuroni din creierele oamenilor. Acum Alfa albastră strălucea la pupa. în cala lungă ca un tunel a lui *Hermes* nu era însă întuneric complet; izolaţiile reactoarelor îngăduiau scurgeri microscopice de cuante şi pereţii străluceau de radiaţie Cerenkov. Crepusculul acela palid părea nemişcat, neschimbător, afundat în tăcere totală. Doar de două ori se zăriră flash-uri bruşte, strălucitoare, prin fereastra groasă din peretele ce separa embrionatorii de puntea de comandă de deasupra.

Prima dată, un monitor al ecranului protector, care până atunci fusese întunecat, se aprinse alb-glacial, apoi se stinse imediat. Trezit într-o picosecundă, DEUS dădu ordinul necesar. Curentul electric roti manete, prova navei se deschise şi scuipă foc; un nou ecran protector fu lansat în faţă, întrucât cel vechi fusese transformat într-un nor incandescent de atomi fisionaţi de impactul cu un pumn de praf cosmic. *Hermes* zbură prin spectacolul acela de artificii solare, care se întinse mult în urma lui, şi-şi continuă înaintarea. După câteva secunde, un automat opri şi nedorita legănare laterală a noului scut, ale cărui lumini portocalii de la babord şi tribord pâlpâiră alternativ tot mai

lent, ca şi cum o pisică neagră somnoroasă cu ochi chih- limbarii clipea spre DEUS tolerant şi liniştitor. După care totul rămase calm la bord, până la următoarea coliziune cu fragmente dintr-un meteorit sau cu coada unei comete, şi întreaga operaţiune de înlocuire a ecranului protector se repetă exact la fel.

în cele din urmă, electronii pâlpâitori din atomii ceasurilor cu cesiu dădură semnalul aşteptat. Desigur, DEUS nu trebuia să privească afişajele dispozitivelor,

deoarece senzorii erau chiar organele sale de simţ şi citea datele receptate de ele direct în creier, pe care, din cauza diametrului său de numai trei centimetri, glumeţii din *Euridice* îl porecliseră „creier de găină". DEUS urmări cu atenţie indicatorii lumenmetrului, pentru a păstra cursul în timpul reducerii propulsiei. Motoarele, reduse şi inversate, începură să decelereze nava. Şi manevra aceasta fu executată perfect: stelele de ghidare nici măcar nu se clintiră din vizoare, aşa că nu fu necesară nicio corecţie a traiectoriei programate.

La distanţa de un microparsec de luno, planeta cea mai exterioară, viteza apropiată de cea a luminii trebuia redusă la o viteză parabolică de aproximativ optzeci de kilometri pe secundă relativ la Zeta. în esenţă asta n-ar fi însemnat decât inversarea motorului principal, până se oprea singur din cauza absenţei hidrogenului, care îi era combustibil. După aceea, motoarele hipergolice puteau fi utilizate pentru decelerare. însă DEUS primise la timp mesajul de avertizare din partea lui *Euridice* şi reprogramase apropierea înainte de a începe procedurile de reanimare.

Natura tehnologică, artificială, atât a luminii provenite din duzele conice de hidrogen-heliu, cât şi a flamelor combustibililor care se autoaprindeau, ar fi fost uşor de identificat, iar prima regulă a lui DEUS era acum „încredere foarte limitată în fraţii noştri întru raţiune". El nu studiase niciodată Biblia, nu analizase niciodată incidentele dintre Cain şi Abel, totuşi opri motoarele statoreactoare în umbra lui

luno şi se folosi de gravitaţia planetei pentru a reduce viteza şi a schimba cursul. A doua planetă gazoasă a lui Zeta îl ajută după aceea să coboare la viteză parabolică. Abia atunci activă procedurile de reanimare. In acelaşi timp, trimise în exterior roboţi telecomandaţi, care să plaseze pe duzele de la pupa şi de la prova dispozitive de camuflaj, care erau în esenţă mixere electromagnetice. De acum înainte, flacăra propulsiei avea să fie înceţoşată, iar radiaţiile aveau să-i fie dispersate radial.

Etapa cea mai delicată a decelerării avu loc înainte de intrarea în sistemul Zeta, aşadar în spatele lui luno. DEUS o planifică şi o execută perfect, aşa cum era de

aşteptat din partea unui computer de ultimă generaţie. *Hermes* pătrunse pur şi simplu prin straturile superioare ale atmosferei gigantei gazoase. O pernă-tampon de plasmă arzătoare fu creată în faţa navei, astfel încât pierdu viteză. DEUS exploată la maximum sistemul climateric al navei, pentru a împiedica temperatura din embrionatori să crească cu mai mult de două grade.

Tamponul din plasmă distruse instantaneu ecranul protector, care oricum trebuia abandonat, şi fu înlocuit de unul de alt tip, ce proteja împotriva prafului şi a fragmentelor de comete. în baia aceea de foc, *Hermes* era oarbă, totuşi se răcea cât timp se afla în conul de umbră al lui luno, iar DEUS avu grijă ca norii strălucitori cauzaţi de decelerare, care erau aproape ca nişte protuberanţe solare, să asculte legile lui Newton şi să coboare spre planeta masivă. Astfel nu numai prezenţa, ci şi urmele navei fură şterse. Cu motoarele oprite, *Hermes* plutea într-un afeliu îndepărtat, în timp ce în incinta embrionatorilor se aprinseră toate luminile şi capetele medicomurilor se aplecară peste containere, gata să înceapă. în conformitate cu programul, Gerbert trebuia să fie trezit primul, pentru a interveni ca doctor dacă ar fi fost necesar, însă succesiunea procedurii fu întreruptă aici. în ciuda tuturor progreselor, factorul

biologic rămânea veriga cea mai slabă în lanţul acestor operaţiuni complexe.

Incinta embrionatorilor se afla pe puntea mediană şi, comparativ cu nava, era o cochilie microscopică înconjurată de multe straturi de blindaje şi de izolaţii antiradiaţii. Avea două trape de ieşire, ce duceau spre zona cabinelor de locuit. Centrul lui *Hermes,* numit „sătucul", era conectat prin puţuri de puntea de comandă pe două niveluri. între pereţii de la prova se găseau punţi cu laboratoare echipate pentru a funcţiona atât în imponderabilitate, cât şi în condiţii de gravitaţie. Resursele energetice erau situate la pupa - în containere de anihilare din sala motoarelor siderale, unde oamenii nu aveau acces, şi în incintele cu scopuri speciale. între blindajele exterioare şi interioare ale pupei se aflau depozitate unităţile pentru asolizare, deoarece *Hermes* putea să coboare pe suprafeţele

planetare, stând pe picioare articulate făcute din grinzi cu zăbrele, care semănau cu cele ale unor artropode, dar mai întâi trebuia testată portanţa solului, întrucât pe fiecare dintre „labele" enorme ale navei apăsau câte 30 000 de tone.

În secţiunea mediană a navei, la tribord, erau depozitate sondele de recunoaştere, cu echipamentele lor auxiliare; la babord se găseau roboţii de service şi cei de cercetare, capabili de misiuni de recunoaştere lungi, independente, atât din aer, cât şi de pe sol; printre ei se numărau mergători uriaşi.

Când DEUS activă sistemele de reanimare, *Hermes* se afla în imponderabilitate, o condiţie favorabilă pentru această operaţiune. Gerbert, care a fost tratat primul, reveni în scurt timp la puls şi la temperatură a corpului normale, dar nu se trezi. DEUS îl examină cu atenţie şi ezită să ia o decizie. Computerul era constrâns să acţioneze independent, aşa că, de fapt, nu ezită, ci compară distribuţia probabilităţii de succes a unor intervenţii diferite. Rezultatul anamnezei era binomial: DEUS putea fie să-l reanimeze

pe Steergard, care era căpitanul expediţiei, fie să-l scoată pe Gerbert din embrionator şi să-l transporte în sala de operaţii. Pus în faţa celor două opţiuni cu probabilităţi egale de succes, DEUS procedă exact ca un om care, pus în faţa unor necunoscute, aruncă o monedă. Când nu ştii care curs este mai bun, metoda optimă este de a lăsa soarta să decidă. Generatorul stocastic îl indică pe căpitan şi DEUS acţionă ca atare.

Două ore mai târziu, Steergard, pe jumătate buimac, se ridică în capul oaselor în embrionatorul deschis şi rupse membrana transparentă care îi era lipită de corpul gol. Privi în jur, însă nu-1 văzu pe bărbatul ce ar fi trebuit să fi stat deja lângă el. Difuzorul anunţă ceva şi Steergard înţelese că glasul era sintetizat, că probabil se întâmplase ceva cu Gerbert, numai că avea dificultăţi să înţeleagă mesajul repetat în buclă. încercă să se scoale, dar se lovi cu capul de capacul embrionatorului, care nu fusese complet ridicat. Pentru o clipă văzu negru în faţa ochilor şi primele cuvinte umane în sistemul Zeta fură o înjurătură suculentă. Picături de fluid lăptos şi lipicios curseră din părul bărbatului pe faţă şi pe piept. Se îndreptă violent şi se

lansă, cu genunchii strânşi la piept, rostogolindu-se peste cap prin tunel, pe lângă celelalte containere cu oameni, spre trapa din perete. Se rezemă cu spatele de zona capitonată din colţul dintre rama trapei şi plafon. Ştergându-şi din ochi fluidul alburiu ce i se lipea de degete, examină interiorul cilindric al incintei embrionatorilor. în capătul culoarului dintre şirurile de sarcofage, care aveau capacele ridicate, uşa spre duşuri era acum deschisă. Steergard ascultă cu mai multă atenţie glasul computerului: ca toţi ceilalţi, Gerbert era viu, dar nu se trezise după deconectarea cordonului său ombilical. Nu putea să fie ceva serios: electroencefalogramele şi electrocardiogramele erau perfect normale.

— Unde suntem? întrebă el cu glas tare.

— înapoia lui luno. Zborul s-a desfăşurat fără probleme. Să-1 duc pe Gerbert în sala de operaţii?

Steergard căzu pe gânduri.

— Nu, o să mă ocup eu personal. Care-i statutul navei?

— Complet funcţională.

— Am primit vreun mesaj radio de la *Euridice?*

- Da.

— Ce nivel de importanţă?

— Unu. Prezint textul?

— Despre ce-i vorba?

— Schimbarea procedurii. Prezint textul?

— Cât de lung este mesajul?

— Trei mii şase sute şaizeci de cuvinte. Prezint textul?

— Rezumă-1.

— Nu pot rezuma necunoscutele.

— Câte necunoscute sunt?

— Şi asta este o necunoscută.

în cursul dialogului, Steergard se împinse din plafon, pentru a ajunge la lumina verde şi roşu de deasupra crio-containerului lui Gerbert. Când trecu pe lângă pasajul spre baie, se întrezări în oglinda de acolo: un trunchi musculos strălucind de onax, care continua să picure din ciotul legat al cordonului ombilical - ca un enorm nou-născut acoperit de fluid amniotic.

— Ce s-a-ntâmplat? întrebă el.

îşi vârî picioarele goale sub embrionatorul

medicului, ca să se ancoreze, şi puse o palmă pe pieptul lui Gerbert. Inima bătea regulat. Pe buzele uşor întredeschise se vedea onax alb şi lipicios.

— Prezintă ceea ce este sigur, rosti el.

în acelaşi timp, apăsă cu degetele mari înapoia maxilarului lui Gerbert, privi în gura medicului, simţi căldura respiraţiei, îşi strecură un deget printre dinţii săi şi-i atinse uşor cerul gurii. Gerbert tresări şi deschise ochii. Erau plini de lacrimi, strălucitori şi limpezi ca apa. Steergard

constată cu satisfacţie eficienţa unei metode atât de primitive de trezire. Gerbert nu se deşteptase, deoarece clema de pe cordonul ombilical nu fusese complet deconectată. Apăsă cu degetele cateterul, care se desprinse, ejectând fluid alb. Cordonul se închise singur. Cu ambele mâini, căpitanul apăsă pe pieptul celuilalt, simţind cum pielea i se lipeşte de palme. Gerbert îl privea cu ochii lărgiţi, de parcă nu înţelegea ce se întâmplă.

— Totu-i în regulă, zise Steergard.

Celălalt nu părea să-1 audă.

- DEUS!

- Da?

— Ce s-a-ntâmplat? *Euridice* sau Quinta?

— Au avut loc schimbări pe Quinta.

— Dă-mi imaginea generală.

— Imaginea unor lucruri neclare este ea însăşi neclară.

— Spune ce ştii.

— înainte ca *Euridice* să intre în portul Hades, au avut loc schimbări rapide ale albedoului. Emisiile radio totale au atins trei sute de gigawaţi. Pe satelit se deplasează un punct alb, considerat plasmă în câmp magnetic.

— Recomandări?

— Prudenţă şi camuflaj.

— în mod concret - ce trebuie să facem?

— Să acţionăm pe baza celor mai bune decizii personale.

— Distanţa până la Quinta?

— Două miliarde de kilometri în linie dreaptă.

— Camuflajul?

— Executat.
— Mixere?
- Da.
— Ai schimbat programul?
— Doar apropierea. Nava se află în umbra lui luno.
— Statutul navei?
— Perfect funcţională. Reanim echipajul?

— Nu. Ai făcut observaţii ale Quintei?
— Nu. Am redus viteza cosmică în termosfera lui luno şi...
— Perfect. Acum taci şi aşteaptă.
— Tac şi aştept.
„Interesant început", îşi zise Steergard şi continuă să maseze pieptul lui Gerbert, care suspină şi se mişcă.
— Poţi să mă vezi? întrebă căpitanul aflat în pielea goală. Nu vorbi. Clipeşte.
Gerbert clipi, apoi zâmbi.
Steergard era scăldat în transpiraţie, dar continuă să-l maseze.
— Diadocochinezie...? sugeră el.
Continuând să stea întins, medicul închise ochii şi, cu o mână nesigură, îşi atinse vârful nasului. Se priviră după aceea şi zâmbiră amândoi. Gerbert îşi îndoi genunchii la piept.
— Vrei să te ridici? Nu te grăbi.
Gerbert nu răspunse, ci se prinse cu mâinile de laturile patului şi se împinse, dar nu putu să se aşeze în capul oaselor şi forţa de reacţiune îl ridică în aer.
— Ai grijă, suntem în imponderabilitate, îi reaminti căpitanul. Uşurel...
Pe deplin conştient acum, Gerbert privi în jur.
— Cum sunt ceilalţi? întrebă el îndepărtându-şi de pe frunte părul lipit de piele.
— Procesul de reanimare a început.
— Te ajut, Gerbert? întrebă DEUS.
— Nu este nevoie, replică medicul.
Verifică pe rând cadranele de deasupra embrionatorilor. Atinse piepturi, ridică pleoape, testă reflexele conjunctiva- le. Dinspre sala de baie, auzi apă care curgea şi bâzâitul ventilatoarelor de aerisire: Steergard făcea duş. Până când doctorul ajunse la ultimul, Nakamura, căpitanul - deja în şort şi tricou negru - revenise din cabina lui.

— Cum sunt oamenii? se interesă el.
— Toţi sunt bine. Rotmont are o urmă de aritmie...
— Rămâi cu ei. Mă ocup de mesaje.
— Noutăţi?
— Noutăti vechi de cinci ani. *
— Bune sau rele?
— Enigmatice. Bar Horab ne-a sfătuit să schimbăm programul. înainte de a intra în Hades, au văzut ceva pe Quinta. Şi pe satelitul ei.
— Si ce-nseamnă asta? *1*

Steergard stătu în uşă în vreme ce medicul îl ajută pe Rotmont să se ridice. Trei bărbaţi intraseră deja la duşuri. Ceilalţi pluteau în jur, se uitau unii la alţii, se uitau în oglinzi şi încercau să vorbească în acelaşi timp.

— Anunţă-mă când au terminat toţi. Avem destul timp la dispoziţie.

După ce rosti cuvintele acelea, căpitanul se împinse în trapă, zbură printre corpuri goale ca printre nişte peşti mari şi albi, apoi dispăru pe pasajul ce ducea la puntea de comandă.

După ce examină situaţia, Steergard ridică nava deasupra planului eclipticii, ieşind din conul de umbră cu viteză minimă, pentru a face primele observaţii asupra Quintei. Planeta putea fi văzută în apropierea soarelui, ca o semilună complet acoperită de nori. Emisiile radio totale crescuseră la patru sute de gigawaţi. Analizatorii Fourier nu detectau nicio modulaţie. *Hermes* era înfăşurată acum într-un înveliş ce absorbea radiaţiile non-termice, astfel că nu putea fi localizată de radare. Steergard prefera să fie exagerat de precaut decât să se facă vinovat de cel mai mărunt risc. O civilizaţie tehnologică înseamnă astronomie, iar astronomia înseamnă bolometre sensibile, astfel încât până şi un asteroid - mai cald decât spaţiul cosmic înconjurător - poate atrage atenţia asupra sa. Vaporilor de apă utilizaţi acum pentru manevre le adăugă sulfuri, ce

abundă în gazele seismice. Era adevărat, asteroizii activi vulcanic sunt o raritate, mai ales cei cu o masă atât de mică precum cea a navei de cercetare, însă,

prudent, căpitanul trimise sonde, pe care după aceea le orientă cu duzele spre *Hermes,* pentru a se asigura că folosirea jeturilor de vapori necesare pentru viitoare corecţii ale traiectoriei nu va fi observată nici chiar la apropierea de Quinta. Intenţia lui era să se furişeze până la satelitul planetei cu care să înceapă activitatea de cercetare detaliată.

Toţi se strânseseră acum pe puntea de comandă, care semăna cu interiorul unui glob mare cu o deschidere conică, retezat de un perete din ecrane. Scaunele erau acoperite cu un material adeziv si, dacă le ţineai braţele si te apăsai în jos, materialul acela te fixa ferm, ca să nu pluteşti în imponderabilitate. Dacă doreai să te ridici, te împingeai cu o mişcare energică. Era mai simplu şi mai bine decât centurile de prindere. Se aşezară toţi zece, ca într-o săliţă de proiecţii, iar cele patruzeci de ecrane arătau planeta din tot atâtea domenii ale spectrului. Monitorul central, cel mai mare, putea sintetiza imaginile monocrome, suprapunân- dule în funcţie de instrucţiunile primite.

Printre interstiţiile din norii învolburaţi de alizee şi de cicloane apărură linii de coaste neclare, dar adânc crestate. Setările individuale ale filtrelor le îngăduiră să vadă suprafaţa oceanului de nori, apoi suprafaţa globului pe care o ocultau aceştia. în acelaşi timp, DEUS vorbea cu glas monoton, repetând ultima radiogramă de la *Euridice.*

Biela ridicase posibilitatea unor avarii ale infrastructurii tehnologice a quintanilor, cauzate de seisme. Lakatos şi alţii susţineau această ipoteză, pe care o numeau „naturalistă". Locuitorii Quintei ridicaseră în spaţiu o parte din apa oceanului planetar, pentru a creşte suprafaţa uscatului. Presiunea exercitată de ocean asupra fundului său se diminuase şi dusese la perturbarea echilibrului din lito- sferă. Presiunea ascendentă din interior produsese fracturi

gigantice în crustă, care era cea mai subţire sub oceane. De aceea quintanii încetaseră să mai ridice apă pe orbită. Pe scurt, întregul proiect avusese un nedorit efect catastrofal.

Alţii considerau însă că teoria aceasta era falsă, întrucât nu ţinea seama de alte fenomene incomprehensibile. în plus, fiinţe capabile de lucrări la

scară planetară puteau cu certitudine să întrevadă consecinţele seismice. Potrivit calculelor ce utilizau Pământul ca model, mişcări catastrofale ale litosferei nu puteau fi produse decât prin evacuarea a minimum un sfert din volumul oceanului planetar; reducerea presiunii prin ejectarea a şase trilioane de tone de apă nu ar fi cauzat un cataclism global. Altă ipoteză sugera un dezastru de tipul „reacţie în lanţ", care ar fi fost efectul nedorit al experimentelor gravitologice scăpate de sub control. Alte speculaţii erau: distrugerea deliberată a unei baze tehnologice datate, similară unei demolări; perturbarea accidentală a climei în timpul transportării apei pe orbită; şi haos la nivel de civilizaţie din cauze necunoscute.

Niciuna dintre teorii nu reuşea să cuprindă toate fenomenele observate, astfel încât să formeze un întreg coerent. De aceea radiograma expediată de Bar Horab imediat înainte ca *Euridice* să intre în Hades îi autoriza pe cercetaşi să acţioneze complet independent şi să renunţe la una sau la toate variantele prestabilite de program - dacă ajungeau la concluzia respectivă.

Vânătoarea

La afeliul lui Zeta, departe de planetele ei cele mai mari, Steergard duse nava pe o orbită eliptică, de unde astrofizicienii puteau să facă primele observatii asupra Quintei. Ca de obicei în asemenea sisteme, prin spaţiu pluteau resturile vechilor comete, care în cursul numeroaselor treceri prin apropierea soarelui îşi pierduseră cozile gazoase, ce fuseseră rupte şi îngheţate în blocuri. Printre fragmentele acelea risipite de roci şi praf compactat, DEUS observă la distanţa de 4 000 de kilometri un obiect care nu semăna defel cu un meteorit. Pe radar, prezenta o reflexie metalică.

Forma îi era prea regulată ca să fie o bucată de magneti- tă cu conţinut mare de fier. Aducea cu o molie cu abdomen scurt şi gros şi aripi ca nişte cioturi boante. Avea temperatura cu patru grade peste cea a rocilor îngheţate şi nu se rotea, aşa cum ar fi trebuit să facă un meteorit sau fragmentul unui nucleu de cometă, ci îşi descria neclintit orbita, fără vreun semn de propulsie. DEUS îl examină în toate benzile spectrale, până îi descoperi motivul stabilităţii: o emisie foarte discretă de argon, un fascicul firav şi de aceea aproape invizibil. Putea să fie o sondă automată sau o navetă.

— Haide să prindem molia asta, decise Steergard.

Drept urmare, *Hermes* pomi pe un curs de urmărire şi, după ce ajunse la mai puţin de un kilometru şi

jumătate de ţintă, lansă o rachetă cu braţe prehensile. Acestea se deschiseră larg, exact peste spatele ciudatei molii, şi o prinseră ca într-o menghină. Obiectul păru să rămână inert, pasiv în strânsoare, dar după numai o clipă temperatura îi crescu şi jetul de gaz orientat spre înapoi se intensifică.

Monitorul, care până atunci arătase concordanţa perfectă dintre programul vânătorului şi derularea sa, pâlpâi semne de întrebare.

— Activez câmpul de absorbţie al energiei? întrebă DEUS.

— Nu, răspunse Steergard.

Privea atent bolometrul. Obiectul prins se încălzi la trei sute, patru sute, cinci sute de grade Kelvin, totuşi propulsia îi crescu foarte puţin. Curba temperaturii urcă brusc şi coborî. Obiectul capturat se răcea.

— Ce propulsie mai e şi asta? întrebă căpitanul.

Toţi cei de pe puntea de comandă tăceau, privind de la monitorul cu imagini în spectru vizibil la ecranele laterale, pe care se afişau emisiile din afara spectrului respectiv. Doar bolometrul strălucea.

— Radioactivitate zero?

— Da, răspunse DEUS. Jetul se diminuează. Ce facem în continuare?

— Nimic. Aşteptăm.

Zburară aşa mult timp.

— De ce nu-1 aducem la bord? întrebă în cele din urmă el-Salaam. în prealabil l-am putea examina cu raze X.

— N-are rost. E mort - propulsia s-a oprit şi el este rece. DEUS, arată-1 de aproape.

Prin ochii electronici ai cleştilor, văzură o carapace neagră, corodată şi presărată de ciupituri ca de vărsat.

— îl aduc la bord? întrebă DEUS.

— Nu încă. Ciocăneşte-1 de două ori. Nu foarte tare.

Dintre cleştii prin care se terminau braţele lungi, apăru o tijă groasă cu capăt rotunjit. Lovi încet carcasa obiectului, ridicând un norişor de particule fine ca scrumul.

— S-ar putea să aibă un detonator care să nu răspundă la impacturi, spuse Polassar. Eu l-aş examina cu raze X...

— De acord, încuviinţă Steergard pe neaşteptate.

DEUS, spinogramă.

Două sonde fusiforme ţâşniră de la provă spre molie şi o flancară. Pe puntea de comandă, monitoarele superioare înviară şi arătară panglici încâlcite, benzi şi umbre, în acelaşi timp, simbolurile elementelor atomice apărură pe laturile ecranelor: carbon, hidrogen, siliciu, mangan, crom... Coloanele de simboluri se lungiră, până ce Rotmont zise:

— E inutil. Ar trebui să-l aducem la bord.

— Mi se pare riscant, murmură Nakamura. Mai bine să-1 dezasamblăm prin telecomandă.

— DEUS, ce crezi? întrebă căpitanul.

— Este posibil. Va dura între cinci şi zece ore. Să încep?

— Nu. Trimite un teletom. Să taie carcasa în locul cel mai subţire şi să ne trimită imaginea interiorului.

— Cu freza?

- Da.

Altă sondă se alătură celor care flancau deja prada. Freza din diamant se confruntă cu o carcasă la fel de dură.

— Poate fi străpunsă numai cu laserul, anunţă DEUS.

— Bine, dacă nu există alternativă. La intensitate minimă, ca să nu topească nimic dinăuntru.

— Nu pot garanta asta, anunţă DEUS. Folosesc laserul?

— Da, însă delicat.

Freza se retrase şi dispăru. Pe suprafaţa corodată străluci un punct alb, iar când fumul se risipi, o lentilă tele- foto pătrunse în gaura topită. Monitorul său arătă tuburi afumate ce intrau într-o placă curbată. întreaga imagine tremură uşor şi DEUS anunţă:

— Atenţie! Spinograma arată că în centrul obiectului se află excitoni şi că particule virtuale au comprimat spaţiul Fermi configurativ.

— Interpretare, ceru Steergard.

— Sau presiunea în centru este peste patru sute de mii de atmosfere, sau este un efect cuantic Holenbach.

— Un fel de bombă?

— Nu. Probabil sursa energetică. Fluidul utilizat pentru propulsie a fost argon. A fost epuizat.

— Putem aduce obiectul la bord?

— Da. Energia netă a întregului este zero.

Cu excepţia fizicienilor, nimeni nu ştia ce însemna asta. — îl aducem? îl întrebă căpitanul pe Nakamura.

Japonezul zâmbi.

— Cine sunt eu să-l contrazic pe DEUS? Se întoarse către el-Salaam. Tu ce crezi?

Celălalt încuviinţă scurt din cap, fără un cuvânt.

Trofeul vânătorii fu adus într-o incintă vidată la prova, unde fu înconjurat, ca măsură de protecţie, cu câmpuri de absorbţie energetică. Imediat după terminarea operaţiunii respective, DEUS anunţă altă descoperire: un obiect considerabil mai mic decât primul, acoperit cu o substanţă care absorbea undele radar. DEUS îl detectase prin rezonanţa electronică de spin a materialului. Obiectul avea forma unui trabuc gros, cu m^sa de aproximativ cinci tone. Sonde telecomandate ieşiră din nou şi, după ce încălziră local izolaţia, o îndepărtară de pe metalul strălucitor al obiectului fusiform. Tentativele de a-1 face să reacţioneze fură inutile. Era o epavă; în flancul său se căsca o gaură topită. Starea perimetrului găurii arăta că gaura nu era foarte veche. Aduseră şi obiectul acela la bord.

Vânătoarea se desfăşurase cu bine. Problemele începură doar după examinarea şi disecarea prăzilor.

Prima epavă, al cărei corp de două sute de tone aducea cu al unei enorme broaşte-ţestoase, părea să aibă vechimea

de vreo sută de ani, judecând după urmele nenumăratelor coliziuni cu micrometeoriţi şi ale particulelor de praf de pe carcasă. Afeliul orbitei sale trecuse de cele mai îndepărtate planete ale lui Zeta. Anatomia acestei broaşte-ţestoase cu armură solidă îi surprinse pe cei care o disecară. Raportul lor era format din două părţi. în prima parte, Nakamura, Rotmont şi el-Salaam ajunseseră la aceleaşi concluzii în descrierea dispozitivelor pe care le găsiseră în artefact; în a doua parte însă, opiniile lor despre scopurile acestor dispozitive difereau mult. Polassar, care participase, de asemenea, la examinare, punea sub semnul întrebării speculaţiile ambilor fizicieni.

Raportul, afirma el, avea tot atâta valoare cât descrierea unei piramide egiptene făcută de pigmei.

Asentimentul în privinţa materialului de construcţie nu spunea absolut nimic despre scopul structurii. Satelitul avea o sursă energetică aparte: baterii piezoelectrice încărcate de un conver- tizor de un tip pe care fizicienii nu-1 mai văzuseră până atunci. Celulele electrice, simpli intensificatori mecanici de presiune comprimaţi în serie, produceau curent când reveneau la starea iniţială sub formă de impulsuri printr-un sistem de bobine cu un unghi de fază. în acelaşi timp însă, se puteau descărca brusc şi complet dacă senzorii din carcasă scurtcircuitau bobinele. în cazul acela, întregul curent trecea prin bobina cu înfăşurare dublă şi exploda într-o rafală magnetică. între acumulatori şi carcasa lor existau buzunare sau săculeţe pline cu cenuşă, în care intrau tuburi ce păreau a fi din sticlă, ale căror suprafeţe interioare erau aidoma unor oglinzi mate; poate că erau fibre optice erodate.

Nakamura bănuia că epava fusese cândva expusă unei supraîncălziri, care-i arsese unele dintre componente şi distrusese senzorii.

Pe de altă parte, Rotmont credea că distrugerea nu fusese cauzată de căldură, ci fusese catalitică, ca şi cum nişte

microparaziţi - care nu erau desigur vii - roseseră circuitele satelitului din secţiunea frontală, cu foarte mult timp în urmă.

Suprafaţa interioară a carcasei era acoperită cu câteva straturi de celule, aducând întrucâtva cu fagurii, atât doar că erau mult mai mici. Doar utilizând cromatografia puteai identifica, în cenuşa lor, aminoacizi silicici - amino- acizi bazaţi pe siliciu cu doi atomi de hidrogen. în punctul acesta, opiniile celor care efectuaseră disecţia obiectului divergeau cel mai mult. Polassar considera că resturile acelea proveneau din izolaţia interioară a carcasei, pe când Kirsting susţinea că proveneau de la un sistem intermediar între organic şi anorganic, produsul unei tehnobiologii de origine şi funcţionalitate necunoscute.

Urmară discuţii îndelungi şi aprinse. Cei din *Hermes* aveau în faţa lor dovada nivelului tehnologiei quintane de acum un secol. Baza teoretică pentru tehnologia aceasta putea fi comparată aproximativ cu ştiinţa de pe Pământ la sfârşitul secolului al XX-lea. în acelaşi timp,

intuiţia mai degrabă decât ceva concret sugera că direcţia principală a dezvoltării acestei fizici extraterestre începuse chiar de atunci să se abată de la cea pământeană. Nici virusologia sintetică, nici tehnobiotica nu sunt posibile fără stăpânirea prealabilă a mecanicii cuantice, care, la rândul ei, duce la fisiunea şi fuziunea nucleelor atomilor. în perioada aceea, cea mai bună sursă energetică pentru sateliţi sau sonde interstelare o reprezentau micropilele atomice, totuşi în satelitul acesta vechi nu exista nici urmă de radioactivitate. Era oare posibil ca quintanii să fi sărit peste etapa reacţiilor în lanţ explozive din tehnologia nucleară şi să fi trecut direct la etapa următoare - conversia gravitaţiei în cuante de interacţiune tare? Bateriile piezoelectrice contraziceau varianta asta.

în al doilea satelit, lucrurile stăteau şi mai prost. Avea o baterie de energie negativă, rezultată prin deplasarea

la viteză apropiată de cea a luminii prin câmpurile gravitaţionale ale planetelor masive. Propulsia sa prin impulsuri fusese distrusă de ceea ce o ţintise şi o lovise - probabil un fascicul de lumină coerentă de ordinul gigajoulilor. Nici satelitul acesta nu avea urme de radioactivitate. Traversele interioare erau din mănunchiuri de fibre de carbon monomolecular - o realizare remarcabilă pentru ingineria stării solide. Intr-o secţiune neavariată din spatele incintei energetice, găsiră tuburi sparte realizate din compuşi supraconductori, care din păcate fuseseră distruse exact unde era mai „interesant", cum se lamentase Polassar.

Oare ce putuse fi acolo? Fizicienii se lansară în speculaţii pe care n-ar fi avut curaj să le prezinte în circumstanţe mai uzuale. Era oare posibil ca epava să fi conţinut un generator de nuclee instabile supergrele? De anomaloni? Şi în ce scop? Ar fi avut logică dacă acesta ar fi fost un laborator de cercetări automat. Dar era oare? Şi de ce metalul topit dinapoia locului unde fusese lovit semăna cu o bobină de inducţie arhaică? De asemenea, aliajul de niobiu supracon- ductor prezenta, pe porţiunile ce nu se rupseseră, cavităţi - părţi ce fuseseră mâncate de cataliză endotermă, ca şi cum nişte „virusuri erozive" se hrăniseră cu

electricitatea sau poate chiar cu supraconductorul.

Chiar şi mai stranii erau centrele mici de distrugere găsite în ambii sateliţi, care erau localizate şi nu putuseră fi cauzate de acţiuni violente din exterior. Majoritatea firelor fuseseră roase, astfel încât pe ele se formaseră şiraguri de cavităţi. Chemat să dea o mână de ajutor în calitate de chimist, Rotmont consideră că era rezultatul activităţii unor macromolecule foarte active şi izbuti să izoleze mai multe dintre ele. Aveau forma cristalelor asincrone şi-şi păstrau agresivitatea selectivă. Unele atacau doar supraconducto- rii. Rotmont le arătă colegilor săi, la microscopul electronic, cum paraziţii aceia anorganici pătrundeau în filamentele unei componente din niobiu supraconductor pe care le

mâncau şi se multiplicau pe măsură ce devorau mai mult material. El nu credea că aceşti „viroizi", aşa cum îi botezase, s-ar fi putut forma spontan în interiorul satelitului, ci bănuia că echipamentele fuseseră infectate cu ei în cursul asamblării. Dar în ce scop? Ca experiment? Şi dacă ar fi fost aşa, de ce să mai fi expediat sateliţii în spaţiu?

Apăru apoi ipoteza unui sabotaj premeditat în timpul construirii sateliţilor, o presupunere într-adevăr foarte îndrăzneaţă: pleca de la ideea că la baza acestor fenomene exista un conflict, o ciocnire de intenţii opuse. Pentru unii membri ai echipajului, ipoteza aceea aducea cu şovinismul antropocentric. Nu era totuşi posibil ca problema să fi fost o vulnerabilitate la nivel molecular a aparaturii? Ceva similar unui cancer în structurile non-vii, care să fi avut el însuşi o microstructură complexă şi subtilă? Chimistul-logician elimină eventualitatea aceasta pentru primul satelit, care era mai vechi, cel ca o broască-ţestoasă pe care-1 botezaseră „molie" în cursul vânătorii. Pentru al doilea însă n-o putea înlătura cu tot atâta certitudine. Deşi oamenii nu înţelegeau scopul pentru care fuseseră construite ambele vehicule spaţiale, era evident progresul tehnic ce avusese loc între realizările lor. Cu toate acestea, „virusurile erozive" găsiseră în ambii sateliţi locuri vulnerabile din care să se hrănească.

Odată pornit pe această direcţie, Rotmont nu mai putu şi nu mai vru s-o abandoneze. Examinarea micro-

electronică a eşantioanelor prelevate din ambii sateliţi se desfăşură rapid, deoarece analizoarele erau comandate de DEUS. Fără viteza asigurată de asistenţa sa, necrohistologia aceasta n-ar fi fost terminată nici într-un an. Rezultatele arătară că anumite componente din ambii sateliţi dobândiseră un grad de rezistenţă la coroziunea catalitică, ba chiar într-un mod atât de îngust definit, încât se putea vorbi despre reacţiile imunologice prin analogie cu organisme vii şi patogeni. Imaginaţia umană zugrăvi un război 202 *I* STANISLAW LEM micromilitar, desfăşurat fără soldaţi, tunuri sau bombe, în care arma secretă, extrem de precisă, era o pseudo-enzimă semicristalină.

Aşa cum se întâmplă frecvent într-o investigare urmărită cu încăpăţânare, înţelesul general al fenomenelor descoperite nu se simplifică, ci, dimpotrivă, deveni tot mai complicat odată cu progresul cercetărilor. Fizicienii, chimistul şi Kirsting practic nu mai părăseau laboratorul principal al navei. în „vase de cultură" non-vii se multiplicau zeci de varietăţi de compuşi „ofensivi" şi „defensivi". în acelaşi timp, linia de demarcaţie dintre ceea ce constituia o parte integrală a tehnologiei extraterestre şi ceea ce o invadase în scopul distrugerii deveni înceţoşată. Kirsting explică faptul că, din punct de vedere strict obiectiv, o asemenea demarcaţie nici nu exista de fapt. Să presupunem că pe Pământ soseşte un supercomputer extrem de inteligent, care nu ştie nimic despre fenomenele vieţii, deoarece strămoşii săi electronici au uitat de mult timp că fuseseră construiţi de fiinţe biologice. Supercomputerul acela vede şi apoi studiază un om care are guturai şi bacterii colifor- me în intestine. Virusurile din nasul omului sunt sau nu „proprietatea lui integrală, naturală"? Să mai presupunem că în cursul examinării omul cade şi se alege cu un cucui la cap. Cucuiul este un hematom sub piele. Vasele sangvine au fost vătămate, dar cucuiul ar putea fi considerat, de asemenea, un fel de amortizor de şoc, creat pentru a proteja craniul de următoarea lovitură. Ar fi fost imposibilă o astfel de interpretare? Oamenilor li se pare ridicol, deşi nu este o glumă, ci punctul de vedere al unei cunoaşteri nonumane.

Steergard ascultă argumentele specialiştilor, încuviinţă din cap şi le mai acordă cinci zile pentru cercetări. Fu o mană cerească. în ultima jumătate de

secol, tehnobiotica evoluase pe Pământ pe o cale complet diferită. „Necroevoluţia" fusese considerată neprofitabilă. Nu existase nici măcar speculaţia că într-o bună zi ar fi posibilă o „speciaţie a

maşinilor". Pe de altă parte, nimeni nu putea afirma categoric că aşa ceva nu se întâmplase pe Quinta.

În cele din urmă, căpitanul întrebă doar atât: Ipoteza unui conflict între producători quintani putea fi privită ca o premisă esenţială pe care să se fundamenteze deciziile viitoare privind recunoaşterea planetei?

Prezentându-şi analizele, specialiştii nu doreau să vorbească însă despre ceva atât de definit ca o premisă. în ipotezele lor nu exista nimic sigur; nu existau date concrete. Ei ştiau acum destule ca să înţeleagă cât de şubrede erau bazele iniţiale pe care le era clădită cunoaşterea. Un ghinion suplimentar îl reprezenta absenţa în ambii sateliţi a unor sisteme de comunicaţii care să semene, măcar pe departe, cu ceea ce putea fi dedus din teoria automatelor de stare finită şi din teoria informaticii. Oare viroizii devoraseră complet asemenea reţele pseudo-nervoase? Dar într-un astfel de caz, ar fi trebuit să fi rămas urme, vestigii. Era posibil ca ele să fi rămas, într-adevăr, însă ca oamenii să nu fie în stare să le recunoască. Dintr-un aparat de radio sau un laptop care au fost strivite sub tăvălugul unui compresor, ar putea cineva să deducă teoria lui Maxwell sau a lui Shannon?

Şedinţa finală se desfăşură într-o atmosferă de tensiune neobişnuită. Steergard renunţase să mai încerce să obţină declaraţii pozitive. El întrebă doar dacă exista vreo dovadă că quintanii stăpâneau tehnologia siderală. Considera că aceasta era cea mai importantă întrebare. Poate că unii ghiciseră de ce insista în direcţia respectivă, dar nimeni nu comentă. Aşa că *Hermes* pluti prin beznă, cu echipajul rătăcit într-un hăţiş de necunoscute.

Piloţii - Harrach şi Tempe - ascultară în tăcere discuţiile. Nici medicii nu vorbiră. Arago îşi abandonase veşmintele de călugăr şi în cursul conversaţiei (din întâmplare, toţi patru se regăsiră pe nivelul superior, deasupra punţii de comandă) nu mai făcu nicio referire la întrebarea sa

 anterioară: „Şi dacă acolo

domneşte răul?" Când Gerbert spuse că aşteptările nu se ridică niciodată la nivelul realităţii, Arago îl contrazise.

— Gândiţi-vă, argumentă el, câte obstacole am depăşit noi, obstacole pe care strămoşii noştri, chiar în secolul douăzeci, le crezuseră insurmontabile. Gândiţi-vă cât de lin s-a desfăşurat călătoria până aici. Am străbătut ani-lumină fără pierderi, *Euridice* a intrat în Hades cu precizie, şi noi înşine am intrat în inima constelaţiei Harpia, iar acum ne mai despart doar zile, sau ore, de planeta locuită.

— Eşti un terapeut bun, părinte, zise Gerbert râzând.

El era singurul care continua să i se adreseze dominicanului folosind apelativul acela. îi venea greu să renunţe la „părinte".

— Este adevărul, nimic mai mult. Nu vă pot spune ce se va întâmpla cu noi. Ignoranţa aceasta este starea noastră înnăscută.

— Ştiu la ce te gândeşti, zise brusc Gerbert. Că Creatorul n-a dorit să existe astfel de expediţii - astfel de întâlniri, de „relaţii" între civilizaţii - şi de aceea le-a separat prin hăuri vaste de spaţiu cosmic. Cu toate astea, noi nu numai că am făcut compot din mărul Edenului, ci tăiem deja chiar Pomul Cunoaşterii...

— Dacă vrei să-mi cunoşti gândurile, cu plăcere! Eu cred că Creatorul nu ne-a restricţionat în nicio privinţă - absolut în nici una. Rămâne totuşi necunoscut ce va creşte din altoiurile Pomului Cunoaşterii...

Piloţii nu mai auziră restul discuţiei teologice, deoarece fură chemaţi de căpitan, care decisese să pornească spre Quinta. După ce le prezentă cursul de navigaţie, Steergard adăugă:

— La bord este o stare de spirit la care nu mă aşteptasem. Imaginaţia a cam luat-o razna. Aşa cum ştiţi, se vorbeşte întruna despre conflicte enigmatice, micromaşini, nano- balistice şi războaie, dar consider că toate astea sunt un

balast de prejudecăţi ce pot orbi cu uşurinţă. Dacă începem să tremurăm după disecţia a doi sateliţi stricaţi, în scurt timp nu vom mai fi în stare de nimic şi fiecare pas pe care-1 vom întreprinde ni se va părea o nesăbuinţă teribilă. Le-am spus savanţilor şi v-o spun şi

vouă. Iar acum, cu toată viteza înainte! Până la Septima îl puteţi utiliza pe DEUS pentru menţinerea cursului, dar după aceea vreau să treceţi pe pilotare manuală. Aranjaţi-vă carturile între voi oricum doriţi.

Nava activase deja propulsia şi gravitaţia, deşi slabă, revenise la bord. Harrach se dusese la Tempe, ca să ia cartea veche pe care acesta o adusese din *Euridice.* Când se despărţiră la uşa cabinei, Harrach, care era mult mai înalt, se aplecă, parcă pentru a dezvălui un secret, şi zise:

— Bar Horab a ştiut pe cine a pus în *Hermes,* nu? Ai văzut vreodată oameni mai buni?

— Poate că am văzut cândva. Totuşi nu mai buni. Oameni ca el.

Luna

Planeta era încercuită de un inel din sfărâmături de gheaţă, care avea aspectul unei câmpii enorme, dar instabile. Calculele efectuate de Lakatos şi de Biela imediat înainte de afundarea lui *Euridice* se dovediră corecte. Din cauza perturbării cauzate de satelitul Quintei, inelul avea o diviziune mare şi trei diviziuni mai înguste şi n-ar fi putut supravieţui mai mult de o mie de ani, întrucât îşi mărea diametrul şi în acelaşi timp pierdea din masă. Muchia exterioară creştea datorită forţei centrifuge, pe când cea interioară se transforma în mii de bucăţi ce se topeau şi în aburi din cauza frecării de atmosferă, astfel că o parte din apa ce fusese ridicată în spaţiul cosmic prin metode necunoscute revenea pe planetă într-o ploaie necontenită. Era greu de crezut că quintanii îşi prevăzuseră în mod deliberat un potop demn de diluviul biblic. Iniţial, inelul conţinuse trei până la patru trilioane de tone de gheaţă, dar în fiecare an pierdea multe miliarde.

începând de aici se întindea un lanţ de mistere. Inelul afecta clima globală. Pe lângă ploile abundente, umbra lui uriaşă cădea când peste emisfera nordică, când peste cea sudică, în cursul mişcării de revoluţie a planetei. Inelul bloca lumina soarelui, pe care o reflecta, şi astfel cobora

temperatura medie şi în acelaşi timp perturba circulaţia alizeelor în atmosferă. De ambele părţi ale zonelor vecine cu umbra inelului clocoteau furtuni şi cicloane.

Dacă quintanii coborâseră nivelul oceanului planetar, ei trebuie să fi dispus de suficientă energie ca să aducă apa ascendentă (o cascadă inversată) la a doua viteză cosmică, îndepărtând astfel masele de gheaţă din vecinătatea planetei, ca să se poată topi şi evapora fără urmă în soare sau să dispară printre asteroizi sub formă de meteoriţi din gheaţă.

Fără suficientă energie, ei nici măcar n-ar fi încercat acţiunea aceea, ştiind că va fi un eşec. Prezicerea colapsului era simplă, elementară. Prin urmare, oprirea muncii începute cu multi ani în urmă nu fusese cauzată de o eroare de inginerie planetară, ci de altceva. Concluzia respectivă părea inevitabilă.

Inelul, un disc plat cu o gaură având diametrul de cincisprezece mii de kilometri, în interiorul căreia se rotea Quinta, era alcătuit din blocuri de gheaţă în benzile centrale, însă din cristale mici de gheaţă polarizate pe muchia exterioară, dar si asta trebuie să se fi datorat unei intervenţii deliberate. Pe scurt, inelul fusese controlat ca mişcare şi formă de la bun început; fusese ghidat pe planul ecuatorial staţionar, numai că la interior, deasupra ecuatorului, devenise haotic şi inform. Pe ansamblu părea o structură spaţială ce fusese abandonată, deşi fusese doar pe jumătate terminată. De ce?

Din oceane se ridicau două continente mari şi unul mai mic. Acesta din urmă avea suprafaţa de trei ori mai mare decât a Australiei, dar întrucât se găsea în cercul arctic de nord, echipajul lui *Hermes* îl boteză Norstralia. Infrascopul descoperi zone mai calde pe continente, însă non-seismice; poate că erau ejecţiile termice ale unor centrale energetice uriaşe. Quintanii nu utilizau nici resurse fosile ca petrolul sau cărbunele, nici combustibili de tip nuclear. Cele dintâi s-ar fi trădat prin poluarea aerului, iar celelalte, prin

cenuşile radioactive. In faza iniţială a producerii de energie atomică, Pământul avusese probleme majore cu distrugerea acestor cenuşi. Totuşi, pentru ingineri capabili să ridice o parte din ocean afară din puţul

gravitaţional al planetei, ejectarea reziduurilor radioactive ar fi însemnat floare la ureche. Cu toate acestea, gheaţa din inel nu avea nicio urmă de radioactivitate. Quintanii aveau fie o altă formă de energie nucleară, fie un tip complet diferit de energie. Oare care putea fi acela?

Pe orbită în urma planetei se întindea o coadă de gaze abundente în vapori de apă, provenite în principal din inel.

Aflată pe orbită staţionară în spatele Sextei (o planetă ca Marte, însă mai mare, cu atmosferă densă otrăvită de emisii vulcanice continue şi de compuşi cianogeni), *Hermes* lansă şase sonde ca să observe Quinta. Din datele recepţionate, DEUS asamblă o imagine detaliată a planetei. Aspectul cel mai curios îl reprezenta zgomotul radio. Pe continentele majore operau minimum câteva sute de transmiţătoare puternice, dar nu existau dovezi de modulare a fazei sau a frecvenţei - emisia lor era pur şi simplu zgomot alb haotic. Antenele puteau fi localizate cu precizie; erau direcţionale sau izotrope, ca şi cum quintanii deciseseră să bruieze toate canalele de comunicaţii electromagnetice, de la lungimile de undă cele mai scurte, până la cele de ordinul kilometrilor. Ei ar fi putut comunica doar prin cabluri, şi ce rost avea atunci zgomotul acesta, a cărui producere costa gigawaţi?

încă şi mai ciudaţi - „ciudăţeniile" planetei se înmulţeau odată cu observaţiile - erau sateliţii artificiali, care erau aproape un milion, pe orbite înalte şi joase, unele aproape circulare şi unele eliptice, cu afeliul ajungând mult dincolo de Lună (aşa cum botezară în cele din urmă satelitul natural al Quintei). Sondele lui *Hermes* observară, de asemenea, sateliţi şi în vecinătatea lor, câţiva fiind la opt până la zece milioane de kilometri depărtare. Sateliţii variau considerabil ca dimensiuni şi ca masă. Cei mai mari erau probabil goi

la interior: baloane spaţiale neghidate. Unele colapsaseră în urma pierderii gazelor dinăuntru. La fiecare câteva zile, unul dintre sateliţii aceştia fără viaţă se izbea de inelul de gheaţă, determinând un spectacol impresionant, cu fulgere în toate culorile curcubeului, deoarece razele soarelui difractau în norul

rezultat din cristale de gheaţă, care se topea lent în spaţiul cosmic.

Pe de altă parte, sateliţii activi - activi în sensul că se deplasau pe orbite determinate ce necesitau corecţii constante ale cursului şi-şi schimbau forma în mod incomprehensibil, ca nişte uriaşe mingi din foiţă metalică - nu se ciocneau niciodată de inelul Quintei. Harta lor holografică tridimensională semăna la prima vedere cu un gigantic roi de albine, viespi şi muşte ce ocolea planeta. însă acest roi multistratificat nu era distribuit aleatoriu, ci dovedea tipare simple: sateliţii de pe orbitele apropiate se deplasau frecvent în grupuri de doi sau de trei, pe când ceilalţi - mai ales pe orbitele staţionare, unde fiecare corp era sincron cu suprafaţa planetei - păreau că dansează, apropiindu-se şi îndepărtându-se de soare.

Pe măsură ce primi date locale, DEUS creă un sistem de coordonate, un compozit din grafice sferice. Distincţia dintre sateliţii „morţi", cei care pluteau pasiv, şi cei „vii", care erau ghidaţi sau autoghidaţi, era extrem de greu de făcut - era vorba despre foarte multe mase microscopice care se mişcau în câmpul gravitaţional al Quintei, al Lunii şi al soarelui. Observaţii făcute mai de aproape dezvăluiră în ultimul moment nenumărate fragmente de rachete şi de sateliţi ce cădeau frecvent spre soare. Unele aveau forme toroidale din care ieşeau ace subţiri. Cel mai mare dintre ele, aflat la jumătatea distanţei dintre Quinta şi Lună, dovedea unele semne de activitate. Acele erau antene dipolare, ale căror emisii puteau fi filtrate şi izolate de zgomotul de fond al planetei - sub formă de zgomot pe undele cele mai scurte, în afara spectrului de unde radio. O parte din

zgomotul acesta se datora razelor X dure ce nu puteau ajunge la suprafaţa Quintei, deoarece erau absorbite de atmosferă.

In fiecare zi, DEUS adăugă datele nou căpătate. Nakamura, Polassar, Rotmont şi Steergard îşi stoarseră creierii cu această enigmă alcătuită din enigme. Piloţii nu intrară însă în dezbaterile ştiinţifice; ei îşi formaseră deja o opinie, care putea fi rezumată foarte simplu: Quinta era o planetă de ingineri obsedaţi. Sau, ca s-o spună deschis, SETI investise miliarde şi muncise din

greu, dar găsise o civilizaţie care înnebunise. Totuşi, în nebunia aceea, piloţii percepeau un spirit metodic. îşi formaseră imaginea unui „război radio" dus până la absurditate: nimeni nu mai putea transmite nimic, deoarece fiecare tabără o bruia pe cealaltă.

Fizicienii încercară să-1 ajute pe DEUS cu ipoteze complet opuse celor umane. Poate că quintanii difereau atât de fundamental de noi, anatomic şi fiziologic, încât imaginile şi graiul erau înlocuite pentru ei de alte simţuri sau codificări non-acustice şi non-vizuale? Tactile? Olfactive? Un simţ asociat gravitaţiei? Şi poate că zgomotul alb era o transmisie de energie, nu de informaţie. Poate că informaţiile erau trimise prin ghiduri de undă ce nu puteau fi detectate de astrofizică. Poate că, în loc să continue să filtreze în toate felurile posibile acest muget electromagnetic aparent lipsit de sens, ar fi trebuit să revizuiască complet întregul program analitic? DEUS răspunse în felul său sec şi plin de răbdare. El cunoştea foarte multe despre emoţiile omeneşti, dar nu avea parte de aşa ceva.

— Dacă zgomotul este o transmisie de energie, atunci ar trebui să existe staţii de recepţie, care ar trebui să aibă un minimum de pierderi, deoarece nu există un randament de sută la sută. însă pe planetă nu se văd dispozitive de recepţie care să pară asociate cu energia transmisă. O parte din energie, care poate să străpungă atmosfera, este îndreptată spre numeroşii orbitali, dar alte transmiţătoare şi alţi

orbitali bruiază această energie direcţionată, şi o fac în mod complet. Este ca şi cum oamenii dintr-o mulţime foarte mare doresc să discute între ei, deşi toţi vorbesc simultan şi de aceea strigă din ce în ce mai tare. Rezultanta vocilor, chiar dacă toate vorbele sunt pline de înţelepciune, va fi un muget coral. în al doilea rând, dacă anumite lungimi de undă sunt utilizate pentru comunicaţii, ele pot să apară ca zgomot alb când canalele de transmisii sunt complet pline, însă zgomotul quintan are un caracter interesant. Nu este „haos absolut", ci mai degrabă produsul unor emisii contrare. Fiecare transmiţător îşi menţine foarte precis lungimea de undă. Alte transmiţătoare fie că-1 acoperă, fie că-1 atenuează prin inversarea amplitudinii fazei.

DEUS le ilustră situaţia aceea electromagnetică, comutând spectrul radio pe zona optică. Faţa albă şi liniştită a discului planetar fu înlocuită cu o imagine de pâlpâiri multicolore. Când DEUS atribui culoarea verde emiţătorilor coerenţi, culoarea alb releelor şi culoarea purpuriu „contra- emiţătorilor", Quinta deveni o sferă pestriţă de nuanţe rivale. Purpuriul se întinse cuprinzând releele şi înroşindu-le albul, dar în acelaşi timp năvăli verdele. Era un păienjeniş înceţoşat de culori; la răstimpuri, una dintre ele devenea preponderentă, apoi era copleşită imediat.

în acelaşi timp, date continuau să vină de la sondele ce fuseseră trimise să cerceteze Luna. Dintre cele cinci care plecaseră, două dispăruseră - nu se ştia cum - la perise- leniu, un punct ce nu era vizibil din *Hermes.* Steergard îl mustră pe Harrach pentru neglijenţa aceea, pentru că nu avusese grijă să trimită o rezervă în urma sondei, care să monitorizeze constant spaţiul din spatele Lunii. Trei sonde ocoliseră totuşi satelitul şi, deoarece semnalele lor nu puteau străbate zgomotul, îşi transmiseseră imaginile prin impulsuri laser codificate.

La început datele erau atât de compactate, încât un singur impuls de o nanosecundă conţinea o mie de biţi.

După mai puţin de un minut din emisia respectivă, DEUS anunţă că trei orbitali quintani, care până atunci nu fuseseră observaţi deoarece erau foarte mici, se apropiau acum de sonde dinspre aposeleniu. DEUS îi detectase după căldura emisă de motoarele lor când porniseră şi după acceleraţie, în conformitate cu efectul Doppler. Nimic nu arăta că de pe planetă ar fi fost transmis un ordin de interceptare a sondelor; de altfel, nici n-ar fi fost timp pentru aşa ceva. Acum punctele fierbinţi se deplasau pe un curs de coliziune. Căpitanul ordonă acţiuni de evitare. Grupul de trei sonde îşi proiectă exterioarele false, lansând în faţă un volum mare de foiţe şi de baloane metalice, care nu-i păcăliră însă pe quintani. Sondele lansară apoi un nor de sodiu pe care îl împroşcată cu un jet de oxigen, creând un glob de foc. Orbitalii quintani dispărură în el, iar sondele ieşiră din norul arzător într-o spirală, dar nu reveniră la *Hermes,* ci se izbiră între ele simultan, atomizându-se.

Steergard retrase toate celelalte sonde de pe orbite şi DEUS prezentă rezultatele recunoaşterii. Pe cealaltă emisferă a Lunii, care era un deşert presărat de cratere, o flacără mică, având spectrul plasmei nucleare, se deplasa înainte şi înapoi - atât de rapid, încât, dacă n-ar fi fost restricţionată de un câmp magnetic concentrat, ar fi zburat în spaţiu şi s-ar fi stins imediat. Dar de ce călătorea înainte şi înapoi între două cratere vechi cu viteza de şaizeci de kilometri pe secundă? Ce se afla înapoia acestei flăcărui călătoare?

DEUS îi asigură că planeta nu descoperise prezenţa lui *Hermes* şi în niciun caz n-o urmărea. Nu existau niciun fel de indicaţii ale unor urmăritori. Utilizând atmosfera Sextei ca lentilă pentru radioscoape, DEUS înregistrase zgomotul constant, care era acoperit doar atunci când sateliţii intrau în atmosferă şi se ciocneau de inelul de gheaţă.

In privinţa acţiunilor ce trebuiau întreprinse în continuare, opiniile erau împărţite. Oamenii nu doreau să-şi anunţe sosirea quintanilor. Camuflajul trebuia păstrat

până rezolvau măcar unul dintre nenumăratele mistere. Dezbătură dacă să trimită un lander fără echipaj pe faţa ascunsă a Lunii sau dacă s-o coboare chiar pe *Hermes* acolo. în privinţa probabilităţilor de succes pentru cele două alternative, DEUS ştia la fel de multe ca echipajul: practic nimic. Cercetările sondelor sugerau că Luna nu era locuită, cu toate că avea o atmosferă, pe care, având masa o dată şi jumătate mai mare decât a Lunii terestre, nu putea s-o reţină. Iar compoziţia atmosferei prezenta alt puzzle: gaze nobile - argon, kripton şi xenon - cu urme de heliu. Fără o sursă artificială care s-o completeze, atmosfera ar fi dispărut în câteva secole.

Flacăra de plasmă era o dovadă încă şi mai clară de inginerie. Luna rămânea totuşi tăcută şi nu avea nici câmp magnetic, iar Steergard decise să coboare pe ea cu nava. Dacă acolo existau fiinţe, trebuiau să se afle în subteran, adânc sub crusta stâncoasă ciuruită de cratere şi de căldări. Mări îngheţate de lavă sclipeau într-un cerc de striaţii ce radiau din craterul cel mai mare, de lângă pol.

Steergard hotărî să coboare pe Lună după ce aveau

s-o transforme pe *Hermes* într-o cometă. Prin supapele din fuzelaj ce se deschideau în lungul flancurilor, din rezervoarele interioare ieşi o spumă care, umflată prin injecţii cu gaz, înconjură toată nava cu un cocon mare de bule neregulate şi întărite. Nava stătea în mijlocul unei mase spongioase de globule precum sâmburele mare şi dur al unui fruct şi chiar de aproape arăta ca o bucată alungită de rocă acoperită cu cratere. Datorită bulelor sparte, suprafaţa aducea cu crusta unui asteroid bombardat de secole de nori de praf şi meteoriţi. Propulsia indispensabilă avea să fie coada cometei, care, la apropierea de periheliu, urma să fie mereu orientată în sens opus soarelui - o iluzie creată de deflectoarele jeturilor. O analiză spectrală precisă ar fi descoperit desigur un impuls şi o compoziţie de gaze ce

nu apar în comete, dar în privinţa aceea nu se putea face realmente nimic.

Hermes se îndepărtă cu viteză hiperbolică de Sexta spre orbita Quintei; asemenea comete cu viteze mari există într-adevăr, deşi sunt rare, întrucât provin din afara sistemului solar. După două săptămâni de zbor, deceleră în spatele Lunii şi extinse manipulatoare cu videocamere. Iluzia unui fragment de rocă vechi şi uzat era perfectă; doar sub o lovitură puternică, piatra falsă ar fi cedat, ca un balon elastic.

Asolizarea în sine nu putea fi însă camuflată. Când *Hermes* pătrunse cu pupa înainte în atmosfera Lunii, flacăra arse spuma ce acoperea duzele, iar restul fu distrus de frecarea cu atmosfera. Camuflajul încins până la roşu arse şi dispăru, astfel încât colosul din metal coborî pe jetul de văpăi şi se lăsă pe şase picioare echidistante, după ce testase în prealabil rezistenţa solului cu o salvă de proiectile. Pentru o vreme, bucăţi din învelişul arzând căzură ca ploaia în jurul navei. Când se opri, echipajul privi împrejurimile de la un orizont la celălalt. Peretele proeminent al unui crater mare îi separa de plasma pendulatoare. Deoarece presiunea exterioară era de patru sute de hectopascali, puteau folosi elicoptere pentru recunoaştere aeriană, fără camuflare, în văzul tuturor. Acum începea jocul - miza era cunoscută, dar nu şi

regulile sale.

Nimic nu se întâmplă cu cele opt elicoptere, care au fost trimise să acopere un cerc cu diametrul de o mie şase sute de kilometri. Din fotografiile lor, se creă o hartă ce acoperea o suprafaţă de opt mii de kilometri pătraţi în jurul punctului de asolizare. Era harta tipică a unui corp ceresc fără atmosferă, cu distribuţie aleatorie de cratere, pe jumătate pline cu tuf vulcanic, mai puţin în nord-est, unde videoca- merele filmară un glob de foc mişcător. Sfera aceea gonea deasupra solului stâncos, pe care-1 topise în lungul traiectoriei sale într-un canion fierbinte şi puţin adânc. Elicopterele reintrară în regiunea aceea şi întreprinseră măsurători şi

analize spectrale atât în aer, cât şi la sol. Unul dintre ele se apropie deliberat de sferă; înainte să fie distrus, transmise temperatura ei exactă, dar şi puterea ei radiantă, care era de ordinul terajoulilor. Sfera era alimentată şi ghidată de un câmp magnetic alternativ care atingea IO^{10} gauşi.

După investigarea cu sonarul a substratului canionului, Steergard îi ceru lui DEUS să-i întocmească o diagramă a reţelei descoperite aici, care avea joncţiuni şi numeroase puţuri verticale ce coborau mult în litosferă. Nu păru surprins de existenţa ei.

Pe de altă parte, scopul complexului gigantic nu era clar. Nu exista totuşi nicio îndoială că construcţia fusese * »

stopată înainte de final. Toate intrările ce duceau la galerii şi puţuri fuseseră închise sau, mai degrabă, îngropate prin folosirea de încărcături explozive, după ce în ele fuseseră aruncate echipamentele grele. Microsoarele din plasmă era alimentat de transformatoare termoelectrice printr-un sistem de conductori magnetici care extrăgeau energie din adâncul astenosferei - la aproximativ cincizeci de kilometri sub mantaua exterioară a crustei lunare.

Deşi trimisese mergători universali grei în zona respectivă pentru a culege date suplimentare şi le aştepta nerăbdător întoarcerea, Steergard ordonă decolarea imediată. Fascinaţi de complexul energetic sublunar, fizicienii ar fi fost încântaţi să mai rămână, ba poate chiar să deschidă tunelurile astupate. Căpitanul refuză. Sateliţii capturaţi erau de neînţeles; construcţia

ce se desfăşura cu asemenea intensitate în locul acesta pustiu era de neînţeles; şi chiar mai de neînţeles (dacă se putea spune că neînţelegerea avea niveluri) era abandonul ei, ca şi cum ar fi existat panica unei evacuări. El nu le zise însă toate astea, ci-şi păstră pentru sine ideea.

Orice investigare detaliată a unei tehnologii străine era inutilă. Aidoma cioburilor unei oglinzi sparte, fragmentele ei nu aveau să ofere o imagine coerentă, ci ele erau doar

rezultatul neclar a ceea ce le distrusese. Răspunsul nu se afla în instrumentele civilizaţiei, ci în civilizaţia însăşi. La gândul acela, Steergard simţi întreaga povară a sarcinii ce-i fusese încredinţată.

în clipa aceea sună intercomul. Era Arago, care-1 întrebă dacă-1 putea primi.

— Da, dar te voi ruga să fii scurt, deoarece decolăm în mai puţin de o oră, spuse căpitanul deloc încântat de vizită.

Arago apăru imediat.

— Sper cu adevărat să nu deranjez...

— Ba deranjezi, părinte, rosti Steergard fără să se ridice şi-i arătă scaunul din faţa sa. în ciuda acestui lucru, ţinând seama de natura... misiunii tale, te ascult.

Dominicanul rămase calm.

— Eu nu am nicio autorizaţie specială şi nici nu sunt un ambasador extraordinar. Am primit această misiune la fel cum dumneata ai primit misiunea dumitale. Cu toate astea, există o diferenţă. De hotărârile mele nu depinde nimic, pe când de hotărârile dumitale depinde totul.

— Ştiu asta.

♦

— Locuitorii acestei planete sunt ca un organism viu: îl putem studia cât de mult dorim, numai că nu-1 putem întreba care este sensul existenţei sale.

— De acord, o meduză nu ar răspunde la o astfel de întrebare. Dar un om?

Steergard îl privi cu multă atenţie, ca şi cum ar fi aşteptat ceva important din partea lui.

— Un om, da, însă nu omenirea. Meduzele nu sunt responsabile, totuşi fiecare dintre noi este responsabil pentru ceea ce face.

— înţeleg unde vrei să ajungi. Părintele doreşte să ştie ce curs de acţiune am decis să urmez.

- Da.

— O să ieşim în câmp deschis.

— Cerem să discutăm?

- Da.

— Şi dacă ei nu ne pot satisface cererea?

Steergard se ridică brusc, tulburat, fiindcă Arago înţelesese ce încerca el să ascundă. Se apropie atât de mult de călugăr, încât aproape îi atinse genunchii, şi întrebă încet:

— Ce altceva putem face?

Arago se sculă, se îndreptă, apoi se întinse spre mâna dreaptă a căpitanului şi o prinse.

— E în mâini bune, rosti el şi apoi plecă.

Anunţul

Căpitanul duse nava, camuflată din nou, în orbită staţionară în jurul Lunii, deasupra feţei invizibile pentru Quinta, după care îşi chemă camarazii, pe rând, astfel ca fiecare să-i poată spune cum evalua el situaţia şi cum ar fi procedat în locul său.

Deosebirile între ipoteze erau uriaşe. Nakamura susţinea teoria cosmică. Nivelul tehnologiei quintane presupunea existenţa unei astronomii care se dezvoltase de foarte multă vreme. Zeta şi planetele sale se deplasau printre braţele spiralei galactice şi peste vreo cinci mii de ani aveau să se apropie periculos de mult de Hades. Momentul critic al apropierii nu putea fi determinat cu exactitate, din cauza problemei insolvabile a interacţiunii multor mase, însă era improbabilă trecerea non-catastrofală pe lângă colapsar. De aceea civilizaţia ameninţată încerca să se salveze şi pornise mai multe proiecte. De exemplu, relocarea pe Lună, transformarea acesteia într-un corp ceresc navigabil şi apoi deplasarea în sistemul lui Eta Harpia, care se găsea la numai patru ani-lumină şi - foarte important! - se îndepărta de colapsar. în prima etapă a implementării acelui proiect, resursele de energie şi de cunoaştere se dovediseră inadecvate. Era posibil ca o facţiune din civilizaţie - o

alianţă de state - să susţină proiectul, pe când altă facţiune să i se opună. Se ştie bine că rareori specialişti din domenii diferite ajung la un acord complet în

privinţa unei probleme complexe şi dificile.

Alt proiect putea fi emigrarea - fuga în cosmos. Aşa ceva ar fi determinat o criză: cu certitudine, populaţia Quintei era de ordinul miliardelor şi şantierele navale nu puteau construi o flotă care să poată asigura exodul tuturor celor de pe planetă. Printr-o analogie cu Pământul, statele individuale difereau considerabil ca potenţial industrial. Cele aflate în avangardă şi-ar fi construit o flotă cosmică pentru ele şi în acelaşi timp ar fi abandonat operaţiunile de pe Lună. Poate că muncitorii din şantierele navale, crezând că navele de salvare nu le erau destinate, recurgeau la acte de sabotaj. Aşa ceva ar fi putut duce la represiuni, revolte, anarhie şi la războiul de propagandă prin radio. Drept urmare, şi proiectul acela ar fi fost stopat în etapa sa preliminară, iar numeroşii sateliţi ce rătăceau prin sistem erau tocmai rămăşiţele sale abandonate.

Deşi evaluarea situaţiei de către Nakamura era extrem de ipotetică, nu era lipsită de valoare. De aceea el insista pentru stabilirea de comunicaţii cât mai rapide cu Quinta. Tehnologia siderală i-ar fi putut salva pe locuitorii planetei.

Pe de altă parte, Polassar, care cunoştea teoria japonezului, considera că datele fuseseră deformate şi exagerate pentru a susţine teza emigrării planetare. Tehnologia siderală nu apărea ca un fulger din senin. Energia obţinută de la instalaţia astenosferică de pe Lună era la trei ordine de magnitudine depărtare de cea care făcea posibile gravito- logia şi aplicarea ei la scară industrială. In plus, nu exista nimic care să indice că quintanii ar fi putut considera sistemul Eta ospitalier pentru ei. Peste câteva milioane de ani, Eta avea să intre în etapa arderii finale a combustibilului său şi avea să devină o gigantă roşie. în cele din urmă, Nakamura mutase datele despre mişcările Harpiei şi ale lui

Hades în intervalul de nedeterminare gravitaţională, astfel încât trecerea critică a lui Zeta prin vecinătatea colapsarului să devină probabilă în numai cincizeci de secole. Cu toate acestea, dacă se ţinea seama de perturbările cauzate de braţul spiral al galaxiei, trecerea aceea avea să fie întârziată cu peste douăzeci de mii de ani. Dar înţelegerea că situaţia va fi teribilă

peste 250 de secole ar fi putut panica numai nişte creaturi complet neraţionale.

O ştiinţă aflată în pruncie, aşa cum fusese cea pământeană în secolul al XIX-lea, ar putea considera că progresul ei se apropie de sfârşit. O ştiinţă mai matură, măcar că nu cunoaşte descoperirile pe care le poate aduce viitorul, va şti că acestea vor creşte exponenţial şi că în următorii ani se vor obţine considerabil mai multe cunoştinţe decât în mileniile anterioare. Deşi nimeni nu ştia ce se întâmpla pe Quinta, trebuia stabilit contact cu planeta. Da, era riscant, însă necesar.

Kirsting considera că „orice este posibil". O tehnologie avansată nu exclude credinţe religioase. Piramidele egiptenilor şi cele ale aztecilor nu-şi dezvăluiau scopul unor vizitatori din alte lumi, tot aşa cum nu-1 dezvăluiau nici catedralele gotice. Ceea ce descoperiseră ei pe Lună putea să aibă o natură religioasă. Poate că era adorarea soarelui - un soare artificial. Un altar de plasmă. Un idol. Un simbol al puterii sau al stăpânirii materiei. Dar religia înseamnă, de asemenea, schisme, apostazii, erezii, încercări de convertire - nu prin cruciade, ci prin radio. Ofensive electromagnetice pentru „convertirea păgânilor" - sau mai degrabă a maşinilor de informaţii sacre ale acestora: *Deus est in Machina.* Desigur, asta nu putea fi dovedit, ba nici măcar nu era probabil. Precum creaţiile oricărei ideologii, simbolurile unei credinţe nu-şi trădează înţelesul unui străin de pe alte meleaguri. Totuşi, fizica nu anihilează metafizica. Încercând să găsim un numitor comun de intenţii în popoare din culturi şi epoci terestre diferite, ştim cel puţin că bunăstarea materială n-a fost considerată niciodată răspunsul absolut al

existenţei. O asemenea credinţă ar fi, dimpotrivă, o excepţie. Tehnologia nu trebuie să se despartă de *Sacrum,* deoarece are mereu un ţel mai presus de sine. Iar când *Sacrum* dispare, ceva trebuie să umple vidul din cultură. Kirsting ducea mariajul tehnologiei cu religia la asemenea culmi mistice, încât lui Steergard îi venea greu să-1 asculte. Cât despre contact? Bineînţeles că şi el era în favoarea contactului.

Piloţii nu aveau nicio opinie. Nu le stătea în caracter extinderea imaginativă a misterelor în direcţii mai mult

sau mai puţin nonumane. Rotmont era dispus să discute aspectele tehnice ale comunicării, însă prima consideraţie era legată de protejarea navei de roiurile de sateliţi quintani. El considera că era posibil ca Quinta să fi fost vizitată deja de altă civilizaţie şi că episodul respectiv se sfârşise atât de prost, încât lecţia respectivă nu fusese uitată. Quintanii se protejaseră împotriva invaziilor, producând o tehnologie de neîncredere universală. Mai întâi trebuiau convinşi de intenţiile noastre paşnice, prin trimiterea unor „cadouri de salut", urmată de aşteptarea reacţiei lor.

El-Salaam şi Gerbert erau de aceeaşi părere.

Steergard luă după aceea propria sa decizie. „Cadourile de salut" puteau fi distruse înainte de asolizare, aşa cum indica soarta celor cinci sonde ce patrulaseră în jurul Lunii. De aceea el expedie un orbital mare spre soare, un ambasador telecomandat care să prezinte Quintei „scrisorile de acreditare". Acestea fură expediate sub formă de semnale laser, ce puteau străpunge învelişul de zgomot al planetei într-un cod redundant care-i instruia pe receptori cum să intre în comunicaţii. Programul acela fu emis de câteva sute de ori, în buclă. Tăcerea fu singurul răspuns.

Vreme de trei săptămâni, conţinutul mesajului fu schimbat în toate modurile imaginabile... dar fără niciun răspuns. Energia de transmisie fu mărită şi un laser baleie toată suprafaţa planetei, în infraroşu, în ultraviolet, în toate modulaţiile posibile. Planeta nu răspunse.

Ambasadorul profită de ocazie pentru a colecta detalii vizuale ale Quintei, pe care le expedie la *Hermes.* Pe continente existau aglomerări de dimensiunile unor metropole terestre mari, însă nimic nu le ilumina noaptea. Structurile acelea în forma unor stele aplatizate cu ramificaţii încâlcite emiteau reflecţii semimetalice. Din ramificaţii se desprindeau linii drepte, ca artere de transport, atât doar că pe ele nu se deplasa nimic. Cu cât imaginile obţinute de *Ambasador* (care într-o anumită măsură funcţiona şi ca spion) erau mai clar definite, cu atât devenea mai limpede că ipotezele formulate pe Pământ erau false. Liniile acelea nu erau nici şosele, nici conducte, iar terenul dintre ele semăna frecvent cu pădurea. Zonele aşa-zis împădurite

erau create de o mulţime de blocuri regulate cu ramificaţii. Albedoul lor era aproape zero: absorbeau mai mult de 99% din lumina solară incidenţă. De aceea păreau să fie fotoreceptori.

S-ar fi putut, aşadar, ca Quinta să fi absorbit „scrisorile de acreditare", pe care staţiile de recepţie să le fi tratat nu ca pe informaţii, ci ca pe sursă de energie? *Ambasadorul,* invizibil anterior pe fundalul discului solar, folosi tot ce avea la dispoziţie. Emise în infraroşu „mesaje" ce depăşeau de o sută de ori radiaţia solară pe banda respectivă. Logica spunea că o lumină atât de intensă ar fi avariat receptoarele şi că, de aceea, personalul de întreţinere ar fi trebuit să investigheze avaria şi cauzele ei; şi că, mai devreme sau mai târziu, specialişti de nivel superior ar fi recunoscut că fasciculul era de fapt un semnal. însă zilele continuară să treacă şi nu se schimbă nimic.

Fotografiile făcute părţii luminate, respectiv părţii întunecate a planetei sporiră misterul. După apusul soarelui, întunericul era total - nu exista nicio lumină. Ambele continente mari ce se înălţau din ocean, cu lanţuri muntoase abrupte şi piscuri încununate de zăpezi, sclipeau noaptea doar în strălucirea spectrală a luminilor boreale. Iar luminile acelea, care transformau gheţurile arctice neacoperite

de nori în culori aurii-verzui stranii, nu rătăceau aleatoriu, ci erau deplasate, ca de o mână gigantică, în direcţia opusă rotaţiei planetei. Nici pe mările interioare ale ambelor continente mari şi nici pe ocean nu au fost văzute nave. De asemenea, nu exista niciun fel de activitate la intersecţiile liniilor drepte ce traversau câmpiile împădurite şi lanţurile muntoase înalte. Prin urmare, liniile acelea nu slujeau drept căi de transport. în oceanul de pe emisfera sudică, vulcanii stinşi de pe arhipelaguri aparent nelocuite păreau nenumărate mărgele risipite peste ape. Singurul continent de pe emisfera respectivă se afla chiar la pol, dedesubtul unui gheţar uriaş. Din argintiul mat al zăpezilor sale permanente se ridicau ace solitare de rocă, piscuri înalte de opt mii de metri ascunse sub gheaţă. în centura ecuatorială, sub arcul inelului de gheaţă, furtuni tropicale bântuiau zi şi noapte, iar descărcările lor electrice erau reflectate şi intensificate

- în fulgere violete - de suprafaţa gheţii din exteriorul atmosferei, ca şi cum ar fi fost o oglindă ce se mişca ameţitor de rapid.

Absenţa oricărui semn de activitate specifică unei civilizaţii, de exemplu absenţa porturilor la gurile fluviilor, pavezele metalice convexe din văile munţilor ce ascundeau fundul acestora cu o platoşă ce putea fi diferenţiată de roca naturală doar prin spectrochimie şi absenţa oricărui trafic aerian, deşi fuseseră descoperite vreo sută de cosmodro- muri din beton neted, înconjurate de clădiri joase - toate acestea duceau inevitabil la concluzia că secolele de războaie îi împinseseră pe quintani în subteran, unde locuiau şi se bazau pe ochii radioelectronici pentru a observa cerul şi spaţiul cosmic. Măsurătorile gradientelor de temperatură dezvăluiră pete termice pe suprafeţele Norstraliei şi Hepariei, interconectate prin tuneluri aflate adânc sub sol, ca şi cum ar fi fost oraşe subterane, dar analiza radiaţiilor emise de ele dovedi falsitatea ipotezei. Fiecare dintre petele acelea vaste, cu diametrul de peste şaizeci de kilometri, manifesta

un gradient ciudat al căldurii evacuate: centrul era cel mai fierbinte, dar sursa radiaţiilor se afla sub litosferă, la marginea mantalei. Era oare posibil ca quintanii să-şi obţină energia din interiorul topit al planetei lor?

Imensele suprafeţe cu aspect geometric regulat, despre care se crezuse iniţial că ar fi fost ogoare cultivate, erau în realitate milioane de cioturi conice, asemănătoare unor plantaţii de zeci de kilometri de ciuperci ceramice. Drept urmare, fizicienii deciseseră că erau antene transceiver pentru radar. Planeta era învăluită de nori, furtuni, cicloane, ca şi cum s-ar fi pitit în mod deliberat şi aştepta înapoia unui semnal care era emis întruna şi care necesita un răspuns, un ecou.

Observaţiile făcute sub semnul arheologiei - în vederea descoperirii de urme ale trecutului istoric, ca ruine de aşezări, sau de corespondenţe cu arhitectura culturală a Pământului, de felul templelor, piramidelor sau metropolelor străvechi - nu obţinuseră nimic definit. Dacă războiul le distrusese total sau dacă ochii umani nu le puteau recunoaşte din cauza caracterului lor complet extraterestru, unica punte ce putea fi întinsă peste caracterul acela rămânea tehnologia. De

aceea căutată cu multă atenţie dispozitivele - care trebuie să fi fost enorme, cu certitudine - ce fuseseră utilizate pentru ridicarea apei oceanului în spaţiul cosmic. Amplasarea unei asemenea „artilerii" putea fi calculată folosind criterii universal valide, fiind determinate de fizică. Ţinând seama de direcţia de rotatie a inelului de , ♦ ♦
gheaţă şi de orbita sa circumecuatorială, se putea deduce localizarea tunurilor de apă planetare. Odată în plus însă, cercetătorii se împotmoliră: instalaţiile ar fi trebuit să se afle pe linia de contact dintre uscat şi ocean - exact în regiunea deasupra căreia gonea acum inelul de gheaţă a cărui fricţiune constantă de atmosferă acoperea punctele esenţiale cu furtuni şi ploi torenţiale. în felul acesta, tentativa de a recrea metodele utilizate de inginerii quintani cu un secol în urmă pentru a ridica apa oceanului pe orbită eşuă.

Fotografiile detaliate ticsiră arhivele navei, însă nu aveau de fapt mai multă valoare decât petele de pe pagina unui test Rorschach. Contururile lipsite de înţeles ale structurilor stelate de pe continente sugerau ochiului uman tot atât de multe obiecte terestre câte forme poate să vadă un om - dar, de fapt, doar să şi le imagineze - când îi sunt arătate o sumedenie de pete de cerneală pe sugativă. Neputinţa lui DEUS în faţa miilor de fotografii îi făcu pe oameni să înţeleagă că, deşi computerul ar fi trebuit să fie absolut obiectiv în procesarea datelor, în el exista moştenirea încăpăţânată a antropocentrismului. Ei nu învăţaseră nimic despre o inteligenţă extraterestră, remarcă Nakamura, ci aflaseră cât de strânsă era afinitatea dintre oameni şi computerele lor. Apropierea de civilizaţia extraterestră - aflată practic la o aruncătură de băţ - se transformase într-o distanţă separatoare ce ridiculiza tentativele lor de a-i ajunge în miez. Se străduiau, însă aveau sentimentul tot mai accentuat că expediţiei i se întinsese o cursă perfidă, ca şi cum cineva - cine? - voia să le ofere o provocare plină de speranţă, doar pentru a le dezvălui - la capătul drumului - că aceasta era imposibilă. Cei tulburaţi de gândul respectiv îl ţinură pentru ei, ca să nu-şi molipsească tovarăşii cu defetism.

După şapte sute de ore de emisie diplomatică lipsită

de succes, Steergard decise să trimită pe Quinta un prim lander, numit *Gabriel. Ambasadorul* anunţă sosirea lui *Gabriel* cu patruzeci şi opt de ore înainte de pornire, informându-i pe quintani că vehiculul nu era echipat cu niciun fel de armament şi că va asoliza pe continentul nordic Heparia, la o sută şaizeci de kilometri de un grup stelat de clădiri aflat într-o regiune deşertică - prin urmare, nelocuită. Era un emisar fără echipaj, cu care heparienii puteau comunica în limbajul computerelor. Cu toate că planeta nu răspunse nici la mesajul acesta, *Gabriel* a fost trimis în aposeleniu. Era o rachetă cu două trepte, cu un microcomputer care,

pe lângă programele standard de contact, dispunea de capacitatea revizuirii şi modificării lor pentru a se adapta circumstanţelor neprevăzute. Polassar o dotase cu cel mai puternic dintre motoarele mici de ordinul terajoulilor de la bord, astfel încât putea parcurge cei patru sute de mii de kilometri până la planetă în aproximativ douăzeci de minute, cu o viteză maximă de şase sute de kilometri pe secundă. Avea să decelereze doar deasupra ionosferei.

Fizicienii doreau să menţină contact permanent cu emisarul acesta prin intermediul unor sonde automate pe care să le expedieze în prealabil, dar căpitanul respinse ideea. Prefera ca *Gabriel* să acţioneze pe cont propriu şi să le transmită date numai după asolizare, prin intermediul unui fascicul pe care atmosfera Lunii avea să-l focalizeze pe *Hermes.* Steergard aprecia că orice poziţionare anterioară a unor relee între Lună, înapoia căreia se ascundea *Hermes,* şi Quinta putea fi detectată şi ar fi sporit suspiciunea civilizaţiei paranoice. Zborul solitar al lui *Gabriel* ar fi subliniat caracterul paşnic al misiunii sale.

Hermes urmări acest zbor, reflectat de oglinzile depliate ale *Ambasadorului,* cu un decalaj temporal de cinci minute cauzat de distanţa de retransmisie. Oglinda reflectoare perfect răcită a *Ambasadorului* oferea o imagine excelentă. *Gabriel* întreprinse manevre ce făceau imposibilă localizarea navei-mamă şi apăru în scurt timp ca un ac negru pe fundalul norilor albi de deasupra feţei planetei. După alte opt minute, cei aflaţi în faţa ecranelor de monitorizare

încremeniră. în loc să se îndrepte către locul pentru asolizare desemnat pe Heparia, *Gabriel* se deplasă spre sud după o curbă a cărei rază creştea întruna şi-şi pierdu prematur viteza. Cauza fu imediat vizibilă - din centura de deasupra ecuatorului, patru puncte negre se îndreptau lent spre rachetă, două din est şi două din vest, după traiectorii de urmărire ideale. Urmăritorii dinspre est reduseseră deja distanţa faţă de ţinta lor când aceasta îşi schimbă

forma, din ac, într-un punct înconjurat de lumină orbitoare. După ce decelerase cu 400 *g,* în loc să coboare spre planetă, ţâşnise drept în sus. Şi cele patru puncte urmăritoare îşi schimbară cursul. începură să conveargă. *Gabriel* părea nemişcat în centrul trapezului ale cărui colţuri erau urmăritorii. Trapezul se micşoră sub ochii lor, indicând că şi urmăritorii trecuseră de la mişcarea orbitală la cea hiperbolică şi se apropiau, strălucind de temperatura propulsiilor accelerate.

Steergard se simţi tentat să-l întrebe pe Rotmont, ca programator, ce va face *Gabriel* în continuare, deoarece strălucirea produsă de urmăritori dovedea o putere de propulsie enormă. Grupul celor cinci vehicule se îndepărtă de planetă, lăsând în urmă un crater uriaş în oceanul de nori albi. Pe puntea de comandă aflată în semiîntuneric se lăsase liniştea. Niciunul dintre cei care priveau spectacolul acesta unic nu scotea un cuvânt. Cele patru puncte se apropiau tot mai mult de *Gabriel.* La periferia câmpului vizual, telemetria Doppler şi accelerometrul îşi derulau cifrele mici şi roşii atât de rapid, încât era dificil de citit viteza indicată. *Gabriel* se găsea în dezavantaj, deoarece pierduse timp valoros cu decelerarea şi cu întoarcerea, pe când vehiculele urmăritoare putuseră accelera întruna. DEUS trasă pe monitor intersecţia probabilă a celor cinci traiectorii. Potrivit telemetriei şi deplasării Doppler, *Gabriel* avea să fie prins în aproximativ douăzeci de secunde. Douăzeci de secunde era totuşi mult, chiar şi pentru un om care gândeşte de un miliard de ori mai lent decât un computer - mai ales în momente de tensiune extremă.

Steergard nu ştia dacă comisese sau nu o eroare

pentru că nu echipase sonda automată măcar cu armament defensiv. Era furios pe neajutorarea sa. *Gabriel* nu era dotat nici cel puţin cu o încărcătură de autodistrugere. Şi intenţiile nobile ar fi trebuit să aibă limite, avu el vreme să gândească.

Pătratul vânătorilor deveni la fel de mic ca punctul de pe litera „i". Deşi ţinta şi urmăritorii ei se aflau acum la un diametru planetar de Quinta, energia propulsiilor lor făcea să vibreze suprafaţa mării de nori cirus de dedesubt. Prin fereastra ce se deschise în plafonul acela se văzură oceanul şi linia neregulată a coastei Hepariei. Crâmpeie de nori dispărură în deschiderea aceea ca fuioare de vată de zahăr sub căldură.

Fundalul întunecat al oceanului înrăutăţea vizibilitatea. I Doar numerele telemetriei, care continuau să gonească, pâlpâind roşii, anunţau poziţia lui *Gabriel.* Urmăritorii se apropiau de lander din patru direcţii... apoi ajunseră lângă el. După care fereastra din nori se bombă, ca şi cum planeta s-ar fi dilatat aidoma unui balon gigantic; gravimetrele ţiuiră ascuţit, ecranele se întunecară pentru o clipă, apoi imaginea reveni. Fereastra în formă de pâlnie din norii albi era din nou mică, îndepărtată şi complet goală.

Steergard nu înţelese imediat ce se întâmplase. Se uită la telemetru, dar acolo nu mai pâlpâiau decât zerouri roşii.

— I-a-nvătat minte, rosti cineva cu satisfacţie amară.

Fusese probabil Harrach.

— Ce s-a-ntâmplat? întrebă Tempe, care nu înţelesese.

Steergard ştia de acum răspunsul, însă rămase tăcut. Era absolut convins că, dacă ar mai fi încercat o dată, ar fi riscat mai degrabă pierderea navei decât forţarea unui contact. Pentru o clipă se întrebă - deja gândurile lui se aflau mult mai departe decât această primă ciocnire - dacă să mai continue sau nu cu programul prestabilit. Abia dacă asculta vocile aţâţate de pe puntea de comandă. Rotmont încerca să explice ce făcuse *Gabriel,* cu toate că planul de recunoaştere nu prevăzuse asta - printr-o implozie sideral, nimicise atât spaţiul, cât şi pe urmăritori.

— Dar nu avea un generator sideral! exclamă Tempe uimit.

— Aşa este, deşi putea face unul, deoarece avea un motor teratron. L-a deviat, l-a scurtcircuitat şi a direcţionat toată

energia propulsiei în el, într-o singură descărcare. Foarte isteţ din partea lui. Quintanii jucau poker, dar *Gabriel* a schimbat jocul în bridge. A scos atuul cel mai mare, fiindcă nu există nimic care să bată un colaps gravitaţional. Aşa a evitat să fie capturat...

- Stai un pic! Tempe începea să înţeleagă. El avea aşa ceva în program?

— Bineînţeles că nu. Dispunea de energie de anihilare de un terawatt şi de autonomie totală. A mers *va banque.* Dragul meu, nu uita că este un computer, nu un om, aşa că n-a fost sinucidere. în conformitate cu prima directivă, permitea să fie manipulat - dar numai după asolizare.

— Şi atunci quintanii n-ar fi putut demonta teratronul după ce *Gabriel* asoliza? întrebă Gerbert derutat.

— Cum? Treapta întâi, care include teratronul, trebuia să se topească la pătrunderea în atmosferă. Prin topirea statorului, presiunea internă ar fi explodat polii şi totul, inclusiv camera motorului, ar fi sfârşit într-un nor de praf. Si fără cea mai mică urmă de radioactivitate. Doar modulul t
superior, de la prova, ar fi trebuit să asolizeze şi să poarte conversaţii prietenoase cu gazdele...

— La naiba! mormăi Harrach furios. Se presupusese că rachetele lor n-ar fi putut dezvolta asemenea acceleraţie. *Gabriel* ar fi trebuit să zboare prin gunoaiele alea de sateliţi ca un glonţ printr-un roi de albine şi să asolizeze delicat şi fără probleme!

— De ce nu şi-a topit motorul când l-au urmărit? întrebă medicul.

— Găina de ce nu zboară? izbucni furios Rotmont. Cu ce şi-ar fi putut topi teratronul? Energia pentru arderea modulului propulsiei urma să provină din exterior - din frecarea atmosferică. Aşa a fost conceput. Nu ştiaţi? Să revenim totuşi la esenţa celor întâmplate. Fie că *Gabriel* ar fi scăpat, ceea ce nu era foarte probabil, fie că ei l-ar fi prins în spaţiul cosmic, l-ar fi tras pe orbită şi l-ar fi dezasamblat. Dacă

i-ar fi demontat propulsia şi el ar fi aşteptat până atunci ca să scurtcircuiteze motorul, atunci ar fi avut loc o explozie, însă toroidul cu poli ar fi putut supravieţui. *Gabriel* nu putea permite aşa ceva, de aceea a venit cu ideea unei găuri negre cu un orizont dublu de evenimente, i-a absorbit pe urmăritori în sine, a implodat, iar când sfera interioară a colapsat, cea exterioară a scăpat, fiindcă la scara aceea efectele cuantice sunt egale cu cele gravitaţionale. Spaţiul s-a curbat - şi de aceea am văzut Quinta ca printr-o lupă.

— Şi acţiunea asta chiar n-a fost programată? Posibilitatea n-a fost nici măcar luată în consideraţie? zise Arago, care până acum tăcuse.

— Nu, n-a fost! Din fericire, computerul a fost mai inteligent decât noi! Rotmont era iritat de întrebări. Trebuia să fie la fel de lipsit de apărare ca un nounăscut! Tera- tronul lui *Gabriel* nu era destinat producerii hipertermice de colapsari prin scurtcircuitare, iar quintanii ar fi putut deduce asta din construcţia însăşi. Asta-i cât se poate de clar dacă lui *Gabriel* i-a venit ideea în două secunde.

— Şi i-a venit de unul singur?

întrebarea călugărului îl făcu pe Rotmont să-şi piardă şi ultimul dram de răbdare.

— Da, de unul singur! De câte ori trebuie s-o repet? La urma urmelor, avea un computer luminic cu un sfert din puterea lui DEUS! Părinte, în cinci ani n-ai putea să străbaţi nici jumătate din biţii pe care el îi poate procesa într-o microsecundă. S-a examinat şi s-a asigurat că poate inversa fluxul teratronului şi că scurtcircuitarea polilor va produce un generator sideral mononuclear. Firește, generatorul avea să explodeze imediat, dar simultan cu colapsul...

— Asta era predictibil, observă Nakamura.

— Dacă ieşi la plimbare cu un baston şi te atacă un câine turbat, replică Rotmont, este predictibil că-1 vei lovi cu bastonul. Mă uimeşte doar că noi am putut fi atât de naivi! Dar totul e bine când se sfârşeşte cu bine. Ei şi-au arătat

ospitalitatea şi *Gabriel* a ştiut cum să le întoarcă complimentul. Desigur, putea să fi fost echipat cu o

încărcătură convenţională de autodistrugere, dar căpitanul a ales să nu facă asta...

— Şi este mai bine ce s-a întâmplat? întrebă Arago.

— Şi ce-ar fi trebuit să fi făcut - să-l fi dotat cu un motoraş de maşină de tuns iarba? Avea nevoie de energie, aşa că a primit energie. Iar faptul că un teratron seamănă ca design cu un generator sideral nu-i vina mea, ci consecinţa fizicii. Nu-i aşa, colega Nakamura?

— Are dreptate, încuviinţă japonezul.

— In tot cazul, continuă Rotmont, îmi pun capul că ei nu au nici tehnologie siderală, nici gravistică.

— De unde ştii?

— Pentru că le-ar fi utilizat. Colosul ăla care-i îngropat pe Lună, de pildă, este o antichitate din punctul de vedere al ingineriei siderale. De ce să sfredeleşti tuneluri în magmă şi astenosferă dacă poţi transforma gravitaţia pentru a produce efecte macrocuantice? Fizica lor a urmat o cale diferită - aş zice o cale mai ocolită, care i-a îndepărtat de culoarea de atu. Slavă cerului! La urma urmelor, noi dorim contact, nu bătălii.

— De acord, însă nu-i posibil ca ei să considere bătălie ceea ce tocmai s-a întâmplat?

— Ba da, bineînţeles că-i posibil.

— Domnilor, credeţi că puteţi localiza vreun rest din vânătorii distruşi de *Gabriel?* îi întrebă Steergard pe fizicieni.

— Nu tocmai - decât dacă colapsurile au fost foarte asimetrice. O să-l întreb pe DEUS. Mă îndoiesc că monitoarele gravimetrice au putut face înregistrări precise. DEUS?

— Localizarea nu este posibilă, spuse computerul. Unda de presiune cauzată de deschiderea orizontului exterior Kerr a dispersat fragmentele.

— Care este aproximarea?

— A fost creată o nedeterminare de un parsec.

— Nu se poate! exclamă Polassar şi Nakamura păru la fel de uluit.

— Nu sunt sigur dacă domnul Rotmont are dreptate, zise DEUS. Poate că sunt părtinitor, întrucât sunt înrudit mai îndeaproape cu *Gabriel* decât cu domnul Rotmont. în plus, i-am limitat într-adevăr autonomia, în

conformitate cu instrucţiunile primite.

— Să ne oprim aici cu gradele de rudenie, rosti căpitanul, care nu era încântat de umorul computerului. Spune ce ştii.

— Presupun că *Gabriel* a intenţionat doar să dispară, prin transformarea într-o singularitate. Ştia că nici noi şi nici quintanii nu vom fi afectaţi în felul acela, deoarece probabilitatea întâlnirii unei singularităţi este practic zero - are diametrul de 10^{50} din al unui proton. Există o probabilitate mult mai mare a ciocnirii între două muşte - una plecată din Paris, iar cealaltă din New York.

— Pe cine aperi - pe Rotmont, sau pe tine?

— Nu apăr pe nimeni. Deşi nu sunt om, mă adresez oamenilor. Numele Hermes şi Euridice sunt originare din Grecia, aşa că voi vorbi ca şi cum am fi sub zidurile Troiei: dacă echipajul îi suspectează pe cei care l-au programat şi trimis pe *Gabriel,* eu îmi dau cuvântul de olimpian că mane- vra-colaps nu a fost introdusă în niciun bloc de memorie. *Gabriel* era dotat cu capacitatea decizională maximă - euristică cu IO^{32} ramificaţii, adică numărul tuturor combinaţiilor sale. Nu ştiu cum a utilizat capacitatea asta, dar ştiu timpul necesar ajungerii la decizie: între trei şi patru secunde. Prea puţin pentru a determina intervalul Holenbach. Ca atare, a fost pus în faţa alegerii: totul sau nimic. Dacă nu închidea spaţiul printr-un colaps, ar fi explodat ca o bombă termonucleară de o sută de megatone, deoarece energia eliberată prin scurtcircuitare ar fi fost explozivă. Ţinând seama de asta, *Gabriel* a recurs la cealaltă extremă, care garanta o

implozie ce ducea la o singularitate şi absorbea simultan torpilele quintanilor în orizontul Kerr.

DEUS tăcu şi Steergard îşi privi oamenii, pe rând.

— Bun, o să accept asta - *Gabriel* şi-a predat sufletul în mâinile Domnului. Vom vedea însă dacă în decursul procesului a reuşit să le dea şah mat quintanilor. Deocamdată rămânem pe loc. Cine este de cart?

— Eu, răspunse Tempe.

— Bine. Restul mergeţi la culcare. Dacă se întâmplă ceva, trezeşte-mă.

— DEUS este mereu de veghe, anunţă computerul.

Rămas singur pe puntea de comandă, cu luminile mult reduse, Tempe descrise cercuri, aidoma unui înotător într-o apă invizibilă, pe lângă ecranele moarte şi oarbe şi se ridică până la plafon. Fulgerat de o idee neaşteptată, se împinse puternic cu picioarele în tavan, îndreptându-se către video- scopul central.

— DEUS? rosti el încetişor.

- Da.

— Mai arată-mi o dată etapa finală a urmăririi. încetinită de cinci ori.

— Optic?

— Optic cu suprapunere de infraroşu, totuşi astfel încât imaginea să nu fie prea înceţoşată.

— Gradul de înceţoşare este o chestiune de gust, replică DEUS şi ecranul se aprinse.

Pe marginea sa pâlpâiau valorile telemetriei. Nu mai goneau nebuneşte ca înainte, ci se modificau în salturi scurte.

— Suprapune o grilă.

— Am înţeles.

Imaginea arătă albul norilor, pentru ca apoi, brusc, să tremure, ca şi cum ar fi fost văzută printr-o apă curgătoare. Liniile grilei începură să se curbeze. Distanţa dintre acul care era *Gabriel* şi urmăritori se reduse. Redat în ralanti,

părea ca o picătură de apă văzută la microscop, în care bacterii de forma unor virguliţe înotau către o particulă neagră aflată în suspensie.

— Telemetrie Doppler diferenţială! zise Tempe.

— Spaţiul îşi pierde structura euclidiană, anunţă DEUS, dar comută diferenţiatorul.

Deşi pătratele grilei tremurau şi se curbau, distanţa tot putea fi aproximată. Virguliţele ajunseseră la câteva sute de metri de *Gabriel.* în clipa aceea, o parte uriaşă din planeta de sub cele cinci puncte negre foarte apropiate se dilată enorm, pentru ca să revină aproape imediat la aspectul normal. Toate punctele negre dispăruseră, iar în locul pe care-1 ocupaseră se văzu un tremur scurt, ca de aer încălzit, urmat de o strălucire roşie teribilă, aidoma unei revărsări de sânge, care formă o bulă stacojie, ce deveni maro, se diminuă şi

dispăru. Norii îndepărtaţi, pe care şocul îi dispersase la mii de kilometri, se roteau leneş deasupra suprafeţei oceanului, care era mai întunecat decât coasta continentală spre est. Fereastra cu marginile învolburate continua să se caşte, dar era pustie.

— Gravimetrele! ceru pilotul.

— Am înţeles.

Imaginea nu se modifică, ci doar liniile geodezice se încolăciră în centru, un ghem de fire încâlcite.

— Micrograviscopie! DEUS, ştii ce vreau!

- Da.

Ca întotdeauna, DEUS vorbea cu glas lipsit de emoţii, totuşi pilotului i se păru că în tonul său exista o urmă de impertinenţă. Ca şi când computerul, care îi era superior ca viteză de gândire, îi executa ordinele necooperativ, tocmai pentru a-1 face să simtă superioritatea aceea.

în hăţişul de linii geodezice încâlcite exista o unduire abia perceptibilă, care traversă toată grila şi dispăru. Ghemul geodezic se îndreptă. Pe fundalul planetei albe

cu craterul din nori ca ochiul unui ciclon gigantic se vedea din nou un caroiaj regulat de coordonate gravitaţionale.

— *Gabriel* a tras spre sine cu nucleoni de ordinul teravolţilor? întrebă pilotul.

- Da.

— Tangenţial, cu o acurateţe de un Heisenberg?

- Da.

— De unde a avut energia suplimentară? Masa lui nu era prea mică pentru a deforma spaţiul cosmic într-o microgaură?

— Dacă este scurtcircuitat, teratronul acţionează ca un generator sideral. Absoarbe energie din exterior.

— Creând astfel un deficit?

- Da.

— Sub formă de energie negativă?

- Da.

— în ce domeniu?

— La viteze superluminice în hiperspaţiu, *Gabriel* absoarbe energie de pe o rază de un milion de kilometri.

— Şi de ce Quinta sau Luna n-a detectat asta? De ce n-am detectat-o nici noi?

— Pentru că a fost un împrumut cuantic în intervalul Holenbach. Este necesar să explic mai departe?

— Nu, răspunse pilotul. întrucât colapsul s-a petrecut în mai puţin de o milionime de nanosecundă, s-au format două orizonturi de evenimente concentrice de tip Rahman-Kerr.

— Da, spuse DEUS.

Computerul nu putea fi surprins, totuşi pilotul avu impresia că simte respect în cuvântul acela.

— Ceea ce înseamnă că singularitatea ce a rămas în urma lui *Gabriel* nu mai există în lumea asta. Calculează, să vezi dacă am dreptate.

— Am calculat deja, răspunse DEUS. Probabilitatea existenţei ei este de 1 la 10 000.

— Şi atunci de ce i-ai dat căpitanului exemplul acela despre probabilitatea de ciocnire între două muşte?

— Probabilitatea nu este zero.

— Judecând după mişcarea liniilor geodezice, colapsul a avut o bombare heliofugală intensă. Dacă am reduce toate corpurile din sistem la mase punctiforme, am putea găsi punctul focal unde au fost aruncate rachetele quintane - prin efect de macrotunel. Adevărat?

— Adevărat.

— Frotiul nu poate avea dimensiunea de un parsec. Trebuie să fie mai scurt. îl poţi calcula?

- Da.

- Si? ♦

— Efectul de macrotunel este probabilistic şi variabilele independente ale probabilităţilor se multiplică.

— Haide să traducem asta în limbaj simplu. Pe lângă Zeta, în sistemul acesta mai sunt nouă planete. Rezultă aşadar un sistem nonlinear de ecuaţii imposibil de integrat, dar planetele îşi capătă momentul cinetic de la protostea. Prin urmare, masa întregului sistem poate fi redusă la centrul său.

— Asta este foarte imprecis.

— Imprecis, dar nu ajunge la un parsec.

— Eşti unul dintre oamenii aceia fenomenali care pot calcula în minte? întrebă DEUS.

— Nu. Provin dintr-o epocă în care calculele se făceau tot cu ajutorul computerelor. Uneori însă trebuia să acţionezi „nu după *pi,* ci după ochi". în profesiunea mea, cei care nu puteau face asta au murit tineri. De ce ai tăcut?

— Ce ar trebui să zic?

— Că nu eşti infailibil.

— Nu sunt.

— Şi că n-ar trebui să-ţi spui DEUS.

— Numele acesta nu mi l-am atribuit eu.

Fiasco / 237

— Nici chiar o femeie n-ar putea avea ultimul cuvânt cu un computer. DEUS, calculează distribuţia probabilistică în parsecul acela. Ar trebui să fie bimodală. După aceea marchează regiunea asta pe harta stelară şi arată-i-o mâine-dimineaţă căpitanului, spunându-i că anterior n-ai vrut s-o calculezi.

— Nu mi-a ordonat nimeni s-o fac.

— Iti ordon eu acum. Ai înţeles?

- Da.

Aşa se încheie conversaţia aceea nocturnă de pe puntea de comandă.

Atacul

Ceva cu o probabilitate matematică extrem de mică se poate totuşi întâmpla uneori. Din trei rachete interceptoare ce fuseseră absorbite în spaţiul comprimat şi apoi fuseseră expulzate heliofugal - odată cu revenirea gravitaţiei la starea de echilibru - nu se găsi nici cea mai mică urmă, dar *Hermes* o defectă pe a patra după numai opt zile şi o aduse la bord. DEUS explică această coincidenţă realmente remarcabilă cu ajutorul unei versiuni ingenioase de analiză topologică, utilizând derivate ergodice transfinite. însă Nakamura, care aflase de la Steergard despre discuţia din toiul nopţii dintre pilot şi DEUS, comentă că orice calcule pot fi ajustate folosind trucuri cunoscute de orice utilizator al matematicii aplicate, astfel încât să corespundă realităţii, în timp ce vinciurile aduceau la bord epava contorsionată şi boţită, Nakamura îl întrebă, curios, pe pilot cum ajunsese la concluzia sa.

Tempe râse.

— Eu nu sunt matematician. Dacă am ajuns la o concluzie, nu ştiu care a fost raţiunea de la baza ei. Nu mai ţin minte când sau cine a fost cel care mi-a demonstrat că dacă un om doreşte să-şi calculeze probabilitatea naşterii şi în acest scop coboară prin arborele său genealogic, prin

părinţi, bunici şi străbunici, el poate ajunge la o probabilitate aproape egală cu zero. Dacă părinţii săi nu s-au

întâlnit întâmplător, atunci bunicii s-au întâlnit întâmplător, iar dacă te întorci astfel în timp până în Evul Mediu, numărul evenimentelor perfect posibile ce ar exclude toate procreările şi naşterile necesare naşterii sale va fi mai mare decât numărul tuturor atomilor din univers. Cu alte cuvinte, niciun om nu se îndoieşte că el există, deşi nicio stocastică nu l-ar fi putut prezice cu două sute de ani mai devreme.

— De acord, dar ce legătură are asta cu efectele singularităţilor în intervalul Holenbach?

— Habar n-am. Probabil că n-are nicio legătură. Nu sunt expert în singularităţi.

— Nimeni nu-i expert. Delegatul nostru apostolic ar zice că a fost inspiraţia divină.

— Nu cred că-i vorba despre divinitate. Am privit pur şi simplu cu atenţie sfârşitul lui *Gabriel.* Ştiam că el n-a dorit să distrugă vânătorii şi de aceea a făcut ce a putut pentru a evita să-i tragă sub orizontul Kerr. Am văzut că urmăritorii nu au fost egal distanţaţi în spatele lui *Gabriel.* Dacă distanţele lor au fost diferite, atunci poate că şi finalurile lor au fost diferite.

— Şi pe baza asta...?

Japonezul râse şi el acum.

— Nu numai. Puterea de calcul are o limită - se numeşte *limes computibilitatis.* DEUS se află la limita aceea. El nu va aborda probleme ce sunt transcomputabile şi ca atare insolvabile. De aceea, nici măcar n-a încercat, iar eu am avut noroc. Ce spune fizica despre noroc?

— Acelaşi lucru pe care-1 spune despre aplauzele făcute cu o singură palmă, răspunse Nakamura.

— Că este Zen?

— Exact. Haide acum cu mine - la urma urmelor, captura asta ţi se datorează.

Pe platforma de duraluminiu din mijlocul calei, sub strălucirea multor lămpi, epava neagră părea un peşte carbonizat ce fusese spintecat. Autopsia aceea dezvăluia structura celulară de acum familiară, motoare luminice de putere considerabilă şi un dispozitiv topit la probă, despre care Polassar credea că era o armă laser, însă Nakamura îl considera o supapă de reglaj a acceleraţiei, deoarece *Gabriel* n-ar fi trebuit distrus, ci capturat. Polassar sugeră ca epava

lungă de patruzeci de metri să fie scoasă din navă, întrucât, alături de probele depozitate anterior, ocupa aproape jumătate din cală. De ce s-o transforme într-un depozit de resturi şi deşeuri? El-Salaam nu era de acord, ci dorea să păstreze minimum un specimen, preferabil pe ultimul, deşi, atunci când fu întrebat de căpitan, nu putu oferi un motiv logic.

Problema în sine nu-l interesa pe Steergard. El considera că circumstanţele se modificaseră radical şi dorea să audă ♦ »

din partea oamenilor săi ce curs de acţiune apreciau că ar fi fost cel mai bun sau cel cuvenit.

După ce resturile aveau să fie ejectate în spaţiu, urmau să se întrunească toţi. înainte de şedinţa respectivă, cei doi fizicieni merseră la Rotmont, ca să - după cum comentase maliţios Polassar - „redacteze declaraţia preliminară şi s-o susţină cu o bibliografie".

De fapt, cei trei doreau să-şi coordoneze punctele de vedere, pentru că după distrugerea lui *Gabriel* se constataseră semne de dezbinare în conversaţiile purtate între membrii echipajului.

Nu se ştia cine utilizase primul expresia „demonstraţie de forţă". Harrach se declarase prompt în favoarea tacticii respective, el-Salaam fusese de acord, dar cu rezerve, pe când fizicienii şi Rotmont se opuneau, iar Steergard, cu toate că se mulţumise doar să asculte, părea să fie de partea lor. Ceilalţi nu luară cuvântul. în timpul şedinţei, opiniile celor două grupări se contraziseră violent. In mod surprinzător, Kirsting se alătură susţinătorilor „demonstraţiei de forţă".

— Violenţa este un argument irezistibil, zise în cele din urmă Steergard. Eu am trei rezerve faţă de această strategie şi le voi formula ca tot atâtea întrebări. Suntem noi siguri că deţinem superioritatea? Poate duce un astfel de şantaj la stabilirea de contact? Vom fi noi pregătiţi să implementăm ameninţările dacă quintanii nu vor ceda? Desigur, sunt întrebări retorice. Niciunul dintre noi nu poate răspunde la ele. Consecinţele unei strategii bazate pe demonstraţia de forţă sunt incalculabile. Dacă cineva nu-i de acord cu mine, îl rog să vorbească.

Cei zece bărbaţi din cabina căpitanului schimbară priviri între ei.

— Eu şi el-Salaam, spuse Harrach, am dori să-l

auzim pe căpitan prezentându-şi varianta sa. Noi nu vedem alternativă la propunerea noastră. Situaţia în care ne găsim nu ne dă de ales şi cred că asta-i clar pentru toţi. Ameninţări, forţă, şantaj - toate astea sunt cuvinte care sună neplăcut. Puse în aplicare, pot duce la catastrofă. întrebarea „Cine deţine superioritatea?" este cel mai puţin importantă. Nu contează dacă noi o deţinem sau nu, ci dacă quintanii cred sau nu că o deţinem şi dacă se vor preda fără luptă.

— Luptă...? repetă călugărul.

— Ciocnire. Confruntare. Aşa îţi sună mai bine, părinte? Ar trebui totuşi să evităm eufemismele. Ameninţarea cu violenţa - ignorând pentru moment forma pe care o va lua - trebuie să fie reală, deoarece ameninţările ce nu sunt susţinute de posibilitatea acţiunii nu au nicio valoare tactică şi strategică.

— Da, încuviinţă Steergard, să evităm eufemismele. Deşi ar fi posibilă, de asemenea, şi o cacealma...

— Nu, zise Kirsting. Cacealmaua implică o familiaritate minimă cu regulile jocului. Noi nu cunoaştem regulile.

— Bine, rosti căpitanul. Să presupunem că am dispune de o superioritate reală, pe care o putem etala fără a le cauza vreun rău direct. Aceasta ar fi o ameninţare deschisă.

Dacă tentativa asta se dovedeşte inutilă, atunci, potrivit spuselor lui Harrach, va trebui să purtăm o luptă sau, în cazul cel mai favorabil, să evităm una. N-ar fi deloc un preludiu favorabil pentru o înţelegere mutuală.

— Nu, câtuşi de puţin, îl susţinu Nakamura. Ar fi cel mai prost început cu putinţă. Şi totuşi, e adevărat - nu noi am creat situaţia asta.

— Pot să spun ceva? interveni Arago. Noi nu ştim de ce au încercat quintanii să-l intercepteze pe *Gabriel.* Cel mai probabil este că intenţionau să-i facă ceea ce am făcut noi cu cei doi sateliţi ai lor lângă luno, şi acum cu vânătorii săi. Cu toate acestea, nu considerăm că am fi acţionat ca agresori. Noi am vrut să examinăm produse ale tehnologiei lor; ei au vrut să examineze produsul nostru. Este o simetrie simplă. De aceea, nu este nevoie să vorbim despre demonstraţii de forţă, distrugeri spectaculoase şi lupte. O eroare nu trebuie să fie echivalentul unei crime, deşi poate să fie.

— Nu există nicio simetrie, obiectă Kirsting. Prin intermediul *Ambasadorului,* noi am transmis opt milioane de biţi de informaţii, peste şapte sute de ore non-stop, în buclă, pe toate frecvenţele. Am transmis semnale laser, am transmis coduri şi instrucţiuni pentru decriptare, şi am trimis un lander care nu conţinea nici măcar un gram de explozibili. Cât despre datele transmise - le-am oferit coordonatele sistemului nostru solar, imagini ale Pământului, o schiţă generală a evoluţiei biosferei noastre, date despre antropogeneză... o enciclopedie întreagă. Plus constantele fizice, care sunt universale în spaţiu şi pe care ar trebui să le cunoască.

— Dar nu s-a menţionat nimic despre ingineria siderală, foraminele Holenbach şi unităţile Heisenberg, nu? întrebă Rotmont.

— Nici despre sistemele noastre de propulsie şi localizările gravitaţionale, despre Proiectul SETI, *Euridice,* gracere, Hades...

— Nu, zise el-Salaam. Tu ştii cel mai bine ce n-a fost inclus, deoarece te-ai ocupat personal de programele pentru *Ambasador.* De asemenea, nu au fost menţionate lagărele de exterminare, războaiele mondiale sau vrăjitoarele arse pe rug. Cu toate astea, când cineva întreprinde o primă vizită, el nu pune totul pe masă - păcatele sale şi păcatele părinţilor săi! Dacă noi, într-un mod general şi foarte politicos, i-am fi informat că suntem capabili să transformăm corpuri cereşti mai mari decât Luna lor în ceva care poate să treacă printr-o gaură de cheie, atunci părintele Arago ne-ar fi spus că aşa ceva aduce a şantaj scandalos.

— Mă ofer ca mediator, interveni Tempe. întrucât quin- tanii nu locuiesc în peşteri şi nu aprind focul cu cremenea, ci călătoresc prin spaţiul cosmic, cel puţin în interiorul sistemului lor solar, ei ştiu că noi n-am ajuns aici vâslind, sau cu o ambarcaţiune cu pânze. Iar simplul fapt că ne aflăm aici, sosiţi de la sute de parseci depărtare, înseamnă mai mult decât orice încordare de bicepşi uriaşi.

— *Recte. Habet,* şopti Arago.

— Tempe are dreptate, încuviinţă căpitanul. Este posibil ca ei să fi fost alarmaţi de simpla noastră apariţie, mai ales dacă din punct de vedere tehnologic

nu sunt deocamdată capabili de zborul galactic, totuşi ştiu ce ordine de energie sunt necesare pentru aşa ceva... Până la activarea *Ambasadorului,* am presupus că quintanii nu ştiu nimic despre noi. Insă dacă ei l-au observat pe *Hermes* mult mai devreme - la urma urmelor, suntem pe orbită de trei luni -, atunci tăcerea noastră, camuflajul nostru li s-ar putea părea de rău augur.

— Exagerezi, ridică Harrach din umeri iritat.

— Câtuşi de puţin.

— Imaginează-ţi că în anul 1950, sau în 1990, crucişătoare galactice lungi de kilometri ar apărea deasupra Pământului. Chiar dacă n-ar arunca din ceruri decât bomboane de ciocolată, ar exista panică şi haos, ca să nu mai amintesc

de crize politice, deoarece toate civilizaţiile aflate în etapa multistatală au multe conflicte interne. Din partea noastră nu-i necesară nicio demonstraţie de forţă, pentru că străbaterea a o sută de parseci este în sine o asemenea demonstraţie - pentru cei care nu sunt capabili de ceva similar.

— Perfect atunci, căpitane, zise Harrach, şi ce sugerezi să facem? Cum să ne arătăm intenţiile prietenoase, paşnice, politicoase şi binevoitoare? Cum îi asigurăm pe quintani că nu prezentăm niciun fel de ameninţare pentru ei, ci că suntem un grup de cercetaşi aflaţi într-o excursie, condusă de un preot, când patru dintre cele mai bune maşini de luptă ale lor, fiecare dintre ele de cincizeci de ori mai grea decât arhanghelul nostru, au fost spulberate ca nişte simple fire de praf? înţeleg acum că eu şi el-Salaam am greşit. Oaspeţii au venit cu flori, când au ajuns în grădină câinele gazdei i-a atacat, iar unul dintre oaspeţi, încercând să-1 alunge cu umbrela sa, a străpuns-o accidental pe mătuşa gazdei. Ce rost mai are să discutăm despre o „demonstraţie de forţă", când ea s-a şi petrecut deja?

Zâmbi larg, dar uşor răutăcios, şi-l privi pe dominican.

— Asimetria nu se află acolo unde crezi, răspunse Arago. Noi nu putem fi purtători de veşti bune pentru

nişte fiinţe care nu ne înţeleg. Intenţiile angelice nu pot fi demonstrate atât timp cât rămân doar intenţii. Pe de altă parte, răul *poate* fi demonstrat prin cauzarea de vătămări. Este un *circulus vitiosus:* pentru ca să comunicăm cu ei, trebuie să-i convingem de intenţiile noastre paşnice, dar ca să-i convingem de intenţiile noastre paşnice, trebuie mai întâi să comunicăm cu ei...

— Cum se face însă că toate câte s-au petrecut aici n-au fost prevăzute de marii noştri gânditori, de planificatorii şi directorii programelor CETI şi SETI? întrebă Tempe furios. Toate astea au căzut asupra noastră din senin? Este incredibil de stupid!

Cabina se umplu de glasuri ridicate, care se contraziceau. Steergard nu spuse nimic. Se gândi că, în dezbaterea aceasta infructuoasă - îi înţelegea inutilitatea -, oamenii, fără a-şi da seama pe deplin, îşi eliberau frustrările ce se acumulaseră în cursul repetatelor încercări eşuate de comunicare cu quintanii. Acesta era rezultatul nopţilor nedormite, al elanului nerăsplătit de investigare a Lunii, al formulării de ipoteze care, în loc să ofere înţelegerea civilizaţiei străine, se prăbuşeau ca un castel din cărţi de joc. Frustrarea îi determina pe unii să simtă că erau înconjuraţi de puzzle-uri irezolvabile sau că erau pierduţi într-un labirint fără ieşire şi-i determina pe alţii să-i suspecteze tot mai mult pe quintani de paranoia colectivă.

Dacă pe Quinta exista într-adevăr paranoia, atunci era molipsitoare. Steergard observă că ledul de deasupra raftului de lângă cuşeta lui, în fundul cabinei, era stins. Cineva acţionase un comutator pe puntea de comandă, pentru a deconecta computerul central al navei de cabina aceasta, cineva care, se părea, nu dorea prezenţa rece, raţională, logică a lui DEUS la discuţie. Steergard nu întrebă cine o făcuse. El îşi cunoştea oamenii; printre ei nu existau laşi sau mincinoşi care să nege acţiunea respectivă - numai că era posibil s-o fi făcut-o în mod inconştient, aşa cum, de pildă, îţi acoperi goliciunea în faţa unui străin cu un reflex mai rapid decât ruşinea. De aceea nu zise nimic, dar reconectă consola şi-i ceru lui DEUS decizia optimă.

DEUS răspunse că nu deţinea suficiente date pentru optimizare. în plus, în solicitarea aceea exista în mod implicit un antropocentrism inevitabil. Oamenii vorbesc despre ei şi despre alţii în termeni de „bun" sau „rău". Acelaşi dualism se aplică şi pentru istoria lor. Mulţi consideră istoria o acumulare de atrocităţi, de campanii de subjugare absurde - absurde chiar şi fără a ţine seama de morală, întrucât nu aduc nici agresorilor şi nici victimelor lor altceva decât distrugerea culturilor, prăbuşirea

imperiilor, pe ale căror ruine se înălţau alte imperii. Pe scurt, mulţi privesc cu dispreţ istoria omenirii, totuşi, în general, nimeni n-o consideră o aberaţie psihozoică oribilă, hidoasă, din *Universum* - că Pământul este o planetă de ucigaşi brutali, unică printre milioane de corpuri cereşti, un loc unde inteligenţa producea sânge şi suferinţă, contrar normei cosmice. Ca regulă, în adâncul inimii lor şi fără să se gândească prea mult, oamenii consideră istoria Pământului - pe întregul ei curs, de la *Paleopithecus* şi *Australopithecus,* până în epoca modernă - ca fiind „normală", un tip frecvent întâlnit în setul de civilizaţii cosmice.

Nimic nu este însă cunoscut în această privinţă şi nu există nicio metodă prin care să poţi extrage mai mult decât zero din zero informaţii. Diagrama Hortega-Neyssel indica doar durata medie ce separa naşterea unei protoculturi de explozia tehnologică. Curba diagramei, aşa-numita linie principală a psihozoicii, nu reflecta factorii biologici sau sociologici (culturali, politici), care, laolaltă, modelau istoria specifică a făpturilor înzestrate cu raţiune.

O astfel de omisiune era justificată de experienţa terestră, deoarece ciocnirile dintre religii şi culturi diferite, dintre forme de guvernare şi ideologii diferite - colonizări şi descentralizări, înfloriri şi declinuri de imperii - nu intervin în niciun mod asupra ritmului progreselor tehnologice. Aceasta este o curbă parabolică, neafectată pe cursul ei de perturbări şi şocuri istorice cum sunt invaziile, molimele şi genocidul, fiindcă tehnologia, odată ce capătă moment de inerţie, devine o variabilă independentă de substructure civilizaţiei. Prin integrare, ea devine o curbă logistică a unui proces autocatalitic.

Oamenii individuali - la scară microscopică - fac mereu invenţii şi descoperiri, fie izolat, fie în echipă, dar creatorii aceia pot fi eliminaţi din ecuaţie, deoarece invenţiile dau naştere la invenţii şi descoperirile duc la descoperiri. Mişcarea aceasta accelerată descrie o parabolă ce pare să

se înalţe spre infinit. Un platou de saturaţie nu este cauzat de alţi indivizi care caută să protejeze mediul; curba îşi schimbă gradientul, aplatizându-se, doar acolo unde biosfera ar fi distrusă dacă n-ar exista aplatizarea. în mod invariabil, aplatizarea apare în punctul critic, pentru că, dacă tehnologiile pentru expansiune nu sosesc în vederea salvării sau înlocuirii biosferei, atunci civilizaţia respectivă intră în criza finală - adică extincţie. Când nu mai există aer pentru a fi respirat, nimeni nu mai poate să facă alte descoperiri şi să primească premiile Nobel.

în conformitate cu datele cosmologiei şi ale astrofizicii, linia principală a diagramei Hortega-Neyssel ţinea seama aşadar numai de capacitatea de încărcare limitată a unei biosfere date (cunoscută şi ca „încărcare tehnologică maximă"). însă capacitatea respectivă nu depindea de anatomia sau de formele de organizare ale vieţii colective, ci de proprietăţile fizico-chimice ale planetei, de poziţia ei ecosferică şi de alţi factori cosmici, printre care influenţele stelare şi galactice. în locurile unde se atingea limita de încărcare a biosferei, linia principală se întrerupea, ceea ce însemna doar că civilizaţiile respective erau obligate să ia decizii globale privind viitorul lor. Dacă ele nu doreau sau nu puteau s-o facă, atunci piereau.

întreruperea liniei principale coincidea cu aşa-numitul cadru superior al ferestrei de contact. Cadrul sau limita aceea - numit şi „bariera creşterii" - explica ramificaţiile ulterioare din trunchiul monolitic al liniei principale, întrucât civilizatii diferite îsi continuau existenta în moduri » » »
diferite. Deşi deocamdată nu avusese loc niciun schimb de informaţii cu alt psihozoic, se ştia din calcule că nu exista o unică decizie optimă, nu exista un mod ideal de a ieşi din pericolul creat de distrugerea biosferei de către tehnosferă. Nici chiar o civilizaţie unită nu avea înaintea ei un singur drum care s-o poarte în siguranţă prin dilemele şi pericolele ce se multiplicau.

Cât despre situaţia curentă, aceasta era rezultatul unor acţiuni inadecvate, cauzate de abaterea de la programul iniţial al expediţiei. în opinia lui DEUS, seria de paşi eronaţi avusese loc deoarece aceştia nu păruseră eronaţi la momentul în care fuseseră întreprinşi; incorectitudinea lor se relevase doar retrospectiv.

Mai precis, *Hermes* fusese adus în Paradoxul Săgeţii: factorul de decizie încearcă să realizeze două acţiuni care sunt ambele valoroase, dar care nu sunt co-executabile. în domeniul dintre risc maxim şi precauţie maximă, apărea o rezultantă din care nu era uşor de ieşit. DEUS nu considera că impasul prezent se datora căpitanului, pentru că acesta încercase să găsească un compromis între risc şi precauţie. După ce capturase orbitalii quintani *înapoia lui* luno şi le descoperise „viroizii", el se abătuse de la program spre precauţie excesivă, camuflând nava şi neexpediind semnale spre Quinta pentru a anunţa vizita din cosmos. Preţul acelei precauţii era evident acum.

A doua eroare fusese înzestrarea lui *Gabriel* cu prea multă autonomie, cu prea multă inventivitate. în mod paradoxal, asta provenise tot dintr-un exces de precauţie, dar şi din presupunerea greşită că *Gabriel,* superior ca viteză orbitalilor sau rachetelor quintane, putea să asolizeze fără să fie interceptat. Pentru a dezvolta o asemenea viteză, fusese echipat cu un motor teratron, iar pentru a răspunde adecvat la comportamentul impredictibil al gazdelor după asolizare, fusese dotat cu un computer super-inteligent. Programul SETI stabilise trimiterea iniţială de sonde mici, numai că procedura respectivă fusese abandonată când mesajele radio diplomatice ale *Ambasadorului* nu duseseră la niciun rezultat. Nimeni nu-şi imaginase că *Gabriel* îşi va transforma motorul într-o armă de implozie siderală, în felul acesta, din cauza ingeniozităţii computerului lui *Gabriel,* ei se găseau într-o situaţie dificilă. Acum era imposibil să trimită alte sonde, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat

nimic. O situaţie nouă cerea tactici noi. DEUS avea nevoie de douăzeci de ore pentru o analiză completă.

Ca atare, toate activităţile încetară.

* * *

După cartul de seară, Tempe nu putu să adoarmă. Rede- rula în minte desfăşurarea şedinţei din cabina căpitanului, care pentru el nu avusese alt rezultat decât creşterea neplăcerii pe care o simţea faţă de DEUS. Mintea aceea electronică supremă dezvolta o logică sclipitoare, dar efectul pe care-1 producea era uimitor de fariseic. Fuseseră comise erori, ei se abătuseră de la programul stabilit iniţial, totuşi căpitanul nu fusese acuzat şi nici DEUS nu purta cea mai mică responsabilitate pentru ele, aşa cum o demonstrase cu precizie computerul. Paradoxul Săgeţii, camuflajul care avusese consecinţe proaste, cauzat de suspiciunile excesive faţă de quintani, aţâţate de ipoteza că viroizii fuseseră concepuţi pentru sabotaj, aşa cum DEUS definea acum în mod elegant problema... oare cine fusese în tot acel timp consilierul căpitanului?

Prins de pat cu centuri, deoarece se afla în imponderabilitate, Tempe deveni până la urmă atât de furios, încât era imposibil să mai poată adormi. De aceea aprinse spotul de deasupra capului, luă o carte de sub cuşetă, *Programul Hermes,* şi începu să citească.

Frunzări mai întâi ipotezele generale despre Quinta. Era de fapt un print făcut imediat înaintea plecării lui *Euridice,* bazat pe observaţiile astrofizice culese şi interpretate. Quintanii aveau la dispoziţie energie de ordinul a IO^{30} ergi, aşadar civilizaţia lor se afla la nivelul pre-side- ral. Principalele surse de energie erau probabil reacţii de fuziune de tip stelar, totuşi centrale energetice *nu* fuseseră plasate pe orbită. Cel mai probabil, la fel ca pe Pământ,

 epuizarea combustibililor fosili dusese la o perioadă de utilizare a actinidelor, a căror exploatare ulterioară se dovedise neprofitabilă după controlarea Ciclului Bethe. Părea improbabil ca în ultima sută de ani planeta să fi trecut prin războaie

purtate cu arme nucleare. Pata rece ecuatorială nu putea să fie rezultatul unui astfel de război. Orice iarnă postatomică ar fi trebuit să acopere practic toată planeta, deoarece masele de praf ridicate în stratosferă ar fi crescut albedoul întregii suprafeţe. Nu se ştiau motivele pentru care fusese stopată construirea inelului de gheaţă din apa oceanului planetar.

Bărbatul sări peste paginile acoperite de grafice şi tabele, până ajunse la capitolul „Ipoteze despre starea civilizaţiei".

„1. Quinta suferă de conflicte interne, care au influenţat dezvoltarea tehnologică. Aceasta sugerează existenţa unor naţiuni sau alte agregări antagoniste. Perioada conflictelor militare deschise, care aparţine de acum trecutului, nu a dus la rezultate de tipul «cuceritor-cucerit», ci s-a metamorfozat treptat într-o fază criptomilitară."

Aici DEUS ataşase un print suplimentar de la bordul lui *Hermes:*

„Unul dintre argumentele ce susţin teza unui conflict criptomilitar sunt paraziţii găsiţi în cei doi sateliţi quin- tani. Potrivit acestei interpretări, blocurile oponente rămân într-o stare care, în sens clausewitzian, nu este nici pace clasică, nici război clasic. Lupta dintre ele se desfăşoară pe toate fronturile criptomahiei, prin pagube meteorologice cauzate inamicului sau prin erodarea catalitică mutuală a potenţialului tehno-industrial. Ea poate să fi cauzat construirea inelului de gheaţă, deoarece activitatea respectivă necesită cooperare globală."

Textul din *Euridice* continua după aceea:

„Dacă există astfel de grupări antagonice, care luptă între ele în mod neclasic, atunci contactul cu orice vizitator sosit din spaţiu poate deveni mult mai dificil. Stabilirea apriori a unei alianţe cu vizitatorul este extrem de improbabilă pentru oricare dintre părţi, dacă sunt numai două, deoarece intrusul extraplanetar nu ar avea nicio motivaţie raţională, nu ar avea nimic de

câştigat din alăturarea la una dintre tabere. Ba chiar contactul ar putea sluji ca scânteia care să transforme criptomahia tăcută, mocnită, constantă şi derulată cu încăpăţânare într-o ciocnire directă, la scară totală, între cele două puteri. Exemplu: Să considerăm că pe planeta T se află blocurile A, B şi C, aflate toate în conflict mutual. Dacă B stabileşte contact cu intrusul, A şi C se vor simţi serios ameninţate. Ele pot fie să atace intrusul - pentru a-l împiedica să crească potenţialul lui B -, fie să se alieze între ele şi să-l atace pe B. Situaţia este instabilă de la bun început, iar orice introducere a unui factor exterior cu potenţial tehnologic însemnat (aşa cum trebuie să aibă vizitatorul, întrucât el efectuase saltul galactic) poate fi suficientă pentru escaladarea ostilităţilor.

2. Quinta este unită, ca federaţie sau ca protectorat. Pe planetă nu există antagonişti de forţe egale, pentru că una dintre puteri stăpâneşte toată planeta. Nici această dominare, indiferent dacă este rezultatul unor operaţiuni militare sau a fost obţinută prin subjugare non-militară în urma căreia părţile mai slabe s-au supus puterii globale majore, nu oferă stabilitate în faţa contactului cu un intrus galactic. Puterea globală nu trebuie acuzată de intenţii demonice sau imperialiste de expansiune extraplanetară. în acest model al Quintei, puterea nu doreşte să-l distrugă pe vizitator, ci doar să-i împiedice eforturile de a stabili contact - şi mai ales de a asoliza. Cadourile tehnologice oferite de vizitator s-ar putea dovedi «otrăvite». (Tentativa

de a opri oferirea unor astfel de cadouri, pentru a le împiedica să perturbe echilibrul sociopolitic curent, poate însă perturba echilibrul respectiv.) De aceea, chiar şi într-un sistem unit, refuzul contactului poate fi o decizie delicată pentru puterile globale. Această politică de izolaţionism îndreptată spre spaţiul cosmic a fost denumită PERFIS *(Perfect Isolation),* prin analogie cu „splendida izolare" istorică a britanicilor,

înălţimea pragului informaţional pe care vizitatorul trebuie să-1 depăşească pentru a stabili contactul nu este determinată.

3. Potrivit lui Holger, Kroch *et al.,* contactul poate fi, de asemenea, nedorit pe o planetă complet unită, pe care nu există nici cuceritori, nici cuceriţi, nici opresori, nici oprimaţi. Dilemele esenţiale ale unei astfel de civilizaţii, care se abate de la linia principală Hortega-Neyssel în zona superioară a ferestrei, se află la intersecţia dintre cultura şi tehnologia sa. Cultura este caracterizată întotdeauna printr-un decalaj consistent de norme legale şi moral-etice faţă de tehnologie, în perioada sa parabolică, pre-saturată, de acceleraţie. Tehnologia face posibil ceea ce tradiţia culturală interzice şi consideră imuabil.

Exemple: ingineria genetică aplicată creaturilor corespunzătoare oamenilor, alegerea sexului copiilor, transplantul de creier etc. în lumina unor asemenea dificultăţi, contactul cu vizitatori îşi arată natura ambivalenţă. Partea planetară, care respinge contactul, nu trebuie să le atribuie intruşilor vreun motiv neprietenos. însă temerile sale sunt justificate: injecţia de tehnologii radical noi poate destabiliza legături şi relaţii sociale. în plus, consecinţele contactului sunt imprevizibile. Asta nu se aplică contactului radio - sau oricărui contact de la distanţă -, întrucât cei

care receptează semnalele pot ignora în mod discreţionar informaţia dobândită."

Tempe era obosit acum, dar tot nu putea să adoarmă. Trecu iute peste câteva capitole şi-1 citi pe cel final, despre procedura pentru contact. Proiectul SETI abordase dilemele prezentate până atunci ca pe dificultăţi de comunicare între un vizitator şi potenţiala sa gazdă. De aceea expediţia fusese echipată cu dispozitive speciale pentru comunicare, dar şi cu computere care puteau, în absenţa negocierilor preliminare prin schimb de semnale, să demonstreze natura paşnică a expediţiei înainte de asolizare.

Procedura iniţială avea mai multe etape. Primul anunţ al sosirii unei nave de pe Pământ ar fi fost o emisie în benzile radio, termice, luminoase, ultraviolete şi corpusculare specificate în anexă. Dacă nu se primea un răspuns sau dacă răspunsul era neinteligibil, pe toate continentele urmau să fie trimise landere, ale căror senzori de ghidare aveau să le direcţioneze spre zonele cu concentraţii mari de clădiri.

Existau, de asemenea, o mulţime de schiţe, diagrame şi specificaţii. Fiecare lander era dotat cu un emiţător-receptor şi cu date despre Pământ şi locuitorii săi. Dacă nici etapa aceasta nu declanşa reacţia dorită - stabilirea contactului -, atunci nava avea să lanseze sonde mai complexe, echipate cu computere capabile să ofere instrucţiuni şi să implementeze coduri vizuale, tactile şi acustice. Procedura aceasta era ireversibilă, întrucât fiecare etapă era o continuare a celei precedente.

Primele landere conţineau emiţătoare de unică utilizare ce puteau fi activate doar prin distrugerea violentă a blindajelor lor, nu în urma unui accident sau a unei aso- lizări brutale, ci prin „dezasamblare fără echivoc" deliberată. (Pilotul zâmbi faţă de formularea aceea ce descria un locuitor al peşterilor care distrugea emisarul electronic al omenirii cu ghioaga sa ghintuită cu aşchii de cremene. „Dezasamblare fără echivoc" era şi atunci când, gândi

el, scoteai nişte dinţi din gura cuiva fără nicio explicaţie.) Emiţătoarele crescute din monocristale erau atât de rezistente, încât puteau transmite un semnal chiar dacă landerul era distrus într-o fracţiune de secundă - de pildă, dacă era aruncat în aer de o explozie. Programul continua, descriind detaliat diversele modele ale acestor emisari şi seriile în care trebuiau lansaţi, sincron, către zonele de asolizare alese, astfel încât nicio regiune sau continent să nu fie privilegiată sau omisă etc. Cartea conţinea, de asemenea, un *votum separatum* al unui grup de experţi SETI extrem de pesimişti. Ei afirmau că nu existau niciun fel de mijloace materiale, mesaje sau declaraţii uşor de descifrat care să nu poată fi interpretate ca o camuflare perfidă a unor intenţii agresive. Asta rezulta pur şi simplu din diferenţa inevitabilă între nivelurile

de tehnologie.

Fenomenul cunoscut drept „cursa înarmărilor" începând din secolul al XIX-lea, şi într-o măsură încă şi mai mare în secolul al XX-lea, se născuse odată cu pitecantropii, atunci când aceştia utilizaseră femururile lungi ale antilopelor drept bâte, zdrobind cu ele, printre altele, şi ţestele cimpanzeilor, întrucât erau canibali. După aceea, când ştiinţa, mama tehnologiei accelerate, apăruse la intersecţia culturilor mediteraneene, progresele militare ale statelor europene beligerante - şi ulterior ale celor non-europene - nu oferiseră niciodată unei singure tabere un avantaj copleşitor asupra alteia. Unica excepţie în privinţa aceasta fusese bomba atomică, însă Statele Unite se bucuraseră de monopolul respectiv doar pentru un moment infim la scara istoriei. Pe de altă parte, hăul tehnologic între civilizaţii din univers trebuie să fie enorm şi ar fi practic imposibil să nimereşti peste o civilizaţie care să aibă exact aceeaşi dezvoltare ca a Pământului.

Volumul gros includea multe alte speculaţii docte. Vizitatorul care iniţia o gazdă subdezvoltată în secretele tehnologiei siderale echivala cu cineva care ar fi dat copiilor

dintr-o grădiniţă să se joace cu grenade amorsate. Pe de altă parte, dacă el nu-şi dezvăluia cunoştinţele, risca să fie suspectat de duplicitate şi de încercare de dominare, iar în felul acesta ambele alternative erau defavorabile.

în cele din urmă, profunzimea argumentelor îl copleşi pe Tempe, care, cu ajutorul programului SETI, căzu într-un somn atât de adânc, încât cartea îi rămase în mână şi lumina spotului nu-1 deranjă.

* * *

Mergea sub soarele puternic pe o stradă îngustă şi abruptă, care cobora pe un deal printre case. în faţa uşilor locuinţelor, se jucau copii, iar în ferestre atârnau la uscat rufe întinse pe frânghii. Pavajul neregulat, presărat cu gunoaie, coji de banane, resturi de

mâncare şi chiştoace de ţigări, era brăzdat de o rigolă prin care se prelingea apă noroioasă. Hăt departe, la poalele dealului se afla portul, plin de ambarcaţiuni cu pânze. Vălurele letargice clipoceau pe plajă, iar între bărcile de pescuit trase pe nisip se întindeau năvoade. Marea era calmă şi netedă până la orizont şi pe ea strălucea o panglică de soare reflectat. Se simţeau izuri de peşte prăjit, urină şi ulei de măsline. El nu ştia cum ajunsese aici, dar ştia că se afla la Napoli. O fetiţă scundă şi oacheşă alerga, ţipând la un băieţel care fugea cu o minge; acesta se oprea şi se prefăcea că-i aruncă mingea, apoi se ferea înainte ca ea să-l poată prinde. Alţi copii strigau în italiană. O femeie se apleca afară pe o fereastră de la etaj; ciufulită, în furou, îşi luă lenjeria intimă şi fusta ce se uscaseră pe frânghia întinsă peste străduţă. Ceva mai departe începeau trepte din piatră, sparte pe alocuri. Brusc, totul se zgudui, se auzi un huruit, pereţii începură să se năruie. El rămase stupefiat într-un nor de praf de calcar, orbit. Ceva căzu înapoia lui. Femei ţipau... o ploaie de

 cărămizi... vuietul cutremurului era asurzitor. *Terremoto, terremoto* - strigătele dispărură în al doilea tunet, care sporea lent. Bucăţi de tencuială căzură pe el; îşi acoperi capul cu braţele, simţi o lovitură în faţă şi se trezi, totuşi cutremurul nu dispăru.

O greutate uriaşă îl ţintuia pe pat. încercă să sară în sus, dar curelele îl ţineau locului. Cartea îl lovi în frunte si ricoşă spre tavan. Aici era *Hermes,* nu Napoli, însă se auzea un bubuit şi pereţii se clătinau. Tempe simţea toată cabina mişcându-se, plutind suspendată, şi spotul luminos pâlpâi. El văzu cartea deschisă şi un pulover lipite de tavanul care se găsea acum sub el. De pe rafturile răsturnate cu susul în jos se revărsau bobine de film. Nu era un vis şi nu era nici tunet. Sirenele de alarmă urlau. Lumina se diminuă, spori iarăşi, se stinse şi din colţurile tavanului devenit acum podea se aprinseră automat luminile de urgenţe. Tempe bâjbâi după cataramele de pe centuri, ca să le elibereze, dar acestea, apăsate de pieptul lui, nu se desfăceau. Mâinile îi deveniră ca plumbul şi sângele îi năvăli în cap. încetă să se mai străduiască. Era aruncat

înainte şi înapoi, în sus şi în jos, astfel că greutatea îl apăsa când de curele, când de pat. Acum înţelese ce se întâmpla. Aşteptă. Era oare sfârşitul?

Quintei. Reglă puţin calibrarea, pentru a focaliza imaginea, în centru se afla un grup filiform ce semăna cu un nucleu atomic, după un impact care împrăştie radial fragmentele. Bărbatul comută imaginea de la pata informă şi lăptoasă din centru spre periferia mai rarefiată.

Nimeni nu ştia ce reprezenta imaginea. Un complex nelocuit de clădiri, un fel de oraş gigantic? In cadrul acesta se vedea într-o secţiune ce fusese trasată de nucleonii unor elemente mai grele decât oxigenul. Asemenea tomografii - similare unor radiografii suprapuse pentru a descrie obiectul tridimensional - ale obiectelor astronomice erau cunoscute de foarte multă vreme, dar se dovediseră utile doar pentru stele răcite la nivelul piticelor negre şi pentru planete. In ciuda ingeniozităţii sale, imagistica spinograme- lor avea limite. Rezoluţia era insuficientă pentru a îngădui distingerea fosilelor individuale, chiar dacă ele erau mai mari decât dinozaurii gigantici din mezozoic şi cretacic. Cu toate acestea, Kirsting încerca să recunoască scheletele creaturilor de pe Quinta - şi poate că doar acelea similare oamenilor populau acest pseudo-oraş, în cazul în care era într-adevăr o metropolă cu multe milioane de locuitori. Ajunse la limita rezoluţiei şi trecu de ea, iar petele minuscule compuse din filamente albicioase, tremurătoare, se dezintegrară şi pe ecran pâlpâi un haos de granulaţii încremenite.

Kirsting readuse calibrarea înapoi cu multă delicateţe şi imaginea cu umbre reveni. Selectă spinogramele cel mai precis conturate ale meridianului critic şi le suprapuse până când contururile convexe ale Quintei fură aliniate ca un teanc de radiografii ale aceluiaşi obiect scanate cu viteză mare şi suprapuse.

Presupusul „oraş" se afla pe ecuator. Spinogramele fuseseră efectuate în lungul axei câmpului magnetic al Quintei, pe tangenta unde atmosfera se termina la nivelul crustei planetare. Aşadar, dacă complexul de clădiri se

întindea pe cincizeci de kilometri, imaginile îl secţionau oblic - ca şi cum ar fi fost efectuate de un aparat amplasat într-un cartier mărginaş, care radiografiase toate străzile, pieţele şi casele până în cartierul diametral opus. Asta nu oferea totuşi prea mult. Dacă privim de sus o mulţime de oameni, îi vom vedea micşoraţi pe verticală. Dar dacă îi privim pe orizontală, îi vedem doar pe cei mai apropiaţi, doar primii care apar pe străzi. O mulţime scanată cu raze X va apărea ca un talmeş-balmeş de schelete. Cel puţin izbutea să deosebească clădirile de pietoni. Deoarece clădirile nu se deplasau, tot ce rămânea locului în o mie de spinograme putea fi eliminat prin filtrare. Vehiculele puteau fi eliminate, de asemenea, printr-un proces de retuşare ce ştergea orice se deplasa cu o viteză mai mare decât cea a unui om ce se deplasa pe jos. Dacă Kirsting ar fi avut de-a face cu un oraş terestru mare, atunci casele, podurile şi fabricile ar fi dispărut, alături de maşini şi de trenuri, lăsând doar umbrele pietonilor. însă premise atât de geocentrice şi antropocentrice aveau o valoare discutabilă, totuşi bărbatul spera că va fi norocos.

El venea deseori noaptea în camera obscură şi examina de nenumărate ori filmele, cu speranţa că ar putea în mod accidental să selecteze şi să juxtapună spinogramele corecte şi poate să vadă - deşi înceţoşate - scheletele quintanilor. Erau ei hominizi? Sau măcar vertebrate? Oare calciul şi compuşii din calciu stăteau la baza scheletului lor, ca în cazul vertebratelor terestre? Exobiologia considera improbabilă o asemănare cu omul, dar era posibilă o paralelă osteologică cu structura oaselor pământene, ţinând seama de masa, aşadar de gravitaţia, planetei şi de compoziţia atmosferei. Oxigenul liber sugera prezenţa vegetaţiei, însă plantele nu se vor angaja în zboruri spaţiale şi nici în construirea de rachete.

Kirsting nu se aştepta la o structură osoasă de tip uman, care este rezultatul unor căi complexe şi interconectate în

evoluţia speciilor terestre. întâmplător, nici mersul biped şi poziţia verticală nu ar fi confirmat antropomorfismul - la urma urmelor, mii de reptile preistorice merseseră pe două picioare şi dacă s-ar fi

făcut spinogramele unor iguanodoni alergând, aceştia nu ar fi putut fi deosebiţi, la scară planetară, de participanţii la un maraton - dacă toţi ar fi fost priviţi de la mare distanţă.

Sensibilitatea aparatelor depăşea până şi cele mai optimiste aşteptări ale inventatorilor imagisticii prin rezonanţă electronică de spin: rezonanţa calcarului arăta coaja unui ou de găină de la o sută de mii de kilometri depărtare. Uneori lui Kirsting i se părea că distinge printre petele ceţoase fire microscopice mai strălucitoare decât fundalul, ca un dans al morţii de Holbein încremenit, fotografiat printr-un telescop. Exobiologul credea că, dacă ar fi sporit amplificarea vizuală doar cu foarte puţin, ar fi putut zări scheletele în realitate şi ele ar fi încetat să fie ceea ce mintea lui adăuga firelor tremurătoare, atât de indefinite şi efemere - precum canalele văzute de observatorii din vechime ai planetei Marte numai pentru că ei doreau enorm de mult să le vadă. Când se uita prea mult la grupările acestor scântei vagi şi nemişcate, ochii lui obosiţi cedau înaintea voinţei şi atunci aproape că putea să distingă punctele lăptoase ale craniilor şi oasele subţiri ca firul de păr ale coloanelor vertebrale şi ale membrelor. Doar când clipea, cu ochii arzând de încordare, iluzia aceea dispărea.

Kirsting închise aparatul şi se ridică. Strângând din ochi în bezna totală, el apelă imaginea abia întrezărită şi micuţele apariţii scheletice reveniră, fosforescente pe fundalul ca de catifea neagră. Când redeschise ochii, văzu luminiţa rubinie de deasupra ieşirii. Orbit de lumina coridorului după ce stătuse atât timp în camera obscură, nu se duse direct la lift, ci se sprijini cu spatele în nişa uşii, care era capitonată cu spumă groasă, iar asta îi salvă viaţa când fu izbit, aproape imediat după aceea, de impactul gravitaţiei în acompaniamentul

 detunăturii ca un muget. Luminile de veghe se stinseră şi ledurile de urgenţă se aprinseră pe toată lungimea coridorului care se dădea peste cap odată cu nava, dar bărbatul nu le mai văzu pentru că-şi pierduse cunoştinţa.

* * *

După discuţiile cu echipajul, Steergard nu se dusese la culcare, ştiind că, indiferent cât de multe tactici ar fi conceput DEUS, el trebuia să se confrunte cu o alegere ce s-ar fi rezumat la opţiunea între risc incalculabil şi retragere. In timpul dezbaterilor, izbutise să păstreze impresia unui om hotărât, deşi acum, rămas singur, se simţea mai neajutorat ca niciodată. îi venea tot mai greu să se opună tentaţiei de a lăsa decizia pe seama şansei. într-un dulăpior din cabina sa, căpitanul ţinea, printre alte obiecte personale, o monedă veche şi grea din bronz care avea pe o parte profilul lui Cezar, iar pe revers fasciile romane. Era o amintire de la tatăl lui, care fusese numismat. Când deschise dulapul, Steergard tot nu ştia dacă va lăsa într-adevăr în seama acelei monede nava, echipajul, soarta celei mai mari expediţii din istoria omenirii, cu toate că-şi spusese deja că fasciile vor însemna fuga - pentru că ce altceva ar fi fost retragerea? -, iar profilul tocit al chipului masiv va însemna ceva ce s-ar fi putut dovedi pieirea lor. îşi învinse şovăiala, scotoci în dulapul întunecat şi scoase dintr-un compartiment micuţ o cutiuţă plată. O deschise şi răsuci moneda în mână. Oare avea dreptul...?

In imponderabilitate, moneda nu putea fi totuşi aruncată în aer, aşa că Steergard prinse pe ea o agrafă pentru hârtie şi comută electromagnetul fixat sub tăblia biroului pentru ca fotografii sau hărţi să poată rămâne pe aceasta dacă deasupra lor se puneau cubuleţe din oţel. împinse după aceea în ambele părţi teancurile de printuri şi de benzi şi, ca un

băieţel (şi el fusese cândva un băieţel), dădu un bobâmac monedei. Aceasta se roti pe vârful agrafei, din ce în ce mai lent, descriind cercuri mici, până când, în cele din urmă, căzu atrasă de electromagnet şi arătă fasciile. Retragere.

Steergard prinse braţele scaunului rotativ pentru a se aşeza şi salopeta lui abia atinsese şezutul aderent, când sosi şocul, la început perceput slab, mai degrabă instinctiv decât conştient, dar care spori după aceea, până ce o forţă enormă mătură filmele, hârtiile, cubuleţele din oţel şi moneda din bronz întunecat de pe

birou şi-l trânti apăsat în scaun. Gravitaţia se intensifică. Vederea i se înceţoşă, deoarece sângele începu să-i părăsească ochii, însă bărbatul mai putu să vadă pâlpâirea rapidă a luminii aplicei rotunde şi să audă, şi să simtă, cum îmbinările şi sudurile pereţilor de oţel gemură înapoia capitonajelor lor, iar dincolo de zgomotele şi de foşnetele obiectelor, dispozitivelor şi hainelor nefixate, care cădeau unele peste altele, zbierau în depărtare sirene de alarmă ce păreau mai degrabă urletul întregii nave lovite în corpul ei de o sută optzeci de mii de tone. Auzind ţipetele şi vuietul continuu, orbit de greutatea teribilă care-i apăsa în scaun trupul ce părea făcut din plumb, Steergard simţi uşurare chiar în clipa în care îşi pierdu cunoştinţa.

Da, uşurare, fiindcă de acum retragerea nu mai era o opţiune.

Vederea îi reveni după zece-douăsprezece secunde, deşi acul gravimetrului continua să fie în zona roşie. *Hermes* nu suferise un impact direct - aşa ceva ar fi fost imposibil. Indiferent ce anume lovise nava, DEUS, mereu vigilent, respinsese atacul, dar, întrucât acesta fusese întreprins atât de silenţios şi de viclean, nu avusese timp să aleagă un scut de protecţie moderat şi recursese la apărarea finală.

In universul acesta, pragul gravitaţional nu putea fi depăşit decât de o singularitate - şi asta o salvase pe *Hermes,* numai că forţa unei riposte atât de violente produce în mod inevitabil recul. La fel ca un tun care basculează înapoi,

ca reacţiune la lansarea obuzului, întreaga navă, aflată în centrul descărcării siderale, se cutremură, în ciuda faptului că recepţionase doar o mică fracţiune din energia eliberată. Steergard, care nici măcar nu încercă să se ridice, deoarece corpul continua să-i zacă sub apăsarea unei prese invizibile, privi cu ochi holbaţi cum acul mare se târî, tremurând, milimetru cu milimetru, afară din zona roşie a cadranului. Muşchii lui încordaţi la maximum începură acum să-i dea ascultare. Gravimetrul revenise în sectorul negru ce indica 2 *g.* Sirenele de alarmă continuau să sune monoton pe toate punţile.

Impingându-se cu ambele mâini în braţele scaunului, căpitanul se sculă cu dificultate, iar când

ajunse în picioare fu nevoit să se ţină de birou ca o maimuţă care se sprijină de sol cu încheieturile degetelor îndoite (Steergard nu ştia de ce tocmai comparaţia aceea îi veni în minte acum). Printre benzile şi hărţile aruncate pe podea, văzu moneda tatălui său, care continua să arate fasciile, adică retragerea.

El zâmbi, deoarece decizia aceea fusese anulată de un atu superior. Acul gravimetrului intră în sectorul alb cu 1 *g* şi se deplasă constant. Trebuia să ajungă pe puntea de comandă şi să vadă ce se întâmplase cu oamenii săi. Când ajunse la uşă, se opri brusc, se întoarse, ridică moneda şi o puse la loc în dulap. Nimeni nu trebuia să afle de momentul lui de slăbiciune. Desigur, nu era o slăbiciune privită din punctul de vedere al teoriei jocurilor, deoarece, în absenţa soluţiilor de tip minimax, nu există o decizie mai bună decât cea pur aleatorie. Ca atare, el îşi putea justifica acţiunea, cel puţin faţă de sine, dar nu intenţiona s-o facă. După ce străbătuse jumătate din coridorul-tunel, imponderabilitatea reveni. Steergard apăsă butonul liftului.

Zarurile fuseseră aruncate. Deşi el nu era în favoarea luptei, îşi cunoştea oamenii şi ştia că niciunul dintre ei, cu excepţia delegatului apostolic, n-ar fi fost de acord să dea bir cu fugiţii.

Demonstraţia de forţă

Mijlocul utilizat pentru atac era imposibil de depistat, fiindcă toate urmele sale dispăruseră din continuumul acela spaţio-temporal. Datele înregistrate în memoria lui DEUS le arătară fizicienilor ceea ce suspectaseră. Deoarece senzori omnidirecţionali scanau spaţiul din jurul lui *Hermes* până la limita exterioară a perimetrului defensiv, puteau fi detectate ecouri radar provenite de la particule cu diametrul de un milimetru pe o rază de o sută şaizeci de mii de kilometri. Lovitura nu fusese un fascicul energetic, care ar fi lăsat o linie spectrală. Iniţial păru de neconceput apariţia bruscă în jurul lui *Hermes* a unui roi ce se apropia rapid de navă, format din aproximativ cincizeci de obiecte cu contururi înceţoşate ce se mişcau sincronizat. Ele se materializaseră foarte aproape, la o distanţă de doi-trei kilometri. Nevoiţi să speculeze, fizicienii formulară ipoteze pentru străpungerea nedetectată a câmpului de senzori şi ajunseră la trei posibilităţi.

Potrivit primei ipoteze, nori de particule, nu mai mari decât bacteriile, se puteau coagula şi forma mase de ordinul tonelor, ceea ce ar fi necesitat capacitatea mai puţin obişnuită de a produce particule care să autofuzioneze şi de a le direc- ţiona spre ţintă într-o dispersie mare. Ar fi fost similare unor

nori de microcristale, care - după o întârziere necesară la interiorul perimetrului - ar fi format o avalanşă. Particulele individuale, care nu doar condensau, ci şi interacţionau pentru a forma proiectile, ar fi trebuit să aibă o structură foarte ingenioasă. Cu nouă secunde înainte de impact, magnetome- trele navei înregistraseră în câmpul magnetic înconjurător un salt ce atinse un maximum de un miliard de gauşi, după care revenise aproape la zero peste câteva nanosecunde. Anterior însă nu existase niciun fel de activitate electromagnetică. Fizicienii nu puteau propune un mecanism pentru crearea unui câmp de asemenea intensitate, ale cărui surse, aparent inexistente anterior, să fi scăpat senzorilor. Teoretic, câmpul protector putea fi străpuns de dipoli dacă norul lor s-ar fi neutralizat prin orientarea reciprocă a trilioane de molecule.

O astfel de reconstruire a atacului presupunea o tehnologie care nu mai fusese concepută şi, ca atare, nu fusese testată experimental pe Pământ.

A doua ipoteză era utilizarea extrem de speculativă a efectelor cuantice ale vidului. Potrivit acestei ipoteze, nicio particulă materială nu trecuse de câmpul protector şi de altfel asemenea particule nici nu se aflau în volumul sferic ce înconjura nava. Vidul cosmic fizic conţine foarte multe particule virtuale ce se pot materializa în urma unei injecţii bruşte de energie din exterior. Ipoteza aceasta ar fi necesitat ca nava să fie înconjurată, dincolo de raza câmpului ei protector, de generatoare de radiaţii X dure, ale căror descărcări să fie centripete, astfel încât unda, care ar fi avut forma unei sfere ce se contracta cu viteza luminii, să producă - exact la contactul său cu câmpul defensiv - un efect de tunel. Cuantele de energie apărute în vecinătatea navei ar fi dat naştere în vid unei cantităţi suficiente de hadroni, care să se năpustească din toate părţile asupra lui *Hermes.* Metoda era posibilă, dar necesita echipamente sofisticate, poziţionare precisă în spaţiu şi camuflarea completă a orbitalilor. Părea extrem de improbabilă.

A treia ipoteză implica utilizarea energiei negative în exteriorul perimetrului defensiv. Ea ar fi necesitat însă stăpânirea ingineriei siderale, ba chiar în versiunea sa

macrocuantică, cu preluare prealabilă de energie de la soare, întrucât centralele energetice capabile să producă energia necesară pe planetă şi-ar fi trădat activitatea faţă de *Hermes* prin acumularea termică reziduală pe terenul înconjurător.

Luat prin surprindere, DEUS îşi găsise colacul salvator în gravitaţie. Utilizând întreaga energie disponibilă a ambelor motoare principale, computerul înconjurase nava cu toroide gravitaţionale, în interiorul cărora, ca în centrul unor anvelope intersectate, se afla *Hermes,* iar proiectilele dirijate spre ea cădeau în spaţiul cu curbură Schwarzschild. Din mijloacele utilizate în atac nu mai rămăsese nicio urmă, deoarece orice obiect material care cade într-un asemenea spaţiu îşi pierde toate proprietăţile fizice, cu excepţia sarcinii electrice, a momentului cinetic şi a masei, devenind o parte informă a cimitirului gravitaţional. Slujind ca armură impenetrabilă, toroidele existaseră doar câteva secunde, dar costaseră nava IO[21] juli. *Hermes* nu împărtăşise soarta lui *Gabriel* şi, mulţumită dispunerii toroidale a amortizoa- relor de impulsuri gravitaţionale, nu se autodistrusese prin autoapărare. Totuşi, întrucât acestea nu puteau fi focalizate direct spre emiţător, nava absorbise aproximativ o sutime de miime din energia eliberată. Dacă ar fi absorbit douăzeci de sutimi de miime, ar fi fost strivită tot aşa cum un baros striveşte cochilia goală a unui ou.

Niciun membru al echipajului nu avusese de suferit. Cu excepţia lui Steergard şi a lui Kirsting, toţi dormeau sau cel puţin erau prinşi cu centurile de siguranţă în cuşete, ca Tempe. Nava nu era echipată pentru bătălii. Polassar sugeră ca, indiferent ce s-ar putea întâmpla, ei să se deplaseze spre periheliu, pentru a completa energia pierdută în

respingerea atacului. In timpul deplasării respective, *Hermes* trecu printr-un nor de gaze rarefiate. Iniţial se crezu că era o protuberanţă împrăştiată de vântul solar, dar senzorii raportară că nenumărate molecule se ataşaseră de blindaj şi-l corodau catalitic. Eşantioanele luate la bord dezvăluiră o voracitate specifică, asociată viroizilor deja cunoscuţi. De aceea

Steergard făcu ceea ce în conversaţia sa cu delegatul apostolic numise „ieşire în câmp deschis". *Hermes* distruse norul perfid printr-o serie de lovituri termice, apoi distruse virusurile erozive de pe blindaj în modul cel mai simplu: nava rulă la capacitate maximă sistemele de răcire, după care se roti în jurul propriei sale axe, ca un rotisor, când trecu prin partea superioară a unei protuberanţe solare aflate la numai câteva secunde-lumină deasupra fotosferei. După aceea reduse viteza şi intră pe o orbită staţionară, întoarse pupa spre Zeta şi deschise receptorii de energie. O parte din energia aceea alimentă sistemele de răcire, iar restul fu dirijată spre generatoarele siderale.

în momentul acela, echipajul se diviză în trei grupuri.

Harrach, Polassar şi Rotmont considerau că incidentul cu norul reprezenta un al doilea atac al quintanilor.

Kirsting şi el-Salaam nu o considerau o lovitură îndreptată în mod deliberat spre ei, ci mai degrabă un fel de accident - *Hermes* pătrunsese într-o regiune ce fusese minată cu mult înainte de sosirea lor.

Nakamura adopta o poziţie intermediară: norul nu era o capcană - nici pentru *Hermes* şi nici pentru orbitalii quin- tani -, ci pur şi simplu o „groapă de gunoi" pentru armele micromahiei, utilizate în scopuri militare deasupra planetei, care plutise în derivă, contrar intenţiilor taberelor aflate în conflict, spre acest periheliu, purtată de forţa mareică gravitaţională a soarelui.

Arago nu zise nimic.

DEUS era ocupat cu programarea posibilelor strategii pentru acţiuni defensive, ofensive şi de comunicare. Nu oferi niciun fel de recomandări: datele pentru optimizarea oricăreia dintre direcţiile respective erau prea puţine.

Gerbert considera că unica soluţie era să renunţe la contact şi să ofere o demonstraţie de forţă, numai că refuză să participe la dezbatere, care deveni tot mai încinsă. Tempe, chemat la căpitan când completaseră

energia pierdută, spuse că el nu era specialist SETI şi nici nu comanda nava.

— După cum poate ai observat, replică Steergard, nimeni dintre cei de aici nu-i specialist, nici chiar eu, totuşi fiecare are propriile păreri despre subiect. Inclusiv tu. Doresc să aud părerea ta, nu sfatul tău.

— DEUS ar avea mult mai multe de spus, zise pilotul zâmbind.

— DEUS va prezenta douăzeci de tactici, sau poate chiar o sută, iar asta-i tot ce va face. Tu ştii la fel de multe ca specialiştii noştri, inclusiv DEUS. Riscul minim îl reprezintă retragerea.

— Asta-i adevărat.

Aşezat vizavi de căpitan, Tempe continua să surâdă.

— Ce anume te amuză? întrebă Steergard.

— Mă întrebi în privat, căpitane, sau este un ordin?

— Este un ordin.

— în mod clar, situaţia este neplăcută. Dincolo de asta, am ajuns să te cunosc destul de bine pentru ca să ştiu ce nu vei face în indiferent de circumstanţe. Nu vom fugi.

— Eşti sigur?

— Absolut.

— De ce? Tu ce crezi - am fost atacaţi o dată, sau de două ori?

— Nu contează. Indiferent care ar fi răspunsul corect, quintanii nu doresc contact. Habar nu am ce alte atuuri secrete au în mânecă.

— Orice alte încercări vor fi periculoase.

— Evident.

— Şi atunci?

— Se pare că eu îndrăgesc pericolul. în caz contrar, aş fi fost de câteva secole cu o piatră de mormânt la cap, fiindcă aş fi murit în patul meu, înconjurat de o familie îndurerată.

— Cu alte cuvinte, crezi că-i necesară o demonstraţie de forţă?

— Da, şi nu. O consider o ultimă măsură care nu poate fi evitată.

Pe biroul lui Steergard, un cub mic de oţel ţinea locului un teanc de printuri. Pe foaia de sus se vedea o diagramă. Pilotul o recunoscu; cu o oră în urmă, o primise şi el de la el-Salaam.

— Ai citit-o? întrebă acum.

- Nu.

— Nu? fu surprins Tempe.

— Este o altă ipoteză a fizicienilor. Am vrut mai întâi să discut cu tine.

— Ar trebui s-o citeşti. Da, este o ipoteză, dar mi s-a părut convingătoare.

— în regulă, poţi să pleci.

Analiza, intitulată „Sistemul Zeta, privit ca sferomahie cosmică", era semnată de Rotmont, Polassar şi el-Salaam.

„O civilizaţie care nu doar că şi-a distrus formele de comunicare wireless, ca radioul şi televiziunea, umplând ionosfera cu zgomot alb ce îneacă toate semnalele, ci şi-a investit şi majoritatea producţiei globale şi a energiei în producerea de arme ce ocupă spaţiul din jurul său, pare imposibilă, o absurditate. Nu trebuie însă uitat că situaţia aceasta n-a fost planificată în mod conştient, nici realizată în mod deliberat, ci a apărut gradat, prin escaladarea conflictului. Noi credem că totul a început când un război purtat cu fronturi largi pe suprafaţa planetei s-a apropiat de anihilarea totală. începând cu acel punct critic, cursa înarmărilor s-a mutat în cosmos. Niciunul dintre

antagonişti nu intenţiona să transforme sistemul solar într-un teatru de război de proporţii monstruoase, ci a acţionat doar în paşi succesivi, contracarând mişcările inamicului. După ce s-a ajuns finalmente la o confruntare în spaţiul extraplanetar, creşterea teatrului de război nu mai putea fi oprită şi cu atât mai puţin anulată în vederea unui acord definitiv de pace.

Simulările pe computer făcute pe baza teoriei jocurilor - cu recompense non-zero - arată că, în cazul unor asemenea dispute, lipsa de încredere în eficienţa unor tratate de dezarmare încheiate impune o limită asupra posibilei înţelegeri a oponenţilor prin intermediul negocierilor. în absenta încrederii în «buna-credintă» a inamicului - defini- tă prin formula *pacta sunt servanda* -, un acord necesită controlul reciproc al armelor, ceea ce înseamnă să le permiţi experţilor inamicului să-ţi inspecteze teritoriul.

Dar atunci când cursa pentru capacităţi militare tot mai mari intră pe făgaşul microminiaturizării, controlul

fără încredere devine o imposibilitate. Fabrici, arsenale şi laboratoare pot fi atunci ascunse în siguranţă. Un acord nu poate fi atins nici chiar la un nivel minim de încredere mutuală (că cei care se abţin de la cercetarea ştiinţifică pentru realizarea de microarme nu îşi vor asuma ca atare poziţia înfrânţilor iminenţi) şi nu este posibilă nici lichidarea armamentului existent pe baza asigurării primite de la inamic că şi el va proceda similar.

Se ridică atunci întrebarea: De ce găsim acum o sferoma- hie moartă în jurul Quintei, în locul metodelor biomilitare ce fuseseră cândva prezise pe Pământ?

Aceasta se datorează cu certitudine faptului că adversarii au dobândit deja în domeniul armelor biologice un potenţial suficient pentru a distruge întreaga biosferă, aşa cum a fost anterior posibil prin schimbul strategic de lovituri nucleare. Drept urmare, acum nimeni nu va fi primul care să utilizeze oricare dintre tipurile de arme.

Cât despre macro-alternativa criptomilitară - adică declanşarea de dezastre naturale prin manipularea climei şi a seismelor astfel de acţiuni pot să fi avut loc deja, dar n-au putut oferi o decizie strategică, fiindcă cei care recurg la proceduri criptomilitare vor recunoaşte acţiunile similare întreprinse împotriva lor de inamic."

După introducerea aceea, autorii prezentau un model al sferomahiei: o sferă cu Quinta în centru. în trecutul îndepărtat, războaiele locale deveniseră războaie globale, care deveniseră la rândul lor o cursă pentru inventarea de arme îmbunătăţite pe sol, pe apă şi în aer. Descoperirea fisiunii nucleare însemnase încheierea marilor războaie convenţionale. Din clipa aceea, cursa înarmării fără război a avut trei componente: instrumente de distrugere, instrumente de comunicare şi instrumente direcţionate împotriva primelor două. Emergenţa sferomahiei presupunea existenţa unor centre operaţionale care să răspundă - prin inovaţii tehnologice - faţă de fiecare progres al inamicului, dar şi faţă de obsolescenţa propriilor arsenale şi a metodelor de coordonare a utilizării lor.

Fiecare dintre aceste etape avea limita sau bariera ei superioară. De fiecare dată când antagoniştii o

atingeau, urma un echilibru temporar de forţe, după care una dintre tabere încerca să străpungă bariera. în cazul etapei precosmice, limita superioară putea fi văzută ca fiind starea în care ambele tabere puteau localiza şi distruge dispozitivele inamicului, atât pe cele care slujeau pentru lansarea primei lovituri, cât şi pe cele utilizate pentru lovituri de represalii. Către sfârşitul acestei etape, atât rachetele balistice cu rază planetară de acţiune amplasate în subteran, cât şi lansatoarele mobile de pe sol şi cele de sub apă (fie din submarine, fie de pe fundul oceanelor) erau la fel de expuse distrugerii.

în echilibrul vulnerabilităţii reciproce care apare astfel, veriga cea mai slabă este sistemul de comunicaţii

menţinut de sateliţi pentru detectare timpurie şi activităţi de recunoaştere pe rază mare în spaţiu, şi legătura dintre sateliţi, statul-major şi unităţile de luptă. Pentru a proteja sistemul acesta de pericolul unui atac prin surprindere care l-ar putea distruge sau scoate din funcţiune, următorul sistem a fost creat pe o orbită mai înaltă. în felul acesta, sfe- romahia s-a extins, dar, cu cât a devenit mai mare, cu atât legătura sa cu centrele de comandă de pe sol a devenit mai vulnerabilă la perturbare. Centrele de comandă au încercat să evite această ameninţare. Tot aşa cum insulele din ocean jucaseră rolul unor portavioane de nescufundat în epoca bătăliilor convenţionale, corpul ceresc cel mai apropiat, Luna, devenea o bază indestructibilă pentru acea tabără care avea să obţină cea dintâi controlul militar asupra sa. întrucât exista o singură Lună, de îndată ce ea era ocupată de o tabără, cealaltă tabără trebuia să se concentreze fie asupra mijloacelor de întrerupere a comunicaţiilor dintre planetă şi satelit, fie asupra alungării inamicului de pe Lună printr-o invazie.

Dacă forţele invadatorilor şi cele ale apărătorilor fortăreţei lunare erau aproximativ egale, nimeni nu putea obţine controlul complet al satelitului. Cel mai probabil asta se întâmpla în timpul instalării unilaterale de baze. Cei aflaţi la control trebuiau să abandoneze Luna, dar cei care le contestau controlul nu aveau puterea necesară s-o ocupe.

De asemenea, retragerea putea să aibă şi alt motiv: progrese recente înregistrate în perturbarea comunicaţiilor la distanţă. într-un astfel de caz, Luna şi-ar fi pierdut valoarea strategică de centru de comandă extraplanetar al operaţiunilor militare.

Modelul abstract al cosmomahiei este un spaţiu de tip multifază cu suprafeţe critice de tranziţie de la o fază complet terminată la următoarea. Prin extindere la scară astronomică, sferomahia le impunea antagoniştilor metode de luptă fără precedent în istoria lor.

Singura reacţie optimă din punct de vedere strategic faţă de potenţialul adversarului de a perturba toate legăturile dintre centrele de comandă şi bazele şi armamentul său de pe sol, de pe apă, din aer şi din spaţiul cosmic era oferirea de autonomie superioară de luptă propriilor baze şi arme în eventualitatea unor ostilităţi.

Rezultatul a fost că toate centrele de comandă au înţeles inutilitatea coordonării operaţiunilor de către un cartier general, ceea ce a dat naştere întrebării: Cum poţi continua strategii ofensiv-defensive fără să fii în contact cu propriile tale forţe de pe planetă şi din spaţiu?

Nimeni nu-şi blochează propriile canale de culegere de informaţii şi comandă. Asta se întâmplă ca urmare a aşa-numitului „efect de oglindă". Fiecare tabără face ceea ce este neplăcut pentru cealaltă tabără... şi este răsplătită similar. Cursa pentru acurateţea şi forţa rachetelor balistice a fost urmată de cursa pentru protecţia comunicaţiilor. Cea dintâi fusese acumularea de mijloace de distrugere şi ameninţarea cu utilizarea lor. Cea de-a doua a fost „războiul comunicaţiilor", în care bătăliile purtate pentru perturbarea şi păstrarea comunicaţiilor au fost reale, deşi nu implicau distrugeri materiale sau vărsare de sânge. Treptat, adversarii au umplut canalele radio cu zgomot de fond şi au pierdut atât controlul amplasării propriilor arme, cât şi informaţiile despre armele şi pregătirea operaţională a oponenţilor.

Asta însemna oare că paralizia centrelor de comandă ducea la mutarea bătăliei în spaţiul cosmic, unde atacurile şi contraatacurile continue erau efectuate de

arme ce deveniseră independente? Oare obiectivul acelor arme autonome era distrugerea orbitalilor inamici? Câtuşi de puţin. Războiul comunicaţiilor a continuat să rămână prioritar. Inamicul trebuia să fie orbit peste tot.

în primul rând, exista un prag insurmontabil pentru o coliziune directă a forţelor pe planetă: puterile

încărcăturilor, acurateţea balistică şi consecinţele potenţiale ale ambelor - o iarnă nucleară fatală - însemnau sfârşitul inevitabil al războiului.

întrucât nu mai erau capabili să facă nimic altceva, adversarii şi-au distrus reciproc controlul asupra arsenalelor. Toate benzile de frecvenţe radio au fost bruiate. întreaga capacitate a canalelor de transmisie a fost umplută cu zgomot de fond. In timp relativ scurt, cursa a devenit o întrecere între forţele de bruiere şi forţele de culegere a informaţiilor si de transmitere a ordinelor. Dar si escalada aceasta, stră- pungerea zgomotului de fond prin semnale încă şi mai puternice şi bruierea simultană a semnalelor inamice cu zgomot de fond mai puternic, a dus la o fundătură.

Pentru o vreme, tehnologia comunicaţiilor prin laser şi maser a continuat să se dezvolte. în mod paradoxal însă, din cauza creşterii puterilor de emisie, războiul electronic a dus şi aici la o fundătură. într-adevăr, razele laser erau suficient de puternice ca să străpungă ecranele protectoare, dar se transformau astfel dintr-un mijloc de cunoaştere în unul de distrugere. Făcând o comparaţie, era ca şi cum un orb şi-ar fi agitat bastonul alb cu tot mai multă forţă până când obiectul acela, care slujea la orientarea sa, s-ar fi transformat într-o ghioagă de luptă.

Anticipând fundătura inevitabilă, ambele tabere au început să producă arme care să fie autonome, mai întâi din punct de vedere tactic, apoi strategic. Muniţiile deveneau independente de constructorii lor, de operatorii lor şi de centrele lor de comandă.

Dacă obiectivul primar al acestor arme deja trimise în spaţiu fusese distrugerea omoloagelor lor inamice, o asemenea ciocnire, începută oriunde în cosmos, ar fi declanşat o bătălie ce s-ar fi extins ca un incendiu în prerie până la suprafaţa planetei, ceea ce ar fi dus la un schimb global de lovituri de cea mai înaltă capacita-

te şi, drept urmare, la extincţie. De aceea nu s-a permis

participarea armelor acelora la confruntări violente. Ele trebuiau să se supravegheze reciproc, iar dacă erau nevoite să distrugă, trebuiau s-o facă în secret, nu ca nişte bombe, ci ca nişte bacili. Inteligenţele lor artificiale încercau să paralizeze inteligenţele armelor inamice sau - cu ajutorul microviruşilor software - să determine „dezertarea" orbitalilor inamici, ceea ce în istoria Pământului avea un analog străvechi în ieniceri, copiii pe care turcii îi luau din ţările cotropite pentru a-i înrola în propria lor armată.

Acest model al sferomahiei era mult simplificat. Fiecare etapă a creşterii sale putea fi însoţită de raiduri de comando, acţiuni de spionaj, atentate teroriste, infiltrări, camuflări şi manevre care să înşele adversarul şi să-l determine să comită o eroare care să-l coste enorm, sau poate chiar să fie autodistructivă. Comunicaţiile prin cablu şi transmisiunile prin pulsuri electronice continuau să le permită adversarilor să menţină pe planetă un sistem centralizat de comandă pe o anumită distanţă, ce nu putea fi însă determinată deoarece varia în funcţie de inovaţii tehnologice.

În terminologia şi în vocabularul terestru nu exista o expresie pentru sferomahia de tip quintan, întrucât nu era nici război, nici pace, ci un conflict permanent care-i lega laolaltă pe inamici şi le secătuia resursele. Ar fi putut atunci sferomahia să fie văzută ca o variantă cosmică a războiului de uzură, în care tabăra cu mai puţine materii prime, energie şi progres tehnic este învinsă? Întrebarea aceasta convenţională are un răspuns neconvenţional: quintanii nu aveau nici rezerve infinite de combustibili fosili, nici surse inepuizabile de energie. Deşi şi una şi cealaltă ar fi limitat durata conflictului, ele nu garantau victoria pentru niciuna dintre părţi. Modelul etapei finale era simplu - o stea.

Asa cum se ştie, stelele îsi datorează existenta fuziunii termonucleare a hidrogenului în heliu, reacţie ce are loc în miezul lor la presiuni şi la temperaturi de ordinul milioanelor de unităţi de măsură corespondente. După ce tot

hidrogenul din centru arde, steaua începe să se comprime. Propria ei gravitaţie o contractă, ceea ce creşte temperatura în centru, făcând astfel posibile reacţiile nucleare ale carbonului. în acelaşi timp, în jurul sferei interioare de heliu - „cenuşa" hidrogenului consumat -, resturile de hidrogen continuă să reacţioneze şi acest front sferic de foc se dilată tot mai mult în stea. în cele din urmă, echilibrul dinamic este distrus şi steaua îşi ejectează violent învelişurile exterioare de gaz.

Similar cu felul în care o stea care îmbătrâneşte creează o sferă ce este dilatată de sintezele succesive din hidrogen în heliu, din heliu în carbon şi aşa mai departe, în sfera interplanetară a sferomahiei se formează suprafeţe ce corespund cu etapele respective ale cursei înarmărilor.

în centru, adică pe Quinta, continuă să existe un minimum de comunicaţii militare în fiecare tabără. în exteriorul centrului operează sisteme de arme autonome, care se ţin sub observare reciprocă. Independenţa lor este desigur limitată de programatorii din cartierul general, care le împiedică să declanşeze o reacţie în lanţ ce ar răspândi pârjolul războiului chiar pe planetă.

Programatorii sunt însă prinşi între ciocan şi nicovală. Cu cât inamicul trimite în spaţiu arme independente mai sofisticate, cu atât autonomia ofensiv-defensivă ce trebuie acordată acestora trebuie să fie mai mare. Simulările digitale şi analoge ale unei sferomahii după minimum o sută de ani de război nu au dus la soluţii lipsite de ambiguitate. Cu toate acestea, pe baza variantelor rulate pe computere, autorii modelului au postulat existenţa unui prag de restricţie în programarea sistemelor de luptă autonome; deasupra pragului respectiv, armele care erau doar independente puteau deveni insubordonate. Imaginea aceasta se îndepărta de modelul unei stele şi se apropia de modelul evoluţiei naturale. Armele independente erau precum organismele inferioare: dotate cu agresivitate, care era ţinută în frâu de

instinctul de autoconservare. Armele insubordonate erau ca primatele, ce dobândiseră capacitatea de a inventa şi, din creaturi doar şirete sau isteţe,

deveniseră iniţiatoarele unor tactici complet noi. Asemenea arme se eliberau singure de controlul indirect al făuritorilor lor. Afirmând că aceştia erau prinşi între ciocan şi nicovală, autorii modelului considerau că o catastrofă îi ameninţa pe toţi în mod egal, indiferent dacă le stopau sau creşteau inteligenţa armelor. în ambele situaţii, sferomahia îşi pierdea stabilitatea dinamică în cursul escaladării. Soarta viitoare nu putea fi prezisă cu certitudine şi depăşea interesele părţilor implicate în luptă, în prezent însă, situaţia respectivă era încă departe.

Flash-urile observate de *Euridice* puteau să fi fost ciocniri între unităţi de luptă foarte avansate la periferia sistemului Zeta. încleştarea lor la miliarde de kilometri depărtare de Quinta însemna că bătălii autentice puteau avea loc pe fronturi aflate la distanţe astronomice de planetă. Războiului i se îngăduia să devină „încins" acolo, iar pe viitor putea face salturi impredictibile în adâncul sferomahiei. în esenţă, niciun cunoscător al strategiilor post-Clausewitz nu se putea aştepta la un sfârşit victorios al conflictului, totuşi strategii experimentaţi în această privinţă se găseau în poziţia unui jucător care, întrucât şi-a investit tot capitalul în joc, nu mai poate părăsi pur şi simplu masa. Aceasta era situaţia de tip oglindă. întrebarea cândva importantă „Cine a început cursa înarmărilor?" era acum lipsită de însemnătate. în conflict nu mai puteau fi deosebite intenţii paşnice sau războinice ale taberelor ce se confruntau. Posibilităţile erau proaste pentru toţi participanţii şi jocul nu se putea încheia altfel decât cu o victorie ă la Pirus.

în acest cadru general, care erau posibilităţile pentru contact? Autorii analizei nu ştiau. Deocamdată, pe tabla cosmică de şah se deplasau piese albe şi negre de putere comparabilă, care nu se angajau în bătălii, ci se supravegheau reciproc. Pe de altă parte, apăreau piese complet

noi şi necunoscute, care erau testate în înfruntări mici, de felul ciocnirilor locale din vechime. Sau poate că *Hermes* nu fusese atacată de Quinta - de statele, guvernele sau autorităţile sale -, ci de mecanisme pentru care nava era un „corp străin", un obiect mare, de origine tehnologică şi în acelaşi timp necunoscut. în

felul acela, atacul asupra sa n-ar fi fost precum cel al unor tâlhari asupra unui călător, ci mai degrabă precum cel al unor limfocite asupra unei *infecţii* în interiorul unui organism.

Limitările impuse cursei înarmărilor erau puţine. Orbitali vechi puteau fi readuşi pe planetă şi „reciclaţi". Armele de tip viroid - paraziţii microminiaturizaţi, moleculele care se autocuplau şi care funcţionau pe baza energiei absorbite de la soare - necesitau o inventivitate inginerească uriaşă, dar puţine materii prime.

În încheierea analizei, Polassar, Rotmont şi el-Salaam îşi prezentau ideile despre Quinta. Structura aceasta care cunoscuse secole de luptă pentru supremaţie, sistemul artificial al unei sferomahii cu raza de douăsprezece miliarde de kilometri, putea fi văzută ca un organism ros de cancer. Organele lui cosmice erau, într-o măsură mai mare sau mai mică, metastaze maligne de conflicte. însă aici analogia cu o fiinţă vie înceta, fiindcă întregul nu fusese niciodată „sănătos", nici chiar de la început, ci fusese infectat la naştere de antagonismul tehnologiilor aflate în conflict. Nu avea „ţesuturi normale"; echilibrul dinamic era posibil şi era menţinut prin contracararea „tumorilor" sale. Pentru a menţine un echilibru atât de specific, tumorile trebuiau să se poată recunoaşte reciproc. Oriunde puteau să apară formaţiuni noi şi radical diferite, pe planetele interioare ori pe cele exterioare, acestea aveau să fie instantaneu dezarmate, verificate sau „convertite" (înrolarea lor ca „ieniceri") de către „anticorpi" tehnologici, al căror scop nu era de a vindeca - deoarece nu existau nici pacienţi, nici medici -, ci de a păstra un statu-quo *ante fuit* dinamic, adică impasul.

Dacă aşa stăteau lucrurile, atunci *Hermes* întâlnise mai întâi resturile unei bătălii străvechi, după care intrase într-o „zonă minată", care declanşase atacul nocturn. Potrivit acestei teorii, lipsa unui răspuns la activităţile *Ambasadorului* devenea plauzibilă. Dacă renunţarea la contact era acum în afara oricărei discuţii, atunci toate tacticile elaborate de SETI trebuiau considerate inutile şi trebuiau căutate altele mai promiţătoare. Autorii modelului sferomahiei nu

puteau preciza dacă exista vreo tactică de succes. Ei susţineau abandonarea programului pregătit şi încercarea unor strategii fără precedent.

Analiza era contrasemnată de Harrach şi de Kirsting.

Ce ar fi putut urma decât altă consultare în plen? Deşi *Hermes* îşi completase energia pierdută, Steergard considera că poziţia lor pe orbită perihelică era cea mai sigură şi manevrabilă astfel încât să rămână deasupra lui Zeta, folosindu-i căldura pentru a-şi alimenta sistemul de climatizare. întrucât orbita era forţată (nu era staţionară nici relativ la soare, nici la Quinta), acceleraţia considerabilă necesară le asigura gravitaţie.

însoţindu-1 pe Harrach la întâlnire, Tempe comentă că zborurile cosmice constau din catastrofe evitate în ultima clipă şi şedinţe în plen.

Nakamura fu primul care critică modelul unei sferoma- hii devenite independente faţă de planetă. Desigur, echipamente militare puteau să nu-şi asculte creatorii când se aflau departe de Quinta, totuşi cartierele generale operaţionale continuau să funcţioneze pe distanţe mai scurte. în caz contrar, *Gabriel* nu ar fi întâlnit un atac coordonat bilateral.

Oceanul de pe emisfera nordică, cu calota sa albă de gheaţă polară, separa cele două continente: cel vestic, numit Norstralia, care era de două ori mai mare decât Africa, şi cel estic, Heparia, astfel botezat deoarece avea forma unui ficat turtit. Pe baza fotografiilor făcute în timpul zborului lui *Gabriel* (care ar fi trebuit să asolizeze lângă o structură

stelată de pe Heparia), Nakamura determinase punctele de unde porniseră rachetele - ambele de pe ecuator, însă de pe continente diferite. Fuseseră ocultate de nori şi nu arătaseră obişnuitul jet de flăcări la decolare, iar el trăsese concluzia că fie fuseseră catapultate, fie sistemul lor de propulsie avea o componentă termică neglijabilă. Indiferent dacă utilizaseră motoare silenţioase sau fascicule reci de corpuscu- le, ele se încălziseră după ce depăşiseră bariera sunetului, ceea ce permitea urmărirea părţii fierbinţi a orbitei lor, de unde, prin retro-extrapolare, să se localizeze rampele de lansare.

Faptul că apăruseră din nori aproape simultan, două venind din est şi două din vest, era dovada unei sincronizări de acţiune anterioare şi, prin urmare, de cooperare între centre de comandă de pe ambele continente.

Autorii modelului nu erau de acord cu această reconstruire a atacului şi, într-adevăr, Nakamura nu putea dovedi acest curs de evenimente, pentru că atmosfera Quintei era un roi de puncte fierbinţi despre care se credea că erau produse de bucăţi de gheaţă ce cădeau din inelul care se dezintegra treptat. Se afirma că Nakamura alesese tocmai acele puncte ce puteau fi atribuite, cu puţină bunăvoinţă, traiectoriilor rachetelor.

Calitatea imaginilor obţinute de navă era slabă, deoarece *Hermes* le colectase de la sonde trimise ca ochi electronici, în vreme ce stătuse ascunsă la periseleniu. în plus, mii de sateliţi artificiali se aflau pe orbite în jurul Quintei, unii mişcându-se în direcţia de rotaţie a planetei, iar alţii în direcţia opusă - dar asta nu dezvăluia nimic despre originea lor: adversarii şi-ar fi putut lansa sateliţii militari în oricare dintre cele două sensuri. Faptul că sateliţii nici nu se ciocneau, nici nu se luptau între ei întărea convingerea autorilor „sferomahiei extraterestre" că războiul rămânea „rece" şi se baza doar pe supravegherea armelor inamice, nu pe distrugerea lor. Odată ce sateliţii ar fi început să

se atace reciproc, războiul acesta rece ar fi intrat în etapa escaladării fierbinţi. Din acest motiv - susţineau autorii -, orbitalii inamici continuau doar să se observe. Pentru a păstra echilibrul de forţe, sistemele ambelor tabere din spaţiul cosmic trebuiau să se poată identifica reciproc. *Gabriel* însă era un intrus şi ca atare fusese atacat. Rotmont ilustră această idee prin exemplul a doi câini care mârâie unul la altul, dar care, în momentul apariţiei unui iepure, pornesc în goană umăr la umăr pe urmele lui.

Polassar îl susţinea totuşi pe Nakamura. Deşi nu se ştia dacă *Gabriel* urma să fie capturat de rachetele unui continent sau ale ambelor, atacul se desfăşurase cu o precizie ce făcea probabilă o planificare anterioară. Semnalele *Ambasadorului* fuseseră fără doar şi poate receptate pe planetă, dar absenţa unui răspuns nu

însemna inacţiune sau pasivitate.

în dezbaterea aceea, Steergard nu se alătură niciune- ia dintre părţi. I se părea de importanţă secundară dacă *Gabriel* fusese victima unui atac plănuit de Quinta sau de orbitali independenţi. Deoarece planeta refuza contactul, întrebarea principală era dacă acesta putea fi forţat.

— Nu prin persuasiune, zise Harrach. Şi nici prin implementarea planului iniţial. Cu cât vom trimite mai multe landere, cu atât vom avea mai multe asemenea ciocniri. Quintanii ne vor converti emisarii în unităţi defensive, până când toate aceste preambuluri de ambasadă se vor termina fie prin retragere, fie prin luptă. întrucât nu dorim o bătălie, iar retragerea este în afară de discuţie, ar trebui să renunţăm la ghionturile şi la brâncile discrete şi să dăm dovadă de fermitate. Nu te poţi împrieteni cu o gorilă, şi nici n-o poţi îmblânzi, dacă o tragi grijuliu de coadă.

— Gorilele nu au coadă, interveni Kirsting.

— Un crocodil, atunci. înţelegeţi la ce mă refer. Unica opţiune care ne-a mai rămas este o demonstraţie de forţă. Dacă cineva are o idee mai bună, s-o auzim.

Nimeni nu spuse nimic.

— Ai un plan specific? întrebă Steergard.

- Da.

— Si anume?

— Cavitaţia Lunii. Efect maxim cu daune minime. Quintanii o vor vedea de pe planetă, dar n-o vor simţi. Aveam ideea asta de mai mult timp, iar acum DEUS a făcut calculele necesare. Luna se va dezintegra astfel încât bucăţile să rămână pe orbită. Centrul masic nu se va schimba.

— Cum adică? întrebă dominicanul.

— Fragmentele rezultate se vor roti în jurul Lunii pe aceeaşi orbită ca ea. Quinta şi satelitul ei alcătuiesc un sistem binar, al cărui centru de rotaţie se află mai aproape de planetă deoarece este mult mai masivă. Nu am reţinut valorile exacte, dar principalul este că distribuţia dinamică a masei nu se schimbă.

— Se va schimba forţa mareică gravitaţională, observă Nakamura. Ai ţinut seama de asta?

— DEUS a ţinut seama, da. Litosfera nu se va mişca. în cazul cel mai nefavorabil pot deveni active focare

seismice superficiale, iar mareele oceanelor se vor diminua. Asta va fi tot.

— Şi care va fi scopul? întrebă Arago.

— Va fi nu numai o demonstraţie de forţă, ci şi un mesaj. Le vom trimite mai întâi un avertisment. Vreţi detalii?

— Pe scurt, însă, zise căpitanul.

— Nu vreau ca nimeni să mă considere un monstru, rosti primul pilot cu calm deliberat. De la bun început le vom transmite logica aritmetică şi conjuncţii de tipul „Dacă A, atunci B", „Dacă nu A, atunci C" şi aşa mai departe. Le vom spune „Dacă nu răspundeţi la semnalele noastre, vă vom distruge Luna, iar acela va fi primul avertisment. Suntem decişi - dorim contact". După aceea le vom mai expedia o dată tot ce le-a trimis *Ambasadorul:* că am sosit cu intenţii paşnice, iar dacă ei sunt angajaţi în prezent într-un conflict, ne vom păstra neutralitatea. Părintele Arago poate

citi toate detaliile. Mesajele respective se află pe puntea de comandă şi fiecare membru al echipajului a primit deja un exemplar.

— Da, l-am citit, spuse Arago. Ce se va întâmpla după aceea?

— Asta va depinde de reacţia lor.

— Crezi că ar trebui să stabilim un termen-limită? întrebă Rotmont. Atunci ar părea ca un ultimatum.

— Dacă vrei, poţi să-i zici şi aşa. Nu trebuie să le dăm un termen precis, ci ar fi suficient să explicăm clar cât timp nu vom întreprinde niciun fel de acţiuni.

— Pe lângă retragere, există şi alte propuneri? întrebă Steergard. Nu? Cine este în favoarea planului lui Harrach?

Polassar, Tempe, Harrach, el-Salaam şi Rotmont ridicară mâinile. Nakamura ezită. în cele din urmă, ridică şi el mâna.

— Sunteţi conştienţi de faptul că este posibil ca quin- tanii să răspundă înainte de termenul-limită, dar nu prin semnale? întrebă căpitanul.

Cei zece stăteau în jurul unei tăblii mari, susţinute, aidoma unei mese cu un singur picior, pe încrucişarea traverselor ce separau puntea de comandă superioară de puntea de navigaţie, care acum era pustie. Pâlpâitul monitoarelor de deasupra consolelor încastrate în

pereţi, când mai puternic, când mai slab, umplea spaţiul de sub ei cu lumini şi umbre mişcătoare.

— Da, este perfect posibil, încuviinţă Tempe. Latina mea nu-i la fel de bună ca a părintelui Arago, dar dacă aş fi sosit aici mânat pur şi simplu de imboldul explorării, n-aş fi votat „da". însă noi nu suntem doar zece astronauţi. Dacă *Hermes* a fost atacată, după toate eforturile sale de contact paşnic, asta înseamnă că Pământul a fost atacat, pentru că Pământul ne-a trimis aici. Prin urmare, Pământul are dreptul să spună, prin intermediul nostru: *Nemo me impune lacessit.*

Paroxism

Privite ca fenomene la scară astronomică, operaţiunile siderale nu pot fi pentru un observator - datorită energiilor pe care le eliberează - o experienţă la fel de profund mişcătoare ca un tsunami sau un taifun. Până şi un seism, un fenomen submicroscopic la scara stelară, depăşeşte capacitatea simţurilor umane. Teroarea reală - sau încântarea reală - este trezită în oameni de evenimente ce nu sunt nici prea vaste, nici prea minuscule. Nu putem percepe o stea în acelaşi fel în care percepem o piatră sau un diamant. Steaua cea mai mică, un ocean de oceane de foc etern, se vede, chiar de la un milion de kilometri depărtare, ca un zid de văpaie ce acoperă tot câmpul vizual, iar pe măsură ce te apropii îşi pierde orice formă, dezintegrându-se în vârtejuri haotice de flăcări orbitoare. Pâlniile mai reci din cromosferă se micşorează în pete solare doar de la distanţă foarte mare.

întâmplător, aceeaşi regulă care face imposibilă perceperea imensităţii funcţionează şi printre oameni. Un individ poate simţi empatie pentru suferinţele unei persoane, ale unei familii, însă exterminarea a mii sau a milioane de fiinţe este o abstracţie numerică al cărei conţinut existential » » ♦ » nu poate fi perceput.

De aceea distrugerea prin cavitaţie a unui corp ceresc, o planetă sau un satelit, prezintă un spectacol

curios de lipsit de strălucire; nu numai că se desfăşoară cu lentoarea specifică viselor, ci pare şi artificial, simulat, mai ales că pentru a fi martor la el şi a rămâne în acelaşi timp în viaţă trebuie să-l observi fie prin telescop, fie pe un monitor. Chirurgii siderali urmăreau evoluţia exploziei prin filtre aplicate succesiv aperturilor lentilelor, pentru a putea vedea cu precizie fiecare etapă a dezintegrării. Drept urmare, imaginea, văzută selectiv în benzi monocromatice ale spectrului - când galben-pai, când roşu-cinabru -, lăsa impresia unui caleidoscop pentru copii, nu a unui cataclism care trans- cende orice termeni umani.

Quinta rămase tăcută până la ora zero. Cavitaţia Lunii urma să fie indusă de optsprezece rachete ce soseau de la mare depărtare, pe orbite involute, spre ecuator.

Din păcate, se dovedi că DEUS avusese dreptate când considerase operaţiunea ca nefăcând parte din categoria acţiunilor predictibile.

Dacă toate focoasele ar fi lovit sub acelaşi unghi crusta satelitului pustiu, dacă ar fi perforat în sol tuneluri rectilinii aidoma unor gloanţe, convergând cu precizie programată la secundă pentru a-i transforma miezul încă fierbinte, semilichid, în gaz, atunci bucăţile Lunii sfărâmate, pe lângă care lanţul munţilor Himalaya ar fi fost ca nişte firimituri, ar fi fost distribuite în lungul orbitei anterioare, iar unda de şoc a energiei brusc eliberate ar fi cauzat doar seisme minore pe planetă şi ar fi împins oceanul spre platforme continentale într-o suită de tsunami lungi.

Quinta a intervenit însă în operaţiune. Cele trei proiectile ale lui *Hermes* ce veneau spre Lună pe lângă planetă au fost întâmpinate de rachete balistice grele, pe care le-au distrus în nori strălucitori de gaze, dar în acelaşi timp au declanşat prematur încărcăturile siderale pe care le purtau. Drept urmare, concentrarea planificată de lovituri în

miezul lunar n-a mai avut loc şi cavitaţia a fost excentrică. O parte din crusta sudică şi mase enorme de rocă s-au prăbuşit ca o avalanşă spre Quinta, în timp ce restul - aproximativ şase şeptimi din masă - s-a ridicat pe o orbită superioară. Cauza a fost faptul că sideralele ar fi trebuit să străpungă nucleul Lunii pe

traiectorii spiralate, cele cis- lunare împingând globul dezintegrat spre soare, iar cele translunare spre planetă. Dar întrucât tocmai proiectilele interceptate ar fi trebuit să protejeze Quinta de o grindină de meteoriţi, aproximativ o sută de trilioane de tone de rocă de dimensiunile unor lanţuri muntoase au căzut spre planetă pe diverse orbite eliptice. O parte au ars în urma frecării cu atmosfera, însă fragmentele cele mai mari - trilioane de tone - s-au împrăştiat în ocean şi unele dintre ele au bombardat ţărmurile Norstraliei. Quinta a încasat loviturile acelea pieziş, ca şi cum o încărcătură de alice ar fi fost trasă spre flancul planetei sub un unghi aproape tangenţial.

La două sutimi de secundă după detonarea focoaselor de cavitaţie, Luna a fost învăluită într-un nor gălbui atât de dens, încât a părut că satelitul se dilată. După care, foarte încet, parcă în ralanti, începu să se sfarme în bucăţi neregulate ca o portocală ruptă de gheare invizibile, iar din fisurile scoarţei ţâşniră jeturi lungi de pârjol, strălucitoare ca soarele. In a opta secundă de cavitaţie, undele de şoc arzătoare conferiră Lunii aspectul unui gigantic tufiş spaţial cuprins de flăcări. Pe lângă lumina degajată păliră până şi stelele cele mai apropiate.

Pe puntea de comandă, toţi încremeniră în faţa monitoarelor. Se auzea doar ticăitul cronometrelor ce numărau durata selenoclasmului. Din bulgărele de foc ţâşniră şi se dispersară ca nişte mitralii, învăluiţi în volburi de fum şi de praf, munţi întregi - Alpi, Anzi, Vezuviu -, până ce norul acela monstruos începu să se risipească lent şi forma sa iniţial rotundă se schimbă, lungindu-se. Nu trebuia să

te uiţi la instrumente ca să ştii că peste câteva ore Luna va începe să cadă spre planetă. Din noroc sau nu, ea lovi departe inelul din gheaţă; abia la miezul nopţii, un roi deviat de sfărâmături intersectă planul de gheaţă imediat deasupra atmosferei, în coliziuni ce scânteiară ca nişte focuri de artificii.

în felul acesta, demonstraţia de forţă se transformase într-un cataclism.

Escatologic cosmică

în după-amiaza zilei următoare, Steergard îi chemă la el pe Nakamura şi pe ambii piloţi. Imediat după dezastru, *Hermes* se ridicase deasupra eclipticii, cu motoarele la putere maximă, pentru a se îndepărta de nenumăratele fragmente lunare. Pomi pe o orbită parabolică în direcţia soarelui, dar lăsă în urmă radiosonde si transmitătoare. Datele trimise de acestea arătară că Quinta atrăsese de fapt asupra sa sfărâmăturile Lunii dezintegrate: salva sa de rachete balistice interferase cu cavitaţia în aşa fel încât excentricitatea rezultată a procesului ricoşase spre planetă.

Efectele, recognoscibile vizual, deşi nava îşi triplase deja distanţa de Quinta, erau terifiante. Din epicentrul oceanic se propagau valuri tsunami, mase de apă cu înălţimi de peste o sută de ori mai mari decât cele normale, ce inundară coastele estice ale Hepariei, care erau cele mai apropiate, şi câmpiile vaste pe un front cu lăţimea de o mie şase sute de kilometri. Oceanul pătrunse adânc în interiorul continentului şi nu se retrase complet, ci lăsă în urmă lacuri de dimensiunile unor mări, deoarece placa litosferică de deasupra mantalei Quintei se deformase şi apa umplu depresiunile nou-formate pe suprafaţă.

In acelaşi timp, trilioane de tone de apă, ridicate sub

formă de aburi deasupra stratosferei, acoperiră planeta cu un plafon gros de nori, deasupra căruia scânteia în soare doar inelul de gheaţă, subţire ca tăişul unei lame.

Steergard îi ceru lui Nakamura să-i prezinte spinograme- le selenoclasmului, care fuseseră făcute non-stop. Imediat după eveniment, căpitanul ordonase ca sistemele magnetron cele mai mari să fie lansate şi amplasate pe orbită în faţa şi în spatele Quintei, în puncte diametral opuse. Acestea erau cu adevărat uriaşe - fiecare avea masa de şapte mii de tone - şi erau alimentate sideral. Pentru protejarea împotriva atacurilor, erau escortate de lansatoare cu gravitaţie coerentă, bombe gracer de unică folosinţă, care, potrivit planurilor elaborate de SETI, ar fi trebuit să slujească la distrugerea asteroizilor cu care *Hermes* se putea întâlni pe drumul spre Quinta (din cauza vitezei sale apropiate de cea a luminii, nava nu putea ocoli obstacole la care câmpurile protectoare n-ar fi rezistat).

înainte ca Nakamura să raporteze, Steergard se întoarse pe neaşteptate spre pilotul secund şi-1 întrebă unde învăţase vechiul proverb latinesc *Nemo me impune lacessit,* cu care încheiase ultima întâlnire.

Tempe nu-şi putea aminti.

— Nu-mi pot imagina că ai fost filolog. Pare mai probabil să fi citit „Butoiul de Amontillado" a lui Poe.

Pilotul clătină din cap cu un aer mâhnit.

— Poate. Poe? Autorul de povestiri fantastice? Mă- ndo- iesc. Totuşi nu-mi amintesc ce am citit... înainte de Titan. E important?

— Timpul ne-o va spune. Să auzim însă rezultatele.

Nakamura nici nu apucase să deschidă bine gura când Steergard îl întrerupse:

— Echipamentele au fost atacate?

— De două ori. Gracerele au distrus vreo cincizeci de rachete. Difracţiile Holenbach au oprit recepţia spinogra- melor, dar n-au afectat imaginile.

— De unde au decolat rachetele?

— De pe continentul care a fost afectat, dar din exteriorul zonei calamitate.

— Mai precis?

— Patru locuri dintr-un lanţ muntos aflat la cincisprezece grade sud de cercul arctic. Lansatoarele sunt subterane şi ranforsate cu imitaţie de rocă. In zona aceea - în centurile meridionale, până la tropice - sunt multe. înregistrările au descoperit peste o mie. Cu certitudine sunt şi mai multe, însă cele perpendiculare pe câmpul de impuls au fost cel mai uşor de detectat. Planeta se roteşte, nu şi câmpul. Prin spinogramare continuă, s-ar obţine o imagine complet inutilă - ca radiografia cuiva care s-a învârtit întruna cât a fost expus razelor X - şi de aceea am recurs la instantanee tomografice la fiecare microsecundă. Până acum s-au acumulat în jur de cincisprezece milioane de cadre. Am vrut să aştept până când Quinta efectuează o rotaţie completă şi abia apoi să-i trimit înregistrările lui DEUS...

— Am înţeles, aprobă Steergard. Deci DEUS nu le-a evaluat deocamdată.

— Nu încă, totuşi eu m-am uitat la sintezele orare ale tomografiilor.

— Aşadar avem ceva! Te ascult.

— Căpitane, aş vrea să vezi cu ochii tăi spinogramele cele mai clare. O descriere verbală nu poate fi obiectivă. Aproape tot ce este vizibil pe filme oferă temei pentru o interpretare particulară, dar nu şi pentru o diagnoză definitivă.

— în regulă.

Se ridicară şi Nakamura introduse un disc în fanta vide- orecorderului, iar monitorul acestuia se activă instantaneu. Pe ecran se derulau dungi luminoase, înceţoşate şi pâlpâitoare; fizicianul reglă câţiva parametri şi imaginea se

întunecă, după care văzură un spectru circular care avea în centru o pată rotundă neagră şi periferia neregulată şi mai luminoasă. Nakamura deplasă punctul de vedere până când suprafaţa planetei ajunse în jumătatea inferioară a ecranului. Deasupra curbei litosferei negre şi opace se întindea o ceaţă alburie de forma unei benzi curbe, mai densă la linia de contact cu orizontul: era atmosfera cu norii vizibili ca fulgi microscopici. Fizicianul comută spectrul de la elementele uşoare către cele grele. Gazele atmosferei

dispărură brusc şi negrul aparent impenetrabil al plăcii continentale începu să se deschidă la culoare.

Tempe stătea între Harrach şi căpitan, cu ochii aţintiţi pe ecran. La bordul lui *Euridice,* el se familiarizase deja cu spinogramarea planetară, dar n-o văzuse niciodată aplicată. Un nucleoscop cu rază de acţiune la scară astronomică plasa planeta în căuşul unor câmpuri magnetice a căror intensitate Gauss egala, la pulsaţiile de vârf, magnetosfe- ra unui micropulsar. Planeta era examinată amănunţit în felul acela şi imaginile rezultate, create prin rezonanţa de spin a atomilor, puteau fi secţionate - tomografiate - prin concentrarea câmpului asupra unor straturi succesive ale globului, plecând de la suprafaţă şi coborând spre straturile tot mai fierbinţi ale mantalei şi ale miezului.

Tot aşa cum un microtom produce serii de lamele de ţesut solidificat, pentru a fi examinate secvenţial la microscop, nucleoscopul face posibile înregistrări care arată structura internă a unui corp celest, strat cu strat, într-un fel ce nu poate fi realizat nici cu radarul, nici cu sondările neutrino. Pentru un radar, o planetă este complet opacă; pentru un fascicul de neutrino, este prea transparentă. De aceea, nimic, cu excepţia spinogramării multipolare coerente magnetic, nu îngăduia examinarea interiorului corpurilor cosmice - bineînţeles, doar acelea care se răciseră, ca planetele şi sateliţii lor.

Tempe citise mult despre subiectul acesta. Potenţialele magnetice, focalizate prin telecomandă, orientau spinul nucleelor atomice în lungul liniilor de forţă, iar când câmpul era dezactivat, nucleele eliberau energia ce le fusese impusă. Fiecare element din tabelul periodic vibra în propria sa rezonanţă unică. Imaginea înregistrată de receptor devenea portretul nuclear al unei secţiuni transversale, în care sextilioane de atomi jucau rolul punctelor dintr-o banală fotogravură cu semitonuri. Imagistica nucleară cu energie înaltă avea avantajul că era nevătămătoare pentru obiectele materiale examinate, şi astfel pentru fiinţele vii; dezavantajul era că, prin aplicarea unei

asemenea energii, nu puteai camufla sursa transmisiei.

Urmând instrucţiunile fizicienilor, DEUS filtră spinogramele din fiecare strat şi secţiune, căutând elementele potrivite pentru utilizare tehnologică. Selecţia aceasta se baza pe premisa nesigură, dar unica disponibilă, a analogiei, cel puţin parţiale, dintre tehnosfera quintană şi cea terestră. Intr-adevăr, în adâncul scoarţei globului iluminat apăru o reţea neclară de metale, din grupele vanadiu, crom şi nichel, incluzând osmiul şi iridiul. Fire de cupru aflate imediat sub suprafaţă sugerau cabluri energetice, spinogramele zonei afectate de selenoclasm arătau microfocare haotice de devastare, iar secţiunea transversală a structurii stelate pe care o porecliseră „Meduza" aducea cu un câmp de sfărâmături cu urme de actinide.

Fu găsit, de asemenea, calciu, însă era prea puţin pentru ruine de clădiri rezidenţiale, iar în sol nu existau deloc roci sedimentare, aşa că se presupuse că erau resturile a milioane de fiinţe vii care, înainte sau după moarte, fuseseră contaminate radioactiv, întrucât un procentaj însemnat din calciu era un izotop găsit doar în scheletele vertebratelor iradiate. în ciuda ororii sale, această descoperire (care, desigur, nu reprezenta o dovadă concludentă) oferea o rază de speranţă. Până atunci nu fusese posibil să ştie dacă

populaţia Quintei era formată din creaturi vii sau, posibil, din automate non-biologice: urmaşele unei civilizaţii dispărute. Nu se putea exclude ipoteza macabră potrivit căreia cursa înarmărilor, după ce exterminase formele de viaţă (poate cu excepţia câtorva suflete pitite în ascunzători sau în peşteri), era continuată de succesorii lor mecanizaţi.

Exact de asta se temuse Steergard cel mai mult, de la primele ciocniri, deşi nu rostise niciun cuvânt despre temerea respectivă. El considera posibil un curs de evenimente istorice în care, după secole de operaţiuni, forţele armate vii fuseseră înlocuite de maşini - nu doar în spaţiul cosmic, aşa cum văzuseră deja, ci şi pe planetă. Asemenea automate de război, care nu aveau instinctul autoconservării şi care fuseseră concepute pentru luptă sinucigaşă, nu ar fi intrat în niciun fel de negocieri cu intruşi din spaţiul cosmic. Chiar dacă sunt

complet computerizate, centrele de comandă tot ar trebui să se ghideze după principiul autoconservării, dar, dacă unica directivă pe care au primit-o a fost obţinerea supremaţiei prin operaţiuni strategice, nici ele n-ar accepta să fie împinse spre rolul de negociatori.

Probabilitatea de comunicare între fiinţe vii era pe de altă parte mai mare decât zero, însă optimismul rezultat din examinarea spinogramelor - prin posibila recunoaştere de hecatombe, mormane de schelete, în urma raportului dintre calciu şi izotopul său - era reţinut, mai degrabă o dorinţă fervent㠠. Piloţii şi căpitanul îl ascultau pe Nakamura, care oferea explicaţii pentru imaginile esenţiale (subliniind frecvent că în majoritate erau presupuneri), când interco- mul sună pe neaşteptate. Căpitanul ridică receptorul.

— Sunt Steergard.

Ceilalţi auziră glasul care-i vorbi, dar nu distinseră cuvintele. Când interlocutorul lui se opri, Steergard tăcu câteva clipe, după care răspunse:

— Bine. Chiar acum? Te rog, aştept.

Puse receptorul la loc, se întoarse către ceilalţi şi spuse:

— Arago.

— Să plecăm? întrebă Tempe.

— Nu, nu, rămâneţi. Apoi, parcă fără voia lui, adăugă: Nu va fi o confesiune.

Dominicanul intră, îmbrăcat complet în alb, chiar dacă nu în rasa lui obişnuită de călugăr. Purta un pulover lung, sub care avea un crucifix trădat doar prin şnurul negru din jurul gâtului. Văzându-i pe cei prezenţi, se opri în prag.

— N-am ştiut că are loc o şedinţă consultativă...

— Ia loc, părinte. Nu este o şedinţă consultativă. S-a terminat cu dezbaterile parlamentare şi votările. Părându-i-se că vorbise mai dur decât intenţionase, Steergard adăugă după o secundă: N-am vrut să procedez aşa, dar realitatea e mai dură decât dorinţele mele. Vă rog pe toţi să luaţi loc.

Bărbaţii se aşezară, pentru că, deşi căpitanul grăise cu zâmbetul pe buze, fusese un ordin. Călugărul se aşteptase la o conversaţie privată. Sau poate că fusese luat prin surprindere de tonul hotărât al lui Steergard. Bănuind motivele ezitării lui Arago, căpitanul continuă:

— *Cest le ton qui fait la chanson,* dar n-am compus eu muzica. Eu am încercat să cânt *pianissimo.*

— Şi s-a ajuns până acolo încât să răsune trâmbiţele Ierihonului, replică dominicanul. Ce-ai zice însă dacă am lăsa deoparte aceste perifraze muzicale?

— Absolut de acord. Nu intenţionez s-o iau pe ocolite. Acum o oră, Rotmont a fost aici şi cunosc esenţa conversaţiei - a exegezei... ba nu, să-i spunem totuşi „conversaţie" - pe care a ocazionat-o DEUS. A fost vorba despre... astrobiologie.

— Nu numai, zise Arago.

— Ştiu. De aceea, aş dori să aflu în ce capacitate am fost vizitat acum: ca fizician, sau ca nunţiu papal?

— Eu nu sunt un nunţiu.

— Cu sau fără voia Sfântului Scaun, eşti. *In partibus infi- delium.* Sau poate *in partibus daemonis.* Spun asta în legătură

cu o remarcă memorabilă. Nu a doctorului în astrobiologie, ci a părintelui Arago, făcută în *Euridice,* în cabina lui Bar Horab. Am fost acolo, am auzit şi mi-am amintit. Iar acum, te ascult.

— Văd aici aceleaşi înregistrări pe care mi le-a explicat Rotmont. într-adevăr, vizita aceasta i se datorează lui DEUS.

— Ipoteza calciului? întrebă căpitanul.

— Da. Rotmont a întrebat dacă o linie care se repetă în analiza spectrală a anumitor puncte era sau nu un izotop al calciului. DEUS n-a putut respinge posibilitatea.

— Cunosc detaliile. Dacă acelea sunt oseminte, atunci sunt de ordinul milioanelor. Munţi de cadavre.

— Locul este un complex mare de clădiri, neîndoios un centru quintan, zise călugărul, care părea mai palid ca de obicei. Un muzeu cu raza de optzeci de kilometri? Greu de crezut. Prin urmare a fost un genocid. Un cimitir pentru o naţiune măcelărită nu este o scenă fără precedent în istoria noastră. Oricum, întemeietorii proiectului SETI nu au avut în minte contactul cu forme de viaţă înzestrate cu raţiune pe un câmp de bătălie presărat cu cadavrele gazdei.

— Situaţia e mult mai rea decât atât, răspunse Steergard. Nu, te rog, lasă-mă să termin. Repet: s-a

petrecut ceva mult mai rău decât o catastrofă cauzată de o serie de coincidenţe nedorită de nimeni. Aceste linii spectrale pot proveni de la izotopi de calciu din schelete. Nu putem anula provenienţa asta cu o certitudine de sută la sută. Eu am spus într-adevăr că planeta ar putea răspunde ultimatumului nostru înainte de termenul-limită, dar nu prin semnale. Dintr-o poziţie marcată de suspiciuni extreme, s-ar fi putut acorda prioritate contraatacului. Nu mi-am imaginat însă că vor prăbuşi în mod premeditat peste ei Luna aflată în cavitaţie. Noi am devenit autorii genocidului, potrivit maximei unui eretic

italian care a spus că din cauza prea multor virtuţi precumpănesc forţele infernului[II].

— Şi cum ar trebui să înţeleg toate astea? întrebă Arago descumpănit.

— Potrivit canoanelor fizicii. Noi am anunţat că le vom dezintegra Luna ca demonstraţie a superiorităţii noastre şi am dat asigurări că această operaţiune siderală nu-i va vătăma. Deoarece au specialişti în mecanica celestă, quintanii ştiau că o planetă poate fi sfărâmată utilizând o cantitate redusă de energie, prin creşterea presiunii din nucleul ei. Mai ştiau că doar o explozie concentrată exact în centrul masic al Lunii nu va modifica orbita fragmentelor rezultate. Dacă ei ne-ar fi interceptat proiectilele siderale din partea Lunii orientată spre soare, sau din faţă după o tangentă la orbită, fragmentele rupte ar fi fost împinse pe o orbită mai înaltă. Doar interceptarea proiectilelor noastre pe emisfera orientată spre Quinta ar fi putut - ba chiar ar fi trebuit - să abată spre ei produsul excentric al cavitaţiei.

— Cum pot să cred aşa ceva? Zici că ei au încercat să comită suicid cu ajutorul nostru?

— Nu spun nimic - faptele vorbesc de la sine. Recunosc că o asemenea interpretare a comportamentului lor pare nebunie curată, totuşi o recreare a desfăşurării catastrofei îi dezvăluie logica. Noi am început selenoclasmul în momentul în care soarele răsărea peste Heparia şi apunea în Norstralia.

II Umberto Eco, *Numele trandafirului,* Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1984.

Rachetele balistice îndreptate spre sideralele noastre au fost lansate din partea Hepariei care se găsea încă înapoia terminatorului - adică acolo unde era noapte. Ele aveau nevoie de cinci ore să ajungă la periseleniu şi să lovească proiectilele noastre. Pentru ca noi să nu le putem distruge la timp, quintanii le-au plasat pe o orbită eliptică, de pe care puteau coborî asupra Lunii la douăsprezece minute înainte de selenoclasm. Nu pot descrie

altfel: rachetele acelea au stat ascunse, pentru a le lovi pe ale noastre, deplasându-se pe segmentul de elipsă cel mai îndepărtat de Quinta şi cel mai apropiat de Lună. Toate ne-au atacat sideralele, care nu erau ecranate, deoarece noi nu credeam că o astfel de contraacţiune ar fi posibilă. Până şi eu am crezut iniţial că dezastrul a fost cauzat de calculele incorecte ale quintanilor, însă o analiză a succesiunii evenimentelor elimină posibilitatea erorii.

— Nu, rosti Arago, nu pot să-nţeleg aşa ceva. Deşi... stai... asta înseamnă că una dintre taberele de pe Quinta a încercat să direcţioneze lovitura spre cealaltă?

— Nici chiar asta n-ar fi fost atât de rău, răspunse Steergard. Din punctul de vedere al unui cartier general, orice manevră dintr-un război este avantajoasă şi onorabilă dacă loveşte inamicul. însă deoarece quintanii nu puteau să ştie puterea sideralelor noastre sau momentul începerii selenoclasmului şi nici viteza iniţială a fragmentelor în care se dezagrega Luna, au trebuit să ţină seama de faptul că tiparul de dispersie al maselor de rocă ar putea include, de asemenea, teritoriul lor. Eşti surprins, părinte? Nu mă crezi? *Physica de motibus coelestis* este martorul-cheie în acest caz. Te rog să priveşti situaţia din punctul de vedere al generalilor unui război de o sută de ani. Un intrus cosmic apare deasupra câmpului de bătălie cu o ramură de măslin. El doreşte să stabilească relaţii prietenoase cu civilizaţia şi, în loc să răspundă la atacuri prin atacuri, dovedeşte reţinere şi rămâne paşnic. Nu vrea să atace? Atunci trebuie silit s-o facă! Populaţia planetei va şti vreodată ce s-a-ntâmplat cu adevărat? După ce a fost masacrată, cum se poate îndoi de ceea ce-i spun conducătorii, că intrusul este un agresor nemilos, a cărui cruzime nu cunoaşte limite?

Oare n-a distrus el oraşele? Si n-a bombardat toate continentele, dezintegrând Luna exact în acest scop? Victimele înregistrate în rândul propriei populaţii? Vor fi trecute în contul intrusului. Dacă noi am devenit complici, am făcut-o

dintr-un exces de intenţii nobile, pentru că n-am anticipat o asemenea întorsătură de evenimente. Dacă ne-am retrage după toate cele întâmplate, am lăsa planeta cu convingerea că expediţia noastră a fost o tentativă de invazie ucigaşă. De aceea, părinte, nu ne vom retrage. Miza jocului a fost înaltă de la bun început. Quintanii au ridicat-o, silindu-ne să continuăm să jucăm.

— Aşadar, contact cu orice preţ? întrebă dominicanul îmbrăcat în alb.

— Cu preţul cel mai mare pe care ni-1 putem permite, întrucât l-am surprins pe delegatul apostolic cu declaraţia că s-a terminat cu democraţia şi cu voturile, cred că ar trebui să explic de ce voi juca jocul acesta până la capăt - întrucât îmi asum comanda absolută şi responsabilitatea absolută pentru noi şi pentru ei. Pot să explic?

— Te rog!

Steergard se duse la unul dintre dulăpioarele din peretele cabinei sale, îl deschise şi vorbi în timp ce scotocea prin interior:

— Ideea unui război non-localizat care se extinde în spaţiul cosmic mi-a venit după ce am pescuit epavele din spatele lui luno. Şi de fapt nu mi-a venit doar mie. Pe principiul *primum non nocere,* am păstrat-o pentru mine, ca să nu molipsesc echipajul de defetism. Din istoria marilor expediţii geografice de pe Pământ - Columb sau exploratorii polari - se ştie cât de uşor un grup izolat, chiar dacă este format din oameni excepţionali, poate deveni un pericol pentru sine din cauza influenţei unui singur individ, în special dacă ceilalţi îşi pun speranţele în el întrucât îl consideră dintr-un material mai bun decât restul. De aceea, am dezbătut posibilitatea cea mai nefavorabilă doar cu DEUS. Acestea sunt înregistrările discuţiilor respective.

Dintr-o cutiuţă capitonată, ce semăna cu caseta unui bijutier, scoase câteva cristale de memorie şi inseră unul în fanta unui player.

Vocea sa se auzi în cabină.

— Cum vom stabili contact cu Quinta dacă acolo există blocuri ce luptă între ele de atâţia ani?

— Introdu limitele spaţiului decizional. Calculul strategic nu poate fi efectuat fără parametrii iniţiali.

— Presupune mai întâi doi, apoi trei oponenţi de potenţial militar aproximativ egal, cu distrugerea certă a tuturor în eventualitatea unei escaladări intense.

— Datele rămân insuficiente.

— Vreau o estimare minimax în aproximare non-numerică.

— Nu poate fi determinată nici în valori aproximative.

— Dă-mi totuşi un pachet de posibilităţi valide stocastic.

— Aşa ceva necesită cerinţe suplimentare, altfel vor fi arbitrare şi nefundamentate.

— Ştiu. Continuă.

— Pentru doi oponenţi de pe continente opuse, trimite două emiţătoare - în fereastra atmosferică a infraroşiilor cu colimare precisă. Ambele trebuie să aibă camuflaj antiradar şi să se poată autodirecţiona spre staţiile radio ale planetei. Tactica aceasta porneşte de la o ipoteză de lucru neconfirmată, deoarece oponenţii pot să nu se afle pe continente opuse, ci să deţină mutual un acelaşi teritoriu, atât pe orizontală, cât şi pe verticală.

— în cefei?

— Dacă, de exemplu, quintanii au intrat în epoca atomică cu tactici de descurajare şi fiecare tabără a vizat populaţia inamică, luând ostatici, ameninţând cu atacuri sau represalii, după care şi-a întărit mijloacele de atac şi de apărare, pentru ca, după saturare, să intre în subteran. Teritoriile lor pot fi situate adânc în subsol, ca nişte exploatări miniere, pe diverse niveluri. O situaţie similară poate exista şi în spaţiul cosmic.

— O expansiune de acest tip ar face imposibil contactul?

— Ar anula tactica propusă, deoarece într-un asemenea caz contactul nu va avea destinatari separaţi.

— Presupune atunci că nu există aşezări subterane, cu fiecare tabără subminând-o pe cealaltă.

— Unde trebuie trasă linia între oponenţi?

— De-a lungul meridianului din mijlocul oceanului.

— Aşa este cel mai simplu, dar complet arbitrar.

— Dă-i drumul!

— Am înţeles. Presupun că sondele vor fi trimise, semnalele vor fi emise şi mesajele receptate. Presupun, de asemenea, că quintanii au receptat codurile transmise şi că le-au utilizat. Această ipoteză de lucru îmi oferă o bifurcaţie minimax. Trimite ambelor tabere cereri identice de contact, fie cu o garanţie de neutralitate care va fi autentică, fie cu o garanţie de susţinere exclusivă care va fi falsă.

— Adică să anunţăm ambele tabere că o vom contacta pe fiecare în parte, sau să le asigurăm că le vom aborda doar în vederea contactului?

— Da.

— Care sunt probabilităţile de risc ale bifurcaţiei?

— Autenticitatea oferă şanse mai bune dacă mesajul ajunge la adresa greşită şi şanse mai slabe dacă mesajul ajunge la adresa greşită. Falsitatea oferă şanse mai bune dacă mesajul ajunge la adresa corectă şi şanse mai slabe dacă mesajul ajunge la adresa corectă.

— Asta-i o contradicţie pură.

— Da. Spaţiul de joc nu poate fi cuantificat minimax.

— Arată motivul contradicţiei.

— Blocul care este asigurat de exclusivitatea contactului cu noi tinde să reacţioneze pozitiv, cu condiţia să poată verifica el însuşi exclusivitatea aceea, independent de mesajul nostru. Dacă, pe de altă parte, el află că celălalt bloc ne-a interceptat mesajul sau dacă el înţelege - ceea ce este mai rău - ambiguitatea jocului nostru, şansele unui acord vor scădea la zero. Poate chiar să existe o probabilitate negativă de contact.

— Negativă?

— Atribui valoarea zero unui refuz şi o valoare negativă unui răspuns care ne dezinformează.

— Pregătirea unei capcane?

— Este perfect posibilă. Aici bifurcaţia se ramifică factorial. O capcană poate fi întinsă ori de o tabără, ori de ambele separat, ori de ambele într-o alianţă temporară, limitată - raţionând că dacă pot stabili un armistiţiu temporar între ele şi coopera pentru a ne distruge, sau pentru a ne descuraja să le mai

contactăm, îşi vor asuma mai puţine riscuri decât dacă ar concura pentru exclusivitatea contactului cu Hermes.

— Cum stă situaţia în cazul consimţământului lor pentru contact separat, care să aibă loc în paralel?

— în varianta aceasta există o contradicţie fundamentală. Pentru a obţine un asemenea paralelism, ca expeditor trebuie să garantezi în mod convingător ambelor tabere neutralitatea noastră. Altfel zis, trebuie să-ţi dai cuvântul că-ţi vei ţine cuvântul. Numai că o afirmaţie care face referire la sine este o antinomie tipică.

— Cum ai stabilit ponderile pentru bifurcaţiile decizionale?

— Pornind de la premisa ta că pe planetă sunt doar doi jucători care se supraveghează reciproc şi că ei urmează regula minimax. Pentru ei, miza jocului este păstrarea de statu-quo ante fuit, *dar pentru noi miza este de stabilire a contactului prin depăşirea momentului de impas.*

— Mai precis!

— Este banal. Am pornit de la existenţa a două imperii: A şi B. Pentru noi, varianta optimă a bifurcaţiei este ca ambele să intre în contact cu noi, fiecare crezând că deţine monopolul. Dacă niciunul dintre ele nu este sigur în privinţa statutului său privilegiat - a exclusivităţii sale -, va pune monopolul sub semnul îndoielii. Potrivit regulii minimax, îi va propune celuilalt imperiu o coaliţie împotriva noastră, deoarece nu ştie care sunt şansele de a intra într-o coaliţie cu noi. Asta este foarte clar. întrucât îşi cunosc propria istorie, quintanii îşi cunosc, de asemenea, regulile de conflict mutual, dar nu le cunosc pe ale noastre. Dacă noi propunem alianţa oricăruia dintre ele, fie lui A, fie lui B, propunerea va fi suspectă. Primo: *o asemenea propunere făcută de noi ambilor adversari este absurdă.* Secundo: *dacă*

alegem doar una dintre tabere, o vom susţine şi astfel vom determina duşmănia celeilalte tabere - astfel nu vom câştiga nimic, ci doar vom fi atraşi în conflictul existent. O astfel de strategie de contact ar putea fi aleasă doar de o civilizaţie de idioţi. Este improbabilă chiar la scară metagalactică.

— Da, ei se pot uni temporar împotriva noastră. Ce fel de joc rezultă atunci?

— Un joc cu reguli nedefinite, care apar şi se schimbă în funcţie de desfăşurarea jocului. De aceea nu se ştie dacă funcţia de recompensare va conţine valori pozitive. Jocul este probabil de sumă zero, deoarece niciunul dintre jucători, inclusiv noi, nu va câştiga. Toţi vor suferi pierderi.

— Riscul nu poate fi redus la zero? Care este minimumul?

— Nu dispun de suficiente date.

— Fă o analiză fără date.

— Descărcarea frustrărilor în faţa unor probleme insolvabile nu este inclusă în capacitatea mea de calcul. Căpitane, nu cere imposibilul. Arborele euristic nu este Pomul cunoaşterii binelui şi răului al lui Dumnezeu.

în tăcerea care urmă ultimelor cuvinte ale lui DEUS, Steergard puse alt cristal în player, explicând că urma un fragment dintr-un dialog pe care-1 avusese cu computerul imediat după selenoclasm. Auziră din nou glasul acestuia:

— Anterior, riscul era doar incalculabil. Acum a ajuns la dimensiunile unui set transfinit, adică nu poate fi numărat. Minimax se menţine doar pentru retragere.

— Quintanii pot fi determinaţi să capituleze?

— Teoretic, da. De exemplu, prin eliminarea progresivă a tehnosferei lor militare.

— Adică distrugerea tuturor armelor din toată vecinătatea lui Zeta?

- Da.

— Care sunt şansele de contact după o astfel de operaţiune?

— Minime, în cazul ipotezelor celor mai optimiste: că dispunerea sideralelor noastre se desfăşoară fără probleme, că quintanii

vor rămâne observatori pasivi în timp ce sferomahia lor cosmică este distrusă treptat, strat cu strat, şi că, lipsiţi de ea, vor intra într-o etapă de stagnare a armamentului. In categoria teoriei jocurilor, aşa ceva ar fi un miracol - de ordinul câştigării premiului cel mare la loterie, fără să fi cumpărat un bilet de participare.

— Prezintă-mi variantele de dezarmare a tehnosferei lor fără a recurge la miracole.

— Curba va avea minimum două concavităţi. Fie că quintanii ni se opun, ofensiv sau defensiv, fie că distrugerea pacificatoare a sferomahiei va alimenta conflictul ce continuă să mocnească pe planetă şi astfel noi îi împingem spre războiul total.

— Este posibil să le distrugem parţial sferomahia cosmică fără să afectăm echilibrul de forţe de pe planetă?

— Da. în acest scop, trebuie să distrugem toate armele orbitale, după ce s-a identificat în prealabil tabăra căreia aparţin. Altfel spus, potenţialul militar cosmic al tuturor oponenţilor trebuie redus în acelaşi grad, astfel încât să se păstreze balanţa dinamică a forţelor lor. Aceasta presupune două condiţii necesare. Prima: să ştim domeniul în care îşi controlează armele în spaţiu, adică raza de eficienţă a comenzilor lor. A doua: să identificăm mai întâi sistemele de luptă aflate dincolo de raza respectivă şi să le distrugem, şi că, după distrugerea acestei periferii de arme autonome, vom putea lipsi civilizaţia de forţele pe care le controlează şi care se află în interiorul sferei. In abstracta, *ar trebui să fie posibil s-o dezbrăcăm, ca să mă exprim aşa, până la piele. Totuşi, dacă vom comite erori în identificarea resurselor controlate de fiecare tabără în sfera interioară, vom înteţi conflictul de pe planetă, deoarece vom slăbi una dintre tabere în avantajul celeilalte. Iar în felul acesta, îi vom împinge pe oponenţi din echilibrul precar al cursei înarmărilor lor în războiul total. Căpitane, te îndepărtezi atât pe tine, cât şi pe mine de realitate. îţi doreşti succes?*

— Bineînţeles.

— Şi care ar trebui să fie succesul ăsta al tău? Contactul? în modelul prezentat anterior, succesul nu poate fi determinat. El nu depinde doar de posibilitatea ca Hermes *să facă faţă sferomahiei*

şi întregii producţii de arme ce pot fi trimise continuu în spaţiul cosmic. Noi vom purta un război indirect, atacându-i nu numai pe quintani, ci şi armele lor. Cum putem fi siguri că, aducând în luptă noi tehnologii, ei nu vor învăţa să stăpânească tocmai resursele care ne susţin pe noi - sideralele?

— Presupune că nu va fi aşa.

— Am înţeles. Pe lângă factorii externi - statutul

tehnologic ambiguu care permite decizii minimax şi care urmează astfel în mod logic calculele de optimizare -, reacţiile quintanilor vor fi determinate, de asemenea, de factori iraţionali, despre care nu ştim absolut nimic. Ştim totuşi ce pondere au avut astfel de factori în istoria Terrei.

Aici se termina înregistrarea conversaţiei. După o tăcere scurtă, începu dialogul următor dintre căpitan şi computer.

— Ai rulat o simulare a structurilor de organizare socială?

- Da.

— în toate variantele date ale structurilor şi ale conflictelor lor?

— Da.

— Cât de mare este coeficientul de variaţie al acestor structuri pentru jocul nostru de comunicare? Vreau intervalul de pondere statistică sau distribuţia modală a influenţei pe care deosebirile o au asupra şanselor noastre pentru contact.

— Coeficientul este egal cu unu.

— Pentru toate simulările?

- Da.

— Cu alte cuvinte, deosebirile sistemice dintre oponenţi nu au nicio importanţă?

— Corect. Evoluţia tehnomilitară generată de conflict permanent devine o variabilă independentă de sistem, pentru că această evoluţie este modelată de structura conflictului, nu de structura societăţilor implicate. Mai precis: în etapele timpurii ale conflictului, deosebirile sistemice modelează tacticile propagandei psihologice, diplomaţiei, sabotajului, spionajului şi cursei înarmărilor. Dividerea bugetelor statale în militare şi non-militare

este o funcţie a setului de valori ce depind de structura societăţilor implicate. Totuşi impulsul tot mai mare spre supremaţie în conflict anulează diferenţele din setul de valori şi de aceea strategiile oponenţilor sunt similare între ele. Se creează un efect de oglindă. Nu poţi face o oglindă să reflecte doar posturile degajate, relaxate, şi să nu le reflecte şi pe toate celelalte. Dacă se depăşeşte plafonul de eficienţă al dezarmării, continuarea cursei pentru supremaţie înlătură orice dependenţă a

strategiilor adversarilor de deosebirile lor sistemice. Această dependenţă poate fi comparată cu influenţa puterii muşchilor omeneşti asupra lansării unei rachete balistice. în paleolitic, în neolitic sau în Evul Mediu, adversarul mai musculos avea un avantaj faţă de cei mai slabi, pe când în epoca atomică o rachetă poate fi lansată de orice copil, atât timp cât apasă butonul cuvenit. Prin urmare, quintanii nu mai sunt stăpânii strategiei pe care au ales-o, ci dimpotrivă, sunt controlaţi de ea. Dacă strategia a întâlnit deosebiri sistemice, le-a subordonat până la uniformizarea lor. Dacă nu s-ar fi întâmplat aşa, conflictul s-ar fi încheiat prin victoria uneia dintre tabere, or activitatea sferomahiei respinge această ipoteză.

— Enumeră regulile optime ale jocului pentru contact în cazul acestei concluzii.

— Centrele de comandă de pe planetă ştiu că dezastrul a fost cauzat de interceptarea sideralelor noastre ce declanşau cavitaţia Lunii. Numai ele ar fi putut întreprinde acţiunea respectivă.

— Asta înseamnă că sferomahia se află sub controlul lor pe o rază egală cel puţin cu distanţa dintre Luna şi Quinta?

— Nu neapărat. Domeniul lor operaţional poate să nu fie o sferă cu suprafaţa perfectă şi clar delimitată de spaţiul străin.

— Poţi trage concluzii despre personalul din centrele de comandă?

— înţeleg implicaţia. Este absurdă ideea pe care o vehiculează unii membri ai echipajului, că ar fi vorba despre centre de comandă non-biologice, ba chiar că întreaga planetă ar fi moartă şi că computerele îşi continuă războiul după pieirea quintanilor. Chiar dacă sunt lipsite de postulatele autoconservării, computerele

acţionează logic, adică urmează deciziile minimax în calcularea prognozelor celor mai îndepărtate. Ele pot lupta atât timp cât există o bifurcaţie în care bătălia aduce un avantaj. Dar dacă funcţia de recompensă la finalul jocului este distrugerea totală, atunci minimax va coborî la zero. în plus, analizele spectrale şi datele spinogramelor indică prezenţa de fiinţe vii.

— Bun. Continuă!

— In centrele de comandă există computere, dar

există şi quintani. Efectele selenoclasmului nu au ajuns la ei: într-un conflict de asemenea durată şi magnitudine, nimic nu este mai bine protejat decât cartierul general. Ştii prea bine că pierderile din rândul populaţiei nu înseamnă pentru guverne un argument convingător pentru stabilirea contactului.

— Prezintă-mi un argument irefutabil.

— Iată unul: A sosit timpul să spui lucrurilor pe nume, căpitane. De acum presiunea indirectă nu mai este suficientă. Trebuie să acţionezi direct.

— Să ameninţ centrele de comandă?

- Da.

— Cu un atac masiv?

— Da.

— Interesant. Tu apreciezi că uciderea făpturilor înzestrate cu raţiune care se comportă iraţional este mijlocul cel mai bun de a stabili contact cu ele? Vom sfârşi prin a asoliza pe planetă ca nişte arheologi, pentru a studia civilizaţia pe care am distrus-o?

— Nu. Trebuie să ameninţi chiar planeta cu o lovitură sideralã. Quintanii au văzut cum li s-a dezintegrat Luna.

— Dar asta nu va fi decât o cacealma. Dacă ne reînnoim cererea de contact, nu ne putem distruge potenţialii parteneri de discuţie. Nu-i necesară cine ştie ce isteţime ca să-ţi dai seama de asta. Vor considera că ameninţarea noastră este lipsită de acoperire... şi pe bună dreptate.

— Ameninţarea nu trebuie să fie complet lipsită de acoperire.

— Să lovim inelul de gheaţă?

— Căpitane, de ce porţi conversaţii nocturne cu un computer, în loc să dormi, când tu însuţi ştii ce trebuie făcut?

Playerul amuţi şi Steergard introduse alt cristal în fantă.

— Mai suportaţi-mă puţin, se adresă el celorlalţi. Asta-i ultima convorbire.

Ledul albastru al redării se aprinse şi auziră din nou glasul monoton al lui DEUS.

— Căpitane, am veşti bune pentru tine. Am examinat

stabilitatea sferomahiei şi am extrapolat în viitor până la limita certitudinii prognozei. Indiferent de numărul de oponenţi şi de raza zonei de bătălie, această civilizaţie va pieri. Modelul cel mai simplu este un castel din cărţi de joc. El nu poate să aibă orice înălţime, pentru că se va prăbuşi în cele din urmă - aşa ceva este evident şi fără a face calcule.

— Un castel din cărţi de joc? Şi mai specific?

— Teoria Holenbach. Pentru creşterea cunoaşterii nu există indivizi indispensabili. Dacă n-ar fi existat Planck, Fermi, Lise Meitner, Einstein sau Bohr, descoperirile ce au dus la construirea bombei atomice ar fi fost făcute de alţii. Monopolul obţinut de americani a fost de scurtă durată şi a fost contracarat. Beneficiind de rachete nucleare, oponenţii s-au ţinut reciproc în şah timp de decenii, străduindu-se să se depăşească în acurateţe şi putere de distrugere. Fizica siderală nu oferă însă ocazia unei astfel de concurenţe. La înţelegerea reacţiilor nucleare, a masei critice şi a ciclului Bethe se ajunge printr-un număr de paşi, pe când ingineria siderală se realizează dintr-o singură lovitură. înainte de descoperirea intervalului Holenbach, nu s-a ştiut nimic, apoi, după descoperirea aceea, s-a ştiut totul! în etapa reversibilităţii armamentelor, când negocierile şi pacea încă sunt posibile, cel care descoperă cartea nucleară o poate utiliza ca pe atuul cel mai important, dar nu trebuie s-o folosească neapărat. în etapa sferomahiei cosmice, cel care descoperă efectul sideral îl va utiliza imediat, deoarece spaţiul jocurilor de război, potenţial simetric pentru arme convenţionale şi atomice, îşi pierde stabilitatea la introducerea factorului sideral. Pe o planetă, nu poţi să şantajezi

cu sideralele. Mult timp, reacţiile termonucleare nonexplozive n-au putut fi controlate din cauza scurgerilor de plasmă şi a insuficientei stabilităţi a câmpurilor care le focalizau. Vreme de decenii, dificultăţile au părut insurmontabile. Dificultăţile de a controla gravitaţia sunt similare, însă la scară astronomică. Nu poţi să începi la scară mică, extrăgând mai întâi izotopul cu valenţa 235 din blenda de uraniu, după care să declanşezi o reacţie în lanţ într-o masă supracritică, să produci plutoniu şi astfel să obţii un

detonator pentru bombele cu tritiu. Ai nevoie de un corp ceresc ca poligon de testare. Etapa siderală este precedată de etapa anomaliilor teratronice, de aceea nu pot înţelege uimirea fizicienilor legată de acţiunea lui Gabriel. *Dacă quintanii l-ar fi capturat şi dezasamblat, ar fi dat de urma lui Holenbach.* Gabriel *trebuia să se topească în propriul teratron. Amintesc că eu am propus dotarea lui cu o încărcătură autodistructivă.*

— Şi de ce nu ne-ai explicat toate astea mai detaliat?

— Nu sunt omniscient, ci operez cu datele pe care le primesc de la voi. Fizicienii tăi, căpitane, considerau imposibilă captura lui Gabriel, *deoarece niciun obiect din sferomahie nu ar fi produs nici măcar o zecime din forţa lui de propulsie. Am manifestat obiecţii, dar n-am avut dovezi. Fizicienii tăi au venit cu imposibilitatea asta din neant. Pe de altă parte, este greu de spus dacă a fost bine sau rău că „ruda" mea din* Gabriel *a dat dovadă de o asemenea ingeniozitate şi iuţeală de reacţie. Dacă ar fi îngăduit să fie capturat, acum n-am mai fi discutat despre contact, ci despre optarea între retragere şi război sideral cu Quinta, care ar fi fost un jucător de aceeaşi forţă ca noi. Şi chiar dacă nu am pune la socoteală o lovitură siderală a lor spre* Hermes, *tot ar fi trebuit să fugim cu viteză maximă printre sfărâmăturile unei sferomahii aflate în colaps, pentru că s-ar fi precipitat evenimentele ce ar fi distrus oricum sfera în cincizeci sau în o sută de ani. Blocul de putere care ar fi obţinut de la* Gabriel *cunoştinţele siderale nu ar fi aşteptat ca inamicul său să-l ajungă din urmă, ci ar fi atacat preventiv.*

— Asta-i o speculaţie.

— Bineînţeles, deşi nu este o speculaţie lipsită de fundament. Bănuiala mea este că o grupare a dorit Luna ca poligon de testări, fără să ştie că niciun plasmotron nu poate furniza energia necesară deschiderii intervalului Holenbach. Iar cei care au alungat gruparea aceea de pe Lună nu au avut într-un final suficientă forţă pentru a se instala acolo. Cineva a ameninţat cu şah la rege, însă regele acela era doar un copil. Şi prima grupare a ameninţat cu şah şi s-a ajuns într-o situaţie de pat. Dar asta a fost pe Lună. Dincolo de Lună, jocul a continuat.

— De ce nu ne-ai prezentat anterior situaţia în

lumina asta?

— Chiar acum mi-ai numit raţionamentele „speculaţii", aşa că anterior selenoclasmului ai fi spus că DEUS a luat-o razna. Vrei să auzi versiunea mea despre istoria Quintei?

— Dă-i drumul!

— Cheia pentru istoria aceea este inelul de gheaţă. în plină accelerare a industrializării, pe planetă existau multe state, dintre care un consorţiu puternic se afla înaintea celorlalte. Au urmat cucerirea spaţiului cosmic şi îmblânzirea energiei nucleare, dar în acelaşi timp a avut loc o explozie demografică în statele mai slabe din punct de vedere industrial - care erau mai puternice doar ca populaţie. Consorţiul a decis creşterea suprafeţei locuibile prin reducerea nivelului oceanului planetar. Unica modalitate era ducerea apei în spaţiul cosmic, deasupra atmosferei. Nu ştiu ce tehnologie au utilizat pentru asta, ci cunosc doar metode care n-ar fi avut succes. Sute de kilometri cubi de apă nu pot fi transportaţi nici cu nave, nici în mod direct, utilizând sisteme de pompe şi conducte. Prima metodă ar necesita cantităti inexistente de combustibil si un număr ♦ ♦

imposibil de transportoare. A doua metodă nu este fiabilă, deoarece înainte ca jeturile proiectate în sus - aidoma unor cascade răsturnate - să fi putut atinge prima viteză cosmică, ele s-ar fi evaporat în urma frecării atmosferice şi ar fi rămas în atmosferă.

Există totuşi multe metode posibile, dintre care voi aminti doar una. Poţi să străpungi atmosfera cu canale de descărcări electrice, iar în urma fiecărui fulger de felul acela - care se ridică

de pe ţărmul oceanului spre termosferă - să expediezi vapori de apă. Desigur, am simplificat totul în mod exagerat. Poţi să creezi în atmosferă un fel de tun electromagnetic-fireşte, fără ţeavă - care ar consta dintr-un tunel de impulsuri centrifugale ce deplasează vapori de apă ionizaţi. Şi care să confere apei proprietăţi dipolare, non-termice.

Pe Pământ, un anume Rahman a studiat genul acesta de hidrotehnologie şi a demonstrat că este posibil să aduci apă la prima viteză cosmică, după care în jurul planetei ar începe să se formeze un inel de gheaţă, care

n-ar fi stabil. De aceea, în etapa următoare inelul trebuie accelerat - după ce s-a format în spaţiu -, ca să devină o centrifugă şi să zboare cu a doua viteză cosmică, ceea ce s-ar întâmpla într-o perioadă cuprinsă între douăzeci şi patruzeci de ani. Dacă însă acceleraţia s-ar reduce în vid sau dacă activitatea s-ar opri, apa ar reveni pe planetă din cauza frecării cu gazele aflate în extremitatea superioară a atmosferei, pe care lansatoare le-au propulsat în acelaşi timp în spaţiu. Nu trebuie să intru în mai multe detalii, ci ajunge să spun că reducerea treptată a inelului pe circumferinţa dinspre planetă fusese deja observată de Euridice, *concomitent cu o aplatizare şi astfel o extindere a circumferinţei exterioare.*

Aşa ceva nu putea fi benefic pentru nimeni de pe planetă. Revenirea apei nu creează doar averse, ci determină ploi torenţiale în centura tropicală, cu concentrări maxime ale precipitaţiilor variind în funcţie de anotimp, deoarece axa de rotaţie a Quintei este înclinată faţă de ecliptică, la fel ca Pământul. Temperatura medie anuală a coborât cu două grade Kelvin. Pătura de gheaţă proiectează o umbră peste faţa luminată de soare a planetei şi reflectă lumina solară.

O eroare sau un accident de natură tehnică, oricând posibile, ar fi fost corectate după un timp, dar aici nimic nu sugerează efectuarea de reparaţii. De aceea abandonarea proiectului nu poate să fi fost cauzată de dificultăţi de inginerie planetară. Motivul trebuie căutat altundeva - în divizarea politică a civilizaţiei. Despre condiţiile iniţiale nu ştim decât că favorizau

un proiect ce putea fi realizat doar de o uniune globală a forţelor, care s-a destrămat însă ulterior. Perioada de cooperare, cel puţin în domeniul tehnologic, a durat în jur de o sută de ani. O abatere de zece-douăzeci de ani este lipsită de importanţă în această etapă critică.

Ce a cauzat totuşi abaterea de la făgaşul cooperării? Războaie locale? Crize economice? Puţin probabil. Cursul evenimentelor politice, care nu poate fi reconstruit retrospectiv din starea sa prezentă, poate fi studiat doar într-un model numit „lanţ Markov". Acesta este un model stocastic pas cu pas, care la fiecare pas

îşi şterge propriile urme. Astfel, nişte vizitatori sosiţi din spaţiul cosmic pe Pământ în secolul al XX-lea nu ar fi putut extrapola Cruciadele din ceea ce ar fi găsit... dacă nu ar fi consultat, bineînţeles, cărţi sau manuale de istorie.

De aceea am completat această pată albă cu următoarea posibilitate: creşterea diverselor puteri din consorţiu n-a fost egală. Germenii antagonismului au fost plantaţi odată cu formarea par- teneriatului. Supremaţia armată a principalei forţe de pe planetă era imposibilă. Statele mai slabe au participat la proiectul global până când cooperarea s-a transformat din autentică în iluzorie. Antagonismul era evident, nu neapărat în mod direct, nu prin agresiune. Poate că au existat mai multe blocuri de putere, trei sau patru, dar doi oponenţi ar fi fost suficienţi pentru minimumul ergodic. A început o cursă a înarmărilor, care a cauzat iniţial abandonarea eforturilor de dispersare a inelului de gheaţă în spaţiu. Resursele şi energia alocate pentru acesta au fost investite în armament. în acelaşi timp, dezagregarea inelului de gheaţă astfel încât sfărâmăturile să nu-i afecteze pe locuitorii Quintei a încetat să mai fie rentabilă pentru supraputerea care investise cel mai mult în proiect, deoarece de rezultatele pozitive ale continuării unui asemenea efort ar fi beneficiat în egală măsură şi inamicul. Inamicul acela a raţionat şi a acţionat similar. Din clipa aceea, niciuna dintre tabere n-a mai atins inelul, deşi acesta se dezintegra peste planetă în avalanşe de gheaţă. Intrate în spirala

cursei înarmărilor, taberele nu au avut remedii. Escaladarea a purtat cursa înarmărilor în spaţiul cosmic.

Acestea pot să fi fost prologul şi primul act. Noi am sosit în mijlocul actului următor şi, fără să fi suspectat nimic, am intrat direct în sferomahia complexă, cu multe straturi.

— îmi repet întrebarea: de ce n-ai prezentat mai devreme retrospectiva asta? Ai avut destule oportunităţi.

— La bord au circulat mai multe versiuni ale acestei

prezentări, atât privat, cât şi în colectiv. Niciuna dintre ele nu poate fi dovedită. Limitele imaginaţiei sunt mult mai vaste decât cele ale teoriilor. Fragmente individuale ale puzzle-ului au apărut treptat, ca date concrete. Cât timp erau puţine, a fost posibil să se construiască din ele nenumărate teorii, completând golurile şi petele albe cu speculaţii nefundamentate. Eu sunt o maşină combinatorie. Dacă te-aş fi inundat cu toate variantele din analiza pe care am făcut-o, ar fi trebuit să asculţi expuneri pline de incertitudini, non-stop, săptămâni de zile. în plus, am primit instrucţiuni care îţi contraziceau ordinele. Rotmont a dorit spinograme ale Quintei şi i-am explicat că pentru aşa ceva ar fi trebuit să utilizăm întreaga putere a sistemelor de la bordul navei, ceea ce ne-ar fi trădat prezenţa, reducând astfel şansele de contact. Deoarece el a insistat, am trimis spinoscoape uşoare, ce puteau fi camuflate. Ştii despre asta, căpitane. Rotmont spera să vadă ceva ce era imposibil de văzut cu metoda aceasta. N-a descoperit nimic, dar măcar nu l-am dezamăgit. îi îndeplinisem cererea, întrucât nu putea face niciun rău. Ipotezele care nu sunt utilizate ca trambuline pentru acţiuni reale pot fi false, nu şi fatale.

Ledul albastru se stinse. Deşi stăteau la aceeaşi masă cu Steergard şi Arago, piloţii şi Nakamura păreau doar spectatori ce nu puteau interveni în scena jucată sub ochii lor. Era ca şi cum ei nu contau deloc în această şedinţă.

— Asta a fost explicaţia, zise Steergard. Părinte, ai spus odată că „e în mâini bune". N-am răspuns - nu din modestie, pentru că fusesem lăudat, ci pentru că ştiam cât de

diferite sunt noţiunile noastre de bine şi de rău. Luasem deja decizia de a întreprinde un pas nou. Niciunul dintre noi nu poate influenţa ce se va întâmpla, inclusiv eu. Nu vreau să ofensez pe nimeni dintre cei prezenţi, totuşi timpul acţiunii absolute este, de asemenea, timpul deschiderii absolute. Pilotul nostru secund a zis ceva stupid. Noi n-am venit aici să aruncăm mănuşi ori să ne angajăm în dueluri pentru a apăra onoarea Pământului. Dacă aşa ar fi stat lucrurile, n-aş fi acceptat conducerea expediţiei. în orice moment dat, mintea omului nu poate să cuprindă decât o cantitate limitată de cunoştinţe si de aceea o sarcină uriaşă » «

♦ 1 este divizată mental în părţi. Acesta este motivul pentru care mijloacele pot oculta cu uşurinţă scopurile şi să devină ele însele scopuri.

Când am preluat comanda, am cerut mai întâi timp de gândire - doream să mă retrag un pas şi să încerc să cuprind tabloul general: miile de greutăţi cu care se confruntă CETI şi SETI, milioanele de ore de muncă ale constructorilor de nave, zborurile până la Titan, şedinţele consultative ţinute în capitalele Pământului, fondurile acumulate în bănci şi echipele ce rulau nenumărate variante ale contactului pentru a o găsi pe cea perfectă, sau cel puţin pe cea optimă, cea câştigătoare - toate astea erau exprimarea unei speranţe mai profunde decât senzaţionalismul ieftin al tabloidelor. Mi-am dat seama că, indiferent dacă mă aflam în *Euridice* sau în *Hermes,* nu eram decât o furnicuţă din muşuroiul omenesc, un muşuroi pierdut în întinderea nesfârşită a Universului, şi că, de aceea, urma să accept o sarcină mai presus de puterile mele - probabil mai presus de puterile oricărui om. Ar fi fost mai uşor să refuz. Când am acceptat, nu ştiam ce ne va aştepta. Ştiam doar că-mi voi îndeplini datoria, că voi face orice trebuia făcut. Dacă aveam să convoc şedinţe, ele nu urmau să aibă drept scop găsirea unui curs mai bun de acţiune, ci uşurarea poverii de pe umerii mei. Transferarea responsabilităţii, cel puţin parţial, pe alţi

umeri. Apoi am înţeles că nu aveam dreptul să procedez astfel. Aşa că am luat personal deciziile. Nimeni nu poate influenţa acum ce se va întâmpla, dar toţi continuă să aibă dreptul de a-şi exprima opiniile şi de a se face auziţi. Mai ales dumneata, părinte.

— Intenţionezi să distrugi inelul?

— Da. Echipamentele sunt deja asamblate în cala de la pupa.

— Distrugerea aceasta va îndepărta inelul de planetă?

— Nu. Trilioane de tone vor cădea pe planetă. Bucăţile vor fi prea mari ca să se topească. Ele vor lovi până şi locurile cele mai protejate. în plus, straturile atmosferice exterioare vor fi îndepărtate. în felul ăsta, presiunea atmosferică la nivelul mării va scădea cu aproximativ o sută de bari. Va fi un avertisment.

— Va fi un masacru.

— Cu certitudine.

— Pentru a forţa contactul cu orice preţ?

— Nu. Contactul a devenit acum o chestiune secundară. Aceasta va fi o tentativă de a-i salva pe quintani. Lăsaţi de capul lor, ei vor intra în intervalul Holenbach. Părinte, eşti familiarizat cu aspectele mai ezoterice ale fizicii siderale?

— Nu mai mult decât un om obişnuit. Căpitane, bazezi cumva genocidul acesta pe o ipoteză? O ipoteză care nici măcar nu provine de la dumneata, ci de la un computer?

— Ipotezele sunt tot ceea ce avem în acest moment. Iar computerul m-a ajutat cu adevărat. Cunosc însă hipersensibilitatea Bisericii faţă de *Animus in Machina.*

— Eu nu împărtăşesc hipersensibilitatea amintită. Căpitane, dă-mi voie să-ţi răspund la explicaţie prin propria mea opinie. Adeseori nu recunoaştem ceea ce un om din exterior distinge limpede. DEUS a vorbit despre o standardizare a metodelor utilizate în războaie de oponenţii de pe Quinta. Standardizarea respectivă ţi se aplică şi dumitale.

— Nu înţeleg.

— Ai desfiinţat procedura anterioară, fiind convins că parlamentarismul ar trebui înlocuit de autocratism. Nu contest onestitatea intenţiilor dumitale - vrei să-ţi asumi integral responsabilitatea paşilor următori. Totuşi, procedând aşa, ai căzut pradă quintanilor printr-un efect de oglindire - mai exact, prin brutalitatea deciziilor luate. Doreşti să răspunzi la loviturile lor tot prin lovituri. întrucât ei au prevăzut protecţii duble ale centrelor de comandă, vrei să loveşti centrele acelea cu forţă dublă. Procedând ast- , *
fel - şi folosesc propriile dumitale cuvinte -, subordonezi structura organizatorică a echipajului lui *Hermes,* relaţiile între membrii săi, structurii strategiei ce va fi aplicate.

— Astea au fost cuvintele lui DEUS.

— Cu atât mai rău. Nu afirm că computerul îţi domină deciziile, ci doar sugerez că şi el a devenit o oglindă. O oglindă care amplifică agresivitatea dumitale cauzată de frustrare.

Pentru prima dată Steergard păru surprins, dar nu spuse nimic şi dominicanul continuă:

— Operaţiunile militare necesită centre de comandă

autoritare. Şi asta este tot ce s-a întâmplat pe planetă. Noi însă nu ar trebui să ne alăturăm acestui tip de acţiuni.

— Eu n-am intenţia să declar război Quintei. Este o presupunere eronată.

— Mă tem că este adevărată. Războiul poate fi purtat şi fără a fi declarat sau numit ca atare. Noi nu am venit aici ca să facem schimb de lovituri, ci schimb de informaţii.

— Sunt perfect de acord cu asta, dar cum?

— Este evident; din fericire, principiul secretului militar nu există la bordul lui *Hermes.* Ştiu că în laboratoare se construieşte un laser solar care să lovească planeta.

— Nu planeta în sine, ci inelul de gheaţă.

— La fel ca atmosfera, care este o parte vitală a planetei. Un laser solar - sau „solaser", cum îi zic fizicienii - poate fi utilizat nu numai pentru lovituri cauzatoare de genocid, ci şi pentru a transmite informaţii.

— Am petrecut sute de ore transmiţând informaţii, însă fără succes.

— Este ciudat, într-adevăr, ca dintre toţi tocmai eu să văd o posibilitate peste care au trecut cu vederea atât experţii, cât şi un computer superinteligent. Semnalele emise de satelitul nostru, *Ambasadorul,* necesitau dispozitive speciale pentru recepţie: antene, decodoare şi aşa mai departe. Nu sunt familiarizat cu tehnologia radio, totuşi dacă Quinta se află în război, atunci toate echipamentele capabile să recepţioneze semnale radio au fost rechiziţionate în scop militar. Prin urmare, receptoarele sunt în posesia centrelor de comandă, nu a locuitorilor Quintei. Dacă populaţia a fost înştiinţată despre sosirea noastră, asta s-a făcut în maniera falsă pe care ai prezentat-o: suntem o flotă de invadatori imperialişti, pe scurt, nişte inamici cruzi. Iar dumneata, căpitane, utilizând solaserul, vei transforma minciuna aceea într-un adevăr.

Steergard ascultă uluit; siguranţa lui de sine, anterior categorică, părea acum să se destrame.

— Nu m-am gândit la asta...

— Pentru că este prea simplu. Teoria jocurilor, minimax, cuantificarea spaţiului decizional - împreună cu DEUS te-ai înălţat la asemenea niveluri de sofisticare, încât n-ai mai băgat în seamă oglinjoarele de buzunar cu care se joacă copiii pentru a prinde razele de soare. Solaserul ar putea fi o astfel de oglinjoară pentru toată Quinta. El poate produce fulgere mai strălucitoare decât soarele, pe care le va zări oricine va ridica ochii.

— Părinte, spuse Steergard aplecându-se către el peste masă, binecuvântaţi fie cei săraci cu duhul, că a lor va fi împărăţia cerurilor! M-ai distrus, pur şi simplu. M-ai umilit chiar mai rău decât l-a umilit pilotul nostru pe DEUS... Cum de ţi-a venit ideea asta?

— Şi eu m-am jucat cu o oglinjoară când am fost băieţaş, zâmbi dominicanul. însă DEUS n-a fost niciodată un băieţaş.

— Da, interveni Nakamura, este o metodă excelentă pentru transmiterea de informaţii, dar vor fi quintanii în stare să ne răspundă? Şi, de fapt, vor fi în stare să ne înţeleagă?

— înaintea Naşterii Domnului a fost Buna Vestire, răspunse Arago. Poate că ei nu vor fi capabili să răspundă într-un fel pe care noi să-l înţelegem, dar cel puţin să procedăm astfel încât să fim înţeleşi.

Tempe, care-1 privise cu admiraţie neascunsă, nu se mai putu abţine.

— Asta a fost un adevărat moment Evrica... şi sunt sigur că quintanii au oglinjoare de buzunar. Oglinzile nu sunt confiscate nici în timp de război.

Dominicanul nu păru să-l fi auzit. Ceva îl preocupa, încetişor, şovăielnic, el rosti:

— Domnilor, am o rugăminte care sper să nu vă supere. Aş dori să discut puţin cu căpitanul între patru ochi, dacă şi el este de acord.

— Desigur, părinte. La urma urmelor, îţi suntem îndatoraţi. Nakamura, ocupă-te, te rog, de modificările necesare pentru ca solaserul să poată scana Quinta - pe lângă problemele optice, vor fi şi cele legate de informaţii. Un asemenea sistem de semnalizare presupune un nivel de educaţie elementar din partea receptorilor.

După ce fizicianul plecă cu piloţii, Arago se ridică.

— Te rog să mă scuzi pentru ceea ce am zis la început, căpitane. Am venit aici convins că te voi găsi singur. Nu-mi pun mari speranţe în ideea cu oglinjoarele. De fapt, intenţionasem s-o prezint la nivelul cel mai de jos, ca pe o sugestie din partea unui profan care să fie analizată de experţii responsabili. Nişte semnale de felul propus pot fi complet inutile sau ne pot chiar arunca din lac în puţ.

Structura ei este complet antropocentrică. Iniţial te-ai indignat şi ai fost ofensat, dar apoi te-ai simţit uşurat.

— Să spunem că aşa a fost. Unde vrei să ajungi, părinte?

— Din păcate, nu la liniştea sufletească. Pentru definitivarea aspectelor tehnice ale acestui experiment, dumneata şi ceilalţi va trebui să-1 implicaţi şi pe DEUS.

— Evident. El face calculele. Si ce dacă? Va stabili un program şi va defini limitele acţiunilor posibile. Ce vrei să sugerezi, părinte, că el este un *advocatus diaboli?*

— Nu, dar nici nu-mi asum la rându-mi rolul de *doctor angelicus.* Sper că nu este necesar să te asigur că sunt creştin.

O dată în plus, Steergard fu surprins de turnura conversaţiei.

— Unde vrei să ajungi, părinte? repetă el.

— La teologie. Ca să mă înţelegi mai bine, mă voi exprima în termeni nu doar laici, ci şi care ar putea suna de-a dreptul blasfemator din gura mea. Mă justific în faţa conştiinţei mele prin situaţia fără precedent în care ne aflăm. Dumneata eşti mai familiar cu limbajul fizicii decât cu hermeneutica religiei şi de aceea voi traduce în sistemul conceptual al fizicii: diversele forme ale sacrului corespund cu diversele linii spectrale ale materiei, care este omniprezentă şi identică în tot Universul. Utilizând această comparaţie, putem zice că pe lângă un spectru de corpuri există un spectru de credinţe. Spectrul acesta se întinde de la animism, totemism, politeism şi aşa mai departe, până la credinţa într-un dumnezeu personal. Filiaţia pământeană a credinţei mele îl prezintă pe Dumnezeu ca fiind o familie simultan umană şi divină. Eşti familiarizat cu dezbaterile declanşate de SETI în teologie din clipa în

care căutarea „Altora" a determinat expediţia aceasta?

— Să fiu sincer, nu. Crezi însă că ar trebui să fiu?

— Câtuşi de puţin. Dar era datoria mea să întreb. în cadrul Bisericii mele, părerile au fost foarte variate. Unii

au afirmat că coruperea naturii Fiinţelor Create ar putea fi universală şi că universalitatea aceea depăşea mult conceptul pământean de *katholikos* - că sunt posibile lumi în care sacrificiul Mântuirii n-a avut loc şi de aceea sunt condamnate la damnare. Alţii erau de părere că mântuirea - văzută ca alegere între Bine şi Rău, care este dată prin har divin - s-a petrecut peste tot. Acest dezacord a ameninţat Biserica. Organizatorii şi membrii expediţiei erau prea ocupaţi cu munca lor ca să fie impresionaţi de subiectele senzaţionale ce cresc tirajele presei. Vezi dumneata, sexul şi violenţa se banalizaseră, astfel că *Euridice,* fără să fi intenţionat, oferea noutăţi pentru cititori. Aşa cum au fost glumele bazate pe premisa că *credo quia absurdum est* atinsese un nivel care îl discredita în mod real. De pildă, imaginea a nenumărate planete cu o mulţime de mere ale Raiului acolo unde nu creşteau meri sau cu smochini pe care Fiul Domnului nu-i putea blestema, deoarece acolo nu creşteau smochini. Exista o armată de Pilat care se spălau pe mâini într-un miliard de vase, un codru de răstigniri, mulţimi de Iuda şi imaculate concepţii ale unor făpturi a căror fiziologie de reproducătoare nu îngăduia conceptul, întrucât ele nu se înmulţeau prin copulaţie. Pe scurt, multiplicarea Evangheliei în toate braţele tuturor galaxiilor spirale a transformat *Credo-ul* nostru într-o caricatură, o parodie de religie. Din cauza unor asemenea glume aritmetice, Biserica a pierdut mulţi credincioşi.

Şi atunci de ce nu m-a pierdut şi pe mine? Deoarece creştinismul cere de la om mai mult decât se poate cere. îi cere nu numai să renunţe la cruzime, răutate şi minciuni, ci şi să-i iubească pe cei răi, pe mincinoşi, pe ucigaşi şi pe tirani. *Ama et fac quod vis* - nimic nu va distruge porunca aceasta. Te rog să nu fii foarte surprins auzind asemenea catehisme la bordul navei. Datoria mea este să privesc dincolo de posibilităţile acestei misiuni de explorare, dincolo de şansele ei de contact cu minţi nepământene. Dumneata,

căpitane, ai alte îndatoriri. Voi încerca să fac o analogie. Să presupunem că te afli într-o barcă de salvare supraaglomerată, iar oameni gata să se înece, pentru care nu mai este loc înăuntru, s-ar prinde de marginile bărcii, punând-o astfel în pericol de a se răsturna şi scufunda. Ce ai face - le-ai tăia mâinile, nu-i aşa?

— Mă tem că da. Dacă nu ar exista nicio altă soluţie de salvare.

— Aceasta este deosebirea dintre noi. înseamnă că nu vei pleca de aici.

— Da, aşa este. înţeleg parabola cu barca. Nu voi aştepta ca ea să se răstoarne. Voi încerca să salvez civilizaţia asta cu toate puterile de care dispun.

— Şi, dacă va fi absolut necesar, printr-un genocid?

- Da.

— Ne-am întors aşadar de unde am plecat. Am reuşit să amân soluţia aceea finală. Nimic mai mult. Aşa este?

- Da.

— Eşti pregătit să salvezi vieţi curmând vieţi?

— Ăsta este scopul parabolei dumitale, părinte. Eu voi alege răul mai mic.

— Devenind un ucigaş în masă?

— Să ştii că nu resping termenul. Este, de asemenea, posibil să nu salvez pe nimeni, să-i distrug atât pe quintani, cât şi pe noi. Dar eu nu mă voi spăla pe mâini. Dacă vom pieri, *Euridice* va primi informaţia respectivă. Am trimis deja o relatare a situaţiei şi a faptului că am exclus retragerea.

— In escatologia mea nu există noţiunea de rău mai mic. Cu fiecare fiinţă care este ucisă moare o lume întreagă. De aceea aritmetica nu măsoară etica. Răul ireversibil nu poate fi cuantificat. Se ridică. Nu-ţi voi mai răpi timpul. Probabil că doreşti să continui conversaţia pe care am întrerupt-o.

— Nu. Acum vreau să fiu singur.

Povestea

Partiţiile din oţel ce separau de obicei cele două cale de la pupa lui *Hermes* fuseseră trase în mijlocul navei şi doar benzile late de glisare, mai întunecate decât metalul înconjurător al podelei sălii cilindrice, arătau unde fuseseră înainte. Interiorul enorm semăna cu un hangar ce găzduise un zepe- lin de o mărime extraordinară, însă care era utilizat acum în alt scop. Fixaţi cu centuri în imponderabilitate, cei doi piloţi, Harrach şi Tempe, atârnau ca nişte muşte albe pe podul rulant ce se întindea între babord şi tribord la douăzeci de niveluri deasupra şinelor partiţiilor retrase, imediat sub plafonul concav, acolo unde nu puteau fi afectaţi de vreo rafală de aer. In imponderabilitate era de fapt imposibil de afirmat că ei priveau în jos, cu toate că aşa li se părea. în sala gigantică şi lipsită de oameni, activităţile constante şi rapide erau efectuate de automate galbene, albastre şi negre, ale căror suprafeţe emailate sclipeau. Acestea îşi roteau alternativ braţele prehensile în lateral şi în faţă, simultan pe rânduri, ca şi cum s-ar fi aplecat în exerciţii fizice sincrone, trecând din cleşti în alţi cleşti componentele ce urmau să fie asamblate. Robotii construiau solaserul.

Dispozitivul era o structură deschisă, similară unei site, însă de mărimea unui torpilor. Scheletul său pe jumătate

terminat semăna cu o umbrelă gigantică, pliată, a cărei ţesătură consta din segmente suprapuse de oglinzi din solzi. De aceea trezea în minte şi imaginea unui peşte antediluvian sau a unei reptile marine jurasice dispărute, ale cărei oase erau acum asamblate de maşini, nu de paleontologi, în partea sa frontală, în locul cel mai îndepărtat de piloţi, acolo unde corpul colosului ar fi trebuit să aibă un cap, se zăreau scântei printre sute de fuioare de fum albăstrui: suduri laser.

Solaserul, conceput ca tun de fotoni alimentat de energia solară, fusese transformat în grabă şi reprogramat de o echipă de asamblori, astfel încât devenise echivalentul unei oglinzi ce putea fi utilizată pentru reflectarea razelor solare - e drept, în domeniul terajoulilor!

Ideea provenise din teama fizicienilor că o refolosire a tehnologiei siderale - care avea efecte extrem de caracteristice şi nu numai de natură gravitaţională - ar fi oferit quintanilor indicii nedorite, dezvăluindu-le în cele din urmă specialiştilor în armament existenţa intervalului Holenbach. De aceea, în loc să utilizeze resursele intervalului respectiv, fizicienii optaseră pentru tehnologia oarecum învechită a conversiei radiaţiilor. Suspendat în faţa discului solar, solaserul avea să se deschidă ca un evantai, să absoarbă cu receptorii săi radiaţiile haotice ale întregului spectru şi să le comprime în echivalentul unui berbec monocromatic. Aproape jumătate din energia colectată slujea pentru răcirea solaserului; în caz contrar, aparatul s-ar fi evaporat instantaneu sub căldura soarelui. Totuşi energia rămasă era suficientă pentru ca o coloană de lumină fierbinte - cu diametrul de două sute de metri în dreptul duzei solaserului şi de trei ori mai mare pe orbita Quintei, din cauza difuziei inevitabile a luminii - să taie prin crusta planetei ca un cuţit fierbinte prin unt.

Sub efectul acestui bisturiu de foc, stratul de apă gros de zece kilometri al oceanului avea să fie străpuns până

jos. Presiunea exercitată din toate părţile de către apa clocotită nu ar fi avut niciun efect asupra săbiei de lumină. Prin norii undei de şoc ai oceanului aflat în fierbere (pe lângă care norul-ciupercă al unei explozii

atomice ar fi fost cât un grăunte de praf), solaserul putea să perforeze placa suboceanică, să străbată litosfera şi să pătrundă în Quinta pe o adâncime egală cu un sfert din raza ei. Nimeni nu intenţiona să cauzeze un asemenea dezastru, ci solaserul trebuia doar să atingă inelul de gheaţă şi termosfera planetei. Când şi ideea aceea fusese abandonată, se dovedise că transformarea tunului de lumină într-un dispozitiv pentru semnalizare nu era deloc dificilă. El-Salaam şi Nakamura doreau să rezolve simultan două sarcini printr-un minimum de reconstruire şi adaptare a proiectului iniţial.

La toţi posibilii destinatari trebuia să se ajungă simultan şi inteligibil. Deşi era unilateral, un astfel de contact pornea de la ipoteza că planeta era locuită de creaturi înzestrate cu simţul vederii şi cu suficientă inteligenţă pentru a înţelege conţinutul mesajului.

Prima condiţie nu depindea de expeditori, care nu puteau să doteze cu ochi nişte fiinţe care nu aveau asemenea organe. A doua condiţie necesita din partea expeditorilor un grad ridicat de ingeniozitate, mai ales deoarece conducătorii quintanilor nu doreau în mod clar să existe niciun fel de comunicare directă între intruşii cosmici şi populaţie. De aceea semnalele aveau să cadă ca o ploaie de lumină pe toate continentele planetei, străpungându-i plafonul gros de nori. De altfel, plafonul acela era avantajos pentru oameni, întrucât nicio fiinţă cu un minimum de inteligenţă nu putea confunda coloanele de lumină cu razele soarelui.

Problema cu adevărat dificilă o reprezenta forma mesajului. Ar fi fost un nonsens să trimită un alfabet ori valori numerice specifice, aşa cum erau constantele fizice universale ale materiei. Solaserul se afla în cala de la pupa,

gata de funcţionare, însă nu se clintea. Fizicienii, specialiştii în computere şi exobiologii se confruntau cu o dilemă. Ei deţineau toate echipamentele necesare, tot hardware-ul, dar nu aveau programul, software-ul. Nu există coduri auto-explicatorii. Se discutase până şi despre aspectul semantic al culorilor curcubeului: spectrul de sub violet ar fi fost tristeţe, banda medie a luminii vizibile, mai luminoasă, verde, ar fi însemnat plante ori viaţă luxuriantă, roşul sugera agresiune... da,

însă toate astea erau asocieri valabile doar pentru oameni! Un cod, care este o succesiune de unităţi semiotice ce indică lucruri concrete, nu poate fi format din linii spectrale. Apoi pilotul secund sosi cu o propunere: să le spună quintanilor o poveste, utilizând plafonul norilor drept ecran. Proiectând pe el o serie de imagini, deasupra tuturor continentelor. *„Obstupuerunt omnes",* aşa cum a spus ulterior Arago, care fusese de faţă în momentul propunerii. Specialiştii rămaseră pur şi simplu cu gurile căscate.

— Ar fi posibil din punct de vedere tehnic? întrebă Tempe.

— Bineînţeles, dar care ar fi scopul? Un spectacol pe cer? Şi ce anume ar trebui să prezinte spectacolul acela?

— O poveste, repetă pilotul.

— Ridicol! pufni Kirsting, care dedicase douăzeci de ani studierii cosmolingvisticii. Poţi să foloseşti desene pentru a transmite ceva pigmeilor sau aborigenilor din Australia. Toate rasele şi culturile oamenilor partajează caracteristici comune, doar că pe Quinta nu trăiesc oameni.

— Nu contează. Ei au o civilizaţie tehnologică şi se războiesc deja în spaţiul cosmic. Asta înseamnă că au avut cândva o civilizaţie a epocii de piatră, când au purtat, de asemenea, războaie. Iar pe planetă au existat epoci glaciare, înainte să fi construit case sau wigwamuri, ei trebuie să fi locuit în grote. Şi au pictat pe pereţii lor - simboluri ale fertilităţii, animalele pe care le vânau -, ca să aibă succes.

Toate astea erau ca o magie, basme. După mii de ani, au aflat că nu erau decât simple poveşti de la învăţaţii lor, echivalenţii lui Kirsting. Profesore, vrei să punem prinsoare că quintanii ştiu ce sunt poveştile?

Nakamura izbucni în râs, urmat de ceilalţi, mai puţin de Kirsting. Exobiologul cosmolingvist nu se număra printre cei care-şi apără poziţia cu orice preţ.

— Să fiu sincer, nu ştiu..., ezită el. Dacă nu este o prostie uriaşă, ideea asta poate fi sclipitoare. Să zicem, aşadar, că le prezentăm o poveste. Dar care anume?

— Ăsta nu mai e domeniul meu de acum. Nu sunt paleoetnolog. Cât despre idee, nu-mi aparţine în totalitate. Pe când eram în *Euridice,* doctorul Gerbert

mi-a împrumutat un volum de povestiri fantastice, din care mai citesc la răstimpuri. Probabil de acolo...

— Paleoetnologie? repetă Kirsting, gândind cu glas tare. Eu nu sunt expert în aşa ceva. Este cineva dintre cei prezenţi?

La bord nu exista niciun specialist în domeniul acela.

— Poate că există ceva în memoria lui DEUS, propuse japonezul. Ne putem uita, totuşi cred că un basm nu-i cel mai potrivit. Ar trebui să fie un mit, preferabil un element comun, o temă ce apare în cele mai vechi mituri.

— înainte de epoca scrierii?

— Bineînţeles.

— Da, de la începuturile protoculturii, încuviinţă Kirsting, care părea chiar încântat de idee, dar care fu asediat imediat de îndoieli. Ia staţi aşa! Ar trebui să le apărem quintanilor ca zei?

Arago clătină din cap.

— Aşa ceva ar fi foarte dificil, tocmai pentru că n-ar trebui să ne dezvăluim superioritatea şi nici pe noi înşine. Ar trebui să fie o veste bună, un mesaj fericit. Cel puţin aşa văd eu propunerea pilotului nostru, deoarece poveştile au în general finaluri fericite.

Aşa începură deliberările, care aveau un scop dublu: să analizeze ce caracteristici ar fi putut avea în comun pământenii şi quintanii - proprietăţi ale mediului de viaţă şi ale plantelor şi animalelor ce evoluau în el - şi în acelaşi timp să cearnă prin colecţia de legende, mituri, fabule, ritualuri şi obiceiuri, căutându-le pe cele mai durabile, cu semnificaţii de neşters pentru mileniile de epoci succesive ale istoriei.

Din primul grup de constante probabile făceau parte împărţirea speciilor în două sexe, care trebuia să existe cu un grad ridicat de probabilitate la vertebrate; hrănirea animalelor şi prin urmare şi a făpturilor înzestrate cu raţiune de pe uscat; alternanţa zilelor şi a nopţilor, a soarelui şi a lunii, dar şi a anotimpurilor calde şi reci; emergenţa erbivorelor şi a carnivorelor, a prăzilor şi a prădătorilor; omorârea animalelor de către animale, deoarece un vegetarianism universal părea extrem de improbabil. De aceea în protocultură existase vânătoarea. Canibalismul, definit ca vânarea şi

consumul membrilor propriei specii, este un fenomen posibil în eolitic sau paleolitic, deşi nu absolut sigur, pe când vânătoarea este un element universal, întrucât, potrivit teoriei evoluţiei, duce la dezvoltarea inteligenţei.

Descoperirea că oamenii-maimuţă, primatele, trecuseră prin faza sângeroasă a uciderii altor creaturi în scopul mâncării lor, ca modalitate de accelerare a dezvoltării creierului, fusese primită cândva cu opoziţie violentă. Fusese considerată ca o insultă defăimătoare la adresa omenirii, o născocire mizantropă a evoluţioniştilor, chiar mai calomniatoare decât presupusa înrudire dintre om şi maimuţă pe care o susţineau.

Arheologia însă confirmase teza respectivă, acumulând în sprijinul ei dovezi irefutabile. Desigur, hrănirea cu came nu duce la dezvoltarea inteligenţei la toţi prădătorii, deoarece pentru aşa ceva trebuie întrunite multe circumstanţe specifice. Reptilele prădătoare din mezozoic nu erau nici

pe departe inteligente şi nu exista nimic care să indice că, dacă n-ar fi fost exterminate în catastrofa petrecută între cretacic şi jurasic (când un meteorit uriaş distrusese lanţul trofic prin răcirea climei la nivel planetar), ele şi-ar fi dezvoltat creieri similari omului.

Prezenţa de făpturi înzestrate cu raţiune pe Quinta nu putea fi deloc negată. întrebarea esenţială nu era dacă ele evoluaseră din reptile sau dintr-o specie necunoscută pe Pământ. Esenţială era forma lor de reproducere. Totuşi, chiar dacă quintanii n-ar fi fost mamifere placentare sau marsupiale, genetica susţinea diviziunea lor în două sexe, forma de înmulţire favorizată de evoluţia biologică. însă codul pur biologic pe care-1 conţin celulele reproducătoare şi care este transmis descendenţilor nu ajută în formarea culturii, deoarece transmiterea sa produce în specii schimbări ce sunt posibile doar în milioane de ani. Accelerarea creşterii creierului necesită o reducere a instinctelor moştenite biologic în favoarea învăţăturilor primite de la părinţi. O fiinţă care vine pe lume ştiind - graţie programării genetice înnăscute - „tot sau aproape tot" ce este necesar pentru supravieţuire s-ar putea descurca perfect, dar nu va fi în stare să-şi schimbe

radical tacticile de viaţă. Iar cel care nu poate să facă asta nu este dotat cu inteligenţă.

Aşadar, exista diviziunea pe sexe şi, inevitabil, vânătoarea. în jurul acestor prime elemente - al unui nucleu binar - a crescut protocultura.

Dar cum se manifestă nucleul acesta, cum se exprimă el în protocultură? Prin direcţionarea atenţiei către ceea ce dezvoltă sexul şi ceea ce dezvoltă vânătoarea. înainte de existenţa scrierii, înainte de născocirea de moduri non-ani- male de folosire a corpului, abilitatea cerută de arta vânătorii transfera procesele reale în imagini - nu erau încă simboluri, ci o invitaţie magică adresată Naturii de a dărui cele dorite. Iar imaginile acelea puteau fi pictate sau cioplite în piatră.

Fiasco / 327

Şi aşa mai departe. Pornind de la premisele acestea, DEUS îndeplini sarcina ce-i fusese trasată: să adapteze un mit, care să fie redat printr-o serie de imagini de sex şi de vânătoare. O poveste, un mesaj, un spectacol cu actori - cu soarele, cu un dans pe fundalul curcubeielor, cu plecarea capetelor... numai că acesta urma să fie epilogul. Iniţial existase o bătălie. Cine se înfruntase? Creaturi indistincte, dar cu posturi verticale. Perfect! Atacuri, dispute, care se încheiau printr-un dans împreună.

Cu unele variaţii, solaserul repetă această „transmisiune planetară" timp de trei zile, cu pauze scurte, care să definească sfârşitul şi începutul. Transmisia era colimată şi focusată pentru a apărea pe cerul noros al Quintei, unde urma să fie vizibilă (limitată în zona centrală a ecranului-nor) deasupra tuturor continentelor. Harrach şi Polassar rămaseră sceptici. Să presupunem, spuneau ei, că quintanii văd spectacolul, ba chiar îl înţeleg. Şi ce dacă? Nu cumva noi le-am distrus Luna? Poate că acela fusese un spectacol cu final mai puţin fericit, deşi mai elocvent. Să presupunem totuşi că ei recunosc acest spectacol ca fiind un gest de pace. Cine sunt „ei"? Populaţia? Ce posibilă importanţă poate avea opinia publică într-un război care se desfăşoară de o sută de ani în spaţiul cosmic? Oare pacifiştii de pe Pământ deţinuseră vreodată controlul? Ce puteau întreprinde quintanii pentru a-şi face vocile auzite - nu de către noi, oamenii,

ci de către guvernele lor? Da, îţi poţi învăţa copiii că războiul este hâd, dar la ce ajută asta în clipa prezentului?

în loc să simtă satisfacţie faţă de materializarea ideii sale, Tempe era copleşit de o îngrijorare tot mai mare. Pentru a uita de ea, porni în incursiune. *Hermes* era în general un gigant neocupat - partea locuită, incluzând şi punţile de comandă şi laboratoarele, forma un miez nu mai mare decât o clădire cu şase niveluri. Pe lângă incintele ce făceau parte din sistemul de distribuţie a energiei, miezul acesta

cuprindea o infirmerie, o sală de şedinţe nefolosită dedesubtul căreia se găsea o sală de mese - cu bucătărie automată apoi o zonă destinată activităţilor recreative, cu simulatoare de antrenamente, o piscină care era umplută numai în anumite condiţii (când acceleraţia era suficient de mare pentru ca apa să nu se ridice în aer sub forma unor picături de mărimea baloanelor) şi un amfiteatru semioval, ce slujea şi pentru divertisment şi vizionarea de filme, însă care nu fusese vizitat niciodată de nimeni. Toate conforturile acestea pe care constructorii navei le prevăzuseră cu grijă pentru echipaj se dovediseră complet inutile. Nimeni nu se gândea să vină aici pentru a urmări un spectacol holografic ingenios. Era ca şi cum partea aceea din puntea mediană nici nu exista pentru echipaj - în lumina evenimentelor petrecute în ultimele luni, vizionarea de filme părea prostească. Cinematograful, piscina şi sala de gimnastică fuseseră concepute - cu snack-baruri şi pavilioane, ca la un iarmaroc dintr-un orăşel - pentru a ajuta la crearea iluziei Pământului. Dar arhitecţii, aşa cum zisese Gerbert, uitaseră să se consulte cu psihologii. Iluzia nesusţinută este percepută ca o minciună. Iar Tempe nu căuta aşa ceva în excursia lui.

Intre zona rezidenţială şi carcasa exterioară a navei se întindea un spaţiu brăzdat de grinzi, traverse şi pereţi de compartimentare, ticsit de o mulţime de roboţi, care fie lucrau, fie erau staţionari. Accesul în spaţiul acesta se făcea prin trape închise ermetic, aflate în capetele punţii: la pupa în spatele instalaţiilor

sanitare, iar la prova de pe un coridor de lângă puntea de comandă superioară. Uşa intrării de la pupa era încuiată şi blocată prin traverse, iar deasupra ei ardea permanent un semnal roşu de avertizare. Acolo, în incinte inaccesibile personalului, se găseau convertoarele siderale, coloşi aparent inerţi plutind în vid, ca legendarul mormânt al lui Mahomed, pe perne magnetice invizibile.

Era totuşi posibil să treci de bariera prova şi într-acolo se îndreptă pilotul.

Trebui să străbată prin puntea de comandă, unde îl găsi pe Harrach în toiul unei activităţi care în alte circumstanţe l-ar fi făcut să izbucnească în râs. Harrach era de cart şi dorise să bea ceva, dar deschisese prea energic cutia, iar acum urmărea o sferă galbenă din suc de portocale. Sfera se legăna lent, ca o bulă de săpun, şi Harrach se deplasa oblic spre tavan, ţinând în gură un pai cu care s-o absoarbă înainte de a i se sparge peste faţă. Deschizând uşa, Tempe se opri pentru ca valul de aer pătruns înăuntru să nu transforme sfera mare de lichid în o mie de picături. Aşteptă până ce Harrach încheie cu succes vânătoarea, apoi se împinse energic din picioare în direcţia aleasă.

Coordonarea obişnuită a mişcărilor corpului era de-a dreptul inutilă ca abilitate în imponderabilitate, însă de acum pilotul îşi reamintise vechile lui antrenamente şi experienţa practică. Nu trebuia să se oprească şi să se gândească cum să împingă cu picioarele, în stilul alpiniştilor aflaţi într-un horn de piatră, când învârti cele două roţi eli- coidale angrenate ce închideau trapa. Probabil că neiniţiaţii s-ar fi rostogolit peste cap, încercând să se descurce cu roţile cu spiţe, similare celor din seifurile băncilor. Tempe închise iute trapa în urma sa, deoarece, deşi secţiunea prova era umplută cu aer, acesta era stătut şi înţepător de la vaporii substanţelor chimice, ca într-o hală industrială. In faţa lui se întindea un spaţiu ce se îngusta în depărtare, slab iluminat de şiruri lungi de tuburi fluorescente şi având grinzi cu zăbrele pe pereţii de la babord şi de la tribord. Fără grabă, se lansă în interiorul său.

Trecu, şi se obişnui treptat cu gustul amar din gură şi din gât, pe lângă formele oxidate ale turbinelor,

compre- soarelor şi termogravistorilor cu galeriile, platformele şi scările lor. Lunecă cu abilitate în jurul conductelor gigantice, cu pereţi groşi, care se arcuiau între rezervoare de

apă, heliu şi oxigen, ale căror flanşe mari şi ieşite în afară erau încercuite pe exterior cu bolţuri. Se opri pe una dintre flanşe ca o muscă. Şi exact asta şi era: o muscă în pântecele unei balene din oţel. Fiecare rezervor se ridica mai înalt decât clopotniţa unei biserici. Unul dintre tuburile fluorescente, defect, pâlpâia constant şi în lumina aceea permanent schimbătoare, formele oxidate ale rezervoarelor se întunecau şi străluceau alternativ, ca presărate cu argint. Bărbatul se orientă în jur. Din zona rezervoarelor, pluti spre înainte, unde unităţile nucleospin sclipeau sub propriile lor lumini în izolaţia masivă a nivelului median. Unităţile erau ataşate de poduri rulante şi aveau ieşirile astupate. Pilotul simţi brusc un val de frig şi zări conductele cu heliu ale sistemelor criotronice acoperite de pro- moroacă. Temperatura era atât de scăzută, încât Tempe se prinse precaut de mânerul cel mai apropiat, ca nu cumva să atingă conductele, pentru că ar fi îngheţat instantaneu, lipit de ele ca o muscă prinsă în plasa unui păianjen.

El nu avea nimic de făcut aici şi tocmai de aceea venise, ca într-o vacanţă. Nu-şi putea explica mulţumirea pe care i-o stârneau zonele acestea pustii şi semiîntunecate ale navei, care nu erau decât dovezi ale puterii ei. în calele inferioare erau ancorate excavatoare autopropulsate, alături de landere uşoare şi grele, iar mai departe se întindeau şiruri de containere verzi, albe şi albastre, pentru depar- tamentul scule şi automatele de reparaţii. Chiar la probă existau doi mergători cu hote rotative gigantice în loc de capete. întâmplător - sau poate deliberat -, Tempe intră în curentul puternic de aer dinspre fantele ventilaţiei termice şi fu purtat către nervurile de la babord ale interiorului carcasei, care erau de mărimea unor poduri arcuite, dar profită cu iscusinţă de impulsul acela pentru a se propulsa. Precum un săritor

de pe trambulină, înaintă cu capul în jos, rotindu-se lent în jurul axei longitudinale, în şurub,

către balustrada galeriei acoperite de la prova. îi plăcea mult locul acela.

Se trase apoi cu ambele braţe pe galerie şi avea acum în faţă un milion de metri cubi de cale. Sus şi departe străluceau cele trei lumini verzi de deasupra trapei prin care intrase. Jos - mai precis, sub picioarele lui (care în imponderabilitate deveneau întotdeauna inconveniente, ba chiar inutile) - erau aeroglisoare-roboţi pe platforme fixate de rampe, în prezent pliate, şi tunelul unui lansator de rachete ce se căsca într-un perete lateral ca gura unui tun de un calibru incredibil. Tempe abia se oprise, când se simţi cuprins de aceeaşi nelinişte, o pustietate interioară de neînţeles, ca un sentiment inexplicabil de... ce anume? Inutilitate? Indecizie? Teamă? Dar de ce s-ar fi putut teme? Se părea că azi, în momentul acesta şi în locul acesta, el nu se putea împotrivi unei paralizii interioare şi misterioase de un fel cum nu mai simţise probabil niciodată.

încă şi mai departe putea să vadă motorul gigantic ce-i purta - utilizând doar o fracţiune minusculă a puterii reactoarelor sale, mai fierbinţi decât soarele - prin abisul etern. Pentru el, motorul acela însemna Pământul care-1 trimisese către stele. Pământul era aici şi inteligenţa sa era conţinută în energia absorbită de la stele - nu în cabinele ca nişte saloane, cu intimitatea lor stupidă şi cu toate conforturile pregătite parcă pentru nişte băieţaşi speriaţi. în spatele său, pilotul simţea blindajul exterior cvadruplu, care avea celule interstiţiale, absorbitoare de energie, umplute cu o substanţă dură ca diamantul atunci când suferea un impact, dar în acelaşi timp fuzibilă într-un mod special, întrucât avea proprietăţi de autoetanşare. Ca un organism viu şi totuşi non-viu, nava căpătase capacitatea de regenerare. în clipa aceea, brusc, ca într-o iluminare, Tempe găsi cuvântul pentru ceea ce se petrecea înăuntrul său: disperare.

După o oră, trecu pe la Gerbert. Cabina medicului se afla la capătul celei de-a doua punţi a secţiunii mediane, separată de celelalte. Probabil că medicul o alesese fiindcă era spaţioasă şi avea un perete întreg de fereastră ce dădea spre o seră. în seră creşteau numai licheni, iarbă şi lemn-câinesc; de ambele părţi ale bazinului hidroponic se aflau sferele verde-cenuşii, păroase, ale cactuşilor; nu existau copaci, ci doar tufe de aluni, ale căror ramuri flexibile puteau suporta presiuni uriaşe în timpul zborului. Gerbert preţuia vegetaţia aceasta din fereastră şi o numea „grădina" sa. în seră puteai să intri, de asemenea, de pe coridor şi să te plimbi pe aleile dintre răzoare - dacă, bineînţeles, exista gravitaţie. însă şocul recent, cauzat de atacul nocturn, produsese destul haos aici. Ulterior, Gerbert, Tempe şi Harrach salvaseră ce putuseră din tufişurile rupte.

în concordanţă cu decizia luată de experţii SETI în cursul pregătirii expediţiei, DEUS urmărea comportamentul tuturor oamenilor din *Hermes* şi le evalua starea psihică. Nu era un secret pentru nimeni.

în condiţiile stresului pe termen lung la care sunt supuşi cei care trebuie să se bizuie exclusiv pe propriile puteri, pot apărea deviaţii de la norma mintală, care să adopte forme tipice psihodinamicii grupurilor izolate timp de ani de legăturile obişnuite, sociale şi familiale. într-o asemenea izolare, până şi personalităţile perfect echilibrate şi rezistente la traume psihice pot suferi tulburări. Frustrarea devine deprimare sau agresiune, fără ca individul să-şi dea seama vreodată ce i se întâmpla.

Existenţa la bord a unui medic care era, de asemenea, specialist în psihologie şi bolile acesteia nu garanta recunoaşterea simptomelor patologice, întrucât era supus el însuşi stresurilor ce subminau până şi caracterul cel mai dârz. Şi medicii erau oameni. Pe de altă parte, un program de computer era inflexibil şi ca atare eficient ca diagnostician obiectiv şi observator impasibil, chiar şi în

faţa catastrofei, într-o situaţie în care toată nava putea să piară.

Desigur, această protecţie a membrilor echipajului împotriva oricărei perturbări colective a psihicului

conţinea o ameninţare aproape insurmontabilă. DEUS urma să fie simultan subordonat echipajului şi superior acestuia; el urma să execute ordine şi să monitorizeze starea mintală a celor care dădeau ordinele. în felul acesta avea atât rangul de instrument ascultător, cât şi de superior apodictic. Nici căpitanul nu era exclus de la supravegherea sa continuă. Problema era că echipajul ştia de supravegherea aceea, care avea rolul de a releva la timp traume mintale, iar ştiinţa respectivă era în sine o traumă. Iar pentru asta nimeni nu cunoştea vreun remediu. Dacă DEUS şi-ar fi îndeplinit funcţia psihiatrică fără ştiinţa oamenilor, el ar fi trebuit să se dezvăluie în cele din urmă atunci când îi informa pe cei monitorizaţi despre deviaţii pe care le observase, iar informarea respectivă n-ar mai fi fost psihoterapie, ci şoc. Cercul vicios putea fi rupt doar prin înţelegerea responsabilităţii omului şi a computerului. DEUS urma să-şi prezinte mai întâi diagnozele căpitanului şi lui Gerbert, atunci când ar considera că este necesar, după care să-şi reia rolul de consilier lipsit de altă iniţiativă. Bineînţeles, nimeni n-a fost entuziasmat de compromisul acela, cu toate că nimeni, inclusiv computerele dedicate psihologiei, nu a găsit o soluţie mai bună pentru dilemă.

DEUS era un computer de ultima generaţie şi nu putea avea emoţii, fiind un extract de operaţiuni logice dus la puterea maximă, fără niciun adaos de instincte sau de autoconservare. Nu era un creier uman amplificat electronic, pentru că nu avea nici aşa-zise trăsături de personalitate, nici pasiuni... decât dacă considerai drept pasiune activitatea sa de a dobândi un maximum de informaţii - nu însă şi de putere. Primii inventatori ai maşinilor care amplificau nu puterea muşchilor, ci puterea gândirii căzuseră

victime unei false credinţe ce-i atrăgea pe unii şi-i înfricoşa pe alţii: că se pornise pe o cale de amplificare a inteligenţei în automatele non-vii, astfel încât acestea aveau să devină similare omului şi apoi, tot în mod uman, să-l depăşească. Au fost necesari aproximativ o sută cincizeci de ani pentru ca succesorii lor să-şi dea seama că părinţii ciberneticii şi ai informaticii fuseseră induşi în eroare de o ficţiune antropocentrică - deoarece creierul uman este fantoma dintr-o maşină

care nu este o maşină.

Creierul serveşte corpul şi în acelaşi timp este servit de corp, întrucât formează cu corpul un sistem inseparabil. Dacă cineva doreşte să umanizeze un automat în asemenea măsură încât să nu fie absolut deloc diferit de un om, mental vorbind, realizarea aceea s-ar dovedi o absurditate prin însăşi perfecţiunea ei. Pe măsură ce ar fi întreprinse modificările şi îmbunătăţirile necesare, prototipurile succesive ar deveni tot mai umane, dar în acelaşi timp tot mai puţin utile - comparativ cu computerele din generaţiile superioare cu capacităţi de terabiţi.

Unica deosebire reală între un om născut din părinţi umani şi o maşină perfect umanizată este materialul din care sunt ei clădiţi: viu, respectiv non-viu. Automatul umanizat ar fi la fel de inteligent - deşi în acelaşi timp la fel de nefiabil, la fel de supus greşelilor, la fel de susceptibil la emoţii şi la dispoziţii - ca un om. Ca imitaţie desăvârşită a unui rezultat al evoluţiei naturale încununate de antro- pogeneză, maşina ar reprezenta un miracol de inginerie, o realizare tehnologică remarcabilă, dar în acelaşi timp un *curiosum* cu care nimeni n-ar şti ce să facă. Ar fi un fals sclipitor al unei creaturi vii realizate din material nebiologic, din subîncrengătura vertebrate, clasa mamifere, ordinul primate, vivipară, bipedă şi având creier bicameral - deoarece aceea a fost calea simetriei pe care au urmat-o vertebratele în evoluţia lor pe Pământ. Nu se poate spune însă ce ar avea omenirea de câştigat de pe urma acestui plagiat

ingenios. Aşa cum a observat unul dintre istoricii ştiinţei, ar semăna cu construirea unei fabrici, după investiţii colosale şi cercetări teoretice de amploare, în care pot fi produse spanac şi conopidă capabile de fotosinteză - ca toate plantele -, dar care nu ar diferi prin niciun aspect de spanacul şi de conopida reale decât prin faptul că nu sunt comestibile. Un asemenea spanac ar putea fi prezentat la expoziţii, creatorii lui s-ar mândri cu sinteza sa, totuşi nimeni nu l-ar putea mânca. Drept urmare, întregul efort investit în producerea sa, însăşi raţiunea efortului respectiv ar fi puse sub semnul întrebării.

Primii proiectanţi şi susţinători ai „inteligenţei

artificiale" nu au ştiut ei înşişi încotro se îndreaptă şi ce speranţe nutresc. Doreau ei oare să fie capabili să converseze cu un computer tot aşa cum ar fi conversat cu un om obişnuit? Sau aşa cum ar fi conversat cu un om extrem de inteligent? Aşa ceva se putea face, şi se făcuse, numai că rasa umană număra acum paisprezece miliarde şi ultimul lucru necesar era producerea de maşini umanoide cu psihologie umană. Pe scurt, inteligenţa computerului s-a despărţit tot mai clar de inteligenţa omului; ea îl asista pe om, îl completa, îl sporea, îl ajuta în rezolvarea de probleme ce-i depăşeau abilităţile - şi tocmai de aceea nici n-o imita şi nici n-o repeta. Cele două mergeau pe căile lor separate.

Un computer astfel programat încât nimeni - iar când zicem „nimeni" ne referim şi la creatorii săi - nu putea în urma unui contact verbal cu el să-l deosebească de o gospodină sau de un profesor de Drept internaţional era un simulator ce nu putea fi deosebit de aceştia... atât timp cât nimeni nu încerca să fugă cu femeia şi să facă copii cu ea ori să-l invite pe profesor la prânz. Dar dacă ai reuşi să-i faci femeii un copil şi să iei prânzul cu profesorul, atunci ai elimina total deosebirile dintre natural şi artificial... şi ce dacă? Este posibilă utilizarea ingineriei siderale pentru a obţine stele sintetice, absolut identice cu cele din spaţiul

cosmic? Da, este posibilă, dar care ar fi scopul creării unor astfel de stele?

Potrivit istoricilor ciberneticii, întemeietorii acesteia fuseseră impulsionaţi de speranţa de a afla misterul conştiinţei. Speranţa aceea a fost spulberată de un succes obţinut la mijlocul secolului al XXI-lea, când un computer de generaţia a treisprezecea - neobişnuit de comunicativ, inteligent şi capabil să-i păcălească pe interlocutorii vii prin umanitatea sa - i-a întrebat dacă ştiau ce era conştiinţa, în sensul abstract pe care ei îl atribuiau acestui termen, întrucât el însuşi nu ştia. Computerul respectiv era capabil de autoprogramare în conformitate cu instrucţiunile primite. După ce a abandonat treptat instrucţiunile acelea, aidoma unui copil care creşte şi nu mai are nevoie de scutece, el a dezvoltat o asemenea abilitate în imitarea interlocutorilor umani, încât oamenii nu mai erau

capabili să-l „demaşte" ca fiind un computer ce se dădea drept om - ceea ce însă nu a lămurit câtuşi de puţin misterul conştiinţei, întrucât în privinţa aceea computerul nu ştia nici mai mult, nici mai puţin decât oamenii. Şi cum ar fi putut să fie altfel? Aveau în faţă ultimul produs al programului de „auto-antro- poizare", care, prin urmare, ştia la fel de mult ca ei despre conştiinţă.

Un fizician celebru, care a fost prezent la experimentul acela, a remarcat că orice poate gândi ca un om va şti despre mecanismul gândirii sale la fel de mult ca un om - adică nimic. Fie din răutate, fie pentru a-i consola în dezamăgirea lor, el le-a spus savanţilor triumfători, dar dezamăgiţi, că cercetătorii din domeniul lui de activitate cunoscuseră o dificultate similară cu mai bine de un secol în urmă, când deciseseră să afle secretul final al materiei - s-o silească să dezvăluie dacă era în esenţă particulă sau undă. Din păcate, materia se dovedise perfidă, cu două feţe, ocultând rezultatele experimentelor şi explicând că este simultan şi una şi cealaltă. Sub focul încrucişat al experimentelor ce

au urmat, ea i-a derutat complet pe fizicieni, deoarece cu cât descopereau mai mult, cu atât descoperirile acelea erau mai puţin compatibile nu numai cu bunul simţ, ci şi cu logica în sine. La un moment dat, ei fuseseră siliţi să accepte declaraţiile materiei: că particulele erau într-o anume măsură unde, iar undele erau într-o anume măsură particule; că un vid absolut nu era un vid absolut, ci abunda în particule virtuale care pretindeau că nu există; că energia poate fi negativă şi de aceea ar putea să existe mai puţină energie decât niciun fel de energie; că, în intervalul de indeterminabilitate al lui Heisenberg, mezonii jucau feste ce încălcau principiile sacre ale conservării energiei - dar că o făceau atât de rapid, încât nu-i surprindea nimeni. Pentru a-i linişti, faimosul fizician laureat al Premiului Nobel le zisese că adevărul este că lumea refuză orice răspunsuri „finale" la întrebările despre natura sa „finală".

Deşi acum gravitaţia putea fi utilizată ca o bâtă, nimeni nu ştia ce era „de fapt" gravitaţia. Un computer putea atunci să se comporte ca şi cum ar fi avut

conştiinţă, numai că pentru a determina dacă avea acelaşi fel de conştiinţă ca un om, trebuia să te transformi în computerul respectiv. In ştiinţă, reţinerea este esenţială: există întrebări pe care *nu ai voie* să le pui nici ţie, nici lumii, iar cel care le pune totuşi se comportă precum cineva care se plânge de o oglindă a cărei reflexie îi repetă absolut toate mişcările, dar care refuză să-i dezvăluie motivul volitiv al mişcărilor respective. Cu toate acestea, noi utilizăm oglinzi, mecanică cuantică, fizică siderală şi computere fără cine ştie ce beneficii.

Nu o dată Tempe trecuse pe la Gerbert pentru a discuta despre chestiuni de interes „public", care se învârteau în jurul subiectului cel mai evident: relaţia dintre membrii echipajului şi DEUS. De data asta, el îl vizită pe medic în calitate de pacient. Nu se simţea în largul lui să se destăi- nuie, nici chiar celui care-1 readusese la viaţă. Sau poate că tocmai acela era motivul, ca şi cum simţea că-i datora

deja prea mult. In general, Tempe era tăcut cu Gerbert; devenise aşa de când Lauger îi spusese în *Euridice* secretul celor doi medici: senzaţia de vinovăţie care nu-i părăsea niciodată. Nu disperarea îl împinse să-1 viziteze acum, ci faptul că ea apăruse de niciunde, brusc, aidoma unei boli, şi că acum nu mai era sigur dacă va fi în stare să continue îndeplinirea sarcinilor ce-i fuseseră repartizate. Nu avea dreptul să ascundă aşa ceva.

îşi dădu seama ce-1 va costa decizia aceea abia după ce deschise uşa: la vederea cabinei pustii, simţi o uşurare extraordinară. Deşi nava nu accelera şi de aceea se găseau în imponderabilitate, căpitanul ordonase ca toţi să fie pregătiţi pentru un salt gravitaţional, care era posibil oricând, şi ca atare toate obiectele mobile de peste tot fuseseră fixate, iar bunurile personale fuseseră depozitate în com-partimentele din pereţi. Cu toate acestea, în cabina medicului domnea o dezordine teribilă - peste tot se vedeau cărţi, hârtii şi teancuri de fotografii, care nu semănau defel cu ordinea minuţioasă impusă de obicei de Gerbert, adesea la limita pedanteriei.

Tempe îl văzu pe medic prin fereastra înaltă cât peretele, îngenuncheat în grădina sa de cealaltă parte

a geamului şi acoperind cactuşii cu folie de plastic. în felul acela începuse el pregătirea. Pilotul ieşi pe coridorul de acces în seră şi mormăi câteva cuvinte de salut. Gerbert nu se întoarse, ci descătărămă centura care-i ţinea genunchii de pământ - era pământ real - şi se ridică lent spre locul unde plutea musafirul lui. Pe peretele opus, plante cu frunze mici şi aspect scămoşat se căţărau pe o plasă înclinată.

întrucât nu avea absolut niciun fel de cunoştinţe de botanică, Tempe dorise să întrebe de câteva ori cum se numea planta aceea agăţătoare, dar, cumva, uitase de fiecare dată. Fără să rostească vreun cuvânt, medicul azvârli hârleţul pe care-1 folosise, astfel că se înfipse în sol, şi se folosi de forţa de reacţiune creată în felul acela pentru a-1

trage pe pilot după sine, ţinându-1 de braţ. Plutiră spre un colţ din aluniş, unde existau scaune de răchită, ca într-un pavilion, atât doar că acestea aveau centuri de siguranţă.

După ce se aşezară şi Tempe şovăi, neştiind cum să înceapă, medicul zise că se aşteptase la vizita lui. Iar asta n-ar fi trebuit să fie o surpriză.

— DEUS îi priveşte pe toţi.

Datele despre sănătatea mintală a unui individ oarecare nu erau obţinute direct de la computer, pentru a se evita sindromul Hicks - sentimentul de completă dependenţă de computerul principal al navei, un sentiment care poate cauza exact ceea ce trebuie să suprime supravegherea psihiatrică: complexul persecuţiei şi alte năluciri paranoice. Cu excepţia psihoniştilor, nimeni nu ştia în ce măsură fiecare membru al echipajului era „citit" psihologic de programul de monitorizare care fusese poreclit „Spiritul lui Esculap în maşină". Ar fi fost simplu de aflat... dar se constatase că nici psihoniştii nu tolerau bine informaţiile despre ei înşişi. Ştiinţa respectivă putea afecta mai cu seamă moralul echipajelor în expediţiile de durată.

Ca orice computer, DEUS era programat astfel încât să nu poată dezvolta nicio urmă de personalitate; el era o non-entitate ce observa continuu, iar în prezentarea diagnosticelor sale nu era mai om decât un termometru care măsoară febra. Bineînţeles, determinarea

temperaturii unui corp nu induce asemenea proiecţii de reacţii de apărare ca determinarea stării psihice. Nimic nu este mai apropiat de noi şi nimic nu ne este la fel de ascuns de restul lumii ca sentimentele cele mai intime ale ego-ului - iar acum, aici, exista un aparat la fel de lipsit de viaţă ca o mumie egipteană, capabil să vadă acel sine interior, să-i examineze toate ungherele şi cotloanele.

Pentru profani, aşa ceva seamănă cu cititul minţii. Fireşte, nu este implicată niciun fel de telepatie, ci pur şi simplu computerul îl cunoaşte pe individul ce i-a fost

încredinţat mai bine decât el însuşi şi douăzeci de psihologi. Bazându-se pe examinările făcute anterior plecării, computerul construieşte un sistem de parametri ce simulează norma psihologică a fiecărui membru de echipaj în parte, pe care-1 utilizează ca formulă de măsurare. In plus, el este omniprezent în navă şi, folosindu-şi senzorii consolelor, află poate cele mai multe date despre subiecţii săi în timpul somnului lor, din ritmul răsuflărilor, din mişcările rapide ale ochilor, ba chiar şi din compoziţia chimică a transpiraţiei - pentru că fiecare om transpiră într-un fel unic şi nici cel mai sensibil copoi nu se poate compara cu olfactometrul unui astfel de computer. în plus, câinii nu au abilităţi de punere a diagnosticului, care să le însoţească simţul mirosului. în punerea diagnosticelor, computerele îi învinseseră pe medici - la fel cum îi învinseseră pe şahişti -, totuşi oamenii le utilizau ca pe asistenţi, nu ca pe doctori în medicină, deoarece oamenii au mai multă încredere în semenii lor decât în automate.

în timp ce explica toate astea fără să se grăbească, Gerbert freca între degete o frunză de alun pe care o rupsese de pe o creangă.

— DEUS, încheie el, te-a însoţit discret în „excursiile" tale, pe care le-a diagnosticat ca fiind simptome ale unei crize.

— Ce „criză"? exclamă nervos pilotul.

— El consideră că este vorba despre o îndoială totală privind utilitatea muncii noastre sisifice.

— Că nu avem nicio şansă să stabilim contact...?

— în capacitatea lui de psihiatru, DEUS nu este interesat de şansele de contact, ci doar de înţelesul pe

care noi îl atribuim acestui contact. Potrivit lui, tu nu mai crezi în valoarea ideii tale - „povestea" - şi, de fapt, nici în valoarea comunicării cu Quinta, chiar dacă s-ar ajunge la aşa ceva. Ce părere ai despre asta?

Pe neaşteptate, pilotul se simţi cuprins de o greutate care practic îl paraliza.

— El ne poate auzi?

— Evident. Nu trebuie să fii aşa tulburat. La urma urmelor, nu ţi-am zis nimic ce nu ştiai deja. Aşteaptă, nu spune deocamdată nimic. Ştiai, însă în acelaşi timp nu ştiai... pentru că nu doreai să ştii. Asta e o reacţie de apărare tipică, iar tu nu constitui o excepţie. Cândva, pe când eram în *Euridice,* m-ai întrebat de ce procedăm aşa şi dacă n-am putea renunţa la supravegherea lui DEUS. Mai ţii minte?

- Da.

— Atunci, înţelegi. Eu ţi-am explicat că, potrivit statisticilor, expediţiile aflate sub supraveghere psihologică constantă au mai multe şanse de succes decât celelalte. Ţi-am arătat chiar şi cifrele. Argumentul era irefutabil, aşa că ai procedat la fel ca toată lumea: l-ai împins în subconştient. Ce părere ai acum despre diagnostic? Se potriveşte?

— Da, zise pilotul.

îşi prinse cu ambele mâini centura de siguranţă care-i traversa pieptul. Deasupra lor, alunişul foşni încetişor în briza slabă. O briză artificială.

— Nu ştiu cum a fost DEUS în stare... dar nu contează. Da, e adevărat. Cred că am purtat asta cu mine de o vreme. Eu... nu mă simt în largul meu să gândesc în cuvinte. Pentru mine, cuvintele sunt cumva... prea lente când trebuie să mă orientez rapid. în mod clar e un obicei vechi, dinainte de *Euridice...* Totuşi, dacă trebuie, o s-o fac. Ne lovim cu capetele de un zid. Poate că-1 vom străpunge... dar după aceea? Despre ce am putea vorbi cu quintanii? Ce ne pot spune ei? Da, acum sunt convins că şmecheria cu basmul mi-a venit în minte ca un mijloc de evitare. Pentru a câştiga timp... N-a fost rezultatul speranţei, ci mai degrabă un escapism. Să înaintăm, deşi stăteam pe loc...

Tăcu, nereuşind să-şi găsească cuvintele. Tufele de aluni se legănau în jurul lor. Pilotul deschise gura, dar nu zise nimic.

— Dacă ceilalţi vor decide să trimită o misiune de cercetare pe Quinta, te vei duce? întrebă medicul după o pauză lungă.

— Absolut! răspunse imediat Tempe, apoi, gândindu-se puţin, adăugă surprins: Cum aş putea să n-o fac...? La urma urmelor, de aceea ne aflăm aici.

— Poate fi o cursă, spuse Gerbert atât de încet, încât păru ca şi cum ar fi vrut să-şi ascundă cuvintele de omniprezentul DEUS.

Sau cel puţin aşa gândi pilotul, care imediat alungă ide- ea aceea ca pe o prostie, însă în clipa următoare înţelese că acesta era un simptom al propriei sale anormalităţi, deoarece atribuia răul, sau cel puţin ostilitatea, lui DEUS. De parcă ei nu i-ar fi înfruntat doar pe quintani, ci şi computerul lor.

— Poate fi o cursă, încuviinţă el ca un ecou întârziat. Da, bineînţeles...

— Şi totuşi vei coborî pe planetă?

— Da, dacă Steergard îmi acordă şansa... Deocamdată nu s-a discutat. Dacă quintanii vor răspunde ceva, orice, mai întâi vor coborî sondele automate. în conformitate cu programul.

— în conformitate cu programul nostru, zise Gerbert, dar nu crezi că şi quintanii vor avea programul lor?

— Evident. Pentru primul om, vor derula covorul roşu, iar copiii vor arunca flori. Nu se vor atinge de maşini. Ar fi prea prostesc din punctul lor de vedere. Pe noi vor să ne bage-n sac...

— Crezi asta şi insişti să te duci?

Buzele pilotului zvâcniră şi el surâse.

— Doctore, nu visez să fiu martir, dar tu confunzi două lucruri: ceea ce gândesc eu, respectiv cine şi de ce ne-a trimis aici. N-are niciun rost să ne certăm cu căpitanul când ne mustră pentru vreo prostie. Crezi că dacă nu voi reveni de pe Quinta el îl va ruga pe Arago să se roage pentru

sufletul meu? Cu toate că sună realmente ridicol, sunt

gata să pun prinsoare că aşa va face.

Gerbert privi uluit chipul radiind al tânărului.

— Atunci vor urma represalii, spuse el, nu numai monstruoase, ci şi lipsite de sens. El nu te va readuce la viaţă dacă va ataca Quinta. Şi este sigur că noi n-am fost trimişi aici ca să distrugem o civilizaţie extraterestră. Tu cum ai împăca aceste două lucruri?

Pilotul deveni serios.

— Sunt laş, rosti el, pentru că n-am curajul să-ţi mărturisesc că nu mai cred în succesul contactului. în acelaşi timp însă nu sunt atât de laş încât să mă eschivez de la îndeplinirea misiunii mele. Steergard are, de asemenea, misiunea lui şi nici el nu se va eschiva.

— Deşi tu o consideri ca fiind imposibilă.

— Numai dacă o analizăm în lumina ipotezelor iniţiale. Noi ar fi trebuit să comunicăm, nu să ne luptăm. Quinta- nii au refuzat - în felul lor, adică printr-un atac pe care l-au repetat. Un asemenea refuz consecvent este în sine o comunicare: este o expresie a voinţei. Dacă Hades ar fi înghiţit-o pe *Euridice,* Steergard n-ar fi încercat în niciun caz să-1 distrugă pentru asta. în cazul quintanilor, lucrurile stau altfel. Noi am ciocănit la uşa lor, fiindcă asta dorea Pământul. Dacă nu ne deschid, vom sparge uşa, dar este posibil ca în spatele ei să nu găsim nimic din ceea ce aştepta Pământul. De asta mă tem eu. Noi trebuie să spargem uşa aceea, pentru că în caz contrar nu vom îndeplini ordinele Pământului. Ai zis că va fi monstruos şi lipsit de sens? Ai dreptate. Nouă ni s-a trasat o misiune, care în momentul ăsta pare imposibilă. Insă dacă oamenii din Epoca de Piatră s-ar fi limitat doar la ceea ce părea posibil, am locui şi azi tot în grote.

— Aşadar tu tot mai speri?

— Nu ştiu. Tot ce ştiu este că, dacă va fi nevoie, mă pot descurca şi fără speranţă. Se opri, se încruntă şi păru

stânjenit. Doctore, m-ai făcut să spun lucruri care ar fi trebuit să rămână nespuse... de fapt eu însumi m-am dus în mod inutil la căpitan cu acest *Nemo me impune lacessit,* iar el a avut dreptate să mă mustre, deoarece există misiuni pe care le îndeplineşti, dar despre care nu te lauzi. Ce spune însă DEUS despre mine?

Depresie? Claustrofobie? Psihopatie anancastică?

— Nu, termenii ăştia sunt perimaţi. Ştii ce este complexul de grup Hicks?

— Am citit ceva despre el în *Euridice.* Tanatofilie? Ba nu, era altceva... un fel de disperare autodistructivă?

— Mai mult sau mai puţin. Este complicat şi implică multe...

— DEUS zice că sunt nepotrivit pentru...?

— Ştii bine că DEUS nu poate îndepărta pe nimeni din postul pe care-1 ocupă. Poate să descalifice pe cineva prin diagnoză, dar nimic mai mult. Deciziile sunt luate de căpitan în urma consultărilor cu mine, iar dacă vreunul dintre noi cade victimă psihozei, atunci restul echipajului poate prelua comanda. Deocamdată nu poate fi vorba despre psihoză, iar eu îmi doresc doar să nu fii atât de nerăbdător să asolizezi...

Pilotul îşi descheie centura şi pluti lent în sus, ţinându-se de o creangă de alun pentru ca să nu-1 îndepărteze briza artificială.

— Doctore, rosti el, vă înşelaţi amândoi - şi tu, şi DEUS...

Curentul de aer era atât de puternic, încât toată tufa începu să se îndoaie. Nedorind s-o smulgă din rădăcini, pilotul dădu drumul crengii. Plutind spre uşă, strigă:

— în *Euridice,* Lauger mi-a spus: „O să-i vezi pe quin- tani"! De aceea am venit.

Nava se cutremură. Tempe simţi imediat: peretele serei se năpusti spre el. Bărbatul se răsuci în aer, ca o pisică aflată în cădere, pentru a amortiza şocul şi lunecă în

josul peretelui, până la sol, care îl apăsa acum ferm sub tălpi. Flexarea genunchilor reprezenta o indicaţie asupra acceleraţiei, care nu era încă foarte mare. în tot cazul, se întâmplase ceva. Coridorul era pustiu, sirenele alarmelor nu zbierau, dar glasul lui DEUS răsună din toate părţile.

— Toată lumea la posturi! Quinta a răspuns. Toată lumea la posturi! Quinta a răspuns.

Fără să-l mai aştepte pe Gerbert, Tempe sări în elevatorul cel mai apropiat. Cabina mergea foarte încet, parcă abia se mişca, şi luminile punţilor prin dreptul cărora trecea pâlpâiau succesiv. Podeaua apăsa

mai tare - acum *Hermes* accelera peste 1 *g,* dar nu părea să fie cu peste jumătate din gravitaţia terestră. Pe puntea de comandă superioară, Harrach, Rotmont, Nakamura şi Polassar erau deja aşezaţi în fotoliile adânci utilizate la acceleraţiile mari, care aveau tetiere speciale, în timp ce Steergard stătea în picioare, rezemat ferm de balustrada din faţa monitorului principal, şi privea - alături de ceilalţi - cuvintele verzi ce se derulau pe ecran.

...VĂ GARANTĂM SECURITATEA PE TERITORIUL NOSTRU NEUTRU STOP COSMODROMUL NOSTRU SE AFLĂ LA 46 DE GRADE LATITUDINE, 139 DE GRADE LONGITUDINE CONFORM PROIECŢIEI VOASTRE MERCATOR STOP SUNTEM SUVERANI ŞI NEUTRI STOP PUTERILE VECINE AU FOST NOTIFICATE ŞI AU APROBAT ASOLIZAREA SONDELOR VOASTRE FĂRĂ CONDIŢII PRELIMINARE STOP ANUNŢAŢI DATA ŞI ORA SOSIRII LANDERULUI VIA LASER CU NEODIM ÎN UNITĂŢI DE REVOLUŢIE PLANETARĂ ÎN SISTEMUL BINAR VĂ AŞTEPTĂM STOP VĂ SALUTĂM STOP *

Steergard mai rulă o dată întregul mesaj pentru Gerbert şi dominican imediat ce-şi făcură apariţia. După aceea se aşeză în fotoliul său şi-l întoarse către ceilalţi.

— Am primit răspunsul acesta acum câteva minute, din punctul menţionat, prin intermediul unor fulgere de

lumină în spectru solar. Nakamura, a fost vorba despre o oglindă?

— Probabil. Lumina nu este coerentă - printr-o fereastră din plafonul de nori. Dacă este o oglindă simplă, atunci ar avea suprafaţa de câteva hectare.

— Interesant. Solaserul a receptat aceste fulgere?

— Nu. Au fost îndreptate spre noi.

— Şi mai interesant. Ce magnitudine unghiulară are *Hermes* acum, văzut de pe planetă?

— Câteva sutimi de secundă de arc.

— Din ce în ce mai interesant. Lumina nu era colimată?

— Ba da, însă slab.

— De felul celei obţinute cu o oglindă parabolică?

— Sau al mai multor oglinzi plane, poziţionate cores-

punzător pe o suprafaţă considerabilă.

— Asta înseamnă că ei ştiau unde să ne caute. Dar cum ştiau asta?

Nimeni nu-i răspunse.

— Aş dori să aud păreri.

— Este posibil să ne fi observat când am lansat solaserul, rosti el-Salaam.

Tempe nu-1 observase până acum, deoarece se afla pe puntea de comandă inferioară.

— Asta s-a întâmplat acum patruzeci de ore şi după aceea n-am mai utilizat propulsia, obiectă Polassar.

— Bun, să lăsăm pentru moment deoparte problema asta. Cine are încredere în această invitaţie politicoasă? Nimeni? Asta-i cu adevărat surprinzător!

— Este prea frumos ca să fie adevărat, se auzi un glas venind de sus şi Tempe îl văzu pe Kirsting pe pasarela cu balustradă. Deşi... pe de altă parte... dacă este o capcană, ar fi putut veni cu una mai puţin primitivă.

— Vom vedea, zise căpitanul şi se scula.

Hermes se deplasa atât de constant, încât toate gravi- metrele înregistrau valoarea 1 *g,* ca şi cum nava ar fi stat nemişcată şi andocată pe Pământ.

— Atenţie, toată lumea! urmă Steergard. Polassar îl va alimenta pe DEUS cu blocul de programe SG. El-Salaam va decupla solaserul şi-i va aplica masca de camuflaj. Unde-i Rotmont? Aşa - pregăteşte două landere grele. Piloţii şi Nakamura să rămână pe puntea de comandă. Eu mă duc să fac un duş şi mă-ntorc într-un minut. Ah! Harrach şi Tempe: asiguraţi-vă dacă sunt bine ancorate toate obiectele ce nu rezistă la 10 *g.* Fără permisiunea mea, nimeni nu are voie pe puntea de navigaţie. Asta-i tot.

Căpitanul înconjură toate consolele şi, văzând că doar piloţii se ridicaseră de la locurile lor, strigă:

— Toată lumea, vă rog, la posturi!

Puntea se goli aproape imediat. Harrach se aşeză în alt fotoliu şi, cu degetele alergând pe taste, verifică statutul tuturor sistemelor, de la provă la pupa, pe diagramele luminoase ale interoceptoarelor. Tempe, care deocamdată nu avea nimic de făcut, se apropie de

Nakamura, care examina pe un ecran încorporat în tăblia mesei spectrul semnalelor quintane.

— Ce este blocul de programe SG? întrebă Tempe şi Harrach ciuli urechile curios, pentru că nici el nu auzise până atunci de aşa ceva.

Nakamura înălţă privirea şi clătină trist din cap.

— Părintele Arago va fi îndurerat.

— Intrăm în stare de război? Ce-i blocul de programe SG? repetă Tempe.

— Conţinutul calei, domnilor, nu mai este un secret de acum.

— Cea sigilată? Prin urmare, acolo nu sunt mergători?

— Nu. Conţine surprize pentru toţi, chiar şi pentru DEUS. Mai puţin pentru căpitan şi pentru umilul vostru servitor. Văzând uluirea piloţilor, continuă: Aşa a

considerat potrivit comandamentul SETI. Amândoi v-aţi antrenat în simulatoare pentru asolizări solitare şi de aceea oricare dintre voi s-ar putea trezi în situaţia, să presupunem, a unui ostatic.

- Si DEUS?

— Este o maşină. Până şi computerele de ultimă generaţie pot fi sparte, chiar de la distanţă, şi toate programele sale pot fi descărcate.

— în tot cazul, nu-i nevoie de o cală întreagă pentru câteva blocuri suplimentare de memorie!

— Blocurile nu se află acolo. în cală este *Hermes.* Un fel de machetă a lui *Hermes.* Foarte frumoasă şi construită cu multă grijă. Să servească, hai să spunem, ca momeală.

— Şi programele astea adiţionale?

Japonezul suspină.

— Ele sunt o aluzie străveche, mai familiare vouă decât mie. S de la Sodoma, G de la Gomora. Neplăcut... mai ales pentru delegatul nostru apostolic. îmi pare rău pentru el.

Sodoma şi Gomora

Când nava se deplasa pe baza propulsiei sale, toţi cei de la bord - şi mai ales în popotă - se aflau de obicei în dispoziţie mai bună, pentru că puteau să uite, cel puţin în timpul meselor, de nodul gordian ce se strângea tot mai mult în jurul lor. Faptul că puteai să stai aşezat la o masă, să treci farfurii cu mâncare din mână în mână, să torni fără probleme supă în castroane şi bere în pahare, să utilizezi o solniţă, să-ţi pui zahărul în cafea folosind linguriţa - toate astea însemnau o eliberare de practicile pe care le impunea imponderabilitatea. Aşa cum s-a zis de o mie de ori, retezarea legăturilor gravitaţiei face ca obiceiurile omului şi corpul său să fie ridicole la fiecare mişcare.

Un astronaut neatent este acoperit de cucuie şi de vână- tăi, varsă alimente pe el şi pe hainele lui, şi zboară întruna prin cabină în urmărirea unor hârtii ce plutesc haotic. Când ajunge într-o zonă mare fără materiale de „propulsie", devine o creatură mai neajutorată decât un prunc, pentru că, dacă acela se poate târî, astronautul care pluteşte în mijlocul unei incinte este practic neputincios. Cei prinşi în asemenea situaţii se pot salva doar aruncând ceasuri şi - dacă nu este suficient - haine, întrucât legile mecanicii newtoniene nu permit excepţii: dacă asupra unui corp aflat

în repaus nu acţionează nicio forţă din exterior, el nu

se va mişca decât în conformitate cu legea acţiunii şi reacţiunii.

Pe vremea când mai făcea glume, Harrach spusese că o crimă perfectă putea fi comisă cu uşurinţă într-o staţie spaţială şi că era îndoielnic că vreun tribunal l-ar fi putut condamna pe ucigaş - tot ce trebuia să facă era să-şi convingă victima să se dezbrace de toate hainele, poate pentru a face o baie, după care să o împingă uşor, cu o forţă astfel calculată încât să ajungă în mijlocul încăperii, la distanţă egală de toţi pereţii, de tavan şi de podea, unde avea să rămână agitând zadarnic din mâini şi din picioare până murea de foame. Ucigaşul putea să declare judecătorilor că plecase să ia un prosop, dar fusese distras. Neaducerea unui prosop nu era un delict şi, aşa cum ştiu toţi, *nullum crimen sine lege*| Codul Penal nu ţinea seama de imponderabilitate şi de posibilităţile ei criminale.

După executarea noilor ordine, la care Tempe se referise ca fiind „stare de război", dispoziţia generală nu se îmbunătăţi nici chiar la cină. Popota putea fi confundată cu refectoriul unei mănăstiri în care se impusese regula strictă a tăcerii. Oamenii mâncau, nu foarte atenţi la ce băgau în guri, lăsând totul în seama stomacurilor lor, deoarece ei digerau de fapt vorbele lui Steergard din după-amiaza aceea. Căpitanul îşi prezentase planul de acţiune vorbind atât de încet, încât abia se auzise. Toţi cei care-1 cunoşteau ştiau că acest calm rece ascundea furie.

— Invitaţia este o cursă. Dacă mă-nşel în privinţa asta - aşa cum sper -, atunci contactul va avea loc. Eu însă nu văd niciun motiv de optimism. Existenţa unui guvern neutru pe o planetă care se află de minimum o sută de ani în sferomahie cosmică este posibilă, dar pe de altă parte este imposibil ca un vizitator din spaţiul cosmic să poată fi primit fără acordul părţilor implicate în conflict. Potrivit mesajului, acordul acela a fost dat. Am încercat să inversez situaţia - să-mi imaginez că noi am fi unul dintre centrele

de comandă de pe Quinta şi am fi confruntaţi cu problema răspunderii la un apel pe care intrusul l-a adresat întregii populaţii.

De acum, un astfel de centru de comandă ştie multe despre intrus. Ştie că intrusul nu poate fi distrus în

spaţiul cosmic, deoarece a încercat deja s-o facă cu mijloacele de care dispune... deşi poate că n-a utilizat toate mijloacele acelea. Mai ştie că intrusul nu este de fapt agresiv, pentru că, deşi a încercat să forţeze contactul printr-o etalare de forţă, a îndreptat forţa respectivă împotriva Lunii nepopulate, pe când cu un consum mult mai mic de energie ar fi putut lovi inelul de gheaţă, care şi aşa se află în pragul colapsului. Mai ştie, în mod evident, că el singur - sau poate în alianţă temporară cu inamicii săi - a fost principalul vinovat pentru selenoclasm şi consecinţele lui catastrofale. Centrul de comandă trebuie să ştie toate astea, repet, pentru că este imposibil să conduci operaţiuni militare la scară interplanetară fără ajutorul unor savanţi competenţi. Restul cunoştinţelor centrului de comandă sunt circumstanţiale. Noi aflăm proprietăţile gravitaţiei - ajungând până la formele ei extreme, aşa cum sunt găurile negre - cu mult înainte s-o stăpânim. Felul cum le-am respins atacul nocturn a fost o surpriză pentru ei, dar dacă au fizicieni capabili, vor înţelege că o defensivă gravitaţională este la fel de sinucigaşă ca ofensiva pentru o navă asolizată pe Quinta. Relativist vorbind, nava nu poate să producă un câmp gravitaţional coerent fără să se distrugă atât pe sine, cât şi planeta.

Voi trimite două landere în zona ce ne-a fost desemnată şi presupun că ele nu vor detecta absolut nicio ameninţare. Dacă quintanii doresc s-o atragă pe *Hermes* pe planetă, atunci landerele vor reveni la navă. De asemenea, ele nu se vor întoarce cu mâinile goale - ceva este deja pregătit pentru ele, pentru a ne domoli temerile şi pentru a ne trezi în acelaşi timp interesul şi curiozitatea. Quintanii ospitalieri

vor declara că un contact real este posibil doar între fiinţe vii, nu între computere, iar aşa ceva este greu de negat. Prin urmare, dacă situaţia se va desfăşura aproximativ aşa cum am spus, vor lua decizia finală abia după ce *Hermes* va asoliza. După ce vom recupera landerele - dar fără să le aducem la bord, întrucât, după toate cele întâmplate, prefer să greşesc de o sută de ori din exces de prudenţă decât să accept o singură neglijenţă -, ne vom anunţa coborârea pe planetă.

Acum despre detaliile operaţiunii. După lansarea

lan- derelor, ne vom muta de la Quinta la Sexta, folosind doar jumătate din puterea necesară pentru deplasare. Spre norocul nostru, ambele se află în opoziţie similară cu soarele. Sondele noastre au studiat deja Sexta şi ştim că este lipsită de atmosferă şi cu activitate seismică intensă, aşa că nu poate fi utilizată nici pentru colonizare, nici pentru amplasarea de baze militare. Planeta în sine ar fi mai periculoasă pentru ele decât orice inamic. Vom intra în umbra Sextei, iar *Hermes* care va ieşi nu va putea fi deosebit de nava noastră - de la depărtare. Din apropiere, lucrurile se schimbă, însă eu cred că quintanii nu se vor apropia înainte de intrarea sa în atmosferă. Utilizând fizica sideralelor, l-ar putea ataca fără dificultate în ionosferă, totuşi nu cred că vor proceda aşa. Nava va fi un trofeu mult mai valoros dacă va asoliza în mod normal, decât dacă va fi transformată într-o epavă deteriorată. De asemenea, pe sol va opune mai puţină rezistenţă decât o navă care coboară cu pupa înainte, pe o coloană de foc, şi care rămâne astfel manevrabilă şi poate să fugă.

Această *Hermes* falsă pe care o vom trimite va emite şi va recepta semnale radio, şi va avea un motor care-i va îngădui să asolizeze... dar numai o singură dată. între ea şi noi nu vor exista comunicaţii directe. Iar răspunsul nostru ulterior va depinde de felul cum va fi primită.

— Sodoma şi Gomora? întrebă Arago.

Fiasco / 353

Steergard îl privi câteva clipe pe dominican, după care răspunse cu maliţiozitate necamuflată:

— Părinte, nu vom trece dincolo de ceea ce există în scripturi, dar ne vom limita la prima ediţie. Ediţia cea nouă nu se mai aplică, deoarece noi am întors şi celălalt obraz şi nu numai o dată. Subiectul acesta nu este deschis discuţiilor. Ar fi irelevant, întrucât alegerea între Vechiul şi Noul Testament nu va fi a noastră, ci a quintanilor. Sola- serul a fost recalibrat?

El-Salaam încuviinţă din cap.

— Iar DEUS funcţionează acum în conformitate cu programul SG. Perfect! Să revenim la landere. După cină, Rotmont şi Nakamura se vor ocupa de ele.

* * *

Nimeni nu văzu plecarea landerelor. Fuseseră lansate la miezul nopţii sub control automat şi se îndreptară direct spre Quinta, în timp ce *Hermes* le întoarse spatele şi acceleră până în zori: pentru a ajunge la Sexta, aflată la 70 de milioane de kilometri distanţă, aveau nevoie de aproape optzeci de ore cu viteză hiperbolică. în laboratoarele de electronică, începu producerea dispersoarelor - „diversiuni de dispersie" -, care până acum nu fuseseră utilizate în activităţile de recunoaştere. Poreclite „ochi de albină", erau roiuri de milioane de cristale microscopice care, după ce aveau să fie împrăştiate pe patru milioane de kilometri cubi în jurul Sextei, urmau să fie ochii invizibili, telecomandaţi, ai lui *Hermes.* Pe Pământ fuseseră utilizati în apicografie; fiecare cristal era mai mic decât un fir de nisip, un ac transparent, echivalentul unei singure omati- dii, o unitate optică a ochiului compus al albinelor. *Hermes* remorca după sine coada aceasta, astfel ca după ce se ascundea înapoia Sextei să poată observa de acolo soarta

mesagerilor săi automaţi. De asemenea, după ce parcursese o distantă suficientă, nava lansase sonde video, acţionate de jeturi de propulsie puternice şi perfect vizibile, care urmau să fie „ochii oficiali", pe care quintanii îi puteau şi trebuiau să-i vadă fără greutate.

Pe puntea de comandă, Tempe era de cart, când fu atacat pe neaşteptate de Harrach; un ziar vechi îi trezise furia pe care acum o refulă în faţa tovarăşului său. Ziarul provenea dintr-o perioadă când pe Pământ se dusese o dispută acerbă legată de participarea femeilor la expediţie. Mai întâi, Harrach citi un paragraf despre viaţa de familie, care ar fi trebuit să-şi găsească locul în cadrul expediţiei, urmat de insulte ale reprezentantelor femeilor etern abuzate la adresa lui SETI, despre care afirmau că era condusă de o mafie masculină. Harrach devenise atât de indignat, încât era pe punctul să rupă ziarul în bucăţi. Râzând, Tempe îl prinse de mâini - ziarul acela era o raritate în

constelaţia Harpia, un document venerabil despre care nimeni nu ştia cum ajunsese în bagajul lui Harrach. Sau cel puţin aşa afirma acesta. Tempe era de altă părere, dar o ţinu pentru sine. Harrach avea nevoie de asemenea articole pentru a-şi descărca temperamentul furtunos. Nonsensul de la baza dorinţei pentru egalitate era prea evident ca să fie privit cu seriozitate. Femei, adică soţii, mame, adică tânci, crese si grădiniţe într-o navă care avansa cu siderali încărcaţi... nu însemnau nimic pentru o civilizaţie extraterestră a cărei sfe- romahie ajunsese de secole în spaţiul cosmic! Un ocean de cerneală fusese tipărit în legătură cu acest subiect. Musulmanii îşi trimiseseră în linia întâi băieţii de doisprezece ani, totuşi nu nişte prunci aflaţi încă în leagăne. Harrach regreta din tot sufletul că nu-i putea explica în privat autoarei acestor nonsensuri ce părere avea despre ea.

Tempe reveni în faţa consolei de comandă şi verifică cursul şi secera Sextei care creştea pe monitoare; la răstimpuri, azvârlea câte o privire spre Harrach, care-şi

bombarda neobosit singurul ascultător cu tiradele sale, dar nu zicea nimic - nu mai dorea să pună paie pe foc, mai ales fiindcă nu erau singuri: DEUS era şi el de veghe pe puntea de comandă. Tempe nu era expert în arhitectura computerelor pentru a fi sigur că o maşină atât de rapidă, inteligentă şi cu memorie perfectă nu avea o urmă de personalitate. Asigurările oferite de manuale şi de specialişti nu-1 convingeau. Ar fi vrut să se convingă el însuşi, dar nu ştia cum şi, de altfel, mintea îi era preocupată de probleme mai grave. Oare Nakamura simpatiza într-adevăr cu Arago? Pilotul se înfioră la simplul gând de a fi în pielea delegatului apostolic.

Intre timp, urmând sugestia căpitanului, Arago şi Gerbert examinau posibilitatea ca quintanii să deducă biologia oamenilor din examinarea landerelor. Deşi acestea fuseseră meticulos sterilizate înainte de trimiterea spre planetă, astfel ca pe suprafeţele lor să nu fi rămas nici măcar o celulă epidermică a unui deget, nici măcar o bacterie (dintre cele de care organismul uman nu putea scăpa niciodată în întregime), şi cu toate că erau automate ce fuseseră

construite fără implicarea mâinilor umane, iar antenele lor energetice şi echipamentele pentru comunicarea de informaţii corespundeau tehnologiei terestre de acum optzeci de ani, Steergard nu intenţiona să le readucă la bord după revenirea de pe Quinta. O astfel de acţiune i se părea periculoasă. Primele artefacte capturate de *Hermes* dovediseră capacitatea uluitoare a quintanilor în ingineria parazită. De aceea landerele, pe lângă aducerea de informaţii inocente importante, puteau aduce, de asemenea, distrugere - nu sub forma unor patogeni care să atace instantaneu, ci sub formă de virusuri sau ultravirusuri cu perioadă lungă de incubaţie. Din motivul acesta căpitanul îi rugase pe medici şi pe Kirsting să pună la punct contramăsuri.

Aşa-zisul „guvern neutru" care comunicase cu ei fusese de acord cu sosirea landerelor, dar în cursul negocierilor

următoare stipulase că acestea nu puteau rămâne în contact cu *Hermes,* întrucât condiţia respectivă era impusă de „puteri vecine". După ce înghiţea ambele sonde în atmosfera ei, planeta se învăluia într-o pătură de zgomot de fond intensificat pe toate lungimile de undă. Dacă oamenii ar fi echipat emisarii electronici cu lasere capabile să străpungă ecranul acela de zgomot, ar fi încălcat condiţia acceptată. Ar fi fost încă şi mai evident dacă *Hermes* ar fi sfredelit oceanul de nori şi haosul radio cu propriile sale lasere.

De acum nu mai aveau nimic de făcut decât să urmărească Quinta din spatele Sextei prin intermediul norilor de ochi holografici. Operaţiunea era astfel sincronizată încât cele două landere, care coborau lent spre orizont, să ajungă pe Quinta când *Hermes* intra în umbra Sextei. Toţi se adunară pe puntea de comandă şi aşteptară momentul critic. Planeta, albă din cauza norilor, acoperea ecranul central; norii de sateliţi de luptă ce-i traversau erau clar vizibili ca nişte puncte negre pe faţa lipsită altfel de caracteristici. Pentru a putea observa intrarea ambelor landere în atmosferă, în combustibilul lor hipergolic fuseseră adăugate sodiu şi techneţiu; cel dintâi colora flacăra de eşapare în galben luminos, iar al doilea o eticheta cu o linie spectrală inexistentă în spectrul soarelui local sau al orbitalilor quintani. Când rachetele intrară în nori,

fuioarele de flăcări cauzate de frecarea cu aerul şi de jeturile de decelerare începură să difuzeze. Apoi miliardele de ochi electronici desfăşuraţi într-o coadă invizibilă la două milioane de kilometri în siajul lui *Hermes* focusară în lungul tangentei spre punctul asolizării planificate... şi n-o făcură în zadar. Coborând pe teren solid la câteva secunde unul după celălalt, ambele vehicule anunţară sfârşitul zborului lor printr-o fulgerare dublă de sodiu, cu modulare prestabilită, care se stinse imediat.

în felul acesta, operaţiunea intră în etapa a doua. Blindajul ventral al lui *Hermes* se desfăcu la jumătate, în două trape gigantice arcuite, iar braţele podurilor rulante

împinseră în spaţiul cosmic un cilindru enorm din metal, botezat *Sesam.* Acesta urma să fie laboratorul de carantină care să găzduiască landerele după întoarcerea lor. Harrach părea cel mai încântat de această soluţie; ceilalţi aprobaseră tactica lui Steergard şi cooperaseră fără ezitare, totuşi o făcuseră fără entuziasm - nu aveau motive să fie fericiţi. Pe de altă parte, primul pilot nu se sinchisea să-şi ascundă satisfacţia răutăcioasă că vor strânge de gât afurisita asta de planetă belicoasă. Abia aştepta întoarcerea landerelor, preferabil având la bord molima cea mai groaznică, de parcă unicul scop al expediţiei fusese o confruntare brutală de forţe. Ascultându-1 cum vorbea întruna, Tempe comentă rar, gândindu-se la modificările psihologice ale lui Harrach pe care DEUS le observase fără doar şi poate. Se simţea aproape ruşinat de colegul său, deşi uneori nici el nu putea spune ce ar fi preferat: ca furia profundă ce se acumulase în echipaj să se dovedească lipsită de orice fundament, ori ca quintanii să-i silească să ia decizia cea mai rea. Da, şi el vedea acum această civilizaţie ca pe un inamic al cărui rău absolut justifica măsurile luate de oameni.

Nimic nu mai era ţinut secret. Solaserul, anterior dezactivat şi camuflat, era încărcat cu energie solară, însă nu pentru semnale, ci pentru lovituri laser. După 48 de ore, norul holografic anunţă întoarcerea

emisarilor. Cele două landere ar fi trebuit să raporteze pe banda de unde ultrascurte după ce depăşeau orbita pe care pluteau fragmentele Lunii, dar se părea că numai unul dintre ele o făcea; celălalt emitea un talmeş-balmeş neînţeles de cod. Steergard îşi împărţi oamenii în trei echipe. Piloţii urmau să ducă falsa *Hermes* pe o traiectorie spre periheliu, fizicienii aveau să dirijeze landerele în incinta cilindrică, aflată acum la aproximativ optzeci de kilometri depărtare de *Hermes,* iar medicii împreună cu Kirsting să se ocupe de examinarea biologică a landerelor, după ce primeau permisiunea celei

de-a doua echipe. In ciuda diviziunii muncii, tot echipajul era perfect informat asupra situaţiei generale.

Harrach şi Tempe pilotară gigantul gol, care porni în zborul său fără grabă, cu cordoanele de sudură încă strălucindu-i pe carcasă. Comunicau permanent cu echipa lui Nakamura, care aştepta landerele. Polassar nu elimina posibilitatea unei defectări banale în transmiţătorul ininteligibil, iar Harrach era convins că fusese intervenţia quintanilor; adevărul era că pilotul dorea ca trădarea quintanilor să fie demascată cât mai rapid şi ca ea să însemne - pentru toţi - picătura care să umple paharul. Tempe nu comentă, totuşi se întrebă cum era posibil ca un individ atât de obsedat să mai poată juca rolul responsabil de prim pilot. Se părea că o putea face, ţinând seama de faptul că DEUS încă nu-l informase pe căpitan asupra stării lui Harrach. Dacă nu cumva toţi căzuseră pradă unei nebunii colective...

Scăldat în lumina puternică a reflectoarelor ce-l înconjurau, *Sesam* primi landerele în botul său larg deschis. După ce automatele efectuară examinări preliminare, fizicienii din centrul de comandă nu putură decide dacă landerul defect fusese avariat accidental sau cu intenţie. Asta îl înfurie pe Harrach, care ştia mai bine decât toţi: era în mod clar mâna quintanilor! După o oră însă se dovedi că landerul îşi pierduse o parte dintr-o antenă şi radiatorul de la prova în urma unei coliziuni cu un fragment mic de meteorit

sau cu o piesă metalică. în sistemul acesta, asemenea coliziuni nu erau improbabile.

Pe geamănul lui *Hermes,* gol la interior, ultimele cordoane de sudură continuau să strălucească în beznă în timp ce se îndepărta. Piloţii puteau acţiona propulsia imediat ce primeau ordinul căpitanului, dar Steergard n-o făcea. Aştepta raportul specialiştilor. în ce stare se întorseseră landerele? Şi, cel mai important, ce informaţii aduseseră ele?

Informaţiile se dovediră extrem de interesante, iar landerele - dacă nu se ţinea seama de defecţiunea minoră - 1 *
erau intacte şi necontaminate. Când auzi asta, Harrach nu se putu abţine să exclame:

— Viclenii!

— La urma urmelor, îi atrase atenţia Tempe, şi în Sodoma a existat un anume Lot.

Ardea de nerăbdare să afle noile descoperiri despre Quinta, care aveau nevoie de o veşnicie să ajungă pe puntea de comandă. într-un final, lui Nakamura i se făcu milă de piloţi şi le arătă mesajul adus de landere, aşa cum fusese transmis din *Sesam.*

începea cu povestea pe care solaserul o expediase spre Quinta. Urmă o serie lungă de peisaje, posibil rezervaţii naturale ce nu fuseseră atinse de civilizaţie. Coaste literale, valuri spărgându-se pe nisip, apusuri însângerate prin norii joşi, păduri masive de un verde mult mai întunecat decât al celor terestre. Coroanele enorme ale copacilor erau aproape bleumarin.

Pe acest fundal permanent schimbător începură să strălucească litere.

ACCEPTĂM ASOLIZAREA UNEI RACHETE CU MASA LIMITĂ DE 300 000 DE TONE CU GARANŢIA PASIVITĂŢII ŞI A CORDIALITĂŢII VOASTRE STOP URMEAZĂ COSMODROMUL STOP

Dintr-o pâclă groasă şi verde se ivi un platou vast, văzut de la mare înălţime, strălucind mat ca mercurul îngheţat. Ace incredibil de subţiri se aflau pe el la intervale regulate, aidoma pieselor de pe o tablă de şah: stalagmite alb imaculat cu vârfuri ascuţite, care creşteau. Mai precis, se ridicară, cu bazele învăluite în pânze aurii de păianjeni, după care se opriră. Spre orizontul îndepărtat, care era perfect senin, zburau

păsări cu câte patru aripi ce se mişcau independent. Trebuiau să fie nişte creaturi uriaşe, similare cocorilor ce migrează din regiunile nordice odată cu venirea iernii. Pe

stalagmite - pe care ochii oamenilor le recunoscură acum ca fiind rachete - pâlpâiau forme minuscule, negre şi multicolore; roiau în sus, suind pe rampe late în navele albe. Toţi se aplecară înainte, mijind ochii ca să vadă, în cele din urmă, cum arătau quintanii - dar tot atâta succes ar fi avut un vizitator de pe Neptun care ar fi încercat să distingă forma umană prin examinarea unui stadion olimpic ticsit de la o altitudine de aproape doi kilometri. Mulţimea pestriţă şi aflată în permanentă mişcare continua să se strângă la baza rampelor şi apoi să dispară, ca nişte râuri, în navele albe ca zăpada. Pe fuzelajele lor se vedeau şiruri perpendiculare de hieroglife: inscripţii strălucitoare şi ininteligibile. Mulţimea se rarefie şi toţi aşteptau decolarea inevitabilă a flotei albe. Dar, lent, maiestuos, ea începu să se afunde.

Pânzele de păianjeni auriu-arămii căzură de pe carcase, ca şi cum ar fi putrezit, rămânând în cercuri neregulate pe sol. Acum doar vârfurile albe se mai vedeau deasupra lacului neted de mercur, după care şi ele intrară în puţuri roşu-închis, iar deasupra lor nu se închiseră nici trape şi nici chepenguri, ci doar acelaşi mercur mat. Câmpia era complet plană şi fără semne distinctive. Totul era pustiu, până ce din partea inferioară a ecranului apăru deplasân- du-se încet un miriapod - în mod clar mecanic, nu o creatură vie - cu bot scurt şi bont. Din bot se revărsă o fântână de fluid gălbui strălucitor, care se răspândi şi în acelaşi timp bolborosi, ca şi cum ar fi clocotit; acolo unde terminase de clocotit, mercurul rămânea negru ca un lac de bitum. Miriapodul se arcui spre spate, astfel că picioarele sale mediane atârnau în aer; se întoarse direct către oamenii ce priveau şi deschise patru ochi. Sau erau ferestre? Sau reflectoare? Semănau totuşi cu ochii mari ai unui peşte: rotunzi, miraţi, cu irisuri ca nişte benzi metalice înguste şi pupile negre, sclipitoare. Acest vehicul-robot păru să-i privească gânditor, îngrijorat, pe oameni; cele patru pupile nu mai erau rotunde, ci se îngustaseră ca la pisici. în acelaşi timp,

ceva

pâlpâia - slab, albăstrui - în centrele lor. După aceea miriapodul căzu, reveni la poziţia sa iniţială pe suprafaţa neagră şi, legănându-se într-o parte şi în alta ca un miriapod real, ieşi din câmpul vizual. Păsările dispăruseră de pe cer şi în locul lor apăru un text:

ACESTA ESTE COSMODROMUL NOSTRU ACCEPTĂM SOSIREA VOASTRĂ URMEAZĂ CONTINUAREA STOP

Intr-adevăr, urmă continuarea, mai întâi cu o furtună cu tunete. Potopul de ploaie lovea pieziş într-un şir de structuri cu aspect de piramide, conectate printr-o mulţime de viaducte suspendate. Un oraş ciudat în torentul de ploaie - apa curgea în jos pe acoperişurile ovale, ţâşnind din gargu- iele din capetele podurilor... dar de fapt nu erau poduri, ci tuneluri, cu deschideri elipsoidale prin mijlocul cărora ţâşneau lumini în linii pâlpâitoare. Să fi fost trafic supra- teran? în adâncul tunelurilor-străzi nu se vedea ţipenie de fiinţă... deşi, deoarece clădirile se ridicau una peste cealaltă ca nişte piramide toltece turnate în metal, de fapt nu existau străzi. Era imposibil să determini nivelul de bază al oraşului, dacă acesta era într-adevăr un oraş. Ploaia biciuită de vânt gonea în perdele argintii peste structurile gigantice, fulgerele străluceau fără să se audă niciun sunet, iar apa se revărsa straniu de pe piramide. Jgheaburile care o colectau erau ridicate la capete, astfel încât torente uriaşe zburau în văzduh şi se contopeau cu ploaia ce nu mai contenea. Apoi însă unul dintre trăsnete se destrămă şi se coagulă în litere de foc:

FURTUNILE CU FULGERE SUNT UN FENOMEN FRECVENT PE PLANETA NOASTRĂ STOP

Imaginea păli şi apoi se stinse. Pe fundalul grimurdar apărură contururi, siluete fărâmate. Undeva mai adânc, un amalgam tremurător de foc şi de nori, sau fum. Straturi suprapuse de sfărâmături ale unor structuri enorme. în prim-plan se vedeau pete mai albicioase, dispuse în şiruri

regulate, ce păreau corpurile goale ale unor creaturi sfârtecate, mânjite de noroi. Deasupra cimitirului

aceluia vast de culoarea fierului fulgerară cuvintele:

ORAŞUL ACESTA A FOST DISTRUS DE SELENO-CLASMUL VOSTRU STOP

Inscripţia dispăru şi imaginea înaintă printre ruine, arătând prim-planuri de dispozitive de neînţeles. Unul dintre ele, ranforsat de jur împrejur cu metal de o grosime neobişnuită, crăpase şi înăuntru - teleobiectivul transfo- că - se vedeau, din nou, rămăşiţe zdrobite, din care nu-ţi puteai da seama ce formă avuseseră când fuseseră vii, aidoma cadavrelor omeneşti deshumate din gropi comune, pe jumătate descompuse şi amestecate cu zdrenţe şi lut. Obiectivul se retrase după aceea brusc şi arătă din nou o întindere uriaşă de sfărâmături, în care se căscau gropi adânci. în ele, excavatoare butucănoase, cu dungi roşii, ronţăiau ruinele cu mandibulele aidoma unor gândaci. Buldozere împingeau cu încăpăţânare în centrul unei faţade fisurate, care fusese cândva albă ca laptele, ca alabastrul, până ce zidul se nărui şi praful se ridică într-un nor de culoarea ruginii, acoperind scena.

Pentru câteva clipe, pe puntea de comandă nu se auziră decât respiraţii rapide şi ticăitul unui secundar. Ecranul se lumină. Apăru o diademă stranie, din cristal complet transparent, a cărei deschidere nu era făcută pentru un cap uman, cu pedunculi ce scânteiau ca diamantele şi în care era încrustat dodecaedrul unui spinel roz-palid. Deasupra lui apăru o inscripţie:

ÎNCUNUNAREA. SFÂRSIT.

Nu fusese însă sfârşitul, ci continuă. Crustacee negre fără capete se profilau pe fundalul unei lumini haloge- ne orbitoare, pe panta lină a unui munte, ca o cireadă de vite pe o păşune alpină. Oamenii încercară zadarnic să le identifice. Erau broaşte-ţestoase foarte mari? Coleoptere gigantice? Imaginea se ridică, urmând un perete de stâncă

tot mai abrupt, în care se vedeau deschideri întunecate de grote şi de peşteri, din care curgea ceva, dar nu era apă, ci o secreţie galben-maronie ca o vărsătură. Cuvinte se derulară pe un fundal liliachiu, care unduia lin:

ACCEPTĂM SOSIREA VOASTRĂ CU O NAVĂ CU MASA LIMITĂ DE 300 000 DE TONE STOP PE COSMO- DROMUL ARĂTAT AA035 STOP ANUNŢAŢI

DATA ŞI ORA SOSIRII STOP VĂ GARANTĂM PACE ŞI UITARE STOP LA PROIECŢIA VOASTRĂ MERCATOR LONGITUDINE 135 LATITUDINE 48 STOP AŞTEPTĂM SEMNALUL SOSIRII VOASTRE STOP STOP STOP STOP STOP STOP STOP

Monitorul se stinse şi lumina zilei inundă puntea de comandă. Foarte palid şi apăsându-şi palmele peste piept fără să-şi dea seama, pilotul secund continua să privească ecranul gol. Harrach se străduia să-şi găsească cuvintele. Picături mari de sudoare şiroiau pe fruntea lui, oprindu-se pe sprâncenele blonde şi stufoase.

— Ăsta-i... ăsta-i şantaj! izbucni el. Ei ne... învinovăţesc... pentru... acolo...

Tempe tresări, ca şi cum s-ar fi trezit pe neaşteptate.

— Să ştii însă, rosti el încet, că-i adevărat. Ne-a invitat cineva pe noi aici? Am intrat drept în mijlocul nefericirii lor... ca s-o amplificăm.

— Ajunge! se răsti Harrach. Dacă vrei să te căieşti, du-te la popa ăla al tău, nu-ncerca să mă converteşti pe mine. Nu-i doar şantaj, ci e mult mai viclean... Da, da, îmi dau seama cum le-ar plăcea să le muşcăm momeala. Vino-ţi în fire, omule, n-a fost vina noastră, ci ei...

— Vino-ţi tu în fire. Tempe se sculă, nemaiputând să stea aşezat. Indiferent cum se va sfârşi jocul, ceea ce am făcut - am făcut. Contact între inteligenţe... Doamne Dumnezeule! Dacă trebuie să blestemi pe cineva, atunci blestemă pe SETI, blestemă pe CETI, blestemă ziua în care ai

decis să devii „psihonaut". Ba încă şi mai bine, ţine-ţi gura! Ăsta-i lucrul cel mai inteligent pe care-1 poţi face.

în după-amiaza aceea, *Sesam* în care se aflau landerele fu adus la bord. Arago îi ceru lui Steergard să convoace o şedinţă generală pentru a analiza viitoare cursuri de acţiune, dar căpitanul refuză sec. Până la terminarea ultimei etape a programului nu aveau să existe niciun fel de şedinţe sau consultaţii. înarmată cu un laser gama, falsa *Hermes* dispăru după curbura

Sextei şi se îndreptă cu toată viteza spre Quinta, cu care schimbă semnalele prestabilite.

Imediat ce ieşi din cart, Tempe încercă să discute cu căpitanul. Steergard refuză; se închisese în cabină şi nu primea pe nimeni. Pilotul coborî la nivelul median, numai că nu avu curaj să-l vadă pe dominican; la jumătatea drumului se opri şi încercă să ia legătura cu Gerbert prin intercom. Medicul nu era în cabina sa, ci în popotă cu Kirsting şi Nakamura. Deşi rămăsese în umbra Sextei, nava făcea manevre pentru a oferi o gravitaţie slabă. La vederea oamenilor ce mâncau la mese, pilotul îşi dădu seama că nu mai băgase nimic în gură de la răsăritul soarelui. Li se alătură, tăcut, cu o farfurie pe care-şi pusese friptură şi orez, dar când atinse carnea cu furculiţa, pentru prima oară în viaţa lui i se făcu greaţă la vederea fibrelor cărnii. Trebuia să se hrănească totuşi, aşa că-şi goli farfuria în sistemul de suc- tiune al bucătăriei si luă de la automat un terci vitaminizat, încălzit instant. Nimeni nu-i adresă vreun cuvânt. Abia după ce-şi pusese farfuria şi lingura în maşina de spălat vase, Nakamura îl strigă, zâmbind uşor. Tempe se aşeză vizavi de japonez, care-şi şterse buzele cu un şerveţel din hârtie.

După ce Kirsting plecă şi rămaseră numai ei doi şi Gerbert, Nakamura îşi înclină capul cu păr negru perfect pieptănat spre un umăr, aşa cum avea obiceiul, şi-l privi pe pilot cu aer de expectativă. Tempe strânse din umeri, ceea ce însemna că nu avea nimic de spus. Absolut nimic.

— Lumea nu dispare dacă-i întoarcem spatele, rosti brusc fizicianul. Acolo unde există gândire, există şi cruzime. Ambele merg mână în mână. Realitatea asta trebuie acceptată, deoarece nu poate fi schimbată.

— De ce nu vrea căpitanul să primească pe nimeni? întrebă Tempe.

— Este dreptul lui, replică japonezul imperturbabil. Ca noi toţi, căpitanul trebuie să salveze aparenţele. Chiar şi când este singur. Medicul Gerbert suferă, pilotul nostru Tempe suferă, doar eu nu sufăr. Cât despre părintele Arago... nici măcar nu vreau să mă gândesc la el.

— Cum se face că... tu nu suferi? zise pilotul, căci nu înţelegea.

— Nu am dreptul ăsta, răspunse calm Nakamura. Fizica modernă cere o imaginaţie care să nu evite nimic. Nu este meritul meu, ci un dar de la strămoşii mei. Eu nu sunt profet, nu sunt clarvăzător, ci sunt doar obiectiv, atunci când este necesar să fii obiectiv. Altfel nici eu n-aş fi în stare să mănânc carne. Cine a fost cel care a spus *Nemo me impune lacessit?* Oare acum îşi regretă vorbele?

Pilotul păli.

- Nu.

— E bine atunci. Prietenul şi colegul tău Harrach dă un întreg spectacol, cu masca furiei fixată pe faţă ca un demon din teatrul nostru kabuki. Nu trebuie să fii nici furios, nici disperat, nici să nu simţi milă, nici să nu cauţi răzbunare. Iar tu cunoşti acum motivul. Sau mă înşel?

— Nu, rosti Tempe. Noi nu avem dreptul s-o facem.

— Exact. Conversaţia a luat sfârşit. îşi privi ceasul. Peste treizeci şi şapte de ore, *Hermes* va asoliza. Cine va fi de cart atunci?

— Amândoi vom fi, în conformitate cu ordinul primit.

— Nu vei fi singur.

Nakamura se ridică, înclină din cap spre ei şi plecă. în popota goală, maşina de spălat vase bâzâia încet, iar aerul

condiţionat crea o briză uşoară. Pilotul se uită la medic, care continua să stea nemişcat, cu capul în mâini, privind în gol. Tempe plecă, lăsându-1 acolo, fără să schimbe vreun cuvânt cu el. Nu mai era nimic de adăugat.

* * *

Asolizarea lui *Hermes* fu spectaculoasă. Coborând spre coordonatele desemnate, răbufni atâta foc din pupa, încât jetul înflăcărat, transmis de nenumăraţii ochi minusculi împrăştiaţi prin spaţiu, pătrunse în masa lăptoasă a norilor ca un ac incandescent, transformând-o într-un vârtej de caiete trandafirii strălucitoare. Nava se afundă în fereastra aceea, în puţul curăţat de văpăi, după care dispăru. Fuioare de cirocumulus penate, spiralând spre interior, începură să închidă breşa din

plafonul noros al Quintei, dar încă n-o umpluseră când o lumină galbenă răbufni în sus printre ele. După nouă minute - timpul necesar unui semnal să străbată distanţa care-i separa pe observatori de planetă -, transmiţătorul falsei *Hermes,* aţintit spre Sexta, emise pentru prima şi ultima dată. Norii se despărţiră din nou în locul acela, dar mai lin, mai lent. Pe puntea de comandă plină de oameni se auzi un sunet colectiv, ca un oftat înăbuşit.

Având în spate discul alb imaculat al Quintei, Steergard îl apelă pe DEUS.

— Vreau analiza exploziei.

— Nu deţin decât spectrul emisiei.

— Explică-mi cauza exploziei, pe baza spectrului acela.

— Va fi incertă.

— Ştiu asta. Dă-i drumul. »

— Perfect. La patru secunde după oprirea propulsiei, miezul reactorului a detonat. Vrei să auzi variantele posibile ale cauzei?

- Da.

— Varianta unu: pupa a fost lovită de un fascicul de neutroni cu o frecvenţă înaltă-joasă concepută pentru străpungerea carcasei reactorului. Deşi fusese oprit, reactorul a început să funcţioneze ca un amplificator şi în plutoniu s-a declanşat o reacţie în lanţ exponenţială. Varianta doi: blindajul pupei a fost străpuns de o încărcătură cumulativă cu focos anomalon rece. Doreşti să auzi motivaţia de la baza primei variante?

— Dă-i drumul.

— Un atac de tip balistic ar fi distrus toată nava. Pe de altă parte, dacă se pornea de la ipoteza că la bord există creaturi biologice şi că acestea ar fi fost separate de zona motoarelor prin ecrane antiradiaţii, o lovitură neutronică putea să distrugă doar sursa energetică. Doreşti să arăt spectrul?

— Nu. Ajunge.

Steergard observă abia acum că stătea în lumina albă a Quintei ca într-un halo. Fără să privească, închise imaginea şi rămase tăcut o clipă, părând să digere cuvintele computerului.

— Vrea cineva să vorbească?

Nakamura îşi arcui sprâncenele, după care, lent şi foarte grav, ca şi cum ar fi oferit condoleanţe oficiale, zise:

— Eu sunt în favoarea primei ipoteze. în urma atacului, nava trebuia să-şi piardă capacităţile energetice, dar echipajul să rămână întreg. Cu răni, desigur, totuşi în viaţă. De la cadavre nu poţi să afli prea multe.

— Cine nu-i de acord? întrebă căpitanul.

Toţi tăcură, nu atât din cauza celor întâmplate şi a celor spuse, cât din cauza expresiei de pe chipul lui Steergard. Vorbind aproape fără să-şi deschidă gura, ca şi cum ar fi suferit de constricţia maxilarelor, el rosti:

— Haideţi, porumbeilor, purtătorii de cuvânt ai concilierii şi îndurării, daţi-ne - şi daţi-le şi quintanilor - o şansă de mântuire. Convingeţi-mă că ar trebui să ne întoarcem,

să-i aducem Pământului slaba consolare că există lumi mai rele decât a noastră. Şi să-i lăsăm să se distrugă singuri. Pe durata acelei convingeri, voi înceta să mai fiu căpitanul vostru. Sunt nepotul unui pescar norvegian. Sunt un om simplu care şi-a depăşit cu mult posibilităţile. Voi asculta toate argumentaţiile - voi asculta până şi insultele, dacă cineva le va considera necesare. Tot ceea ce se va discuta aici va fi şters din memoria lui DEUS. Vă ascult.

— Asta nu este umilinţă, ci sarcasm. Demisia dumitale simbolică din postul de căpitan nu schimbă absolut nimic. De parcă ar fi vrut să fie mai bine auzit, Arago se îndepărtă cu doi paşi de ceilalţi. Dar dacă fiecare om trebuie să acţioneze până la capăt potrivit conştiinţei sale - indiferent dacă se găseşte într-o dramă sau într-o comedie neagră -, pentru că nu el a ales piesa şi nici nu-şi ştie replicile, aşa cum le ştiu actorii, atunci eu zic aşa: Omorând, nu vom salva pe nimeni şi nu vom salva nimic. Amăgirea se află îndărătul măştii lui *Hermes* şi al măştii căutării contactului cu orice preţ. Nu este o sete de cunoaştere, ci o sete de răzbunare. Indiferent ce vei face - dacă nu te vei retrage -, se va sfârşi printr-un fiasco.

— Şi retragerea nu va fi un fiasco?

— Nu, spuse Arago. Ştii foarte bine cât de sângeros îi poţi lovi pe quintani, dar nu ştii nimic altceva cu aceeaşi certitudine.

— Asta-i adevărat. Ai terminat, părinte? Cine mai vrea să vorbească?

- Eu.

Fusese Harrach.

— Căpitane, urmă pilotul, dacă decizi să te retragi, voi face tot ce-mi stă în putere să te-mpiedic. Va trebui să mă legi de mâini şi de picioare ca să mă opreşti s-o fac. Ştiu că, potrivit lui DEUS, nu mai sunt normal. Foarte bine, doar că niciunul dintre cei de aici nu mai este normal. Noi am făcut tot ce am putut pentru a-i convinge pe quintani

că nu prezentăm o ameninţare. Timp de patru luni, am îngăduit să fim atacaţi, momiţi, trădaţi - iar dacă părintele Arago reprezintă aici Roma, atunci să-şi amintească ce i-a zis Mântuitorul său lui Matei: „N-am venit să aduc pace, ci sabie". Şi mai... Dar am vorbit prea mult. Votăm?

— Nu. Au trecut cinci ore de când quintanii au fost dezamăgiţi, aşa că nu mai putem întârzia. El-Salaam, activează solaserul.

— Fără niciun avertisment?

— Este redundant după o înmormântare. De cât timp avem nevoie?

— De două ori câte şaisprezece minute, pentru parolă şi răspuns, plus poziţionarea. Solaserul poate să tragă în douăzeci de minute.

— Trage.

— în conformitate cu programul?

— Da, timp de o oră. Nakamura, pune imaginile pe monitoare. Cine nu vrea să privească poate să plece.

de gheaţă ce se întindea pe mii de kilometri. Centrul loviturii fu zărit iniţial ca un interstiţiu scânteietor, din care se revărsă un viscol de nori albi, ce se dilatau, străbătuţi de curcubeie arcuite, neobişnuite, tremurătoare. Inelul de gheaţă clocoti şi se evaporă; transformându-se în gaz, îngheţă instantaneu şi se împrăştie în vidul de dincolo de conflagraţie, creând o

trenă lungă, unduitoare ce urma planeta. Dispăru după aceea înapoia ei, deoarece laserul lovea pe direcţia opusă celei de rotaţie. Steergard ordonase ca inelul strălucitor şi înclinat să fie lovit astfel încât să fie smuls din echilibrul său dinamic. Energia colectată în solaser era suficientă pentru şapte minute de chirurgie în domeniul terajoulilor.

— Ajunge, spuse DEUS.

Inelul exterior se sfărâma deja, iar cel interior, separat de el printr-un interstiţiu de aproape o mie de kilometri, clocotea din cauza turbulenţelor cauzate de schimbările momentului cinetic. Când cercul de gheaţă, mişcându-se către întuneric, ajunse cu norii săi lungi dincolo de faţa luminată a planetei şi dispăru în umbra feţei întunecate, orizontul Quintei străluci ca şi cum îndărătul său s-ar fi ridicat un al doilea soare, geamăn, prin coloane de fum şi curcubeie - un soare care proiecta o strălucire roşu-sân- gerie peste oceanul neted de nori. Imaginea catastrofei teribile era magnifică. Lumina răsfrântă în trilioane de cristale de gheaţă din inelul distrus produse un joc de artificii cosmic ce adumbri toate constelaţiile de pe fundal. Era un spectacol care tăia răsuflarea. Cei de pe puntea de comandă îşi mutară instinctiv ochii de la monitorul superior, pe care laserul excentric strălucea chiar deasupra soarelui, pe monitorul principal, unde un fascicul constant de energie fără impulsuri smulgea din cercul de gheaţă straturi fracturate, aisberguri albe ca zăpada.

Oare quintanii ar fi putut anticipa o asemenea catastrofă? De pe planetă, ar fi arătat probabil ca o explozie stranie şi interminabilă petrecută pe cer. Ei însă nu puteau

să vadă curcubeiele ce ţâşneau în sus ca nişte fulgere, deoarece miliarde de fragmente de gheaţă căzeau deja peste ei, gheţari întregi, clocotind şi vuind, se prăbuşeau din norii zdrenţuiţi, iar imaginile acelea nu erau un spectacol deloc fascinant pentru cei care piereau sub avalanşa mugitoare.

De pe puntea de comandă, atmosfera care înconjura planeta se vedea ca un strat foarte subţire. întreaga magnitudine a acestei amputări astroinginereşti putea fi văzută în siguranţă doar de locuitorii regiunilor

tropicale... până când unda de şoc avea să ajungă la ei, mai rapid decât sunetul. Mişcându-se milimetru cu milimetru la gura sola- serului, fasciculul fotonic distrugea pe ţintă suprafeţe de gheaţă de sute de kilometri pătraţi. Numai în punctul cel mai sudic al planetei nu exista încă nimic care să arate furia discului distrus, care lepăda în fiecare minut sute de kilometri cubi de gheaţă sfărâmată. Fasciculul laser deveni acum vizibil într-un nor ridicat mult deasupra atmosferei, pe care-1 lovea în centru şi în care săpa un puţ de foc. Spectrometrele nu mai înregistrau abur clocotitor, ci oxigen ionizat şi radicali hidroxili.

Pe puntea de comandă, minutele deveniră o eternitate. Inelul, care oscila ca farfuria descentrată a unui jongler, îşi pierduse strălucirea limpede şi era presărat de găuri negre. Emisfera nordică începu să se ridice, ca şi cum crusta planetară însăşi era umflată, însă era doar efectul optic al impacturilor sfărâmăturilor de gheaţă ce ridicau în spaţiu aer, foc şi zăpadă. La ecuator, raza laser, un sfredel fierbinte alb-albăstrui în lungul tangentei, perfora insistent în excrescenţa de forma unei ciuperci a exploziei, până când plafonul noros al Quintei se întunecă în gri-perlat mat spre vest, în vreme ce estul se învăpăie spre stele în gheizerele erupţiilor.

Nimeni nu rosti un cuvânt. Ulterior, când îşi amintiră minutele acelea, îşi dădură seama că se aşteptaseră la un contraatac; se aşteptaseră ca quintanii să încerce măcar

cumva să pareze lovitura ce ţintea direct inima sferomahiei vechi de secole. Se aşteptaseră ca quintanii să se pregătească să atace sursa cataclismului, vizibilă acum pe fundalul soarelui, întrucât era de cinci ori mai strălucitoare decât acesta. Dar nu se întâmplă nimic. Deasupra planetei se ridică o coloană de praf alb ca un fum, mai largă decât Quinta, care se lăţi într-o ciupercă cu multe excrescenţe acoperită de curcubeie ce se despicau întruna, un spectacol crud de frumos. Iar fasciculul tăietor continua să sfredelească prin straturi de ceaţă ca o sârmă incandescentă de aur, perfect întinsă între soare şi planetă. Quinta în sine părea să-şi acopere chipul, treptat, cu nori cirocumulus rarefiaţi, ca şi cum s-ar fi

apărat împotriva razei incredibil de subţiri şi totuşi atât de distructive care lovea în ultimele fragmente de gheaţă ce se cufundau în atmosferă. Doar la răstimpuri, câte o rămăşiţă din inelul care încă se rotea în agonie strălucea printre norii risipiţi de lovituri.

Steergard ordonă ca solaserul să fie oprit după şase minute, pentru a-i păstra ca rezervă energia rămasă. Laserul solar se stinse la fel de brusc pe cum pornise, după care anunţă - în infraroşu - că-şi schimbă poziţia. Localizarea lui ar fi fost simplă, o joacă de copii, chiar după ce încetase să mai radieze, după spectrul Planck tipic corpurilor solide cu radiaţie forţată de proximitatea unei cromosfere. De aceea duze mici ejectară un praf ce arse strălucitor în soare şi la adăpostul acelui camuflaj solaserul se deplasă şi în acelaşi timp se plie, revenind la forma sa de evantai închis.

DEUS lucra la capacitatea sa maximă. înregistră rezultatele loviturii, soarta nenumăraţilor sateliţi ce suiră de pe orbite inferioare într-o atmosferă dilatată de explozii şi muriră acolo în parabole de foc. în acelaşi timp, computerul îi informă că copia lui *Hermes* putuse fi, de asemenea, distrusă de un atac magnetodinamic într-o concentraţie de câmpuri ce dusese la o valoare de miliarde de gauss. DEUS mai prezentă şi o a patra ipoteză, care implica bombe

criotronice implozive. Căpitanul ceru ca toate datele acelea să fie stocate în arhive.

Se aflau tot pe orbită staţionară în umbra Sextei, când Steergard îi convocă pe Nakamura şi pe Polassar, pentru a le arăta un ultimatum scris de mână. Pentru transmiterea lui urmau să utilizeze ochii holografici; aceştia aveau să fie distruşi prin emiterea unui semnal atât de puternic, însă Steergard era dispus să plătească preţul respectiv.

Ultimatumul era direct:

INELUL V-A FOST DISTRUS CA RĂSPUNS LA ATACUL ASUPRA NAVEI NOASTRE STOP VĂ ACORDĂM 48 DE ORE SĂ VĂ REVENIŢI STOP DACĂ NE ATACAŢI SAU NU RĂSPUNDEŢI VĂ VOM SPULBERA ATMOSFERA ÎN PRIMA FAZĂ STOP ÎN FAZA A DOUA VOM INIŢIA O OPERAŢIUNE PLANETOCLASM STOP DACĂ VEŢI PRIMI EMISARUL NOSTRU ŞI EL VA REVENI

NEVĂTĂMAT LA NAVA NOASTRĂ NU VOM RECURGE LA FAZELE UNU SI DOI STOP STOP STOP STOP

Japonezul îl întrebă pe căpitan dacă era într-adevăr pregătit să spulbere atmosfera Quintei; ei nu dispuneau de suficientă energie pentru cavitaţia planetei.

— Ştiu, răspunse Steergard, şi nici nu vreau să le spulber atmosfera, dar mă bazez pe convingerea lor că o voi face. Cât despre utilizarea sideralilor, aş dori să aud părerea lui Polassar. Chiar şi înapoia unei false ameninţări trebuie să existe o forţă reală.

Polassar şovăi înainte de a răspunde.

— Ar însemna o supraîncărcare periculoasă a sideralilor. Da, am putea străpunge mantaua planetară. Dacă vom afecta fundamentul plăcilor continentale, biosfera va pieri. Vor supravieţui doar bacteriile şi algele. Merită să continui?

— Nu, este suficient.

Ambii considerau necesar să afle dimensiunile catastrofei, ceea ce era extrem de dificil. Spărturile din învelişul

de zgomot al Quintei indicau că sute de staţii emiţătoare fuseseră scoase din funcţiune, dar fără o spinogramă era imposibil de determinat, chiar şi aproximativ, nivelul de distrugere a infrastructurii tehnologice pe continentul cel mare. Efectele cataclismului începuseră de acum să se facă simţite în emisfera sudică şi pe alte continente. Activitatea seismică se intensifică brusc: pe plafonul de nori apărură pete întunecate, deoarece se părea că toţi vulcanii scuipau magmă şi gaze cu proporţii însemnate de cianuri. DEUS estima că masa de gheaţă care ajunsese pe suprafaţa uscatului şi a oceanului era de trei-patru trilioane de tone. Emisfera nordică fusese afectată mult mai sever decât cea sudică, însă nivelul oceanului crescuse peste tot şi inundase toate regiunile de coastă. DEUS preciză că nu putea determina câte fragmente din inel căzuseră pe planetă în formă solidă şi câte se topiseră, pentru că asta depindea de mărimile exacte ale blocurilor de gheaţă, care nu erau cunoscute. Dacă depăşiseră o mie de tone, ar fi pierdut doar o fracţie mică din masă în straturile de aer cele mai dense. Computerul nu putea încă să ofere un divizor comun clar.

Aflat de cart pe puntea de comandă, Harrach nu participă la conversaţia ce se derula pe puntea de navigaţie de deasupra lui, dar auzea totul şi interveni pe neaşteptate:

— Căpitane, pot să spun ceva?

— Ce mai e? se răsti Steergard. Nu ţi-a ajuns? Vrei să-i trecem prin malaxor?

— Nu. Dacă estimările lui DEUS sunt corecte, nu le vor fi de ajuns patruzeci şi opt de ore. Trebuie mai întâi să-şi revină după atac.

— Te-ai alăturat prea târziu porumbeilor, replică iritat Steergard.

într-un final, fizicienii fură de acord că pilotul avea dreptate. Termenul-limită pentru răspuns fu mutat la şaptezeci de ore. La scurt timp după aceea, Harrach rămase singur. Trecu toate comenzile pe automat, fiindcă se

săturase să privească Quinta, mai ales pentru că fumul roşiatic al nenumăratelor erupţii vulcanice se lăţise peste albul clocotitor al planetei şi se întunecase, devenind maroniu, ca sângele închegat. Nu era sânge, Harrach ştia bine, totuşi nu mai voia să se uite la el. în conformitate cu ordinele căpitanului, nava începuse să se rotească staţionar precum braţul întins al unei macarale, asigurându-le graţie forţei centrifuge un nivel de gravitaţie care se simţea mai intens pe puntea de comandă de la prova. în popotă, unde se strânsese acum echipajul, mişcarea de rotaţie permitea cel puţin să stai aşezat la masă fără acrobaţiile specifice imponderabilităţii. Efectele de precesie, caracteristice giro- scoapelor, îi ridicau stomacul în gură lui Harrach, deşi el navigase de multe ori pe mările şi oceanele Pământului, iar tangajul şi ruliul cele mai puternice nu-1 afectaseră deloc.

Nu putea să stea locului. Dorinţa lui fusese împlinită. Privind raţional situaţia, el nu purta nicio responsabilitate pentru cataclism. Era sigur că totul s-ar fi petrecut absolut la fel, chiar dacă n-ar fi fost cuprins de furie sau n-ar fi intrat în disputele acelea lipsite de sens cu sărmanul şi nevinovatul Arago. Nu, nimic n-ar fi fost diferit dacă el şi-ar fi văzut de treaba lui şi ar fi tăcut din gură. Se ridică din fotoliul aflat în fata consolei de comandă, ca să-si dezmorţească

picioarele, apoi începu să se plimbe înainte şi înapoi prin toată puntea. Nu exista altă supapă prin care să-şi elibereze mânia, care-i revenea aidoma unui ecou, impulsionându-1 să nu aştepte, să nu stea cu mâinile încrucişate.

De aceea se uită la perturbările climatice - ar fi fost bine să fie doar climatice! - ale planetei izbite de terajouli de energie. Ar fi schimbat bucuros imaginea, dar nu avea permisiunea respectivă. Interiorul elipsoid al punţii era înconjurat de o pasarelă cu balustradă, care separa nivelul superior de cel inferior. Legănându-se şi ţinând picioarele depărtate, aidoma unui marinar pe o navă în furtună, Harrach alergă pe pasarela aceea, parcurgându-i de mai

multe ori circumferinţa. Cine l-ar fi văzut putea crede că practica jogging în sala de fitness.

Centrul operaţional se afla pe traverse ce se întâlneau într-un butuc, ca spiţele unei roţi uriaşe, printre braţe fixate de plafon. Opt fotolii adânci, cu centuri velcro, înconjurau o consolă de forma unui trunchi de con scund. Pe laturile ei, în faţa fiecărui fotoliu pâlpâia câte un ecran verzui, care deocamdată era inactiv. Pe latura orizontală a consolei se găsea ciorna ultimatumului, scrisă cu literele ascuţite caracteristice ale lui Steergard. Mişcându-se printre fotolii, Harrach făcu ceva ce nimeni nu s-ar fi aşteptat din partea lui: întoarse foaia de hârtie cu partea albă în sus. Privi apoi în jur, ca să se asigure că nu fusese văzut, însă numai ecranele pâlpâitoare simulau mişcare. Pilotul se aşeză în fotoliul ocupat de obicei de căpitan şi privi într-o parte şi în alta. între braţele şi traversele de susţinere, placate cu plastic argintiu, se găseau ferestre triunghiulare prin care putea să vadă puntea de dedesubt, unde licăreau, de asemenea, luminiţe multicolore, dar şi strălucirea constantă dinspre ecranul principal - lumina mată a Quintei.

Harrach îşi puse coatele pe consola uşor înclinată şi-şi îngropă faţa în palme. Dacă ar fi putut, ar fi plâns pentru această Sodoma şi Gomora.

Quintanii

Părea perfect calm şi nu-şi luă rămas-bun de la nimeni. Când sosi ora, niciunul dintre camarazii săi nu sui în lift cu el. în costumul lui spaţial obişnuit, alb, ţinând casca sub braţ, privi numerele ce fulgerau succesiv, anunţând punţile prin care trecea. Uşa se deschise automat. In incinta de lansare, înaltă şi cu plafonul în formă de dom, se afla o rachetă surprinzător de mică, imaculat de argintie, deoarece nu străbătuse niciodată o atmosferă a cărei căldură i-ar fi înnegrit cu funingine botul şi flancurile. Se apropie de ea pe podeaua din grătar de oţel ce reverbera surd la fiecare pas şi simţi o creştere a greutăţii: un semn că *Hermes* accelera, pentru a-i oferi un impuls iniţial în momentul plecării.

Privi în jur. Sus de tot, la intersecţia traverselor curbate, era un inel de tuburi fluorescente ce luminau intens. Se opri sub strălucirea lor, care anula formarea de umbre, pentru a-şi pune casca. Trapa cabinei se deschise deasupra lui. Clemele întinse la maximum clicăiră şi se închiseră; în mod reflex, bărbatul atinse gulerul larg de metal şi inha- lă oxigen. Acum era izolat de aerul ce umplea incinta de lansare. Presiunea era puţin cam mare, dar se autocorec- tă instantaneu. Platforma pe care păşi începu să se înalţe. Trapa întunecată cu o clipă înainte se lumină la interior,

iar platforma mişcătoare îi atinse marginea şi se opri. Fără grabă, ridicându-şi cizmele mari peste prag, el îşi deplasă mănuşa flexibilă în lungul balustradei cilindrice, se aplecă şi intră cu picioarele înainte. îşi trecu ambele mâini de pe balustradă pe traversa interioară şi se lăsă uşor să cadă înăuntru. Trapa se închise. Se auzi un fluierat melodios care spori în intensitate; era capacul etanş la gaze ce fusese suspendat deasupra rachetei şi care acum căzu peste ea; pistoane hidraulice îl apăsată de carcasa unei duze ejectoa- re, astfel ca nava să nu piardă aer la decolare şi să nu fie contaminată de flăcările otrăvitoare ale motoarelor.

Uşor, ca într-un simulator, el luă furtunurile nervurate ale sistemului de aer condiţionat şi le cuplă la mufele corespunzătoare ale costumului său. Acestea se fixară şi arătară imediat că intraseră în funcţiune. Acum era conectat la rachetă. Capitonajul pereţilor începu să se umfle şi o făcu până când bărbatul fu complet cuprins ca într-un cocon elastic, însă doar până la subsuori, astfel că avea braţele libere. Nu exista mai mult spaţiu decât într-un sarcofag egiptean şi de altfel chiar aşa fuseseră poreclite rachetele acestea monoloc. în dreapta lui se găsea maneta contorului pentru numărătoarea inversă. Direct în faţă strălucea prin plasticul căştii panoul de comandă: cadrane analogice şi rezervele lor digitale, pentru altitudine şi energie, giroori- zontul şi - în mijloc - un ecran dreptunghiular, deocamdată inactiv. Când apăsă maneta, toate luminile indicatoare se aprinseră, clipindu-i prietenos, asigurându-1 că totul era pregătit: motorul principal, cele opt jeturi de corecţie şi cele patru pentru decelerare, paraşuta inelară ionosferică şi paraşuta mare pentru urgenţe (însă ecranul îl anunţă prompt, prin puncte ce dispărură rapid, că nu va exista nicio urgenţă şi, drept dovadă, îi desenă traiectoria ideală de zbor de la *Hermes,* care era reprezentat printr-o stea verde, până la curba planetei). Cu o întârziere de o fracţiune de

secundă, îşi anunţă prezenţa şi a treia paraşută, de

rezervă, numită şi „a cincea roată Ia căruţă".

Pilotul mai trecuse prin asemenea momente şi le savura. Avea încredere în luminiţele ce pulsau rapid, verde, portocaliu şi albastru, ştiind că puteau înflori roşu, ca ochii injectaţi de teroare, întrucât nu existau sisteme care să funcţioneze fără defecţiuni, chiar dacă, desigur, toţi se străduiseră din răsputeri să se asigure că nu va fi nicio avarie. Numărătoarea inversă începuse deja, pornind de la două sute. Bărbatului i se părea că putea să audă în căşti respiraţiile celor adunaţi pe puntea de comandă, care alcătuiau un fundal viu de răsuflări întrerupte peste care ieşea în evidenţă glasul sintetic, indiferent, ce recita numerele în progresie inversă.

Când se ajunse la zece, simţi o uşoară iuţire a pulsului şi se încruntă în cască, parcă dojenindu-şi inima insuficient de disciplinată. Era adevărat, aproape nimeni nu scăpa de o uşoară tahicardie înaintea decolării, chiar si a uneia de rutină, iar circumstanţa aceasta nu era nici pe departe o rutină. Fu bucuros că nimeni nu vorbi cu el, deşi, când fu pronunţat sacramentalul zero şi el simţi vibraţia rachetei fuzionată cu corpul său, auzi un glas slab, din partea cuiva care în mod evident se afla departe de microfoane:

— Domnul fie cu tine.

Cuvintele îl surprinseră, chiar dacă poate - cine ştie? - se aşteptase să le audă de la bărbatul acela. Dar acum nu avea timp pentru asemenea reflecţii. Racheta, purtată puternic, dar lin, de un graifer hidraulic, ca o mână gigantică din oţel înveşmântată în mătase ce o împingea în sus şi în afară printr-un tobogan cilindric, îl separă de navă. Bărbatul nu se putea clinti în coconul lui izolator şi protector, însă simţi imponderabilitatea timp de două-trei secunde înainte ca motoarele să mugească. Pentru o clipă zări fuzelajul navei dispărând în partea de sus a monitorului, deşi era posibil să fi fost doar imaginaţia lui. Racheta - botezată *Pământ,*

aşa cum dorise el - execută un salt peste cap; gămăliile stelelor îi traversară pieziş ecranul, iar Quinta pluti printre ele sub forma unui disc alb, după care dispăru.

Racheta alungă bezna prin rafale ale duzelor direcţionale şi pomi pe traiectoria al cărei curs

coincidea perfect cu cel stabilit de computer. Pilotul ar fi trebuit să-i fi raportat lui *Hermes* de acum, dar rămase tăcut - bucurându-se de zborul lui solitar.

— *Hermes* aşteaptă raportul.

Fusese glasul lui Steergard. înainte ca pilotul să poată răspunde, vorbi altcineva - Harrach:

— Probabil c-a aţipit.

Glumele de genul acesta, care aduceau destul de mult cu umorul cazon, însoţiseră primele zboruri în spaţiul cosmic, având scopul de a destinde experienţa fără precedent a bărbaţilor închişi în botul unor rachete ca în nişte proiectile de artilerie. Astfel Gagarin rostise în ultima sa clipă „Revin la sol". Şi de aceea nimeni nu zicea „Există o pierdere de oxigen, ne sufocăm", ci „Avem o mică problemă". Harrach probabil că nu ştia că prin glumiţa lui urma o tradiţie îndelungată, la fel ca Tempe, care replică:

— Zbor.

însă imediat după aceea se stăpâni şi trecu pe tonul profesional cuvenit:

— Aici *Pământul.* Toate sistemele funcţionează normal. Am Delta Harpia pe curs. Intrarea în atmosferă în trei ore. Confirmare? Terminat.

— Confirmare. Heparia a anunţat condiţiile meteo în punctul zero. Plafon noros total. Vânt din nord prin nord-est cu viteza de treisprezece metri pe secundă. Altitudinea plafonului noros deasupra cosmodromului: nouă sute de metri. Vizibilitate bună. Vrei să vorbeşti cu cineva de aici?

— Nu. Vreau să mă uit la Quinta.

— O vei vedea în opt minute, când vei intra în planul ecliptic. Atunci vei efectua o corecţie de curs. Terminat.

— Voi face corecţia când *Hermes* va da semnalul. Terminat. — Mult noroc! Terminat.

După distrugerea inelului de gheaţă, negocierile duraseră patru zile şi patru nopţi şi se desfăşuraseră exclusiv cu Heparia. Amănuntul acesta nu fusese aflat imediat, deoarece ultimatumului i se răspunse printr-un satelit artificial atât de mic şi atât de bine camuflat ca fragment de rocă, încât DEUS nu-1 identificase până când nu emisese. Aflat pe o orbită staţionară la 42 000 de kilometri deasupra planetei, el urmărea rotaţiile

Quintei, iar când trecea înapoia discului ei, comunicaţiile erau întrerupte pentru şapte ore. Comunicase cu *Hermes* pe lungimea de undă de 21 de centimetri a hidrogenului şi radarele navei trebuiseră să-i examineze cu multă atenţie emisia cisplanetară înainte de a descoperi cum slujea Hepariei ca releu de transmitere. Era controlat de o staţie radio subterană puternică, aflată în vecinătatea cosmodromului pe care falsa *Hermes* fusese distrusă la asolizare. Staţia opera pe lungimi de undă de zece kilometri, ceea ce oferi fizicienilor motive să suspecteze că era o instalaţie militară specială, menită să intre în acţiune în eventualitatea unui schimb masiv de lovituri nucleare. Un schimb de felul acela ar fi fost însoţit de unde de şoc electromagnetice, care ar fi perturbat toate comunicaţiile radio wireless şi, ţinând seama de concentrarea de explozii de ordinul megatonelor în jurul ţintelor, ar fi fost, de asemenea, inutilă folosirea transmiţătoarelor laser obişnuite. Numai lungimile de undă foarte lungi ar fi fost eficiente atunci, dar capacitatea lor redusă de a purta informaţii făcea imposibilă transmiterea în scurt timp de mesaje ce conţineau multi biţi. » » ♦

Ca atare, Steergard orientă emiţătoarele lui *Hermes* către staţia de radio respectivă. Când ea nu răspunse, expedie următorul ultimatum: Fie quintanii comunicau în mod direct, fie în cursul următoarelor 24 de ore el avea să distrugă toate corpurile, naturale şi artificiale, aflate pe orbite

staţionare. Dacă nici atunci nu primea vreun răspuns, avea să se considere îndreptăţit să crească la 12 000 de grade Kelvin temperatura pe o suprafaţă de 800 000 de hectare în jurul cosmodromului, ceea ce însemna că crusta planetei avea să fie străpunsă până la o adâncime egală cu un sfert din raza ei. Ameninţarea avu succes, deşi Nakamura şi Kirsting încercară să-l facă pe căpitan să nu aplice o măsură atât de drastică, deoarece ar fi fost *de facto* o declaraţie de război.

— Din clipa în care am fost atacaţi, replică Steergard, am încetat să ne mai supunem legislaţiei interplanetare. Negocierile pe lungimi de undă de kilometri, retransmise şi repetate înainte şi înapoi, se pot prelungi pe multe luni şi dinapoia motivului pur

fizic pentru această întârziere se poate ascunde încercarea strategică de a câştiga timp pentru răsturnarea situaţiei. Eu nu le ofer şansa respectivă. Dacă acesta este un schimb neoficial de opinii, domnilor, nu mai doresc să aud despre asta, dar dacă este un *votum separatum,* atunci să fie consemnat în jurnalul de bord. Voi fi responsabil pentru acţiune când îmi voi da demisia din postul de comandă. Până atunci, nu demisionez.

în contrapropunerile lor, heparienii solicitaseră limitări precise ale puterilor mesagerului. Noţiunea de „contact" deveni tot mai nebuloasă cu cât încercară s-o definească mai precis. Steergard dorea o întâlnire faţă în faţă a omului său cu reprezentanţi ai guvernului local şi ai savanţilor, dar fie că înţelesul acelor concepte era complet diferit pentru quintani şi pentru oameni, fie şi aici se strecurase reaua-voinţă. Tempe plecase fără să ştie cu cine se va întâlni pe cosmodrom, totuşi asta nu-1 deranja. Nu se simţea purtat pe aripile euforiei, nici nu se bizuia pe vreun succes de proporţii... şi era el însuşi surprins de calmul său. în decursul pregătirilor şi antrenamentelor din simulatoare, îi spusese lui Harrach că nu credea că va fi jupuit de viu. Poate că quintanii erau cruzi şi nemiloşi - asta era de aşteptat -, însă nu erau idioţi.

Negocierile erau dublate de discuţii la bordul lui *Hermes.* Opunând rezistenţă constantă, târguindu-se la fiecare punct, quintanii definiră până la urmă condiţiile întâlnirii. Mesagerul putea să iasă din rachetă pentru a inspecta resturile falsei *Hermes* şi se putea mişca liber pe o rază de zece kilometri în jurul rachetei sale, cu garantarea inviolabilităţii, cu condiţia neîntreprinderii de „acţiuni ostile" ori furnizării de „informaţii periculoase" părţii-gazdă. Dificultăţi însemnate au fost întâmpinate în înţelegerea acestor termeni. Cu cât nivelul de abstractizare era mai ridicat, cu atât semantica umană şi cea quintană divergeau mai mult. Termeni ca „autoritate", „neutralitate", „parţialitate" şi „garanţie" nu însemnau aceleaşi lucruri pentru ei - fie din cauza unui factor exterior, de pildă o deosebire fundamentală în istoria lor, fie din cauza unei rele-credinţe deliberate. Dar nici chiar reaua-credinţă nu implică în mod necesar dorinţa de a înşela sau de a

trăda; dacă, de exemplu, Heparia, implicată într-un război de o sută de ani, nu era nici liberă, nici suverană, nu dorea - sau nu-i era permis - să-i destăinuie asta lui *Hermes.* în opinia majorităţii echipajului, asta se datora, de asemenea, conflictelor ce bântuiseră planeta de atâtea generaţii, încât modelaseră atât gândirea, cât şi limbajul.

în ziua dinaintea decolării, Nakamura îl întrebă pe Tempe dacă puteau vorbi în privat; aşa se exprimase el. începuse pe ocolite. Inteligenţa fără curaj nu era cu nimic mai preţioasă decât curajul fără inteligenţă. Războiul, care escaladase în spaţiul cosmic, era fără doar şi poate intercontinental. De aceea, ar fi fost cel mai bine să trimită doi mesageri cu puteri egale pe ambele continente, cu asigurarea anterioară că ei nu vor dezvălui niciuneia dintre gazde informaţii de importanţă militară. Steergard respinsese totuşi varianta aceasta, deoarece dorea să monitorizeze ceea ce i se întâmpla mesagerului. *Hermes* nu putea să fie simultan de ambele părţi ale planetei. Căpitanul dorea să-i

asigure pe quintani de intenţia sa de a recurge la represalii dacă mesagerul nu se întorcea întreg şi nevătămat. El nu specificase dimensiunile represaliilor - o tactică corectă, dar care nu garanta protecţia totală a mesagerului.

Nakamura precizează că el nu intenţiona să-l critice pe căpitan, ci dorea să discute cu Tempe, întrucât considera că era de datoria sa. Aşa cum scrisese cândva Shakespeare: „E vai şi-amar de-un biet neisprăvit de-i prins la mijloc între două săbii încrucişate de vrăjmaşi puternici"[III]. Aici existau trei vrăjmaşi puternici: *Hermes,* Norstralia şi Heparia. Ce ştiau quintanii? Că intrusul le era superior atât defensiv, cât şi ofensiv şi putea să expedieze lovituri cu mare acurateţe. în lumina acestor informaţii, cine avea interes ca mesagerul să nu fie vătămat? Să presupunem că mesagerul este vătămat. Heparia va susţine că a fost un accident nefericit, pe când Norstralia va dovedi că n-a fost un accident. în felul acesta, fiecare va încerca

III *Hamlet,* Ed. Tracus Arte, Bucureşti, 2015.

să devieze lovitura de represalii a lui *Hermes* către cealaltă tabără. într-adevăr, căpitanul promisese distrugere totală, deşi istoria arată că Judecata de Apoi n-a fost un instrument fezabil în politică. în secolul al XX-lea, americanii au venit cu ideea unei „Doomsday Machine", o superbombă cu cobalt, care ar fi şantajat toate statele de pe Pământ cu ameninţarea extincţiei universale, însă nimeni nu implementase ideea, şi pe bună dreptate, fiindcă, atunci când nu mai există nimic de pierdut, este imposibil să aplici *realpolitik.* Apocalipsa ca represalii avea puţină credibilitate. De ce ar fi trebuit *Hermes* să lovească toată planeta dacă în Heparia existase un kamikaze care atentase la viaţa emisarului?

Argumentul japonezului i se păru convingător lui Tempe. De ce oare nu-1 ascultase şi căpitanul? Aplecându-se politicos spre el, Nakamura continuă:

— Pentru că noi nu avem o strategie infailibilă. Căpitanul nu vrea să dezlege nodul, d să-1 taie. Eu, umilul Nakamura, nu doresc să mă ridic deasupra nimănui, ci doar gândesc în felul meu. Şi mă gândesc la trei enigme. Prima dintre ele este trimiterea acestui emisar. Va duce ea la „contact"? Doar simbolic. Dacă emisarul se întoarce întreg şi nevătămat, după ce i-a văzut pe quintani şi a aflat de la ei că nimic nu poate fi aflat de la ei, acesta va fi un mare succes. Asta te face să râzi, pilotule? Quinta este mai puţin accesibilă decât Everestul. în ciuda faptului că pe muntele acela faimos nu există decât piatră şi gheaţă, mii de oameni de-a lungul multor ani şi-au riscat vieţile ca să ajungă în vârful lui, fie şi numai pentru o clipă. Iar aceia care au fost siliţi să se întoarcă, după ce ajunseseră la numai două sute de metri de pisc, s-au considerat înfrânţi, deşi locul în care se opriseră nu avea nici mai multă, nici mai puţină valoare intrinsecă decât cel pe care sperau să-l atingă peste câteva minute. Mentalitatea expediţiei noastre a devenit ca mentalitatea acelor cuceritori din Himalaya. Dar aceasta este o enigmă cu care oamenii se nasc şi mor, aşa că ne-am obişnuit cu ea.

A doua enigmă pentru mine este soarta ta, pilotule. Fie să te întorci teafăr! Iar dacă se întâmplă ceva

neprevăzut, Heparia va susţine că a fost alb, iar Norstralia va afirma că a fost negru. Contradicţia asta îl va împinge pe căpitanul nostru din rolul de răzbunător în cel de judecător. Ameninţarea noastră, care a fost suficientă pentru a-i forţa pe quintani să accepte emisarul, va rămâne în gol.

Iar a treia enigmă este şi cea mai mare. Este vorba despre *invizibilitatea* quintanilor. Poate că nu va avea loc niciun atentat la adresa vieţii tale, însă nu există nicio îndoială că quintanii nu doresc pur şi simplu să se arate.

— Poate că au o înfăţişare monstruoasă? sugeră pilotul. Nakamura se mulţumi să surâdă.

— Dacă aşa stau lucrurile, atunci trebuie să ţinem seama de simetrie. Dacă ei sunt monştri pentru noi, atunci şi noi

suntem monştri pentru ei. Scuză-mă, dar ideea este copilăroasă. Dacă un calamar ar avea simţ estetic, atunci femeia cea mai frumoasă din lume ar fi un monstru pentru el. Nu, răspunsul la această enigmă se află mai presus de estetică.

— Unde anume? întrebă pilotul, căruia japonezul îi trezise interesul.

— Noi am descoperit caracteristici comune pământenilor şi quintanilor într-un context tehnologico-militar. Caracteristicile acelea duc la o răspântie: fie quintanii sunt ca noi, fie sunt „monştri ai răului". O asemenea răspântie este o ficţiune. Pe de altă parte, este o realitate, nu o ficţiune, că ei nu vor să aflăm cum arată.

— De ce?

Nakamura înclină din cap cu un gest de regret.

— Dacă aş şti răspunsul la întrebarea asta, nodul ar fi dezlegat şi colegul meu Polassar n-ar mai trebui să pregătească sideralii. O să risc doar o presupunere vagă. Imaginaţia japonezilor diferă de cea a occidentalilor. în tradiţia ţării mele, un rol important îl joacă masca. Eu cred că quintanii s-au împotrivit încercărilor noastre cu toate puterile şi de aceea nu doresc prezenţa oamenilor pe planeta lor, totuşi au ţinut seama de eventualitatea respectivă de la bun început. Tot nu vezi conexiunea, pilotule? Tu poţi să-i vezi pe quintani fără să-ţi dai seama că i-ai văzut. Pe de

altă parte, noi le-am transmis o poveste în care apăreau eroi în forme umane. Pilotule, nu-ţi pot instila curaj, pentru că ai deja mai mult decât este necesar. Pot să-ţi ofer doar un sfat...

Nakamura se opri şi zâmbetul îi dispăru de pe chip. Apoi vorbi mai rar, apăsând pe cuvinte:

— Te sfătuiesc să fii umil. Nici precaut, nici încrezător în tine. Eu recomand umilinţa - adică disponibilitatea de a fi pregătit să recunoşti că tot, absolut tot ce vei vedea poate fi complet altfel decât pare. Şi aici conversaţia noastră ia sfârşit.

Abia după ce pornise cu *Pământul* spre Quinta, pilotul ghici reproşul ascuns în cuvintele japonezului. Chiar el, Tempe, prin povestea a cărei difuzare o susţinuse, le dezvăluise quintanilor cum arătau oamenii. Deşi poate că de fapt nu fusese un reproş.

Gândurile acelea fură întrerupte de ivirea planetei. Faţa ei albă şi inocentă, brăzdată de cirocumulus ca neaua şi fără să arate nici urmă a inelului de gheaţă sau a catastrofei, plutea lin prin spaţiu, alungând dincolo de marginile ecranului întunericul şi praful său alburiu de stele, în acelaşi timp, telemetrul începu să afişeze numere, ale căror schimbări erau însoţite de clicuri. în lungul coastei Norstraliei, crestată de fiorduri, un front rece aducea din nord un banc de nori aplatizaţi. Heparia era vizibilă - mult scurtată din cauza perspectivei - pe curba estică a planetei; se găsea sub nori mai întunecaţi şi doar conturul polar îi sclipea cu piscuri de gheaţă. *Hermes* îl informă că va atinge atmosfera peste douăzeci şi opt de minute şi-i ceru să efectueze o uşoară corecţie a cursului.

De pe puntea de comandă, Gerbert şi Kirsting monitorizau funcţionarea inimii şi a plămânilor lui Tempe, dar şi undele cerebrale, iar pe puntea de navigaţie, căpitanul, Nakamura şi Polassar urmăreau racheta, gata să intervină în cazul unei urgenţe. Chiar dacă nu exista o idee clară cu privire la forma pe care ar fi putut-o avea o urgenţă, sau o intervenţie, faptul că fizicianul-şef şi energeticianul-şef erau pregătiţi de acţiune alături de Steergard consolida atmosfera optimistă, deşi tensionată, de la bordul navei. Telescoapele urmăritoare ofereau o imagine precis conturată a fusului de argint al *Pământului,* ajustându-

şi nivelul de amplificare, astfel ca racheta să rămână în centrul discului lăptos al Quintei. în cele din urmă, DEUS afişă numerale portocalii pe monitorul atmosferic care până atunci fusese inactiv: racheta se găsea la două sute de kilometri deasupra oceanului, în gaze rarefiate, şi începea să se încălzească.

Umbra ei micuţă cădea pe plafonul de nori şi gonea peste suprafaţa lor alb imaculat. Computerul *Pământului* transmise cele mai recente date de zbor în rafale de impulsuri, întrucât foarte curând învelişul de plasmă creat de frecare în straturile mai dense de aer avea să întrerupă orice comunicaţii.

O scânteie galbenă marcă intrarea rachetei în ionosferă. Luminiţa crescu şi se lăţi: pilotul acţionase jeturile de dece- lerare. Umbra dispăru când nava micuţă plonjă în nori. După douăsprezece minute, ceasurile cu cesiu care arătau timpul estimat şi timpul real începură să arate o singură cifră, apoi display-ul spectrografului, care urmărea jetul de foc evacuat, afişă un şir de zerouri şi ultimul cuvânt, clasicul *Brennschluss.*

Hermes se deplasă sus deasupra Quintei, pentru a menţine punctul de asolizare direct sub navă, în nadir. Ecranul principal de observaţie fu acoperit de nori impenetrabili. Aşa cum se convenise, quintanii pulverizară mase de praf metalic în plafonul noros de deasupra acestei zone, creând un paravan ce nu putea fi străpuns de radar. Steergard acceptase finalmente această condiţie, rezervându-şi totuşi dreptul de a întreprinde „măsuri drastice" dacă măcar unul dintre semnalele laser pe care Tempe trebuia să le emită la fiecare o sută de minute nu ajungea la *Hermes.*

Pentru a-i asigura pilotului un grad de vizibilitate în etapa finală a asolizării, fizicienii îi echipaseră racheta cu o treaptă suplimentară ce fusese umplută cu un compus gazos de argint şi de radicali liberi de amoniu la presiune foarte mare. Când racheta pătrunse cu pupa în jos în stra- tosferă şi coama ei de flăcări se ridică peste flancuri, spre provă, treapta aceasta circulară ce înconjurase până atunci duzele fu eliberată prin detonare. înaintând în faţa vehiculului, intră în contact cu flăcările şi cu plasma şi explodă din cauza căldurii. Gazele eliberate brusc se dilatară violent,

rotindu-se ca pâlnia unei tornade, şi goliră un vortex larg

şi neregulat în norii masivi. în acelaşi timp, oxigen lichid pompat din duze în loc de combustibil hipergolic distrusese învelişul de plasmă şi racheta, coborând pe un jet rece, îşi recăpătase capacitatea de a vedea.

Prin lentilele rezistente la căldură ale videocamerelor apăru câmpul de asolizare, înconjurat de nori grei de furtună. Pilotul văzu suprafaţa trapezoidală, cenuşie, a cos- modromului, mărginit în nord de pante ce puteau fi ale unor dealuri şi delimitat pe celelalte laturi de o mulţime de scântei roşii care tremurau în aerul de deasupra ca flăcările unor lumânări. Din ele se revărsau jeturile de praf metalic. Ionii de amoniac şi de argint explodaţi îşi făcură treaba, dizolvând în ploaie ultimii nori de deasupra terenului de asolizare. Potopul ce urmă fu atât de puternic, încât scânteile stacojii fumegătoare se întunecară pentru câteva minute, dar nu se stinseră. Reizbucniră cu fuioare de aburi murdari. Privind către sud prin vaporii împrăştiaţi de vârtej, Tempe văzu o structură neagră ca o caracatiţă turtită cu multe braţe strălucitoare ce nu puteau fi conducte sau drumuri, deoarece erau concave şi prezentau striaţii transversale. Comparaţia cu caracatiţa putea fi cauzată şi de existenţa unui singur ochi de Polifem ce-1 privea din structură cu o privire luminoasă, ca o reflexie. Era probabil o oglindă optică parabolică enormă, care-i urmărise traiectoria.

Pe măsură ce coborî, verdele dealurilor nordice, de după câmpul de asolizare, căpătă un aspect diferit. De la mare înălţime păruse un masiv abrupt şi împădurit, în care fusese tăiat şi nivelat dreptunghiul unei plăci din beton. Acum se dovedea însă că nu coroane de arbori se contopeau pentru a forma o suprafaţă verde-închis şi neîngrijită, ci erau încâlceli uscate, moarte, asemănătoare tufişurilor - încâlceli de sârmă ghimpată grotescă, tuburi înnodate de un tip necunoscut sau cabluri. Tempe abandonă imaginea unei coaste împădurite, unde ocazionale poieni se

întrevedeau printr-o masă gri-argintie de cetină, şi văzu artefactul unei tehnologii extraterestre, care nu

corespundea canoanelor pământene. Dacă oamenii ar fi trebuit să amenajeze zona din jurul unui cosmodrom aflat într-o vale largă între o metropolă şi un lanţ muntos, ei s-ar fi preocupat de aspectul terenului, combinând funcţionalitatea cu estetica geometriei. în niciun caz n-ar fi acoperit coastele sterpe cu o junglă de mii de bucle şi noduri metalice învălmăşite, care nu putea fi rezultatul activităţii unor unităţi de geniu ce ar fi camuflat obiective militare sub o reţea de pseudo-vegetaţie, întrucât natura artificială a unui asemenea camuflaj s-ar fi trădat imediat.

Când racheta, cu propulsie rece, coborî mai mult spre betonul cenuşiu al cosmodromului, întregul lanţ de dealuri dispăru în norii ce reveneau, ca pielea solzoasă a unei reptile pătată de o erupţie de pustule. Dar înainte ca hidoşenia aceea ciudată să-1 poată împinge să reflecteze asupra diferenţei dintre a proiecta dispozitive tehnologice şi a le lăsa să prolifereze spontan, suferind mutaţii, şi înainte să se poată uita din nou la structura din sud - caracatiţa dispărea deja înapoia orizontului, privindu-1 cu ochiul ei luminos înconjurat de un cerc negru -, pilotul trebui să preia comenzile. Apăsarea gravitaţională scăzu de la 4 g la 2 *g,* oxigenul comprimat ţâşni în jet ca gheaţa din duze şi sub pupa apărură picioarele artropode - depliindu-se, flexându-se. Când atinseră suprafaţa dură a cosmodromului, motorul pufni pentru ultima oară, după care amuţi.

Racheta de trei sute de tone basculă de câteva ori, tot mai scurt, pe trenul ei de asolizare, apoi rămase complet nemişcată. Tempe simţi în trupul său prezenţa unei apăsări gravitaţionale diferite de cea a decelerării. Auzi stingerea şuierăturilor amortizoarelor de şoc şi-şi descheie centurile, evacuă aerul din pernele antişoc din jurul costumului şi se ridică în picioare. Centurile de siguranţă îi lunecară de pe umeri şi de pe piept. Analizorul atmosferic arăta

că nu existau gaze toxice, iar presiunea era de 1 100 de milibari, însă el trebuia să iasă din rachetă cu casca, aşa că-şi conectă furtunul la butelia de oxigen. După ce stinse display-urile, luminile din cabină se aprinseră automat. Pilotul mai privi o dată tot ce adusese cu el. De o parte şi de cealaltă a fotoliului se aflau containere

grele, cu roţi, ce puteau fi împinse ca nişte roabe. Harrach vopsise zelos pe ele cifre „1" şi „2" enorme, ca şi cum puteau fi confundate. Cu siguranţă, Harrach îl invidia, deşi nu se trăda în niciun fel. Era un camarad bun şi pilotul regretă că nu era alături de el acum. Poate că laolaltă ar fi putut aborda mai bine misiunea.

Cu mult înainte de zborul acesta, când existaseră doar cuvintele pe care Lauger i le zisese în *Euridice* că-i „va vedea pe quintani", el căzuse într-o depresie - pe care DEUS o observase -, dar, după conversaţia cu medicul, Tempe respinsese diagnosticul computerului. El nu fusese deprimat pentru că aprecia că comunicarea cu quintanii era inutilă, ci pentru că intraseră într-un joc de contact în care violenţa era atuul suprem. îşi ţinuse gândul acela pentru sine, întrucât dorea mai mult ca orice să-i vadă pe quintani. Cum ar fi putut, în ciuda tuturor rezervelor şi a îndoielilor pe care le nutrea, să întoarcă spatele unei asemenea oportunităţi? Arago nu văzuse cu ochi buni politica lor chiar înainte să fi apărut sintagma „demonstraţie de forţă", spusese ipocriziei pe nume şi repetase că intrau într-o competiţie a înşelării reciproce; că împingeau cu atâta forţă spre comunicare, încât de fapt o abandonau; că se acopereau cu măşti şi stratageme, fiind poate mai protejaţi, dar devenind tot mai îndepărtaţi de orice deschidere autentică spre înţelegerea unei Inteligenţe Extraterestre. Ei fuseseră nemulţumiţi de subterfugiile quintanilor, reacţionaseră violent la toate refuzurile lor şi astfel ţelul expediţiei devenise tot mai greu de atins cu cât loviturile pe care le întrebuinţaseră în atingerea sa fuseseră mai brutale.

Tempe apăsă butonul trapei, apoi trebui să aştepte rezultatele analizelor. în timp ce computerul său procesa datele primite despre compoziţia chimică a solului, forţa vântului, radiaţia ambientală (practic zero), el nu se gândi la etapele următoare ale programului, ci la toate lucrurile rele pe care le suprimase până acum. Nakamura era de aceeaşi părere cu Arago, dar nu trecuse de partea lui, deoarece ar fi însemnat să bată în retragere. Şi Tempe considera că dominicanul avea dreptate, totuşi niciun fel de raţionalizare nu avea să-1 oprească. Dacă Quinta era

iadul, el era pregătit să coboare în iadul acela pentru a-i vedea pe quintani.

Iar deocamdată cel puţin nu semăna defel cu un iad. Vântul sufla cu nouă metri pe secundă, vizibilitatea sub plafonul noros era bună şi nu existau toxine, mine sau încărcături explozive dedesubtul suprafeţei cosmodromu- lui, care fusese examinată cu ultrasunete. Auzi un şuierat care-1 anunţă că presiunea din cabină era egală cu cea din exterior. Trei leduri verzi clipiră deasupra trapei, chepengul greu se roti o sută optzeci de grade şi se ridică. Scara coborî zăngănind şi auzi clicurile cu care bolţurile ei o rigidizară, uşor înclinată faţă de rachetă.

Tempe privi afară. Lumina zilei îl izbi puternic prin vizorul căştii. De la înălţimea unui bloc cu patru etaje, vedea dedesubt câmpia vastă a cosmodromului, care se afla din nou sub cerul complet acoperit de nori. Dealurile nordice dispăruseră în ceţuri. în depărtare, fumuri maronii şi roşiatice se ridicau dintr-un şir lung de puţuri. Pe fundalul acela exista un turn enorm şi aplecat, înclinat chiar mai mult decât cel din Pisa: era falsa *Hermes,* singură şi stranie în pustiul acela, la vreo doi kilometri depărtare. Nicăieri nu se zărea nici ţipenie.

In direcţia în care dealurile erau ascunse îndărătul norilor joşi se zărea o clădire cilindrică şi scundă, care aducea cu un hangar pentru zepeline. Din silueta ei se înălţau catarge

subţiri, conectate laolaltă prin fire strălucitoare ce semănau cu o plasă de păianjen întinsă peste un sfert din orizont.

Metropola-caracatiţă cu ochiul ciclopic dispăruse înapoia fumului ce acoperea orizontul opus. Acum, gândi Tempe, îl observau probabil prin intermediul plasei de păianjen. O cercetă cu atenţie prin binoclu şi fu surprins de neregularităţile ei. în multe locuri, materialul atârna şi prezenta ochiuri de toate dimensiunile, semănând cu un năvod vechi pe care un pescar gigantic îl atârnase la uscat. Catargele erau atât de împovărate de propria lor greutate şi de cea a reţelei, încât se îndoiseră în toate direcţiile. Aspectul general era de neîngrijire. In tot cazul, cosmodromul

era părăsit, ca o zonă evacuată înainte de sosirea unui inamic. Pilotul îşi alungă senzaţia intensă şi repulsivă că nu era un sistem de antene, ci creaţia unor insecte monstruoase, şi coborî pe scară, cocoşat sub greutatea unui container ce cântărea aproape o sută de kilograme. Desfăcu curelele, lăsă containerul pe beton şi începu să-l ruleze spre falsa *Hermes,* care stătea înclinată pe pupa distrusă.

Mergea cu pas egal, fără să se grăbească, astfel încât cei care-1 priveau (nu exista nicio îndoială că era privit) să nu vadă nimic care să le trezească suspiciunea. Ei ştiau că avea să cerceteze epava, dar nu ştiau cum va proceda. Se opri la pupă, ale cărei duze distruse erau înfipte în betonul fisurat radial, şi privi în jur. Prin cască auzea urletul rafalelor de vânt, deşi în costum nu simţea aproape nimic. Bipul cronometrului îl chemă înapoi la treabă. Scara mică şi pliantă din duraluminiu se dovedi inutilă. Imediat deasupra duzelor, care se turtiseră şi semănau cu un acordeon gigantic, se căsca o gaură cu marginile arse. Pe circumferinţa ei, limbi din blindaj ieşeau spre exterior, iar un perete interior despărţitor, deformat de explozie, ieşea prin ea ca un ciot. S-ar fi putut târî fără dificultăţi prin deschiderea aceasta, având grijă să nu-şi sfâşie costumul în muchiile din oţel.

Sui pe piciorul unui suport de asolizare care nu avusese timp să se deplieze complet, fiindcă quintanii se grăbiseră să deschidă focul. Fusese de altfel o acţiune logică, întrucât o navă este cel mai vulnerabilă atunci când opreşte propulsia principală şi-şi coboară toată masa pe suporturile extensibile. Trăgând containerul după el, pilotul lăsă capul cât putu de mult pe ceafă pentru a evalua starea fuzelaju- lui. De jos nu putea să zărească trapele de la prova, care fuseseră sudate, însă vedea uşile calei. Spre surprinderea sa, erau încuiate şi nu fuseseră forţate. Uşile acelea ar fi fost foarte greu de deschis din exterior. Asta îl surprinse. După ce distruseseră propulsia printr-o singură lovitură de calibru mare şi nava avariată ajunsese în poziţia aceasta înclinată, de ce quintanii intraseră printr-o gaură radioactivă cu diametrul de un

metru, în loc să consolideze mai întâi falsa *Hermes* cu o schelă, apoi să intre prin cala centrală? Oare după o sută de ani de război nu aveau genişti dotaţi cu echipamentele corespunzătoare sau ingineri militari capabili?

încă nedumerit de comportamentul quintanilor, intră în navă, târând containerul după el. Se opri şi îndreptă radiometrul spre beznă. Reactorul de unică folosinţă se topise exact aşa cum intenţionaseră proiectanţii săi, cursese prin supape ingenios amplasate în podea şi se infiltrase în betonul crăpat al cosmodromului, creând un petic mic de radioactivitate. Tempe aprecie cât de precis şi de elegant gândiseră totul Nakamura şi Polassar, apoi aprinse lanterna. Totul în jurul său era întunecat şi tăcut.

Din camera motoarelor nu mai rămăseseră nici măcar sfărâmături. Structura era îndeajuns de puternică pentru a transporta o machetă goală de două mii de tone, dar se spulbera la o suflare. Acul contorului Geiger îl asigură că în curs de o oră nu va recepta mai mult de o sută de roentgeni. Scoase din container două casete metalice plate şi le turnă pe jos conţinutul: un număr uriaş de sintecte - insecte

sintetice echipate cu microsenzori. Ingenunche apoi cu grijă printre ele, ca şi cum ar fi adus un omagiu solemn navei avariate, şi comută sistemul de activare aflat pe fundul casetei mai mari. Roiul revărsat pe metalul deformat învie. Haotic şi aleatoriu, ca nişte gândaci autentici, ce agită din picioarele filiforme străduindu-se să se întoarcă după ce au căzut pe spate, sintectele porniră în grabă în toate direcţiile. Tempe aşteptă răbdător până dispăru şi ultima dintre ele. Când doar câteva specimene, evident defecte, rămaseră învârtindu-se neajutorate în jurul genunchilor săi, se ridică şi ieşi la lumina zilei, trăgând după el containerul acum aproape complet gol. La jumătatea drumului spre *Pământ,* scoase din el un inel mare, îi deplie tripodul, îl orientă spre pupa falsei *Hermes* şi reveni la racheta sa. Trecuseră 59 de minute de la asolizare. în următoarele treizeci de minute, pilotul fotografie zona, în special plasa de păianjen înaltă, utilizând diverse filtre şi lentile. Apoi sui scara în rachetă.

în cabina întunecată, monitorul computerului era

deja activat. Sintectele raportau în infraroşu, prin intermediul releului pe care-1 instalase la jumătatea distanţei pentru o mai bună coerenţă. Laolaltă cu computerul şi cu programul său, ele alcătuiau un microscop electronic, specific prin faptul că se compunea din subansamble separate spaţial. Zece mii de gândăcei scotoceau prin toate colţişoarele epavei, examinând tăciuni, funingine, praf, sfărâmături şi bucăţele de zgură şi metal topit - pentru a găsi ceea ce nu existase acolo iniţial. Trompele lor electronice le anunţau „ordofilia" - atracţia către ordine moleculară ce caracterizează toate microorganismele, vii sau moarte. Gândacii aceştia, prea stupizi pentru a face diagnostice, slujeau doar ca lentilele aflate la distanţă ale microscopului şi analizorului din rachetă, care trasase deja primele mozaicuri de cristal ale descoperirilor şi le interpreta. Abilităţile bioteh- nice ale inginerilor quintani aducători de moarte meritau tot respectul. Sintectele făcuseră posibilă identificarea de

virusuri cu acţiune lentă, aflate în gunoi cu aspect nevinovat. Milioane de virusuri erau ascunse sub aspectul murdăriei. Computerul nu le stabilise deocamdată perioada de latenţă. Existau spori, care dormeau în scutece moleculare pentru a ecloza după săptămâni sau luni. Din descoperirea aceasta Tempe trase o concluzie importantă: el avea să scape nevătămat de pe planetă, pentru a putea duce molima la bordul lui *Hermes.* Raţionamentul acela, impecabil prin logica sa, îl ispitea spre acţiuni îndrăzneţe - la urma urmelor, trebuia să revină în *Hermes* ca să poată deveni mesagerul pierzaniei. Acum însă fu încercat brusc de îndoială. Virusurile puteau fi atât autentice, cât şi false. Potrivit aceleiaşi deducţii pe care el tocmai o făcuse, cel care le-ar fi detectat ar fi dorit să încerce ceva îndrăzneţ. Şi cât de uşor ar fi fost pentru un nesăbuit care risca să sufere un accident fatal.

Se găsea într-o situaţie tipică algebrei structurilor con- flictuale: un jucător creează un model al adversarului său care include si modelul situaţiei asa cum o vede adversarul, apoi răspunde la acesta modelând modelul modelului şi aşa mai departe la nesfârşit. Intr-un astfel de joc, nu mai există fapte clare, credibile. Astea sunt artele diavolului, gândi el.

în locul instrumentelor putea fi folosit ceva mai potrivit, de pildă exorcismul. Cronometru! îi piui în ureche: trecuseră o sută de minute. Puse ambele mâini cu palmele în jos, lipindu-le de plăcile metalice, şi simţi furnicătura curentului ce curgea în computer, pentru a-i trimite lui *Hermes* mesajul laser simplu de un bit că cercetaşul său era în viaţă.

Sosise acum momentul pentru o recunoaştere adevărată. Coborî iute scara cu al doilea container şi scoase dintr-un compartiment pupa al navei un vehicul pliabil - un cadru uşor, cu şa şi roţi de tip balon, cu alimentare electrică. începu să burniţeze în timp ce se îndrepta spre versantii dealurilor din nord, către reţeaua înaltă unde se

afla hangarul solitar. O pâclă cenuşie înceţoşa contururile structurii enorme. Opri în faţa ei vehiculul deschis, şterse cu mănuşa picăturile de apă ce-i picurau pe vizorul căştii şi rămase uimit. Colosul era simultan complet străin şi familiar într-un chip de neînţeles. Fără ferestre, cu pereţi convecşi încadraţi de coastele masive ale grinzilor paralele, lăsa impresia că este contrar atât arhitecturii, cât şi naturii, ca stârvul unei balene al cărei pântece fusese lovit de o grenadă cu gaz comprimat, astfel încât o dilatase hidos, în timp ce era strânsă între grinzile cu zăbrele ale unui pod, până ce corpul muribund umpluse tot cadrul acela. Intre două nervuri se vedea o deschidere semicirculară. Tempe scoase din vehicul containerul şi-l împinse în faţa lui, prin uşa aceea, în întuneric impenetrabil. Instantaneu, o lumină albă şi puternică izbucni din toate părţile. Stătea pe podeaua unei săli, în care până şi un mergător gigant ar fi părut o furnică. Era înconjurat de şiruri de galerii suprapuse, încâlcite şi strâmbe - ca un teatru din fier, din care scena şi scaunele fuseseră smulse. în centru, pe o foaie de metal ajurată, se afla o stea de mare multicoloră făcută din flori ce străluceau precum cristalele. Când se apropie, observă că deasupra ei atârna o piramidă inversată, transparentă ca aerul. Suprafaţa îi era vizibilă doar sub un unghi foarte ascuţit, sub care reflecta lumina. Litere de smarald apărură succesiv în adâncul tetraedrului

sticlos:

BUN VENIT STOP

Florile de cristal străluciră în culori splendide, de la azuriu-deschis la violet intens. Calicele lor luminoase se deschiseră. în fiecare ardea un diamant de foc. Inscripţia lăsă locul alteia:

ÎŢI VOM ÎNDEPLINI DORINŢA STOP , »

Barbatul rămase nemişcat şi curcubeul de cristale strălucitoare deveni încetişor cenuşiu. Diamantele lor mai moc- » »

nină o clipă ca nişte rubine, până când dispărură şi totul se

preschimbă în scrum fin. Stătea în faţa unui sul ghimpat de sârme întreţesute şi cuvinte noi străluciră verzi în cristal:

BUN VENIT ÎNCHEIAT STOP

Pilotul ridică ochii de la tăciunii muribunzi şi cercetă galeriile; unele atârnau smulse din pereţii concavi. Tresări ca şi cum fusese pălmuit. înţelese imediat familiaritatea structurii bizare: era o copie răsturnată a lui *Hermes* şi amplificată de sute de ori. Galeriile repetau schelele ce fuseseră sudate pe flancurile navei în cursul asamblării şi care după aceea fuseseră strivite de explozie în momentul asolizării, iar coastele, afundate în faţadă, erau nervurile navei, care înconjurau acum pe exterior fuzelajul său întors cu interiorul în afară. Luminile de sub copertinele pasarelelor contorsionate se stinseră pe rând, până când reveni întunericul şi doar cuvintele BUN VENIT ÎNCHEIAT STOP străluceau într-un verde tot mai palid.

Oare ce ar fi trebuit să facă el în continuare? După ce pătrunseseră în nava avariată, quintanii o copiaseră cu o precizie lipsită de minte - sau poate cu o batjocură sofisticată -, pentru ca el să intre ca în pântecele unei creaturi ucise, eviscerate. Fusese oare perfidie rău intenţionată, sau ritualul unei culturi nonumane, care-şi arăta astfel ospitalitatea? Mintea lui Tempe era blocată într-un labirint fără ieşire. Retrăgându-se cu spatele în beznă, lovi containerul, care se răsturnă pe foaia de metal, iar zgomotul acela îl calmă şi simultan îl înfurie. Pomi în fugă, împingând containerul spre lumina zilei, şi ieşi în ploaie. Betonul umed se întunecase. în

depărtare, acul rachetei sale se întrevedea argintiu prin burniţă, coloanele murdare de fum din scânteile roşii se amestecau constant în norii joşi, turbulenţi, iar turnul înclinat al lui *Hermes* se ridica uriaş şi mort peste pustiu. Se uită la ceas. Mai avea aproape o oră până la expirarea următoarei sute de minute. Se strădui să-şi limpezească mintea de furie, pentru a recâştiga calm şi chibzuinţă.

Dacă quintanii ar fi proiectat maşini de luptă, dacă ar fi conceput operaţiuni militare la scară planetară şi cosmică, atunci ar fi trebuit să fi fost capabili de raţionament logic. Dacă nu doreau să se arate, îl puteau cel puţin direcţiona, prin indicatoare, spre locurile unde terminalele lor, folosind codul ce fusese transmis timp de câteva luni, i-ar fi dovedit inutilitatea comunicării prin ecuaţiile algebrice de conflict. Ei ar fi putut repudia argumentele violenţei prin argumente practice, raţionale, sau ar fi putut apela la o autoritate superioară, care le-ar fi oferit cel puţin o alegere între forme diferite de anihilare. Dar nu existaseră indicatoare, terminale, dispozitive pentru schimb de date, nimic - ba chiar mai puţin decât nimic, ţinând seama de paravanul de fum metalic din nori, de cadavrul navei lor contaminat cu o ciumă latentă, sau de copia ei, ca o broască pe care un nebun o umflase până o omorâse, şi care fusese transformată într-un altar al ospitalităţii, ori de patul din flori de cristal, care se preschimbase în scrum în semn de bun venit. O ceremonie plină de semnificaţii contradictorii, care părea să fi spus: „Voi nu aveţi ce căuta aici, intruşilor. Nu veţi obţine nimic de la noi, folosind focul sau gheaţa, în afară de capcane, amăgiri şi camuflaje. Mesagerul vostru poate să facă orice vrea - va întâlni peste tot aceeaşi tăcere neclintită, până când, trădat în aşteptările lui, nedumerit, orbit de furie, va începe să tragă în tot ce vede şi să se îngroape sub ruine, ori să se târască de sub ele şi să fugă de aici, fără să fi furat cunoştinţe cu care să se retragă în mod planificat, ci pur şi simplu în panică". Şi chiar dacă ar fi fost într-adevăr capabil să forţeze ceva, să intre în locuri încuiate, în inelele de fier ale metropolei cu un singur ochi dinapoia zidului de fum, cu siguranţă că într-un

mediu atât de extraterestru, de nonuman, cu cât va lovi mai violent, cu atât mai puţin va învăţa, incapabil să distingă între ceea ce a fost descoperit şi ceea ce a fost distrus.

Ploua şi norii coborâră, învăluind vârful epavei *Hermes.* Tempe luă dintr-un compartiment al containerului un

biometru, un instrument atât de sensibil încât detecta de la cinci sute de metri cea mai mică modificare din ţesutul unui fluture. Acul indicator tremura constant în jurul valorii zero, arătând că viaţa exista aici, la fel ca pe Pământ, pretutindeni, totuşi bacteriile sau polenul nu puteau deveni un fir al Ariadnei. Pilotul sui pe scară şi îndreptă instrumentul spre fumul din sud, spre clădirile vaste din metropola cu multe braţe care îi era ascunsă vederii. Detectorul continua să tremure slab în jurul lui zero. Deşi metalic, fumul nu putea fi un obstacol, şi nici zidurile, dar, când baleia orizontul cu bio- metrul, acul nu se clintea. Să fi fost un oraş din fier complet mort? Era atât de greu de crezut, încât pilotul scutură cu un gest reflex instrumentul, ca şi cum ar fi fost un ceas mecanic care se oprise. Abia după ce se întoarse şi-l îndreptă către plasa de păianjen înaltă, abia vizibilă din cauza ploii, acul începu să se mişte agitat într-o parte şi în alta. Dacă baleia acum instrumentul, acul se mişca şi mai accentuat. Tempe alergă înapoi la vehicul, puse containerul în spatele şeii, fixă biometrul pe un suport special lângă volan şi porni spre baza catargelor peste care se revărsa plasa-reţea.

Ploua cu găleata şi bălţi erau împroşcate de sub roţi. Apa îi inunda vizorul căştii, orbindu-1, şi trebuia să se uite întruna la acul biometrului, care făcea salturi rapide pe cadran. Potrivit odometrului, parcursese peste şase kilometri şi se apropia astfel de limita zonei de recunoaştere. Fără a ţine seama de toate acestea, acceleră. Dacă n-ar fi fost licăririle roşii de avertizare de pe bord, ar fi intrat cu roverul direct într-un şanţ adânc care, din depărtare, se vedea ca o dungă neagră de-a curmezişul cosmodromului. Frânat brusc, vehiculul derapă şi lunecă în lateral pe roţile blocate, până se opri la marginea plăcilor sparte. Tempe coborî şi inspectă obstacolul. Ceaţa îngreuna judecarea

distanţei şi crea impresia de adâncime; întinderea de beton se sfârşea brusc, în plăci sparte, dintre care multe se extindeau parţial peste malul de pământ. Lăţimea şanţului nu era egală peste tot, dar nicăieri nu putea

fi traversat cu scara de duraluminiu. In mod clar, fusese creat prin detonaţii, recent şi în grabă, aşa cum dovedea pământul, care pe alocuri era atât de fisurat şi atârnând în consolă, încât s-ar fi putut prăbuşi în orice clipă.

Malul opus, unde se zăreau bucăţi de sfărâmături înfipte în sol de explozii, se ridica într-o pantă largă, nu foarte abruptă, deasupra căreia se vedeau prin ceţuri ochiurile pânzei de păianjen înalte. De cealaltă parte, în puţuri dispuse la intervale considerabile de-a lungul taluzului, existau cabluri din oţel pentru ancorare, tensionate, din felul celor utilizate pentru susţinerea catargelor de antene. O explozie smulsese ancorele şi contragreutăţile de la două catarge dintre cele mai apropiate. Uitându-se în lungul cablurilor lor flasce acum, Tempe văzu, la câteva zeci de metri mai sus, tija catargului formată din segmente telescopice, tot mai subţiri, care se curbau în vârf ca o undiţă supraîncărcată, astfel încât reţeaua nu mai avea tensiunea necesară şi atârna, cu cablurile cele mai de jos aproape atingând solul. Din câte putea vedea prin ceaţă, panta era acoperită cu protuberanţe mai deschise la culoare decât pământul, nu precum cupolele unor rezervoare pentru lichide sau gaze îngropate, ci mai degrabă ca nişte muşuroaie neregulate de cârtiţe. Sau ca nişte carapace gigantice de broaşte-ţestoase, care fuseseră îngropate. Sau poate ca pălăriile unor ciuperci uriaşe? Sau poate că erau adăposturi de tip buncăr?

Deasupra sa, ploaia şi vântul zgâlţâiau ochiurile pânzei de păianjen slăbite. Pilotul scoase din rover biometrul şi-l baleie înainte şi înapoi peste pantă. Acul sări în mod repetat în sectorul roşu al cadranului, reveni şi atinse din nou maximumul, părând stimulat nu de metabolismul unor creaturi microscopice sau al unor furnici, ci de ceva de ordinul balenelor sau al elefanţilor, care ar fi stat în turme pe coasta aceea de deal îmbibată de apă. Mai rămăseseră patruzeci şi şapte de minute până la expirarea următoarei sute de

minute. Să se întoarcă la rachetă şi să aştepte?

Ar fi însemnat o pierdere de timp şi, mai rău, pierderea efectului-surpriză. Acum Tempe avea o idee vagă despre regulile jocului: quintanii nu atacau, ci-i ridicau obstacole în cale, pentru a-şi rupe gâtul, dacă asta dorea cu adevărat.

Nu mai avea rost să se gândească în direcţia aceea. Cuprins de sentimentul straniu că realitatea aceasta era cumva mai puţin reală decât un vis, pilotul scoase din container echipamentul necesar pentru a sări peste şanţ. îşi trecu pe umeri hamurile ce susţineau jeturile direcţionale, îndesă un hârleţ mic într-un buzunar şi vârî biometrul în rucsacul pe care şi-l puse în spate. Pentru mai multă siguranţă, folosi mai întâi un pistol lansator care să poarte peste şanţ un cablu de nailon. Ţinti jos pe pantă şi apoi trase, sprijinind lansatorul cu cotul stâng. Cablul se desfăşură cu un fluierat şi lovi malul, iar cârligele se înfipseră, dar, când smuci de el, pământul umed cedă imediat. De aceea deschise supapa şi, cu un şuierat, jetul de aer îl ridică cu uşurinţă, ca la antrenamente. Zbură peste tranşeea întunecată cu fundul acoperit de apă, reduse puterea jetului ce-i lovea picioarele cu gaz rece şi coborî spre locul dorit, în spatele unei proeminenţe care păruse din văzduh că seamănă cu o pâine enormă, deformată, cu crustă din azbest aspru. Tălpile bocancilor îi lunecară în noroiul gros, dar îşi menţinu echilibrul. Aici panta nu era foarte abruptă. Pilotul era înconjurat de movile butucănoase de pământ de culoarea cenuşii, cu dungi mai deschise la culoare ce marcau făgaşele prin care se scurgea apa de ploaie. Părea satul unui trib african primitiv, abandonat în ceaţă. Sau un cimitir cu gorgane. Luă din rucsac biometrul şi-l îndreptă spre peretele curb, neregulat, aflat la numai un pas depărtare. Acul tremura la maximumul roşu, ca un voltmetru mic conectat la un dinam uriaş. Ţinând întins în faţă instrumentul greu - ca pe o armă de foc gata să tragă -, Tempe ocoli cocoaşa sură cu crustă ce se ridica din solul în care bocancii lui lăsau urme adânci, ce se umpleau imediat cu apă de ploaie tulbure.

Sui panta, trecând pe rând de la o pâine diformă la următoarea. Erau o dată şi jumătate mai înalte decât el şi aplatizate deasupra. Păreau perfecte pentru locuitori de mărimea oamenilor, numai că nu existau intrări, deschideri, vizoare sau ambrazuri. Prin urmare, nu puteau fi buncăre, complet oarbe, neformate, dar nici morminte pline de cadavre, pentru că viaţa clocotea indiferent în ce direcţie ar fi întors bio- metrul. Pentru comparaţie, pilotul îl îndreptă spre propriul piept. Acul coborî imediat la mijlocul cadranului. Cu grijă, pentru a nu-1 deteriora, îl puse jos, luă din buzunarul de pe coapsă hârleţul pliat, îngenunche şi-1 înfipse în solul moale. Lama lovi o crustă dură. Tempe aruncă pământul săpat, însă ploaia umplea rapid groapa ce creştea. îşi băgă braţul până la umăr înăuntru şi, pipăind, simţi o ramificaţie orizontală. Să fi fost un sistem de rădăcini al ciupercilor pietrificate? Nu, erau groase, netede, tubulare şi - ceea ce-1 sperie - nici reci, nici fierbinţi, ci calde. Gâfâind şi plin de noroi, sări în picioare şi lovi cu pumnul în crusta fibroasă. Era rezistentă, dar în acelaşi timp elastică şi reveni la forma ei anterioară. Pilotul se rezemă cu spatele de ea. Prin ploaie putea vedea multe cocoaşe, la fel de neregulate şi de informe. Unele erau mai apropiate între ele şi formau poteci încâlcite ce suiau pe pantă până se pierdeau în ceaţă.

Bărbatul îşi aminti brusc că biometrul funcţiona în două domenii: avea un comutator pentru metabolisme aerobe sau anaerobe. El detectase deja metabolismul aerob. Ridică senzorul, şterse cu mănuşa pământul ce mânjise plasticul, comută setarea pe metabolism anaerob şi-1 îndreptă către o suprafaţă aspră. Acul începu să pulseze, din nou şi din nou, în ritm constant. Organisme aerobe laolaltă cu anaerobe? Cum se putea aşa ceva? El nu ştia nimic despre subiectul ăsta şi probabil că nimeni de aici nu ar fi ştiut mai multe, înaintând cu dificultate prin pâraiele de noroi, sub potopul ploii, încercă biometrul şi pe alte cocoaşe. Pulsurile metabolice difereau ca ritm. Poate că unii dormeau înăuntru, iar alţii

erau treji? De parcă ar fi vrut să-i trezească pe cei adormiţi, Tempe bătu cu pumnii în movilele acelea mari şi aspre, dar pulsaţiile nu li se schimbară. Se grăbea

atât de tare, încât aproape căzu după ce se împiedică de unul dintre cablurile tensionate ale antenei, care se ridica oblic spre reţeaua uriaşei pânze de păianjen, invizibilă în ceaţa lăptoasă.

De ceva vreme, cronometrul îl atenţiona tot mai tare cu sunete de avertizare repetate. Fără să-şi dea seama, trecuseră o sută douăsprezece minute. Ce fusese în mintea lui? Şi ce să facă acum? Zburând, ar fi putut ajunge la rachetă în trei- patru minute, iar în rezervor mai exista gaz suficient doar pentru un salt de două sute de metri. Maximum trei sute de metri. Să meargă cu roverul... erau peste zece kilometri. Asta însemna minimum un sfert de oră... să încerce oare? Şi dacă *Hermes* lovea mai devreme şi mesagerul său murea aici nu ca un erou, ci ca ultimul idiot? Pipăi în căutarea mânerului hârleţului, dar buzunarul era gol. îl uitase înfipt în gaura săpată. Nu avea rost să-l mai caute în labirintul ăsta.

Roti biometrul cu ambele mâini şi izbi crusta aspră, lovi din nou şi din nou până când crăpă şi prin fisura aceea răbufni un praf alb-gălbui ca sporii ciupercilor, dezvăluind nu ochii unor creaturi ascunse într-o incintă interioară, ci suprafeţele solide ale unei tăieturi adânci, pe care se vedeau mii de pori minusculi - ca o pâine tăiată în două cu toporul, care avea în mijloc aluat necopt. Pilotul încremeni cu braţele ridicate pentru următoarea lovitură şi o lumină cumplită umplu cerul deasupra lui. *Hermes* deschisese focul asupra catargelor antenei din afara cosmodromului, străpungând norii şi evaporând instantaneu ploaia în aburi albi. Răsări un soare laser. Unda de şoc termic mătură pe o rază largă coasta dealului lipsită acum de ceaţă şi de nori. Cât vedeai cu ochiul, coasta era acoperită cu o mulţime de negi goi, fără apărare, şi când pânza de păianjen înălţată spre cer, ale cărei antene erau cuprinse de flăcări, căzu peste el, pilotul înţelese că-i văzuse pe quintani.

Cuprins

Pădurea Birnam.....7
Şedinţa 71
Supravieţuitorul 106
SETI 137
Beta Harpia 158
Quinta..... 181
Vânătoarea..... 194
Luna.....206
Anunţul.....218
Atacul 238
Demonstraţia de forţă.....263
Paroxism.....283
Escatologic cosmică.....287
Povestea.....320
Sodoma şi Gomora.....349
Quintanii 377

Grupul Editorial ART
Comenzi - Cartea prin poştă
C.P. 4, O.P. 83, cod 062650, sector 6,
Bucureşti
Tel.: 021.224.01.30, 0744.300.870,
0721.213.576;
fax: 021.369.31.99
comenzi@editura-art.ro
www.editura-paladin.ro

* * *

Planetele apropiate de soare sunt caracterizate prin două tipuri de peisaje: benefice şi pustii. Orice peisaj de pe Pământ este benefic, întrucât fiecare detaliu de pe planeta care a dat naştere vieţii are „aportul" său, teleologia sa.

Desigur, nu era întotdeauna aşa, totuşi miliarde de ani de activitate organică reuşiseră multe: astfel, florile erau colorate pentru a atrage insectele, iar norii existau pentru a uda păşunile şi pădurile cu ploaie. Toate formele şi toate lucrurile erau explicate prin beneficiul cuiva, pe când cele evident lipsite de orice beneficiu, ca

gheţarii din Antarctica sau munţii golaşi, constituiau enclave de pustiuri, excepţii de la regulă, locuri sterpe şi sălbatice, deşi posibil atractive, însă nici măcar asta nu era sigur, întrucât oamenii - care deviau cursurile râurilor pentru a iriga zone secetoase sau încălzeau calotele polare - plăteau pentru îmbunătăţirea

* * *

Mondian Vanteneda se lăsă pe spate în scaun şi-şi privi în tăcere oaspeţii. Silueta lui se contura întunecată pe fundalul ferestrei, prin care cerul, brăzdat de forma în dinţi de ferestrău a muntelui, devenea purpuriu în amurg.

— în amontele lui Araquerita, urmă el, indienii care vânau căprioare au pescuit leşul unui alb ce purta pe umeri o piele de bizon umplută cu aer. Spinarea bărbatului fusese

* * *

Aşa că reveni pe băncile şcolii.

Statisticile erau perfect clare. Viaţa apărea şi dăinuia pe planete vreme de miliarde de ani, dar în tot acel timp era

* * *

La ora aceea - trecuse de miezul nopţii -, camera obscură era pustie. Kirsting se aşeză în faţa viziscopului dezactivat, îşi fixă

centurile pe bâjbâite, pipăi după butoane şi puse banda în mişcare.

Pe dreptunghiul alb al ecranului iluminat se succedară, una câte una, tomografii aproape negre, pe care mase mai luminoase, cu contururi rotunjite, păreau umbre de pe radiografii. Kirsting privi cu atenţie cadru după cadru, apoi opri banda.

Examină spinogramele de suprafaţă ale

* * *

Bine camuflat în norii de praf a căror radianţă era indusă de Zeta, solaserul deschise focul la ora 1 noaptea - o întârziere de trei ore, deoarece Steergard dorea colimare perfectă. Inelul de gheaţă

trebuia lovit tangenţial, exact în locul în care le fusese pregătită capcana, şi de aceea trebuiau să aştepte ca planeta să se rotească şi să ajungă în poziţia dorită.

Optsprezece terajouli ţâşniră ca o sabie de lumină. Saltul fotometrelor arătă că lama solară, invizibilă în spaţiul pustiu, lovise marginea inelului şi o tăiase. Imaginea era fără sonor şi dacă întindea!

palma puteai s-o acoperi pe ecran, dar demonstra energia preluată de la soare, care fu descărcată în coliziunea dintre lumina mai dură decât orice oţel şi cercul